

శ్రీయై నమః
శ్రీ విఖనస మహాగురవే నమః

శ్రీ వైఖానస భగవచ్ఛాస్త్రే
భగవద్భుగు మహర్షి ప్రోక్తాసు సంహితాసు

ద్రీ కీర్తాభికారః

శ్రీ వైఖానస విద్యానిలయే సంస్కృతః

వైఖానసాగమ చూడామణి
మాడంబాకం కృష్ణస్వామి శ్రీనివాసభట్టాచార్యైః
పరిశీలితః

ప్రచురణ :

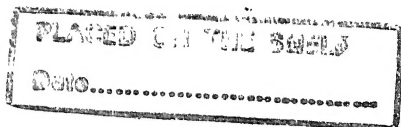
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి

1997

Prakirnadhikarah

by

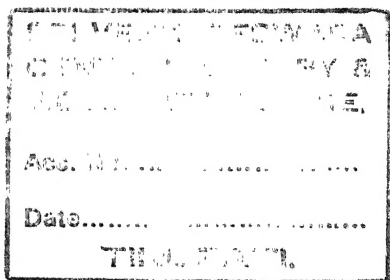
Maharshi Bhrughu

T.T.D. Religious Publications Series No :483

T.T.D. First Edition 1997

Copies : 1000

Published by :

Sri M.K.R. Vinayak, I.A.S

Executive Officer,

Tirumala Tirupati Devasthanams

Tirupati

Printed at :

Vani Press

Vijayawada-520 002

Andhra Pradesh

ముందుమాట

వైష్ణవ ఆగమాలలో వైఖానస ఆగమం ఒకటి. విష్ణుమూర్తిని ఆరాధించడంలో ఈ ఆగమం వేద సాంప్రదాయాన్ని అనుసరించి ప్రవర్తిస్తుంది. తిరుమలలోని శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామివారి అర్చనా విధానం పూర్తిగా ఈ వైఖానస ఆగమ సంప్రదాయంలోనే కొనసాగుతుంది. మహర్షి శ్రీ. విఖనసముని ఈ ఆగమ స్థాపకులు. శ్రీ విఖనసముని శిష్యులైన భృగువు, అత్రి, మరీచి, కాశ్యపుడు ఈ ఆగమశాస్త్ర గ్రంథకర్తలు.

కొన్ని దశాబ్దాల క్రితమే వైఖానసాగమ గ్రంథాలను కొన్నింటిని తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు ముద్రించింది. ధార్మిక గ్రంథాలతో పాటు ఈ ఆగమాన్ని తెలుగు లిపిలో ముద్రించాలని నిర్ణయించడం జరిగింది.

ఈ ప్రకీర్ణాధికారము అరవై సంవత్సరాల క్రితమే తెలుగు లిపిలో ముద్రించబడినప్పటికీ ప్రస్తుతం లభ్యం కావడంలేదు. ఈ ఆగమాల ముద్రణలో మొదటి విడతగా తెలుగు లిపిలో ప్రకీర్ణాధికారాన్ని ముద్రించడానికి దేవస్థానం నిర్ణయించింది.

ఈ ప్రకీర్ణాధికారంలో ప్రధానంగా దేవాలయ నిర్మాణం, పూజా విధానం, ప్రాయశ్చిత్త విధానం వివరించబడింది. భక్తి, యోగ, ప్రపత్తి మార్గాలు ఇందులో వివరించబడ్డాయి. ప్రతి ఒక్కరు పూర్తి ధ్యానంతో భక్తి ప్రపత్తి మార్గాలతో మోక్షాన్ని సాధించుకొనే మార్గానికి ఈ ఆగమాలు ఆలంబనగా నిలుస్తాయి.

ఈ గ్రంథముద్రణలో సహకరించిన తి.తి. దేవస్థానం ఆస్థాన పండితులు శ్రీ ఎమ్.కె. శ్రీనివాస భట్టాచార్యులవారికి, శ్రీ వైఖానస దివ్యసిద్ధాంత వివర్ధినీ సభ, తిరుమల వారికి కృతజ్ఞతలు తెలియజేసుకుంటున్నాం.

‘శ్రీ వైఖానస విద్యానిలయ’ పండితులు కీర్తిశేషులు శ్రీమాన్ పండిత రొంపిచర్ల భట్టర్ శ్రీనివాసాచార్యుల వారు, శ్రీమాన్ పండిత రొంపిచర్ల పార్థసారథి భట్టాచార్యుల వారిచే సంస్కరించబడి, శ్రీ వైఖానస గ్రంథమాల ఈగావారిపాళెం వారిచే 1931 ప్రాంతంలో ముద్రించబడింది. ఆ ప్రతిని స్వీకరించి ముద్రించడం జరుగుతోంది. వారికి మా కృతజ్ఞతలు

ఈ వైఖానసాగమ విషయాలు, ఆలయ అర్చనా విధానాలలో మాత్రమే కాకుండా జిజ్ఞాసువులకు అందుబాటులోకి వస్తాయని నమ్ముతున్నాం.

M.K.R. వినాయక్

కార్యనిర్వాహణాధికారి,

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల

శ్రీ శ్రీనివాస పరబ్రహ్మణేనమః

శ్రీ విఖనస మహాగురవేనమః

పీఠిక

వైష్ణవాగమములలో శ్రీ వైఖానసాగమము అతి ప్రాచీనమైనది. వేద మంత్రములతో కూడిన అర్చనా విధానము యిందు చెప్పబడినది. శ్రీ విఖనోమునీంద్రుల వారి శిష్యులైన భృగు, అత్రి, మరీచి, కశ్యపులు వైఖానసాగమ గ్రంథములను అనుగ్రహించినారు. వీనిలో యజ్ఞాధికారము, ప్రకీర్ణాధికారము అను వాటిని శ్రీ భృగుమహర్షి చెప్పియున్నారు. వాటిని 1931లో శ్రీ వైఖానస గ్రంథమాల, ఈగావారిపాలెంవారు తెలుగులిపిలో అచ్చువేసి యున్నారు. ఈ రెండు గ్రంథములను శ్రీ వైఖానస విద్యానిలయాధికారులు, కీ॥శే॥ రొంపిచర్ల శ్రీనివాసాచార్యులు, కీ॥శే॥ రొంపిచర్ల పార్థసారథి భట్టాచార్యులుగారు పరిష్కరించి యున్నారు. వారికి నమస్కారములు. ఈ గ్రంథములు యిప్పుడు లభ్యమగుటలేదు.

ప్రకీర్ణాధికారములో ఆలయ నిర్మాణము, బింబ లక్షణములు, పూజా విధానము, ప్రతిష్ఠావిధానము, విశేషార్చనము, స్థవనము, ఉత్సవ ప్రకరణము, ప్రాయశ్చిత్త విధానము, అవచారములు, ఫలశ్రుతి, యుగధర్మములు వివరించబడినవి.

ఈ గ్రంథముద్రణను చేపట్టిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానంవారికి, శ్రీ యన్. రమేష్ కుమార్ I.A.S. గారికి, శ్రీ క్షీర రామలింగేశ్వర వినాయక్, I.A.S. ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరుగార్లకు, శ్రీ జె. రాంబాబు, I.A.S. అధ్యక్షులు T.T.D. బోర్డు వారికి, కమిటీ మెంబర్లకు నమస్కారములు.

ఈ గ్రంథముద్రణలో సహకరించిన శ్రీ N.S. రామమూర్తి, ఎడిటరు (T.T.D) గారికి, శ్రీ దీవి విఖనసాచార్యులు, సెక్రటరీ శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాంత వివర్ధినీ సభ, తిరుమల వారికి, వారి సబ్బందికి, పండిత శ్రీ అగ్నిహోత్రం శ్రీనివాసాచార్యులు గారు, రెడ్డిపాలెం (కృష్ణాజిల్లా) వారికి, శ్రీ అగ్నిహోత్రం రంగాచార్యులు, వాణిప్రెస్ విజయవాడ వారికి తదితర సబ్బందికి ఆశీస్సులు.

ఇట్లు

సుజన విధేయులు

M.K. శ్రీనివాస భట్టాచార్య

ఆస్థాన పండితులు

తిరుమల,

18-2-97.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

FOREWORD

Prakirnadhikara, now issued in this volume, is a section of a larger work by Bhrigu, one of the pupils of Vikhanas. The first propounder of Agama, Kalpasutra and Dharma sutras of the Vaikhanasa School was Vikhanas who is identical with Brahma. Vikhanas had nine pupils among whom Kasyapa, Atri, Bhrigu and Marichi were most prominent and contributed literature for Vaikhanasa School. These are extensive works greater portions of which are still available on palm leaf. The section dealing with the worship of Vishnu propounded by Marichi has alone appeared in print while some portions of the Kalpasutras of Vikhanas were issued by Prof. Caland and others in Europe. The work of Atri, the section of Samurtarchana alone is in the press and may be available to all in a few months. The works of Bhrigu and Kasyapa are not taken up for publication.

The Indian Theological culture devised two paths of attaining bliss or salvation - worship of God in some form and meditation on formless divinity. The latter path was considered by sages as most difficult and beyond the reach of ordinary men. Yoga - darsana is entirely devoted to the investigation of mental practices of this path. Worship of God in some form received greater attention at the hands of the sages, who according to different schools propounded systems in Saiva, Vaishnava and Sakta chiefly. Their literary attempts inculcating the doctrine and rites in such worship are embodied in what are called *agamas*. Agamas treating of the worship of Vishnu are mainly upheld by two schools, namely, Pancharatra and Vaikhanasa, both possessing extensive literature. Vaikhanasa School appears to be more ancient though references are found in it of the other school.

In many of the Vishnu temples in South India Vaikhanasa system is in vogue from time immemorial.

This system is entirely based on the Vedas and the Vedic conception of various deities. The contents of Vaikhanasa treatises exhibit the stage of *formal* worship as conceived in the pre-buddhist days when the worship of Sakti took its origin from the *yoga* conceptions of the Buddhist meditations. The construction of temples in a variety of form, the shape and the composition of idols, their installation, daily worship, processions, rites in all the above stages, and expiatory rites in commission of faults are the general contents of every agama. A chapter on the practices of *yoga* sometimes supplement the above, as in Marichi. Construction of temples and idols is of general interest and based upon the great works of Visvakarma, Maya etc. The form and shape of idols relate to iconography. The ritualistic sections throw much light on the Vedic sacrifices now fast disappearing. Works of Vaikhanasa sages are indeed invaluable for every scholar who professes to write on ancient Indian culture. Many of the works that have recently appeared in architecture and iconography show lack of correct material for many important issues by ignoring the works of Vaikhanasa sages. Among the four sages there is perfect agreement in general conceptions; where one passes over lightly certain rites the other dilates upon them. Atri wrote four *tantras* in 88000 slokas, while Marichi gave the same matter in eight *samhitas* in 184000 slokas. Kasyapa divided his work in three *kandas* extending over 64000 verses. Bhrigu the author of this work wrote in 13 sections or *adhikaras* in 88000 slokas, the present section forming the tenth in it. This *adhikara* is called *prakirna* (miscellaneous) as it enters into details in certain rites passed over in the sections of *mana*, *Kriya* and *archa* of the same writer. Of the 13 books of Brigu's contribution, only five are available in manuscripts, viz., *Vasadhikara*, *Kriyadhikara*, *Yagnadhikara*, *Khiladhikara* and *Prakirna*. The last consists of three main sections *Kriya*, *Jnana* and *Yoga*. The whole book (*Prakirna*) extends over 24000 *granthas*

granthas. In actual counting it comes to 5800 nearly and it may be supposed that the shortage is due to lacunae here and there. Atri has covered the whole field of *formal worship* in 80 chapters in his samurtarchana while Marichi giving greater details devoted 10000 granthas in his vimanarchana-kalpa. Bhrigu's prakirnadhikara really supplements both these works. For in the section on installation, forms of Lakshmi as Vira-lakshmi, Pakalakshmi, Goda, Dvara-lakshmi have not received attention in the works of Atri or Marichi. In the section on processions tilapadmavidhi, damanakotsava, jayanti, krittikadipa, grahanaradhana extensively treated of by Brigu are not found in Atri's Samurtatantra. Bhrigu is rich in chapters on sastra mahatmya, (history of the agama), phalasruti, apachara (faults) and the conceptions of sins. Bhrigu devotes a section on the behaviour of the temple-servants common to all the works and of the devotees especially. Frailties of a mingled society of men and women even in the holy presence are pointed out to relief to wards the end of this work. In this chapter as elsewhere certain slokas are common between Manusmriti and this work. It is asserted by the advanced scholars in the Vaikhanasa School that Manusmriti was written by Bhrigu as Dharmasutras of their school. Even in the code of Manu the colophon reads the name of Bhrigu as its propounder. Research in Indian literature and culture is never complete or even precise without sufficient study in the extensive school of the Vaikhanasas.

The credit of preparing the press copy of this valuable work belongs to the members of Akulamannadu Vaikhanasa Nilaya and to the publishers, Srisailanatha and sons, whose untiring devotion the resuscitation of the forgotten or neglected school deserves approbation and encouragement from every impartial scholar and patriot.

366, mint street,
Madras, 1 - 6 - 1929. }

M. RAMAKRISHNA KAVI.

మనవి

ఈ గ్రంథము పూర్వము 1931వ సంవత్సరములో మొదటిసారిగా ప్రచురించబడినది. అప్పుడు ఈ గ్రంథమునకు మాతృకగా ఆనగొంది సంస్థాన ఆస్థాన విద్వద్భరణ్యులగు అర్చకం రాఘవాచార్యుల వారి గ్రంథాక్షర తాళపత్రమాతృకాకోశమును గ్రహించినట్లు తెలుపబడినది. అప్పటికే ★★ ★ నక్షత్ర చిహ్నములు వేయబడిన చోటునందలి గ్రంథపాతము వలన కొన్ని శ్లోకములు అసంపూర్తిగా యుండినవి. అదియును గాక కొన్నిచోట్ల తాళపత్ర గ్రంథములో ఖిలమైనందున ఆశ్లోకములు పూర్తిగా లేక సగము సగముగా ముద్రించబడినవి. ఆ ఖిలమైన భాగములను సాహసించి పూరించ లేదు. ఈ గ్రంథమును శ్రీమద్వైయాకరణ పంచానన కీ॥ శే॥ శ్రీమాన్ రొంపిచర్ల పార్థసారథి భట్టాచార్యుల వారు సంస్కరించియున్నారు.

ఆ తరువాత కాలంలో కూడ ఈ గ్రంథమునకు వేరే మాతృకలు లభ్యముకాలేదు. అందుచే 1931లో శ్రీవైఖానస విద్యానిలయాధికారులైన కీ॥ శే॥ శ్రీమాన్ పార్థసారథి భట్టాచార్యులవారిచే సంస్కరించబడిన ప్రకీర్ణాధికారము ఒక్కదానినే ఏకమాతృకగా గ్రహించి యథాతథముగా ప్రస్తుత ప్రతి ముద్రించ బడినది.

193, 194 పేజీలలో ఎక్కువగా గ్రంథ పాతము కన్పించుచున్నది. మరికొన్ని చోట్ల కూడ కొన్ని శ్లోకములలో ఈ లోపములు ఉన్నవి. వీటిని భవిష్యత్ కాలములో కేరే మాతృకల లభ్యమైనచో పూరించ వచ్చును. 193, 194 పేజీలలో గల అంశము శ్రీ స్వామివారి స్వపనకు సంబంధించినది. 24కలశములుంచి వాటిలో వివిధ ధవ్యములుంచి వివిధ దేవతలను ఆవాహన చేసి ఆద్రవ్యములతో శ్రీవారికి స్వపన రిపించు విధానము చెప్పబడినది. ఈ విషయము ఇతర వైఖానస గ్రంథములైన లాధికార, క్రియాధికార, అత్రిసంహిత గ్రంథములలో కలదు. అందుచే అర్చక మహాశయులు పై గ్రంథములను అనుసరించి స్వపన చేయుచున్నారు.

ఈ గ్రంథములోని అధ్యాయ సూచితో శ్లోక సంఖ్యను సూచించుచోట్ల కొన్ని అధ్యాయములకు తెలుగు అంకెలతో పాటుగా 4 అను అంకెను సంకేత చిహ్నముగా వాపించడమైనది. ఒక అసంపూర్ణ శ్లోకమునకు ఈ 4 చిహ్నము సంకేతము.

అదే విధముగా గ్రంథ సంఖ్యావిచార: XIVవ పేజీలో గ్రంథ పరిమితి అను పదము ంద వేయబడిన 4 అను సంఖ్యకూడ ఒక చిహ్నముగానే వాడబడినది. అనగా ఆయా జీలలోగల అధిక పాఠము లేక లుప్తపాఠములను ఆ సంఖ్య సూచించును.

పై విషయములను పాఠక మహాశయులు గమనించ గలందులకు ప్రార్థన.

ఇట్లు

బుధజన విధేయుడు

యం.కె. శ్రీనివాస భట్టాచార్యులు

తిరుమల.

ప్రకీర్ణా ౭-ధికార పఠితా ౭-ధ్యాయానాం సూచీ

సంఖ్యా	అధ్యాయసూచితావిషయాః	శ్లోకసంఖ్యా	పుటే
1	భూపరీక్షాది కర్షణాంతమ్	౪౭	1
2	శంకుస్థాపనాది వాస్తుపూజాంతమ్	౨౯	6
3	విమానవిధిః	౩౨4	9
4	ఆద్యేష్టకా స్థాపనాదివిచారః	౨౬	13
5	ప్రాసాదలక్షణాది కథనమ్	౮౧4	15
6	మూర్ధేష్టకాదివిధిః	౪౯	23
7	పరివారాలయలక్షణాది కథనమ్	౬౮4	28
8	పీఠమాన దారు సంగ్రహణాది కథనమ్	౧౨౩	35
9	రజ్జుబంధమధూచ్ఛిష్ట విచారః	౫౫4	46
10	అంకురార్పణమ్	౭౭	52
11	భగవత్ప్రతిష్ఠావిధిః, అధివాస త్రయాంతమ్	౮౭	59
12	” స్థాపనాంతమ్	౧౩౬4	69
13	దశావతారకల్పః, నారసింహకల్పాంతమ్	౭౨4	81
14'	” వామనకల్పః	౪౯	88
15	” రామత్రయకల్పః	౭౨	93
16	” కర్మకల్పాంతమ్	౧౧౯	100
17	అదిమూర్తికల్పః	౮౫4	112
18	భగవదర్చనమ్	౨౮౨4	120
19	అర్చనాంగద్రవ్యవిచారః	౧౦౬	147
20	” ”	౭౮4	157
21	విశేషార్చన విధిః	౧౩౩	164

సంఖ్యా	అధ్యాయసూచితావిషయా:	శ్లోకసంఖ్యా	పుట
22	స్వపనవిధి:	౧౮౬4	177
23	ఉత్పవచక్రవిధి:	౫౯	195
24	ఉత్పవవిధి:	౧౮౦	200
25	"	3౦౬	217
26	ప్రాయశ్చిత్తవిధి:, బేరనిర్మాణాంతమ్	౧౬౮	246
27	" ఉత్పవాంతమ్	౪3౬	262
28	" అస్పృశ్యస్పర్శనాదౌ	౧౯౬4	303
29	ప్రాయశ్చిత్తవిధి:, శాంతిపంచకాది:	౨౧౪	322
30	" తన్త్రసంకర నిష్కృతి:	౧౬౧	343
31	" సంప్రాక్షణత్రయమ్	౧౨౬4	358
32	ప్రకీర్ణకమ్, జేష్ఠాభిషేకాది:	౧౫౨	370
33	అర్చావతారమహాత్మ్యకథనమ్	౪౫4	386
34	స్వయంవ్యక్తాది కథనమ్	౧౦౫	391
35	క్రియాయోగఫలశ్రుతికథనమ్	౬౦3	400
36	అపచారవిశేషకథనమ్	౬౫౭4	456
37	త్రియుగధర్మప్రపంచ:	౨౧౮4	519

ప్రకీర్ణా ౭-ధికారస్థవిషయాణాం సూచీ

విషయ:	పుట	విషయ:	పుట
ముహూర్తవిచార:	2	ద్వారామానమ్	33
భూపరీక్షా	4	స్థానకస్య పీఠమానమ్	35
కర్షణం	4	దేవ్యోర్మానమ్	35
ప్రాచీసాధనమ్	4	ద్రువార్చాపీఠమానమ్	35
వాస్తుపదదేవతాపూజనమ్	7	గర్భాగార పదాని	36
శల్యపరీక్షా	8	తత్రస్థానకాదిస్థానమ్	"
విమానభేదా:	9	దారుసంగ్రహణమ్	36
గ్రామశరీరాదికల్పనమ్	10	దారుసంస్కార:	39
ఆయాదివిచార:	11	శూలలక్షణమ్	40
విష్ణుస్థాపనదేశ:	11	శూలస్థాపనమ్	46
శంకరాదిస్థాపనదేశ:	12	రజ్జుబన్ధవిధి:	46
ఇష్టకాలక్షణాధి:	13	మృత్సంస్కార:	"
గర్భన్యాసవిధి:	"	మృణ్మయద్వైవిధ్యమ్	48
ఫేలాలక్షణాది	14	యోగదీనాం స్థానాని	"
అంగులభేద:	16	ఆయాదివిచారవిస్తర:	49
ఏకతలాదికల్పనమ్	"	ద్రువకౌతుకయోస్సారూప్యమ్	50
తత్రోత్తమాదిభేద:	17	తాలనియమ:	"
గర్భగేహకల్పనే మతాంతరమ్	"	మధూచ్ఛిష్టవిధి:	51
మూర్ధ్ధేష్టకాలక్షణమ్	24	అంకురార్పణమ్	52
విమానదేవా:	25	సద్యో ౭ అంకురార్పణవిచార:	58
మండపలక్షణమ్	"	ఆచార్యలక్షణమ్	59
ప్రాకార:	26	ప్రాయశ్చిత్తహోమాది:	61
ప్రథమావరణమ్	"	ఆచార్యాదీనాం నియమా:	"
పరివారాలయలక్షణమ్	28	యజ్ఞపాత్రసంభరణమ్	"
బేరద్రవ్యమ్	29	యాగశాలా	64
శైలజప్రతిమాలక్షణమ్	"	అక్షిమోక్షణమ్	65
శిలాలక్షణమ్	30	కౌతుకపీఠే రత్నన్యాస:	67
వర్ణక్రమేణ శిలాక్రమ:	"	అధివాస:	"
ప్రతిమాలక్షణమ్	"	అగ్నిమన్థనమ్	68
నిమిత్తాని	31	కుంభపూజా	69
శిలాసంస్కార:	32	కుంభావాహనప్రయోగ:	"

విషయ:	పుట	విషయ:	పుట
ప్రతిసరబన్ధ:	71	పూజాకాలే సేవితుమనర్హా:	135
పంచశయనమ్	"	ధ్యానప్రకార:	"
శయనాధివాస:	"	వ్యాపృతిన్యాస:	"
సర్వదేవా ౭ ర్చనమ్	72	అవాహనప్రకార:	136
రత్నానామధివాస:	73	అలంకారాసనమ్	"
హోత్రప్రశంసాప్రయోగ:	"	మాత్రాదానమ్	137
హోమద్రవ్యమ్	75	పుష్పాంజలి:	138
రత్నన్యాస:	"	దేవ్యోరర్చనాక్రమ:	"
దక్షిణాదానక్రమ:	76	ఉత్సవాద్యర్చనమ్	139
కాతుకాదిస్థాపనమ్	"	భోజ్యాసనమ్	"
బింబే, అవాహనప్రకార:	77	అగ్నికార్యమ్	140
ప్రతిష్ఠాన్తే యజమానకృత్యమ్	78	యాత్రాసనమ్	"
పూజాయాఅవిచ్ఛిన్నత్వ సంపాదనమ్	"	వీధీ భ్రమణమ్, దేవస్య	"
అర్చకప్రశంసనమ్	79	బలిదానప్రకార:	141
ప్రతిష్ఠార్చనయోఃఫలమ్	80	తీర్థస్వీకార:	143
నవమూర్త్యాదికల్పనమ్	81	పూజాకాలా:	"
మత్స్యకల్ప:	82	ఉత్సవాదిపూజావిశేష:	146
కూర్మకల్ప:	"	బలిపాత్రలక్షణమ్	148
వరాహకల్ప:	83	అన్నబలిసంస్కార:	"
నారసింహకల్ప:	85	హవిష్పాకవిధి:	150
వామనకల్ప:	89	నవవిధహవి:	"
రామకల్ప:	93	హవిషి నివేద్యభాగ:	152
కృష్ణకల్ప:	100	పచనాలయవిశేష:	"
కర్మకల్ప:	110	ప్రణీధ్యార్చనాం లక్షణం	153
అవిర్భావాదివిచార:	111	పాత్రపరిచ్ఛదాదిలక్షణం	154
అదిమూర్తికల్ప:	112	రక్షాదీపవిధి:	157
లక్ష్మీకల్ప:	117	శిబికాలక్షణం	159
విష్ణుర్చనే శ్రౌతం ప్రమాణమ్	121	విశేషార్చననిమిత్తం	164
అర్చకాదిలక్షణమ్	"	విశేషార్చనప్రయోగ:	"
అర్చకస్యాలయప్రవేశాది	124	ద్వాదశమాసోత్సవప్రకార	165
అర్చనోపక్రమ:	129	కృత్తికాదీప:	172
మంత్రాసనమ్	130	గ్రహణారాధనం	175
సంబంధకూర్చమ్	133	స్తవప్రయోగ:	177
పుష్పన్యాస:	"	ఉత్సవచక్రం	195
మార్కండేయాదీనామర్చనమ్	134	ఉత్సవశ్రైవిధ్యం	201

విషయ:	పుట	విషయ:	పుట
ఉత్పవా 2 వభృథవిచార:	202	శాస్త్రస్య స్వతః ప్రామాణ్యం	246
ఉత్పవేమాత్రమాదిభేద:	203	దుర్నిమిత్తదర్శనే ప్రాయశ్చిత్తం	247
ధ్వజారోహణకాల:	"	భూపరిక్షాయాం ప్రాయశ్చిత్తం	247
ధ్వజదండ లక్షణం	"	కర్షణే ప్రాయశ్చిత్తం	248
ధ్వజపట లక్షణం	205	దిక్పరిచ్ఛేదహీనేప్రాయశ్చిత్తం	"
ధ్వజపటప్రతిష్ఠాప్రయోగ:	206	ప్రాసాదనిర్మాణేప్రాయశ్చిత్తం	249
భేరితాడనం	208	ప్రతిష్ఠాపనేప్రాయశ్చిత్తం	251
బలిహరణప్రకార:	209	అంగహానోప్రాయశ్చిత్తం	252
ఉత్పవఘోషణం	211	అంసంస్కృతబింబానాంప్రాయశ్చిత్తం	"
ధ్వజారోహణప్రకార:	212	అంగహానో, అవస్థాంతరేప్రాయశ్చిత్తం	253
ఉత్పవదేవా 2 నుక్రమణీ	214	కర్షణాదిపునస్సంస్కార:	"
ఉత్పవకాలేనియమా:	216	బేరస్థాపనదోషే ప్రాయశ్చిత్తమ్	255
ఉత్పవారంభ:	217	అగ్నిదోహ	257
ఆచార్యవరణం	"	అలాభప్రతినిధిద్రవ్యమ్	258
పంచాంగభూషణం	"	శూలగ్రహణదోషప్రాయశ్చిత్తమ్	"
ఋతుజ్ఞానం నియమా:	219	అనుక్షద్రవ్యనిర్మితేషు బేరేషు	
మృగ్యహణం	"	ప్రాయశ్చిత్తమ్	260
యాగశాలాదికల్పనం	221	కౌతుకదోషప్రాయశ్చిత్తమ్	"
నవకుంభారోపణం	"	అవనతాదోష:	261
హోత్రప్రశంసనం	226	ఆచార్యవరణేప్రాయశ్చిత్తం	262
ఉత్పవే బేరవిచార:	"	అంకురార్పణేప్రాయశ్చిత్తం	"
కౌతుకబన్ధనం	227	ప్రతిష్ఠాప్రయోగేప్రాయశ్చిత్తం	263
నిత్యహోమవిధి:	228	వృత్తికల్పనహీనేప్రాయశ్చిత్తం	269
ఉత్పవా 2 ధిదైవత్యవిస్తర:	"	నిత్యార్చనాయామప్రాయశ్చిత్తం	271
ఉత్పవభ్రమణప్రకార:	230	స్వపనేప్రాయశ్చిత్తం	" 280
తత్కాలే భక్తానాం నిర్వర్త్యం	233	ఉత్పవేప్రాయశ్చిత్తం	283
నివేదితద్రవ్యవిభాగ:	"	ధ్వజదండేప్రాయశ్చిత్తం	289
ఉత్పవభ్రమణే నియమా:	234	ధ్వజస్థానమ్	290
ఉత్పవవిశేషా:	"	ధ్వజదోషే 2 ర్చనప్రకార:	291
తీర్థస్నానప్రకార:	240	యానాదేర్నింబపతనే ప్రాయశ్చిత్తమ్	299
ధ్వజారోహణం	241	అస్తశ్వేగ్రామేప్రాయశ్చిత్తం	300
ఉత్పవఫలం	"	అస్పృశ్యస్పృశ్యనాదోప్రాయశ్చిత్తం	303
పుష్పయాగప్రకార:	242	భయరక్షార్థనిష్క్రమి:	310
ద్వాదశారాధనం	245	శాన్తిహోమప్రకార:	312

xii

విషయ:	పుట	విషయ:	పుట
బాలాలయసంస్థానమ్	314	దివ్యస్థలమ్	392
బాలాలయస్థాపనప్రకార:	"	పైద్దస్థలమ్	394
ద్రువబేరనిష్పుతి:	322	పౌరాణికస్థలమ్	395
జీర్ణబేరపరిత్యాగవిధి:	326	మానుషికస్థలమ్	396
అంగోపాంగాదివ్యవస్థా	"	దేవాలయనిర్మాణేఫలం	400
కౌతుకజర్ణోద్ధారప్రసంగ:	327	ప్రతిమానిర్మాణేఫలం	401
స్థానకాదీనాంవ్యత్యయస్థాపనేదోష:	329	ప్రతిష్ఠాయా:ఫలం	"
శాన్తిపంచకవిధి:	330	పూజనే ఫలం	402
అద్భుతత్రైవిధ్యమ్	"	కైంకర్యకరణేఫలం	403
శాన్తినిమిత్తప్రపంచ:	331	స్నానీయాదిద్రవ్యదానేఫలం	405
అద్భుతశాన్తిప్రయోగ:	335	పరిచ్ఛదాదిదానేఫలం	407
ప్రభూతశాన్తిప్రకార:	341	ఇతరవిభవానాం దానేఫలం	"
మహాశాన్తిక్రమ:	"	దీపదానే ఫలం	408
శాన్తివిధి:	342	హవిరాదిదానేఫలం	410
సర్వశాన్తివిధానమ్	"	తటాకనిర్మాణేఫలం	"
తంత్రసంకరనిష్పుతి:	343	ఆరామప్రవర్తనేఫలం	412
వైష్ణవశాస్త్రద్వైవిధ్యమ్	"	ప్రకారభేదేన, భూదానేఫలం	413
వైఖానసమహిమా	344	గోదానే ఫలం	417
సంప్రొక్షణత్రైవిధ్యమ్	358	గోపతిదానే ఫలం	418
సంప్రొక్షణకాల:	"	సువర్ణదానేఫలం	419
జలంసంప్రొక్షణప్రకార:	361	అన్నదానే ఫలం	420
లఘుసంప్రొక్షణప్రకార:	362	అర్చనే వివిచ్య ఫలం	427
మహాసంప్రొక్షణప్రకార:	365	తులసీమాహిమా	429
శ్యేష్ఠాభిషేకోత్సవ:	370	ఉత్సవే వివిచ్య ఫలం	435
కూర్మాననవిధి:	371	స్తవనే వివిచ్యఫలం	437
పవిత్రారోపణవిధి:	373	జీర్ణోద్ధారే	439
సూక్తపరిభాషా	382	ప్రాయశ్చిత్తనిర్వర్తనే ఫలం	441
మండలారాధనమ్	384	అలయనిర్మాణే ఉత్పేక్ష్యా దోషా:	442
పరస్పరూపమ్	386	అచార్యాదీనాంస్థానభ్రంశనేదోషా:	443
పూహస్వరూపమ్	387	దేవలకకల్పనం	444
విభవస్వరూపమ్	388	భూమ్యుపహారదోషా:	"
అస్తర్యామిస్వరూపమ్	"	ప్రాసాదీనాం హరణే దోష:	446
అర్చావతార:	"	అర్చనే, ఉపచారహీనా	448
స్థలపంచకవిధి:	390	స్తవనే భవితారో దోషా:	453
స్వయంవ్యక్తమ్	"	జీర్ణోద్ధారావసరేతూష్ణింభావేదోష:	454

విషయ:	పుట	విషయ:	పుట
ద్వాత్రింశదపచారా:	456	దేవగృహేరోదనాద్యం	494
ద్వాత్రింశన్నరకా:	457	స్త్రీషు సాకూత భాషణాది	500
నరకయాతనాకథనం	"	అశ్లీలకథనాది	505
దేవా ౭ భిగమనం	469	కంబలావరణం	506
విష్ణుపారమ్యం	"	పరనిన్దాది	507
యానై: పాదుకాభిర్వా గమనం	476	గౌణోపచారాది	508
అన్యదేవార్చనం	478	అనివేదిత భక్షణం	"
దేవోత్సవాదీనామసేవనం	480	ఫలాదీనామనర్పణం	509
ఏకహస్త ప్రణామ:	481	పృష్ఠీకృత్యాసనాది	510
ఆత్మ ప్రదక్షిణం	482	గురౌమౌనం	"
ఉచ్చిష్టేవందనాది	"	ఆత్మస్తుతి:	511
పాదస్రసారణం	487	దేవతానిందనం	512
ఫర్యంకబద్ధనం	"	క్షమామస్త్ర:	514
దేవగృహేభోజనాది	488	యుగధర్మా:	516
ముధాసంభాషణాది	490	విషయానుక్రమణికా	525

గ్రంథసంఖ్యావిచారః

పూర్వమాహతాః శ్లోకాః. ౧౬౨౫4 తైశ్చ

పత్రే	గ్రంథపరిమితిః	అధికఃపాఠః	లుప్తగృహీతః
34	4	*	
150	4		*
264	౧4	*	
348	4	*	
368	4		*
371	4		*
373	4		*
374	4		*
375	4		*
377	౧		*
377	౫4౧౨గ్రం,గ	*	
381	4		*
383	4		*
387	4		*
444	౧	*	
504	4		*

పదాన్తానుస్వారాదిష్వసౌకర్యేణ ౨ న్యత్ర మానుషికనా ౨ స్తరీయకానవధానేన చ
జనితా దోషాః సహృదయైః క్షన్తవ్యా ఇత్యభ్యర్థనమ్.

ఉపస్కర్తా.

శ్రీ యోనమః

శ్రీ రామచంద్రాయనమః

శ్రీమద్వి ఖనసమహాగురవేనమః

శ్రీ వైఖానసభగవచ్చాస్త్రే
భగవద్భ్యుగుమహర్షి ప్రణీతః

ప్రకీర్ణా ౭ భికారః

అథవ్రథమో ౭ ధ్యాయః

శ్రౌతస్మార్తాదికంకర్మ నిఖిలంయేనసూత్రితమ్ ।

తస్మైసమస్తవేదార్థ విదేవిఖనసేనమః ।

శ్రుతిస్మృతినదీపూర్ణం శాస్త్రకల్లోలసంకులమ్ ।

విష్ణుభక్త్యుదకంశుద్ధం వందేవైఖానసార్ణవమ్ ॥

ఋషి ప్రశస్తిత్తరమ్

ఋషయఃకీచుః :

బ్రహ్మపుత్రమునిశ్రేష్ఠ నమస్తే దేహినాంవర

త్వమేవసర్వవేత్తా ౭ సి త్వమేవవదతాంవరః

౧

తతోజ్ఞాతుంహివిష్ణోర్వై భూపరీక్షాదిషుక్రమమ్

ఇచ్ఛామస్త్వత్ప్రసాదేన దీనాశ్శిష్యజనాః ప్రభో

౨

విస్తారజ్ఞోహిసర్వేషాం విస్తరాద్వక్తుమర్హసి

కేనమార్గేణ కైర్మం త్రైకం దేవం పూజయన్మరః

౩

కాన్ లోకాన్సమవాప్నోతి తత్త్వమేతద్వదస్వనః

భృగురువాచః

ప్రణమ్యదేవదేవేశం చక్రపాణింఖగధ్వజమ్.

విస్తారేణ ప్రవక్ష్యామి శ్రుణుధ్వంసుసమాహితాః

ముహూర్త విచారః

సర్వారంభేప్రశస్తంస్యా దాదిత్యేచోత్తరస్థితే.

అప్రశస్తమితిఖ్యాత మయనేదక్షిణేతథా

పుష్యమాసాదిషణ్మాసా దేవానాన్తుదివాస్పృతాః

యస్మిన్ మాసేకృతంసర్వం వివృద్ధ్యర్థమితిసప్తతమ్

రాత్రిరాషాఢమాసాది రయుక్తస్సర్వకర్మసు

ప్రథమాచద్వితీయాచ తృతీయాపంచమీతథా

షష్ఠీచసప్తమీచా ౭పి దశమ్యేకాదశీతథా

త్రయోదశీచతిథయః పార్ణ మాసీశుభాస్సృతాః

ప్రాజాపత్యాశ్వయుక్సౌమ్య తిష్యపాష్ణతిరుత్తరాః

మైత్రాదిత్యమహాస్వాతీ హస్తాశ్చశ్రవణంశుభాః

రాశయశ్చరవర్జ్యాస్సు రుభీతచ్ఛోభనంస్థిరమ్.

గురుభార్గవసౌమ్యేందు వారాశ్రేష్ఠతమాస్సృతా

ఏషామంశశ్చద్రేక్కాణ హోరాదర్శనమిష్యతే.

ఏషామేవోదయంశస్తం తత్రసోమోదయంవిना

క్రూరేచదుష్టనక్షత్రే వ్యాధిపీడాంకరోతిహి.

సూర్యసౌరిశ్చసౌమ్యశ్చ త్రిషడాయస్థితాశ్శుభాః

తథైవలగ్నగాఃకుర్య ర్వాధిశోకభయానితు.

- అష్టమస్థాగ్రహస్సర్వ కర్తుఃకుర్వన్మిదుష్టితిమ్
ఏకాదశగతాస్సర్వ క్షేమారోగ్యకరాస్సృతాః ౧౪
- భయకృద్భార్గవఃప్రోక్తో ద్విసప్తదశమస్థితః
ద్విసప్తపంచనవమ స్థితో జీవస్సుశోభనః ౧౫
- రాష్ట్రస్యయజమానస్య మహత్సౌఖ్యంకరోతిహి
సూర్యవారేశుభోవిష్ణు హస్తప్రాప్ణోతిరుత్తరాః ౧౬
- మందవారేశుభాప్రోక్తా బ్రాహ్మ స్వాత్వ్యాచతత్రథా
వర్జయేద్బుధవారేణ హస్తమాశ్వయుజంతథా. ౧౭
- గురువారేణవర్జ్యేతు తథాసామ్యోత్తరాపుభా
శ్రవణంచైవపుష్యంచ శుక్రవారేణవర్జయేత్. ౧౮
- ఉత్తరాషాఢానక్షత్రం సోమవారేతుశోభనమ్
ద్వితీయాబుధయుక్తాచ షష్ఠీజీవసమాయుతా. ౧౯
- సోమ ఏకాదశీయుక్తః కరోతిప్రాణసంశయమ్
పాష్ణస్తుసప్తమీయుక్తో దహత్యగ్నిరివప్రజాః ౨౦
- కాణస్తానాంధనక్షత్ర గురువిష్టిర్వివర్జయేత్
భూమికంపేదిశాందాహే దుర్దినేచండమారుతే ౨౧
- అశనిధ్వనియోగేచ నిన్దితందివసంస్కృతం
అయనేవిషువేచైవ సంత్యాజ్యంగ్రహణేతథా. ౨౨
- షడశీతిముఖేవాపి కృతంవాస్తువినశ్యతి
ఏవంపరీక్ష్యకర్తవ్య మిచ్ఛేచ్ఛేచ్ఛేయ ఆత్మనః ౨౨A
- కర్షణాదిప్రతిష్ఠాంతం కర్మకుర్యాద్విచక్షణః
అథభూమింపరీక్ష్యైవ పూర్వంకర్షణమారభేత్. ౨౩

భూపరీక్షా

- శ్వేతాతుబ్రాహ్మణీభూమి రక్తాతుక్షత్రియాతథా
పీతాతువైశ్యాకృష్ణాతు శూద్రాభూమిరుదాహృతా. ౨౪
- మోక్షదాబ్రాహ్మణీప్రోక్తా క్షత్రియావిజయప్రదా
వైశ్యాతుధనదాభూమి శూద్రాపుత్రసమృద్ధిదా. ౨౫
- ప్రతిలోమాదిభిర్జుష్టాం వల్మీ కాధ్యాంచవర్ణయేత్
హస్తమాత్రంఖనిత్వాతు పూరయేత్తత్తుపాంసునా. ౨౬
- అధికేపుష్కలాభూమి రుద్భానేవర్జ్యాసమేసమా
గుప్తంతిరాత్రే ౭ంకురతి గ్రాహ్యభూమిస్తునా ౭ న్యథా. ౨౭
- పద్మంకుంభస్థతోయేన పూరితేతత్కృతావటే
ముఖ్యంప్రదక్షిణావర్త ముదకంశాస్తబుద్బుదం. ౨౮
- సవ్యావర్తంతథానేష్ట ముదకంబహుబుద్బుదం
ఉత్తానపద్మకంగ్రాహ్యం నత్వధోముఖపద్మకమ్. ౨౯
- ఏవంపరీక్ష్యగృహ్ణీయా త్పుణ్యాహమపివాచయేత్
ఏవంపరీక్ష్యబహుధా కుర్యాత్కర్షణముత్తమమ్. ౩౦

కర్షణమ్

- శ్వేతావాకపిలౌవాధ నాంగహీనావృషాతథా
అథవానా ౭ న్యవర్ణేవా అరోగౌబలశాలినా. ౩౧
- క్షీరవృక్షయుగంబద్ధ్వా శమీవృక్షయుతంతథా
అసనంఖదిరంవా ౭ థ హలంకృత్వాసనేహకం ౩౨
- యన్త్రయిత్వాయుగేనా ౭ థ గోవాలకృతరజ్జినా
తస్యపశ్చిమదేశేతు ప్రపాంకృత్వావిధానతః ౩౩
- ధాన్యపీఠానికృత్త్వేవ త్రివేదిసహితంక్రమాత్
పూర్వందేవేశమభ్యర్చ్య చక్రంపశ్చాత్సమర్చయేత్. ౩౪

- విష్వక్సేనంచగరుడం సమభ్యర్చ్యనివేదయేత్
వాస్తుయజ్ఞంచహుత్వాతు పుణ్యాహమపివాచయేత్. 3౫
- తోయధారాంపురస్కృత్య ప్రాదక్షిణ్యవశేనతు
ఆచార్యో ౭ హతవస్త్రేణ చోత్తరీయాంగులీయకైః 3౬
- అలంకృత్యవిధానేన శ్వేతమాల్యానులేపనైః
సమాదాయవృషంతత్ర “త్వంవృషభ” ఇతిబ్రువన్. 3౭
- వృషభందక్షిణేయోజ్య “సారభేయ” ఇతిబ్రువన్
తతస్సంయోజయేత్పశ్చాద్భులీవర్దోబలాన్వితౌ. 3౮
- “యుగంయుగశ్రుంగ” మితి యోజయేచ్ఛహలంపునః
“ఋషింగృహ్లా” మితిమన్త్రేణ ఋషిసమ్యక్ ప్రగృహ్యచ. 3౯
- “విష్ణుర్మూంరక్ష” త్ప్రీతిచ స్వాత్మరక్షాంసమాచరేత్
“యే ౭ స్మిన్ దేశేజీవంత” ఇత్యా శ్రితాంశ్చవిసర్జయేత్ ౪౦
- “హలకృష్ణే” తిమన్త్రేణ దారయేత్తామిలాంశుభామ్
కర్షయేద్ధ్వేష్టైర్మృదైః ప్రాగుదక్రప్రవణాంమహీమ్. ౪౧
- తతఃకర్షకమాహూయ సర్వత్రైవతుకర్షయేత్
ఆచార్యంపూజయిత్వాతు తథైవసహలౌవృషే. ౪౨
- ప్రథమంకర్షణంకృత్యా ద్వితీయంకర్షణంచరేత్
బీజంసర్వంసమాదాయ ప్రోక్షణైః ప్రోక్షణంచరేత్ ౪౩
- “ఇమేబీజాఃప్రరో” హేతి సప్తగ్రామ్యాణ్యతఃపరమ్
వాపయిత్వాతుబీజాని “దేవిత్యయి” సముచ్చరన్ ౪౪
- “దుహతాందివ” మిత్యుక్త్వా తోయంతత్రసమర్పయేత్
రక్షాంసమ్యగ్విధాయాత్ర చాచార్యమభిపూజయేత్. ౪౫

“సస్యాశ” మేతిమన్తేణ సస్యంపక్వంప్రణమ్యచ
విష్వక్సేనాదిభిర్మంత్రై శ్శాంతంచాపిసమర్చయేత్.

౪౬

“శుద్ధాశ” మేతిమన్తేణ గోభ్యస్సమ్యజ్జీవేదయేత్.

౪౭

ఇతి శ్రీ వైఖానసే భగవద్భాస్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణాధికారే ప్రథమో ౭ ధ్యాయః.

అథ ద్వితీయో ౭ ధ్యాయః

శంకుస్థాపనమ్

అతఃపరంప్రవక్ష్యామి శంకుస్థాపనముత్తమమ్
మేషంతథైవవృషభంగతే సూర్యేదినేతథా.

౦

కృత్వాసమతలాంభూమిం గోమయేనతులేపయేత్
తద్బహిఃభ్రామయేత్సూ త్రద్వయంతేనై వమానతః.

౧

ప్రాచీసాధనమ్

పూర్వాష్టాచా ౭ పరాష్టాచ శంకుచాయాంతులాంచయేత్
తతస్సూత్రత్రయంవా ౭ ధపాత యేచ్ఛంకుమధ్యమే

౩

భ్రామయేదధికే ౭ ర్థంతు న్యూనేతావద్వివర్థయేత్
ప్రాచీంతత్సూత్రమానేన మధ్యమేనై వకల్పయేత్.

౪

ఉదక్సూత్రంభవేత్త్ర కృత్వాతుచతురశ్రకమ్
పంచగవ్యేనసంప్రోక్ష్య పుణ్యాహమపివాచయేత్.

౫

వాస్తుపద దేవతాపూజనమ్

- ఏకాశీతిపదాన్ కృత్వావాస్తు దేవాన్ప్రపూజయేత్
ఈశానాదిసమభ్యర్చ్య ద్వాత్రింశత్పదభాగినః ౬
- ఈశానంచైవపర్జన్యం జయంతంచమహేష్వకమ్
ఆదిత్యంసత్యకంభృశమంత రిక్షంచపూర్వగాన్. ౭
- అగ్నిఃపూషాచవితథ గ్రహాక్షతయమాస్తథా
గంధర్వోభృంగరాజర్షీ దక్షిణేపదదేవతాః ౮
- పశ్చిమేనిర్ఋతిశ్చైవ దౌవారికస్తథైవచ
సుగ్రీవఃపుష్పదంతశ్చ వరుణశ్చాసురస్తథా ౯
- శోషణశ్చైవరాగశ్చతే చా ౭ ష్టైకథితాస్సూరాః
ఉత్తరేజవనోనాగ ముఖ్యౌభల్లాటఏవచ. ౧౦
- సోమో ౭ ర్గలో ౭ దితిశ్చైవ సూరిదేవస్తథైవచ
బ్రహ్మనవపదంభుం క్రే వాస్తుమధ్యేవిశేషతః ౧౧
- అర్యమాదండ భృచ్చైవపాశభృద్దనద స్తథా
బ్రహ్మణశ్చచతుర్దిక్షు స్థితాష్టత్పదభాగినః ౧౨
- అపశ్చైవాపవత్సశ్చ సవితాసావిత్ర ఏవచ
ఇంద్రశ్చైవతథేంద్రాజో రుద్రోరుద్రాజఏవచ ౧౩
- ఏతేద్విపదభోక్తారో విదిక్ష్యష్టైస్థితాస్సూరాః
చరకీదేవతారిశ్చ పూతనాపాపరాక్షసీ. ౧౪
- ఈశానాదిషుకోణేషు బాహ్యస్థాఃపదవర్జితాః :
ఏవంవిన్యస్యదేవాంస్తు వాస్తుదేవంప్రకల్పయేత్. ౧౫

వాస్తుపురుష లక్షణమ్ - పూజా

వాస్తునశ్శిరఃశానేపాదౌ నైర్ముతికేచరేత్	
హస్తాసరిత్పతాజ్జేయావగ్నౌ బాహురుదాహృతః	౧౬
అపేకంఠశితిప్రోక్తం హృదయంచాపవత్సకే	
నాభిర్బ్రహ్మణీసంఖ్యాతా కుక్షీస్సవిత్సంజ్ఞకే.	౧౭
ఇంద్ర ఇంద్రాజకే గుహ్యమూరుమూలేవిధానతః	
పార్శ్వంతుదక్షిణం ప్రోక్తంవామమేవంప్రకల్పయేత్.	౧౮
శేతేవాస్తుభువం ప్రాప్యవాస్తుదేవ స్వధోముఖః	
పుణ్యాహంవాచయిత్వాతు ప్రోక్షణైః ప్రోక్షణంచరేత్	౧౯
పుష్పైర్గంధైస్తథాధూపైర్దీపైశ్చ ౭పిప్రపూజయేత్	
నమస్కారైశ్చసంయుక్తైః ప్రణవాద్వైస్సనామభిః	౨౦

శల్యపరీక్షా

పూజనాన్తేస్సు శేత్కర్తా యమంగంతన్నిరీక్షయేత్	
వాస్తుదేహే ౭పితత్రైవశల్యం బ్రూయాద్యధార్థతః	౨౧
అస్తిశల్యంశిరస్సర్పర్యే తద్దస్తద్వయమానతః	
కంఠస్సర్పగళేచైవ హస్తమాత్రేసమాదిశేత్	౨౨
ఉపస్సర్పాత్రిభిర్హస్తైశ్శంఖలాశల్యమాదిశేత్	
హస్తమాత్రేకరస్సర్పాత్ ఖట్వాపాదంసమాదిశేత్.	౨౩
బాహుసంస్పర్శనాత్కర్తు రంగారస్తుత్రిహస్తతః	
గుల్ఫేసర్పాదిభిర్ద్దష్టం వితస్తిద్వయమానతః	౨౪
పాదేకంటకమిత్కుక్తం షడ్వీత స్త్రిప్రమాణతః	
కనిష్ఠాంగుష్ఠయోస్సర్పార్థస్థంతత్రసమాచరేత్.	౨౫

వ్యయాధికేచతుర్థస్తే జానుస్పర్శాత్తతఃపరమ్
శల్యంవిశోధ్యభూమింతాం తలంకృత్వాసమానతః
పంచగవ్యేనసంప్రోక్ష్య వాస్తుదేవాన్ ప్రపూజయేత్

౨౬

వాస్తుదేవతాబలి:

ద్రోణంద్రోణార్థకంవా ౭ పితండులాన్ పాచయేత్తతః

౨౭

దధిగుడాజ్యసంయుక్తం సర్వేషాంచబలిందదేత్
బ్రహ్మదీనాంనమోస్తంవా స్వాహాస్తంవాబలిర్భవేత్.

౨౮

కృత్వాతు బలిదానంచ పుణ్యాహమపివాచయేత్.

౨౯

ఇతిశ్రీవైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణ ౭ దికారే ద్వితీయో ౭ ధ్యాయః

అథ తృతీయో ౭ ధ్యాయః

విమానభేదా:

అథవిన్యాసరూపాణి ప్రవక్ష్యమేయథాక్రమమ్
శ్రీవత్సంప్రథమంప్రోక్తం నన్వావర్తంద్వితీయకమ్.

౧

తృతీయంస్వస్తికంవింద్యా చ్చతుర్థంభద్రకంస్మృతమ్
దండకంపంచమంత్యాహు ర్వేదికంషష్ఠముచ్యతే

౨

కుంభకంసప్తమంవింద్యా దష్టమంపద్మకంతథా
నవమంస్యాద్రథపదం దశమంతుప్రకీర్ణకమ్

౩

- ఏతేషామాకృతింవక్ష్యే యథావదనుపూర్వశః.
అన్యత్రదండకాత్సర్వం బహిర్వీధీసమన్వితమ్. ౪
- తస్యచాన్తర్గ తైశ్చిహై శ్రీవత్సాద్యంవిధీయతే
ఏకప్రాచీనవీధీక ముదీచీనా ౨ న్యవీధికమ్. ౫
- శ్రీవత్సమితివిజ్ఞేయం సర్వవిద్యాసమంమతమ్
మధ్యేకోణం చతుర్ద్వారం ప్రాగీశాదిప్రదక్షిణమ్. ౬
- తన్నిర్గతోజవీధీకం నన్వావర్తమితిస్మృతమ్
స్పష్టికంత్వోజవీధ్యన్తం భద్రంమధ్యప్రతోళికమ్. ౭
- ఏకప్రాచీనకందండం చతురశ్రంతువేదికమ్
వృత్తంకుంభకముద్దిష్టం పద్మకంస్యాద్వివేదికమ్. ౮
- బ్రహ్మకోశా ౨ ష్టకద్వార వీధీరథపదాకృతిః
ప్రాగుదక్రవణంచైవ ప్రకీర్ణకముదాహృతమ్. ౯
- ద్విద్వారంవాచతుర్ద్వారం మనస్తాయుక్తితోభవేత్
అయుక్తద్వారదేవస్య భజనంనాభిధీయతే. ౧౦
- దండకస్తేనమానేన యోనిగ్రహణముచ్యతే
శరీరమంగంప్రత్యంగం జ్ఞాత్వాయోనింప్రకల్పయేత్. ౧౧
- గ్రామంశరీరమంగంస్వ్యా ద్వేవద్విజపరిగ్రహమ్
ప్రత్యంగమంగంసంవృత్తం విమానభవనాదికమ్. ౧౨
- దండేనపూర్వయోర్వాదం హస్తేనా ౨ న్యత్రధీయతే
దండేవిస్తారమాయామ మేకైకంగుణయేత్రిభిః ౧౩
- ఏకైకంషష్టిభిర్ద్విత్వా శిష్టంయోనింసమాదిశేత్
హస్తేనద్వయసంసర్గే త్రిగుణంవసుభిర్హరేత్. ౧౪

శేషంయోనింవిజానీయా ద్ద్వజదూమాదికంక్రమాత్
సర్వత్రకల్పయేద్యోనిం తయోర్వర్గఫలేనవా. ౧౫

యోనేర్మహాదిశాశ్రేష్ఠా దివిసప్తత్రిగర్వితా
ప్రవీణంచతురశ్రంస్యా చేషాణామాయతంవిదు: ౧౬

అష్టషట్చతురంశాస్సు రితరేషాంయథాక్రమమ్
ఏవమాయామయోగన్తు ప్రత్యంగస్యైవకల్పయేత్. ౧౭

అంగేద్విగుణమాయామం పాదన్యూనమథాధికమ్
అర్థంనవాహయేన్న్వూన మధికంతువిధీయతే. ౧౮

ఆత్మావాస్తుశరీరస్య విస్తారాదధికం విదు:
పాదాయామశిఖావాపి ద్విగుణంవావిశేషత: ౧౯

సమంవాసర్వత:కుర్యా చ్చరీరందండకాద్యతే
వర్తయేదధికాయామం దండషోడశకేనవా. ౨౦

దండేఅష్టగుణంకుర్యా దాయామంయుక్తితో ౭ థవా
అంగమాగమవిస్తారో దండభేదో ౭ పియోజ్యతే, ౨౧

అన్యత్రదండనేచింద్యా చ్చరేషుతువిశేషత:
పాతంవిస్తారసూత్రేషు విదుస్సూత్రద్వయే ౭ పివా. ౨౨

కంఠసూత్రద్వయేవాపి ప్రత్యంగేనైవకారయేత్
విధిభేదంతుకర్తవ్యం బ్రహ్మభాగేవిశేషత: ౨౩

ఏవంక్రమేణశాస్త్రజ్ఞై శ్చరీరంసంప్రకల్పయేత్. ౨౪

విష్ణుస్థాపనమ్

సహస్రభూసురాదూర్ధ్వే బ్రహ్మంశేవాయుదేశకే
పంచమూర్తివిధానేన స్థాపయిత్వాజనార్దనమ్. ౨౫

వైఖానసైః మహాభాగైర్వైదికార్చనతత్పరైః
వేదాంతవేదిభిర్విప్రైరర్చయే త్పురుషోత్తమమ్.

౨౬

శంకరాది స్థాపనమ్

ఈశానఈశ్వరంచైవ సోమేశానా వధాపివా
పశ్చిమేకేశవస్థాన మైశాన్యాంశంకరాలయమ్.

౨౭

అనుకల్పంవికల్పంచ కల్పంచైవత్రిధాభవేత్
భూపరీక్షాదియత్కర్మ అనుకల్పమితిస్మృతమ్.

౨౮

దేవాదీనాంమునీనాంచ కల్పయేత్తువికల్పకమ్
గర్భేమృదాలయేయత్ర ప్రతిష్ఠాయాంతుకల్పకమ్.

౨౯

ఏవందేశంవినిశ్చిత్య మూలస్థానంచనిర్ది శేత్
నిర్మి తే ౭త్రవిమానస్యచో త్సేధార్థంసమస్తువా.

౩౦

జలాంతంవాశిలాంతం వాఖానయేదుచితంసుధీః
విస్తారాయామసీమాంతా ద్భాషేహ్యఖాత్వాదృఢాయచ.

౩౧

ఏకహస్తంద్విహస్తంవా త్రిహస్తంవా ౭ ధికంక్రమాత్
వాలుకై ర్విశ్వతఃపూర్య దృఢీకరణమాదిశేత్.

౩౨

బాలాలయంతుశక్తానామశక్తానాంవినాభవేత్
ధ్రువార్చాయాఃప్రతిష్ఠాచే ద్బాలాగారంనకల్పయేత్.

౩౩

ఇతిశ్రీవైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణా ౭ ధికారే తృతీయో ౭ ధ్యాయః

అథ చతుర్థో ౭ ధ్యాయః

ఆద్యేష్టకా స్థాపనమ్

- అథా ౭ తస్యప్రవక్ష్యామి వాస్తునఃప్రథమేష్టకామ్
సాధయిత్వాపూర్వరాత్రౌ చతస్రఃప్రథమేష్టకాః ౧
- శిలాయాంమృణ్మయేవా ౭ థ కుర్యాల్లక్షణసంయుతాః
శైలాదోషవినిర్ముక్తాః సుపక్వాఅథమృణ్మయాః ౨
- విస్తారేణేష్టకాఃప్రోక్తాః షట్పంచచతురంగులాః
ఉత్తమాదిక్రియాదేవ విస్తారద్విగుణాయతాః ౩
- విస్తారార్థంఘనంప్రోక్త మిష్టకానాంప్రమాణతః
ఆలయా ౭ భిముఖేచైవ ప్రపాంకృత్వావిచక్షణాః ౪
- తన్మధ్యేవేదికాంకృత్వా హస్తమాత్రప్రమాణతః
విస్తారంతత్సమంచైన ముత్సేధంతుతదర్దకమ్. ౫
- సభ్యాగ్నింవిధివత్కృత్వా విధినా ౭ ఘోరమాచరేత్
భూమియజ్ఞంచకృత్వాతు కలశైస్సప్తభిఃక్రమాత్. ౬
- సంస్థాప్యనవవస్త్రేణ చాచ్ఛాద్యశయనోపరి
కౌతుకంబన్ధయిత్వాతు శయనేశాయయేత్తతః ౭
- హుత్వాతుపౌరుషంసూక్తం విష్ణుసూక్తమతఃపరమ్
చతుర్వేదాదిమంత్రాంశ్చ శ్రీభూసూక్తేయజేత్క్రమాత్ ౮
- ఇష్టకావాశిలావా ౭ థ తన్నామాద్యక్షరంస్మరేత్
నృత్యైర్మయైశ్చవాద్యైశ్చ రాత్రిశేషంనయేత్క్రమాత్. ౯
- ప్రభాతేపూజయేత్పూర్వ మాచార్యంశిల్పిభిస్సహ

ఆచార్యోమంత్రయోగ్యస్తు శిల్పిభిఃకర్మయోగ్యకైః ౧౦

ద్వారస్యదక్షిణేపార్శ్వే స్థానమస్యప్రశస్యతే
సుముహూర్తేన్యసేద్విద్వా నిష్ఠకాంశ్చతురఃక్రమాత్. ౧౧

విన్యాసేతుచతుర్దిక్షు చతుర్వేదాదిమంత్రతః
తేషాంమధ్యేతదాగర్తే పూరయేదుదకేనతు. ౧౨

తత్రైవనవరత్నాని విన్యసేదనుపూర్వశః

గర్భన్యాసవిధిః

అథవక్ష్యేవిశేషేణ గర్భన్యాసవిధిక్రమమ్ ౧౩

ప్రాసాదోగర్భసంయుక్తః కురుతేసర్వసంపదమ్
తస్మాదాదౌప్రకర్తవ్యః గర్భన్యాసస్సమృద్ధిదః ౧౪

త్రయఃప్రాసాదమూలేస్యా త్పూర్వంతుప్రథమేష్టకే
ఉపానోపరిమధ్యంస్యా త్రప్తేరుపరిచాస్తతః ౧౫

భూగతంశూద్రజాతీనా ముపానేన్యపైశ్చయోః
ప్రతేరుపరివిప్రాణా మానులోమ్యేనకారయేత్ ౧౬

సర్వేషాంభూగతంకార్యం సర్వసిద్ధికరంశుభమ్
ఐష్టపావకయోర్మధ్యే ప్రాగ్ద్వారేషుప్రకల్పయేత్. ౧౭

ద్వారస్యదక్షిణేకుర్యా త్పశ్చిమేపితథైవహి
కవాటార్గలయోగేవాన్య ప్రవ్యంగగర్భబాజనమ్ ౧౮

ఫేలా

తథాతామ్రమయీఫేలా స్పాటికావాప్రశస్యతే
పాదవిష్కంభవిస్తారాం ఫేలాంతత్ప్రపదాంచితాం. ౧౯

ఘనంవింశతిభాగైకం తదర్థార్థాంశమేవవా. ౨౦

విస్తారస్యచతుర్భాగం కోష్ఠభిత్స్యప్రచయంభవేత్
ఉత్తమంతుసమోత్పేదం త్రిపాదంమధ్యమంస్పృతం. ౨౧

అథమంచార్థముత్పేదం త్రివిధంతత్ప్రచక్షతే
త్రిభాగైకవిధానంస్యా ద్విభాగంభాగికంభవేత్. ౨౨

అన్తరేచా ౭ంగులాయామం తదర్థంభిన్నభిత్తికమ్
సంయోగార్థవిహీనంస్యా ద్విధానే ౭ భ్యన్తరేతథా. ౨౩

ప్రక్షాల్యపంచగవ్యేన విశుద్ధంగర్భభాజనమ్
ఆలయాత్ప్రముఖేచైవ మంటపేసమలంకృతే. ౨౪

గోమయేనోపలిప్యైవ పుణ్యాహంవాచయేత్తతః
రక్తబీజానిధాతూంశ్చ సన్న్వసేన్మన్తవిత్తమః. ౨౫

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తంచ పౌరుషంసూక్తముచ్చరన్
'విష్ణుర్వ్యోని' మిత్యుక్త్యాతు గర్భంతత్రనిధాపయేత్. ౨౬

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్ఛాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణ ౭ ధికారే చతుర్థో ౭ ధ్యాయః

* *

అథ పంచమో ౭ ధ్యాయః

ప్రాసాదలక్షణమ్

అథవక్ష్యేవిశేషేణ ప్రాసాదానాంతులక్షణమ్
ప్రసాదంకురుతేయేన ప్రాసాద ఇతికీర్తితమ్. ౧

అంగులభేదః

త్రివిధంతుసమాఖ్యాత మంగులంస్యాత్ప్రమాణతః
మానాంగులంతుప్రథమం మాత్రాంగులమతఃపరమ్.

౨

తృతీయంతుసమాఖ్యాతం దేహలబ్ధప్రమాణతః
రథరేణ్యణురష్టాభిరీక్షాయూ కాయవాస్తథా.

౩

క్రమశో ౭ స్థగుణైర్విర్ది మానాంగులమితిస్పృతమ్
మధ్యమాంగులిమధ్యంతు పర్వమాత్రాంగులంస్పృతమ్

౪

ప్రతిమాయావిభాగేన తాలగణ్యేన ? భాజనమ్
అంగులంతుసమాఖ్యాతం దేహలబ్ధప్రమాణతః

౫

ప్రాసాదమండపానాంచ మానాంగులవిధానతః
యాగోపకరణానాన్తు మాత్రాంగులవిధానతః

౬

దేహలబ్ధప్రమాణేన ప్రతిమాంకారయేత్తథా
అంగులైః కింకరిత్యుక్తం చతుర్వింశతిభిస్తథా.

౭

పంచవింశతిభిశ్చైవ ప్రాజాపత్యముదాహృతమ్
షడ్వింశతిధనుర్ముష్టి సప్తవింశద్దనుర్గ్రహః.

౮

హస్తానాంలక్షణంప్రొక్తం మానాంగులవిధానతః

ఏకతలాదికల్పనమ్

త్రిహస్తాదిసమారభ్య నవహస్తాన్తమేవచ.

౯

అయుగ్మైరథహస్తైస్తు కుర్యాదేకతలంబుధః
ద్వితలంతుతతఃకుర్యా త్పత్రయోదశహస్తకైః

౧౦

పంచాధికదశైర్నష్టైఃప్రాసాదస్సౌత్రిభూమికః
తలంప్రత్యధికంకుర్యాత్ షడ్దస్తాన్తువిశేషతః

౧౧

ఆద్వాదశతలాదేవం కుర్యాద్విస్తారమానకమ్
విస్తారద్విగుణోత్తేధ ముత్తమంతుప్రచక్షతే ౧౨
విస్తారంసప్తదాకృత్వా ద్వాదశాంశస్తుమధ్యమమ్
ఏకాదశాంశమధమం విస్తారేసప్తదాకృతే. ౧౩

ఆద్వాదశతలాదేవముత్తే ధంతువిధీయతే
ప్రాజ్ఞభోదజ్ఞభైస్సూత్రైః పదంకుర్యాత్తుపోడశమ్ ౧౪
గర్భగేహస్సమాఖ్యాతో మధ్యమంతుచతుష్పదమ్
బాహ్యతోద్వాదశపదం భిత్త్యర్థముపకల్పయేత్. ౧౫

షడ్భిష్టడ్భిస్తదాసూత్రైః : పదానాంపంచవింశతిః
నవగర్భగృహంమధ్యేభిత్త్యర్థం శేషముచ్యతే ౧౬

* * *

త్రివిధంతుసమాఖ్యాతం? ప్రాసాదాకృతయస్తథా
నాగరం ద్రావిడంచేతి వేసరంచత్రిధాభవేత్. ౧౭

స్థూప్యన్తంచతురశ్రంస్యా న్నాగరంసముదాహృతమ్
కంఠప్రభృతిచాష్టాశ్రం ప్రాసాదంద్రావిడంభవేత్. ౧౮

కంఠప్రభృతివృత్తంయ ద్వేసరంతత్రచక్షతే
బేరఃపూర్వంస్థితో యత్ర తత్రబేరవశాద్భవేత్. ౧౯

యావద్బేరంత్రిభాగై కం విస్తారంపీఠమేవహి
పీఠస్యత్రిగుణంగర్భం గర్భార్థంభి త్తిరుచ్యతే. ౨౦

గర్భగేహత్రిభాగైకం భిత్తింవాతత్రకారయేత్
అగ్రతోమండపంకుర్యా త్రాసాదసమవిస్తృతమ్. ౨౧

ప్రాసాదస్యసమాయామం దశాంశంముఖమండపమ్
ప్రాసాదస్యా ౭ గ్రతోద్వారం ప్రకుర్యాల్లక్షణాన్వితమ్. ౨౨

- ప్రతేరుపరిసీమాస్తం ద్వారస్యోత్సేధఉచ్యతే
ఉత్తమంద్వారవిస్తార ముత్సేధార్థముదాహృతమ్. ౨౩
- ఉత్సేధార్థదశాంశేన హీనంమధ్యమముచ్యతే
వింశత్యాపరిహీనంస్యా ద్విస్తారమధమంభవేత్. ౨౪
- కాయంచాప్యనుకాయంచ కుర్యాదుత్సేధమానతః
భాగమేకమధిష్ఠానముత్సే ధోవసుధాభవేత్. ౨౫
- పాదాయామోద్విభాగస్వా ద్భాగఃప్రస్తార ఉచ్యతే
భాగఃకంఠశతిప్రోక్తం ద్విభాగంశిఖరంభవేత్ ౨౬
- భాగస్త్వాపిరితిఖ్యాత మేవముత్సేధఉచ్యతే
కాయమేవంసమాఖ్యాత మనుకాయమధోచ్యతే. ౨౭
- కుర్యాత్ప్రాసాదవిస్తారం చతుర్ద్వింశతిభాగికమ్
ఏకభాగస్తువిస్తారం భాగమేకంతలంతథా. ౨౮
- దశాంగులంస్యాద్ద్వితలే త్రితలేద్వాదశాంగులమ్
యుగాంగులవివృద్ధాతు కర్తవ్యంస్యాత్తలంప్రతి. ౨౯
- పాదమస్యతువిష్కంభ మష్టభాగంవిహీనకమ్
స్తంభాగ్రేణైవకర్తవ్య మనుకాయప్రమాణతః ౩౦
- ఉపానస్యతువిష్కంభ మగ్రేపాదద్వయంభవేత్
అధిష్ఠానంత్రిధాకృత్వా భాగోవైజగతీభవేత్. ౩౧
- కుముదంతుద్వితీయేన భాగేనై వతుకారయేత్
కృత్వాశేషంచతుర్భాగ మేకాంశైస్తవపట్టికామ్. ౩౨
- కుర్యాత్పార్శ్వేనకంఠం శేషంవాజినముచ్యతే
పాదబన్ధమితిఖ్యాతం సర్వకార్యేషుపూజితమ్. ౩౩

ప్రతిక్రమంవాకర్తవ్య మధిష్ఠానప్రమాణతః

జగతీంతద్వదేవాథ కుముదంవృత్తముచ్యతే.

3౪

భాగేనపూర్వవత్కృత్వా చతుర్థంశేషమాచరేత్

పట్టికేనై వకర్తవ్య మేకమన్తరికంతథా.

3౫

ద్వాభ్యాంప్రతిముఖంకుర్యా త్రప్రతిక్రమమిదంభవేత్

అధిష్ఠానమితిఖ్యాతం పాదమానంప్రవక్ష్యతే.

3౬

చతురశ్రమథాష్టాశ్రం వృత్తంచైవత్రిదాభవేత్

కుంభయుక్తంతథాకే చిత్కేచిత్కుంభవిహీనకమ్.

3౭

కేచిద్వైకుంభమణ్వభ్యాం యుక్తంపాదంస్మర న్నిహి

విస్తారేణసమంవాపి ద్విగుణంవాపిమూలతః

3౮.

చతురశ్రమధోహిత్యా వృత్తమష్టాశ్రమేవవా

కర్తవ్యంతుయథాయుక్త మథవాషోడశాశ్రకమ్.

3౯

పాదానామాకృతిఃప్రోక్తా కుంభలక్షణముచ్యతే

పాదాధికమథాధ్యర్థం పాదోనంద్విగుణంతువా.

౪౦

ద్విగుణంతుసముత్సేధం పాదవిష్కంభమానతః

శ్రీకరంచన్ద్రకాన్తంచ సాముఖ్యంప్రియదర్శనమ్.

౪౧

యథాక్రమేణనామాని కర్తవ్యానివిశేషతః

శ్రీకరంవృత్తపాదానాం కలాశ్రాణాంతథైవచ.

౪౨

చన్ద్రకాన్తమథాష్టాశ్రం సోమఖండమితిస్మృతమ్

అతిభారేషు స్తంభేషు ప్రియదర్శనముచ్యతే.

౪౩

కృత్వానవాంశకంకుంభం భాగమేకంహృదుచ్యతే

కుంభంచతుర్భిరంశైస్తు కంఠభాగముదాహృతమ్.

౪౪

ఆస్యమేకాంశమిత్యుక్తం శేషంకుర్యాద్విదండకమ్
ఏకేనపద్మకేనైవ వృత్తమేకేనవాతథా.

౪౫

విస్తృతౌస్తంభవిస్తారౌ ద్విగుణౌకుంభముచ్యతే
అధ్యర్థమాస్యవిస్తారం హోరోధామూలపాదవత్ ?

౪౬

విస్తారమేవముక్తంస్యా న్మండై ర్లక్షణముచ్యతే
మండై స్త్రిపాదముత్సేధం విస్తారంతుచతుర్గుణమ్.

౪౭

త్రిభాగై కంభవేత్పద్మం వేత్రమేకంతధైవచ
భాగావాఫలకారామా వేత్రావాపాదరూపవత్.

౪౮

పాదాగ్రకర్మమానేన స్కన్ధంకుర్యాద్విధానతః
స్తంభాగ్రసమవిస్తారం వీరకాండంత్రిపాదతః

౪౯

తదూర్ధ్వేపాదతాంకుర్యా ద్విస్తారంపాదవిస్తృతమ్
సమంత్రిపాదమర్థంవా బోధికోత్సేధ ఉచ్యతే.

౫౦

త్రిదండమధమాయామం చతుర్దండస్తుమధ్యమమ్
ఉత్తమంపంచదండంస్యా ద్బోధికోత్సేధఉచ్యతే.

౫౧

జగత్సన్తేకుముదాన్తే పట్టికా న్తే ౭ ధవాపునః
జలనిర్యాణమార్గంచ నాళనిర్గమనంక్రియాత్.

౫౨

హంసపాదంత్రిపాదంవా వితస్తిర్వావిశేషతః
ప్రతేర్బాహ్యవినిష్క్రాన్త్యా నాళీంశైలమయీంతథా.

౫౩

గజోష్ఠసదృశాకారాం సింహాకృతిముఖోత్తరామ్
భూతసింహోపమామూర్ధ్వ సారవారాధికారయేత్.

౫౪

ద్విదండంచత్రిదండంవా గర్భగేహేతువేశ్మనః
బేరోదయసమంపాథ ద్విగుణం వాధ్యర్థమేవవా.

౫౫

ప్రణాలమూలవిస్తారం త్రిభాగైకాగ్రవిస్తరమ్
వ్యాసత్రిభాగంభాగోనం బహులంతుత్రిభాగభాక్.

౫౯

వారిసంచారగంభీరతారం ఝర్వరలక్షణమ్
అనిమ్నోన్నతమాభితే స్తదాత్యశ్రంక్రమాన్నతమ్.

౫౭

సర్వవాద్యసమాయుక్తం తదామంగలవాచకైః
వాస్తుహోమంతతఃకృత్వా ఆచార్యం పూజయేత్తతః

౫౮

శిల్పినంపూజయేత్పశ్చ త్సుముహూర్తేసులగ్నకే
ఆచార్యస్సుప్రసన్నాత్మా వారుణంసూక్తముచ్చరేత్.

౫౯

తక్షకస్థాపయేన్నాళీం సుస్నిగ్ధాంసుదృఢాంక్రమాత్
బేరప్రాసాదగర్భస్య యావత్తాలస్యచావధి.

౬౦

ధారాంతుకేవలంకుర్యా ద్భిత్తైతాలస్యధీమతః ?
శ్రేష్ఠమధ్యకనిష్ఠాని బేరస్యస్థాపనంత్రిధా.

౬౧

ధారాదలసమాప్తైతు స్థాపనంచోత్తమంభవేత్
ద్వారబద్ధస్యపూర్వేతు స్థాపనంమధ్యమంభవేత్.

౬౨

మూర్ధోపలస్యపూర్వేతు స్థాపనంస్యాత్కనీయసమ్
యఃకరోత్యన్యథాచాస్మా దభిచారాయచైవహి.

౬౩

ఏవంనాలంచసంస్థాప్య ప్రస్తరంచోత్తరాదికమ్
విష్కంభంపాదవిస్తార ముత్సేధం త్రివిధంభవేత్.

ఉత్తమంతుసమోత్సేధం త్రిపాదంమధ్యమంభవేత్
అధమంచార్ధముత్సేధ ముత్తమంస్యాద్విధానతః

స్తంభాగ్రైకత్రిభాగైకం తస్యోర్ధ్వపట్టికాభవేత్
తత్సమంనిర్గమంప్రోక్తం పట్టికాలక్షణంత్విదమ్

- ద్విభాగేనతదూర్ధ్వే కర్తవ్యంపద్మపట్టికమ్
ద్విదండంతుకపోతంస్యా దుపానసమనిర్గమమ్. ౬౭
- శేషంప్రస్తారమానస్తు కర్తవ్యంపంచభాగికమ్
ఏకేనపట్టికాంకుర్యా త్కంఠమేకేనకారయేత్. ౬౮
- ద్వాభ్యాంతదూర్ధ్వే కర్తవ్యమేకాంశేనతుపట్టికమ్
ఏవంప్రస్తారమాఖ్యాతం తోరణంవక్ష్యతే ౭ ధునా. ౬౯
- పార్శ్వయోఃపృష్ఠతశ్చ ౭.పి కర్తవ్యంతోరణంతథా
ప్రతేరుత్తరసీమాన్తే తోరణస్యాశ్రయోభవేత్. ౭౦
- విస్తారంతుతదర్థంస్యా ద్విస్తారంపంచభాగికమ్
మకరాంశంత్రియంశేన శేషంపాదమితిస్మృతమ్. ౭౧
- పాదాంతరాగ్రమథవా విస్తారంతోరణస్యతు
పూర్వోక్తమేవకర్తవ్యం మకరాంశప్రమాణతః ౭౨
- ప్రమాణంతోరణస్యోక్తం నాసికాయాస్తులక్షణమ్
వక్ష్యతేతుప్రమాణేన యథాశాస్త్రవినిశ్చితమ్. ౭౩
- గర్భగేహార్థవిస్తారం మహానాసీతికీర్త్యతే
నిర్గమంతుతదర్థంస్యా త్రిపాదంసమమేవవా. ౭౪
- శిఖరేషుచతుర్దిక్షు కుర్యాదేకాంతునాసికమ్
విస్తారంతుతదర్థంస్యాత్క పోతేష్వష్టనాసికాః ౭౫
- కూటస్యలక్షణంప్రోక్తం కూటశాలంవిధీయతే
కృత్వాప్రాసాదషడ్భాగమేకభాగంవిధీయతే. ౭౬
- భాగేనకూటశాలం స్యాద్భాగార్థంపంచమంభవేత్
చతుర్గుణంభవేత్కూటం శాలాస్యాద్గోపురాకృతిః ౭౭

శాలావిస్తారమానేన పార్శ్వయోర్నాసికాభవేత్
ఏకనాసికయాయుక్తం పంజరంసముదాహృతమ్ ౭౮

తతఃకంఠార్థమానేన శిఖరంవర్తయేత్తతః
కంఠాద్విదండమిత్యుక్తం శిఖరస్యతునిర్గమమ్. ౭౯

నిర్గమాద్వర్తనాద్భాష్యే వర్తనంతుతదర్థకమ్
స్థూపింకుంభసమాయుక్తం కుర్యాద్దండం విధానతః. ౮౦

విస్తారంతత్రమాణేన శిఖరంతత్రచోచ్యతే
తదూర్ధ్వేకంఠమిత్యుక్తం ఫలకాచతదూర్ద్వతః ౮౧

క్రమేణకృశతాం కుర్యాద్భావదంతస్తుసూక్ష్మతః :
ఇతి శ్రీ వైఖానసే భగవచ్ఛాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణాధికారే పంచమా ౭ ధ్యాయః

అథ షష్ఠో ౭ ధ్యాయః

మూర్తేష్టకావిధిః

అథవక్ష్యేవిశేషేణ క్రమంమూర్తేష్టకావిధేః
ప్రముఖేయాగశాలాంచ కృత్వాచైవవిచక్షణః ౧

మధ్యేవేదింప్రకల్ప్యైవ స్థూపికిలప్రమాణతః
సభ్యంప్రకల్ప్యచప్రాచ్యా మాఘారంవిధివద్యజేత్. ౨

వేదిమధ్యేన్యసేద్విద్వాన్ సుస్సిగ్ధానిర్వణాదృఢాః
వైష్ణవంచజపిత్యైవచతస్రశ్రేష్టకాఃక్రమాత్. 3

కించిదగ్రంభవేన్నిమ్నం మూలేవైకించిదున్నతమ్
అధోభాగేభవేత్పుష్ట మూర్ధ్వభాగేముఖంభవేత్. ౪

శాలిపిష్టమయేనా ౭ థ లేఖయేదక్షరాణితు
యకారంపూర్వతోలేఖ్య రకారందక్షిణాన్యసేత్. ౫

లకారం పశ్చిమేలేఖ్య వకారం చోత్తరేలిఖేత్
లోహజాందారుజాంవాథ స్థాపితత్రన్యసేద్బుధః ౬

పాదాయామసమందీర్ఘం విస్తారంపాదసమ్మితమ్
అగ్రమంగులవిస్తార మానుపూర్వ్యాత్కృశంతథా. ౭

చతురశ్రంభవేన్మూలం త్రిభాగైకం సమంతథా
వృత్తంతదూర్వతఃకుర్యా చ్చీలీపాదమధోన్యసేత్. ౮

విస్తారత్రిగుణాయామం విస్తారసమవిస్తరం
తద్వయేనసమాయోజ్య సమంశూలంస్థితం యథా. ౯

పంచగవ్యైస్సమభ్యుక్ష్య పుణ్యాహమపివాచయేత్
వాస్తుహోమంచహుత్యైవ పర్యగ్నికరణంచరేత్. ౧౦

మూర్ధేష్ఠకావిధానేన హోమంకృత్వాచిక్షణః
పునఃప్రభాతేధర్మాత్మా యజమానయుతోగురుః ౧౧

శిలాదీన్సంప్రగృహ్యైవ విమానేరోపయేత్తథా
పాణిభ్యాంసంప్రగృహ్యైవ ప్రాజ్ఞుభోదజ్ఞుభో ౭పివా ౧౨

చతుర్వేదాదిమంత్రైశ్చ శిలాఇంద్రాదిషున్యసేత్
ద్రువసూ క్తంజపిత్వాతు మధ్యేస్థాపిన్యసేత్తథా. ౧౩

కాలేశిల్పినమాహూయ పూజయిత్వావిశేషతః
శిలాద్యుపరివిన్యస్య దృఢీకరణమాచరేత్. ౧౪

పాదబంధేగళే చైవ విమానే పరితఃక్రమాత్

విమానదేవా:

ప్రాచ్యం విష్ణుం ప్రకుర్వీత యస్య గర్భగృహే స్థితిః.

౧౫

దక్షిణే సత్యమూర్తేస్తు పశ్చి మే చా చ్యుతస్య చ
ఉత్తరేచా ౭ నిరుద్ధస్య స్థితిమేవం ప్రకల్పయేత్.

౧౬

గలేపురుషమూర్తిస్తు దక్షిణే నారసింహకః

పశ్చిమే తు వరాహశ్చ హయగ్రీవ స్తథోత్తరే.

౧౭

సుఖాసనసమాయుక్తం సర్వాలంకారసంయుతమ్
వ్యాలోర్ధ్వకోణకం చైవ వీశం వాథ మృగేశ్వరమ్.

౧౮

వక్రతుండం చ దుర్గాం చాప్యగ్రమండపభిత్తిమ
స్థితమేవం సుసంస్థాప్య యథాలాభం సమర్చయేత్.

౧౯

ద్వారేషు ద్వారపాలానాం స్థితిమేవం ప్రకల్పయేత్
ప్రాసాదలక్షణంప్రోక్తం మండపానామథోచ్యతే.

౨౦

స్తంభేష్టాడశభిర్ముక్తం మండపం శ్రీప్రతిష్ఠితమ్
ద్వాదశ స్తంభసంయుక్తం బీజాసనమితి స్మృతమ్.

౨౧

ద్వాత్రింశద్గాత్రసంయుక్తం జయభద్రేతి కీర్త్యతే
షట్త్రింశద్గాత్రసంయుక్తం నన్ద్వావర్తం సుశోభనమ్.

౨౨

చతుర్భిష్టష్టిభి స్సంబై ర్ముక్తంశ్రీభద్రకం స్మృతమ్
స్తంభానాం తు శతైర్ముక్తం విశాలమితి సంజ్ఞితమ్.

౨౩

ప్రాసాదవత్సమాఖ్యాతం ప్రాకారం తత్రమాణతః
వాజినోపరి కర్తవ్యం ధారకస్తు కలాస్తథా.

౨౪

స్తంభవిష్కంభముత్సేధం చతుర్భాగేన విస్తృతమ్
తులావిస్తారమానేన జయన్తి స్యాత్సమోన్నతా. ౨౫

తతో దండార్థబాహుల్య మనుమార్గం తదూర్ధ్వతః
ఇష్టకాభిస్తదూర్ధ్వం తు ఛాదయేద్గళ కాన్వితమ్. ౨౬

పాదాధికమధాధ్యర్థం ద్విగుణం పాదహీనకమ్
చతుర్ద్విధమథా ౨ యామం కర్తవ్యం మండపస్య తు. ౨౭

ఆయామే తు యథాయుక్తం స్తంభానాం విధిరుచ్యతే
ద్విహస్తం వా త్రిహస్తం వా చతుర్హస్తమథా ౨ పివా. ౨౮

స్తంభాంతరం ప్రకర్తవ్యం యథాయుక్తి విశేషతః
ఏవంక్రమాత్సమాఖ్యాతం ప్రాకారమధునోచ్యతే. ౨౯

ప్రాకారం పరితః కుర్యా త్రాసాదస్య ప్రమాణతః
ప్రాకారస్యతువిస్తారం తస్యదండమిహోచ్యతే. ౩౦

అంతర్మండలమిత్యాహు రధ్యర్థం దండమానతః
అంతర్భారమితిప్రోక్తం మధ్యభారం ద్విదండతః ౩౧

చతుర్దండప్రమాణేన యుక్తా మర్యాదభిత్తికా
మహామర్యాదభిత్తిస్స్యా త్స్వదండప్రమాణతః. ౩౩

అధ్యర్థద్విగుణం వాపి త్రిగుణం వా చతుర్గుణమ్
ముఖాయామమితి ప్రోక్తం ప్రాకారాణాం విశేషతః ౩౨

కపోతాంతంసముత్సేధం భిత్తిహస్తప్రమాణతః
కూటశాలాయుతం వాపి కుర్యాత్ప్రాకారసంయుతమ్ ౩౪

మూలజం తు తలోత్సేధం హస్తమేవం విధీయతే
యథాలాభోన్నతం వా ౨ పి ప్రథమావరణం స్మృతమ్. ౩౫

షడంగులం క్రమాత్కుర్యా న్న్యూనప్రాకారకం విదుః
జలనిర్యాణమార్గం స్యా త్పదాన్తే తటకే ౭పివా.

3౬

ప్రథమావరణద్వారం ప్రముఖేకల్పయేత్తథా
ద్వితీయావరణద్వారో వ్యస్తశ్చేన్నాస్తిదూషణమ్.

3౭

విమానోత్పేదతుల్యం వా పాదోనం చార్దమేవ వా
పృథగ్గోపురసంయుక్త ముచ్చితం తు సమం తు వా.

3౮

పంచప్రాకారమిత్యేవం త్రిప్రాకారమథా ౭పి వా
త్రిప్రాకారేషడంగుల్యం త్రిధాధస్తలనిష్ఠగమ్.

3౯

ప్రాకారేహ్యుచ్చయం వింద్యా త్కపోతానం తదుత్తమమ్
మధ్యమం చోత్కరాన్తేన కలశాంతం తథాధమమ్.

౪౦

ఏవం ప్రాకారసంగేన తూత్పేదం త్రివిధం క్రమాత్
ఉత్పేదాత్పంచభాగైకం చతురంశకమేవ వా.

౪౧

షడ్భాగై కేన వా కుర్యా త్త్రివిధం భిత్తివిస్తరమ్
అథ వా ప్రాసాదభిత్తిస్తు తత్సమం భిత్తిమేవ చ.

౪౨

గర్భే ౭ష్టాంశోచ్చయం శ్రేష్ఠం సప్తభాగే ద్విమధ్యమమ్
పంచభాగైకమధమం బలిపీఠం తథాభవేత్.

౪౩

గర్భపంచత్రిభాగైకం
నవాంశే షట్పతుర్భాగం మధ్యమాధమము త్తమమ్.

౪౪

త్రిధా పైశాచికం పీఠా ధస్తమాత్రం క్రమాద్భవేత్
ద్విహస్తాంతం త్రిహస్తాంతం చతుర్హస్తాంతముచ్యతే.

౪౫

అథమం మధ్యమం శ్రేష్ఠం త్రిధా పైశాచపీఠకమ్
సప్తవింశతిభాగైశ్చ సమమేవం సమున్నతమ్.

౪౬

- సోపానమధ్యే శ్రీభూతమర్చయేద్భూహిరాననమ్
పురస్తాద్గరుడం తస్య దేవాభిముఖమర్చయేత్. ౬
- విమానపాలాన్దిక్పాలాన్ భాస్కరేణ సమాయుతమ్
చక్రం ధ్వజం చ శంఖం చ భూతం వై భూతనాయకమ్. ౭
- ప్రథమావరణే దేవాం స్తత్తద్దేశే సమర్చయేత్
ఉత్సవం బలిమారభ్య అనపాయవిశేషతః. ౮
- అమితస్యాఽపి తంతత్ర ప్రదక్షిణమథాఽచరేత్
దేవస్య కంఠసీమాంతం బాహ్వంతం స్తనసమ్మితమ్. ౯
- నాభ్యస్తం వా విశేషేణ పరివారోదయం క్రమాత్
ధాత్రాదిభూతపర్యంతం పరివారాన్విశేషతః. ౧౦
- వర్ణవాహనకేత్వాద్వై ర్నామనక్షత్రపూర్వకమ్
మయా క్రియాధికారే తు వ్యక్తముక్తస్తు లక్షణమ్. ౧౧

బేరలక్షణమ్ - (శైలాదిభేద :)

- అథ వక్ష్యే విశేషేణ బేర లక్షణముత్తమమ్
శైలజం రత్నజం చైవ ధాతుజం దారవం తథా. ౧౨
- మృణ్మయం స్యాత్తత్తైవేతి పంచధాబేరముచ్యతే
చతుర్విధం తు శైలం స్యాత్సప్తధా రత్నజం తథా. ౧౩
- అష్టధా ధాతుజం ప్రోక్తం దారుజం షోడశోచ్యతే
మృణ్మయం ద్వివిధం ప్రోక్తం క్రమాలక్షణముచ్యతే. ౧౪

శైలజలక్షణమ్.

- శ్వేతం రక్తం తథా పీతం కృష్ణం చైవ చతుష్టయమ్
శైలజం భేదమాఖ్యాతం తస్య లక్షణముచ్యతే. ౧౫

- గోక్షీరసన్నిభా చైవ శంఖకుందేందుసన్నిభా
శిలా శ్వేతా సమాఖ్యాతా సా తు వశ్యప్రదాయికా. ౧౬
- జపాకుసుమసంకాశా శిలా శోణితసన్నిభా
బంధూకపుష్పప్రతిమా జాతిహింగుళికోపమా. ౧౭
- శిలా రక్తా సమాఖ్యాతా జయదా లక్షణాఽన్వితా
పీతా సువర్ణసదృశా రజనీచూర్ణసన్నిభా. ౧౮
- శిలా లక్షణసంయుక్తా ధనధాన్యసుఖప్రదా
మాషముద్గల ? సంకాశా తథా జంబూఫలోపమా. ౧౯
- భృంగ ? ముత్పలసంకాశా ప్రజావృద్ధికరాస్మృతా
శిలా కృష్ణా తు సర్వేషాం సర్వసిద్ధిప్రదాయికా. ౨౦
- విప్రక్షత్రియవైశ్యానాం శూద్రాణాం చ యథావిధి
శ్వేతా రక్తా తథా పీతా కృష్ణా చైవ యథాక్రమమ్. ౨౧
- ద్విజానాం చ త్రివర్ణానాం శిలా రక్తా జయప్రదా
శ్వేతా మోక్షప్రదా ప్రోక్తా బ్రాహ్మణానాం విశేషతః ౨౨
ఏతైస్తు ధ్రువభేరస్తు కారయేద్యదిభక్తితః
* * *
- మాణిక్యం చ ప్రవాలం చ వైడూర్యం స్ఫటికం తథా. ౨౩
- మరకతం పుష్కరాగం చ నీలం చై తేమరత్నజాః
మాణిక్యం శ్రీకరం ప్రోక్తం ప్రవాలం వశ్యకారకమ్. ౨౪
- ఆకర్షణం తు వైడూర్యం స్ఫటికం పుత్రవృద్ధిదమ్
విద్యేషణం మరకతం స్తంభనం పుష్కరాగకమ్. ౨౫
- నీలం తు రమణైః కార్యం రత్నజానాం ఫలం భవేత్
ఏతేషాం కౌతుకం కుర్యా దన్యేషాం చ విధీయతే. ౨౬

హైమం రౌప్యం తథాతామ్రం కాంస్యం చై వారకూటకమ్
ఆయసం సీసకం చైవ త్రపుసం చేతి ధాతుజమ్.

౨౭

హైమంతు శ్రీప్రదం ప్రోక్తం రౌప్యం రాజ్యప్రదాయకమ్
తామ్రం పుత్రసమృద్ధ్యర్థం కాంస్యం విద్వేషకారకమ్.

౨౮

ప్రోచ్ఛారణే చారకూట మాయసం క్షయకారణమ్
సీసం నీరోగకరణం త్రపురాయుర్వినాశనమ్.

౨౯

ఏవంతు లోహజం ప్రోక్తం తతో దారుజముచ్యతే
దేవదారు శృమిషృక్షం పిప్పలం చన్దనం తథా.

30

ఆసనం ఖదిరం చైవ వకులం శంఖి వాతనమ్
మయూరపద్మడుండుక కర్ణికారం తథైవచ.

3౧

నింబూకాంజనికాచైవ స్లక్షమౌదుంబరం తథా
ఏతైర్వర్జ్యస్తు ? చత్వారో ద్విజాతిక్రమయోగతః.

3౨

మృణ్మయం ద్వివిధం ప్రోక్తం పక్వాపక్వం తథైవ చ
పక్వం నాశకరం చైవ మపక్వం సర్వసిద్ధిదమ్.

33

నిమిత్తదర్శనమ్ - (శుభనిమిత్తాని)

యస్మిన్ దేశే శిలా ౭ స్తీతి గచ్ఛేన్నిశ్చితమానసః
ప్రయాణకాలే శకునా శ్శుభాశుభ ఫలప్రదాః.

3౪

శుభవాక్యోదకుంభా ౭స్థి గజరాజద్విజోత్తమాః
చర్మమాంసదధిక్షీర దుందుబిద్ధనయశ్శుభాః.

3౫

(అశుభనిమిత్తాని)

అశోభనాం స్తథా వక్ష్యే శపమానా యథాయతి
వికీర్ణ కేశా విప్రైక్య పుత్రతైలాక్తదర్శనమ్.

3౬

రిక్తకుంభనిరోధోక్తి తైలభాజనదర్శనమ్
ప్రయాణకాలే నష్టాస్తు విపరీతఫలప్రదాః.

32

శుభే ప్రయాణం కర్తవ్యం స్థిత్యా శోభనలక్షణమ్
శిలాం ప్రాప్య శుభే స్థానే వాస్తుహోమం సమాచరేత్.

3౮

వైష్ణవం పౌరుషం సూక్తం శ్రీభూసూక్తం తథైవచ
పరిషేకం తతః కృత్వా కలశాన్ పంచ సన్యసేత్.

3౯

మృద్గంధాక్షతజప్యంశ్చ సర్వౌషధ్యుదకంతథా
సంస్థాప్యభ్యర్చ్య పాద్యాద్యై స్తత్తద్దేవాం త్సమర్చయేత్.

౪౦

అభిషించేచ్ఛిలాం సూత్రే ? ముహూర్తేకరణాన్వితే
అతోదేవాదిమంత్రేణ శిలాం చిత్వావిచక్షణః.

౪౧

అధోభాగం ముఖం తత్ర శిరః ఊర్ధ్వం ప్రకల్పయేత్
పూర్వతశ్చోత్తరే వా ఽథ శిరోభాగం ప్రకల్పయేత్.

౪౨

ముఖం పృష్ఠం తథాపాదం పార్శ్వం చైవ శిరస్తథా
లాంఛయుత్వా విధానేన తతతణ మాచరేత్.

౪౩

* * *

బాలా చ యువతీ వృద్ధా జ్ఞాతవ్యా లక్షణాఽన్వితా
స్నిగ్ధా మృద్వీ నతా చైవ బాలా క్షీరస్వరాతథా.

౪౪

సుస్వరా కాన్తిసంయుక్తా యువతీ సా శిలా స్మృతా
అసితా ఝర్షరా రూక్షా వృద్ధా యా నిస్స్వరా శిలా.

౪౫

బాలా క్షయప్రదా ప్రోక్తా యువతీ సుసమ్మద్ధిదా
కార్యనాశకరీ వృద్ధా గ్రాహ్య జ్ఞాత్వా శిలాస్తథా.

౪౬

మూర్ధనస్తక్షణంకృత్వా శిలాదోషాంస్తు లక్షయేత్

ఏకరాత్రోపితశిలాం సంప్రక్షాళ్యాం భసాతతః
శిలాదోషం పరీక్ష్యైవ కర్తవ్యం విధిచోదితమ్.

౪౮

రేఖాబిందుః కలంకశ్చ శిలాదోషాః ప్రకీర్తితాః
మండలం తు భవేత్తత్ర యత్ర గర్భం వినిర్దిశేత్.

౪౯

సితే తు మండలే సర్ప రక్తే తు కృకలాసకమ్
పీతే తు మండలే గోధా మంజిష్ఠే దర్దురో భవేత్.

౫౦

కపిలే మూషికా ప్రోక్తాఽసితవర్ణే తు వృశ్చికః
శ్వేతరక్తవిమిశ్రే తు వృశ్చికశ్వేతరక్తకే.

౫౧

రక్తమిశ్రే తు మండుకో మండలో భవేత్
సిందూరవర్ణే ఖద్యోతః కపోతే గృహగౌళికా.

౫౨

గుడవర్ణే తు పాషాణం నిస్స్వశోభే జలం భవేత్
వర్జయేద్గర్భ సంయూక్తం విమలై రంచంతాం తథా.

౫౩

విమలం హేమకాంస్యాఖ్యం లోహాఖ్యం చ త్రిధా స్మృతమ్
పరీక్ష్యైవం ప్రకర్తవ్యమేవ మేవ ప్రమాణతః.

౫౪

* * *

ప్రాసాదగర్భమానం వా హస్తమానమథాఽపి వా
ప్రత్యేకం త్రిత్రిభేదం స్యాద్ధ్వారమానం ప్రవక్ష్యతే.

౫౫

ద్వారాదధ్యర్థకం చైవ ద్వారాత్పాదాధికం తథా
మధ్యమం చ కనీయస్సాద్ధ్వారమేవం విధీయతే.

౫౬

అధమోత్తమయోర్మధ్యే త్వష్టదా కారయేద్బుధః
కనీయస్త్రీణి విజ్ఞేయం త్రీణి మధ్యమకం తథా.

౫౭

త్రీణి చోత్తమకం వింద్యాదుత్పేధం నవథా భవేత్
స్తంభాదధ్యర్థకం తుంగముత్తమం తు విశేషతః.

౫౮

ఉత్తమాధమయోర్మధ్యే ద్వారమానేన యోజయేత్
గర్భగోహసమం మధ్యం త్రిపాదం చా ఒధమం భవేత్.

౫౯

పాదా ఒధికం తు విజ్ఞేయం శ్రేష్ఠమేవం విధీయతే

(ఉత్తమాధమయోర్మధ్యే ద్వారమానేన యోజయేత్)

* * *

హస్తమానం తథా వక్ష్యే నవహస్తం తథోత్తమమ్.

౬౦

షడంగులైస్సహో ఒన్యాస్తు సార్తద్విహస్తకా ఒవధి
ఏవముత్సేధమానస్తు స్థావరస్య ప్రశస్యతే.

౬౧

జంగమానాం భవేన్నామ మూలబేరవశాత్తథా
బింబోదయం చతుర్వింశద్భాగానష్టాంశకం తథా.

౬౨

బింబోదయం చతుర్వింశద్భాగానష్టాంశకం తథా
వేదాంశం తు భవేదుచ్చం జంగమస్య ప్రకీర్తితమ్.

౬౩

మానాంగులేన సప్తాది ద్విద్వ్యంగులవిధానతః
పంచాశత్సవనాంగుల్యా విధిస్సర్వో విధీయతే.

౬౪

మూలబేరా ఒంగులాన్మానమారభ్యైకాదశా ఒంగులమ్
ద్విద్వ్యంగులవివృద్ధ్యాతు సషష్టిత్ర్యంగులం ? భవేత్.

౬౫

ప్రత్యేకం తు త్రిభేదం స్యాదుత్తమాధమమధ్యతః
ఉత్కృష్టం నవతుంగం స్యాన్మధ్యమం నవతుంగకమ్.

౬౬

నికృష్టం తు తథా ప్రోక్తం సప్తవింశతితుంగకమ్
ఏతైరుత్తమమానం స్యాన్మధ్యమం చ తథైవ హి.

౬౭

కర్మార్చోత్సవస్నానాచ్చ యోజ్యం స్యాదన్యథా నతు
అధమైస్తు భవేద్యత బలిబేరం విధీయతే.

౬౮

మాత్రా ౭ంగులేన యన్మానం గృహోర్పణాం తు నాన్యథా.

౬౯

ఇతి శ్రీ వైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణాధికారే సప్తమో ౭ధ్యాయః.

అథా ౭ ష్టమో ౭ ధ్యాయః

పీఠమానమ్

అథ పీఠోదయం పశ్చాత్త్థానకస్య విశేషతః

భువంగస్య సమం వాథ అధ్యర్థం త్రిగుణం తు వా.

౧

పరితః పాదయోరస్య నీత్వా వై భాగమంగులమ్

ద్రువార్చాయా మశేషేణ షణ్మానసహితం శుభమ్.

౨

వక్ష్యామి దేవ్యోర్మానం తత్కంఠాంతం నాసికాంతకమ్

హస్తాంతం బాహుసీమాంతం నాభ్యంతం వా ౭థ కారయేత్.

౩

చతుర్థైకాంశకం వాపి తృతీయైకాంశకం తు వా

ద్రువార్చాయాం విశేషేణ పీఠమేవం ప్రకల్పయేత్.

౪

చతురశ్రం సువృత్తం వా దళై స్పృడశభిర్యుతమ్

స్థానకం చా ౭సనం వా ౭పి యానకం వా సమాచరేత్.

౫

గర్భాగారత్రిభాగైకం చతురశ్రం త్రిమేఖలమ్

తస్యోర్ధ్వవేదివిస్తారం చతురంగులమేవ హి.

౬

ఉత్పేధం తస్య చార్దన్తు పరితశ్చతురంగులమ్

విస్తారోత్పేధమానన్తు మధ్యే నిమ్నం షడంగులమ్.

౭

ఉదీచ్యాన్తు ప్రతీచ్యాన్తు వారిమార్గన్తు కారయేత్
ప్రాజ్ఞోదజ్ఞుః సూత్రం దశ సప్త సమర్చయేత్.

౮

మధ్యే కలాపదం బ్రాహ్మం పరితో దైవికం తథా
వేదాధికా లీతిపదం మానుషం చ తథైవ చ.

౯

పదం స్యాత్ షణ్ణవతికం షష్టి : పైశాచికం భవేత్
అర్చాస్థానం తు బ్రహ్మేశం త్రిధా కృత్య చ దైవికమ్.

౧౦

తథైవ పశ్చిమే భాగే మధ్యే వా స్థానకాయ చ
ఆసనం వా లిపి చ తథా దేవమానుషమధ్యమే.

౧౧

శయానం మానుషే పీఠే స్థాపయిత్వా విశేషతః
ధ్రువార్చనే విశేషేణ నాగసూత్రాన్ సమర్చ్య చ.

౧౨

కోష్ఠమేకోనపంచాశద్భవతి బ్రాహ్మమందిరమ్
దైవికం చా ల్పభాగన్తు మానుషం చార్హిజం పదమ్.

౧౩

శేషం పైశాచమేవం స్యాచ్ఛాన్తిపాష్టికదైవికమ్
బ్రహ్మస్థానే విశేషేణ స్థాపయేద్భోగవీరకా.

౧౪

భోగమేవ ధ్రువార్చాయాం దేవమానుషమధ్యమే
వీరకం స్థాపయేద్విద్వాన్ పైశాచే క్రమశస్సుధీః.

౧౫

గ్రామమధ్యే ధ్రువార్చాయాం స్థాపయేద్భోగమేవ తు
యోగపీఠే ధ్రువార్చా చేత్తద్గ్రామస్య విపద్భవేత్.

౧౬

అన్యేషాం తు ధ్రువార్చాయాం భోగం వా యోగమేవ వా
ఆలయాద్దక్షిణే వా లిపి పూర్వే వా లిపి ప్రసాం తథా.

౧౭

వేదిం తన్మధ్యమే కుర్యాద్భింబాధ్యర్థ ప్రమాణతః
సభ్యాగ్ని కుండం తత్పాచ్యాం స్నానవేదిం తథోత్తరే.

౧౮

భూమియజ్జం చ కృత్వా తు పర్యగ్ని ప్రోక్షణం చరేత్
కలశైస్స ప్రభిస్సౌప్య వేద్యామారోపయేత్తథా.

౧౯

ఆచ్ఛాద్య నవవస్త్రేణ కౌతుకం బన్ధయేత్తథా.
ప్రాక్చీరశ్చాయయేత్తత్ర శ్రీభూమ్యేరుభయోరపి.

౨౦

మహాకాయకృతే బేరే ప్రోక్షయేత్పంచగవ్యకైః
అన్యత్సర్వక్రియాం కృత్వాహోత్రశంసనమాచరేత్.

౨౧

ఆదిమూర్త్యాది సర్వాన్తమావాహనమథా ౭చరేత్
ఆవాహనక్రమేణైవ నిరుప్యా ౭జ్యో ౭హుతీర్యజేత్.

౨౨

వైష్ణవం పౌరుషం సూక్తం విష్ణుసూక్తం తథైవ చ
శ్రీ భూసూక్తం తతో హుత్వా బ్రాహ్మం రౌద్రం తథైవ చ

౨౩

నృత్యైర్గయైశ్చ వాద్యైశ్చ రాత్రిశేషం వినీయ చ
స్నిత్వా ప్రభాతే త్వాచార్యో దేవముత్థాప్య చాదరాత్.

౨౪

గర్భాగారం ప్రవిశ్యైవ స్థాపితే విహితే ౭పి వా
న్యస్య పీఠంతు తన్మధ్యే రత్నాదీన్విన్యసే త్తదా.

౨౫

ద్రువసూక్తేన సంస్థాప్య అతో దేవాదిముచ్చరన్
తత్తన్మంత్రేణ దేవ్యాదీన్ స్థాపయేద్విహితే పదే.

౨౬

విధినా చా ౭ష్ట బన్ధంతు సంయోజ్యైవ తు పూరయేత్
అన్తహోమం తతో హుత్వా దద్యాదాచార్య దక్షిణామ్.

౨౭

శిల్పినం చ సమాహూయ శర్కరాం లేపయేత్క్రమాత్
శిలాప్రతిష్ఠా చైవం స్యాద్దారుసంగ్రహణం తతః.

౨౮

దారుసంగ్రహణమ్

చన్దనం ఖదిరం తాలమసనం రక్త చన్దనమ్
రాజానం చిరిబిల్వంచ అశోకం స్తిమితం తథా.

౨౯

ఖాదిరం ధన్వినం చైవ శిరీషం పద్మకం తథా
ఇత్యేవమాదయో వృక్షా గృహ్యన్తే బేరకర్మణి. 30

* * *

చండాలస్థానపార్శ్వే తు దుష్టప్రాణినిపేవితే
మాతృస్థానసముద్భూతే ? శ్మశానే దేవమందిరే. 30

కూపవాపీతటాకాన్తే మునివాసే సహౌలయే
యోగస్థానపదే ధర్మశాలాయాం మార్గమధ్యమే. 31

ప్రేత భూతాలయే చోరసత్త్వానాం చ నిపేవితే
ప్రస్థానశలభస్థానే కల్పాంస్థానిలయేఽపి చ ? 32

సౌష్ఠాభూతసముద్భూతదేశే ? రాణికదేశకే
ఏవం స్థానే సముద్భూతం న గృహ్యన్తి ద్రుమం తతః. 33

పాదానపాదనం తర్ది మశనేర్యాతేపీడనమ్
అసాక్షికం సర్పనిలయం బహువల్మీకసంయుతమ్. 34

సుజనం తరుణం రూక్షం బహుపక్షిసమాకులమ్
అస్థిరం బహుచక్రం చ సుశాఖం చైకశాఖినమ్. 35

కర్మాన్తరగృహీతం చ కర్మాన్తరప్రయోజనమ్
ఏవమీదృగ్విధం వృక్షం వర్జయేద్భేర కర్మణి. 36

* * *

ఆమూలాగ్రం సమం వృత్తమృజాం చైవ ప్రదక్షిణమ్
విస్తారాయామసంపన్నం శుభాయైవ సమాయుతమ్. 37

సుమధ్యవయసోపేతం కాలపుష్పఫలప్రదమ్
ఈదృగ్విధం మహావృక్షం శూలార్థం పరిగృహ్యతే. 38

ఏవం లక్షణసంపన్నం ద్రుమం గత్వా ప్రసన్నధీః
తస్మాలే గోమయేనాఽపి లేపయేచ్ఛతురశ్రకమ్. 39

- దివ్యలక్షణసంయుక్తం ద్రుమం కృత్యా ప్రదక్షిణమ్
'వనరాజేభ్య' ఇత్యుక్త్యాపాయసం చ బలిం దదేత్:
- పరశుం చ సమాదాయ సేచయేత్పంచగవ్యకైః
మూలమంత్రం జపిత్వా తు ధ్మాయేద్విష్ణుం పరాత్పరమ్.
- పరశుంచ సమాదాయ చేదయేత్తు విచక్షణః
పయ : పరిస్రవే తత్ర శుభమేవం విధీయతే.
- శోణితప్రస్రవే తత్ర నిర్ది శేదశుభం పునః
పూర్వం తు పతనం శస్త్రమాగ్నేయ్యాం తు భయావహమ్.
- యామ్యాయాం మరణం వింద్యాన్నై ఋత్యాం వ్యాధిమాది శేత్
పశ్చిమే తు జనానాం తు క్షుత్తిపాసావివర్ధనం.
- వాయవ్యే చ భవేల్లా భ ఉత్తరే ధనధాన్యకం
ఐశాన్యాం శాన్తికం తత్ర సర్వవృద్ధికరం నృణామ్.
- తద్వృక్షపతనే కాలే కోశస్సర్వో మృదుర్భవేత్
సింహవ్యాఘ్రగజాదీనాం సర్వసంపత్కరం భవేత్.
- వృక్షాగ్రం చేదయిత్వా తు త్వచం సమ్యగ్వృషాహ్య చ
ప్రక్షాల్యవారిణా శ్వేతచన్దనేనా ౨నులేపయేత్.
- శ్వేతవస్త్రేణ సంవేష్ట్య జయమంగలఘోషణైః
రథే వా శకటే వా ౨థ స్కంధే వా క్షిప్య వేశయేత్.
- గ్రామం ప్రదక్షిణంకృత్యా స్వస్తిసూక్తం సముచ్చరన్
శిష్టచ్ఛాయే సమే దేశే వాలుకోపరి శాయయేత్.
- హేమరూప్యకృతం శూలం సర్వసంపత్సమృద్ధిదమ్
లోహైరన్వైర్నకర్తవ్య మభిచారస్య కారణమ్.

- విష్ణుశూలం తు కేశానాం శ్రేష్ఠం పట్టికమేవ చ
ధ్యేయం మేధ్రాదయశ్చోర్ధ్వం సమం భాగస్య యత్రయమ్. ౧౨
- ఊరుకేశాంతపర్యంతం తస్యార్థం చ తకం ముఖమ్
సరంధ్రయవకం చోర్ధ్వే మానశూలం శిరోధరమ్. ౧౩
- హిక్కాయాం షడ్యవం పంచాంగులం నాభ్యంతకం మతమ్
త్రయోదశాంగులయవం తతో మేధ్రాన్తు నాభ్యధః. ౧౪
- యోనేర్నాబస్తుర్యాదశ్రం బ్రాహ్మమష్టై మతం తతః
హిక్కా స్తం వైష్ణవం భాగం తతో వృత్తం శివా ౨౦శకమ్. ౧౫
- ఉష్ణీషం మాతృకం శూలం స్థానాదీనాం సనాతనమ్
స్థానా ౨సనశయానానాం చతురశ్రాష్టవర్తుళమ్. ౧౬
- యథాక్రమేణ యుంజీయాదేవం వా పూర్వము క్తవత్
సర్వేషాం దేవతానాం చ సామాన్యం చ తురశ్రకమ్. ౧౭
- చతుర్మాత్రార్థవిస్తారం శూలమూలవిశాలకమ్
అగ్రతారం చతుర్మాత్రమష్టా ౨౦శోనమథా ౨పి వా. ౧౮
- ద్వాత్రింశదంగులాయామం వక్షోదండస్య చోచ్యతే
తర్మ ? విస్తృతయోర్బాహ్యే మాతృసూత్రసమోర్ధయోః. ౧౯
- వక్షోదండాయతం స్వేన ముఖేన ద్విగుణం మతమ్
ఉక్త్వాసమం తు బాహ్వాగ్రే తత్సప్తా ౨౦శవిహీనకమ్. ౨౦
- తారం సప్తాంగులం తేషాం యేన సార్థం త్రిమాత్రకమ్
షోడశా ౨ష్ట చతుర్మాత్రా ౨ యామతారసమన్వితమ్. ౨౧
- కటిదండం భవేత్తస్య పార్శ్వమధ్యమనిమ్నకమ్
కృత్త్వేన నిమ్నకం వక్షోదండమధ్యే ప్రకల్పయేత్. ౨౨

శేషయోర్వంశదండే తు నాభ్యంతం నిమ్మమధ్యకమ్
దక్షిణే మూలమధ్యే తు అగ్రం కుర్యాద్వయోరపి. ౬౩

వక్షోదండస్యమూలా ఒగ్రే శిఖా సూదస్రదాయతమ్
కాలాంగులకలాతారం కలార్థ విపులం మతమ్. ౬౪

ఏవం చతుర్భుజం కృత్వా ద్విభుజే ద్విశిఖం తథా
చతస్రశ్శిబికా స్తస్మా త్తస్యా మేవా ఒష్టభాహుకే. ౬౫

యావన్తో బాహవస్తస్మిం స్తావత్యశ్చ శిఖా మతాః
అధ్యర్థాంగులవిస్తారం శిఖా ఒయామం తదేవ హి ౬౬

కటిదండం శిఖా ఒయామం తారే ద్విత్త్యంగులే క్రమాత్
విన ? ద్విమాత్రమేవ స్యాద్ద్విశిఖం కటిదండకమ్. ౬౭

శ్రోణిభాగాదధస్తేన శేషయేద్వంశదండకమ్
ఊరుదండాలయం సప్త వింశదంగులముచ్యతే. ౬౮

జానుభాగం తతో జంఘా పూర్వదండసమాయతా
పాదభాగా భవే దూరుర్జంఘయో ర్జానుమానకమ్. ౬౯

ఆరోఘ్య మానయేజ్జానుదండస్యా సంభవాదపి
పాదదండే సమారోఘ్య మానయే ఒ త్తలతుంగకమ్. ౭౦

ఊరుదండవిశాలం స్యాన్మూలే భాగం తదశ్రకే
కలాంగులం తదేకం స్యాజ్జంఘమూలవిశాలకమ్. ౭౧

కలావిశాలం జంఘాగ్రం కలాయామం దశాంగులమ్
త్రిమాత్రకలమూలస్య తారమగ్రే ఒధికా ఒంగులమ్. ౭౨

సప్తవింశతి వాగ్రోషం దండదీర్ఘం తతః కలా
కూర్పరస్స్యోత్పకోష్ఠస్య దీర్ఘం దశకలాంగులమ్. ౭౩

ప్రకోష్ఠబాహ్వోరారోప్య కోర్పరం జానువద్భవేత్
త్ర్యంగులం ద్వ్యంగులం బాహుదండమూలా ఒగ్రవిస్తరమ్. ౭౪

ప్రకోష్ఠం దండమూలస్య విశాలం చ ద్విమాత్రకమ్.
అధ్యర్థాంగులమగ్రస్య విశాలం లక్షణా ఒన్వితమ్. ౭౫

వక్షోదండశిఖామధ్యే బాహుమూలగతే శిఖే
బాహుమూలగతాభ్యాం తు వక్షోదండశిఖాగతామ్. ౭౬

శేషయేదగ్రభాగేభ్యః కోర్పరే శేషయేత్తతః
ప్రకోష్ఠమూలగాభ్యాం వై శిఖాయాం తద్విధానతః ౭౭

కటిదండోరుదండాభ్యాం తచ్ఛేషం బాహుదండవత్
జానుకోర్పరముద్దిష్టం తస్య తు ద్విశిఖే మతమ్. ౭౮

శేషయేన్నలకానాన్తు ప్రకోష్ఠే తు భవేద్బుధాః
ప్రసారితానాం పాదానాం జానుసన్ధౌ తు గృహ్యతామ్. ౭౯

తదైవ విస్యజానాం చ బుధానాం కోర్పరం మతమ్
స్థానాదీనాం క్రమాచూలసంఘాతం వక్ష్యతే ఽపి చ. ౮౦

వంశదండం తథా వక్ష్యే దండం చ కటిదండకమ్
జానుదండద్వయం చైవ పాదదండద్వయం తథా. ౮౧

బాహుదండాశ్చ చత్వార శ్చత్వారశ్చ ప్రకోష్ఠకాః
తథా చరణదండౌ ద్వౌ దండాస్సప్త దశ స్మృతాః. ౮౨

కటిదండార్థమారభ్యయావదాసీనకై రపి
తారస్యాత్పుష్పఫలకా తారమూరౌ చ బన్ధయేత్. ౮౩

కటిదండాదధస్తాచ్చ వక్షోదండధర స్తథా

నానుదండధరస్తాచ్చ వక్షోదండధరస్తాచ్చ

వంశదండం తథా తేన క్లేశయేద్విశిఖేన తు
శిఖాగ్రసుషిరేకీలం లోహం వా స్కామథాపి వా.

౮౫

దార్జ్యార్థం యోజయేచ్ఛులం స్థితం వై శూలకర్మణి
అన్యత్కీలం తు సుషిరం కర్తవ్యం ను కథం చన.

౮౬

ఏవం స్థానస్య సంప్రోక్తమాసనస్య ప్రవక్ష్యతే.

మేధ్రమూలాదధో మూలం నాహమష్టాంగులం భవేత్.

౮౭

భాగమాసనమానస్య భాగం శ్వభ్రుప్రవేశనమ్
మేధ్రసూత్రసమే సమ్యక్ శేషయేత్కటిదండకమ్.

౮౮

కటిదండశిఖాహ్యారు దండమూలశిఖాని చ
ఆసనే శయనే చైవ జానుసన్ని : ప్రశస్యతే.

౮౯

ఏకోనవింశతిశ్శూలదండానాం తు సమాకృతిః
నేష్యతే కోర్పరే సంధిశయనే దండహస్తకే.

౯౦

తస్మాదథ దశ ప్రోక్తా శూలసంఖ్యా చతుర్భుజే
సంచాస్యే ద్విభుజే దండ దండా హస్తే చతుర్దశ.

౯౧

దక్షిణే వక్షోదండస్యాయతమేకాదశాంగులమ్

శిఖా పూర్వవదుద్దిష్టా బాహుమూలశిఖా ౭న్వితా.

౯౨

తయోరుపరి చాభోగం చాయయేచ్ఛాస్త్రవిత్తమః
కటిదండద్వయాదన్యత్ స్థానస్యోక్తవదాచరేత్.

౯౩

ఉక్తం హి శయనే యానే వక్ష్య తే ౭-థ త్రివిక్రమమ్

ఉక్తం వస్త్రోరుదండస్య శిఖా భాగాయతే స్మృతే.

౯౪

తావత్య : కటిదండస్య శిఖాయాస్సమ్యగన్వయే
తదాయతం తు కార్యార్థం తలదండం తు తద్వితమ్. ౯౫

స్థితాంఘ్రిస్థితిమాన్ ప్రోక్త శ్శేషం చేదం శయానవత్
ఏవమష్టభుజోపేతం చతుర్భుజసమన్వితే. ౯౬

శూలసంఖ్యా ౭ నురూపేణ యోజయేత్తు విచక్షణః
శూలం వక్రతనౌ వక్రమవక్రే వక్రతాం నయేత్. ౯౭

స్త్రీణాం శూలవిభాగం లక్ష్యాదీనాం ప్రవక్ష్యతే
నాసామానవిభాగం చ శూలదండాయతం మతమ్. ౯౮

భాగతారం భవేద్దంశం దండం తచ్చతురశ్రకమ్
యదుక్తం బాహుపర్యంతం తారం తస్మాద్ద్విపార్శ్వయోః ౯౯

బాహుమూలవిశాలార్థం త్యక్త్యా యావత్తదంతరమ్
తావత్తు పరమం వక్షోదండస్యామామముచ్యతే. ౧౦౦

కచ్చాంశోనం కరాకారం కటిదండాయతం మతమ్
ఊరుతారం తు తుర్యాంశా దూరుదండవిశాలకమ్. ౧౦౧

జంఘాదండం త్రిభాగైకం తావచ్చే ? దష్టాంశదండకమ్
మూలమేవ మతం చైషామగ్రమష్టాంశహీనకమ్. ౧౦౨

పార్శ్వదండం నయోక్తవ్యం స్త్రీణాం శూలే కథం చన
పురుషాణాం ప్రయోక్తవ్య మధ్యర్థాంగులివిస్తరమ్. ౧౦౩

సర్వేషామపి తాలానాం శూలమేవం విదుర్బుధాః

భువంగస్య సమం ప్రోక్తం స్థానకే పీఠకోన్నతమ్. ౧౦౪

భువంగోపరి తాలం స్యాద్ద్రువపీఠస్య చోన్నతిః
ద్రువబేరస్య పాదస్య ప్రతిచ్ఛితురంగులమ్. ౧౦౫

విస్తారమూర్ధ్వవేద్యాస్తు పద్మపత్రదలై ర్యుతమ్
మండలం చతురశ్రం వా పీఠం కుర్యాత్తదర్హకమ్.

౧౦౬

దైవికం తు త్రిదా కృత్వా ద్విభాగం పురతస్త్వజేత్
అపరే స్థానకం స్థాప్య మధ్యభాగే ౭థ వా పునః

౧౦౭

దేవమానుషయోర్మధ్యే వా ౭ ౭ సనం సంప్రకల్పయేత్
కిం చిద్దైవికసంయుక్తే మానుషే శయనం స్మృతమ్.

౧౦౮

ఏవం సమ్యగ్విదిత్యైవ మాసనే చ ప్రవక్ష్యతే
ధ్రువబేరం తథా కృత్వా చోర్ధ్వం సింహాసనోచ్చయమ్.

౧౦౯

తదర్హవిస్తృతం ప్రోక్త ముపధానేన సంయుతమ్
పాదాశ్రయేణ పీఠేన పద్మాకారౌ ? చ సంయుతమ్

౧౧౦

యథా సౌందర్యకం కృత్వా శేషం యుక్త్వా సమాచరేత్
బేరాయామం చతుర్భాగం శయనోచ్చాయముచ్యతే.

౧౧౧

తత్తురీయాంశకోత్సేధం శిరోభాగే విశేషతః
పాదయోరుభయోశ్చైవ సమం తత్రైవ మూహ్య చ.

౧౧౨

శేషభోగం త్రిరావేష్ట్య పంచవర్ణసమాయుతమ్
అథ : పుచ్చం శిరశ్చోర్ధ్వం సర్పదేహీ తు వేష్టితే.

౧౧౩

తదుత్సంగగతం దేవం శయానం సంప్రచక్షతే
ఫణానాం పంచకం కుర్యాద్విషవేగసమన్వితమ్.

౧౧౪

ఏవమేవ ప్రకుర్వీత స్థానా ౭ ౭సనశయాసకాన్
పీఠం కృత్వా ప్రయత్నేన స్థాపనారంభమాచరేత్.

౧౧౫

* * *

అంకురానర్పయిత్యైవ యాగశాలాం ప్రకల్పయేత్
శిలాస్థాపనమార్గేణ సర్వం కృత్వా ప్రయత్నతః.

౧౧౬

శ్రీ వైఖానసభగవచ్చాస్త్రే భార్గవే

అథా ఽచిర్య : ప్రభాతే తు స్నాత్వా నిత్యం సమాప్య చ
యజమానసమాయుక్తో గర్భగేహం ప్రవిశ్య చ. ౧౧౭

స్థానాది ఽసనశయానానాం పదముక్తం విచార్య చ
పీఠం తదర్హకం కుర్యాద్యుక్తేనైవ విధానతః. ౧౧౮

ప్రతిష్ఠోక్త క్రమేణైవ రత్నన్యాసం సమాచరేత్
ఆచార్యస్థాపకాదీనామృత్విజాం దక్షిణాం దదేత్. ౧౧౯

శూలే సార్థం సమాదాయ గాయత్రీం వైష్ణవం జపన్
స్థాపయేద్దేవదేవస్య శూలం దేవ్యోస్తతః క్రమాత్. ౧౨౦

ఆధారదండయోః పశ్చాచ్ఛిష్టదండాన్ని యోజయేత్
పుణ్యాహం వాచయిత్వా తు సభ్యమగ్నిం విసృజ్య చ. ౧౨౧

తతశ్శిల్పినమాహూయ శాస్త్రీయం ప్రియదర్శనమ్ ?
వస్త్రైరాభరణైశ్చాపి పూజయిత్వా ఽన్వవేక్ష్య చ. ౧౨౨

రజ్జుబంధాదికం కర్మ బేరోక్తం తత్ర కారయేత్
అత్రానుక్తం తతః : కుర్యాచ్ఛిల్పశాస్త్రోక్తమార్గతః. ౧౨౩

ఇతి శ్రీ వైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణాధికారే ఽష్టమో ఽధ్యాయః.

అథ ననమో ఽధ్యాయః

రజ్జుబంధనమ్

అథాత స్సంప్రవక్ష్యామి రజ్జుబంధవిధిం క్రమాత్
యథోక్తం చ మృద స్సర్వా స్సమాహృత్య విధానతః. ౧

సంపిష్య శోధయిత్వైవ యథోక్తం సర్వ మాషధమ్

చూర్ణాని చ యథోక్తాని కషాయాణి విధానతః.

౨

యోజయిత్వా యథాభాగం గవ్యైరపి ఇహైవచ

నిర్యాసేన కపిద్ధస్య యుక్తం నాదేయవారిణా.

౩

పేషయిత్వా మృదా సమ్యక్సంపిష్య చ విధానతః

సాధయిత్వా ౭థ వా వామం సార్దంవాపి నిధాయ చ.

౪

నాళికేరస్య సారేణ త్రివృతాం రజ్జుమాహరేత్

సరజ్జం బద్ధయే చూలం యథాతత్సద్భద్రం తథా.

౫

బద్ధయిత్వా ౭ ప్టబద్ధం చ శూలమాలిష్య సర్వశః.

మృదం చ తాం సమాదాయ శూల మాలేపయేత్తథా.

౬

శూలోపరి ప్రమాణం యచ్ఛతుర్భాగం విభజ్య చ

తత్త్రిభాగం మృదా కుర్యా ద్రజ్జుబద్ధసమాయుతమ్.

౭

పటశర్కరయా వస్త్ర మౌక్తికై ర్వర్జితై ర్యుతమ్

పూరయే దన్యభాగం చ తత్ప్రమాణవిధానతః

౮

శర్కరాం చ సమాలిష్య పటం సంయోజ్య పూర్వవత్

మౌక్తికాకృతి మాలిష్య భూషణాని ప్రకల్ప్యచ.

౯

యథోక్తేన విధానేన వర్ణానపి సుయోజయేత్

మృణ్మయం ద్రువబేరం చేత్కారయే దేవమేవ తత్.

౧౦

అర్ధచిత్రం న కుర్వీత ద్రువబేరం తు మృణ్మయమ్

శూలార్దం తు ద్వయం కుర్యా త్తామ్రనాలసమాయుతమ్.

౧౧

ఖాదిరం తామ్రదండం వా భిత్తిస్థం సుదృఢం చరేత్

చిద్రం కృత్వా తదాధారే శూలం యంత్రేణ యోజయేత్.

౧౨

దృఢం తద్యోజయిత్త్వైవ బేరపృష్ఠస్య మధ్యమే
తత్పుష్టి స్కంధమధ్యే చ తదాధారేణ యోజయేత్. ౧౩

శూలే చిద్రం నకర్తవ్యం కుర్యాచ్చేత్స వినశ్యతి
తామ్రేణ ధ్రువబేరం చేన్మధూచ్ఛిష్టవిధానతః ౧౪

మృణ్మయం ద్వివిధం ప్రోక్త మపక్వం పక్వమిత్యపి
పూర్వోక్తం మృణ్మయం యత్త దపక్వ మభిధీయతే. ౧౫

మృదా కృత్వా ౭ గ్నినాదగ్ధం యత్తత్పక్వమితీరితమ్
అపక్వం మృణ్మయం విష్ణోః కారయేత్తు విధానతః. ౧౬

యది పక్వం తు కుర్యాచ్చే తద్విద్యాశనకరం భవేత్

యో గా ది స్థా నా ని

స్థానం చతుర్విధం వింద్యా ద్యోగం భోగం తథైవ చ. ౧౭

సృష్టి స్సంహార ఇత్యేషాం స్థానభేదః ప్రవక్ష్యతే
సర్వతో భద్రకం నన్ద్వావర్తకం శ్రీప్రతిష్ఠితమ్. ౧౮

స్వస్తికం పర్వతాకారం వృత్తభేదం తథైవ చ
ప్రలీనక మథోద్యోగం పద్మంచైవ చతుర్ముఖమ్. ౧౯

బ్రహ్మాదీశానపర్యంతం క్రమేణైవ నివేశయేత్
యోగకాంతం భవేద్యోగం స్థానకస్య విధీయతే. ౨౦

చతురశ్రం వృత్తగేహం ప్రాసాదం స్థానకస్య తు
ఆసనానాం చతుర్భేదం పూర్వోక్తేన క్రమేణ తు. ౨౧

ప్రలీనం సర్వతోభద్రం విమానం వా చతుర్ముఖమ్
విష్ణుఛందవిమానం చ శ్రీ ప్రతిష్ఠితకం తథా. ౨౨

పర్వతాకృతికంచైవ నన్ద్వావర్తం తథైవ చ
మహాపద్మవిమానం చ ప్రలీనక విమానకమ్. ౨౩

అష్టాంగం సర్వతోభద్రం చిత్రశిల్పం తదైవ చ
మహాపద్మం చ వృత్తం చ చతుర్ముఖ విమానకమ్. ౨౪

ఏవం విమానకం చైవ ఆసనస్య విధీయతే
స్వస్తికం వృత్తభద్రం చ వృత్తగర్భ మవేదికమ్. ౨౫

ప్రేక్ష్య గృహోల్పభూరాజచందం చ శ్రీప్రతిష్ఠితమ్
మర్తలం చ శనైర్యోగం మార్తాండం చ చతుష్పుటమ్. ౨౬

గణికావిశాలం సంశుద్ధం స్వస్తికం ధ్వజమానకమ్
ఏవమాఖ్యాయ తంత్రాణి వర్తుళాద్యయితాని చ. ౨౭

శయానకేన యోగ్యాని కథితాని మనీషిభిః

ఆయాది విచారః

ఆయవ్యయాది ఋక్షాంశ్చ యోని : పశ్చాద్విధీయతే. ౨౮

బేరోదయం త్రిగుణితం శిష్టమాయం నగే హృతే
చతుర్భి ర్గుణితం సప్త సౌరవారాదికం దినమ్. ౨౯

బేరోచ్చ మష్టగుణితం సప్తవింశతిభిర్హృతమ్
శిష్ట మశ్వాదిభం వింద్యా త్తచ్ఛేషం స్యాచ్చతుర్గుణమ్. ౩౦

రంధ్రే హృతే నవాంశం తచ్ఛేషం భాంశయుగై ర్హృతమ్.
బేరోదయం త్రిగుణితం యోనిస్సా్య దష్టభిర్హృతమ్. ౩౧

ఆయాధిక్యే శుభం ప్రోక్త మ్మణవృద్ధి ర్వయాధిక్యే
వారేషు సౌరిసూర్యారైర్వి నా ౭వ్యే శుభదాస్పృతాః. ౩౨

తస్కరం భుక్తిశక్తీ చ ధనం రాజ్యం క్లీబాది చ
నిర్మూల్య చా ౭ధనం ప్రేష్యం తన్నామసదృశం ఫలమ్. ౩౩

నామకర్తృనృపరాధ్యా నామరానుగుణం భవేత్
క్షీ క్షీ * * *

యదాకారం ద్రువాకారం తదాకారం చ కౌతుకమ్.

34

ఆసనే స్థానకంవాఽపి శయానే స్థాన మాసనమ్

దేవే స్థితే న దేవ్యా చ ఆసీనే స్థానకాసనే.

35

విపరీతం న కుర్వీత సర్వశాస్త్రవిశారదా:

తా ల ని య మ:

శ్రేష్ఠం ప్రాదుర్భవం తాలం కేవలం కేశవస్య తు.

36

తద్దేవీనాం సరస్వత్యా మధ్యమం దశతాలకమ్

చన్ద్రేన్ద్రానలకీనాశవరుణానిలశూలినః.

37

ఋషయో వసవో రుద్రా మార్కండేయోఽమితో భృగుః.

ఆర్యాశ్చైవ గుహో హీనదశతాలమితా మతాః.

38

మరుతోఽపి చ యక్షేశదేవవద్వ శృభా గ్రహాః.

తథాఽన్యేతు త్రిధా సాధ్యా నవతాలమితా మతాః

39

దైత్యయక్షేశ ? రంధాశ్చ సిద్ధగన్ధర్వచారణాః

కుజార్క రాహవ శ్రేష్ఠనవతాలేన సమ్మతాః.

40

నవతాలై ర్మునీంశ్చైవ గణాంశ్చైవ తు మానయేత్

ఉరగా శ్చారణాశ్చాన్యే నవతాలమితోదయాః.

41

మర్త్యా శ్చాష్టాయతాః ప్రోక్తాః ప్రేతానాం సప్తతాలకమ్

షడ్వమాః కుబ్జకాః ప్రోక్తా వామనాః పంచతాలకాః

42

భూగతానాం చతుస్తాలం కిన్న రాస్తు త్రితాలకాః

కూక్మాండా ద్వితయాశ్చైవ కబంధా స్త్యేకతాలకాః.

43

శ్రేష్ఠమధ్యకనిష్ఠాని త్రితాలానాన్తు తత్ర వై

ప్రవక్ష్యామి మధూచ్ఛిష్టక్రియాం ప్రతివిధానతః

44

యజమానగృహేవా ౭ పి ఆలయే వా మనోరమే
అలంకృత్య వితానాద్వైః కుండ మౌపాసనం క్రియాత్ ౪౫

ఆఘారం విధివత్కృత్వా వైష్ణవం చ యజేత్తథా
విష్ణుసూక్తం చ హుత్వా తు బ్రాహ్మం రౌద్రం తదైవ చ. ౪౬

వీశశైషికచక్రాంశ్చ విష్ణేశం చ సుహూయతే
తస్యాగ్నే రక్షణే కుర్యా ద్విహిభి స్తుండిలం తథా. ౪౭

చతురశ్రం తతో వృత్తం సమాస్తీర్య యథా శుభమ్
చక్రశైషికవీశాంశ్చ క్రమేణైవ సుపూజయేత్. ౪౮

శోధితం తు మధూచ్ఛిష్ట మాదాయ ప్రణవేన తు
'ఇషేత్వోర్దై' త్వేతి మన్తేణ ప్రధానా ౭ ౦గం ప్రకల్పయేత్. ౪౯

అక్షరాణి చ సన్న్వస్య చైవం ధ్యాత్వా ౭భిమృశ్య చ
వైష్ణవం చ తతో హుత్వా దేవా నన్యాన్ విస్ఫుజ్య చ ౫౦

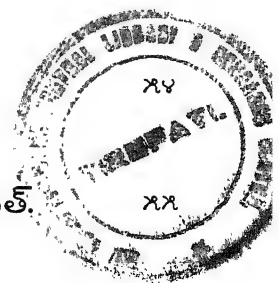
దేవ్యాదీన్ పార్షదాం స్తత్ర తత్తన్మన్తేణ హూయతామ్
తత్సద్దం శిల్పిహస్తే తు నిధాయైవ హరిం స్మరన్. ౫౧

యథా నగేంద్రియం గ్రాహ్యం యోనిష్ఠేవ సమర్పయేత్
తథా తన్తుం గృహీత్వైవ స్థాపనీయం తు గర్భకమ్. ౫౨

మానోన్మానప్రమాణేన మతిమాన్ శిల్పినా చరేత్
శనైరాలిప్య సంశోష్య మృద్భిశ్చ బహిరాయసైః ౫౩

పట్టై రాబద్ధ్య విధినా పునరాలిప్య శోషయేత్
యజమానానులూలరే ష్ణీ పూర్వపద్ధోమ మాచరేత్. ౫౪

తథా తుల్యం చ సంస్థాప్య జలతుల్యక్రమేణ వై
యుక్తాం సిద్ధిం చ సంప్రాప్య తం చ గర్భం ప్రతాపయేత్. ౫౫

శనై ర్మృద్భేదనం కృత్వా విధినా బేరమాహరేత్.

౧౬

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణాఽధికారే నవమోఽధ్యాయః.

అథ దశమోఽధ్యాయః

అంకురార్పణమ్

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి భూపరీక్షాదికర్మణామ్

దేవదేవస్య విష్ణోస్తు విధినా చాఽంకురార్పణమ్.

౧

నవమే సప్తమేవాఽపి పంచమే వాత్ర్యహేఽథ వా

ఆలయాఽభిముఖే వాపి ఐశాన్యే చోత్తరేఽపి వా.

౨

రుద్రహస్తం ద్విజాతీనాం నృపాణాం నవహస్తకమ్

వైశ్యానాం మునిహస్తం శూద్రాణాం పంచహస్తకమ్.

౩

షోడశ స్తంభసంయుక్తం చతుర్ద్వారసమాయుతమ్

మండపం వాఽథ కూటం వా ప్రపాం వా విధినా చరేత్.

౪

గోమయాఽలేపనం కృత్వా 'శామ్య' స్థితి చ? మంత్రతః

శ్వేతతండులచూర్ణం వా సుధాచూర్ణ మథాపి వా.

౫

సూక్ష్మ చూర్ణం చ కృత్వా తు వాలుకై ర్మిశ్రితం తథా

ప్రాగగ్రం చోత్తరాఽగ్రం చ 'సోమంరా' జేతి మస్త్రతః.

౬

యుగ్మం చ స్రావయిత్వా తు దర్శనీయం చ సుస్థరమ్

-

మధ్యే చక్రం చ కృత్వా తు దర్శనీయం చ కారయేత్
వితానై స్సంభవేష్టైశ్చ దర్శమాలాద్యలంకృతమ్.

౮

ధర్మం జ్ఞానం చ వైరాగ్య మైశ్వర్యం చ చతుష్టయమ్
అంత స్సంభవతుష్కేణే స్థాపయేదధిదేవతాః

౯

బాహ్యేనాం ద్వాదశాదిత్యా ద్వాదశానాం తు దేవతాః
అర్చయిత్వా యథాన్యాయ్యం తత్తద్విధిమథా ౭ చరేత్.

౧౦

పంచహస్తం త్రిహస్తం వా ఏకహస్త మథా ౭ పి వా
పంచవింశత్పదం కృత్వా మధ్యే బ్రహ్మసనం చరేత్.

౧౧

సంచారార్థం భవన్త్యష్ట పరితశ్చ పదాని వై
ప్రాగాదిమధ్యమాః ప్రోక్తా ద్వారా శ్చత్వార ఏవ చ.

౧౨

శేషితార్కవదే ధీమాన్ పాలికానాం స్థితిం చరేత్
ప్రీహిభి స్తండులై ర్వాపి పంక్తిం కుర్యా ద్విధానతః.

౧౩

షోడశా ౭ ంగుల మాయామం యథాలాభసమున్నతమ్
త్రివేదిసహితం కుర్యా ద్వేదాశ్రం బ్రాహ్మ మాసనమ్.

౧౪

పూర్వద్వారోత్తరే శేషం దక్షిణద్వారపూర్వకే
వక్రతుండస్య పీఠం స్యా త్పశ్చిమద్వారదక్షిణే.

౧౫

పంక్తీశ ముత్తరద్వార పశ్చిమే సోమపీఠకమ్
కుంభే వా ౭ థ సమభ్యర్చే త్తత్పూర్వేశాంత మర్చయేత్.

౧౬

షణ్ణాం పీఠం ప్రకల్ప్యైవ బ్రహ్మణ శ్చోక్తవచ్చరేత్
ఐన్ద్రాదిచ తథైశాంతం జయాద్యపురసో ౭ ర్చయేత్.

౧౭

ఆఢకం వా తదర్థం వా పాదం వా తండులైః పృథక్
బాహ్యే ౭ష్టా ౭ ంగులివిస్తారే పీఠే వా స్థండిలే ౭ పి వా.

౧౮

- చతురశ్రం సువృత్తం చ త్రికోణం ధనురాకృతి
దండాకారం చ పద్మాభం వస్వశ్రం సమవృత్తకమ్. ౧౯
- జయాదీనాం క్రమాత్పీఠం పాలికాబాహ్యత శ్చరేత్
దిక్పాలానాం శక్త శ్చే న్మండలాని తు కారయేత్. ౨౦
- భూమ్యాం వా పూజయే త్తద్వత్కుశకూర్చేషు సత్వరః
చతురశ్రం త్రికోణం చ సువృత్తం వజ్రమేవ చ. ౨౧
- అర్ధచంద్రం చ షట్కోణం వృత్తం నూపురమేవ చ
దిగీశమండలాకార మన్యేషాం చతురశ్రకమ్. ౨౨
- అశ్వద్ధపల్లవం దూర్వాం కుశం చాబద్ధ్య మధ్యమే
పాలికాదీన్ క్రమేణైవ మృదా వా పూరయే చ్చుచిః ౨౩
- గాయత్రీమంత్ర ముచ్చార్య ప్రణవేనా ౭దాయమంత్రవిత్
మేదినిమంత్ర ముచ్చార్య చైశాన్యాదిషు పాలికాః. ౨౪
- సన్న్యసైవ తతః కుంభాన్ ద్వారవామే చ సన్న్యసేత్
'రాకామహం' సముచ్చార్య ద్వారదక్షిణతః పునః. ౨౫
- 'సినీవా'లీతి మంత్రేణ ఆచార్య సన్న్యసేత్క్రమాత్
జాతిక్రమేణ చైశాంతం పాలికానాం పదేపదే. ౨౬
- బ్రహ్మణో దక్షిణే పార్శ్వ ఆచార్య శ్చోత్తరాముఖః
బ్రాహ్మమాసన మాస్థాయ దేవదేవ మనుస్మరన్. ౨౭
- బ్రహ్మద్యాన్ హృదయాత్పూర్వం ప్రణిధ్యాం సన్నివేశయేత్
స్థండిలోపరి కూర్చేషు పాత్రా దావాహయే త్క్రమాత్. ౨౮
- చతుర్ముఖం చతుర్బాహుం సర్వా ౭భరణభూషితమ్

కుండికా మక్షమాలాంచ వహంతం దక్షవామయో:

పద్మాసనస్థం హేమాభం శ్యామవస్త్రం చ పద్మజమ్.

30

మూర్తిమంత్రై స్సమావాహ్య బ్రహ్మణం ప్రాజ్ఞుఖం యజేత్
ప్రాగ్ద్వారే ప్రాజ్ఞుఖంచైవ దక్షిణద్వారకే తథా.

30

ప్రత్యగ్ద్వారవిమానే ౭ పి చోత్తరద్వారకే తథా

అబ్జజం ప్రాజ్ఞుఖంచాన్యాన్ యథావిధి చ సంస్మరేత్.

31

భవనం ప్రాజ్ఞుఖాదీనాం ప్రాజ్ఞుఖశ్చ ప్రజాపతి:

పంక్తిమధ్యే సమభ్యర్చే ద్రాహ్మమంత్రం సముచ్చరన్.

33

హేమాంగం పీతవస్త్రం చ ద్విభుజం పద్మధారిణమ్

స్థితం కరండికామౌళిం శేషం తత్పశ్చిమాముఖమ్.

34

అనంతం సర్వనాగానా మధిపం వారుణీపతిమ్

ఫణసప్తకసంయుక్తం సితాభం ప్రాంజలిం స్మరేత్.

35

ప్రవాలాభం గజముఖ మాసీనం చోత్తరాముఖమ్

కదలీచూతపనసపాశా ౭ ంకుశధరం ప్రభుమ్.

36

ఏకదంష్ట్రం చతుర్బాహుం వక్రతుండం స్మ రేద్బుధ:

పీతాంబరం తం శ్యామాభం ఖడ్గఖేటకధారిణమ్.

38

ద్విభుజం కరండికామౌళిం పంక్తీశం ప్రాజ్ఞుఖం స్మరేత్

సితం శ్యామాంబరం సౌమ్యం ద్విభుజం దండధారిణమ్.

39

కరండమకుటసంయుక్తం సుస్థితం దక్షిణాముఖమ్

(అబ్రాహంరక్తవస్త్రాంతాం ద్విహస్తాంబుజధారిణీమ్.

3F

సర్వభూషాభూషితాంగాం జయా మైస్త్వపదే ౭ర్చయేత్

నీలాభాం పీతవస్త్రాం తాం ద్వికరాంబుజధారిణీమ్.

40

56

శ్రీ వైఖానసభగవచ్చాస్త్రే భార్గవే

భూషాభూషితసర్వాంగాం విజయా మనలే యైత్
కుముదాభాం హరిద్వస్త్రాం ద్వికరాం పంకజాంకితామ్. ౪౧

నానాభూషాభూషితాంగాం విందాం యామ్యపదే యైత్
ధాతకీపత్ర సంకాశాం నీలనీలాంబరా యైత్ ౪౨

ద్వికరా మంబుజధరాం నందాం నైర్ముతిపదే యైత్
ధాతాభాం పీతవస్త్రాం తాం ద్విహస్తాంబుజధారిణీమ్. ౪౩

పుష్పాభరణసంయుక్తాం పుష్టికాం వారుణే యైత్
స్వర్ణాభాం రక్తవస్త్రాం తాం ద్విహస్తాంబుజధారిణీమ్. ౪౪

కుముద్వతీం భూషితాంగాం వాయవ్యే చార్చయేత్క్రమాత్
రక్తాభా మభ్రసంకాశవసనాం భూషణైర్వై తామ్ ౪౫

ద్వికరా మంబుజధరాం సౌమ్యే చోత్పలకాం యజ్ఞేత్
హాటకాభాం హరిద్వస్త్రాం పద్మసంయుతబాహుకామ్. ౪౬

సర్వాలంకారసంయుక్తాం విశోకా మర్చయేత్తతః)
రక్తాభాం హాటకాభాం చ హరిణీం నీలవర్ణ కామ్. ౪౭

ధాతకీపత్రసంకాశాం కుముదోత్పలసన్నిభామ్
అశోకాభాం క్రమాదేతా ద్విభుజాః పద్మధారిణీః ౪౮

ఏపరీతాంబరధరా స్సుఖాసీనా స్తదాసనాః
జయాద్యా స్సర్వభూషాం గా ధ్యాయేదత్రేతి కేచన. ౪౯

మేదినిం చైవ రాకాం చ సినీవాలీం స్మరేద్బుధః
మేదినిం పీతవస్త్రాంతాం శ్యామాంగీం ద్విభుజాం స్థితామ్. ౫౦

హస్తయోః పాలికాం ధృత్వా సుకేశీం తద్దిగాననామ్
పూర్ణచన్ద్రప్రియాం దేవీం పూర్ణచన్ద్రనిభాననామ్. ౫౧

హేమాంగీం రక్తవస్త్రాం తాం రాకాం కుంభధరాం స్థితామ్
శేషం తద్వచ్చినీవాలీం సితా ౨ంగీం శ్యామలాంబరామ్.

౧౨

శరావం దధతీం మన్యే మేదినీసదృశాం తథా
ధ్యాత్వా త త్తత్పదే సమ్యగాసీనాం వాథ చా ౨ర్చయేత్.

౧౩

బీజేసోమం తథా ధ్యాత్వా హస్తాభ్యాంబీజధారిణమ్
స్థానకం వా ౨థ చా ౨సీనం చోత్తరే దక్షిణాముఖమ్.

౧౪

ఏవం ధ్యాత్వా తతోదేవ మాసనాదిభిరర్చయేత్
హవి సృమ్యజ్జవేద్యైవ బలిం వా దాపయే ద్బుధః

౧౫

జయాదీనాం క్రమాద్వర్ణః ప్రాదక్షిణ్యక్రమేణతు
వితస్తిః పాలికోత్సేధం తదర్థం విపులం ముఖమ్.

౧౬

అథోవిపులనాహేన మధ్యనాహం దశా ౨ంగులమ్
కుంభోదయం తు తత్తుల్యం రసమాత్రం ముఖాయతమ్.

౧౭

కుంభోష్ఠమివ వక్తవ్యం కుంభకుక్షీర్దశా ౨ంగులమ్
ఆశ్రమద్వారసంయుక్తం శేషం తత్పాలికాసమమ్.

౧౮

తారోత్సేధం శరావం స్యా న్ముఖం తత్పాలికాసమమ్
ఆలయస్యోత్తరే వా ౨పి ఐశాన్యే వా విశేషతః

౧౯

గోమయేనోపలిప్యైవ మేదినీం తు సమర్చయేత్
చక్రం శాస్తం సమభ్యర్చ్య హరేత్తజ్జఠరే మృదమ్.

౨౦

కాంస్యపాత్రే సుసన్వస్య శిష్యస్య శిరసి న్యసేత్
గ్రామం ప్రదక్షిణం కృత్వా ఆలయం వా ప్రదక్షిణమ్.

౨౧

పాలికాదీన్ ప్రపూర్యైవ గాయత్రీమంత్ర ముచ్చరన్
ఐశాన్యాదిషు కోణేషు స్థాపయే త్తాశ్చ పాలికాః.

౨౨

ద్వారవామే తు కుంభం స్యాచ్చరావం ద్వారదక్షిణే
నవవ స్త్రై స్సమావేష్ట్య పాలికాదీన్ సమర్చయేత్. ౬౩

కంకుముద్గయవాశ్చాఽపి నిష్పావా స్పర్షపా స్తథా
చణకా స్త్రీలతిల్వాశ్చ పాత్రే ధాన్యాని చాహరేత్. ౬౪

హవిఃపాత్రం తు సంగృహ్య వాయవ్యే సోమ మర్చయేత్
పుణ్యాహం వాచ్య తత్కాలే తూర్యఘోషణ మాచరేత్. ౬౫

‘ఇమేభీ’ జేతి మంత్రేణ తద్బీజాన్యభిమర్చయేత్
విష్ణుసూక్తం సముచ్చార్య యజమానయుతో గురుః ౬౬

‘సోమం రా’ జేతి మంత్రేణ వాపయేదంకురాం స్తతః
వారుణం మంత్రముచ్చార్య జలసేకం తు కారయేత్. ౬౭

శూద్రస్తు యజమానశ్చే న్నవవస్త్రై ర్గురుం పునః
సంపూజ్య దక్షిణాం దత్వా తతస్తేనైవ వాపయేత్. ౬౮

ప్రణవేనా ర్కపత్రైర్వా తథా చై రండపత్రకైః
ఆచ్ఛాదయే ద్యావదంతం త్రికాలాభ్యర్చనం మతమ్. ౬౯

అత్ర దేవాన్ విస్మజ్యైవ గుప్తే దేశే నిధాపయేత్
వస్త్రై ర్నవై స్సమాచ్ఛాద్య పాలికాదీన్ సమర్చయేత్. ౭౦

అమావాస్యాన్యవహితే కుర్యా త్సద్యోఽంకురార్పణమ్
సంక్రమవ్యవధానేఽపి సద్య ఏవేతి కేచ న. ౭౧

సద్యోఽం కురశ్చే ద్రాత్రా వా దివా వాఽపి చ కారయేత్
తథా సర్వక్రియాం కృత్వా పుష్పైర్వా తండులై స్తథా. ౭౨

వాపయేత్కర్మణ స్తస్యసద్య ఏవ తు కారయేత్
పాత్రాఽలాభే శరావే వా యథాలాభం చ కారయేత్. ౭౩

అర్చయే త్తండులాన్ శుద్ధాన్ సద్యఃకాలా ౭ంకురార్పణే
గృహ్ణీయా త్పాలికా ఏవ నవ పంచై కకల్పనే.

౭౪

బ్రహ్మణో ౭భిముఖే చైకం శేషాస్తు పరితో దిశి
తత్తద్దిగీశ మభ్యర్చ్య త త్తన్మంత్రేణచా ౭ర్చయేత్.

౭౫

ఏష ఏవ విశేషస్త్వ దన్యత్సర్వం ఖిలోక్తవత్
లక్షణం చ తథైవో క్తం తత్రైవ చ గుణా ౭ గుణాః.

౭౬

అజస్రదీపదానం తు సర్వత్ర విధినా చరేత్
కర్మాస్తే జలమధ్యే తు నిక్షిపే ద్విజయా ౭ంకురాన్.

౭౭

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్ఛాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణా ౭ ధికారే దశమో ౭ ధ్యాయః

అధికారికాదీశో ౭ ధ్యాయః

భగవత్ప్రతిష్ఠా విధిః

అథా ౭త స్సంప్రవక్ష్యామి ప్రతిష్ఠావిధి ముత్తమమ్
సుప్రశస్తే ముహూర్తే వై ప్రతిష్ఠాం కారయేద్బుధః.

౧

అచార్యలక్షణమ్

వైఖానసేన సూత్రేణ నిషేకాదిక్రియా ౭స్వితాన్
విప్రాన్ వేదవిద శ్రేష్ఠాన్ ధార్మికాన్ జ్ఞానతత్పరాన్

౨

సౌమ్యాన్ జితేంద్రియాన్ శుద్ధాన్ విష్ణ్వారాధనే పరాన్
ఉహాపాహవిధానేన ధ్వస్తసంశయమానసాన్

3

పత్న్యపత్న్యయుతాన్ శాన్తాన్ స్నానశీలాన్ సురూపిణః

ఆహూయా పూజ్య తత్రైకం సర్వకార్యోపదేశకమ్.

౪

ఆచార్యం వరయిత్యైవ తేనోక్తం సర్వ మాచరేత్

భూమిః పరీక్షితా యేన గురుణా విధి పూర్వకమ్.

౫

కర్షణాదిప్రతిష్ఠాంతం కర్మ తేనైవ కారయేత్

ఊర్ధ్వేప్యాచార్యకర్మాణి తత్ర తేనైవ కారయేత్.

౬

తదభావే తు తత్పుత్రం పాత్రం నప్తారమేవ వా

తస్యైవ భ్రాతరం శిష్యం ప్రశిష్యం గురుమేవ వా.

౭

సబ్రహ్మచారిణం వాపి పూర్వాభావే తథోత్తరమ్

తదనుజ్ఞాత మితర మాచార్యత్వే నియోజయేత్.

౮

అన్యథా చే న్మహాన్ దోషో రాజా రాష్ట్రం చ నశ్యతి

క్షీయన్తే వర్ణధర్మాశ్చ జాయతే వర్ణసంకరః

౯

అగ్ని హోత్రా న సీదన్తి స్వాధ్యాయో నప్రవర్తతే

విపరీతాని చాన్యాని భవిష్యన్త్యధరోత్తరమ్.

౧౦

తస్మాచ్చాస్త్రోక్తవిధినా సర్వకర్మాణి కారయేత్

శ్వేతగంధానులేపైశ్చ శ్వేతపుష్పా ౨౦గులీయకైః

౧౧

ఆచార్యాదీన్ సమభ్యర్చ్య నమస్కృత్య స్వదైవవత్

'కర్మేదం మే కురు' వ్యేతి యాచే దాచార్య మాదరాత్.

౧౨

శిష్య స్సమర్పయే త్సర్వం భరమాచార్యపాదయోః

ఆచార్య స్సుప్రసన్నాత్మా శిష్యా ౨నుగ్రహతత్పరః.

౧౩

తథైవేతి సుసంకల్ప్య కుర్యాచ్చైవా ౨౦కురార్పణమ్

అంకురార్పణకాదూర్ధ్వ మారంభదివసాదధః.

౧౪

కూశ్మాండహోమ మబ్జా ౭గ్నౌ కారయే ద్గురురత్వరః
శుద్ధద న్తనఖశ్చైవ శ్వేతవస్త్రోత్తరీయకః.

౧౫

త్రిషవణస్నాననిరతో హవిష్యాశీ జితేంద్రియః
ఏవం క్రమేణవై విద్యాన్ ఋత్విగ్భి స్సార్థమాచరేత్.

౧౬

అరణీం స్రుక్రువౌ చైవ జాహూముపభృతం తథా
మంగలాని చ దర్శ్యం చ తోరణాని యథాక్రమమ్.

౧౭

* * *

న్యగ్రోధస్లక్షౌ వశృత్తం పితృవృక్షయుతం తథా
తోరణార్థం సమాహృత్య లక్షణేన సమన్వితమ్.

౧౮

* * *

అథా ౭ష్టమంగలం వక్ష్యే ద్వితాలాయతమేవ చ
ప్రాదేశవిస్తృతం కుర్యాత్ పడంగుల మథా ౭పి వా.

౧౯

ఘనం.స్యా చ్చతురంగుల్య? మథ వా ద్ద్వంగులం భవేత్
తస్య మధ్యే లిఖే ద్విద్వాన్ తత్తద్రూపం పృథక్ పృథక్.

౨౦

శ్రీవత్సం పూర్ణ కుంభం చ భేరీ మాదర్శనం తథా
మత్స్యయుగ్మాంకుశౌ శంఖ మావర్తం చాష్టమంగలమ్.

౨౧

* * *

ఆవర్తలక్షణం వక్ష్యే పంచవింశత్పదం తథా
ఈశాదినైర్ ఋతాంతస్తు పదం త్రిస్త్రిఃక్రమేణ చ.

౨౨

పూర్వమధ్యమపాశ్చాత్యపదాన్యేవ తు యోజయేత్
వాయవ్యే త్వగ్నికోణాంత ముదజ్మధ్యమదక్షిణే.

౨౩

అంతరాలపదాంశ్చ ౭ష్టౌ వినైవ తు విచక్షణః
ఏతైశ్చ సప్తదశభి రావర్త మభిధీయతే.

౨౪

- శంఖచక్రగదాచాపా అసిః పంచాయుధాన్యసి
 స్రుచ స్రువస్య దండం తు ప్రాదేశత్రయ మాయతమ్. ౨౫
- మూలం ప్రాదేశమాత్రం స్యా దగ్రనాహం తదర్థకమ్
 అగ్రే బిల్వఫలాకారం ప్రాదేశప్రతిమండలమ్. ౨౬
- ద్వ్యంగులం స్యా త్తదాస్యన్తు గర్తం మాషద్వయా ౨వధి
 స్రువమేవం ప్రకుర్వీత ద్విప్రాదేశ మథా ౨పివా. ౨౭
- జాహూదండసమాయామం చతుర్వింశతికాంగులమ్
 నాహం తదర్థ మిత్కుక్తం పద్మస్య ముకుళోపమమ్. ౨౮
- షడంగులం తు తస్యాగ్రం నాహం తస్య విచక్షణః
 యుగాంగులాగ్రవిస్తార మష్టా ౨ంగుల మథాయతమ్. ౨౯
- శేషం తు త్ర్యశ్ర మిత్కుక్తం విస్తృతోన్నత మంగులమ్
 మధ్యగర్తానుపూర్వేణ జుహ్వోశ్చైవ క్రమం విదుః ౩౦
- పశ్చాదుపభృతం కుర్యా త్ప్రాదేశత్రయ మాయతమ్
 ప్రాదేశం నాహమిత్కుక్తం మూలాదగ్రం తదర్థకమ్. ౩౧
- ఆనుపూర్వ్యా త్కృశం దండం గళాంత మితి సంజ్ఞితమ్
 ఊర్ధ్వే ప్రాదేశమాయామం చతురశ్రం షడంగులమ్. ౩౨
- తదూర్ధ్వే ౨ ర్థాంగులా ౨యామం కంఠ మేవం ప్రచక్షతే
 శేషం తు త్ర్యశ్రకం కుర్యాత్తత్ర తేనైవ కారయేత్. ౩౩
- ఉన్న తాస్యాంగులార్థం స్యాద్భిత్క్యచ్చమితి కథ్యతే
 ఓష్ఠ మేకాంగులం జ్ఞాత్వా తన్మధ్యే నిష్ఠమాచరేత్. ౩౪
- పూర్ణచంద్రాకృతిం కృత్యా ప్రాదేశం తస్య నాహకమ్
 నిష్ఠం చతుర్యవాగాఢ మగ్రాంతన్తు క్రమాద్భుధః. ౩౫

అథ దర్వాస్తథా ౭యామం చతుర్వింశతికా ౭ంగులమ్
షడంగులం తదగ్రం స్యా త్పుచ్చం పంచా ౭ంగులం భవేత్.

3౬

శేషం త్రయోదశా ౭ంగుల్యా దండ మిత్యుచ్యతే క్రమాత్

మూలస్థూలం భవే న్నారీ అగ్రస్థూలం నపుంసకమ్.

3౭

మూలాదగ్రం క్రమాద్వృత్తం పుంరూప మితికథ్యతే
దర్భైర్మాలాం చ కృత్వై వ తస్యాం పర్వణి పర్వణి.

3౮

ద్వాద్వా దర్భౌ వినిక్షిప్య ద్వితాలం లంబయేత్క్రమాత్

ద్వితాలాయామసంయుక్తం ఖాదిరం దండమేవ చ.

3౯

దశా ౭ంగులపరీణాహం సమవృత్తం తథైవ హి
శాఖా ౭ంగులసమాయుక్తం మూలాదగ్రం తు బన్ధయేత్.

౪౦

తత్తామ్రాయసపట్టైర్వా బన్ధయిత్వా విచక్షణః
తన్మూలే సుషిరం కృత్వా గోలకం తత్రప్రమాణకమ్.

౪౧

ఏవన్తు మన్థదండస్యో త్కుర్యా త్తచ్ఛాస్త్రపారగః
శమిజాత మథా ౭శ్వద్ధ మరణ్యద్ధం ప్రగృహ్య చ.

౪౨

షడంగులం తు విస్తారం గోలకం తు ఘనం భవేత్
దైర్ఘ్యం తస్య ద్వితాలం స్యా త్పులకాం కారయేద్బుధః.

౪౩

తథైవోపరి పట్టించ కృత్వా తత్ర విచక్షణః
మౌంజ్యైవ త్రివృతాం రజ్జం మంథనార్థాయ కారయేత్.

౪౪

దశా ౭ స్థనవభి ర్హస్తై ర్వస్త్ర మాయత ముచ్యతే
త్రిచతుఃపంచతాలం వా విస్తృతం వస్త్రముచ్యతే.

౪౫

గవ్యం పుత్రం చాహరేత కాపిలం తు గవాదిషు
ఆజం చ మాహిషం త్యాజ్యం పక్షాతీతం చ వర్జయేత్.

౪౬

పాదౌ ప్రక్షాళ్య చాఽచమ్య పూర్వోదజ్జుఖ ఏవ వా
బ్రాహ్మ మాసన మాస్థాయ వైష్ణవం మస్త్ర ముచ్చరన్

౪౭

పరిస్తరణకూర్చాదీన్ సమిథాదీన్ ప్రగృహ్య చ.
కూర్చం ప్రదక్షిణాఽవర్తం గృహ్ణీయా ద్విధివిత్తమః.

౪౮

ప్రముఖే దక్షిణే వాఽపి యాగశాలాం ప్రకల్పయేత్

యాగశాలా

షోడశస్తంభసంయుక్తం మండపం కూటమేవ వా.

౪౯

ప్రపాం వా తత్ర కుర్వీత మధ్యే కూటం చ కారయేత్
నిమ్నోన్నతం విభజ్యైవ జలస్థలసమీపకమ్.

౫౦

పూర్వోక్తేన విధానేన అలంకృత్య యథాక్రమమ్
మధ్యే వేదిం ప్రకల్ప్యైవ బింబాధ్యర్థ ప్రమాణతః.

౫౧

తద్భూషాః పూర్వభాగే తు సభ్యకుండం ప్రకల్పయేత్
సభ్యస్య పూర్వభాగే తు కుండ మాహవనీయకమ్.

౫౨

ఉత్తరే వా పునః కుర్యా దౌపాసనవిధానతః
సభ్యస్య దక్షిణే కుండం పౌండరీకం ప్రకల్పయేత్.

౫౩

వేద్యాస్తు దక్షిణే కుండ మన్వాహార్యం ప్రకల్పయేత్
నైర్ఋతే దేవతాస్థానం కల్పయేత్త ద్విచక్షణః.

౫౪

వేద్యాస్తు పశ్చిమే భాగే గార్హపత్యం ప్రకల్పయేత్
వాయవ్యే సంచయస్థానం కల్పయే త్తద్విధానతః.

౫౫

వేద్యాస్తథోత్తరే భాగే త్వావసత్త్వం ప్రకల్పయేత్
ఐశాన్యే స్నాపనశ్చభ్రం కల్పయే తద్విధానతః.

౫౬

సభ్యస్య పాండరీకస్య మేఖలాత్రయముచ్యతే
అన్యేషాం చైవ కుండానాం మేఖలాద్యయమేవ హి.

౫౭

ఏకైక వేద్యాః విస్తార మున్నతం చతురంగులమ్
సభ్యస్య మధ్యమం పంచ పద్మస్యాథ షడంగులమ్.

౫౮

ఔపాసనోద్భవేద్యాస్య దున్నతం తు ద్వియంగులమ్
దక్షిణోత్తరయోశ్చైవ సంస్థానం బ్రహ్మసోమయోః.

౫౯

ద్వాదశా ౭ంగులసంయుక్తం చతురశ్రం సువృత్తకమ్
శల్కలోష్ఠతుషా ౭ంగారత్పూజసాధిహీనయా.

౬౦

మృదా వా వాలుకై స్తత్ర పృథక్కుండం ప్రకల్పయేత్
యాగస్థానస్య పూర్వేతు ప్రపాం కృత్వా విచక్షణః.

౬౧

నయనోన్మీలనా ౭ర్థాయ యాగశాలాం ప్రకల్పయేత్

నయనోన్మీలనమ్

ఉక్తక్రియావసానే తు బేర మాదాయచా ౭ త్వరః.

౬౨

శిల్పినా శాస్త్రమార్గేణ కారయేదక్షి మోచనమ్
దేవస్య ప్రముఖే కుర్యా ద్దాన్యరాశిం విశేషతః

౬౩

హేమశ్రుంగాం రౌప్యఖురాం సవత్సాం కాంస్యదోహనామ్
సవత్సాం గాం సమాదాయ దేవస్య ప్రముఖే న్యసేత్.

౬౪

ఘృతం మధు దధి క్షీరంగృహీత్వా కాంస్యభాజనే
రుక్మం తత్రైవ నిక్షిప్య దీపయుక్తం తు విన్యసేత్.

౬౫

హేమపాత్రైస్తు సూచీభ్యాం రజతై ర్వాపి చాహరేత్
హూళికాం తాటనీం చైవ శిలాం లోహమయస్య వై. ౬౬

బింబస్య చోత్తరే పార్శ్వే వాస్తు హేమం యజేత్తతః
పర్యగ్ని చైవ కృత్వా తు ప్రోక్షయే త్పంచగవ్యకైః ౬౭

ఉత్తరారాభిముఖో దేహశుద్ధిం కృత్వా గురు స్తతః
హూళికాం తాటనీం చైవ గృహీత్వా మస్త్రపూర్వకమ్. ౬౮

‘విష్ణుస్థానం రక్ష’ త్విత్యుక్త్వా విష్ణుసూక్తం చ సంస్మరన్
పటస్య చా న్ద్రేవస్య మూర్ధాదీన్ సంస్పృశే త్క్రమాత్. ౬౯

విష్ణుగాయత్రీ ముచ్చార్య తత్ర కర్మ సమాచరేత్
దేవీభ్యాం చ క్రమేణైవ తత్తన్మ స్త్రం జపే త్తదా. ౭౦

పశ్చాత్తు పాత్రే సూచీభ్యాం గృహీత్వా చా ఽక్షిమోచనమ్
షణ్మండలాని సంస్కర్యా దధిదేవ మనుస్మరన్. ౭౧

పక్ష్మి వర్మ చ రక్తంచ శ్వేతం కృష్ణం చ తైజసమ్
ఏతైస్తు మండలం ధ్యాత్వా దృఢీకృత్వా ఽత్పరః క్రమాత్. ౭౨

హిత్వా ఽర్క రాహుసౌరాణా ముదయన్తు ద్విలోచనే
నయనోన్మీలనం కుర్యాత్సర్వసంపత్సమృద్ధయే. ౭౩

అన్తనక్షత్రకే కుర్యా త్సర్వనాశం న సంశయః
పురుషసూక్తం జపిత్త్వేవ దక్షిణే నయనే న్యసేత్. ౭౪

తథైవ వామనేత్రేతు వైష్ణవం మంత్ర ముచ్చరన్
తత్సూక్తాభ్యాం విశేషేణ శ్రీభూమ్యాశ్చ సమాచరేత్. ౭౫

దేవస్యాం ౭౦౦౦ స్పృశన్ హుత్వా మౌలిమాలాదిపూర్వకమ్

విమానం నూతనం చేత్తు స్థాప్యాదీనాం హుతం చరేత్
పర్షదాం మూర్తిమంత్రేణ కారయే నమ్రవిత్తమ:

౭౭

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ స్వీష్టా ౭ కారం చ హూయతామ్
గోదానసూక్త ముచ్చార్య గవాదీనభిమృశ్య చ.

౭౮

పటం పశ్చా ద్విసృజ్యైవ గవాదీన్ సంప్రదర్శయేత్
గవాదిద్రవ్య మాదాయ దద్యాచ్చ గురవే తతః.

౭౯

కౌతుకాదీ స్విశేషేణ పూర్వోక్తేన క్రమేణ వై
బేరపీఠే చ సంపాద్య రత్నాదీని వినిక్షిపేత్.

౮౦

రత్నం ధాతుంశ్చ బీజాని సువర్ణం చా ౭ త్ర నిక్షిపేత్
ఏవం సంస్థాప్య మతిమాన్ సంతాప్యైవ దృఢం యథా.

౮౧

ధ్రువబేరో క్తవత్కృత్వా నయనోన్మీలనం చరేత్

పశ్చాజ్జలా ౭ధివాసాదీన్ కుర్యా త్తన్మంత్రపారగః

౮౨

పంచగవ్యం ప్రగృహ్యైవ ప్రోక్షయిత్వా విచక్షణః
'వసోః పవిత్ర' మిత్యుక్త్వా తత్ర కార్యం సమాచరేత్.

౮౩

పశ్చాత్ క్షీరం సమాదాయ ప్రోక్షయిత్వా సమాహితః
'శన్నో దేవీ' రితిప్రోచ్య తేన కర్మ స మాచరేత్.

౮౪

అర్థదర్శి ప్రగృహ్యైవ దేవస్యా ౭గ్రే నిధాయ చ
ప్రదీప మర్పయే ద్విద్వాన్ జలే తత్రా ౭ధివాసయేత్.

౮౫

ఏవంచా ౭త్రా ౭ధివాప్యైవ చాన్యబేరేషువై పునః
పంచగవ్యా ౭ధివాసం చ తథా క్షీరా ౭ధివాసనమ్

౮౬

ఏతద్వయం వినా తత్ర కుర్యా త్తోయా ౭ధివాసనమ్

గ్రామే సర్వత్ర తద్రాత్రో ప్రభూతం నిక్షిపే ద్బలిమ్.

౮౭

ఇతి శ్రీ వైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణాఽధికారే ఏకాదశోఽధ్యాయః.

అథ ద్వాదశోఽధ్యాయః

భగవత్ప్రతిష్ఠావిధిః

అథ ప్రదోషే ధర్మాత్మా జలస్థం దేవ ముద్ధరేత్
స్నానద్రవ్యాణి చాపూత్య దేవం సంస్నాప్య మంత్రవిత్.

౧

క్షౌమపట్టాఽదినా చ్చాద్య మణిహేమాదికైః పునః
వివిధైః పుష్పమాలాద్వై రలంకృత్య మనోహరమ్.

౨

యాన మారోప్య దేవేశం స్వస్తిసూక్తం సముచ్చరన్
తోయధారాం పురస్కృత్య నీత్వా గ్రామం ప్రదక్షిణమ్.

౩

శ్వభస్య పశ్చిమే భాగే స్థాపయిత్వా విశేషతః
ఉత్తరే యాగశాలాయాం వాస్తుహెరామం సమాచరేత్.

౪

మథిత్వాఽగ్నిం ప్రగృహ్ణీయా ద్వాస్తు హెరామాగ్ని మేవ వా
సంస్కృత్య విధినాఽదాయ ప్రణయే ద్గార్హపత్యకే.

౫

త్రిస్సంస్కృతో లోకికోఽగ్ని ర్మథితాఽగ్నిసమోభవేత్
ఆఘారం విధివత్కృత్వా వైష్ణవాంతం సమాచరేత్.

౬

తతోఽన్వాహర్యకుండే చ పశ్చాదాహవనీయకే
ఆవసద్యేతత స్సభ్యే తతః పద్మాఽనలే క్రమాత్.

౭

సూత్రో క్షేన విధానేన సర్వత్రా ౭పూర మాచరేత్

- ద్వాత్రింశత్పృథసంపూర్ణం ఘటమాదాయచా ౭త్వరః ౮
- 'ఇషే త్వోర్దే'త్వాది జపన్ తంతునా పరివేష్ట్య చ
'శుచీ వో హవ్య' ఇత్యుక్త్యా కుంభ ప్రక్షాళనం చరేత్. ౯
- నదీతోయం సమాదాయ సముత్పాయ చ పూరయేత్
వస్త్రయుగ్మేన చా ౭వేష్ట్య అలంకుర్యా త్రయత్నతః. ౧౦
- ఏలాతక్కోలకర్పూరై ర్గంధోశీరాక్షతైః క్రమాత్
అన్వైర్గంధయుతైః పుష్పై ర్వాసయిత్వా విధానతః ౧౧
- సువర్ణ రత్నధాతూంశ్చ న్యసిత్వా మంత్రవి త్తమః
గోవాలకుశదర్భైశ్చ కృతం కూర్చం తు నిక్షిపేత్. ౧౨
- అథ వా నిక్షిపే త్కూర్చం కృతం దర్భైస్తు కేవలైః
అస్థి రత్నం సిరా స్తన్తు రాంసో మృత్నా ప్రకీర్తితా. ౧౩
- శోణితం రక్తమృద్భిస్తు జలం మేద స్తథైవ చ
శుక్రన్తు కూర్చమిత్కుక్తం వస్త్రం స్యా చ్చర్మ వేష్టితమ్. ౧౪
- సప్తధాతవ ఇత్యేతే కుంభేషు కరకేషు చ
ఏతేష్వేకం వినాకుర్యా న్నాస్తి తత్రా ౭స్య సన్నిధిః. ౧౫
- దేవస్య దక్షిణే పార్శ్వే కుంభం తత్ర నివేశ్య చ
అలంకృత స్తథాచార్యో వస్త్రాభరణకుండలైః. ౧౬
- స్రగ్గంధై ర్వేష్టితో ధృత్వా ముఖస్యోష్ఠీశ్చబద్ధనమ్
కుంభస్య దక్షిణే భాగే ప్రాఙ్ముఖోదఙ్ముఖో ౭పివా. ౧౭
- స్వస్తికా ౭సన మాస్థాయ ఋజుకాయ స్సమాహితః
లలాటాదిషు స్థానేషు కేశవాదీన్ ప్రణమ్య చ. ౧౮

- అకారాద్యక్షరం సర్వం న్యసిత్వా సర్వసద్విషు
పశ్చాత్కుంభం సుసంస్పృశ్య క్రమాత్సూక్తాదికం జపేత్. ౧౯
- ఆత్మసూక్తం తతో జప్త్వా పౌరుషం సూక్తమేవ చ
సూక్త మేకాక్షరం జప్త్వా విష్ణుసూక్త మతః పరమ్. ౨౦
- శ్రీభూసూక్తం తతో జప్త్వా 'సహస్రశీర్షం' సముచ్చరన్
వైష్ణవం తు తతోజప్త్వా ధ్యాయే త్సమ్య క్సమాహితః ౨౧
- ప్రాణాయామం తతః కుర్యాత్ రేచపూరకకుంభకైః
ఏతత్ఫలం క్రమాద్వక్ష్యే త్రివిధం తత్పుథగ్విధమ్. ౨౨
- తత్రైవ రేచకం పూర్వం సర్వపాపస్య దాహకమ్
పశ్చాత్తు పూరకం కుర్యా దమృతాఽప్యాయనం తతః. ౨౩
- తృతీయం కుంభకం కుర్యా దమృతత్వం చ సంస్మరేత్
తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన రేచకాదీని కారయేత్. ౨౪
- కుంభగం తు జలం స్పృత్వా వారుణం మండలం బుధః
అర్ధ చంద్రాకృతిం స్పృత్వా తస్య బీజాఽక్షరం న్యసేత్. ౨౫
- తమోంకారేణ సంవేష్ట్య బద్ధయుక్తం? తు నిశ్చలమ్
ఆదిత్యమండలాఽన్తస్తం దేవం తత్రైవ చాఽఽహ్వయేత్. ౨౬
- ఆదిబీజం సువర్ణాభం ప్రణవైః పరివేష్టితమ్
పశ్చాద్దేవం సమభ్యర్చ్య కుర్యా దర్వాన్త మర్చనమ్. ౨౭
- బింబం కుంభం చ సంగృహ్య స్నానశ్చభే నివేశయేత్
శ్చభస్య పూర్వభాగే తు దండపంక్తిం చ కారయేత్. ౨౮
- కలశై స్నాపయేత్సమ్య క్చతుర్దశభిరేవతు
దేవం సర్వత్ర సంస్నాప్య దీపాన్తం చ సమర్చయేత్. ౨౯

నైర్ముతే విష్ణురే న్యస్య నమేద్దేవాం తృమాహితః

ఏవం దేవ్యో సమాదాయ స్నాపయే దత్తురం బుధః.

30

పాద్య మాచమనం దత్వా దేవదేవం ప్రణమ్య చ

పాత్రం తు తండులై : పూర్ణం గృహీత్వాత్ర విశేషతః

30

సౌవర్ణం రాజతం వాపి కౌతుకం తత్ర నిక్షిపేత్

అథ వా తంతు మాహృత్య న్యసిత్వా తండులోపరి.

31

తాంబూలసహితే పాత్రే? దేవస్యాగ్రే నిధాయ చ

పుణ్యాహం వాచ్య తత్కాలే స్వస్తిసూక్తం సముచ్చరన్.

33

దేవస్య దక్షిణే హస్తే దేవ్యోర్ధ్వే వామహస్తయోః

'స్వస్తిదా' వీతి మంత్రేణ కౌతుకం బంధయేత్కృమాత్

34

వేదమంత్రజ్ఞ ఆచార్యో రక్షామంత్రం సముచ్చరన్

షడ్ధోణం ధాన్యమర్థం వా వేదికోపరి చాస్తరేత్.

34

తదర్థం తండులాంఘ్రై వ తదర్థం తు తిలానపి

తదర్థం యవమాదాయ తదర్థం తిల్వమేవ చ.

35

అండజం ముండజం చైవ రోమజం వామజం తథా

చర్మజం చాస్తరేత్పంచ శయనం వేదికోపరి.

36

అలాభే తు తథైతేషాం పంచవస్త్రాణి వాస్తరేత్

మూర్ధోపధానం కర్తవ్యమూర్ధ్వేనస్తం సమర్చయేత్.

37

దేవం దేవ్యో సమాదాయ యద్విగ్ధ్యరం తథా శిరః

శాయయేచ్ఛయనే విద్వాన్ 'యద్వైష్ణవ' మితి బ్రువన్.

38

దేవ్యోశ్చ ఽపి తథా కుర్యాత్తత్తత్సూక్తం జపేత్క్రమాత్
ఉత్తరాచ్చాదనం కుర్యాద్గలాంతం తత్ర నిక్షిపేత్?

౪౦

శయ్యావేద్యాస్తుపరితస్సర్వాన్ దేవాంత్రమర్చయేత్

ఈశానాదిక్రమాద్దేవాన్ బల్కంతం తు సమర్చయేత్.

౪౧

శంకరం బలిరక్షం చ వాగ్దేవీం బలిశక్రకా

అగ్నిం పవిత్రం శైలూషం ప్రాచ్యాం ప్రత్యజ్ముఖాన్ క్రమాత్.

౪౨

భౌమం గుహం చ దుర్గాం చ యమం మన్తం చ నైర్ ఋతిమ్
రోహిణీం సప్తమాత్యశ్చ దక్షిణే చోత్తరాముఖాన్.

౪౩

పశ్చిమే నైర్ఋతాద్యాదీనర్చయేత్తదనుక్రమాత్
వైష్ణవీం పురుషం చైవ బుధం జ్యేష్ఠాం తథైవ చ.

౪౪

పుష్పరక్షకవాయూ చ ప్రాజ్ఞుఖాంశ్చ సమర్చయేత్
వాయవ్యాదీశపర్యంతం దక్షిణాం భిముఖాన్ క్రమాత్.

౪౫

శుక్రం చైవ భృగుం శాన్తం తథా సప్త ఋషీనపి
భాగీరథీం కుబేరం చ చంద్రం భూతాని చా ఽర్చయేత్.

౪౬

ద్వారే ద్వారే చ ధాత్రాదీన్ ద్వారదేవాంత్రమర్చయేత్
మానసం పరితో ఽభ్యర్చ్యన్యక్షాదీనర్చయేత్క్రమాత్.

౪౭

దేవస్యాఽగ్రే ప్రసన్నాత్మా పూజయేదనపాయినః

భూతద్వయం తథా తార్క్ష్యం తథా చైవా ఽమితం బుధః

౪౮

చక్రశంఖా ఽరవిందాని దేవస్యాఽగ్రే ఽర్చయేద్బుధః

వేదానధ్యాపయేద్దిక్షు 'ఋచాం ప్రా'చీరితి శ్రుతిః.

౪౯

- సంభారవేద్యామాస్తీర్య ధాన్యం వస్త్రోపరి క్రమాత్
హేమాదిపాత్రే రత్నాదీం తృన్వ్యప్యైవా ౭దిదైవతమ్. ౧౦
- విష్ణుమభ్యర్చ్య విధినా కారయిత్వా ౭ధివాసనమ్
విష్ణుసూక్తం సముచ్చార్య వస్త్రేణా ౭చ్చాదయేద్భుధః. ౧౧
- పశ్చాద్దోతారమాహూయ యథోక్తగుణసంయుతమ్
పాదౌ ప్రక్షాళ్య చా ౭చమ్య కూర్చయుక్తం సమాహితమ్. ౧౨
- అలంకుర్యాచ్చ పుష్పాద్యైః పంచాంగోచితభూషణైః
సభ్యస్య పూర్వభాగే తు పశ్చిమా ౭భిముఖఃస్థితః. ౧౩
- సభ్యాధ్వర్యుం సమీక్ష్యైవ హేతా ప్రణవముచ్చరేత్
'హేతారేహి' పదే ఉక్తే తతో హేతా సముచ్చరేత్. ౧౪
- 'అధ్వర్యో దేవ' తేత్యుక్త్వా పాదౌ ప్రక్షాళ్య చా ౭చమేత్
పూర్వవత్తత్ర చ స్థిత్వా 'ఓం నమః ప్రవక్తే' బ్రువన్ ౧౫
- హోతా చ నామ శర్మాన్తం సంయోజ్యైవ సముచ్చరేత్
'భూతే భవిష్య' తీత్యుక్త్వా బ్రూయా'ద్దిం' కారపూర్వకమ్. ౧౬
- 'భూర్భువస్సువ' రిత్యేవ ప్రాజ్ముఖశ్చ ప్రదక్షిణమ్
ఆదధ్యాత్సమిధో ౭ధ్వర్యుః ప్రత్యోంకారం తతో ౭నలే. ౧౭
- హేత్రా ౭గ్నే మహా' మిత్యుక్తే ప్రభోః ప్రవర ఇష్యతే
రాక్షో వా రాజపత్న్యా వా తథా ౭మాత్యస్య వా భవేత్. ౧౮
- గ్రామశ్చేద్యజమానస్తు వసిష్ఠప్రవరం వదేత్
అథ వా కారయేద్విద్వాన్ కాశ్యపప్రవరం వదన్. ౧౯
- వైశ్యాదన్యత్ర జాతీయో యజమానో భవేద్యది
తస్య తు ప్రవరం హిత్వా కాశ్యపప్రవరం వదేత్. ౨౦

- తత 'ఆయాతు భగవా'నుక్త్యా పశ్చిమదిజ్ముఖః
విష్ణోది భూత పర్యంతం సర్వమూర్తీ స్తదా ఽహ్వయేత్. ౬౧
- నవధోక్తేన మార్గేణ పార్షదానాహ్వయేద్బుధః
ఆవాహన క్రమేణైవ నిరుప్యాఽ ఽజ్ఞాహుతీర్యజేత్. ౬౨
- సభ్యాగ్నిం చ పరిస్తీర్య ప్రాణాయామాదిపూర్వకమ్
స్వస్తిచైవేతి హుత్వాతు తథా చైవ 'ప్రజాపతేః'. ౬౩
- 'అగ్నిర్దీమత' యేత్యుక్త్యా 'ఆదిత్యేభ్య' స్తథైవ చ
'విశ్వేభ్యో దేవేభ్య' త్వైవ 'మరుద్గణేభ్య' ఏవ చ. ౬౪
- 'భూరగ్నయే' చైవమాద్యాశ్చతస్రో వ్యాహృతీర్యజేత్
దశభిశ్చతశ స్త్యైతైస్సహస్రాహుతిరుచ్యతే. ౬౫
- స్రువేణ స్రావయన్ విద్వానవిచ్ఛిన్నం సమాచరేత్
విష్ణుసూక్తం సముచ్ఛార్య సూక్తం పౌరుషమేవ చ. ౬౬
- శ్రీసూక్తం భూమిదైవత్య మతోదేవాది వైష్ణవమ్
ఏకాక్షరాదిసూక్తం తు విష్ణుగాయత్రీయా యుతమ్. ౬౭
- ఏతైస్సు సప్తభిస్సూక్తేశ్చతురావర్త్య హూయతామ్
ఏతత్కర్తుమశక్త శ్రేత్సకృద్వాత్ర సమాచరేత్. ౬౮
- అష్టాఽక్షరేణ మంత్రేణ ద్వాదశాక్షరకేణ వా
వైష్ణవం విష్ణుగాయత్రీం జాహుయాదితి కే చన . ౬౯
- తతశ్చాఽహవనీయాఽగ్నికుండే సమ్యగ్యథాక్రమమ్
యజేత్పురుషసూక్తం తు షోడశావర్త్య యత్నతః. ౭౦
- అన్వాహోర్వాఽగ్నికుండే తు విష్ణుసూక్తం సుహూయతామ్
బ్రాహ్మం చ వ్యాహృతీత్వైవ జయాదీన్ జాహుయాత్క్రమాత్. ౭౧

శ్రీసూక్తం వైష్ణవం చైవ జహుయాద్గర్హపత్యకే
ఆవసత్వే విశేషేణ వైష్ణవం రుద్రసూక్తకమ్. ౭౨

మహీసూక్తం చ జహుయత్సుక్త మేకా ౭క్షరాదికమ్
పాండరీకే తు జహుయాత్పారమాత్మికసంయుతమ్. ౭౩

రక్తాబ్జం బిల్వపత్రం చ శ్వేతాబ్జానామసంభవే
ఘృతేనా ౭ఘృత్య జహుయాద్విష్ణుగాయత్రియా బుధః. ౭౪

సమిదాజ్యం చరు ర్లాజా స్సర్ష పాశ్చ యవా స్తథా
తిలం తిల్వం తథా ముద్గా మాషాస్సక్తుర్గుడం తథా. ౭౫

మధ్యపూపా దధి క్షీరం హోమద్రవ్యమితీరితమ్
ఏతైస్సప్తదశద్రవ్యై ర్వైష్ణవం జహుయాద్బుధః. ౭౬

జుహ్వో చై వోపజుహ్వో చ విష్ణుసూక్తం సుహూయతామ్
సభ్యే చ పాండరీకే చ స్విష్టాకారం వినా చరేత్. ౭౭

అగ్నిష్వాహవనీయాదిష్వంతహోమం సమాచరేత్
ఋగాదీంశ్చచతుర్దిక్షు వేదానధ్యాపయేత్క్రమాత్. ౭౮

ఏవమధ్యయనం ప్రోక్తమృచాం ప్రాచీరితి శ్రుతిః
నృత్యైర్గేయైశ్చ వాద్యైశ్చ రాత్రిశేషం నయేత్క్రమాత్ ౭౯

తతః ప్రభాతే ధర్మాత్మా స్నాత్వా స్నానవిధానతః
బ్రహ్మ యజ్ఞం చ కృత్వా తు జపేత్సుక్తాని ద్వాదశ. ౮౦

పాదౌ ప్రక్షాళ్య చా ౭చమ్య దేవానుత్థాప్య మంత్రవత్
పూర్వవస్త్రం విస్సజ్యైవ పునరన్యద్విభూష్య చ. ౮౧

బ్రహ్మస్థానే విశేషేణ పీఠం సమ్యక్ ప్రకల్పయేత్
తదూర్ధ్వే కల్పయేద్విద్వాన్ నవభాగం విభజ్య చ. ౮౨

పూర్వోక్తేన క్రమేణైవ రత్నన్యాసం సమాచరేత్
సుధయా పరిపూర్త్యేవ క్షౌమేనాఽచ్చాదయేద్బుధః.

౮౩

యజమానస్తు తత్కాలే ఆచార్యాదీన్ ప్రణమ్య చ
సపాదనవనిష్కం చ గురవే దక్షిణాం దదేత్.

౮౪

ప్రత్యేకం స్థాపకాదీనాం పంచనిష్కం దదేత్తదా
సభ్యాధ్వర్యోర్విశేషేణ హోతుశ్చాఽపి తథైవ చ.

౮౫

పాండరీకస్య చాఽధ్వర్యో రన్వేషాం చ పృథక్ పృథక్
అన్వేష్యాహవనీయాదిష్వధ్వర్యుణాం చతుర్భవేత్.

౮౬

పర్వద్దామసు చాధ్వర్యోః ప్రత్యేకం పంచనిష్కకమ్
నిష్కం పాదాధికం దద్యాత్సంపూర్ణమితి పర్యతే.

౮౭

ఆచార్యస్య నియోగేన దక్షిణాదానమిరితమ్

యజమానస్స్వతంత్రేణన కుర్యాదితి శాసనమ్.

౮౮

హస్త్యల్పదక్షిణో యజ్ఞో యజమానం విశేషతః
అదక్షిణం తు యజనం నిష్ఫలం త్వితి శాసనమ్.

౮౯

ముహూర్తే సమనుప్రాప్తే వాద్యమోషసమన్వితమ్
తోయధారాసమాయుక్తం స్పృష్టిసూక్తం సముచ్చరన్.

౯౦

ఆచార్యః కుంభమాదాయ వ్రజేత్పూర్వం తతః క్రమాత్
నయేయుస్థాపకాః పశ్చాద్దేవం దేవ్యాదినంయుతమ్.

౯౧

ప్రదక్షిణం శనైర్గత్వా దేవాగారం ప్రవిశ్య చ
పీఠస్య దక్షిణే భాగే ధాన్యపీఠే ప్రకల్పితే

౯౨

ఆచార్యస్సన్వ్యసేత్కుంభం దేవం చాదాయ చాఽత్వరః
కౌతుకం బ్రహ్మస్థానే తు స్థాపయిత్వా విచక్షణః.

౯౩

- ‘భూరసి భూ’ రిత్యుక్త్వా పీఠే దేవం సుయోజయేత్
తస్య దక్షిణపార్శ్వే తు శ్రీదేవీం స్థాపయేద్బుధః. ౯౪
- తథైవ వామపార్శ్వే తు భూమిం కుర్యాత్ప్రతిష్ఠితామ్
దేవస్య వామభాగే తు స్థాపయేద్బింబమౌత్సవమ్. ౯౫
- స్నానం బలిబేరం చ దక్షిణే స్థాపయేద్బుధః
విష్ణుసూక్తం చ జప్త్వైవ పురుషసూక్తయుతం తథా ౯౬
- ధ్రువసూక్తం వైష్ణవం చ దేవీభ్యాం చ పృథక్ పృథక్
శ్రీభూసూక్తం పృథక్ జప్త్వా పశ్చాన్వాసం సమాచరేత్ ౯౭
- ‘సువర్చువర్చా’ రిత్యుక్త్వా చా ౭క్షరాణి విశేషతః
పాదయోరంతరే విద్వాన్ యకారం విన్యసేత్తతః ౯౮
- బింబస్య హృదయే సమ్యజ్ప్రసేదీజా ౭క్షరం పరమ్
రుక్మాభం పరమం బీజం సర్వకారణ కారణమ్ ౯౯
- తరుణార్కసహస్రాభం బ్రహ్మేశాభ్యాం నమస్కృతమ్
పద్మాసనస్తం దేవేశం శ్రీవత్సా ౭లంకృతోరసమ్. ౧౦౦
- శంఖచక్రధరం సౌమ్యం సర్వా ౭భరణభూషితమ్
‘ఓ’మిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ ప్రణవః పరిపర్యతే. ౧౦౧
- ‘శ్రీ’కారం శ్రియ ఇత్యుక్త్వా ‘ల’కారం భువ ఇత్యపి
కూర్చేనా ౭దాయ తత్తోయం కుంభస్థం శక్తిసంయుతమ్. ౧౦౨
- ‘ఇదం విష్ణు’ స్సముచ్చార్య సమాదాయ సమాహితః
‘ఆయాతు భగవా’నుక్త్వా ధ్రువబేరస్య మూర్ధని. ౧౦౩
- విష్ణుం చ పురుషం సత్యమచ్యుతం చా ౭నిరుద్ధకమ్
-
- ‘అచలే దేవదేవేశో వ్యాప్య తిష్ఠ’తీతి శ్రుతిః. ౧౦౪

‘శ్రియేజా’ తేతి మంత్రేణ శ్రియమావాహయేద్బుధః
మేది‘సీతి చ మస్త్రేణ హరిణీం సమ్యగాహ్వాయేత్.

౧౦౫

కాతుకేచోత్సవేచైవ స్నాపనే బలిబేరకే
ప్రణిధిముద్భుత్య తత్కాలే దీపాద్దీపమివ క్రమాత్.

౧౦౬

ద్రువబేరాత్సమావాహ్య కూర్చేనా ౨వాహయేత్క్రమాత్
నవధా మార్గమాలోక్య యథేష్టం కర్తురిచ్చయా.

౧౦౭

అవిచ్ఛిన్నా ౨ర్చనం నిత్యం విధిస్తే వ ప్రకల్పయేత్
అశక్తశ్చేత్తథాకర్తుం ప్రతిష్ఠాం నై వ కారయేత్.

౧౦౮

ఆధ్యస్పర్శసమస్త్యాగీ చిక్రీర్షుర్విష్ణుమన్దిరమ్
స్వార్థం కృత్వా త్రిదై కాంశం కుటుంబార్థే విధాయ చ.

౧౦౯

అంశాభ్యామవశిష్టాభ్యాం విమానార్చనమారభేత్
అపద్యపి చ కష్టాయాం న ద్రుహ్యేదాత్మనే బుధః.

౧౧౦

అవిచ్ఛిన్నా యథా పూజా విధినా సంప్రవర్తతే
తథా ప్రకల్పయేద్విద్వాన్ భూమిభోగేన వై స్థితిమ్.

౧౧౧

అర్చకస్యా ౨ర్చనా ౨ర్థం చ కుటుంబార్థం చ యత్నతః
అత్యంతపుష్కలాం భూమిం బహుసస్యోచితాం తథా.

౧౧౨

కరగ్రహాదిరహితామర్చకాయ సమర్పయేత్
తతశ్చ తామ్రపట్టాదా లేఖ్య సీమావినిశ్చయమ్.

౧౧౩

దేవనామ్నైవ తాం భూమిం దద్యాదర్చకజీవికామ్
ఇదమగ్రే ప్రకుర్వీత తదధీనా స్థితిర్హరేః.

౧౧౪

పితా హరిస్తు భగవానర్చకః పుత్ర ఉచ్యతే
పుత్రస్య న లిఖేన్నామ సన్నిధానే పితుః క్రమాత్.

౧౧౫

- అర్చకస్సుప్రసన్నాత్మా హరిరేవ హి కేవలమ్
అథ వా విలిఖేద్విద్వాన్ నామ్నా వా పూజక స్య చ. ౧౧౬
- తథా యర్చకస్య చా యవా సమాలయస్య సమీపతః
శిలాభిస్సుదృఢం కృత్వా వాసాయా యస్య ప్రశస్యతే. ౧౧౭
- అక్లేశేన యథా జీవేదర్చకస్సుసమాహితః
యావచ్ఛ్రద్ధదివానాథం తథా కుర్యాత్ప్రయత్నతః. ౧౧౮
- అర్చకే క్లేశయుక్తే తు క్లిశ్యతే భగవాన్ హరిః
అర్చకే తు సుసంతుష్టే తదా తుష్టో జనార్దనః. ౧౧౯
- రూపద్వయం హరేః ప్రోక్తం బింబమర్చక ఏవ చ
బింబే త్వావాహనాదర్వాక్సదా సన్నిహితో యర్చకే. ౧౨౦
- పునర్విచిన్త్య ధర్మాత్మా జయమానో ముదా యన్వితః
శక్తిలోభమకృత్యైవ కరోతి విభవాన్తరమ్. ౧౨౧
- పంచపర్వసు సంక్రాంతౌ పుణ్యాహేష్వితరేషు చ
విశేషపూజనార్థం చ హవిరర్థం చ యత్నతః. ౧౨౨
- స్పృహనార్థం చోత్సవార్థం ప్రాయశ్చిత్తార్థమేవ చ
నటనర్తకదాసీనాంగాయకానాం చ శక్తితః. ౧౨౩
- విద్యార్థినాం చ భక్తానామన్యస్య విభవస్య చ
వృత్తిం తు పరికల్ప్యైవ భూరూపాం పురతో హరేః. ౧౨౪
- దదాత్యాచార్యహస్తే తు మన్త్రోదకపురస్సరమ్
అన్యేషాం విభవానాం చ తథైవా యన్యపదార్థినామ్. ౧౨౫
- తత్తన్నామైవ భూమ్యాదిం దాపయేద్దేశికోత్తమః
ఆచార్యస్యాపి తన్నామ్నా కల్పయేద్వృత్తిముత్తమామ్. ౧౨౬

ఏవం యః కురుతే భక్త్యా ఐహికాముష్మికం ఫలమ్

పశుభ్యత్యాదిభోంగాశ్చ వాహనాదీన్ విశేషతః

౧౨౭

సువర్ణరత్నధాన్యాదీనత్యంతం సమవాప్పుయాత్

తస్య కాయకృతం పాపం తత్ క్షణాదేవ సశ్యతి.

౧౨౮

యం యం కామయతే సర్వం తం తమాప్నోత్యసంశయమ్

పూర్వజాతిగతాస్తస్య పితరః పితరన్వయే.

౧౨౯

మాతృపక్షే చ యే జాతా స్తస్య మాతామహాదయః

సర్వేపి త్రిదివం యాన్తి మోదన్తే త్రిదివే చిరమ్.

౧౩౦

తతోయాస్యన్తి వైకుంఠం నిస్సమాభ్యధికం మహాః

యస్సమ్యక్పాలయేదేతదధికం యశ్చ వర్ధయేత్.

౧౩౧

ఆద్యేష్టకాది నిర్మాణఫలమేవ ప్రపద్యతే

సర్వాశుభవినాశం చ లబ్ధ్వా చేష్టమవాప్య చ.

౧౩౨

అన్తే విమానమారుహ్య విష్ణోర్యాతి పరం పదమ్

కిం బహూక్తేన విధినా నదైవం కేశవాత్పరమ్.

౧౩౩

తం విష్ణుం పూజయేన్నిత్యం సర్వసాధనసాధనమ్

సర్వముక్తిప్రదం నిత్యం సర్వకామఫలప్రదమ్.

౧౩౪

గ్రామాగ్రహార యోస్సమ్యగర్చనం తత్ర వాసినామ్

సర్వసిద్ధిప్రదం నిత్యం పుత్రపౌత్రప్రవర్ధనమ్.

౧౩౫

సామాన్యమగ్ని హోత్రం స్యాదనగ్నీనాం తపోధనాః

సా ఽగ్నీ నామవ్యవిజ్ఞాతప్రాయశ్చిత్తాయ కల్పతే.

౧౩౬

తస్మాత్కుర్యాదవిచ్ఛిన్న మర్చనం సర్వయత్నతః.

౧౩౬

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం

ప్రక్షీరాఽధికారే ద్వాదశోఽధ్యాయః.

అథ త్రయోదశీ 2 ధ్యాయః

నవ షట్పంచమూర్తి విధానమ్

అతః ఊర్ధ్వం ప్రవక్ష్యామి నవషట్పంచమూర్తికమ్
విష్ణుం చ పురుషం సత్యమచ్యుతం చా 2నిరుద్ధకమ్. ౧

నరనారాయణాభ్యాం తు వారాహం నారసింహకమ్
ఏవం తు నవమూర్తీస్తు స్థాపయిత్వా యథావిధి. ౨

విష్ణోదిపంచమూర్తీస్తు ఆదిమూర్తిం తథా క్రమాత్
స్థాపయేత్తత్కమేణైవ షణ్మూర్తికమిహోచ్యతే. ౩

విష్ణోదీనాం తు పంచానాం స్థాపనం పంచమూర్తికమ్

దశావతార కల్ప:

మత్స్యః కూర్మో వరాహశ్చ నారసింహో 2థ వామనః ౪

రామో రామశ్చ రామశ్చ కృష్ణః కల్కీ ఇమే దశ

* * *

సర్కాలే తు భగవాన్ సృష్ట్యా విఖనసం గురుమ్. ౫

వేదానుపాదిశత్తస్మై లోకసంరక్షణక్షమాన్

పురా మద్భాదయః కాలే సంభూయ భువి రాక్షసాః. ౬

అపాహరంస్తు తాన్ వేదాన్ బలాత్కృత్య విధిం ముహుః

తదా తు సోమకం హస్తం రాక్షసం రణవిక్రమమ్. ౭

అంతర్దితమకూపారే మాత్స్యం భావం గతో హరిః

హత్వా తు సోమకం పశ్చాద్వేదానబ్జభువే దదౌ ౮

గ్రామాదిషు చ సర్వత్ర మధ్యమే పశ్చి మే ౭పి వా
హస్తీష్ఠవిమానే తు కుంభాకారవిమానకే.

౯

ద్వితాలేనోత్తమం కుర్యాన్మానమేతదుదాహృతమ్
అవతారస్య సర్వస్య కౌతుకం స్యాచ్ఛతుర్భుజమ్.

౧౦

విశేషమత్ర వక్ష్యామి ప్రధానే ౭బ్ధా ౭నలే క్రమాత్
హౌత్రప్రశంసనం కృత్వా దేవతావాహనం చరేత్.

౧౧

‘మత్స్యం చ జలజం చేతి భద్రం క్రీడాత్మకం’ తథా
ఏవమాదిభిరావాహ్యా చాన్యత్పూర్వవదాచరేత్.

౧౨

‘యస్స్వయం సృష్టమిత్సుక్ష్వా శతమష్టోత్తరం యజేత్
యథోక్తేనైవ మార్గేణ సంస్థాప్య విధినా ౭ర్చయేత్.

౧౩

కూర్మః

దేవా ౭సురార్థం మథితే ౭మృతే కృతయుగే హరిః
కచ్చపస్సమభూద్ధర్తుం మంధరం తం మహా ౭చలమ్.

౧౪

గ్రామాదౌ వాస్తుమధ్యే చ పర్వతా ౭గ్రే విశేషతః
నన్ద్యావర్తవిమానే వా ఫేళాకారవిమానకే.

౧౫

ఏకతాలేన మానేన కూర్మరూపం విధీయతే
కూర్మరూపం ద్రువం కుర్యాత్ కౌతుకం తు చతుర్భుజమ్.

౧౬

ప్రతిష్ఠాం పూర్వవత్కుర్యాద్గార్హపత్యే విశేషతః
హౌత్రమత్ర ప్రశంసన్తి మూర్తిమన్త్రమథోచ్యతే.

౧౭

‘అకూపారం కూర్మరూపం విష్ణుం చ వసుధాధరమ్’
‘అకూపారం జలం కూర్మం కచ్చపం’ త్ప్రీతి కే చ న.

౧౮

సమావాహ్య తు తై రేవ నిరుప్యాజ్యాహుతీర్యజేత్
'రాయామిశస్సముచ్చార్య శతమష్టా౭ధికం యజేత్.

౧౯

ఉక్తవత్త్వాపయేద్విద్వాన్ విధినా సమ్యగర్చయేత్
మత్స్యకూర్మౌ ద్విధా ప్రోక్తౌ కిం చిద్భేదం ప్రచక్షతే.

౨౦

ద్విభుజౌ కేచిదిచ్చన్తి కేచిదిష్టభుజౌ బుధా:

వరాహ:

దేవమానుషతిర్యంచ స్థ్వావరా జంగమా స్తథా

౨౧

పురా సృష్టా యథా సర్వే చత్వారో భువి జంతవ:

జరాయుజాండజోద్భిజస్వేదజాశ్చేతి జాతితః.

౨౨

ఏవం ప్రవర్తమానే తు హిరణ్యాక్షో మహాబల:

రసాతలమగాద్భుత్వా చరాచరధరాం మహీమ్.

౨౩

మహావరాహవపుషా తాం తదోద్భుతవాన్ హరి:

వరాహస్త్రివిధః ప్రోక్తో దేవస్యా౭విష్కృతో పునః

౨౪

క్రమాదాదివరాహశ్చ వరాహః ప్రలయాత్మకః

యజ్ఞవారాహ ఇత్యేవం త్రివిధస్సంప్రకీర్తితః.

౨౫

విమానే పర్వతా౭కారే శ్రీప్రతిష్ఠితకే తథా

దశతాలేన మానేన దేవం సూకరమాచరేత్.

౨౬

చతుర్బాహుసమాయుక్తం శంఖచక్రధరం పరమ్

వామపాదం సమాకుంచ్య మహీముద్భుత్య సాదరమ్

౨౭

దక్షిణం చండితం కుర్యాన్మహీమూరౌ సమాచరేత్

మహీం చ శ్యామవర్ణాం తు కుర్యాచ్ఛైవ విధానతః.

౨౮

ఏవమాదివరాహాన్తు కారయేల్లక్షణాఽన్వితమ్

అవాన్తరమనుప్రాప్య యదా తు ప్రలయం హరిః.

౨౯

తత్తోయముపసంహర్తుం వరాహం రూపమాస్థితః

తతః ప్రలయవారాహం పురాభూతం చ కారయేత్.

30

శంఖచక్రధరం సౌమ్యం పీతాంబరధరం హరిమ్

దక్షిణం చాఽభయం హస్తం వామం కట్టవలంబితమ్,

3౧

మహీం తు దక్షిణే కుర్యాత్సస్యశ్యామనిభాం తథా

సుఖాఽసనక్రమేణైవ చాసీనాం వా స్వలంకృతామ్.

3౨

ఏవం ప్రలయవారాహం కారయేత్తు విచక్షణః

హిరణ్యాక్షః పురా రక్షో బలవాన్ బలినాం వరః.

33

వరేణ గర్వాద్దుర్బుద్ధిర్యజ్ఞవిద్వేషకోఽవృధత్

అవాతర త్తదా విష్ణుర్నరసూకరమూర్తిమాన్

3౪

హత్వా సదైత్యం సబలం పశ్చాద్యజ్ఞాన్వృవర్తయత్

తస్మాద్యజ్ఞవరాహం తు తం చ కుర్యాద్విధానతః.

3౫

శ్వేతం యజ్ఞవరాహం తు శ్రీభూమిభ్యాం సహైవ వా

సుఖాసనే సమాసీనం కుర్యాల్లక్షణసంయుతమ్.

3౬

త్రయాణాం చ వరాహాణాం స్థాపనే భేద ఉచ్యతే.

పూర్వోక్తేన క్రమేణైవ సర్వం కృత్వా విశేషతః

3౭

సభ్యాగ్నికుండే రాత్రౌ తు హౌత్రశంసనమాచరేత్

‘వరాహం వరదం విష్ణుముర్వీసంధారణం తథా.

3౮

వజ్రదంష్ట్ర'మితి ప్రోచ్య దేవమాదివరాహకమ్
'మహీం తాం పృథులాముర్ధ్వ'మితి దేవీం మహీం క్రమాత్.

౩౯

ఆవాహయేద్యథాన్యాయమన్యత్సర్వం సమాచరేత్
'వారాహం ప్రలయహరం భూతేశం విష్ణుమేవ చ

౪౦

జగత్ప్రయాత్మకం' చోక్త్యా వరాహం ప్రలయాత్మకమ్
'వరాహం దేవరూపం చ యజ్ఞేశం యజ్ఞవర్ధకమ్

౪౧

విష్ణుం' చేతి తథా దేవం యజ్ఞవారాహమాహ్వయేత్
ఆవాహనాదిసర్వత్ర పూర్వవత్కారయేద్బుధ:

౪౨

'క్షామేక'మితి మంత్రేణ యజేదష్టోత్తరం శతమ్
హరేరుక్తవిధానేన సర్వం పూర్వవదాచరేత్.

౪౩

నారసింహ :

హిరణ్యకశిపుర్నామ దైత్యానాం ప్రబలో ౭భవత్
వరేణ గర్వాదైత్యేంద్రో హిరణ్యకశిపుస్తదా

౪౪

దేవైర్ముగైర్మునుష్టైర్వా జీవిభిర్వాప్యజీవిభిః
దివా వా యది వా రాత్రౌ వధో మే న భవేదితి.

౪౫

లోకానుద్వేజయామాస తదా తం దైత్యసత్తమమ్
హస్తుకామః కృతోద్యోగశ్చిన్తయిత్వా హరిః ప్రభుః

౪౬

తత్ప్రాలితపురాద్భాష్యే మహాపర్వతమస్తకే
రక్షసా పీడితైర్దేవైః ప్రార్థితః కరుణానిధిః

౪౭

నరసింహవపుర్భూత్వా దివా రాత్రిం వ్యపోహ్య చ
సంధ్యాకాలే ౭ వధీత్తన్తు భువంగే, సనఖాయుధః

౪౮

బాహ్యమాభ్యంతరం హిత్వా జీవాజీవైర్ముఖైః
ఏవం దైత్యవధం కృత్వా పర్వతే ౭న్తరభూత్ హరిః

౪౯

తతస్తమర్చయేద్భక్త్యా విజయార్థం వివృద్ధయే
పర్వతాకృతికే వాపి శ్రీప్రతిష్ఠితకే ౭పివా.

౫౦

దశతాలేన మానేన నరసింహం ప్రకల్పయేత్

గిరిజం స్థూణజం చైవ సుదర్శనన్యసింహకమ్

౫౧

తథా లక్ష్మీన్యసింహం చ పాతాళనరసింహకమ్

తథా పుచ్చన్యసింహం చ న్యసింహం షడ్విధం విదుః.

౫౨

సింహాసనే సమాసీనం సర్వాభరణభూషితమ్

నారసింహం చతుర్బాహుం శంఖచక్రధరం పరమ్

౫౩

పాదౌ ద్వౌ చ సమాకుంచ్య న్యస్య సింహాసనే స్థితమ్

ప్రసార్య హస్తౌ ద్వౌ జాన్వోస్తయోరూర్ద్వే నిధాయ చ.

౫౪

వస్త్రేణ చోరూ బద్ధ్వేవమాసీనం గిరిజం తథా

శ్రియం కనకవర్ణాభాం మేదినీం శ్యామసన్నిభామ్

౫౫

బ్రహ్మేశౌ వస్తమానౌతు దక్షిణోత్తరయోః క్రమాత్

వాహనం సామవేదం చ ప్రముఖే సంప్రకల్పయేత్.

౫౬

సామ శ్యామనిభం కుర్యాత్సర్వాభరణభూషితమ్

భూమిశో నామగన్ధర్వో శైషికస్థానమాశ్రితః.

౫౭

కారయేదు క్తవర్ణంతం సర్వాభరణభూషితమ్

స్థూణజం సంప్రవక్ష్యామి స్థూణాదావిర్భభౌ హరిః.

౫౮

వామపాదం సమాకుంచ్య దక్షిణం సంప్రసార్య చ

చతుర్బుజధరం దేవం శంఖచక్రే చ కారయేత్

౫౯

హస్తం తు దక్షిణం పూర్వం కుర్యాద్దానకరం తథా వామహస్తం ప్రబద్ధ్యైవ ఊరౌ చ తు సువిన్యసేత్	౬౦
సటాకన్దరసంయుక్తం తీక్ష్ణ దంష్ట్రం భయానకమ్ శంఖకుందేందుధవళం సర్వాభరణభూషితమ్	౬౧

సుదర్శనన్యసింహస్య లక్షణం సంప్రవక్ష్యతే సూర్యకోటిప్రతీకాశం చక్రం విమలముజ్జ్వలమ్.	౬౨
బృహద్బానుపురద్వంద్వం చక్రమధ్యే ప్రకల్పయేత్ చక్రమధ్యేసమాసీనం న్యసింహమరుణప్రభమ్.	౬౩
అత్య న్తభీషణాకారం భక్తానామభయప్రదమ్ చక్రాయుధం చతుర్బాహుం దేవదేవం ప్రకల్పయేత్.	౬౪

వక్ష్యే లక్ష్మీన్యసింహస్య లక్షణం మునిసత్తమాః వామపాదం సమాకుంచ్య దక్షిణం సంప్రసార్య చ.	౬౫
వామోరౌ శ్రియమాసీనాం ప్రా ౭౦జలీకృతహస్తకామ్ వామహస్తేన దేవ్యాశ్చ కుర్వంతముపగూహనమ్	౬౬
దక్షిణం త్వభయం కుర్యాత్పరాభ్యాం శంఖచక్రకే	

పాతాళనారసింహాఖ్యమాసీనం పూర్వవత్తథా.	౬౭
ఫణైస్తు పంచభిస్సమ్యక్ చన్న మూర్ధానమేవ చ దక్షిణా ౭దక్షిణం హస్తం వదరం కటికం తథా	౬౮
వక్ష్యే పుచ్చన్యసింహస్తు పుచ్చయుక్తం తు కారయేత్ అభయం దక్షిణం హస్తం వామమూరుప్రతిష్ఠితమ్	౬౯

దక్షిణం పాదమాకుంచ్య సర్వాభరణభూషితమ్
నారసింహమిదం కృత్వా స్థాపనారంభమాచరేత్. 20

తత్ర చాఽహవనీయాఽగ్నే హోత్రశంసనమాచరేత్
'నారసింహం తపోనాథం మహావిష్ణుం మహాబలమ్. 21

భక్తవత్సల' మిత్యుక్త్యా నరసింహం సమాహ్వయేత్
'తపోనిధిం' సముచ్చార్య శతమష్టాఽధికం యజేత్. 22

స్థపనం చోత్సవం చైవ హరేరివ విధానతః. 23

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుస్రోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణాఽధికారే త్రయోదశోఽధ్యాయః.

అథ చతుర్థోఽధ్యాయః

దశావతారకల్ప : (వామనః)

అథాఽతస్సప్రవక్ష్యామి వామనస్య క్రమం యథా
వైరోచనసుతోహ్యుగ్రో బలీచ బలినాం వరః. 1

తద్బలస్యాఽపహారార్థం కాశ్యపాజ్ఞాయతే హరిః
హరిర్వామనరూపోఽభూచ్చత్రీ దండీ చ వేదవిత్. 2

వటబీజేన సదృశః కేవలం సూత్రదండభృత్
వర్తమానే మహాయజ్ఞే బలేద్వైరోచనేః పురా. 3

తద్యజ్ఞ శాలాం సంప్రాప్య వటురూపో మహాహరిః
త్వం దేహి త్రిపదీం మహ్యం గామిత్యుచే స్వమాయయా. 4

బలిశ్చ త్రిపదం తస్మై ప్రాదాత్తో యసమన్వితమ్

హస్తే జలే పతత్యాశు భద్రం రూపమవాప్య చ.

౫

దేవ స్త్రైవిక్రమం రూపం సర్వం లోకం తదా అగ్రహీత్

త్రివిక్రమప్రతిష్ఠాయాం విశేషస్సంప్రవక్ష్యతే.

౬

వసంతకవిమానే వా భద్రకే హస్తిభద్రకే

దీర్ఘశాలే మహాకూటే స్థాపనం సర్వసిద్ధిదమ్.

౭

దశతాలేన మానేన దేవదేవం ప్రకల్పయేత్

సవ్యం పాదం స్థితం కుర్యాద్దక్షిణం చోద్ధితం భవేత్.

౮

చతుర్బుజం ప్రకుర్వీత సంయుతం వా అష్టభిర్బుజైః

దక్షిణే శార్ఙ్గమాలంబ్య భూమ్యాం చైవ ప్రసార్య చ.

౯

శరం చ దక్షిణే హస్తే ఖడ్గం చైవ తథా భవేత్

గదా వామకరే ప్రోక్తా తథా ఖేటక మేవ చ.

౧౦

చక్రశంఖే తథా కుర్యాద్దూర్ఘభాహ్వోర్విచక్షణః

ఏవమేవ ప్రకుర్వీత వసుహస్తం ప్రకల్పయన్

౧౧

సస్యశ్యామనిభం కుర్యాద్ధర్ష వేగసమన్వితమ్

సర్వాభరణసంయుక్తం కిరీటాదివిభూషితమ్.

౧౨

ఇంద్రం సస్యనిభం కుర్యాద్వామపార్శ్వే చ సుస్థితమ్

దక్షిణే ధర్మరాజం చ పుష్పమాలాధరం పునః.

౧౩

దక్షిణే భిత్తిపార్శ్వేతు బ్రహ్మణం చ ప్రకల్పయేత్

హస్తాభ్యాం కుంభయోశ్చైవ పాదప్రక్షాళనం చరేత్.

౧౪

- తస్యపాదాంబుజే చైవ జాతాం గంగాం చ సున్దరీమ్
ప్రాంజలీకృత్యహస్తాభ్యాం నాభేరూర్ధ్వం శరీరగా. ౧౫
- పార్శ్వయోరుభయోశ్చ ఽపి చంద్రాదిత్యౌ చ పూర్వవత్
జాంబవన్తం తథా భేరీం తాడయన్తం నరాకృతిమ్. ౧౬
- ఇంద్రం శ్యామనిభం కుర్యాద్యమమంజనసన్ని భమ్
ఆదిత్యం చా ఽగ్ని వర్ణం చ చన్ద్రం శ్వేతం తథా చరేత్. ౧౭
- పీతవర్ణం బలిం కుర్యాన్నీలాభం జాంబవన్తకమ్
బ్రహ్మణం పీతవర్ణం చ శ్యామవర్ణాం చ జాహ్నువీమ్. ౧౮
- ఏవం వర్ణక్రమేణైవ చిత్రాభాసం చ కారయేత్
పూజకౌ తు ప్రకుర్వీత తథా శుక్రబృహస్పతీ. ౧౯
- శంఖం దక్షిణతః కుర్యాచ్చక్రం వామే సమర్చయేత్
అమూర్తం వా సమూర్తం వా కల్పయిత్వా యథాక్రమమ్. ౨౦
- శుక్రం శుక్లనిభం కుర్యాత్ప్రీతవర్ణం బృహస్పతిమ్
మహీం దక్షిణతః పార్శ్వే స్థితామేవం ప్రకల్పయేత్. ౨౧
- ఉదఙ్ముఖీం చ కుర్వీత పద్మహస్తాం చ దక్షిణే
వామే ప్రసారితాం చైవ సర్వరత్నవిభూషితామ్. ౨౨
- తస్యాః పూర్వే తథా కుర్యాత్ప్రహ్లాదం చోత్తరాముఖమ్
జటాముకుటసంయుక్తం సర్వాభరణభూషితమ్. ౨౩
- హృదయే ఽంజలిసంయుక్తం శుకపత్రనిభాంబరమ్
తస్యచోత్తరపార్శ్వేతు బ్రహ్మసూత్రస్య దక్షిణే. ౨౪
- అసురేన్ద్రం తథా ఽసీనం వినతం పశ్చిమాముఖమ్
బ్రహ్మాంజలిసమాయుక్తం కిరీటాదివిభూషితమ్. ౨౫

- ఏవం వైరోచనిం కుర్యాత్పుష్పాంబరధరంపరమ్
నముచిం చ సమాసీనం పాదపీఠా ౭వలంబినమ్. ౨౬
- వామపార్శ్వే సమాసీనం పూర్వభిత్తిసమాశ్రయమ్
కల్పయిత్వా యథామార్గం శుక్రం చైవ సమాగతమ్. ౨౭
- వామపాదం సమాసీనం దక్షిణం కుంచితం తథా
అభయం దక్షిణం హస్తం వామం కట్యవలంబితమ్. ౨౮
- సర్వాభరణసంయుక్తం పశ్చిమాముఖమేవ చ
తస్య చోత్తరపార్శ్వే తు పక్షిరాజం ప్రకల్పయేత్. ౨౯
- దక్షిణాముఖసంయుక్తం శుక్రే ముష్టిప్రహారిణమ్
ఏవం గర్భగృహే ప్రోక్తం విధినా కారయేద్బుధః. ౩౦
- మండపే నిమ్నితస్థానే అనంతం చోత్తరాముఖమ్
హృదయే ౭ంజలిసంయుక్తం స్థితమేవం ప్రకల్పయేత్. ౩౧
- ఫణైస్తు పంచభిర్యుక్తం సర్వాభరణభూషితమ్
ఉత్తరే భిత్తిపార్శ్వే తు వాసుకిం చ ప్రకల్పయేత్. ౩౨
- అనంతవత్తథా కుర్యాద్ధర్షవేగసమన్వితమ్
ఏవమేవ విధానేన కల్పయిత్వా యథాక్రమమ్. ౩౩
- శ్యామవర్ణాం తథా దేవీం ప్రహ్లాదం పీతమేవ చ
కనకాభం బలించైవ నముచిం చ తథైవ చ. ౩౪
- శుక్రం తు పూర్వవత్కుర్యాత్పంచవర్ణం ఖగాధిపమ్
అనంతం పీతవర్ణం చ వాసుకిం శ్యామమేవ చ. ౩౫
- ఏవం స్థానక్రమేణైన కూటయుక్తేన కారయేత్
అథ వా భిత్తిపార్శ్వే తు చిత్రా ౭భాసే ౭ధమా ౭ధనుమ్. ౩౬

త్రివిక్రమం ప్రవక్ష్యామి యథా కుర్యాజ్జగత్త్రయే
ఏకం జానుసమం కుర్యాద్ద్వితీయం నాభితస్సమమ్. 32

తృతీయం తు లలాటాంతం త్రివిధం స్యాత్త్రివిక్రమమ్
మహీం దేవీం తథా చైవ ప్రహ్లాదం తు బలిం తథా. 33

నముచిం చ తథా శుక్రం గరుడం చ తథా చరేత్
అనంతం వాసుకిం చైవ మష్టాఽంగస్తాపనం చరేత్. 34

‘విష్ణుం త్రివిక్రమం చేతి త్రిలోకేశమతః పరమ్
విశ్వేశ్వరం త్రిమూర్తిం చ సర్వాధార’ మితీరయేత్. 40

‘పీతవర్ణం గురుం చైవ తైష్యం చైవ బృహస్పతిమ్’
‘నముచిం కనకాభం చ పీతవాససమిత్యపి. 41

శ్యామలాంగమితి ప్రోక్తం’ మూర్తిమంత్రం యథాక్రమమ్
‘హరిణీం చ తథా పాష్ణీం క్షోణీంచైవ తథా మహీమ్.’ 42

‘ప్రహ్లాదం వీర్యవీత్రం చ విష్ణు భక్తం మహాబలమ్’
‘అసురేంద్రం బలిం చేతి వదాన్యం వీర’ మేవ చ. 43

శుక్రస్య పూర్వమేవోక్తం గరుడస్య విధానతః
‘కాశ్యపం గరుడం చైవ వైనతేయం ఖగాధిపమ్. 44

‘సహస్రశీర్షం శేషం చ నాగరాజమితీర్య చ
అనంతం’ చ సముచ్చార్య శేషస్యావాహనం చరేత్. 45

‘వాసుకిం నాగరాజం చ కాద్రవేయం మనోరమమ్
ఏవం మూర్తిక్రమశ్చైవ మష్టాఽంగస్తాపనే చరేత్. 46

ప్రతిష్ఠాక్రమేణైవ సర్వం పూర్వవదాచరేత్
త్రివిక్రమప్రతిష్ఠాయామన్యాహర్యే విశేషతః! 47

తథా హోత్రం ప్రశంస్యైవ మూర్త్యావాహనమాచరేత్
జుష్టాకారం చ కృత్యైవ పూర్వవత్సర్వమాచరేత్.

౪౮

‘యో వా త్రిమూర్తి’ రిత్యేనం శతమష్టా ౭ధికం యజేత్
కర్షణాదిప్రతిష్ఠాంతం పూర్వవత్సమ్యగాచరేత్.

౪౯

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్ఛాస్త్రే భృగుప్రోక్షాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణ ౭ధి ౭ కారే చతుర్దశో ౭ధ్యాయః.

అథ పంచదశో ౭ధ్యాయః.

దశా ౭వతార కల్పః (రామః) భార్గవః

అతః పరశురామస్య స్థాపనం వక్ష్యతే ౭ధునా
బహుభిర్బలవద్భిస్తు రాజభిర్దరణీ హతా.

౧

తద్వధాయ కృతోద్యోగో జమదగ్నిసుతో హరిః
భూత్వా ౭వతీర్ణో లోకే ౭స్మిన్ భారనిర్హరణాయ వై.

౨

పరశుం చ గృహీత్వోర్వ్యాం నృపాన్ సర్వాన్ ప్రగృహ్యచ
జఘాన కిలభూయో ౭పి రామో భీమపరాక్రమః

౩

స్థాపయేచ్ఛత్రునాశాయ రామం పరుశుధారిణమ్
శ్రీప్రతిష్ఠితకే చైవ అంగనాకార ఏవ చ

౪

మధ్యమం దశతాలేన రామం ద్విభుజమాచరేత్
పరశుం దక్షిణే హస్తే ధృత్వా చైవ విచక్షణమ్.

౫

వామముద్దేశహస్తం చ జటాముకుటశోభితమ్
రక్తవర్ణయుతం చైవ శ్వేతాంబరధరం తథా.

౬

సర్వాభరణసంయుక్తం స్థానకం తత్ర కారయేత్
తద్రూపం కౌతుకం కుర్యాదథ వా తం చతుర్భుజమ్.

౭

అన్వాహార్యే ప్రధానాగ్నే హోత్రశంసనమాచరేత్
'రామం ఋషిసుతం విష్ణుం పరశుపాణి'మితీరయేత్.

౮

ఇత్యేవముక్త్యా చావాహ్య నిరూప్యాజ్యాహుతీర్యజేత్
'విష్ణుర్వరిష్ఠ' ఇత్యుక్త్వా శతమష్టాఽధికం యజేత్.

౯

ఉత్సవస్నపనాదీని విష్ణువత్సర్వమాచరేత్

దాశరథి :

రావణోబహుభిః క్రూరై రాక్షసైశ్చ మహాబలైః

౧౦

త్రీన్ లోకాన్ పీడయామాస వరదానేన గర్వితః

దేవాస్సంపీడితాస్సర్వే మునయశ్చాఽఖిలా స్తథా.

౧౧

తైర్దేవైర్మునిభిస్సర్వైస్సంస్తుతో హరిరవ్యయః

తద్వధాయ కృతోద్యోగో మానుషం రూపమాస్థితః.

౧౨

అవతీర్ణస్సుతో భూత్వా రాజ్ఞో దశరథస్య చ'

రామస్తు రాక్షసాన్ హత్వా సర్వాన్ లోకానపాలయత్.

౧౩

పుష్కర్తీ విజయార్థీ చ వీర్యార్థీ చ విశేషతః

కూటాగారేఽంగనాకారే ఫేళాకారం చతుష్పుటమ్.

౧౪

స్వస్తికం వా విమానస్తు కృత్వా చైవ విచక్షణః

రాఘవం తు ప్రతిష్ఠాప్య యథావత్సంప్రపూజయేత్.

౧౫

అథాతస్సంప్రవక్ష్యామి రామలక్ష్మణలక్షణమ్

సీతాయా వాయుపుత్రస్య భరతస్యాఽనుజస్య చ.

౧౬

మానోన్మానప్రమాణాని వక్ష్యే సంక్షేపతః క్రమాత్
ఉత్తమం దశతాలేన మధ్యమేన యథాక్రమమ్. ౧౭

ఉత్తమం రాఘవేంద్రస్య మధ్యమం లక్ష్మణస్య చ
అన్తేనైవ తు మానేన సీతాయాస్సూచ్యయో భవేత్. ౧౮

నవతాలేన మానేన వాయుపుత్రం ప్రకల్పయేత్
అథమం దశతాలేన భరతస్యానుజస్య చ. ౧౯

ఏవం యుక్తియుతేనైవ క్రియతే శాస్త్రవిత్తమైః
గర్భద్వారవిమానాభ్యాం బేరమానమిహోచ్యతే. ౨౦

ఉత్సవప్రతిమాయాస్తు సర్వేషామాలయేషు వై
తద్దేవభేదం మూర్తీనాం తత్రప్రమాణేన యోజయేత్. ౨౧

ఇష్యతే గర్భమానంతు పుష్యమానం? విభజ్య చ
ఉత్తమం పంచభాగం తు చతుర్భాగం తు మధ్యమమ్ ౨౨

త్రిభాగమథమం ప్రోక్తం యథావచ్ఛాస్త్రవిత్తమాః
గర్భమానం ప్రవక్ష్యన్తి ద్వారమానం తు వక్ష్యతే. ౨౩

సప్తభాగే చతుర్భాగముత్తమం తు విధీయతే
త్ర్యంశం తు మధ్యమం ప్రోక్తమర్ధాంశమథమం భవేత్. ౨౪

ద్వారమానమిదం ప్రోక్తం క్రియాయాంతు విశేషతః
రామస్యాథ లలాటా న్తం నాసాన్తం లక్ష్మణోచ్చయమ్. ౨౫

ఆస్యా న్తమథ వా కుర్యాద్వాయుపుత్రస్య లక్షణమ్
భరతస్యానుజస్యాపి తథా గలసమం భవేత్. ౨౬

ఉష్ణీషాత్పాదపర్యన్తం చతుర్ద్వింశచ్చతాంగులమ్
షష్ఠద్విగోలకం విద్యాదేకత్ర్యంశత్రిభాగికమ్? ౨౭

- తాలాని దశభాగైకముత్తమం దశతాలకమ్
చతుర్భాగాఽష్టభాగం స్యాచ్చతుస్తాలం తథైవ చ ౨౮
- దశతాలస్య త్ర్యంశేన ఉత్తమం మధ్యమాధమమ్
మధ్యమాదధమం హీనం ముఖే వార్ధాంగులక్షయమ్ ౨౯
- ఉష్ణీషమంగులం నేత్రం శిరస్త్ర్యంగులమిష్యతే
లలాటే హనుపర్యంతం త్రయోదశార్ధాంగులం భవేత్ ౩౦
- గలం చతుర్యవాః ప్రోక్తా గ్రీవా సార్దత్రియంగులా
హిక్మా హృదయనాభ్యంతం మేఢ్రమూలం ముఖత్రయమ్ ౩౧
- ముఖాయామం చతుర్మాత్రం లింగం పంచాంగులాయతమ్
నాభిరర్ధాంగులం జ్ఞేయం నిమ్నార్ధవరితాలకా ౩౨
- శ్రోణీ భాగార్ధమేవం స్యాత్కటిః పంచాంగులం భవేత్
మేఢ్రమూలాదిజాన్వంతం సప్తవింశతికాంగులమ్. ౩౩
- జానుభాగమితి ప్రోక్తం జంఘోరూ సుసమాయుతౌ
చరణం చతురంగుల్యం మనోర్దేశవిధానతః ౩౪
- బ్రహ్మాంగులముఖాయామం త్రయోదశాంగులమేవ చ
కనిష్ఠాఽంగులమాయామమేకాదశాఽంగులం భవేత్ ౩౫
- అక్షాముష్ణీషపర్యంతం భాగార్ధాంగులముచ్చయమ్
హిక్మాసూత్రాంతమేవం స్యాత్స్కంధమూలద్వయం భవేత్. ౩౬
- స్కంతం భుజసమోత్సేధం భుజోర్ద్వం గోలకం భవేత్
భుజద్విముఖమాయామం కూర్పరం చ కలాయతమ్. ౩౭
- ప్రకోష్ఠం వింశదంగుల్యం హస్తాయామమితి స్మృతమ్
నాస్యాని నాభివామేభ్యో రక్షాంతం సూత్రదక్షిణమ్. ౩౮

ఆదిసూత్రమిదం ప్రోక్తమన్యత్సూత్రం చ కారయేత్
ఈషత్కుంచితమాత్రస్తు మాత్రార్థం సమకుంచితమ్.

3౯

ద్వికలాకుంచితం జ్ఞేయం త్రివిధం కుంచితం భవేత్
పార్శ్వోరస్తరసంయుక్తం పంచాగులసమన్వితమ్.

౪౦

పాదాంగుష్ఠాస్తరం చైవ త్రయోదశాఽంగులంభవేత్
ఉష్ణీషాత్పార్శ్వకర్ణాంతం వామహస్తోచ్చయం భవేత్.

౪౧

నీవ్రం కంఠయవానాస్తు ద్విముఖం విస్తరం భవేత్
దక్షిణే లంబహస్తస్తు ఊరుమూలౌ సమం భవేత్.

౪౨

నీవ్రం పంచాఽంగులం చైవ త్రయోదశాఽంగులం భవేత్
హస్తం తు ద్వింగులం చేతి కటిబాహూ షడంగులం.

౪౩

త్రియుజా కుంచితం స్థిత్యా త్రిభంగాగ్ర విరాజితమ్
దక్షిణే కటిదేశే తు వామమక్షాన్వితం భవేత్.

౪౪

దక్షిణం ముఖమాశ్రిత్య త్రిభంగాంగ మధోచ్యతే
శృంగారగుణసంయుక్తం కిరీటం వా విశేషతః.

౪౫

వజ్రం పుల్లింగవాయుక్తం మకరకుండలసంయుతమ్
కిరీటముకుటౌ జ్ఞేయౌ హారకేయూరసంయుతమ్.

౪౬

ఉష్ణీషం కేశపుష్పౌ నై త్రయోదశాఽంగులమాయతమ్
గ్రీవాయాం మధ్యమం భాగం కకుద్భాగాత్క్రమోన్నతిః.

౪౭

జానకీం సమభంగేన వామహస్తేన పుష్పధృత్
దక్షిణం సంప్రసార్యైవ రుక్మవర్ణాస్తు కారయేత్.

౪౮

శ్యామవస్త్రధరాం చైవ దివ్యస్త్రీమండనోపమామ్
లక్ష్మణం సమభంగేన తప్తకాంచనసన్నిభమ్.

౪౯

భరతం శ్యామవర్ణం శత్రుఘ్నం సువర్ణకమ్
లక్ష్మణస్యాఽథ వామే తు స్థితౌ బాణధనుర్దరౌ.

౧౦

హనూమంతం పింగలాభం వార్తావిజ్ఞాపనే పరమ్
ఏవం సాయుధవర్గం వక్ష్యతే ఽత్ర నిరాయుధమ్.

౧౧

ప్రసారి దక్షిణం పాదమితరచ్చైవ కుంచితమ్
దక్షిణే నాభయం హస్తం వామం కటికముచ్యతే.

౧౨

స్థాపనాదిక్రియాస్పర్శాః పూర్వవత్కారయేత్తతః
దక్షిణాగ్నౌ ప్రధానేతు హౌత్రశంసనమాచరేత్.

౧౩

‘రామం దాశరథిం విష్ణుం కాకుత్ స్థ’మితి చాహ్వాయేత్
‘సీతామయోనిజాం లక్ష్మీం వైదేహీ’మితి చాహ్వాయేత్.

౧౪

‘రామానుజం చ సౌమిత్రిం లక్ష్మణం లక్ష్మీవర్దనమ్’
‘భరతం రామప్రియం చేతి కైకేయాసుతమేవ చ.

౧౫

సద్భ్రుత్త’ మితి చావాహ్య భరతస్య విశేషతః
‘శత్రుఘ్నం సుమనస్కం చ లక్ష్మణానుజమేవ చ.

౧౬

దశరథోద్భవ’ మిత్యేవ శత్రుఘ్నం చ సమాహ్వాయేత్
‘కపిరాజం హనూమంతం శబ్దరాశిం మహామతిమ్,

౧౭

జుష్టాకారాదిసర్వం చ పూర్వవత్కారయేద్బుధః
‘రాయామి’ శేతి మంత్రేణ శతమష్టాఽధికం యజేత్.

౧౮

‘శ్రియే జాత’శ్చ సీతాయా హేమే మంత్ర ఉదీరితః
‘తన్నా యశోగ్ర’ మంత్రేణ భరతస్య చ హూయతే.

౧౯

‘శన్నో నిధత్తా’ ముచ్చార్య లక్ష్మణస్య హునేత్సుధీః
‘భూమానన్తోగ్ర’ ఇత్యుక్త్వా శత్రుష్ణస్య సమాచరేత్.

౬౦

‘మరుతః పరమా’ త్మేతి మారుతస్యేవ మారుతేః
సర్వత్ర జాహుయాన్మంత్రం శతమష్టాధికం బుధః
అర్చనం చోత్సవం చైవ స్నపనం చ హరేరివ

౬౧

హలీ

దైత్యానాం తు వధార్థాయ యదుశ్రేష్ఠం మహాబలమ్.

౬౨

బలభద్రం విదుస్సో ౭పి వసుదేవస్య సంబభౌ
భూభారమోచనార్థాయ విష్ణుస్సబలభద్రకః.

౬౩

హత్వా నరకకంఠాదీన్ సర్వాన్ లోకానపాలయత్
ఏవం స్థాపయితుం రామమిచ్ఛేత్కారయితుం చ యః.

౬౪

సోమచ్ఛందవిమానే వా హస్తిప్యష్టే ౭థ వా బుధః
తృతీయం రామమాస్థాప్య ద్విభుజం శ్వేతవర్ణకమ్.

౬౫

దశతాలేన మానేన కృత్వా రూపం సమాహితః
దక్షిణేతరహస్తాభ్యాం ముసలం ఖడ్గమేవ చ.

౬౬

శ్రోణీసూత్రసమేనైవ ముష్టిం సముసలం దృఢమ్
బాహుసూత్రసమం కుర్యాద్దలం వామే తథైవ చ.

౬౭

తస్యదక్షిణపార్శ్వేతు లక్ష్మీవద్రోహిణీం చరేత్
ఏవం తు సాయుధం కుర్యాద్వక్ష్యే ౭హం తు నిరాయుధమ్.

౬౮

వామపాదం సంమాకుంచ్య దక్షిణం సంప్రసార్య చ
అభయం దక్షిణం హస్తం వామమూరౌ చ విన్యసేత్.

౬౯

అగ్నావాహవనీయే తు హౌత్రం తత్ర ప్రశంసయేత్
'రామం యదువరం విష్ణుం హాలాయుధ'మితి క్రమాత్.

20

'ఇందిరాం రేవతీం చైవ లక్ష్మీం రామప్రియా'మితి
ఏవమావాహనం కృత్వా జష్టాకారాది పూర్వవత్.

20

'క్షౌమేకా'మితి మంత్రేణ శతమష్టాధికం యజేత్
అర్చనం చోత్సవం చైవ స్నానం చ హరేరివ.

21

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణాఽధికారే పంచదశోఽధ్యాయః.

* * *

అథ షోడశోఽధ్యాయః.

దశా 2 వతారకల్పః (కృష్ణః)

అథాతస్సంప్రవక్ష్యామి కృష్ణస్య స్థాపనం బుధాః

కృష్ణస్యాలయముద్దిష్టం కుంభాకారవిమానకే

0

కూటే వా గోపురే వా 2పి పర్వతా కృతికే 2 పివా

కృష్ణస్య బాలరూపస్య వయసా తాలమానకమ్.

1

ఏకవర్షం సమారభ్య యావత్పంచాబ్జమాదరాత్

తాలత్రయక్రమేణైవ యథాయోగం ప్రకల్పయేత్.

3

వేదవర్షం సమారభ్యషట్తాలత్రయమేవ వా

సప్తవర్షం సమారభ్య సప్తతాలత్రయం తథా.

4

దశవర్షం సమారభ్య అష్టతాలత్రయం తథా

త్రయోదశసమారభ్య నవతాలత్రయం తథా.

౫

ఏవం వయ : క్రమేణైవ తాలమానం తథోచ్యతే

- తిష్ఠన్తమేకపీఠస్థం రుక్మిణ్యా సత్యభామయా. ౬
- కృష్ణం చ బాలవపుషం శ్యామలం పీతవాససమ్
రుక్మిణీం కనకాభాం తాం సత్యభామాం చ శ్యామలామ్. ౭
- వాసుదేవం గుడాకేశం సర్వాభరణభూషితమ్
క్రీడాయష్టిధరం దేవం త్రిభంగధ్యానసంయుతమ్. ౮
- స్వస్తికం దక్షిణం పాదం వామపాదం తు కుంచితమ్
తిష్ఠన్తమంగులిస్థానే చాఽంగుష్ఠస్థితిమాచరేత్. ౯
- కించిత్కుంచితజాన్తన్తవామపాదస్థితిర్భవేత్
వక్త్రం చైవ తథా గాత్రం కటిభాగం తథైవ చ. ౧౦
- త్రిషు మార్గేషు భంగిత్వాత్త్రి భంగిత్వం విధీయతే
వక్త్రం దక్షిణతో భాగే మధ్యభాగం తు వామతః. ౧౧
- కటిర్దక్షిణతో భాగే భంగత్రయముదాహృతమ్
దక్షిణం కటికం హస్తం క్రీడాయష్టిసమన్వితమ్. ౧౨
- దక్షిణే యష్టిహస్తన్తు నాభిసూత్రాదధోన్నతమ్
భూతవేదగుణాంగుల్యా విధినా సహితాలతః ? ౧౩
- వామం దేవ్యోర్భుజాసక్తం వామహస్తమధోముఖమ్
హిక్మాసూత్రాదధో వామం కూర్పరం స్యాద్దశాంగులమ్. ౧౪
- షట్పస్తాష్టాఽంగులాధిక్యోన్నతం వా కారయేత్క్రమాత్
వామహస్తతలాగ్రన్తు నాభిమాత్రన్తు యోజయేత్. ౧౫

వేణుం చ తరవేగం తు హస్తాభ్యాం పీడయేత్క్రమాత్
ఊర్ధ్వకాయసమం వేణుం క్రీడాయష్టిం తు తత్సమమ్.

౧౬

త్రిణతం శ్యామలాంగం చ ద్విభుజం రక్తవాససమ్
చతుర్భుజం వా కుర్వీత శంఖచక్రధరం పరమ్.

౧౭

సుస్థితం వామపాదేన దక్షిణేనైవ బన్దయేత్
సర్వాభరణసంయుక్తం సున్దరం సౌమ్యలోచనమ్.

౧౮

దేవీభ్యాం సహితం కుర్యా ద్రహితం వా ఒత్తకే చ న
దేవస్య వామే గరుడం ప్రాంజలీకృత్య సుస్థితమ్.

౧౯

పక్షద్వయయుతం కుర్యాత్తాలపత్రస్య మూలవత్

నవనీతనటం కుర్యాత్తథా కాళీయమర్దనమ్.

౨౦

పార్థసారథిరూపం తు దేవ్యోశ్చ రహితం క్రమాత్

పీఠం చ ప్రతిమోత్సేధం పంచభాగం త్రిభాగికం.

౨౧

నవాంశాత్సప్తభాగం చ త్రిభాగద్వయముచ్యతే.

లోకికప్రతిమోత్సేధం మానా ఒంగులమితి క్రమాత్.

౨౨

ప్రథమం తు నవాంగుల్యం ద్విద్వ్యంగులవివర్ధనమ్

నవసంఖ్యమితి ప్రోక్తం మానమేవం విధీయతే.

౨౩

ఏతేన తు త్రిభేదం స్యాదుత్తమాధమమధ్యమమ్

మానంప్రమాణమున్మానం లంబమానోపమానకమ్.

౨౪

పంచతాలమితి ప్రోక్తం లంబమానం విధీయతే

సాత్త్వికం రాజసం చైవ తామసం తు వివర్జయేత్.

౨౫

దక్షిణం మానముద్భుత్య నాభిసూత్రప్రమాణకమ్
కటియోనిసమం వా ౭థ దక్షిణం పాదమేవ హి. ౨౬

దండహస్తస్తు మానేన మూర్ధ్ని కేశా ౭క్షమేవ వా
అభయం దక్షిణం హస్తం భూమాత్రం కూర్పరాదయః. ౨౭

దక్షిణేన ముఖం చైవకించిత్ప్రహసితాననమ్
కేశకంబలమిత్యుక్తం సూత్రం వామాశ్రయం భవేత్. ౨౮

ఉష్ణీషస్థపదే మధ్యే నాసాగ్రేపుటవామకే
నాభీమధ్యగతో వాపి ముష్కుమాలోరుదక్షిణే. ౨౯

పాదే దక్షిణపాణ్యస్తే అగ్రాన్మకుటవామకే.
లంబయేన్మధ్యసూత్రం చేదన్యత్సూత్రం న కారయేత్ ౩౦

ఉష్ణీషమంగులార్థం చ ముఖమష్టా ౭ంగులం భవేత్
గలమర్థా ౭ంగులం తస్య గ్రీవాంతం ధ్వంగులం భవేత్. ౩౧

హిక్కాంతం హృదయాంతంచ నాభ్యంతం మేధ్రమూలకమ్
అష్టాదశా ౭ంగులం చైవ మూర్ధ్వకాయం విధీయతే. ౩౨

త్రయోదశా ౭ంగులం చైవ మూరుదీర్ఘం విధీయతే
జానుస్సౌర్ధ్వంగులం చైవ జంఘా చోరుశ్చ తత్సమా. ౩౩

చరణం ధ్వంగులం చైవ మానమేవ న సంశయః
హిక్కాసూత్రాంతతో బాహుర్దశాంగులమితి స్మృతమ్. ౩౪

ప్రకోష్ఠమష్టాంగులాయామం సప్తాంగులతలాయతమ్
ముఖం ముఖవిశాలం స్యాత్కర్ణవిస్తారమంగులమ్. ౩౫

గ్రీవావిస్తారమేవం స్యాచ్ఛతురంగులచతుర్యవమ్
అభయం బాహుమానం చ చతుర్వింశతిరంగులమ్. ౩౬

కక్షయోరస్తరం చైవ చతుర్దశాఽంగులవిస్తరమ్
 ఊరుర్దశాఽంగులం చైవ శ్రోణిరేకాదశాఽంగులమ్ 32
 కటివిస్తారమేవం స్యాత్త్రయోదశాఽంగులమిష్యతే
 ఊరుమూలసువిస్తారమష్టాఽంగులమితి క్రమాత్. 3౮
 షడంగులం జానుతారం జంఘతారం చ సప్తకమ్
 త్ర్యంగులార్ద్రం చ విజ్ఞేయం నాళికావిస్తరం భవేత్. 3౯
 పాదవిస్తారమేవోక్తం సర్వలక్షణసంయుతమ్

కలాపకుసుమశ్యామం శంఖచక్రగదామ్బుజమ్. ౪౦
 అనేకరత్నం సంఛన్నం కౌస్తుభోద్భాసి వక్షస్రమ్
 తారహారావళీరమ్యం గరుడోపరి సంస్థితమ్. ౪౧
 దేవీభ్యాం సహితం కుర్మాత్కృష్ణం బృన్దావనే రతమ్

ఆలోల కుంతలోద్భాసి ముఖచన్ద్ర విరాజితమ్. ౪౨
 అతిరక్తాధరోష్ఠం చ రక్తపాణిద్వయాఽంగులమ్
 వామపాదం సమాకుంచ్య చోత్తానీకృత్య దక్షిణమ్. ౪౩
 దక్షిణం చాభయం హస్తం నవనీతయుతం తథా
 వామం ప్రసార్య చోత్తానం సర్వాభరణభూషితమ్. ౪౪
 సాంబరం తు ప్రకుర్వీత విగతాఽంబరమేవ వా
 ఏవం తు విదినా కుర్యాన్నవనీతనటం బుధః. ౪౫

ఏవమేవ ప్రకుర్వీత కాళీయాఽహిఘణోపరి
 నృత్యన్తం పరమాత్మానముత్తానాకుంచితాంఘ్రికమ్. ౪౬

దక్షిణే తు కరే కుర్యాన్నవనీతస్య ఖండకమ్
అహిపుచ్చం కరే వా ౭పి కుర్యాత్కాలీయమర్దనమ్.

౪౭

నీలోత్పలదలశ్యామం పీతాంబరసుశోభితమ్
చతుర్భుజం శంఖచక్రమూర్ధ్వ పాణిద్వయే ధృతమ్.

౪౮

అథః పాణిద్వయే వేణుం వాదయంతం ముదాన్వితమ్
సర్వాలంకారసంయుక్తం గరుడోపరి సంస్థితమ్.

౪౯

దేవీభ్యాం సహితం దేవం మునిభిః పరివేష్టితమ్
కృష్ణమేవం ప్రకుర్వీత సంతానార్థీ విశేషతః.

౫౦

కలాపకుసుమ శ్యామం పూర్ణచన్ద్రనిభాననమ్
బర్హి బర్హకృతో త్తంసం సర్వాలంకారసంయుతమ్.

౫౧

యువతీవేషలావణ్యం శ్రీవత్సా ౭ంకితవక్షసమ్
స్మేరా ౭రుణా ౭ధరన్యస్తవేణుం త్రైలోక్యమోహనమ్.

౫౨

అక్షమాలాం చ విద్యాం చ కుర్యాదూర్ధ్వకరద్వయే
వేణుం కరద్వయే కుర్యాచ్చతుర్భుజయుతం హరిమ్.

౫౩

తపనీయలసత్కాన్త్యా భ్రాజత్కమలహస్తయా
నిరీక్ష్వమాణచరణం వామపార్శ్వస్థయా శ్రియా.

౫౪

హేమసింహాసనే రమ్యే రాజ్ఞీభిస్తు నిషేవితమ్
చన్ద్రమండలసంకాశశ్చేతచత్రేణ శోభితమ్.

౫౫

నారదాద్వైర్మునిగణైర్జ్ఞానార్థిభిరుపాసితమ్
ఇంద్రాదిదేవతాబృందైః ప్రణతం పరమేశ్వరమ్.

౫౬

ఏవం కృష్ణం ప్రకుర్వీత జగన్మోహనవిగ్రహమ్

గోపీభిరావృతం గోభిః పరమానన్దవిగ్రహమ్.

౫౭

వ్యత్యస్య దక్షిణం పాదం వామే న్యస్య చ సుస్థితమ్
చతుర్భుజం శంఖచక్రధరమూర్ధ్వకరద్వయే

౫౮

ధృత్వా వేదమయం వేణుమన్యహస్తద్వయేన చ
అంగులీభిర్ముదా వేణుసుషిరాణి చ పూరయన్.

౫౯

దివ్యగాంధర్వగీతార్తం త్రిభంగేన చ సంస్థితమ్
ఏవం కృష్ణం ప్రకుర్వీత వేణునాదనటం బుధః

౬౦

సర్వభూషణసంయుక్తం బ్రహ్మసూత్రసమన్వితమ్
రక్తాంబరధరం చైవ శ్యామలం కమలేక్షణమ్.

౬౧

రుక్మిణీసత్యభామాభ్యాం పార్శ్వయోరుపశోభితమ్
రుక్మిణీం రుక్మవర్ణాభాం సత్యాం శ్యామనిభాం తథా.

౬౨

వసుదేవం దేవకీం చ పురతో దక్షిణే తథా
యశోదాం నందగోపం చ దేవేశం వీక్ష్య సుస్థితమ్.

౬౩

ప్రద్యుష్ణం చ తథా సాంబం వామే కుర్యాత్సలక్షణమ్
దామం సుమనసం చైవ కుర్యాదన్యాం చ గోపికామ్.

౬౪

కర్ణాగ్రాంతస్తు కృష్ణస్య సుమన్తుం వామమాశ్రితమ్
కక్షబాహుసమం వాపి కారయేద్యుక్తితః క్రమాత్.

౬౫

నవతాలేన మానేన కుర్యాత్తాన్ సమలంకృతాన్
దేవకీం వసుదేవం చ కృష్ణవర్ణే ప్రకల్పయేత్.

౬౬

యశోదాం గౌరవర్ణాంచ కర్బురం నందమాచరేత్
ప్రద్యుష్ణం శ్యామవర్ణం చ సాంబం కాలాంజనప్రభమ్.

౬౭

దామం రక్తనిభం చైవ గౌరం సుమనసం తథా
సుమన్తుం శ్వేతవర్ణం చ కల్పయేద్విధినా బుధః

౬౮

ఏవం కృష్ణం ప్రకుర్వీత లీలామానుషవిగ్రహమ్
చతుర్మూర్తిక్రమశ్చైషాం వాసా ౭ ధికరణోక్తవత్.

౬౯

ధృత్వా పుష్పమయీం యష్టిం దక్షిణేన తు పాణినా
న్యస్యాన్యం చైవ భూమిస్థరాజదండస్య మూర్ధని.

౭౦

రాజార్వాభరణైర్భుక్తం రుక్మిణ్యా సహితం ప్రభుమ్
ఏవం కృష్ణం ప్రకుర్వీత రాజగోపాలవిగ్రహమ్.

౭౧

పీతాంబరధరం దేవం జ్ఞానముద్రాలసత్కరమ్
వేణుమన్యకరే ధృత్వా సుఖాసీనం శుచిస్మితమ్.

౭౨

ఉపాస్యమానం మునిభిర్దేవీభ్యాం రహితం హరిమ్
కృష్ణమేవం ప్రకుర్వీత జ్ఞానగోపాలవిగ్రహమ్.

౭౩

స్వర్ణప్రభముదారాంగమష్టబాహుం జగత్ప్రభుమ్
ఇక్షుచాపా ౭౦కుశాన్వేణుం శంఖారిసుమసాయకాన్

౭౪

బిభ్రంతం రమయా శ్లిష్టదివ్యమంగలవిగ్రహమ్
సర్వాభరణసంయుక్తం యోగినామమృతప్రదమ్.

౭౫

ఏవం సమ్మోహనం కుర్యాత్కృష్ణం గోపాలవిగ్రహమ్

గవాం గోపకుమారాణాం గోపీనాం రక్షణాయ వై

2౬

నగం గోవర్ధనం నామ దధార భగవాన్ హరిః.

వామేనోద్భుతహస్తేన భిభ్రంతం నగముత్తమమ్.

2౭

కటిన్యస్తాన్య హస్తం చ పద్మహస్తమథా ఽపి వా

శంఖచక్రధరం దేవంకుర్యాచ్చైవ చతుర్భుజమ్.

2౮

ఏవం కృష్ణం ప్రకుర్వీత గోవర్ధనధరం హరిమ్.

పురా మహతి సంగ్రామే పార్థం రక్షితవాన్ హరిః

2౯

పార్థం రథస్థితం కుర్యాచ్చరతూణీరసంయుతమ్

సమీక్షమాణం దేవేశం స్యందనస్థం స్వపార్శ్వగమ్.

౩౦

శ్యామవర్ణం మహాబాహుం కృష్ణముద్బుద్ధకుంతళమ్

భిభ్రంతం దక్షిణే పాశం శంఖం వామకరే తథా.

౩౧

అర్జునస్య ముఖం వీక్ష్య స్మయమానం మహారథమ్

ఏవం కృష్ణం ప్రకుర్వీత పార్థసారథివిగ్రహమ్

౩౨

వామజానుంసమాకుంచ్య దీర్ఘమన్యం ప్రసార్య చ

తథై వా ఽవిధ్య సన్న్యస్య భూమ్యాం వామకరం పురః

౩౩

ఆకుంచితాన్యపాదేన చాసనస్థితీశోభినా

అన్యహస్తేన సంధార్య నవనీతం నవం నవమ్.

౩౪

ముహూరాలోకయంతం తద్దర్శనీయం విశేషతః

ఏవం కృష్ణం ప్రకుర్వీత బాలగోపాలవిగ్రహమ్

౩౫

పురా సంవర్తసమయే సంహృతేషు జగత్సు చ
వటపత్రే వినిద్రాణో బభూవ భగవాన్ హరిః ౮౬

వటపత్రే శయానం తు బాలరూపం పరాత్పరమ్
ఆకృష్ట దక్షిణం పాదం వామహస్తేన లీలయా ౮౭

పాదాంగుష్ఠం ముఖే న్యస్య ధాస్యంతం హసితాననమ్
దక్షిణేన తు హస్తేన వహంతం దక్షిణోరుకమ్ ౮౮

ప్రసారితేతరపదం దివ్యా లలంకారశోభితమ్
వటపత్రం ప్రకుర్వీత విశాలం చా లభ రాగ్రకమ్ ౮౯

వటపత్రశయానం తు కృష్ణమేవం ప్రకల్పయేత్.

శంఖచక్రగదాపద్మపాశా లంకుశలసత్కరమ్. ౯౦

కరాభ్యాం వేణుమాదాయ ధమంతం సర్వమోహనమ్
సూర్యాయుతశతాభాసం పీతాంబరసుశోభితమ్. ౯౧

నానాలంకారసుభగం సూర్యమండలసంస్థితమ్
ఏవంప్రకల్పయేత్కృష్ణం మహాంతం సర్వమోహనమ్. ౯౨

కృష్ణరూపమసంఖ్యాతంస్వేచ్ఛారూపం తు కారయేత్
కాలీయమర్దనాదౌ తు నాగకన్యాదికల్పనమ్. ౯౩

కల్పనం భోగభేదస్య చైవమాదీన్ ప్రకల్పయేత్
యుక్త్యా బుద్ధ్యా చ భక్త్యా చ యథా స్యాన్మనసః ప్రియమ్ ౯౪

ఏవం రూపం చ కృత్వా తు తద్రూపం కౌతుకం చరేత్
అథవా కౌతుకంబింబం చతుర్భుజసమన్వితమ్. ౯౫

అభయం వరదం పూర్వం శంఖచక్రధరం పరమ్
ఏవం చతుర్భుజం కృత్వా స్థాపనారంభమాచరేత్

౯౬

పూర్వోక్తయాగశాలాయాం పంచాంగీన్ పరికల్ప్య చ
పాండరీకే ప్రధానాంగ్నా హౌత్రశంసనమాచరేత్

౯౭

‘కృష్ణం నారాయణం పుణ్యం త్రిదశాఽధిప’మిత్యపి
‘రుక్మిణీం సుందరీం దేవీం రమా’మితి చ రుక్మిణీమ్.

౯౮

సత్యరూపాం సతీం చైవ సన్నతీం చ క్షమా’మితి
ఇత్యేవముక్త్యా చాఽవాహ్యా గరుడం పూర్వవత్తథా

౯౯

ఆవాహనక్రమేణైవ నిరూప్యాఽజ్యాహుతీర్యజేత్
‘సత్యస్సత్యస్థ’ ఇత్యుక్త్యా శతమష్టాఽధికం యజేత్.

౧౦౦

శ్రీభూమ్యోరివ కుర్యాచ్చ రుక్మిణీసత్యభామయోః
పూర్వోక్తేన విధానేన స్థాపనాదీని కారయేత్.

౧౦౧

కర్కీ

యుగాంతసమయే విష్ణుః కర్కీ నామ భవిష్యతి
ఖడ్గఫేటకహస్తస్తు మ్లేచ్ఛాదీన్ స హనిష్యతి.

౧౦౨

కూటే వా గోపురే వాఽపి పర్వతాఽకృతికేఽపి వా
కల్కిరూపం ప్రతిష్ఠాప్య విమానే తు సమర్చయేత్.

౧౦౩

మధ్యమం దశతాలేన భిన్నాఽంజనచయప్రభమ్
అశ్వాననం ముఖం కుర్యాదన్యచ్చైవ నరాకృతి.

౧౦౪

చతుర్భుజం చ హస్తేషు క్రమాచ్చైవాఽయుధాన్యపి.
చక్రం శంఖం చ ఖడ్గం చ దధానం ఫేటకం తథా.

౧౦౫

అథ వా కల్పయేద్దేవమశ్వారూఢం ద్విబాహుకమ్
శుద్ధస్ఫటికసంకాశం ఖడ్గఖేటకధారిణమ్.

౧౦౬

అత్రైవ కౌతుకం కుర్యాద్విష్ణురూపం చతుర్భుజమ్
పూర్వోక్తయాగశాలాయాం పంచాగ్నీన్ పరికల్ప్య చ.

౧౦౭

పాండరీకే ప్రధానా ఒగ్నౌ హౌత్రశంసనమాచరేత్
'కర్కిణం కామరూపం చ విష్ణుం సంహారకారణమ్'.

౧౦౮

ఏవమావాహ్య విధినా నిరుప్యాజ్యాహుతీర్యజేత్
'ధూర్ధ్వో వహంతా'మిత్యుక్త్యా శతమష్టా ఒధికం యజేత్.

౧౦౯

ఉత్పవన్నపనాదీని విష్ణోరివ సమాచరేత్
విష్ణోర్హశావతారాణామేవం ప్రోక్తం తు లక్షణమ్.

౧౧౦

అనాదిర్భగవాన్ కాలో నా ఒస్య చా ఒన్తోఒపి దృశ్యతే
చక్రవత్పరివర్తనే సృష్టిస్థిత్యంతసంయమా:

౧౧౧

అవతారాశ్చ కీర్త్యంతే భూయాంసః పరమాత్మనః
ధర్మసంరక్షణార్థాయ దుష్టసంశిక్షణాయ చ.

౧౧౨

సద్య ఆవిర్భవేద్విష్ణుర్యత్ర భక్తానుకంపయా
ఆవిర్భావం తు తం వింద్యాత్ప్రాదుర్భావమథేతరత్.

౧౧౩

ఆవిర్భావాస్తు మత్స్యాద్యాః పంచ పంచేతరాస్స్పృతాః
గజేంద్రమోక్షణాదీనప్యావిర్భావాన్ ప్రచక్షతే.

౧౧౪

అన్తరాలే తథా విష్ణోర్లక్షణోత్తరపార్శ్వయోః
కల్పయేద్రామకృష్ణా తు ముఖమండప ఏవ వా.

౧౧౫

అథాన్తర్మండపే వా ఒపి తథా ఒవరణమండపే
సంస్థాప్య కౌతుకం బేరం ద్వయమేవేతి కే చే న.

౧౧౬

నారసింహం వరాహం చ వామనం చ త్రివిక్రమమ్

ధ్రువబేరం వినా కృత్వా కౌతుకం లక్షణాన్వితమ్

౧౧౭

స్థాపయిత్వా తథా విష్ణోః పూజయేదగ్రమండపే

మత్స్యకూర్మవరాహాణాం వామనస్య విశేషతః.

౧౧౮

కౌతుకం విష్ణురూపం తు కుర్వాచ్చైవ చతుర్భుజమ్

ధ్రువరూపం న కుర్వీత యధేష్టమితరత్ర తు.

౧౧౯

ఇతి శ్రీ వైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణాఽధికారే షోడశోఽధ్యాయః.

అథ సప్తదశోఽధ్యాయః

ఆదిమూర్తి కల్పః

అథ వక్ష్యే విశేషేణ కేశవాదివినిర్ణయమ్

కేశవం తు ప్రకుర్వీత సౌమ్యరూపం చతుర్భుజమ్.

౧

శంఖచక్రగదాపద్మధరం స్వర్ణాభమేవ చ

సర్వాలంకారసంయుక్తం ముక్తాహారవిభూషితమ్.

౨

స్థితమేవం ప్రకుర్వీత దేవీభ్యాం సహితం ప్రభుమ్

నారాయణం ప్రకుర్వీత ఘనశ్యామం చతుర్భుజమ్.

౩

శంఖపద్మధరం దేవం బిభ్రంతం చ గదామసిమ్

భూషితం మణిభూషాభిః పీతవాససమచ్యుతమ్.

౪

ప్రకుర్యాచ్చ విశేషేణ లక్ష్మీనారాయణం శుభమ్

ఉత్తమం దశాతాలేన మానోన్మానప్రమాణతః.

౫

సింహాసనే సమాసీనం దక్షిణా ౭ంఘ్రిం ప్రసార్య చ
ఆసనే నిహితం వామం లక్షణం పూర్వవత్తథా.

౬

లక్ష్మీం సన్న్యస్య వామోరౌ ముఖే హర్ష సమన్వితామ్
ప్రసారితకరాం దేవీం పంచతాలప్రమాణతః.

౭

ప్రాంజలీకృతహస్తాం తాం సర్వాభరణభూషితామ్
వామేన తాం పరిష్వజ్య దక్షిణేనా ౭భయప్రదమ్.

౮

అన్యభ్యాం చ కరాభ్యాం చ శంఖచక్రధరం పరమ్
తార్యస్కన్ధాసనస్థం వా అన్యత్సర్వం చ పూర్వవత్.

౯

తార్యం నవార్ద తాలేన అర్ధేషద్భుకుటిం ? ముఖమ్
దక్షిణోరౌ స్థితాం లక్ష్మీం కేచిదిచ్ఛన్తి సూరయః

౧౦

నాగభోగే సమాసీనమేవం కుర్యాత్తు వా హరిమ్
సప్తభిః పంచభిర్వాపి ఫణై ర్విస్తారిత్తైర్యతమ్.

౧౧

శేషం సమ్యక్ప్రకుర్వీత సముత్తుంగశరీరిణమ్
మాధవం చోత్పలనిభం చక్రచాపగదా ౭సిభిః.

౧౨

చతుర్భుజధరం కుర్యాచ్చిత్రమాల్యాంబరం హరిమ్
గోవిందం పాండురాభం చ చతుర్భుజధరం హరిమ్.

౧౩

గదాశంఖారిపద్మాని బిభ్రంతం కారయేద్భుధః
విష్ణుం నీలోత్పలాభన్తు శంఖార్యజ్జగదాభృతమ్.

౧౪

సర్వాభరణసంయుక్తం పీతవాససమచ్యుతమ్
రక్తోత్పలాభం కుర్వీత దేవం తు మధుసూదనమ్.

౧౫

శంఖార్యజ్జగదాపాణిం చతుర్భుజమనామయమ్
త్రివిక్రమం నీలవర్ణం శంఖార్యజ్జగదాభృతమ్.

౧౬

చతుర్భుజధరం దేవం సర్వాభరణభూషితమ్
వామనం మేఘవర్ణం తు చతుర్బాహుం మహాబలమ్.

౧౭

గదాశంఖారిపద్మాని భిభ్రంతం చలరూపిణమ్
అథ వా కారయేత్కుంభం దధ్యన్నం చ కరద్వయే.

౧౮

దధివామనమాహుస్తం శ్వేతాభం ద్విభుజం హరిమ్
అథ వా వటురూపం తు ధృత్వా దండకమండలూ.

౧౯

స్వర్ణ చృవిం బాలరూపం ద్విభుజం కారయేద్ధరిమ్
సితాఽసితాభం కుర్వీత శ్రీధరం తు చతుర్భుజమ్.

౨౦

కౌమోదకీశంఖచక్రపద్మధారిణమీశ్వరమ్
హృషీకేశం ప్రకుర్వీత శ్యామాభం చ చతుర్భుజమ్.

౨౧

గదాశంఖారిపద్మాని భిభ్రంతం హరిమవ్యయమ్
సితమేచకవర్ణస్త పద్మనాభం ప్రకల్పయేత్.

౨౨

కౌమోదకీచక్రపద్మశంఖపాణిం రమాధవమ్
దామోదరం ప్రకుర్వీత సితగౌరాభమీశ్వరమ్.

౨౩

పద్మశంఖగదాచక్రధరం దేవం చతుర్భుజమ్
సంకర్షణం తు కుర్వీత శ్వేతవర్ణం చతుర్భుజమ్

౨౪

శంఖార్యజ్జగదాపాణిం సర్వాధారం సనాతనమ్
వాసుదేవమ్ ప్రకుర్వీత తరుణాదిత్యసన్నిభమ్.

౨౫

శంఖచక్రగదాపద్మధరం సర్వధరం విభుమ్
చంద్రాభం నవకుందాభమథ వా కారయేద్ధరిమ్.

౨౬

ప్రద్యున్నం తు సువర్ణాభం కుర్యాద్దేవం చతుర్భుజమ్
చక్రశంఖగదాపద్మధరం దేవం మహాబలమ్.

౨౭

- అనిరుద్ధం హిరణ్యాభం సర్వాలంకారసంయుతమ్
శంఖచక్రధనుఃఖడ్గధరం దేవేశ్వరేశ్వరమ్. ౨౮
- సితా ౨సితాభం కుర్వీత దేవేశం పురుషోత్తమమ్
శంఖచక్రగదాపద్మధరం దేవం చతుర్భుజమ్. ౨౯
- అధోక్షజం ప్రకుర్వీత శంఖాభం చ చతుర్భుజమ్
చక్రశంఖగదాపద్మధరం భూషణభూషితమ్. 30
- నారసింహం తు మేఘాభం సర్వాలంకారసంయుతమ్
శంఖపద్మగదాచక్రధరం భక్తాభయప్రదమ్. 3౧
- సితమేచకవర్ణం తు కుర్వీత విభుమచ్యుతమ్
గదాబ్జచక్రశంఖాంకం చతుర్భుజవిరాజితమ్. 3౨
- జనార్దనముదారాంగం నీలవర్ణం సమాచరేత్
చక్రశంఖగదాపద్మధరం దేవం సనాతనమ్. 33
- అథ వా కటివిన్యస్తవామహస్తం ప్రకల్పయేత్
ఉపేన్ద్రం ఘనకృష్ణాభం సర్వాభరణభూషితమ్. 3౪
- శంఖచక్రగదాపద్మధరం దేవం జగత్పభుమ్
హరిం పాండురకృష్ణాభం సర్వాలంకారశోభితమ్. 3౫
- శంఖపద్మగదాచక్రధరం కుర్యాన్మనోహరమ్
కృష్ణం తు నీరదశ్యామం పుండరీకనిభేక్షణమ్. 3౬
- శంఖచక్రగదాపద్మధరం కుర్యాద్విచక్షణః
సర్వేషాం తు విమానాని విష్ణోరుక్తవదాచరేత్. 3౭
- సభ్యకుండే ప్రధానాగ్నౌ హోత్రం తత్ర ప్రశంస్య చ
'కేశవం క్లేశసంహారం విష్ణుం చైవ పరాత్పరమ్'. 3౮

‘నారాయణం నరం విష్ణుం నరకాంతక’ మిత్యపి
‘మాధవం పుండరీకాక్షం విష్ణుం సర్వాత్మకం’ త్పితి.

3౯

‘గోవిందం పరమానందం విష్ణుం చైవ సనాతనమ్’
‘విష్ణుం వ్యాపినమీశానం సర్వలోకాంబుధిపం తథా.

౪౦

‘మధుసూదనముద్యోగం మహాంతం విష్ణు’మిత్యపి
‘త్రివిక్రమం త్రిలోకేశం లోకాధారం సనాతనమ్’

౪౧

‘వామనం వరదం చైవ కాశ్యపిం చాంబితిస్త్రియమ్’
‘శ్రీధరం పురుషం చేతి విష్ణుం శ్రీవత్సవక్షసమ్’

౪౨

‘హృషీకేశం జగన్నాథం విష్ణుం విశ్వమయం’ తథా
‘పద్మనాభం సురేశం చ విష్ణుం చైవ జగత్పతిమ్’.

౪౩

‘దామోదరం సదాధారం విష్ణుం ప్రణవరూపిణమ్’
‘సంకర్షణం యదువరం విష్ణుం హలధర’స్తథా

౪౪

‘వాసుదేవం పుణ్యమూర్తిం భద్రేశం పుణ్యరూపిణమ్’
‘ప్రద్యుమ్నం జగదీశానం విష్ణుం పుణ్యాత్మకం’ తథా.

౪౫

‘అనిరుద్ధం మహాంతం చ వైరాగ్యం సర్వతేజసమ్’
‘పురుషోత్తమమానందం విష్ణుం పంచాత్మకం’ తథా.

౪౬

‘అధోక్షజమనాదిం చ విష్ణుం వ్యాపక’మిత్యపి
‘నారసింహం తపోనాథం మహావిష్ణుం మహాబలమ్’.

౪౭

‘అచ్యుతం చాంబితిమిత్యైశ్వర్యం శ్రీపతిం’ తథా
‘జనార్దనమనాద్యంతం విష్ణుం తేజోమయం’ తథా.

౪౮

‘ఉపేన్ద్రమిన్ద్రావరజం విష్ణుం వైకుంఠ’మిత్యపి
‘హరిం పాపహరం చేతి విష్ణుం మంగలవిగ్రహమ్’.

౪౯

ప్రకీర్ణా ౭-ధికార:

'కృష్ణం నారాయణం పుణ్యం త్రిదశాధిప'మిత్యపి
ఆవాహ్య తు క్రమేణైవ నిరుప్యాజ్యాహుతీర్యజేత్.

౧౦

'విష్ణోర్ను కా'దిభిష్టడ్భి'రతోదేవా'దిభిస్తథా
కేశవాద్విద్యాదశానాం మంత్రైర్ద్వాదశభిర్హునేత్.

౧౧

నారసింహస్య కృష్ణస్య మంత్రః పూర్వముదీరితః
ఇతరేషాం దశానాం తు దశమంత్రాః ప్రకీర్తితాః.

౧౨

'విష్ణుస్సర్వేషా'మిత్యాది 'యం యజ్ఞై'రన్తమీరితాః
తం తం దేవం సముద్దిశ్య తత్త న్మన్త్రేణ చా ౭త్వరః.

౧౩

శతమష్టాధికం హుత్వా శేషం పూర్వవదాచరేత్
ఏవం సర్వత్ర కుర్వీత దేవీభ్యాం సహితం విభుమ్.

౧౪

తద్రూపం కౌతుకం కుర్యాత్సర్వలక్షణలక్షితమ్
కర్షణాదిక్రియాస్సర్వా విష్ణోరివ సమాచరేత్.

౧౫

లక్ష్మీకల్ప:

అథ వక్ష్యే విశేషేణ లక్ష్మీస్థాపనముత్తమమ్
అష్టదా ప్రోచ్యతే లక్ష్మీః ప్రథమా త్వనపాయినీ.

౧౬

విష్ణోర్వక్షస్థులేకార్యా సర్వాలంకారసంయుతా
దక్షస్తనస్సోర్ధ్వభాగే వహ్స్విశ్రే దివ్యమండలే.

౧౭

పద్మమధ్యే సమాసీనాం పద్మద్వయకరాంచితామ్
వరదాభయహస్తాం చ మన్దస్మిత ముఖాంబుజామ్.

౧౮

ఏవం రూపాం ప్రకుర్వీత యోగలక్ష్మీస్తు సా మతా
యోగలక్ష్మీం ప్రతిష్ఠాప్య శ్రీకామస్సమ్యగర్చయేత్.

౧౯

దేవేశేన సమం కుర్యాదస్యాస్థాపనముత్తమమ్
కాలాంతరే ప్రకుర్యాచ్ఛేదేమరూప్యాదినా పునః ౬౦

కృత్వా శ్రీవత్సరూపం తు ధారయేద్విష్ణుమవ్యయమ్
తత్తద్బింబానురూపం చ కుర్యాచ్ఛ్రీవత్సలక్షణమ్ ౬౧

భోగలక్ష్యస్సమాఖ్యాతా శ్రీభూనీలాః క్రమాదిమాః
ధ్రువాదిషు తు బేరేషు శ్రీభూమ్యా దేవపార్శ్వగే. ౬౨

వైకుంఠమార్గసంచారా నీలా నిత్యసమాశ్రితా
శ్రీభూమ్యోస్థాపనం పూర్వం దేవేశేన సహోదితమ్. ౬౩

దేవీభ్యాం రహితే దేవే కుర్యాత్కాలాంతరే పునః
పృథక్ప్రతిష్ఠాం శ్రీభూమ్యోః కుర్యాదాంగిరసోక్తివత్ ౬౪

* * *

వీరలక్ష్మీరితి ప్రోక్తా పృథగాలయసంగతా
ఆలయాద్దక్షిణే పార్శ్వే కుర్యాత్తు పృథగాలయమ్. ౬౫

దశతాలేన మానేన కుర్యాద్దేవీం సలక్షణామ్
పద్మద్వయకరాం చైవ వరదా భయధారిణీమ్. ౬౬

కీరీటముకుటోపేతాం సర్వాలంకారశోభితామ్
పద్మాసనే సమాసీనాం హేమాభాం సర్వమంగలామ్. ౬౭

గోదామన్యాం ప్రకుర్వీత లక్ష్మీం తు విజయా భిధామ్
నవతాలేన మానేన కుర్యాదన్యాలయాశ్రితామ్. ౬౮

దక్షిణేన తు హస్తేన కల్వారం దధతీం తథా
ప్రసారితేతరకరాం బద్ధధమ్నిల్లశోభినీమ్. ౬౯

సర్వాలంకారసంయుక్తాం తిష్ఠస్తీమేవ కారయేత్
గోదా భూమ్యంశజా ప్రోక్తా తన్మన్త్రేణాచరేత్క్రియాః.

౭౦

పాకలక్ష్మీస్సమాఖ్యాతా పచనాలయసంగతా
అష్టతాలేన మానేన కుర్యాత్తాం పచనాలయే.

౭౧

పద్మద్వయాంచితకరాం వరదాభయధారిణీమ్
ఆసీనాం వా ౭ధ తిష్ఠంతీం కుర్యాద్భూషణభూషితామ్.

౭౨

ద్వితీయ మండపద్వారే ద్వారలక్ష్మీం సమాచరేత్
పతంగపట్టికామధ్యే సర్వాలంకారశోభితామ్.

౭౩

పద్మద్వయాంచితకరాం వరదాభయధారిణీమ్
పద్మాసనే సమాసీనాం కిరీటాదివిభూషితామ్.

౭౪

గజౌ తు పార్శ్వయోః కుర్యాద్దేమకుంభకరో పునః
సింహంతా తౌ మహాలక్ష్మీం కుర్యాత్కుంభజలైస్తథా.

౭౫

శ్రీభూమ్యోర్వీరవిజయలక్ష్మ్యోరేవ విధీయతే
ధ్రువబేరానురూపేణ బేరాంతరసమర్చనమ్.

౭౬

తద్రూపం కౌతుకం కుర్యాదుత్సవాది యథేచ్ఛయా
అన్యాసాం నైవ కుర్వీత ధ్రువార్చామేవ కారయేత్.

౭౭

పాండరీకే ప్రధానా ౭గ్నౌ హౌత్రం తత్ర ప్రశంస్య చ
శ్రీభూమ్యోర్మూర్తిమంత్రైశ్చ క్రమేణావాహనాదికమ్.

౭౮

‘గోదాం క్షుష్ణపియాం లక్ష్మీం రుక్మిణీ’మితి చాహ్వాయేత్.

ఆవాహనక్రమేణైవ తన్మంత్రైర్జుహుయాత్క్రమాత్.

౭౯

ప్రతిష్ఠాక్షక్రమేణైవ సర్వం పూర్వవదాచరేత్.

నవషట్పంచమూర్తీనాం విమానస్యాలయస్య చ.

౮౦

ద్విమూర్తిస్థాపనం తద్వత్త్రిమూర్తిస్థాపనం తథా

అన్యేషాం పరివారాణాం స్థాపనం విధివచ్చరేత్.

౭౧

యద్యత్సమర్చ్య తే వస్తు దేవేశస్య తు మన్దిరే

తత్తత్సర్వం విధానేన ప్రతిష్ఠాప్య సమర్పయేత్.

౮౨

అసంస్కృతం తు న గ్రాహ్యం న తద్దేవప్రియం భవేత్

భూషణాని చ వాసాంసి పాత్రాణ్యన్యత్పరచ్చదమ్.

౮౩

బేరా లంకారయోగ్యాని ధామా లంకరణాని చ

యథార్హం సంస్కృతాన్యేవ గృహ్ణీయాత్సఫలం భవేత్.

౮౪

తత్తద్ద్రవ్యాధిదైవత్యం దేవతామూర్తిమంత్రకమ్

జుహుయాత్సర్వమన్యచ్చ ప్రతిష్ఠాక్షవదాచరేత్.

౮౫

ద్రవ్యా లదిదేవతాకల్పస్సమ్యగుక్తో మయా ఖిలే.

౮౬

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం

ప్రకీర్ణా లధికారే సప్తదశో లధ్యాయః.

అథా లష్టాదశో. లధ్యాయః.

భగవదర్చనమ్

అథ వక్ష్యే విశేషేణ విష్ణోరర్చనముత్తమమ్

- 'ప్రవ: పాస్తమ' న్దేత్యాది శ్రుతిభిర్విహితం తథా ౧
- యచ్ఛక్తం గురుణా సూత్రే సమాసేన మహర్షిణా
తేనైవ వివృతం శాస్త్రే సార్థకోటి ప్రమాణతః. ౨
- అస్మాభిస్తు సుసంక్షిప్తం చాతుర్లక్షప్రమాణతః
తదర్చనక్రమం వక్ష్యే శ్రుణుధ్యమృషిసత్తమా: ౩
-
- వైఖానసేన సూత్రేణ నిషేకాది క్రియాన్వితః
ఋత్విగుక్తగుణోపేతస్సపుష్టాంగస్సమాహితః. ౪
- గృహస్థో బ్రహ్మచారీ వా భక్త్యైవా ౭ర్చనమాచరేత్
ద్రవ్యైరనేకైస్సంపాద్యం తథానన్తోపచారకైః. ౫
- అశక్యం విధివత్కర్తుం బ్రహ్మద్వైరపి పూజనమ్
మనుష్యైః కిమువక్తవ్యం దరిద్రైరదృఢాత్మభిః. ౬
- యథాశక్తి తతః కుర్యాత్తస్మాద్భహుభిరర్చకైః
బహుభిః పరిచారైశ్చ తథై వాన్యపదార్థిభిః. ౭
- నిర్వర్త్యం పూజనం విష్ణోశ్చద్ధాభక్తిసమన్వితైః
తస్మాన్నవవిధా గ్రాహ్యో అర్చకాః పరిచారకాః. ౮
- ఉత్తమే తూత్తమం ప్రోక్తమర్చకానాం వింశతిః
అశీతిః పరిచారాణాముత్తమే మధ్యమం తతః. ౯
- పరిచారాణాం చతుష్షష్టిరర్చకాష్టోడశ స్మృతాః
ఉత్తమే త్వధమం ప్రోక్తమర్చకా ద్వాదశ స్మృతాః ౧౦
- పంచాశత్పరిచారాశ్చ మధ్యమే చోత్తమం పునః
చత్వారింశత్పరిచరాః పూజకాశ్చాష్ట కీర్తితాః. ౧౧
- మధ్యమే మధ్యమం ప్రోక్తమర్చకాష్టదుదీరితాః

- పంచవింశత్పరిచరా మధ్యమే త్వధమం పునః ౧౨
- చత్వారః పూజకాస్తత్ర పరిచారాస్తు షోడశ
త్రయో ర్భక్తాః పరిచరా నవ స్యురధమోత్తమే ౧౩
- పూజకౌ ద్వౌ పరిచరాశ్చత్వారో ర్ధమమధ్యమే
ఏకో ర్భక్తః పరిచరా ద్వౌ ప్రోక్తావధమాధమే. ౧౪
-
- ఆచార్యస్యాదుపద్రష్టా దేవసాన్నిధ్యకారకః
అర్చనాద్యభిలం కార్యం తన్నియోగేన కారయేత్ ౧౫
- స హి కార్యస్య నిర్ణేతా గోప్తా ధర్మస్యదేశికః
అర్చకో దేవదేవస్య కుర్యాన్మన్త్రాసనాదిషు ౧౬
- ఉపచారాననంతాంశ్చ విధినా శాస్త్రచోదితాన్
అర్చకస్య సహాయస్తు కింకరః పరిచారకః ౧౭
- బహుకార్యకరాశ్చైతే గ్రాహ్యస్తు పరిచారకాః
సమార్జనకరశ్చైవ తథా స్యాదుపలేపకః. ౧౮
- దీపోద్దీపయితా చైవ పాత్రశోధన కారకః
పానీయ వాహకశ్చైవ పుష్పాపచయకారకః ౧౯
- ధూపదీపాదికర్తా చ గన్ధపేషణతత్పరః
తత్తత్పరిచ్ఛదాహర్తా తథైవ బలివాహకః. ౨౦
- ఏవమాదీని కార్యాణి కుర్వన్తి పరిచారకాః
పాచకః పరిచారస్యాత్పచనాలయసంగతః ౨౧
- హవిష్పాకవిధానజ్ఞ శ్శౌచా ర్చనాపరాయణః
ఏతాన్వైఖానసానేవ వృణేత్సర్వాన్ పదార్థినః ౨౨
- అలాభే తత్ర సర్వేషా మాచార్యం చార్చ కాన్పునః

- వైఖానసానేవ వృణేన్నకుర్యాదన్యసూత్రిణః ౨౩
- అవై ఖానస విప్రస్తు పూజయేదాలయే హరిమ్
స వై దేవలకో నామ సర్వ కర్మ బహిష్కృతః. ౨౪
- పరిచారాంస్తు వృణుయాదలాభే త్వన్యసూత్రిణః
దీక్షితానేవసద్వృత్తానాగమోక్తవిధానతః ౨౫
- యజమానస్సదాధ్యాత్మరతో మోక్షార్థచింతకః
ధనీ సర్వసమస్త్వాగే భక్తియుక్తః ప్రసన్నధీః ౨౬
- శాస్త్రోక్తేన విధానేన విష్ణులాంఛనలాంఛితః
దేవస్య నిత్యపూజార్థముత్సవార్థం విశేషతః ౨౭
- తథాన్యవిభవార్థం చ దాపయేద్దనసంచయమ్
ఆచార్యజ్ఞాప్రతీక్షస్వత్పూజకే హితచింతకః ౨౮
- పరిచారే ప్రసన్నశ్చ కింకరేషు దయాపరః
తీర్థప్రసాదసేవీ చ నిర్మల్యేషు కృతాదరః. ౨౯
- ఇతి లక్షణసంపన్నాః ప్రభవన్త్యాలయార్చనే

- అథార్చకః ప్రసన్నాత్మా పంచకాలపరాయణః. ౩౦
- బ్రాహ్మే ముహూర్తే చోత్థాయ నారాయణమనుస్మరేత్
కృత్వా సూత్రోక్తవిధినా శౌచాదీని యథావిధి ౩౧
- స్నాత్వా స్నానవిధానేన ధృత్వా ధౌతా ౭౦బరే పునః
ఊర్ధ్వపుండ్రాణి సంధార్య విధినా కేశవాదిభిః. ౩౨
- ధృత్వా పవిత్రపద్మాక్షతుళసేమణిమాలికాః
ధృత్వోభయపవిత్రే చ తథా సన్ధ్యాముపాస్య చ ౩౩
- ఉష్ణీషేణ చ పంచాంగభూషణైః స్సువిభూషితః

సమాప్య నిత్యకర్మాణి మహామంత్రాదికం జపన్. 3౪

అరుణం తు జపిత్యైవ నారాయణమతః పరమ్
ప్రణమ్య యంత్రికాం చైవ కరాభ్యాం పరిగృహ్య చ. 3౫

బాహ్వోశ్చిరసి వా న్యస్య భక్త్యా పరమయా యుతః
సంగతః పరిచారైశ్చ యజమానేన సాదరమ్. 3౬

సర్వవాద్య సమాయుక్త స్పర్శమంగలశోభితః
క్రమమాణశ్చవైర్విద్వాన్ దేవాగారం ప్రతి వ్రజేత్. 3౭

‘ప్రతిద్విష్ణు’రితి ప్రోచ్య చాఽలయం పరితః క్రమాత్
యుగ్మప్రదక్షిణం కుర్యాద్దేవదేవమనుస్మరన్. 3౮

యుగ్మప్రదక్షిణం కుర్యాదయుగ్మం త్వాభిచారికమ్
అయుగ్మం తు పరీత్యాఽపి తథాఽయుగ్మం ప్రణమ్య చ. 3౯

ప్రేక్షేతోద్యంతమాదిత్యం జపేద్ద్వాదశసూక్తకమ్
చాయాలంఘనదోషస్తు న తత్ర స్యాత్ప్రదక్షిణే. ౪౦

దేవాఽగారం ప్రవిశ్యైవ తత్తన్మన్తమనుస్మరన్
ద్వారదేవాన్ ప్రణమ్యాఽథ ‘నిరస్తం రక్ష’ మన్తతః. ౪౧

గృహీత్వా యన్త్రికాం చైవ ‘హిరణ్యపాణి’ ముచ్చరన్
కవాటే తు సుసంయోజ్య ‘దివం’ వీతి సముచ్చరన్. ౪౨

కవాటోద్ఘాటనం కృత్వా ప్రవిశేదంతరం బుధః
‘అతో దేవా’ ఇతి ప్రోచ్య దేవం వీక్ష్య ప్రణమ్య చ. ౪౩

పరిచారకమాహూయ దీపానుద్దీపయేత్క్రమాత్
ప్రణవం మంత్రముచ్చార్య తత్ర కార్యం సమాచరేత్. ౪౪

త్రిస్సంప్రహార్య పాణిభ్యాం ‘శామ్యన్ద్వి’ త్యాది చోచ్చరన్

ఆదర్శం గాశ్చ కన్యాశ్చ హస్త్యశ్వాదీన్ శుభోదయాన్.

౪౫

బ్రాహ్మణాన్వేదవిదుషో నర్తకాం శ్చైవ గాయకాన్
దేవస్య పురతస్త్వాప్య ముఖమండప ఏవ వా.

౪౬

ప్రచ్ఛన్న పటముద్వాప్య కృత్వా నీరాజనం తథా
సర్వవాద్యసమాయుక్తం దర్శయేద్దరయే ముదా.

౪౭

ధారోష్ణం చైవ గోక్షీరం నవనీతం సశర్కరమ్.

దేవేశాయ నివేద్యా ౭థ కుర్యాద్యవనికాం పునః.

౪౮

‘భూః ప్రపద్యే’ సముచ్చార్య దేవేశం ప్రణమేన్ముహుః
‘పరం రం’ హేతి మంత్రేణ శయనస్థం శ్రియః పతిమ్.

౪౯

‘భూరిసి భూ’ రితి ప్రోచ్య జీవస్థానే నివేశయేత్
తస్మిన్ కాలే తు యే భక్త్యా సేవంతే పురుషోత్తమమ్.

౫౦

తేషాం పుణ్యఫలం వక్తుం న శక్యం త్రిదశైరిసి
తతశ్శిష్యం సమాహూయ వినయాన్వితమాదరాత్.

౫౧

సమార్జనాదికర్మాణి గురుస్తస్మై సమాదిశేత్

‘అవ ధూత’ మితి ప్రోచ్య గర్భగేహాది సర్వతః.

౫౨

మార్జన్యా మార్జయే చ్చిష్యః ప్రాదక్షిణ్యక్రమేణ వై
పాంస్వాదీన్ పరిహృత్యాపి ప్రాకారాంతం చ సర్వశః.

౫౩

‘ఆశా’ స్వీతి సముచ్చార్య గోమయేనోపలేపయేత్
పంచగవ్యైస్తు సంప్రోక్ష్య రంగవల్లిస్సమాచరేత్.

౫౪

‘ఆ మా వాజస్య’ మంత్రేణ యథోక్తేన విధానతః
సర్వాణ్యపి చ పాత్రాణి శోధయేత్పుమనోరమే.

౫౫

తోయసంగ్రహణార్థం తు నియుక్తః పూజకేన తు

ఘటమాదాయ శిష్యస్తు 'దుహతాం దివ' ముచ్చరన్.

౫౬

నదీతటాకకూపానాం పూర్వా ౭లాభే పరం వ్రజేత్
ఉపస్థాయ జలం స్మృత్వా జాహ్నువీం లోకపావనీమ్.

౫౭

'ఆద్యమభిగృహ్లా' మీతి చాప్పవిత్రేణ వాససా
గృహీత్వోత్పాతమాధావం గాయత్రీముచ్చరన్ పునః.

౫౮

అలంకృత్య ఘటం సమ్యక్ క్షౌమేనాచ్ఛాద్య తన్ముఖమ్
గజే శిరసి వా క్షిప్త్వా సర్వవాద్యసమాయుతమ్.

౫౯

పునరాలయమావిశ్య కృత్వాచైవ ప్రదక్షిణమ్.
'సోమం రాజాన' ముచ్చార్య గర్భగేహేతు దక్షిణే.

౬౦

విన్యసేచ్చ తతః కుంభం త్రిపాదోపరి శోభితే
ఏలోశీరాదిచాహృత్య గస్త్రద్రవ్యం యథావిధి.

౬౧

దద్యాదర్చకహస్తే తు గృహీత్వా తత్తు పూజకః
పూర్ణకుంభే తు నిక్షిప్య తోయం తదధివాసయేత్.

౬౨

అలాభే కుశదూర్వైర్వా తుళసీదలమిశ్రితైః

అభిమృశ్య తతః కుంభ 'మిదమాపశ్శివా' ఇతి.

౬౩

సూత్రోక్తవిధినా కృత్వా పుణ్యాహం విధివత్తదా
'శుచీ వో హవ్య' మంత్రేణ సంభారాన్ ప్రోక్షయేత్క్రమాత్.

౬౪

శోధయిత్వాతు నిర్మాల్యం 'సశ్యస్తు జగతా' మితి
'అహమేవేద' ముక్త్యా తు పీఠపుష్పం చ శోధయేత్.

౬౫

'పూతస్తస్య' సముచ్చార్య వేదిమద్భిస్సుశోధయేత్

పంచభిర్మూర్తిమంత్రైశ్చ దత్వా దేవం ప్రణమ్య చ
దేవనిర్మల్యశేషేణ విష్వక్సేనం విభూష్య చ.

౬౭

అన్యన్నిర్మల్యమాదాయ శుచిస్థానే ఽప్పు వా క్షిపేత్
పూజనార్థాంశ్చ సంభారాన్ యథాశక్తి సుసంభరేత్.

౬౮

తతస్సమాహితో భూత్వా సంభారార్చనమారభేత్
తత్తత్త్వానేషు పాత్రాణి యథార్థం స్థాపయేద్బుధః.

౬౯

స్నానార్థమగ్నికోణే స్యాదర్వార్ధం నైర్ఋతే ఽపి చ
పాద్యార్థం వాయుదేశే స్యాదాచమార్థమధేశకే.

౭౦

శుద్ధ్యర్థమేకం మధ్యే తు పంచపాత్రమిదం క్రమాత్
త్రిపాదోపరి నిక్షిప్తే విశాలే తామ్రభాజినే.

౭౧

'అగ్నిశ్శు' చీతి మన్తేణ స్థాపయేచ్చ హరిం స్మరన్
కుర్యాచ్చ పాత్రసంస్కారం శోషణాది యథావిధి.

౭౨

ఉద్ధరిణ్యాం గృహీత్వా తు ప్రణవేన జలం తదా
నిక్షిప్య తుళసీం తస్యాం పుష్పం వా ధారణం చరేత్.

౭౩

వారికుంభముఖే బ్రహ్మ తదధో రుద్ర ఈరితః
వరుణస్తు జలే ధ్యేయ స్తథైవావాహనం చరేత్.

౭౪

త్రిపాదే చంద్రమావాహ్య చాదిత్యం చోర్ధ్వభాజినే
వసిష్ఠసోమయజ్ఞాంగావిందుం చన్ద్రం క్రమేణ వై.

౭౫

ఆగ్నేయాదిక్రమేణైవ పంచపాత్రేషు చాహ్వాయేత్
కర్పూరోశీరకం చైవ గంధానేలాలవంగకమ్.

౭౬

స్నానద్రవ్యమిదం ప్రోక్తం స్నానపాత్రే తు నిక్షిపేత్
విష్ణుపర్ణం పద్మదలం దూర్వాం శ్యామాకమేవ చ.

౭౭

ప్రాద్యద్రవ్యాణి సంపాద్య పాద్యపాత్రే తు నిక్షిపేత్
కుశాఽక్షతతిలప్రిహియవమాషాం స్తథైవ చ.

౭౮

ప్రియంగూంశ్చైవ సిద్ధార్థానర్హ్యపాత్రే తు నిక్షిపేత్
ఏలోశీరలవంగాదీం స్తక్కోలానీతి చ క్రమాత్,

౭౯

క్షిపేదాచామపాత్రే తు శుద్ధతోయే తతః క్రమాత్
పుష్పాణి గంధాన్విన్యస్వేద్యథాలాభమథాపి వా.

౮౦

అలాభే తత్తదుచ్చార్య తుళసీం వా వినిక్షిపేత్
'ధారా' స్వీతి చ మంత్రేణ పాత్రాణ్యద్భిః ప్రపూరయేత్.

౮౧

"ఇదమాపశ్యివాః" ప్రోచ్య సురభిముద్రాం ప్రదర్శ్య చ
పాత్రాభిమంత్రణం కుర్యాద్దశదిగ్బంధనం చరేత్.

౮౨

విష్ణుగాయత్రీముచ్చార్య తత్రకార్యం సమాచరేత్.
ఘంటాయాం చైవ బ్రహ్మణం నాదే వేదాన్ సమర్చయేత్.

౮౩

తజ్జిహ్వాయాం షడాస్యస్తు సూత్రే నాగాంత్యమర్చయేత్
ఊర్ధ్వే వీశం చ శంఖారీ పార్శ్వయోస్తస్య చార్చయేత్.

౮౪

నాళే చైవ మహాదేవమితి ఘంటాఽధిదేవతాః

త్రిపాదస్యోత్తరే స్థాప్య విమలన్తు పతద్గ్రహే.

౮౫

వరుణం శంఖకుక్షౌ తు మూలే తు పృథివీం తథా
ధారాయాం సర్వతీర్థాంశ్చ శంఖే చంద్రం సమర్చయేత్,

౮౬

ఉద్ధరిణ్యాం చ పానీయపాత్రే సోమమథార్చయేత్
ఆసనే ధర్మమావాహ్య స్తోతే త్వష్టారమేవ చ.

౮౭

అంబరే సూర్యమావాహ్య చోత్తరీయే నిశాకరమ్
భూషణే షణ్ముఖం చైవ యజ్ఞ సూత్రే నిశాకరమ్.

౮౮

పుష్పే పుల్లం తథా గన్ధే ముఖవాసే చ మేదినిమ్ అక్షతే కాశ్యపం ధూపే బృహస్పతిమథాహ్వయేత్.	౮౯
దీపే శ్రియం పృతే సామ తైలే పితౄంత్సమర్చయేత్ ఉపధానే తథా ఛత్రే పాదుకే శేషమర్చయేత్.	౯౦
యన్త్రి కాయాం చ మార్తాండం సిద్ధార్థే సోమమర్చయేత్ కుశా ౭గ్రే జాహ్నువీం చైవ తిలేషు పితృదేవతాః.	౯౧
తండులే రవిమావాహ్యా దద్ధి చావాహయేద్యజుః క్షీరే ౭థర్వాణమావాహ్యా మధుపర్కే ఋచం తథా.	౯౨
మాత్రాయాం శర్వమావాహ్యా హవిఃపాత్రే దివాకరమ్ హవిష్సు పద్మగర్భం చ పానపాత్రే నిశాకరమ్.	౯౩
ఉపహారాదిపాత్రేషు దివాకరమథార్చయేత్ జ్యేష్ఠామావాహ్యా మార్జన్యాం నర్తకే శర్వమర్చయేత్.	౯౪
గాయకే సామవేదం చ నందీశం వాదకే ౭ర్చయేత్ పాంచజన్యం చ శంఖే తు గణికాస్వప్నర స్ప్రియః.	౯౫
గరుడం పరిచారేషు సమావాహ్యా తతః క్రమాత్ అను క్తేషు తు ద్రవ్యేషు విష్ణుమావాహ్యా కారయేత్.	౯౬
తత్తద్ద్రవ్యా ౭ధిపం సృష్త్వా తత్తద్ద్రవ్యసమీపతః తత్తద్ద్రవ్యధరత్వేన చతుర్భిర్విగ్రహైర్యజేత్.	౯౭
తత్తత్కర్మసు కాలే వై యథార్హముపయోజయేత్ తత్కాలే వ్యధ వా ౭వాహ్యతస్మిన్ కర్మణి యోజయేత్.	౯౮
తతో ౭ర్చకః ప్రసన్నాత్మా ధ్యాత్వాత్మానం జనార్దనమ్ దేవస్య దక్షిణే భాగే కూర్మపీఠే సమాహితః.	౯౯

- బింబార్హం సంస్థితో వాఽపి సమాసీనోఽథ వా పునః
ధ్యాత్వా ధ్యానవిధానేన జప్త్యాచార్యపరంపరామ్. ౧౦౦
- యోగశాస్త్రోక్తమార్గేణ ప్రాణాయామాదికం చరేత్
భూతశుద్ధిం విధాయాదౌ న్యాసానన్యాంత్యమాచరేత్. ౧౦౧
- అకారాదిక్షకారాంతమక్షరాణి యథావిధి
సర్వత్ర సద్విమ స్యస్య బ్రహ్మన్యాసం సమాచరేత్. ౧౦౨
- ‘బ్రహ్మ బ్రహ్మ న్తరాత్మే’తి హృదయం చాఽభిమర్శయేత్
‘ద్యౌర్ద్యౌర’సీతి చోచ్చార్య మూర్ధానం చాభిమర్శయేత్. ౧౦౩
- ‘శిఖే ఉద్వర్తయా’ మితి స్పృశేచ్ఛైవ శిఖాం తథా
‘దేవానామాయుధై’రుక్త్వా కవచం బద్ధయే త్తతః. ౧౦౪
- ‘నారాయణాయ విద్మహే’ ఇతి దశదిగ్భుజస్థనం చరేత్
‘సుదర్శనమ’ భీత్యుక్త్వా దక్షిణే తు సుదర్శనమ్ ౧౦౫
- ‘రవిపా’మితి వామే చ శంఖం చ బిభృయాత్కరే
‘సూర్యోసి చంద్రోఽసీ’ త్యుక్త్వా నేత్ర యోర్దక్షవామయోః ౧౦౬
- సూర్యాచంద్రమసోశ్చైవ మండలే సన్న్వసేద్బుధః
ఆహురణ్యం విధిం యజ్ఞం బ్రహ్మణం దేవేన్ద్ర’ మిత్యపి ౧౦౭
- అంగుష్ఠాదికనిష్ఠాంతం కరన్యాసం సమాచరేత్
‘అంతరస్మిన్నిమ’ ఇతి బ్రహ్మణం చ హృది న్యసేత్ ౧౦౮
- ప్రాణానాయమ్య సంకల్ప్య తిథివారాదికీర్తయేత్

తతో మంత్రాసనం విద్వాన్ సంకల్ప్య చ యథావిధి ౧౦౯
- ‘ప్రతద్విష్ణుస్త్వవతే’తి తథాఽస్త్వాసన’మిత్యపి
పుష్పదర్శకుశేష్వేకం పీఠాన్తే చాఽసనం దదేత్ ౧౧౦

- 'విశ్వాధికానా'మిత్యుక్త్వా స్వాగతం తు సమాచరేత్
'మనో ఽభిమంతా'మన్త్రేణ దేవేశమనుమాన్య చ ౧౧౧
- 'త్రీణి ప'దేతి మంత్రేణ దద్యాత్పాద్యం పదద్వయే
'ఆమావాజస్య' మంత్రేణ స్పృశ్యమర్ఘ్యం ప్రదాయ చ ౧౧౨
- దేవస్య దక్షిణే హస్తే స్పృశ్యం స్పృశ్యార్ఘ్యముచ్యతే
'శన్నోదేవీ'రితి ప్రోచ్య దద్యాదాచమనీయకమ్ ౧౧౩
- 'దేవస్య' త్వేతి మంత్రేణ చాదర్శం దర్శయేత్తతః
అన్నాద్యాయ సముచ్చార్య దంతధావనమాచరేత్. ౧౧౪
- హిరణ్మయం వా రౌప్యం వా దంతకాష్ఠం షడంగులమ్
ఔదుంబరం వా సంపాద్య యథాలాభం సమాచరేత్ ౧౧౫
- 'ఇదం బ్ర'హ్మేతి మంత్రేణ జిహ్వశోధనమాచరేత్
'యన్మే గర్భే' సముచ్చార్య గండాషం క్షాళనం తథా ౧౧౬
- 'శన్నో దేవీ'రితి ప్రోచ్య దద్యాదాచమనం తతః
'విచక్రమే' సముచ్చార్య ముఖవాసం ప్రదాపయేత్ ౧౧౭
- పూర్వవస్త్రం విస్సజ్జైవ పరిధాప్యోఽన్యవాససా
గ్రీవాయాః పృష్ఠతః కుర్యాదవకుంఠనమాదరాత్. ౧౧౮
- కేశాన్వికీర్య మంత్రజ్ఞో వామభాగే చ సుస్థితః
'ఉపాసహ'వితి ప్రోచ్య పురస్తాత్పాదుకే న్యసేత్ ౧౧౯
- 'భూః ప్రపద్యే' సముచ్చార్య ప్రణమ్య జగతాం పతిమ్
పరం బ్ర'హ్మేతి మంత్రేణ సమాదాయ తు కౌతుకమ్. ౧౨౦
- స్వస్తిసూక్తం తతో జప్త్వా 'ప్రతద్విష్ణు'రితి బ్రువన్
స్నానవీరే సుసంస్థాప్య పాద్యమాచమనం దదేత్ ౧౨౧

- అతో దేవాదిమంత్రైస్తు తైలమాలిప్య మూర్ధని
తథైవ విష్ణుగాయత్ర్యా సర్వాఽంగాణ్యనులేపయేత్ ౧౨౨
- ‘పరిలిఖిత’మితి మన్తేణ సర్వాంగమపి శోధయేత్
ఆమ్నేన ఖండశీకేన శర్కరాభిర్యథోచితమ్ ౧౨౩
- అలకాశోధనం కుర్యాచ్ఛీపత్రామలకాంబునా
శాలిపిష్టేన గంధాద్వైరంగశోధనమాచరేత్ ౧౨౪
- విశదం శోధయిత్వా తు సంస్నాప్యోష్ణేన వారిణా
‘వారీశ్చతస్ర’ ఇత్యుక్త్వా శుద్ధోద్ధైరభిషేచయేత్. ౧౨౫
- ‘నమో వరుణ’ ఇత్యుక్త్వా గోక్షీరైరభిషేచయేత్
‘భూరానిలయ’మంత్రేణ స్నాపయేద్గన్ధవారిణా ౧౨౬
- ‘అగ్నిమిశే’సముచ్చార్య మధునా స్నానమాచరేత్
‘సినీవా’లీతి మన్తేణ హరిద్రోదకసేచనమ్ ౧౨౭
- తత్తద్ద్రవ్యాన్తరే చైవ భవేచ్ఛుద్ధోదకాప్లవః
పునర్గంధోదకనైవ ‘గంధద్వారా’ముదీర్య చ ౧౨౮
- స్నాపయేద్దేవదేవేశం తూర్యమోషపురస్సరమ్
చతుర్వేదాదిమంత్రైశ్చ శుద్ధోదై స్నాపయేత్పునః ౧౨౯
- ‘మిత్రస్సుపర్ణ’ ఇత్యుక్త్వా విమృజ్య స్తోతవాససా
పూర్వవస్త్రం విస్సజ్జ్యైవ పరీధాప్య తథేతరత్ ౧౩౦
- పాద్యమాచమనం దద్యాత్పూర్వోక్తేన విధానతః
ప్రణమ్య దేవదేవేశం దత్వా పుష్పాంజలిం తతః. ౧౩౧
- ‘భూరసి భూ’రిత్యుచ్చార్య జీవస్థానే నివేశయేత్
‘త్రిదేవ’మంత్రముచ్చార్య దృశ్యార్హస్తు సమర్పయేత్. ౧౩౨

తతః ప్రోక్ష్య ధ్రువస్థానం గాయత్రీమస్త్రముచ్చరన్
సంయుక్త మేత'దుచ్చార్య ధ్రువకౌతుకయోస్తతః. ౧౩౩

సంబంధార్థం న్యసేత్కూర్చం కౌతుకాగ్రం విధానతః
గాయత్ర్యా ధ్రువపీఠం ప్రోక్ష్య శుద్ధేన వారిణా. ౧౩౪

'విష్ణవే నమ' ఇత్యుక్త్వా దేవదేవమనుస్మరన్
ధ్రువస్య పాదయోర్మధ్యే పుష్పన్యాసం సమాచరేత్. ౧౩౫

ప్రాగాది చ న్యసేత్తత్ర ప్రాదక్షిణ్యక్రమేణ వై
చతుర్థ్య న్తేన పుష్పాణి పురుషం సత్యమచ్యుతమ్. ౧౩౬

అనిరుద్ధమితి ప్రోచ్య మహాదిక్షు చతుర్షు చ
ఆగ్నేయాది తథా న్యసేద్విదిక్షు చ క్రమేణ వై. ౧౩౭

కపిలం చైవ యజ్ఞం చ నారాయణం పుణ్యమేవ చ
ప్రథమావరణం చైతద్వితీయావరణే తతః ౧౩౮

పూర్వోక్తేన క్రమేణైవ వారాహం నారసింహకమ్
వామనం త్రివిక్రమం చైవ సుభద్రం చ తతః పరమ్. ౧౩౯

ఈశితాత్మానమిత్యుక్త్వా సర్వోద్వహమతః పరమ్
సర్వవిద్యేశ్వరం చేతి సమభ్యర్చేద్బుద్ధహిర్ముఖాన్. ౧౪౦

తృతీయావరణే తత్తద్దిగీశాంశ్చ సమర్చయేత్
శ్రీభూమ్యోర్మూర్తిమంత్రైశ్చ దేవ్యోరపి సమాచరేత్. ౧౪౧

ఏవం ధ్రువస్య పీఠే తు పుష్పన్యాస ఉదాహృతః

అథ కౌతుకపీఠే తు పూర్వోక్తేన క్రమేణ వై. ౧౪౨

ప్రాచ్యాం సుభద్రమావాహ్యా హయాత్మకమతః పరమ్
రామదేవం పుణ్యదేవం సర్వం చైవ సుఖావహమ్. ౧౪౩

సంవహం సువహం చేతి ప్రథమావరణే ఒర్చయేత్
ద్వితీయా వరణే తద్వన్మిత్ర మత్రం శివం తతః.

౧౪౪

విశ్వం సనాతనం చైవ సనన్దనమతః పరమ్
సనత్కుమారం సనకమర్చయేచ్చ బహిర్ముఖాన్.

౧౪౫

తృతీయావరణే తద్వల్లోకపాలాంత్రమర్చయేత్
ప్రణవాది నమో ఒంతం స్యాదర్చనం న్యాస ఉచ్యతే.

౧౪౬

ఏకాదశభిరష్టాభిరుపచారై స్తథార్చయేత్
తత్ర దేవ్యోశ్చ విధినా ధ్రువదేవ్యోరివాచరేత్.

౧౪౭

మార్కండేయం భృగుం చైవ దేవదక్షిణవామయోః
బ్రహ్మణం శంకరం తద్వద్భిత్తిపార్శ్వే సమర్చయేత్.

౧౪౮

దేవేశాభిముఖానేతాన్యథావిధి సమర్చయేత్
ద్వారార్చనం సమారభ్య శిష్యః కుర్యాద్గురూదితః.

౧౪౯

ద్వారే ద్వారే ద్వారదేవాన్ ద్వారపాలాంత్రమర్చయేత్
విమానపాలాన్ లోకేశాం స్తథా చైవా ఒనపాయినః.

౧౫౦

పరివారాం స్తథాన్యాంశ్చ విష్ణుభూతాస్తమేవ చ
తత్తన్నామ్నా సమభ్యర్చ్య 'భూరానిలయ' మన్తతః.

౧౫౧

ద్వారప్రక్షాళనం కృత్వా దక్షిణే మధ్యవామయోః
ధర్మం జ్ఞానమభైశ్వర్య మావాహ్య సుసమర్చయేత్.

౧౫౨

సర్వత్ర ద్వారవామే తు రక్షార్థం శాస్త్రమర్చయేత్
తతో యవనికాం కుర్యాద్ద్వారే క్షౌమాదినిర్మితామ్.

౧౫౩

స్త్రీయశ్శుద్రాస్తు పతితాః పాపండా వేదనిష్ఠకాః
దేవతాంతర భక్తాశ్చ పాపరోగాదిపీడితాః.

౧౫౪

అభిశస్తాశ్చ యే పాపాశ్చాస్త్రేషు తు వినిందితాః
పూజాకాలే తు నార్హన్తి సేవితుం హరిమవ్యయమ్.

౧౫౫

ధ్యానమావిశ్య తత్కాలే పూజకస్సుసమాహితః
ఆత్మసూక్తం జపిత్త్వైవ సాక్షాన్నారాయణో భవేత్.

౧౫౬

విష్ణుం వ్యాపినమాత్మాన మఖండానంద చిన్మయమ్.
రుక్మాభం రక్తనేత్రాస్య పాణిపాదం సుఖోద్భవామ్.

౧౫౭

కిరీటహారకేయూరకుండలాంగదభూషితమ్
శంఖచక్రధరం దేవం వరదా ౭భయ చిహ్నితమ్.

౧౫౮

శ్రీవత్సాంకం మహాబాహుం కౌస్తుభోద్భాసితోరసమ్
శుకపింఛాంబరధరం ప్రలంబబ్రహ్మసూత్రిణమ్.

౧౫౯

దివ్యాయుధపరీవారం దివ్యభూషావిభూషితమ్
దేవీభ్యాం పరివారైశ్చ సేవ్యమానం జగత్పతిమ్.

౧౬౦

ధ్యాయేత్సన్నిహితం బింబే నారాయణమనామయమ్
యథాబేరం తథా ధాత్వా న్యాసకర్మ తత్తత్సరేత్.

౧౬౧

'సువర్చువర్చా'రిత్యుక్త్వా మూర్ధ్ని నాభౌ చ పాదయోః
బింబస్య వ్యాహృతీర్వ్యస్త్యేద్వ్యాహృతిన్యాస ఉచ్యతే.

౧౬౨

పాదయోరంతరే పీఠే యకారం చ తతో న్యసేత్
అకారం హృదయే న్యస్య చాదిబీజం తతః పునః.

౧౬౩

ఆవేష్ట ప్రణవేనైతాన్ ప్రణామం పునరాచరేత్

పుష్పగన్ధాక్షతైర్మృక్తం శుద్ధోద్ధైరభిపూరితం

౧౬౪

ప్రణిధిం చోర్ధ్వముద్భుత్య దీపాద్దీపమివక్రమాత్

‘ఇదం విష్ణురితి’ ప్రోచ్య ‘చాయాతు భగవా’నితి.

౧౬౫

ప్రణవాత్మకమవ్యక్తం దివ్యమంగళవిగ్రహమ్

ద్రువాత్ప్రణిధితోయే తు కూర్చేనావాహయేద్ధరిమ్

౧౬౬

తద్వ్యాప్తం తోయమాదాయ కౌతుకస్య తు మూర్ధ ని

ప్రణవేన సమాప్రాప్య కూర్చేనావాహయేద్గురుః

౧౬౭

మూర్తిమంత్రాంత్యముచ్చార్య తత్ర కార్యం సమాచరేత్

దేవ్యా చైవ తథా ఽనాప్యా సమ్యగభ్యర్చయేద్బుధః

౧౬౮

తథై వావాహయేద్విద్వాన్ విధినా చోత్సవాదిమ

కౌతుకాద్బలిబేరస్య కేచిదావాహనం విదుః.

౧౬౯

అలంకారాసనం పశ్చాత్సంకల్ప్య చ యథావిధి

ఆసనం మంత్రవద్దద్యాద్దేవేశమనుమానయేత్.

౧౭౦

పాద్యమాచమనం చా ఽపి దద్యాత్సూర్యోక్తమంత్రతః

‘తేజోవత్స్వావ’మంత్రేణ వస్త్రం క్షౌమాదిచార్పయేత్.

౧౭౧

‘భూతో భూతేషు’ మంత్రేణ భూషణైశ్చ విభూష్య చ

‘సోమస్య తనూరసీత్యుక్త్యా ధారయేదుత్తరీయకమ్.

౧౭౨

అష్టాక్షరేణ మన్త్రేణ చోర్ధ్వపుండ్రం చ ధారయేత్

‘అగ్నిం దూతమి’తి ప్రోచ్య యజ్ఞసూత్రం సమర్పయేత్.

౧౭౩

‘తద్విష్ణో’రితి మన్త్రేణ పుష్పాద్వైః పూజయేత్తతః

మూర్తిమంత్రాంత్యముచ్చార్య కేశవాదిభి రేవ వా.

౧౭౪

అష్టోత్తరశతైస్తద్వదష్టోత్తరసహస్రకైః

అనన్తైర్నామభిః పూజ్యోఽనన్తనామా భవాన్ హరిః.

౧౭౫

‘తద్విప్రాస’ ఇతి ప్రోచ్య చన్దనేనాఽనులేపయేత్

‘పరోమాత్ర’యేత్యుచ్చార్య ధూపమాఘ్రూపయేత్తతః

౧౭౬

‘విష్ణోః కర్మాణి’ మంత్రేణ దీపం తస్మై ప్రదర్శయేత్

‘త్రిదేవ’ ఇతి మంత్రేణ దద్యాదర్ఘ్యం చ పూర్వవత్

౧౭౭

ఉపచారేషు సర్వేషు ప్రియమర్ఘ్యం హరేస్సృతమ్

తస్మాన్ని వేదయేద్దీమాన్ మధుపర్కోపమం శుభమ్.

౧౭౮

ఆచమనన్తు తస్యాన్తే పూర్వమన్త్రేణ కారయేత్

ద్రోణతండులమాదాయ తదర్థం పాదమేవ వా.

౧౭౯

తండులార్దతిలైర్మృక్తం ముఖవాసఫలాన్వితమ్

గృహీత్వా కాంస్యపాత్రే తు దేవస్యాఽగ్రే నిధాయ చ

౧౮౦

దర్శయేద్దేవదేవస్య ‘సోమం రాజాన’ముచ్చరన్

దేవార్పితైస్తు నిర్మాత్ర్యైః పూజయిత్వాఽర్చకం తతః.

౧౮౧

‘ఘృతాత్ప’రీతి మంత్రేణ దర్శయిత్వా కరం హరేః

అర్చకాయ ప్రదేయం స్యాన్మాత్రాదానమితి స్మృతమ్

౧౮౨

బహుశో దక్షిణాం దద్యాద్దానసాధ్గుణ్యసిద్ధయే.

‘దేవస్య’త్వేతి మన్త్రేణ పరిగృహ్య తదర్చకః

౧౮౩

ఉపయుంజ్యాత్కుటుంబార్థే స హి దాయహరో హరేః

దేవద్రవ్యోపభోగే తు యశ్శాస్త్రైర్దోష ఈరితః.

౧౮౪

వైఖానసానాం తద్దోషో నాఽస్తి దేవప్రసాదతః

ప్రణమ్య దేవదేవేశం మంత్రేర్వేదాదిసంభవైః

౧౮౫

స్తోత్రైశ్చ వివిధైస్సుత్యా పాదే పుష్పాంజలిం క్షిపేత్
దర్శయేద్వివిధాకారాన్ దీపాన్మంత్రేణ తత్ర తు.

౧౮౬

కుంభదీపం సమాదాయ దేవాగ్రే తు వినిక్షిపేత్
వారాహం నారసింహం చ వామనం చ త్రివిక్రమమ్.

౧౮౭

దలేష్వభ్యర్చ్య విధినా దీపే లక్ష్మీం సమర్చయేత్
వర్తికాయాం శ్రియం చైవ ధూమే ఽభ్యర్చ్య భవం తథా

౧౮౮

ప్రోక్ష్యోపచారైరభ్యర్చ్య పుష్పగన్ధాదిభిః క్రమాత్
'శుభ్రా జ్యోతి'రితి ప్రోచ్య కరాభ్యాం పరిగృహ్య చ.

౧౮౯

ప్రదక్షిణం త్రివారం తు దర్శయన్ భ్రామయేద్ధర్మమ్
సర్వవాద్యసమాయుక్తం తం దీపం పరిగృహ్య చ

౧౯౦

శిష్యో వా గణికా వాపి దేవా ఽగారం పరీత్య చ
విస్సజేచ్ఛైవ తం దీపం పృష్ఠే యుథాధిపస్య చ

౧౯౧

తద్దీపదర్శనాన్పూణామాయుశ్చీపుత్రసంపదః
సంభవంతి న సన్దేహో విష్ణోర్నీ రాజనం హి తత్.

౧౯౨

చిత్రైశ్చ వాలవ్యజనై స్తత్కాలే వీజయేద్గురుః
దర్పణం చామరం చత్రం వ్యజనం చతురంగకమ్.

౧౯౩

నృత్రం గీతం చ వాద్యం చ వైష్ణవం మంత్రముచ్చరన్
దేవస్య దర్శయిత్వా తు స్తోత్రం వేదైః క్రమాచ్చరేత్

౧౯౪

తథా నానావిధైస్తోత్రైశ్శావయేదచ్యుతం హరిమ్
అనుక్తం చైవ యత్సర్వమూహయిత్వా సమాచరేత్.

౧౯౫

శ్రీభూమ్యోర్నదయే న్యస్య తత్తద్వీజాక్షరం పృథక్
తత్సుక్తాభ్యాం షోడశోపచారైరభ్యర్చయేత్క్రమాత్.

౧౯౬

ఉత్పవాదేశ్చ పూర్వోక్తం సర్వమర్చనమాచరేత్
తతోభోజ్యాననం చైవ సంకల్ప్య చ యథావిధి. ౧౯౭

ఘృతం మధు గుడం చైవ పయో దధి సమన్వితమ్
ప్రస్థమాత్రం తు సంగ్రావ్యాం మధుపర్కమిహోచ్యతే. ౧౯౮

‘యన్మధునే’ తి మంత్రేణ మధుపర్కం నివేదయేత్
పశ్చాదాచమనం దత్త్వా శిష్యం కార్యే నియోజయేత్. ౧౯౯

‘అథా ౭వనీద’మంత్రేణ శోధయిత్వా స్థలం తతః.
మండలం చతురశ్రం చ కారయేత్పరిచారకః. ౨౦౦

హవిః పాత్రాణి సంశోధ్య రవిమభ్యర్చ్య తేమ వై
అభిఘార్య ఘృతేనైవ హవిస్తత్ర తు నిక్షిపేత్ ౨౦౧

‘అమృతోపస్తరణమ’ సీతి కార్యం సమాచరేత్.
ఉపదంశాదికం తత్ర గుడం దధిఫలాని చ ౨౦౨

నిక్షిప్య విష్ణుగాయత్ర్యా పృథక్పాత్రేష్వసంకరమ్
‘యత్తే సుసీమ’ మన్తేణ గోఘృతేనా ౭భిఘార్య చ ౨౦౩

దేవస్యా౭గ్రే తు నిక్షిప్య త్రిపాదేషు యథావిధి
హవిరర్పణకాలే తు న సేవ్యో హరిరుచ్యతే. ౨౦౪

తస్మాద్ద్వైఖానసాన్ హిత్వా బ్రాహ్మణా అన్యసూత్రిణః
న విశేయుస్తథా ౭న్యే చ తత్కాలే విష్ణుమందిరమ్. ౨౦౫

కవాటం బస్తయేత్పశ్చాత్ ఘంటానాదం చ కారయేత్
తూర్యఘోషాదికం కుర్యాన్మృదువాద్యప్రియో హరిః. ౨౦౬

తతో ౭ర్చకః ప్రసన్నాత్మా దేవదేవమనుస్మరన్
హవిః పాత్రేషు తుళసీం నిక్షిప్త్యా ౭ష్టాక్షరేణ తు. ౨౦౭

- పుష్పేరభ్యర్చ్య సంప్రోక్ష్య ప్రణవైః పరిషిచ్య చ
అభిమృశ్యాన్న సూక్తేన సురభిముద్రాం ప్రదర్శ్య చ. ౨౦౮
- ‘తదస్య ప్రియ’మిత్యుక్త్వా అపూపం చ నివేదయేత్.
‘సుభాస్స్వయంభూ’రిత్యుక్త్వా అపూపం చ నివేదయేత్ ౨౦౯
- పుడుకాదీని చాన్యాని ‘విశ్వభేషజ’మస్త్రతః
అపక్వాని చ వస్తూని సర్వమష్టాక్షరేణ తు. ౨౧౦
- ‘ఇదం విష్ణు’స్సముచ్చార్య పానీయం స్వాదు శీతలమ్
నివేదయిత్వా గండాపం పాద్యమాచమనం దదేత్, ౨౧౧
- ‘ఘృతాత్ప’రీతి మంత్రేణ మఖవాసం ప్రదాపయేత్
విష్ణుగాయత్రీముచ్చార్య దద్యాత్పుష్పాంజలిం తతః. ౨౧౨
- నిత్యాగ్నికుండే చుల్ఘ్నం వా పరిషిచ్య చ పావకమ్
చరుణాజ్యేన జాహుయాస్మా ర్తిమంత్రైః క్రమాద్బుధః ౨౧౩
- దేవ్యాదిభ్యస్తథా హుత్వా వైష్ణవం చ యజేత్కృమాత్
పుష్పన్యాసోక్తదేవేభ్యః పాపన్దానాం తథైవ చ. ౨౧౪
- త్రికాలేమాత్తమం ప్రోక్తమధమం ప్రాత రేవ హి
ప్రాతర్మధ్యాహ్నా యోశ్చైవ మధ్యమం హోమలక్షణమ్. ౨౧౫
- రక్షేదగ్నిమవిచ్ఛిన్నమశక్తో యశ్చ రక్షితుమ్
సమిధ్యాత్మని వా ౨రోప్య ప్రణీయాహరహర్యజేత్. ౨౧౬

- తతో యాత్రాసనం విద్వాన్ సంకల్ప్య విధినా బుధః
ప్రోక్ష్యా ౨లంకృత్య చాదాయ రథం వా చతురస్తరమ్. ౨౧౭
- బలిబేరం సమారోప్య సర్వాలంకారసంయుతమ్
‘రథస్తరం’ సముచ్చార్య తత్ర కార్యం సమాచరేత్. ౨౧౮

- 'యోగేశం పరంబ్రహ్మణం పరమాత్మానమిత్యపి
భక్తవత్సల'మిత్యుక్త్వా మూర్తిమంత్రైస్తథా హరిమ్ ౨౧౯
- నారాచరజ్ఞ్య సుదృఢం బద్ధయేద్రహసి క్రమాత్
'విష్ణుస్వా'మితి మన్తేణ పాదౌ సృష్ట్వా నమేన్మహుః ౨౨౦
- 'సోమం రాజాన'ముచ్చార్య చత్రం మూర్ధని ధారయేత్
'మరుతః పరమా'త్మేతి పార్శ్వయోశ్చమరే దదేత్ ౨౨౧
- 'వాయుప'రీతి మంత్రేణ వ్యజనైర్వీజయేద్ధరిమ్
తథాన్యైస్సుమహాహైన్శ్చ యుక్తం దివ్యపరిచ్ఛదైః ౨౨౨
- ఘంటారవేణ సంయుక్తం శంఖభేరీనినాదితైః
భేరీమృదంగపణవనిస్సాళైః కాహళైః ౨౨౩
- మర్దలైర్దివ్యవాద్యైశ్చ లయశ్రుతిసమన్వితైః
ఉపతిష్ఠేజ్జగద్యోనిం నారాయణమనామయమ్ ౨౨౪
- శిష్యమాహూయ తత్కాలే సోష్ఠీషం సోత్తరీయకమ్.
ఊర్ధ్వే పుష్పం చ సన్న్వస్య ప్రోక్షయిత్వా చ మన్తతః ౨౨౫
- తస్యోష్ఠీషోపరిస్థాప్య బలిపాత్రం విచక్షణః
అలంకృత్య చ మాల్యాద్యైః పూజయేత్క్షాన్యవత్సూరేత్ ౨౨౬
- వాహయిత్వా బలిం తేన బలిపాత్రేణ చైవ హి
సర్వద్వారేషు సర్వత్ర పుష్పన్యాసో క్తమాగన్తః. ౨౨౭
- పూర్వాంతముత్తరాంతం చ నిక్షిపేత్తు బలిం క్రమాత్
తోయం పుష్పం బలిం తోయం చత్వార స్తత్ర విగ్రహాః ౨౨౮
- తతో దేవం సమానీయ క్రమమాణాశ్చనైశ్చనైః
వాహకా వాహయేయుస్తం రథం సర్వాంగసున్దరమ్. ౨౨౯

క్రమేణ నమకాయస్సు క్షీపేచ్ఛిష్యో బలిం క్రమాత్
బలిం దత్వా ఒగ్రతో గచ్ఛేద్దేవేన సహ వా పృథక్ ౨౩౦

తతో దేవం క్రమాన్నీత్వా ప్రాదక్షిణ్యక్రమేణ వై
తత్కాలే తు బలిర్దేయ స్తత్కమ్రస్తు ప్రవక్ష్యతే. ౨౩౧

మణికం చ తతస్సన్ద్భాం ప్రథమద్వారపాలకౌ
తాపసం సిద్ధిదం చైవ ద్వితీయ ద్వారపాలకౌ. ౨౩౨

నృక్షేన్ద్రావంతరాలే చ యథావిధి సమర్చయేత్
ప్రథమావరణద్వారే కిష్కిన్తం తీర్థమేవ చ ౨౩౩

ద్వితీయావరణద్వారే గణేశం శేషమర్చయేత్
తృతీయావరణద్వారే శంఖపద్మనిధీ తథా. ౨౩౪

తుహిణం చ బలిందం చ చతుర్థావరణే తథా
పంచమావరణే చైవ ఖడ్గం శార్ఙ్గం సమర్చయేత్. ౨౩౫

షష్ఠే చావరణే శంఖచక్రచూడా సమర్చయేత్
చండం తథా ప్రచండం చ సప్తమావరణే ఽర్చయేత్. ౨౩౬

సోపానమధ్యే శ్రీభూతం గరుడం చ సమర్చయేత్
హవిరక్షకమగ్నిం చ ఆగ్నేయ్యాం సమ్యగర్చయేత్. ౨౩౭

విమానదక్షిణే పార్శ్వే వివస్వన్తం యమం తథా
వైర్ఙ్ముత్యాం వాద్యరక్షం చ నిర్ఙ్ముతిం చ సమర్చయేత్. ౨౩౮

పశ్చిమే మిత్రమభ్యర్చ్యే త్తథా వరుణమేవ చ
వాయవ్యామర్చయేచ్ఛైవ పుష్పేశమరుతౌ తథా. ౨౩౯

ఉత్తరస్యాం తు క్షత్తారం కుబేరం చ సమర్చయేత్
ఈశానం భాస్కరం చైవ తథైశాన్యే సమర్చయేత్ ౨౪౦

భూతపీఠే సమభ్యర్చ్య చక్రం చైవ ధ్వజం తథా
శంఖం యూథాధిపం చైవ అక్షహస్తం తథార్చయేత్.

౨౪౦

పీఠస్య దక్షిణే భాగే 'యే భూతా' ఇతి మంత్రతః
భూతయక్షపిశాచేభ్యో బలిశేషం తు నిర్వపేత్.

౨౪౧

పాదౌ ప్రక్షాళ్య చాచమ్య తత్ర కార్యం సమాచరేత్
నృత్తగేయాదియుక్తం తు దివ్య స్తోత్రైస్సమన్వితమ్.

౨౪౨

ప్రదక్షిణత్రయం కృత్వా భ్రామయిత్వా జగద్గురుమ్
సోపానమధ్యే సంస్థాప్య రజ్జుబద్ధం విసృజ్య చ.

౨౪౩

జయశబ్దైస్తథామనైర్దద్యాన్నీరాజనం తతః
తతో దేవం సమాదాయ స్వస్థానే తు నివేశయేత్.

౨౪౪

విష్ణుసూక్తం సముచ్చార్య ప్రణామం ముహూరాచరేత్
దద్యాత్పుష్పాంజలిం చైవ ద్వాదశాఽష్టషడక్షరైః

౨౪౫

పౌరుషం సూక్తముచ్చార్య ప్రణవం చ సముచ్చరన్
ముఖవాసం సమర్ఘ్యైవ శక్తితో దక్షిణాం దదేత్.

౨౪౬

తతః పతద్రహో తీర్థమాదాయైవ తు పూజకః
త్రిః పిబేన్నియతో భూత్వా తుళసీమపి భక్షయేత్.

౨౪౭

ప్రత్యూషశ్చ ప్రభాతశ్చ మధ్యాహ్నశ్చాఽపరాహ్ణకః
సాయంకాలో నిశీథశ్చ పూజా కాలాస్తు షట్ స్మృతాః

౨౪౮

ప్రాతఃకాలే ఽర్చనం కుర్యాజ్జపహోమాభివృద్ధయే
రాజరాష్ట్రాభివృద్ధ్యర్థం మధ్యాహ్నార్చనమిష్యతే.

౨౪౯

సాయంకాలే ఒర్చనం చైవ సర్వసస్యాభివృద్ధయే
ఉషకాలా ఒర్చనం ప్రోక్తం ప్రజాపశువివృద్ధయే.

౨౫౦

అపరాహ్ణార్చనం చైవ దైత్యనాశనహితవే
అర్ధ రాత్రా ఒర్చనం ప్రోక్తం చతుష్పాదభివృద్ధయే.

౨౫౧

ఏవం షట్కాలపూజాయాం ఫలముక్తం విశేషతః
షట్కాలం వా త్రికాలం వా ద్వికాలం కాలమేవ వా.

౨౫౩

పూజనం దేవ దేవస్య త్స్వేహి కాముష్మికప్రదమ్

షట్కాలపూజనే కుర్యాదాదావావాహనంబుధః

౨౫౪

తథాన్యవేలార్చనాయాం కుర్యాదుద్వాసనం పరమ్
ఉపసన్త్వాసు దేవేశమాసనాద్యష్టవిగ్రహైః

౨౫౫

సమభ్యర్చ్య హవిర్దద్యాద్వినా హోమం బలిం తథా
పుష్పన్యాసం చ హోమం చ పరివారార్చనం బలిమ్.

౨౫౬

నిత్యయాత్రోత్సవం చై వేత్సుపసన్త్వాసు వర్ణయేత్
త్రికాలమర్చనే ఒన్యత్ర స్థపనం ప్రాతరేవ హి.

౨౫౭

ప్రోక్షణం చాన్యకాలే తు మన్తేణేత్యాహ పూజనమ్
శిష్యాణామప్యభావే తు వర్షాద్యుపహతౌ తథా.

౨౫౮

తథా వాద్యాద్యభావే వా బలికాలే సమాగతే
తదా దేవాంతసమావాహ్యా ద్వారాగ్రే నిక్షిపేద్బలిమ్.

౨౫౯

సూర్యస్థావై మన్తముచ్చార్చ్య కవాటం బన్ధయేత్తతః

మధ్యాహ్నే చైవ సాయాహ్నే కాలే కాలే తథా ఒచరేత్.

౨౬౦

తథైవోద్వాటయేత్కాలే సర్వం పూర్వవదర్శనమ్
పుష్పం ద్వారార్చితం శోధ్యం పునర్ద్వారే సమర్చయేత్. ౨౬౧

ధ్రువపీఠే తు పుష్పాణి న శోధ్యాని పునః పునః
తాని పుష్పాణ్యనుద్భుత్య తదూర్ధ్వే న్యాసమాచరేత్, ౨౬౨

సాయార్చనే తు తాని స్యుర్నిర్మలాని న చాన్యతః
కౌతు కాద్యర్చితం పుష్పమాదాయ విధినా బుధః ౨౬౩

పీఠే పార్శ్వే నిధాయావ్యైరర్చయేత్తు నవైర్నవైః

అన్యవేలార్చనానై తు సంకల్ప్య శయనాసనమ్. ౨౬౪

విముచ్య వస్త్రమాల్యాదీన్ సూక్ష్మవస్త్రం సమర్చ్య చ
అభ్యర్చ్య పుష్పగంధాద్వైర్దేవదేవం శ్రియః పతిమ్. ౨౬౫

సర్వౌషధివిమిశ్రం చ కషాయం తోయమేవ చ
నివేద్య దేవదేవస్య ముఖవాసం ప్రదాపయేత్. ౨౬౬

‘యద్వైష్ణవ’మితి ప్రోచ్య మృదువాద్వైర్మనోరహైః
దివ్యోపధానసహితే దివ్యాలంకారశోభితే. ౨౬౭

పరిష్కృతే వితానాద్వైర్దివ్యధూపై స్పృధూపితే
మహార్హా స్తరణోపేతే శయనే శాయ యేద్ధరిమ్. ౨౬౮

శ్రీభూమ్యో చ సమాదాయ తన్మన్త్రాభ్యాం క్రమాద్గురుః
శాయయేద్దేవపార్శ్వే తు ‘ధ్రువస్త’ ఇతి చోచ్చరేత్. ౨౬౯

‘అర్చితస్సుష్టుతశ్చా ౭సి సుపర్ణగరుడధ్వజ
చక్రపాణే మహాబాహౌ యథేష్టం వస ఓం నమః. ౨౭౦

ఇతి మంత్రం సముచ్చార్య భక్త్యా పరమయా యుతః
ప్రాతరావాహితాం శక్తిం ధ్రువబేరే ౭వరోపయేత్. ౨౭౧

- ప్రదక్షిణం ప్రణామం చ కృత్వా మంత్రేణ దేశికః
స్తుత్వా పురుషసూక్తేన విష్ణుగాయత్రియా తథా. ౨౭౨
- వ్యాపకత్రయమన్వైశ్చ తథా 'విష్ణోర్నుకా'దిభిః
'అతో దేవా'దిభిర్మంత్రైర్మంత్రైరన్వైశ్చ వైష్ణవైః ౨౭౩
- ఏకాక్షరాదిసూక్తైశ్చ ద్వాదశాష్టషడక్షరైః
ముహుః పుష్పాంజలిం దత్వా క్షామయేద్దోషసంచయమ్ ౨౭౪

- అథ వక్ష్యే విశేషేణ పూజనం చోత్సవాదిషు
బ్రహ్మస్థానం కౌతుకస్య పూర్వమేవ సమీరితమ్. ౨౭౫
- పార్శ్వయోః కౌతుకస్యాఽథ స్థాపయేత్స్నాపనోత్సవా
ఉత్తరే కౌతుకస్యైవ బలిబేరస్య సంస్థితిః. ౨౭౬
- గర్భాలయస్య సంకోచే త్వథ వా ముఖమండపే
అంతరాలే ఽథ వాస్థాప్య పూజయేత్స్నాపనోత్సవా. ౨౭౭
- స్నాపనోత్సవయోః కుర్యాత్పూర్వోక్తార్చనముత్తమమ్
ఆసనాద్యుపచారాంశ్చ కల్పయేత్ షోడశాఽథ వా ౨౭౮
- త్రయోదశోపచారైశ్చ శాంతం సమ్యక్సమర్చయేత్
నవోపచారైరభ్యర్చ్యేదనపాయగణాం స్తథా. ౨౭౯
- ద్వారదేవాన్ ద్వారపాలాన్ లోకపాలాం స్తథైవ చ
అష్టోపచారై రభ్యర్చ్యన్మూర్తిమంత్రైస్సమాచరేత్. ౨౮౦
- ఇతరాన్ పరివారాంశ్చ యజేత్ షోడశవిగ్రహైః
తథైవ పాకలక్ష్యాశ్చ ద్వారలక్ష్యాశ్చ కారయేత్. ౨౮౧
- శ్రీవత్సలక్ష్యాశ్చ తథా దేవేన సహ చాఽచరేత్

* * *

అవతారప్రతిష్ఠాయాం ద్రువర్చాం వా ౭థ కారయేత్.

౨౮౨

త్రివిక్రమప్రతిష్ఠాయాం ద్రువార్చామర్చయేత్తతః.

౨౮౨౪

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్ఛాస్త్రే భృగుప్రోక్షాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణా ౭ ధికారే ౭ష్టాదశో ౭ధ్యాయః :

అథైకోనఖించో ౭ధ్యాయః :

భగవదర్చనమ్

అతః ఊర్ధ్వం ద్రువార్చాయామర్చనం సంప్రవక్ష్యతే
మూర్ధాది పీఠాత్సన్న్యస్తపుష్పాదీన్యపి శోధయేత్.

౧

యోగపీఠార్చనం స్యాచ్ఛే త్రికాలం స్నానమాచరేత్
ప్రాతర్మధ్యాహ్నయోర్వా ౭థ యోగపీఠే ద్రువా ౭ర్చనమ్.

౨

భోగమేవ ద్రువార్చాయాం ప్రాతర్మధ్యాహ్నయోరపి
త్రికాలం వా ౭థ సంస్సాప్య ద్రువార్చాయాం విశేషతః

౩

వస్త్రాదీన్యపి సంశోధ్య పుష్పన్యాసం చ పూర్వవత్
శివాదీనర్చయిత్వా తు పాదపీఠే సమస్తతః

౪

తథాసనాద్వైస్సర్వైశ్చ త్రిసంధ్యం చార్చయేద్బుధః
అర్ధయామే తు పూర్వాంతమర్చయిత్వా చ పూర్వవత్.

౫

హవిర్ని వేదయేచ్ఛైవా ౭ను క్రమన్యచ్చ పూర్వవత్
ఆవాహనవిసర్గౌ తు న కుర్యాదితి శాసనమ్.

౬

అథ వక్ష్యేఽర్చనాస్తే తు విధానం ప్రతి కర్మణామ్
సావర్ణ ముత్తమం పాత్రం రాజతం మధ్యమం భవేత్.

౭

అథమం తామ్రపాత్రం తు త్రివిధం పాత్ర ముచ్యతే
త్రితాలముత్తమం ప్రోక్తం ద్వితాలం మధ్యమం భవేత్.

౮

అథమం త్వేకతాలం స్యాత్త్రివిధం పాత్రవిస్తరమ్
విస్తారేణ సమాఖ్యాతం తయోర్మధ్యమమధ్యమమ్.

౯

తస్య మధ్యే త్రిభాగైకం కర్ణికాఽంగులముచ్చయమ్
పరితోఽష్టదలం కుర్యాత్కర్ణికోచ్చయమానతః.

౧౦

ద్వ్యంగులం మూలనాహం స్యాత్తదగ్రం త్వర్దనాహకమ్
కించిత్పలాంబుజాకారమగ్రం కుర్యాద్విచక్షణః.

౧౧

ద్విప్రస్థతండులై : పక్వమన్నం తత్రైవ నిక్షిపేత్
అభిహార్య పృతేనైవ అష్టాఽంగులసమున్నతమ్.

౧౨

దశాంగులం వా ఉత్పేధం ద్వాదశాఽంగులమేవ వా
తత్పాత్రం చ సమాదాయ కౌతుకాగ్రేనిధాయ చ.

౧౩

కౌతుకాచ్చక్తి మాదాయ చార్చయేదష్టవిగ్రహైః
పరబ్రహ్మణ మిత్యుక్త్వా పరమాత్మా నమిత్యపి.

౧౪

భక్తవత్సలం యోగేశం' చతుర్మూర్తిభిరర్చయేత్
ప్రాతః పుష్పబలిం కుర్యాన్మధ్యాహ్నేఽన్నబలిం తథా.

౧౫

సాయే త్వర్ణబలిం కుర్యాత్సూర్యమేవ ప్రచోదితమ్
తండులై : కుడుబైశ్చాఽపి యథాలాభమథాపి వా.

౧౬

శ్రుతం చార్ణ్యబలిం కుర్యాత్పుష్పం తు చతురంగులమ్
శిష్యమాహూయ తత్కాలే సోష్ణీషం సో త్తరీయకమ్.

౧౭

- శిష్యం గరుడ వత్సృత్వా పాత్రముద్భుత్య తత్ర వై
ఉదుత్యమితి మంత్రేణ శిష్యస్తచ్చిరసి న్యసేత్. ౧౮
- ప్రదక్షిణం తతః కుర్యాత్కుర్యాచ్చబ్రహ్మై ర్యుతమ్
వితానచత్రసంయుక్తం పింఛచామరసంయుతమ్. ౧౯
- ధూపదీపసమాయుక్తం శనై : కుర్యాత్ప్రదక్షిణమ్
ప్రదక్షిణత్రయం కృత్వా ప్రవిశేదాలయం బుధః. ౨౦
- భూతపీఠాంతరే తిష్ఠేద్భుక్తియాత్తు తదర్చకః
కౌతుకాగ్రే తు సన్న్యస్య ఓంకారేణ నివేశయేత్. ౨౧
- బల్యగ్రం ఖండయిత్వా తు సేనేశాయ నివేదయేత్
తచ్ఛేషం సోదకం చైవ భూతపీఠే తు నిక్షిపేత్. ౨౨
- ఉత్సవం కర్తుకామశ్చేత్త్రిసంధిష్టేవముత్తమమ్
సాయం ప్రాతర్మధ్యమం స్యాత్సాయం చైవా ౨ధమం భవేత్. ౨౩
- బలిం చ బలిబేరం వా కారయేదితి కే చ న
బల్యర్థం క్షప్తదేవస్య చోర్ధ్వమానముదాహృతమ్. ౨౪
- మహాబేరస్య హస్తేన చైకవింశతికా ౨౦గులమ్
సప్తదశాంగులం విద్యాద్వాదశా ౨౦గులమేవ వా. ౨౫
- శ్రేష్ఠమధ్యకనిష్ఠాని త్రివిధం మానమాచరేత్
అర్చాబేరత్రిభాగైక ముత్తమప్రతిమాభవేత్. ౨౬
- తస్మానస్య దశాంశేన త్వేకోనం మధ్యమం భవేత్
మధ్యమస్య దశాంశేన త్వేకోనమధమం భవేత్. ౨౭
- మహతో మూలబేరస్య ముఖాయామం ప్రశస్యతే
బల్యర్థం ప్రతిమాం కుర్యాత్సర్వేషాం స్థాపనం భవేత్. ౨౮

సౌవర్ణం రాజతం తామ్రం శ్రేష్ఠమధ్యమగౌణతః

రత్నజప్రతిమాం కుర్యాన్మానోన్మానం న విద్యతే.

౨౯

ఉష్ణీషం గోలకం జ్ఞేయం శిరోమానం త్రిమాత్రకమ్

కేశాంతార్పా సమం భాగం సంగమాత్పుటసూత్రకమ్.

30

పుటసూత్రార్ద్రమపర్యస్తమేకమేకస్తు భాగశః

గలమర్దాంగులం వింద్యాన్మాత్రార్ద్రం గ్రీవముచ్యతే.

3౧

హిక్మా హృదయపర్యంతం ముఖం మాత్రాధికం భవేత్

హృదయం నాభి తథైవోక్తం తదధస్తాత్తు తత్సమమ్.

3౨

ఊరూ చ ద్విముఖాయామం గోలకోత్పేధమిష్యతే

చరణం జానుమానం చ కాలాయ పురతో పరమ్ ?

33

హిక్మా సూత్రాదధస్తాత్తు బాహుద్విముఖనేత్రకమ్

ప్రకోష్ఠం ముఖబంతం చ ముఖమర్దాధికం భవేత్.

3౪

మణిబన్ధాంగులస్యా౭గ్రే ముఖాయామం ప్రశస్యతే

చతుర్భుజం చ కృత్వా తు మానమేవముదాహృతమ్.

3౫

..... వకుర్యాత్పద్మాకారం తు గోలకమ్

అథ వక్ష్యే విశేషేణ హవిష్పాకం విధానతః

3౬

పక్వా విత్తానుసారేణ హవీంష్యపి చ కల్పయేత్

అల్పే మహతి వా తుల్యం ఫలమాధ్య దరిద్రయోః,

3౭

నివేదయిత్వా దేవేశం కల్యాణం కారయేద్భుధః,

అవదత్వా ? పృతం యత్తు కల్యాణమశుభాయ వై.

3౮

అలాభే చైవ సర్వేషాం ప్రీహీణాం తండులాం స్తథా

- శతద్వయం పంచవింశద్వీహిభిః పూరితం తు యత్
శుక్తిమాత్రమితి ఖ్యాతం మానం తేనైవ కారయేత్. ౪౦
- తద్వయం తిలమిత్కుక్తం ప్రకుంచం స్యాత్తిలద్వయమ్
ప్రసృతిస్తద్వయం ప్రోక్తం కుడుబం ప్రసృతిద్వయమ్. ౪౧
- అంజలిస్తద్వయం ప్రోక్తం ప్రస్థం స్యాదంజలిద్వయమ్
పాత్రం ప్రస్థద్వయం ప్రోక్తమాధకం తద్వయం భవేత్. ౪౨
- చతురాధకసంయుక్తం ద్రోణమిత్యభిధీయతే
ద్రోణద్వయం భవేత్థారీ భారంథారీద్వయం భవేత్. ౪౩
- ద్రోణతండులసంయుక్తముత్తమం హవిరుచ్యతే
తదర్థం మధ్యమం ప్రోక్తంతదర్థమధమం భవేత్. ౪౪
- ఉత్తమోత్తమమిత్కుక్తమష్టద్రోణైస్తు తండులైః
అధికం యద్భవేత్తస్మాత్ప్రోక్తం సర్వం మహాహవిః. ౪౫
- తదర్థైస్తండులైస్సిద్ధం మధ్యమం హవిరుచ్యతే
షడ్ద్రోణైస్తండులైస్సిద్ధం హవిరుత్తమమధ్యమమ్. ౪౬
- ద్రోణహీనం భవేత్తస్మాదుత్తమాధమముచ్యతే
మధ్యమోత్తమమిత్కుక్తం చతుర్ద్రోణైస్తు తండులైః ౪౭
- ద్రోణత్రయం భవేద్యత్ర కృతం మధ్యమమధ్యమమ్
మధ్యమాధమమిత్కుక్తం ద్రోణద్వయకృతం హవిః. ౪౮
- ద్రోణేన తండులేనైవ నివేద్య ౭మధమోత్తమమ్
తస్య మధ్యమమిత్కుక్తమాధకద్వయసమ్మితమ్. ౪౯
- ఆధకేన తు సంయుక్తమధమాధమముచ్యతే
తండులనాధకార్థం తు దేవీనాం తు ప్రకల్పయేత్. ౫౦

చరుప్రస్థద్వయం ప్రోక్తం హవిరాధకముచ్యతే
ప్రస్థం కుడుబసంయుక్తం పిశాచానాం బలిర్భవేత్.

౫౦

గంధవర్ణరసైర్ముష్టాః ప్రగ్రాహ్యస్తండులాస్తథా
ప్రక్షాల్య తండులాన్ సమ్యక్ నిష్ఠేద్య చ పునః పునః.

౫౧

చతుః ప్రక్షాళనం కృత్యా 'ప్రజాస్థా'లీతి మన్తతః
'ఊర్జస్వ'తీతి మన్తేణ పాత్రే ప్రక్షిప్య తండులాన్.

౫౩

చుల్కామారోపయేత్పశ్చా 'ద్విష్ణవే జాష్ట'మిత్యపి
'వాచస్ప'తీతి మన్తేణ హవిస్స్విన్నస్తు పాచయేత్.

౫౪

ధూమగన్ధరసం స్విన్నమతిపక్వం చ శీతలమ్.
కేశకీటాపవిద్ధస్తు త్యజేత్పర్పుషేతం తథా.

౫౫

ముద్గం చైవ మహాముద్గం కూటస్థం రాజమాషకమ్
కదలీ పనసం చైవ కూష్మాండం బృహతీ తథా.

౫౬

కందమూలఫలాన్యన్యే సారాఢ్యా ఉపదంశకాః
గుడం దధి సమాయుక్తమాజ్యయుక్తం.....

౫౭

హవి : కృత్యా చతుర్భాగమూర్ధ్వభాగే నివేదయేత్
అధస్తాదేకభాగేన హోమార్ద్రం బలయే తథా.

౫౮

యదంశం పాత్రసంశిష్టం పూజాయైవ చ నిర్మితమ్
సావర్ణే రాజతే పాత్రే కాంస్యే తామ్రే నివేదయేత్.

౫౯

అగ్ని కార్యావశిష్టం చ బలిశిష్టం చ యద్దవిః.
తత్పర్వం పూజకాయైవ ప్రోక్తమేవం మనీషిభిః.

౬౦

ద్వితీయావరణే ప్రోక్తమాగ్నేయ్యాం పచనాలయమ్
అర్చకస్య గృహే వా ఽపి పాచయిత్వా నివేదయేత్.

౬౦

ప్రణిధిం చాజ్యస్థాలీం చ ప్రోక్షణీపాత్రమేవ చ
అర్హ్యప్రదానపాత్రం చ కుడుబేన ప్రపూరితమ్. ౬౨

హవిః పాత్రప్రమాణం బలిపాత్రప్రమాణతః
పానీయదానపాత్రం చ కాంస్యం శుక్తిజమేవ వా. ౬౩

హిరణ్మయం వా రౌప్యం వా యథాశోభమలంకృతమ్
తాంబూలదానే ప్యేవం స్యాత్సౌవర్ణం కాంస్యమేవ హి. ౬౪

దర్పణం చ ప్రదాతవ్యం ధ్రువానససమం భవేత్
ఆవాహనార్థప్రణిధిం ప్రస్థమాత్ర ప్రపూరితమ్. ౬౫

కలుషం కృమిశై వాలయుక్తం సూత్రవివర్జితమ్
గన్ధవర్ణరసైర్జుష్టమశుచిస్థానమాశ్రితమ్. ౬౬

పంకాశ్మదూషితం చైవ సాముద్రం పల్వలోదకమ్
అగ్రాహ్యముదకం గ్రాహ్యమేభిర్దోషైర్వివర్జితమ్. ౬౭

ఉత్తమం త్రిగుణైరద్భిస్సౌఖ్యం చాథమముచ్యతే
అభిషేకో నదీభ్యస్తు మధ్యమే మధ్యమం భవేత్. ౬౮

ఉశీరచన్దనోపేతం యజ్జలం పాద్యముచ్యతే
ఏలాలవంగతక్కోలజాతీఫలసమన్వితమ్. ౬౯

ఆప ఆచమనీయార్థముశీరామయచన్దనైః
ఆపః క్షీరకుశాగ్రాది యవసిద్ధార్థతండులైః. ౭౦

తిలవ్రీహిసమాయుక్తైరర్హ్యమష్టాంగముచ్యతే
చన్దనం చాగురుశ్చైవ కుంకుమం గన్ధ ఉచ్యతే, ౭౧

ఏకం ద్వయం త్రయం వాపి కర్పూరేణ చతుష్టయమ్
ఉశీరచన్దనోపేతం ఘృతయుక్తం ఘృతాఘృతమ్. ౭౨

కించిత్కర్పూరసంయుక్తం ధూపమిత్యుచ్యతే బుధైః
గోఘృతేన కృతం యత్తు దీపముత్తమముచ్యతే.

౭౩

చతురంగులమాయామం రాజసం దీపమేవ హి
దీపం తత్త్వంగులాయామం మధ్యమం దీపముచ్యతే.

౭౪

అధమం తు భవేద్దీపమంగులద్వయసమ్మితమ్
కాపిలేన ఘృతేనాఽపి కృతం కర్పూరవర్తికమ్.

౭౫

దీపం విష్ణుప్రియం ప్రోక్తం సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్
తామసం తు భవేద్దీపం మాహిషేణ తు సర్పిషా.

౭౬

వృక్షబీజోద్భవస్నేహదీపం పైశాచముచ్యతే
తామసం వాపి పైశాచమయోగ్యం దీపముచ్యతే.

౭౭

క్షౌమం కార్పాసజం వస్త్రం పక్షభేదాంగసంభవమ్
దశహస్తాయుతం చైవ విస్తారం తు ద్విహస్తకమ్.

౭౮

మనోహరం తు సుశక్లం విశేషం వస్త్రముచ్యతే
బేరాయామార్దమానేన వస్త్రవిస్తార ముచ్యతే.

౭౯

విస్తారాష్టగుణాయామం సదశం తు సలక్షణమ్
మయూరపింఛైః కుర్యాత్తు చతుస్తాలం తు విస్తృతమ్.

౮౦

అధోముఖం తు కర్తవ్యమత ఊర్ధ్వముఖం తథా
పంచాఽరత్న ప్రమాణేన దండస్పృదధమం తథా.

౮౧

అధికం ద్వాదశాంగుల్యం మధ్యమేచోత్తమేపి వా
ఏవం పింఛం సమాఖ్యాతం చత్రలక్షణముచ్యతే.

౮౨

షట్తాలం చత్రవిస్తారముత్తమం సముదాహృతమ్
మధ్యమం పంచతాలంస్యాచ్చతుస్తాలమథాధమమ్.

౮౩

మౌక్తికం తు భ వేచ్ఛత్రం వస్త్రేణా ౭పి హితం తథా
వస్త్రేణ వా తథా కుర్యాత్తాలపత్రమథా ౭పి వా.

౮౪

ఛత్రం త్వధోముఖం ప్రోక్తం దండం పింఛస్య దండవత్
సువర్ణరత్నసంయుక్తం కుర్యాదాభరణాదికమ్.

౮౫

ముకుటం కుండలం చైవ హారం కేయూరకం తథా
కటకం కటిసూత్రం చ పుష్పం వై హారనూపురే.

౮౬

కుర్యాదుదరబద్ధం చ రత్నహారం చ మేఖలామ్
హారం చ కర్ణపుష్పం చ ప్రతిమాయా యథార్హకమ్.

౮౭

చామరై శ్చామరం కుర్యాత్పింఛైర్వా ౭పి మయూరజైః
దండం హస్తప్రమాణం స్యాద్బాలదండప్రమాణకమ్.

౮౮

హేమరత్నమయం దండం తారతామ్రమయం తథా
అథ వా దారుదండం స్యాన్మయూరపింఛం చ యోజయేత్.

౮౯

ఏవం తు చామరం ప్రోక్తం ప్రచ్ఛన్నపటముచ్యతే
క్షౌమకార్పాససంయుక్తం ద్వారమానస్తు కారయేత్.

౯౦

అథ వక్ష్యే విశేషేణ సహస్రధారావిధిక్రమమ్
సౌవర్ణం రాజతం వాపి తామ్రం వాపి స్వశక్తితః.

౯౧

ఉత్తమం షోడశాంగుల్యం మధ్యమం ద్వాదశాంగులమ్
అష్టాంగులం తదధమం యథాశక్తి చ కారయేత్.

౯౨

ఏతై రంగులిభిస్సమ్యక్ భ్రమీకృత్య చ చన్ద్రవత్
భాగం భిత్తున్నతం ప్రోక్తం గోలకం వా విశేషతః.

౯౩

సీమావృత్తం తు విస్తారమష్టాంగులమితిస్మృతమ్.
కర్ణి కాయామవిస్తారం గోలకం తు యవోన్నతమ్.

౯౪

మధ్యే రత్నం సువర్ణం వా యథాశక్తి సమర్పయేత్
కర్ణికామభితః కుర్యాద్దళాన్యష్ట సుసంగతమ్.

౯౫

పరితష్టోడశదళం ద్వాత్రింశత్కర్ణికం బహిః
చతుష్షష్ఠిసమాయుక్తం దళం బాహ్యే ప్రకల్పయేత్.

౯౬

దలే యవద్వయఘనం రేఖామపి చ కారయేత్
సహస్రసుషిరైర్ముక్తం సమానోక్తం చ కారయేత్.

౯౭

షోడశద్వాదశాష్టాభిరంగుల్యాయామవిస్తృతమ్
మాలం తద్దస్తవిస్తారం శంఖాంతరసమీకృతమ్.

౯౮

పద్మాకృతిం చ కృత్వా తు తౌ చ నాలసమాయుతౌ
శేషం యుక్త్యా ప్రకుర్వీత జలనిర్గమనం బుధః,,

౯౯

సర్వసౌందర్యసంయుక్తం తథాకారం చ కారయేత్
ప్రక్షాళ్య పంచగవ్యేన శోధనీయేన శోధయేత్.

౧౦౦

దేవాలయస్య పురతో గోమయేనోపలిప్య చ
థాన్యరాశిం సమాస్తీర్య వస్త్రం చోపరి విన్యసేత్.

౧౦౧

ఉత్తరే వాస్తుహోమం చ పర్యగ్నిం చైవ పూర్వవత్
ఆచార్యం పూజయేత్తత్ర నవవస్త్రాంగులీయకైః,

౧౦౨

తంత్రేందుమండలం ధ్యాత్వా పద్మే పద్మనిధిం తథా
శంఖే శంఖనిధిం తద్వదావాహ్నేవ సమర్పయేత్.

౧౦౩

పుణ్యాహం వాచయిత్వా తు దక్షిణాం చ దదేత్పునః
బింబశుద్ధిం చ కృత్వా తు మంత్రేణైవాఽభిషిచ్య చ.

౧౦౪

దేవదేవం సమభ్యర్చ్య హవిస్తత్ర నివేదయేత్.

ఏవం వై కృతపాత్రాణి దేవార్థం చ ప్రదాపయేత్.

౧౦౫

తస్య కాయకృతం పాపం తత్ క్షణాదేవ నశ్యతి
సర్వదోషోపశమనం విష్ణుభక్తి వివర్ధనమ్.

౧౦౬

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్ఛాస్త్రే భృగుప్రోక్షాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణా ౭ ధికారే ఏకోనవింశో ౭ ధ్యాయః.

అథ ఐంశో ౭ ధ్యాయః.

రక్షాదీపవిధిః

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి రక్షాదీపవిధిక్రమమ్

సావర్ణం రాజతంవాపి తామ్రంవాపి స్వశక్తితః.

౧

ద్వాత్రింశదంగులం శ్రేష్ఠం మధ్యమం పాదహీనతః :

అథమం వింశదంగుల్యం సమవృత్తం తు కారయేత్.

౨

అష్టదిక్షు చ మధ్యే చ చతుర్దిక్షు చ వా తథా

కేవలం కర్ణి కాం వాథ కర్ణి కాయాస్తు విస్తృతమ్.

౩

తదర్ధమున్నతం వింద్యార్ధండాయామం షడంగులమ్

ద్వ్యంగులం తు పరీణాహం తదూర్ధ్వే భాగవిస్తృతమ్.

౪

తదర్ధం విస్తృతోత్పేధం దీపపాత్రం ప్రకల్ప్య చ

అలాభే శాలిపిష్ఠం వా గోమయం వా సమాహరేత్.

౫

తత్తత్త్వానే తు విన్యస్య పాత్రేసంయోజయేత్తతః

ఆథకం వా తదర్ధం వా పిండార్ధం చ చరుంపచేత్.

౬

హరిద్రచూర్ణసంయుక్తం పాత్రే ప్రక్షిప్య మంత్రవిత్

ఆజేన్య స్రావ్య సంమృజ్య ముష్టిమాత్రం దృఢీకృతమ్.

౭

- దశపిండాం స్తదర్థం వా సాక్షతం చ సమాహరేత్
జలేన కుంభమాపూర్య సర్వగన్ధసమాయుతమ్. ౮
- కుశకూర్చాన్వినిక్షిప్య పల్లవై రపి భూషయేత్
అష్టమాంగలసంయుక్తం పాద్యాచమనసంయుతమ్. ౯
- పుష్పగంధసమాయుక్తం ధూపదీపార్ఘ్యసంయుతమ్
పృథక్పాత్రే సమాహృత్య దేవదేవం చ పూజయేత్. ౧౦
- శంఖధ్వనిసమాయుక్తం వంశధ్వనిసమాయుతమ్
భేరీమృదంగసుషిరవాద్యమోషసమాయుతమ్. ౧౧
- స్తోత్రధ్వనిసమాయుక్తం స్పృష్టిసూక్త సమన్వితమ్
దాసీభిశ్చైథ వా భక్తైస్సహస్తోపరి ధారయేత్. ౧౨
- ప్రదక్షిణం శనైర్గత్వా దేవాలయముపావ్రజేత్
ఆచార్యం పూజయిత్వా తు దేవదేవం ప్రణమ్యచ. ౧౩
- రక్షాదీపం సమాదాయ 'శ్రియే జాత' ఇతి బ్రువన్
బింబమూర్ద్ని తు సంయోజ్య త్రిః ప్రదక్షిణమాచరేత్. ౧౪
- దిక్పిండం తు విస్మజ్జ్యైవ ప్రోక్షయిత్వా చ మన్త్రవిత్
ప్రదక్షిణం ప్రణామం చ కారయేదష్టమంగలైః, ౧౫
- పాద్యమాచమనం దత్వాగన్ధపుష్పాదిభిర్యజేత్
ముఖవాసం చ దత్వాతు స్తుతిమన్త్రైశ్చ వైష్ణవైః. ౧౬
- సమాలభ్యైవ హస్తాభ్యాం పుష్పదూర్వాంకురాక్షతైః
పాదే పుష్పాంజలింకుర్యాత్కు ర్యాద్దేవస్య మన్త్రతః. ౧౭
- ఆలయాత్తు బహిర్గత్వా పీఠపార్శ్వే తు నిక్షిపేత్
కాతుకే బలిబేరేపి స్నాపనే ప్యాత్యవే ఽపి చ, ౧౮

- ప్రాదుర్భావే చ సర్వేషామవిర్భావే తథైవ చ
ఏవమేవ తు కృత్వా తు భ్రామయిత్వా విచక్షణః, ౧౯
- చక్రవీశామితాదీనామింద్రాదీనాం తథైవ చ
దర్శనం భ్రామణం చైవమాచరేచ్ఛాస్త్రవిత్తమః. ౨౦
- మోహోదజ్ఞానతః : కుర్యాత్సర్వహానిర్భవిష్యతి
సాయాహ్నే చ త్రిపూజాన్తే చోత్సవాన్తే చ నిత్యశః ౨౧
- ఏవమేవ విధానేన కారయేదుత్తమం విదుః
సర్వశాన్తికరం చా ౭పి సర్వసంపత్సమ్పద్ధిదమ్. ౨౨
- దారిద్ర్యాదివినాశేన సర్వాన్ కామానవాప్నుయాత్
-
- అతః : పరం ప్రవక్ష్యామి శిబికానాం తు లక్షణమ్. ౨౩
- మాత్రాంగులేన వా కుర్యాచ్ఛిబికాదీన్విధానతః
ఆవృతం తదర్థవిస్తారముత్తమం తు విధీయతే. ౨౪
- తత్ షడంగులహీనస్తు మధ్యమం తు ప్రకీర్తితమ్
విస్తారాధ్యర్థ పాదేన ఆయామద్విగుణం భవేత్. ౨౫
- ఉత్తమాధమమధ్యానాం శిబికావిస్తరో భవేత్
త్రిభాగైకస్య భాగం స్యాచ్ఛతుర్భాగైకభాగికమ్. ౨౬
- పంచభాగైకభాగం స్యాద్విస్తారస్య షునం భవేత్.
తచ్ఛతుర్భాగమేవం స్యాదేకైకం వమనం భవేత్. ౨౭
- శేషభాగం తు పద్మోక్తం తలాయుక్తి విశేషతః.
శిబికావిస్తృతం చైవం భాగైకం భాగమేవ చ. ౨౮
- తచ్ఛతుర్భాగమేవోక్తం భిత్త్యుత్సేధం విధీయతే
ద్వితలం త్రితలం చైవ గుళికాఫలకాభవేత్. ౨౯

గులికాపాదతలోత్సేధం మధ్యోర్ధ్వతలవత్సమమ్
చతుర్భాగైకమేవన్తు నవభాగైకమేవ వా.

30

అంగులం చాంగులార్థం చ ఊర్ధ్వపట్ట్య చ సంయుతమ్

అత : పరం ప్రవక్ష్యామి రథాదీనాం విధిక్రమమ్.

30

పంచషట్పస్తతాలం వా చాష్టతాలమథా ౭పి వా
విస్తారాయమమేవం స్యాదుత్సేధం ద్విగుణం భవేత్.

3౨

మండపద్వారయుక్తం వా కూటాకారమథా ౭పి వా
అధరాధరమాయామం రథాయామత్రయం భవేత్.

33

ఛత్రస్యాయామవిస్తారాదుత్సేదార్థప్రమాణతః
ఏవం తు పరికల్ప్యైవ శిబికాయామముచ్యతే.

3౪

రథాయామసమం వా ౭పి పాదహీనమథార్థకమ్
విస్తారం తత్త్రిభాగై కమాయామం చోచ్చయం భవేత్.

3౫

విస్తారార్థసముత్సేధం విస్తారార్థాధికాయతమ్
శయనం సంప్రకల్ప్యైవ పూర్వోక్తేనైవ దారుణా.

3౬

సర్వాలంకారసంయుక్తం సర్వసౌందర్యసంయుతమ్
శిల్పశాస్త్రోక్తమార్గేణ శిల్పిభి : కారయేద్బుధః

3౭

పంచగవ్యైస్సుసంశోధ్య వాస్తుహోమశ్చ హూయతామ్
పర్యగ్ని చైవ కృత్వా తు కలశైవస్నాపయేత్తతః

3౮

మండపే వా ప్రసాయాం వా స్థండిలే వాత్ర విన్యసేత్
నవైర్వష్ట్రైస్సమావేష్ట్య పుణ్యాహమపి వాచయేత్.

3౯

ఔపాసనాగ్ని కుండంచ కారయిత్వా విధానతః

ఆఘారం పూర్వవత్కృత్వా కుంభపూజాం సమాచరేత్.

౪౦

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ తత్తద్దేవాంశ్చ మూర్తిభిః
వ్యాహృత్యంతం చ హుత్వా తు అంతఃసోమశ్చ హూయతే. ౪౧

యానాదిషు చ తస్మద్దేవే తత్తద్దేవాం స్తథైవ చ
ఆవాహ్యైవ సమభ్యర్చ్య దేవదేవం ప్రణమ్య చ. ౪౨

పాద్యాద్యర్ఘ్యైస్తమభ్యర్చ్య హవిస్సమ్యజ్ఞీ వేదయేత్
సర్వాలంకారసంయుక్తం సర్వవాద్యసమన్వితమ్, ౪౩

యానాదిషు సమారోప్య 'ప్రతద్విష్ణు'రితి బ్రువన్
గ్రామం వా ప్యాలయం వా ౭పి ప్రదక్షిణమథా ౭ చరేత్ ౪౪

మందిరం సంప్రవిశ్యైవ స్వే స్వేస్థానే నివేశయేత్
ఏవం యః కురుతే భక్త్యా వైష్ణవం పదమాప్పుయాత్. ౪౫

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి ప్రపామండపలక్షణమ్
మండపం త్రివిధం జ్ఞేయం విమానసమవిస్తృతమ్. ౪౬

అర్థం పాదం తు పాదం వా హీనన్తు త్రివిధం భవేత్
ప్రముఖే తస్యసోపానమాలయార్థమితి స్మృతమ్. ౪౭

పూర్వేతు స్నపనార్థాయ మండపం సంప్రకల్పయేత్
షోడశస్తంభయుక్తం వా ద్వాదశ స్తంభసంయుతమ్. ౪౮

ఐశాన్యే వా ప్రకుర్వేత్ స్నపనార్థం ప్రకల్పయేత్
ప్రథమావరణే వా ౭ థ ద్వితీయావరణే ౭థ వా. ౪౯

ఏకాదశేన హస్తేన సమం సమ్యక్ ప్రకల్పయేత్
నవహస్తం సప్తహస్తం పంచహస్తమితి త్రిధా. ౫౦

ప్రథమావరణే బాహ్యే మండపం విధీయతే
ఆస్థానవృత్త గేయాదిదర్శనార్థం ప్రకల్పయేత్. ౫౧

పూర్వవత్ప్రముఖే కుర్యాద్యథావిభవవిస్తరమ్
యజమానస్య హస్తేన ద్విహస్తం వివర్ధయేత్. ౫౨

పూర్వవత్ స్తంభసంయుక్తం యథాయోగ్యం ప్రకల్పయేత్
తత్పూర్వదిశి శాలాయాం నృత్తార్థం విధీయతే. ౫౩

విష్కంభం నవహస్తం వా ఆయామం ద్విగుణీకృతమ్
యజమానేచ్ఛయా తత్ర ద్విహస్తం వివర్ధయేత్. ౫౪

- - -

ఆయాదిలక్షణం వక్ష్యే యజమానానుకూలతః
హస్తం పాదం తదర్థం వా విస్తారాయాదిసంయుతమ్. ౫౫

తథైవ నూనం కృత్వా తు ఆయాదీన్ లక్షయేద్బుధః
శిలాభిరిష్టకాభిర్వా హస్తోచ్చయసమం తలమ్. ౫౬

ద్వితలం వా ప్రకుర్వీత తాలం సమ్యక్ ప్రకల్పయేత్
శైలజం దారుసారం వా స్తంభమాహృత్య యత్నతః ౫౭

వృత్తం వా చతురశ్రం వా ఋజుం వక్రవివర్జితమ్
స్తంభానాం వింశతిం గృహ్య బాహ్య స్తంభం ప్రగృహ్య చ. ౫౮

తన్మధ్యే ద్వాదశ స్తంభం పూర్వవత్కారయేద్బుధః
స్తంభాయామం యథాయోగం కృత్వా తత్ర విచక్షణః ౫౯

ద్వితాలఘనసంయుక్తం స్తంభమానేన స్పృశ్తికమ్
స్తలతోర్ధ్వే విభజ్యైవ సమం వందత్యప్రకల్పయేత్. ౬౦

తస్యామేవ తు స్తంభార్థం పాదం సంస్థాప్య స్పృశ్తికమ్
దృఢం కృత్వా తదూర్ధ్వే తు స్తంభం సంస్థాప్య వై బుధః ౬౧

ద్వ్యంగులం చ భవై ర్వా ౭౪ వేదికాం కారయేద్బుధః

- ఉత్తరం తత్సమం కృత్వా బోధితే తు సుయోజయేత్
స్తంభాదూర్ధ్వం తు సంస్థాప్య తదూర్ధ్వే ప్రస్తరం న్యసేత్ ౬౩
- అభ్యంతరోత్తరాదూర్ధ్వే ౭ బిష్టకా ౭ ధానపాదయోః
బాలోత్తరం యథాయోగ్యం స్థాపయేత్సుదృఢం క్రమాత్. ౬౪
- తద్బిల్వకో యథామార్గం యోగ్యం తత్పద్మముచ్చయమ్
ఏవంలక్షణసంయుక్తం దర్శనీయం చ కారయేత్. ౬౫
- యజమానేచ్ఛయా తత్తన్మండపేన సహైవ తు
షోడశ స్తంభసంయుక్తం ద్వాదశ స్తంభమేవ వా. ౬౬
- భక్తియుక్తం ప్రకల్ప్యైవ ప్రపాం యుక్త్యైవ కారయేత్
అపరే ద్వారసంయుక్తం పూర్వవత్ స్తంభమేవ వా. ౬౭
- కవాటం తత్ర వా కుర్యాచ్ఛేషం యుక్త్యైవ కారయేత్
శిల్ప శాస్త్రోక్తమార్గేణ శిల్పిభిః : కారయేద్బుధః ౬౮
- మండపస్య సమాప్తా తు అంకురానర్పయేత్క్రమాత్
శుద్ధ్యర్థం వాస్తుహోమం చ పుణ్యాహం చైవ కారయేత్ ౬౯
- బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్పశ్చ తద్దేశముపలక్షయేత్
చరోదయే చ నక్షత్రే స్థిరరాశిం ప్రగృహ్య చ. ౭౦
- మండపస్య తు మధ్యే వై ధాన్యపీఠాని కల్పయేత్
ప్రతిష్ఠోక్తక్రమేణైవ కుంభన్యాసాది కారయేత్. ౭౧
- పశ్చిమే గార్హపత్యాగ్నావాఘారం జాహుయాత్క్రమాత్
హోతా హోత్రక్రమేణైవ హోత్రం తత్ర ప్రశంసయేత్. ౭౨
- తత్తద్దేవస్య చావాహ్య జష్టాకారం హుతం చరేత్
శ్రీసూక్తం వైష్ణవం చైవ వైష్ణవం చై కవింశతిః ౭౩

ఇంద్రాదిలోకపాలానాం ప్రత్యేకం జుహుయాత్క్రమాత్
తత్తత్స్థానే తు కూర్చే వా స్థండిలే వా సమర్చయేత్.

౭౪

ప్రభూతం తు నివేద్యైవ ద్రోణం ద్రోణార్థమేవ వా
ఆచార్యస్యార్చకాదీనాం దక్షిణాం చ దదేత్క్రమాత్.

౭౫

సావర్ణైరుత్పలైః పుష్పైరలంకుర్యాత్ప్రసాం తతః

పద్మై ర్వా కుముదై ర్వా ౭థ పుష్పైరవ్యైస్సశక్తితః

౭౬

దేవదేవమలంకృత్య వస్త్రమాల్యాదిభిః పునః

ప్రసాం సంయోజ్య దేవేశం ధ్యానేనైవ తు సన్నయేత్.

౭౭

దేవేశం స్థాపయేత్తత్ర పాద్యాద్వైయేరర్చయేత్క్రమాత్

మహాహవిః ప్రభూతం వా యథాశక్తి నివేదయేత్.

౭౮

ఏవం యః కురుతే భక్త్యా విష్ణులోకే మహీయతే.

౭౮1

ఇతి శ్రీ వైఖానసే భగవద్భాష్యే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం

ప్రక్షీర్ణా ౭ధికారే వింశో ౭ధ్యాయః

అధైకవింశో ౭ధ్యాయః

విశేషార్చనమ్

అథాతస్సంప్రవక్ష్యామి విష్ణుపంచదినాని చ

శ్రవణం ద్వాదశీ శుక్లే కృష్ణే చార్దే చ ద్వాదశీ.

౧

పూర్ణిమా చా ౭ప్యమావాస్యా పంచైతాని దినాని వై

పూర్వోక్తేన విధానేన అంకురానర్చయేత్క్రమాత్

౨

బద్ధ్వా ప్రతిసరం తత్ర పూర్వరాత్రౌ తు శాయయేత్

- ప్రాతస్సన్ధ్యార్చనానే తు స్నాపనోక్తక్రమేణ వై. ౩
- సమభ్యర్చ్య నివేద్యైవ పూర్వస్థానే నివేశయేత్
మార్గాశీర్వాఖ్యమాసే తు పూర్వపక్షే విశేషతః ౪
- ప్రాతస్సన్ధ్యవసానే తు పూర్వమాస్థానమండపే
సంస్థాప్య చతురో వేదాన్ క్రమేణాధ్యాపయేత్సదా ౫
- పూజయేద్దేవదేవేశం సప్తవింశతివిగ్రహైః
ఏకాదశీముపాష్ట్యైవమహాపాతకనాశినీమ్. ౬
- తతః ప్రభాతే ద్వాదశ్యాం స్నాత్వా స్నానవిధానతః
మృణ్మయాని తు భాండాని పురాణాని పరిత్యజేత్. ౭
- మృష్టసిక్తోపలేపాద్వైశ్శోధయిత్వా యథార్హకమ్
స్నాపనోక్త క్రమేణైవ స్నాపయిత్వా యథావిధి. ౮
- ఆసనాదిభిరభ్యర్చ్య పాయసం చ నివేదయేత్
పానీయాచమనం దత్వా ముఖవాసం తతః పరమ్. ౯
- పురుషసూక్తేన సంస్తూయ గ్రామం చైవ ప్రదక్షిణమ్
ధామప్రదక్షిణం కృత్వా జీవస్థానే నివేశయేత్. ౧౦
- సంవత్సరే ౭ ర్చనే హీనే నిత్యనైమిత్తికాదిషు
తత్సర్వం పూర్ణమిత్యాహుర్ద్వాదశీపూజనే కృతే. ౧౧
- - -
- పాషే తు పూర్ణిమాయాం వై విష్ణుపంచదినోక్తవత్
అర్చయిత్వా తు దేవేశం గవ్యం క్షీరం నివేదయేత్. ౧౨
- సో ౭పి సంవత్సరఫలం లభతే నా ౭త్ర సంశయః

మాఘమాసే పునర్వస్వో రాఘవో ౭ జాయత స్వయమ్ ౧౩

తతస్తస్యాముపోచ్చైవ రామం వా విష్ణుమేవ వా
గ్రామం ప్రదక్షిణం కృత్వా స్నాపయిత్వా నివేదయేత్. ౧౪

- - -

తిలపద్మవిధిం వక్ష్యే శ్రుణుధ్వం మునిపుంగవాః
మాఘమాసే తు పంచమ్యాం పూర్వపక్షే విశేషతః ౧౫

పూర్వరాత్రౌ తు దేవేశమర్చయిత్వా యథావిధి
హవీంష్యపి నివేద్యైవ బద్ధ్యా ప్రతిసరం పునః ౧౬

పూర్వవచ్చాయయిత్యైవ రాత్రిశేషం నయేత్క్రమాత్
ప్రభాతే దేవముద్దాప్య కలశైస్సాన్నిపయేత్పునః ౧౭

మండపం వా ౭థ కూటం వా ప్రసాం వా ౭థ యథోచితమ్
గోమయేనోపలిప్తైవ పంచవర్ణైరలంకృతమ్. ౧౮

తస్మిన్ సంస్థాప్య దేవేశం ప్రణమ్యైవా ౭ సుమాన్య చ
ప్రముఖే ధాన్యరాశౌ తు ద్విహస్తాయతవిస్తృతే. ౧౯

కృష్ణాజినం సమాస్తీర్య నవవస్త్రేస్సమాస్తరేత్
తదూర్ధ్వే తు వికీర్ణ్యైవ షడ్ద్ఘ్నం తిలమేవ హి. ౨౦

ద్రోణత్రయం ద్వయం వా ౭ పి మండలాకారవత్తథా
అష్టభిశ్చదలై ర్యుక్తం తిలపద్మం సమాలిఖేత్. ౨౧

త్రిణిష్యేన తదర్ధేన నిష్కుమాత్రేణ వా పునః
స్వర్ణపద్మం చ కృత్వా తు తిలపద్మే తు విన్యసేత్ ౨౨

- - -

ఆఢకై శ్శాలిధాన్యైశ్చ పూర్ణ పాత్రాణి షోడశ

- ఇంద్రాదీశానపర్యంతం శాలిరాశ్వుపరి న్యసేత్. ౨౩
- ఆథకం తైలమాహృత్య తదర్థం చ పుత్రం తథా
పశ్చిమే దధి సన్న్యస్య దేవదేవం ప్రణమ్య చ. ౨౪
- ఆత్మసూక్తం చ జప్త్వా తు పూజయేదష్టవిగ్రహైః
ప్రణమ్య దేవదేవాయ పద్మమధ్యే తు పూర్వవత్. ౨౫
- ప్రాచ్యాది పురుషాదీంశ్చ చతుర్మూర్తిభిరాహ్వాయేత్
ఏకాదశోపచారైశ్చ పూజయిత్వా యథార్హకమ్. ౨౬
- ఇంద్రాద్వైశా న్తమావాహ్య దిగ్దేవానర్చయేత్తతః
'అతోదేవా'ది సంయుక్తం విష్ణుసూక్తం జపేత్పునః ౨౭
- బింబే దేవం సమారోప్య చాన్యానుద్వాసయేత్క్రమాత్
యజమానో ౭థ తత్కాలే దద్యాదాచార్యదక్షిణామ్. ౨౮
- విష్ణుభక్తియుతం శాన్తం దయాద్యాత్మగుణై ర్యతమ్
వేదపారాయణపరం సర్వావయవసంయుతమ్. ౨౯
- విప్రమాహూయ తత్కాలే దేవస్య నియతో ౭ గ్రతః
ధ్యాత్వా దేవేశ మాచార్యో దేవదేవస్య సన్నిధౌ ౩౦
- తలపద్మం దదేత్తస్మై సర్వలోక హితాయ వై
స్తోత్రైర్గ్రయైశ్చ వాద్యైశ్చ స్తుత్వా దేవం సమర్చయేత్. ౩౧
- దేవం యానే సమారోప్య సర్వాలంకారసంయుతమ్
దేవాలయం పరీత్యైవ జీవస్థానే నివేశయేత్, ౩౨
- ఏవం యః కురుతే భక్త్యా విష్ణవే పరమాత్మనే
సర్వాన్ కామానవాప్నోతి వైష్ణవం లోకమశ్నుతే. ౩౩

- - -

ఫాల్గునే మాసి ఫల్గున్యాం శ్రియా సార్థం జనార్దనమ్

స్నాపయిత్వోత్సవం కృత్వా సమభ్యర్చ్య నివేదయేత్.

3౪

- - -

చైత్రే మాసి తథా చైత్ర్యాం కుర్యాద్దమనకోత్సవమ్.

పూర్వస్మిన్నేవ దివసే రాత్రిపూజావసానకే.

3౫

బద్ధ్వా ప్రతిసరం తత్ర దేవేశాయ నివేదయేత్

వసంతం కామమభ్యర్చ్య పాయసాన్నం నివేదయేత్.

3౬

దేవస్య దక్షిణే పార్శ్వే మాలాం దమనకీం న్యసేత్

ప్రభాతే దేవముత్తాప్య స్నాపయిత్వా ౭ర్చయే త్తథా

3౭

దేవస్య పుష్పమన్త్రాభ్యాం దద్యాద్భక్తి సమన్వితమ్

సర్వేషాం పరివారాణాం దద్యాత్తన్మంత్రమూర్తిభిః

3౮

గ్రామం ప్రదక్షిణం కృత్వా సంస్థాప్యాస్థానమండపే

సమభ్యర్చ్య నివేద్యేవ ముఖవాసం దదేత్తతః

3౯

- - -

వైశాఖ్యాం పౌర్ణమాస్యాం వై స్నాపయిత్వా సమర్చయేత్

- - -

జ్యేష్ఠే తు స్నాపయేద్దేవం నవవస్త్రం ప్రదాపయేత్.

౪౦

సో ౭ పి సంవత్సరఫలం ప్రాప్ను యాదేవ మానవః

- - -

అర్ఘ్య దానం ప్రశస్తం స్యాద్దేవస్యాషాఢమాసకే.

౪౧

- - -

శ్రావణే మాసి నక్షత్రే శ్రవణే తు విశేషతః

ఉత్సవస్సపనాదీని పూర్వవత్కారయేద్బుధః

౪౨

- - -

- అతః పరం ప్రవక్ష్యామి జయన్యుత్సవలక్షణమ్
జయన్తీ శ్రావణే మాసి కృష్ణపక్షే ౭ష్టమీ శుభా ౪౩
- రోహిణీసహితా జ్ఞేయా సర్వపాపహరా తిథిః
తస్యాం జాతో జగన్నాథో జగత్పాలనకాంక్షయా ౪౪
- చన్ద్రస్యోదయ కాలే తు మధ్యరాత్రే స్వలీలయా
తస్మిన్ వై దివసే కృష్ణమర్చయిత్వా ప్రయత్నతః ౪౫
- ఉత్సవం కారయేద్యస్తు విష్ణోస్సాలోకృతాం ప్రజేత్
అష్టమీ రోహిణీయుక్తా రహితా వా విచక్షణైః ౪౬
- అవిదైవ సదా గ్రాహ్యో సప్తమ్యా సర్వదా తిథిః
ఆదిత్యోదయవేలాయాం కలామాత్రా ౭ష్టమీ యది. ౪౭
- సా తిథిస్సకలా జ్ఞేయా నిశీథవ్యాపినీ భవేత్
నాగవిద్వా యథా నందా వర్జితా శ్రవణా ౭ స్వితా. ౪౮
- తథాష్టమీం పూర్వవిద్వాం సర్వాం వాపి పరిత్యజేత్
అవిదైవా ౭ష్టమీ గ్రాహ్యో తాం సుపుణ్యాముపావసేత్. ౪౯
- రోహిణీసహితా కృష్ణా మాసి భాద్రపదే ౭ష్టమీ
అర్ధరాత్రాదధోశ్చోర్ధ్వం కలయా వాపి పూర్వవత్ ౫౦
- జయన్తీ నామ సా ప్రోక్తా సర్వపాపప్రణాశినీ
- - -
- తస్మాత్తు దివసాత్పూర్వం నవమే వా ౭థ సప్తమే ౫౧
- పంచమే వా త్ర్యహే ౭ వాపి విధినా చాంకురార్పణమ్
పూర్వేద్యురేవ శర్వర్యాం రాత్రిపూజావసానకే. ౫౨
- బద్ధ్యా ప్రతిసరం తత్ర శయనే శాయయేద్ధరిమ్
తస్యాం తిథావర్త రాత్రే కృష్ణమేవం విశేషతః ౫౩

పుష్పాంజలిం తతః కుర్యాద్భియా యుక్తో జనార్దనః
భూమిభారాపహరాయ లోకే జాతో జగత్పతిః

౧౪

ఇతి సంచింతయేద్దేవం వైష్ణవం మంత్రముచ్చరన్
సర్వాలంకారసంయుక్తం మండపం చ ప్రదక్షిణమ్.

౧౫

పురస్తాన్మధ్యమే వాపి చాస్థానే వాప్యలంకృతే
తన్మధ్యే విష్ణురే స్థాప్య దేవదేవం ప్రణమ్య చ

౧౬

తైలం హరిద్రచూర్ణం చ కలశాన్ సంప్రపూర్య చ
ష్ఠండిలే విన్యసేత్తత్ర దేవదేవం సమర్చయేత్.

౧౭

తైలేనాఽభ్యంజనం కృత్వా చూర్ణేనోద్వర్తనం చరేత్
నాదేయం గంధతోయం చ పుష్పోదం చాక్షతోదకమ్.

౧౮

కుశోదకం తు సంభృత్య కలశాన్ పంచ విన్యసేత్
'అతో దేవా' ది భిర్మునై స్సాపయేత్పురుషోత్తమమ్.

౧౯

పాద్యాద్యర్హాస్తమభ్యర్చ్య దేవదేవం ప్రణమ్యచ
'హిరణ్యగర్భ' ఇత్యుక్త్వా గవాం క్షీరం నివేదయేత్.

౨౦

ముఖవాసం చ దత్త్వైవ ప్రణామం చ తతశ్చరేత్
నివేదితం తు తత్ క్షీరం వంధ్యాపుత్రప్రదం భవేత్.

౨౧

పీత్వా ప్రసూతే పుత్రం చ ఆయుష్మన్తం బలాన్వితమ్
నీత్వా పుత్రం చ తైలం చ ముఖవాసయుతం తథా.

౨౨

దేవస్య దర్శయిత్వా తు బ్రాహ్మణేభ్యః ప్రదీయతామ్
దేవదేవమలంకృత్య భక్తానామాత్తచేతసామ్.

౨౩

యథా వై యాజమానస్య తథా ప్రియకరం బుధైః
సర్వవాద్యసమాయుక్తం సర్వాలంకారసంయుతమ్.

౨౪

గ్రామం వా ౭ప్యాలయం వాపి ప్రదక్షిణమథాచరేత్
ఆలయం సంప్రవిశ్యైవ కలశైస్సాపయేద్బుధ:

౬౫

ఆచార్య దక్షిణాం దత్వా సోదకం దేవసన్నిధౌ
ప్రభూతం తు నివేద్యైవ ముఖవాసం దదేత్సునః,

౬౬

ఏవమేవం తథా కుర్యాదుత్సవం ప్రతివత్సరమ్
భుక్తి ముక్తిప్రదమిదమృషిభిః పరికీర్తితమ్.

౬౭

అపరే ౭థ దినే వా ౭ పి కారయేదుత్సవం బుధః
యద్యన్మన్తక్రియాలోపో వైష్ణవైర్హూయతే తథా.

౬౮

ఏకస్మిన్ వత్సరే హీనే దేవదేవం ప్రణమ్య చ
స్సపనం పంచవింశద్భిః కలశై శ్చుద్ధమానసైః

౬౯

శాన్తిహోమం చ హుత్వా తు పుణ్యాహమపి వాచయేత్
ఉత్సవం ద్విగుణం కుర్యాద్దక్షిణాం చ స్వశక్తితః

౭౦

శ్రావణే ద్వాదశీయోగే మాసి భాద్రపదే తథా
సంవత్సరార్చాదోషస్య శాన్త్యర్థం కేశవస్య తు.

౭౧

అస్మిన్ మాసే విశేషేణ పవిత్రారోపణం హరేః
సర్వదోషోపశమనం సర్వకామాభివృద్ధిదమ్,

౭౨

మాసే ౭ స్మిన్నారభేత్తైవ శ్రవణవ్రతముత్తమమ్
త్రిభిర్వర్షైస్త్రిభిర్మాసైరుషోష్య చ మహాత్పలమ్.

౭౩

ఆశ్వయుజమాసే చాశ్వరే దేవేశం స్సాపయేత్తతః
అర్ఘ్వాదానం ప్రశస్తం స్యాద్దేవదేవస్య శార్ఙ్గిణః

౭౪

- అథా ౭౮: కృత్తికాదీపదానలక్షణముచ్యతే
కార్తిక్యాం పూర్ణిమాయాన్తు యద్దక్షన్తు ప్రవర్తతే. ౭౫
- తద్యక్షం దీపఋక్షం స్యాత్కాలాపేక్షా న విద్యతే
రవ్య స్తమయవేలాయాం దీపారోపణమాచరేత్. ౭౬
- దేవస్య సన్నిధౌ స్తంభే దేవాలయసమోచ్ఛయే
అధికే వా మహాదీపం మహాస్నేహం ప్రకల్పయేత్. ౭౭
- త్రిపాదం వా తదర్థం వా దీపదండం సమాహరేత్
వేణుం వా క్రముకం వా ౭పి తాళం వా నాళికేరకమ్. ౭౮
- మధూకం తింత్రీణీకం చేత్యన్యైస్సారద్రుమైస్తథా
శతాష్టదీపసంయుక్త ముత్తమోత్తమముచ్యతే. ౭౯
- ఉత్తమే మధ్యమం దీపం శతసంఖ్యాకమం విదుః
ఉత్తమాధమదీపం స్యాన్నవతిర్న్య దికా తథా. ౮౦
- మధ్యమోత్తమముక్తం స్యాదశీతిశ్చతురస్తథా
మధ్యమే మధ్యమం చైవ షట్సప్తతిరథోచ్యతే. ౮౧
- మధ్యమాధమదీపన్తు అష్టషష్టిరితి స్మృతమ్
అధమోత్తమదీపన్తు షష్టిసంఖ్యాం వదన్తి హి. ౮౨
- ద్విపంచాశత్రదీపాంశ్చ కుర్యాదధమమధ్యమే
అధమాధమమేవేదం చత్వారింశత్రదీపకమ్. ౮౩
- అశక్తానాం యథాశక్తి దీపంతత్రైవ యోజయేత్
దండే తు సుషిరే యోజ్యం చతుర్దిక్షు క్రమేణ వై ౮౪
- భూతపీఠస్యపూర్వేతు దీపస్థానం విధీయతే
పద్మకోశప్రతీకాశ ఇతిశ్రుత్యాముదాహృతమ్. ౮౫

- తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన పద్మం కుర్యాత్సలక్షణమ్
విస్తారాయామతుల్యం స్యాచ్ఛతుస్తాలప్రమాణతః ౮౬
- గోలకాంగులముత్సేధం చతురశ్రం ప్రకల్పయేత్
తత్రైవ శాలిభి స్తిర్యకృద్మమష్టదలాన్వితమ్. ౮౭
- తన్మధ్యే తాలమాత్రేణ సమవృత్తం సకర్ణికమ్
ఏకాంగులసముత్సేధం తత్రైవోపరి తండులైః ౮౮
- సతి పద్మం సముత్పల్లం నవవస్త్రం సమాస్తరేత్
పుష్పం తస్యోపరి న్యస్య కల్పయేత్పద్మమండలమ్. ౮౯
- దలేష్వభ్యర్చ్య చ వసూన్ మధ్యే ధర్మం సమర్చయేత్
ఆలయాభిముఖే కుర్యాత్ప్రసాం చై వాతిసుందరమ్. ౯౦
- ఆస్థానమండపే వా ౨ పి కల్పయేత్పద్మమండలమ్
సౌవర్ణం రాజతం తామ్రం మృణ్మయం వా స్వశక్తితః ౯౧
- శరావం ప్రస్థసంపూర్ణం సమాహృత్య విచక్షణః
కించిత్కర్పూర సంయుక్తం పిచువర్తిసమన్వితమ్. ౯౨
- గవ్యం ఘృతం సమాదాయ స్థాపయేత్పద్మమధ్యమే
ఆచార్యస్సప్రసన్నాత్మా నవవస్త్రోత్తరీయకః ౯౩
- ‘శ్రియే జా’ తేతి మంత్రేణ దీపస్యోద్దీపనం చరేత్
ప్రతిచ్యం పద్మమధ్యే తు శ్రియం ధ్యాత్వా సమాహ్వయేత్. ౯౪
- ఏకాదశోపచారైశ్చ పూజయిత్వా సమాహితః
శ్రీదేవీం మనసా ధ్యాత్వా శ్రీసూక్తం చ సముచ్చరన్. ౯౫
- దీపమాదాయ హస్తాభ్యామప్సరోభిర్విశేషతః
దీపాసన్యాంత్సమాదాయ తోయధారాసమన్వితమ్. ౯౬

- గేయధ్వనిసమాయుక్తం నృత్తవాద్యసమన్వితమ్
ప్రదక్షిణం తతః కృత్వా గర్భాగారం ప్రవేశయేత్. ౯౭
- దేవస్య దక్షిణే పార్శ్వే స్థాపయేన్మంత్రవిత్తమః
దేవదేవం సమానీయ మండలే స్థాప్య చాఽత్పరః ౯౮
- కుర్యాద్దశోపచారాంశ్చ సమభ్య ర్ఘ్యద్విధానతః :
'శ్రియే జా' తేతి మన్త్రేణ దీపానుద్దీపయేద్బుధః ౯౯
- గర్భగేహే చ సోపానే ప్రాసాదే ముఖమండపే
ప్రాసాదశిఖరే వా ఽపి గ్రీవాయాం చరణే ఽపి చ,
ప్రాకారేషు చ సర్వత్ర తథైవ స్థపనాలయే
పుష్పసంచయదేశే చ ద్వారే చాస్థానమండపే. ౧౦౦
- అన్యేష్వపి చ సర్వత్ర దీపానుద్దీపయేత్క్రమాత్
కార్పాసతూలం సంబద్ధ్య శరావేషు పృతేన వై. ౧౦౧
- పూర్వోక్తేనైవ మంత్రేణ చోద్దీపనమథాచరేత్
నృత్తగేయాదివాద్యైశ్చ ఘోషయిత్వా ప్రయత్నతః ౧౦౨
- తచ్చరావస్థదీపం చ బలిపీఠస్యపశ్చిమే
అధిదేవం సమారాధ్య నిక్షిపేద్దీపమండపే ౧౦౩
- 'శుభ్రాజ్యోతి' రితి ప్రోచ్య దండ్రాగ్రే ఽన్యాంశ్చ నిక్షిపేత్
నివేద్య బహుధా దేవం పృథుకాదీన్విశేషతః ౧౦౪
- భక్ష్యాణి గుడమిశ్రాణి ప్రభూతం చ మహాహవిః
గ్రామం ప్రదక్షిణం కృత్వా సర్వాలంకారసంయుతమ్ ౧౦౫
- పునర్దేవం సమాదాయ జీవస్థానే నివేశయేత్
సో ఽపి సంవత్సరఫలం ప్రాప్య గచ్ఛేత్పరం పదమ్. ౧౦౬

గ్రహణారాధనమ్

- అథా ౨ తస్యంప్రవక్ష్యామి సూర్యసోమోపరాగయో:
అర్చనాదివిధిం సమ్యక్ దేవదేవస్య శార్థిణా: ౧౦౮
- సూర్యగ్రహే చతుర్యామం త్రియామం తు విధుగ్రహే
నా ౨ శ్చన్తి హవ్యకవ్యాని దేవతా: పితరస్తథా ౧౦౯
- ఆలయే తు హరే: పూజాం న త్యజన్తి మహర్షయ:
హవిర్ని వేదనం హిత్వా పూజాం సర్వాం సమాచరేత్. ౧౧౦
- గ్రహణే వర్తమానే తు స్నాపయేతురుసోతమమ్
కోటియజ్ఞఫలం ప్రాప్య బ్రహ్మలోకే మహీయతే. ౧౧౧
- గ్రస్తా ౨ స్తగ్రహణే కుర్యాత్సుపనం తు పరే ౨హని,
తథా గ్రస్తోదయే కుర్యాదితి శాతాతపో ౨ బ్రవీత్. ౧౧౨
- సర్వథా వర్తమానే తు గ్రహణే స్నపనం చరేత్
గ్రహణం సంక్రమో హస్తిచ్ఛాయా చ విషువాదికమ్. ౧౧౩
- యుగాదిరేవ మాద్యాస్తు పుణ్యకాలా: ప్రకీర్తితా:
నిషేధ: కథిత: ప్రాజ్ఞైర్హవిర్దానవదుత్సవే ౧౧౪
- నిత్యార్చనం చోత్సవం చ స్నపనాత్పూర్వమాచరేత్
స్నాపయిత్వా హృషీకేశం హవిర్దానం ప్రశస్యతే. ౧౧౫
- వాస్తుశుద్ధిం సదా కుర్యాద్గ్రహణే చస్త్రసూర్యయో:
పురాణాని చ భాండాని త్యక్త్వాన్యాని సమాహరేత్. ౧౧౬
- కుశాగ్రాణాం సముత్ క్షేపాద్వాససాం శుద్ధిరిష్యతే.
అపక్వానాం చ వస్తూనాం న పక్వం పరిగృహ్లాతే. ౧౧౭
- అదృశ్యముపరాగన్తు నోపరాగం ప్రచక్షతే.

- దీక్షితస్య తథా ఽన్యస్య స్నానం స్యాత్పుర్వమోక్షయోః ౧౧౮
- యావానాద్యన్తకాలస్యోత్తావతా కీర్తయేద్ధరిమ్
మానీ జపాదికం కుర్యాదూర్ధ్వపుండ్రధరశ్చుచిః ౧౧౯
- సప్తవాతాహతం వస్త్రమార్థం ధృత్వా న దోషభాక్
గ్రహణే భగవత్సేవా సర్వాఽశుభవినాశినీ. ౧౨౦
- దద్యాద్దానాని శక్త్యా వై సకామో హరిమన్దిరే
తదనన్తం భవేత్సాక్షీ యత్రాఽనన్తో హరిస్స్వయమ్ ౧౨౧
- ప్రభూతం తు నివేద్యాఽథ భుంజీయాత్తదనన్తరమ్
రాత్రా శ్రాద్ధం ప్రకుర్వీత గ్రహణే తన్నదోషకృత్. ౧౨౨
- దూషితే తూ క్తకాలే తు తస్యాఽపగమ ఏవ చ
విపరీతే మహాన్ దోష ఇతి శాస్త్రవిదో విదుః ౧౨౩
- న నిశీథాత్పరం శ్రాద్ధమాపత్స్వపి విధీయతే
స్నానమాశౌచినాం నిత్యం తే ఽపి దానం చ కుర్వతే ౧౨౪
- న జపో న తపస్తేషామశుద్ధా మోక్షణే పునః
యదా రాశ్యన్తరం రాశేః కాలే సంక్రమతే రవిః ౧౨౫
- తదా తు పుణ్య కాలస్సౌత్సవనాద్యత్ర కారయేత్.
కటకే వింశతి : పూర్వం మకరే వింశతిః పరే ౧౨౬
- పుణ్యాస్తు ఘటికా : ప్రోక్షాన్తత్ర గ్రహణవచ్చరేత్.
యదా ఽస్తమయవేలాయాం సంధ్యాయాం సంక్రమో రవేః ౧౨౭
- పూర్వే ఽప్లి పుణ్యకాలస్సౌదపరాహ్లాత్పరస్త్పృతః
అర్ధాస్తమిత ఆదిత్యే తథా చాఽర్ధోదితే సతి ౧౨౮
- పాశ్చాత్యపూర్వఘటికాస్త్రీసస్సంధ్యా ప్రకీర్తితాః

ఉపరాగే ౭పి కుర్యాద్వై ఉత్సవే ౭వభృథం హరే:

౧౨౯

విధుగ్రహే నిశాం సర్వామహోరాత్రం రవిగ్రహే

త్యజేచ్ఛుభే తదా కుర్యాన్మైవ దీపోత్సవం హరే:

౧౩౦

పశ్యాన్నిశీథాద్రహణే దీపం దాస్యన్తి కే చ న

అవిద్ధే పర్వణి ప్రోక్తం దీపదానం శుభావహమ్.

౧౩౧

గ్రహణే ౭పి భవేద్దీపమవిద్ధా పూర్ణిమా న చేత్

అపర్వణ్యర్పితం దీపం హన్తి పుణ్యం పురాతనమ్.

౧౩౨

మాస రేష్వన్యపుణ్యరే విష్ణుపంచదినే తథా

అర్చనార్థాయ దేవస్య కాలో మధ్యాహ్న ఉచ్యతే.

౧౩౩

కామ్యే తు సుముహూర్తే స్వాత్పూజనం నా ౭న్యథా చరేత్.

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్ఛాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం

ప్రకీర్ణ ౭ ధికారే ఏకవింశో ౭ధ్యాయ:

అథ ద్వావింశో ౭ ధ్యాయ:

స్వపనమ్

అథా ౭తస్మై పనాగారం ప్రముఖే చోత్తరే తథా

ఐశాన్యాం వా విశేషేణ ప్రపాం వా మండపస్త్వ వా.

౧

వితానోపరి సంవీతం లంబమానం పరిష్కృతమ్

* * *

స్తంభాంతసంవేష్ట్య వస్త్రైశ్చ దుకూలై స్తాంతవైరపి.

౨

ముక్తాదామసమాయుక్తం పూర్ణకుంభసమన్వితమ్

- సత్త్వం రజస్తమశ్చైవ ఐశ్వర్యం చాఽదిదైవతమ్ 3
- చతుర్వేదాదికైర్మంత్రైస్తోరణాంస్తా పయేత్క్రమాత్
ఉభయోః పార్శ్వయోశ్చైవ కదళీక్రముకాన్స్వితమ్ 4
- పూర్వాంతముత్తరాంతం చ షట్సుత్రం సంప్రసార్య చ
కల్పయేదాయతసమం పదానాం పంచ వింశతిమ్. ౫
- మధ్యేబ్రాహ్మం పదం హిత్వా చర్యార్థం పరితోఽష్ట చ
పూర్వాది చత్వారి పదం ద్వారార్థం పరికల్పయేత్. ౬
- శిష్టాంశ్చ ద్వాదశపదాన్ ద్రవ్యన్యాసార్థమాహరేత్
మధ్యే శ్వభ్రస్తు కర్తవ్యమౌపాసనవిధానతః ౭
'
మధ్యే నిమ్నం చ కృత్వా తు తాలమాత్రప్రమాణతః
శ్వభ్రస్య మధ్యమే చైవ బిల్వజం ఫలకం న్యసేత్. ౮
- తత్ప్రమాణాధికం పీఠం పరితశ్చతురంగులమ్
మధ్యే హిత్వా ప్రతిష్ఠాప్య ద్వివేదిసహితం క్రమాత్. ౯
- తతః పావనమార్గేణ జలంగచ్ఛే దుదజ్ఞుఖమ్
మండపాత్తు బహిష్ఠానే జలస్థానం తు ఖానయేత్. ౧౦
- ఆచ్ఛాద్య కదలీపత్రైః పద్మపత్రైరథాపి వా
హోరిద్దైశ్చాఽథ పత్రైర్వాపత్రైః క్రముకజైస్తు వా. ౧౧
- 'అతో దేవా'ది మంత్రేణ కుశదర్శాంస్తు శోధయేత్
యావచ్ఛ్వాభప్రమాణం తావత్కృత్వా సమాహరేత్. ౧౨
- హస్తమాత్రం తథాఽయామం ప్రోక్షణార్థం తు కూర్చకమ్
మార్జనార్థం తు కూర్చంచ షడంగులమితి స్మృతమ్. ౧౩
- పంచభిర్వా త్రిభిర్వాఽథ ద్వాదశాఽంగులమాయతమ్

కలశార్థం తు కుర్వీత యథాకలశ సంఖ్యయా. ౧౪

తండులై ద్రీహిభిక్షైవ సతిలైశ్చ త్రివేదికమ్
ప్రీవ్యార్థం తండులం ప్రోక్తం తదర్థం చ తిలానపి. ౧౫

ఉత్తమం ద్రోణమిత్సుక్తం మధ్యమం తు తదర్థకమ్
అధమం చా ౨౬కం చైవ పంక్తిం కుర్యాద్విచక్షణః ౧౬

సమ్యక్ దగ్ధా తు కలశానభిన్నాంతసంప్రగృహ్య చ
శరావాణాం ప్రమాణం తు కుడుబం సముదాహృతమ్. ౧౭

షట్పృష్ఠమాత్రం కరకం కుంభం తు ద్రోణమేవ చ
దేవస్య' త్వేతి కలశాన్ కుంభాదీంతసంప్రగృహ్య చ. ౧౮

యవాస్తరం తు తంతూనాం సంవేష్ట్య కలశానపి
పూర్వరాత్రా విశేషణ దేవేశం సంప్రణమ్య చ. ౧౯

సమభ్యర్చ్య నివేద్యైవ ముఖవాసం దదేత్తతః
పూర్వోక్తేన విధానేన బద్ధ్యా ప్రతిసరం తతః ౨౦

శయనం సోపధానం చ కారయిత్వా తు పూర్వవత్
శయనే శాయయేద్దేవముత్తరాచ్ఛాదనం-చరేత్. ౨౧

నృత్యైర్గయైశ్చ వాద్యైశ్చ రాత్రి శేషం నయేత్త్రమాత్
తతః ప్రభాతే ధర్మాత్మా యజమానయుతో గురుః ౨౨

శ్వభ్రమధ్యే ప్రతిష్ఠాప్య కూర్చాంతమ్యజ్ఞుసేత్త్రమాత్
జయాదీరపి తత్రైవ చైంద్రాద్వైశా న్తమర్చయేత్. ౨౩

పంక్తీశమర్చయేత్పూర్వం నీలవారుణమధ్యమే
విష్వక్సేనం సమభ్యర్చ్య సోమేశానా ౨౪స్తరేపి చ. ౨౪

లోకపాలాంతమభ్యర్చ్యద్విగ్రహేర్తశభిష్ఠి భి:

ప్రాగ్రవ్యాణి

- నదీతీరే మృదం గృహ్య సస్యక్షేత్రే తటాకకే ౨౫
- దర్భమూలే చ సంగృహ్య గజదంతే తథైవ చ
గోశృంగే కర్కటావాసే వల్మీకస్య తు మధ్యమే. ౨౬
- మహిం దేవీమనుజ్జాప్య తాశ్చాహృత్య పృథక్ పృథక్
ఆతపేనా ౭థ సంశోష్య విశ్వామిత్రాన్ పరిహ్రాసేత్. ౨౭
- శరావేషు మృదం చైవ పూరయిత్వా పృథక్ పృథక్
ఇంద్రాదీశానపర్యంతం ప్రదక్షిణవశేన తు. ౨౮
- ‘ఉదుత్య’ఖితి మస్త్రేణ ప్రథమం సన్వసే నృపదః
మృదుపస్నానమేకం తు ఐశాన్యాం విప్యసేత్తదా. ౨౯
- అశ్వద్ధేన పలాశేన బిల్వేన ఖదిరేణ వా
కుర్యాదష్టా ౭ంగులోత్పేథం చతురశ్రం సమస్తతః ౩౦
- మూలం షడంగులం చాగ్రాత్త్యంగులం సముదాహృతమ్
అనేన వా మృదా వాపి కుర్యాద్ద్వి పర్వతాన్ క్రమాత్ ౩౧
- హిమవానూర్జవాన్వింధ్యో విదూరో వేదపర్వతః
మహేష్టశ్చ పురశ్చష్టశ్చతశ్చంగాశ్చపర్వతాః ౩౨
- ఏషాం వర్ణ స్తథైవో క్తుః కుర్యాద్వర్ణేన సంయుతాన్
శ్వేతం పీతం చ క్షణ్ణం చ రక్తం వై శ్వేతమేవ చ. ౩౩
- పీతం క్షణ్ణం చ రక్తం చ క్రమాద్వర్ణ ఉదాహృతః
ప్రాగాదీశాంత మేతాంశ్చ ‘ఇదం విష్ణు’రితి న్యసేత్. ౩౪
- శైలానాం చాప్యపస్నా మేకమీశాన్యగోచరమ్
శాలివ్రీహియవా ముద్గతిలమాష ప్రియంగవః ౩౫

గోధూమశృణక స్త్రీలో ౨ మసూరశృద్ధసీ తథా

కుళుద్ధమాష కాఙ్గైవ పష్టిర్నిష్పావ ఏవ చ.

3౬

ఏతాన్యాహృత్య ధాన్యాని శరావేషు పృథక్ పృథక్
ప్రక్షీప్య తాంశ్చ సంపూర్ణాన్ క్రమాద్వై ద్వౌ న్యసేత్తథా.

3౭

ఇంద్రాదీశానపర్యంతం 'శుక్రస్త' ఇతి మస్త్రతః
న్యసేదేకముపస్నానం ధాన్యానామగ్నిదిశ్యపి.

3౮

శరావాణామలాభే తు కలశేషు పృథక్ పృథక్
'సోమ ఓషధీనా' ముచ్చార్య పూర్వవచ్చా ౨ంకు రాసపి.

3౯

యమనీలాస్తరే చా ౨పి శరావే తు సువిన్యసేత్
అంకురాణాముపస్నానమేకమత్రైవ విన్యసేత్.

౪౦

పర్వతార్థం సమం ప్రోక్తవృక్షైర్య త్నేన వా మృదా
మంగలాని ప్రకుర్యాచ్చ దారుపక్షాణ్యనుక్రమాత్.

౪౧

శ్రీవత్సం పూర్ణకుంభం చ భేరీమాదర్శనం తథా
మత్స్యయుగ్మ ౨ంకుశం శంఖమావర్తమితి చాష్ట వై.

౪౨

శ్రీ వత్సం తత్తు రుక్మాభం ఘటో రక్తాభ ఉచ్యతే
రక్తం భేరీం సువర్ణాభం తస్య పార్శ్వే ౨సితం ? తథా.

౪౩

ఆదర్శనం చ శ్వేతం స్యాద్వృత్తం చన్ద్రవదిష్యతే
మత్స్యయుగ్మం తథా శ్వేతమూర్ధ్వాననమితీరితమ్.

౪౪

అంకుశస్య తు దండం చ రక్తం కృష్ణఘ్నణీయుతమ్
శంఖం శంఖనిభం ప్రోక్తం రక్తమావర్తమిష్యతే.

౪౫

సప్తాంగులసము త్సేధమేషాం పీఠం ద్విగోలకమ్
యథా ష్టక్షైస్తథా కుర్యాత్పంచవర్తైర్మృదా తథా.

౪౬

ఏవం లక్షణముద్దిష్టం శేషం యుక్త్యా సమాచరేత్
ప్రదక్షిణక్రమేణైవ చైంద్రాదీశా నైమర్మయేత్.

౪౭

దిష్టష్టసు మహాదిక్షు తత్రద్వారస్య దక్షిణే
'శం సా నియచ్చ' త్విత్యుక్త్యా మంగలాన్యత్ర విన్యసేత్

౪౮

మంగలానాముపస్నానమైంద్రాద్యే చైకమేవ హి
ఏవం ప్రకరణం ప్రోక్తం కలశానాం

౪౯

ద్వాదశప్రధాన ద్రవ్యాణి

పంచగవ్యక్రమం వక్ష్యే దేవస్య స్పృశనం ప్రతి
కపిలాయా వరం క్షీరం శ్వేతాయా దధి చోచ్యతే.

౫౦

రక్తవర్ణాఘృతం గ్రాహ్యం కృష్ణాయా గోశృక్పద్భవేత్
మూత్రం తు నీలవర్ణాయాః పంచగవ్యమితి స్మృతమ్.

౫౧

ప్రస్థపాదం ఘృతం చైవ ద్విగుణం దధి సంయుతమ్
గృహీత్వా త్రిగుణం క్షీరం గోమయన్తు చతుర్గుణమ్.

౫౨

షడ్గుణం చైవ గోమూత్రం పంచగవ్యయుతం క్రమాత్
అపాతితం తు గోమూత్రం పతితం గోమయం భవేత్

౫౩

ధారోష్ణం క్షీరమాదాయ సద్య స్తప్తం ఘృతం భవేత్
అశుక్తం దధి గృహీత్యాదేతత్సర్వత్ర లక్షణమ్.

౫౪

'గాంగేయం' మంత్రముచ్చార్య గోమూత్రం పూర్వమాహరేత్
తత్పరం తు శక్నోద్గ్రాహ్య 'మీశాన'మితి మన్తతః.

౫౫

'హిరణ్యపాణి' మిత్యుక్త్యా పయ ఆదాయ నిక్షిపేత్
'ఇషే త్యే'తి దధి యుంజ్యాద్భుతం 'చాయన్త' ఇత్యపి.

౫౬

ఇత్యేవం పంచభిర్మనైః పంచగవ్యం సమాహరేత్
ఏతదాడకపూర్ణస్తు కలశే దృశ్యతే పృథక్. ౫౭

సౌవర్ణం రాజతం తామ్రం కాంస్యం మృణ్మయమేవ వా
ద్వాదశా ౨౦గులవిస్తారం షోడశా ౨౦గులనాహకమ్. ౫౮

ద్వ్యంగులం సంభరేత్కంఠం ముఖం పంచాంగులంభవేత్
పక్వబింబ ఫలాకారం ఖండస్ఫుటితవర్జితమ్ ౫౯

ఏవం కలశమాదాయ పంచగవ్యైః ప్రపూర్య చ
'రుద్రమన్య'మితి ప్రోచ్య న్యసేదీశానగోచరే. ౬౦

ఆడకార్దపుతేనైవ సంపూర్ణం కలశం తథా
'పుతప్రతీక' ఇత్యుక్త్వా ఇంద్రేశానాంతరే న్యసేత్ ౬౧

కలశం మధుసంయుక్తం సుకుశైః పూరితం తథా
'మధు వా' తేతి మంత్రేణ ఇంద్రాగ్న్యోరంతరే న్యసేత్. ౬౨

న శుక్తం దధి గవ్యం చ ? సంపూర్ణ కలశం తథా
'దధి క్రావ్ణ' ఇత్యుక్త్వా ఆగ్నేయ్యాం దధి విన్యసేత్. ౬౩

సద్యో దుగ్ధం పయో గ్రాహ్య మక్షతైః పూరిత వ్రథా
'అణోరణీయా' నిత్యుక్త్వా యమాగ్న్యోర్మధ్యమే న్యసేత్. ౬౪

ఉశీరాగరుపర్ణైర్వా సంయుక్తం చన్దనేన వా
శుద్ధోదకేన సంగృహ్య కలశం పరిపూరితమ్. ౬౫

యమనీలాంతరే తత్ర 'అస్సర' స్వీతి విన్యసేత్
ప్రీహిమాషయవైర్ముక్తం సర్వపం చా ౨క్షతం విదుః. ౬౬

తూర్య ఘోషసమాయుక్తం మిశ్రితం చాక్షతోదకమ్
తత్రా ౨క్షతోదకేనైవ సంపూర్ణం కలశం తతః. ౬౭

‘ఇమా ఓషధయః’ ఇత్యుక్త్వా న్యసేన్నీ లే ఒక్షతోదకమ్
కదళీమాతులుంగామ్ర పనసై ర్నాళికేరక్షైః.

౬౮

ఆర్ద్రాదిభిః ఫలైశ్చాన్వైర్యథాలాభం సమాహృతైః
ఫలై రద్ధాంశసంయుక్తం శేషం తోయేన పూరితమ్.

౬౯

ఫలోదకమితి ప్రోక్తం కలశం సంప్రసాధితమ్
నీలవారుణయోర్మధ్యే ‘సోమం రా’ జేతి విన్యసేత్,

౭౦

కుశాగ్రైరథ వా దూర్ఘైరక్షతైశ్చ సమన్వితమ్
కుశోదకమితి ప్రోక్తం కలశం తేన పూరితమ్.

౭౧

వరుణోదానయోర్మధ్యే ‘యతస్స్వ’మితి విన్యసేత్
వజ్రం నీలం ప్రవాలం చ శంఖజం శుక్తిజం తథా

౭౨

ఏతాని పంచరత్నాని తతో మరతకం తథా
వైడూర్యం పుష్కరాగం చ గోమేధికమితి క్రమాత్.

౭౩

రత్నోదకమితి ప్రోక్తం కలశం తేన పూరితమ్
వాయవ్యే సన్న్యసేద్విద్వా ‘సతో దేవాది’ముచ్చరన్

౭౪

యథాలాభం తథా రత్నసువర్ణసహితం క్రమాత్
వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పురుషసూక్తయుతం జపేత్.

౭౫

తథా ఒభిమన్వితం తోయం జప్యోదకమితి స్మృతమ్
కుబేరోదానయోర్మధ్యే ‘బ్రహ్మ దేవానా’ మితి న్యసేత్.

౭౬

ఫలాన్తే తు వితున్నాస్సురోషధ్యస్సముదాహృతాః
సర్వోషధిసమాయుక్తం సర్వోషధ్యుదకం భవేత్.

౭౭

తుర్యాం శేషం గృహీతం చ కలశం పూర్ణమంభసా
సోమేశానా స్తరే చైవ ‘చిత్రం దేవానా’ మితి న్యసేత్.

౭౮

ఏషాం ప్రత్యేకమేకం తు కలశం శుద్ధవారిణా
గృహీత్వా తదుపస్నానం వామపార్శ్వే తు విన్యసేత్
ఉపస్నానే తు కలశానతో దేవా దినా న్యసేత్
ఏవం ప్రధానకలశాశ్చతుర్వింశతిరీరితాః.

౭౯

౮౦

అనుద్రవ్యాణి

నంద్యావర్తం చ పద్మం చ తుళసీ విష్ణుపర్ణి కా
బిల్వం చ కరవీరం చ పద్మం కుముదమేవ చ.

౮౧

అష్ట వై పుణ్యపుష్పాణి గ్రాహ్యేణి తు యథాక్రమమ్
దివా శుద్ధం తు బిల్వం చ కపిద్ధం బిల్వవన్నిశి.

౮౨

కరవీరం దివా శుద్ధం నిశి సితం ? తథా శుచి
శరావేషు సమాహృత్య పుష్పాణి తు పృథక్ పృథక్.

౮౩

‘ఇమాస్సుమనస’ ఇతి మన్తేణ యమనీలాంతరే న్యసేత్
తస్యోపస్నానమేకం తత్పార్శ్వే కలశం న్యసేత్.

౮౪

శ్రీవేష్టకం యవం ముద్గముశీరం చైవ రత్నకమ్
తథా మసూరం దమనం జాతీఫలయుతం తథా.

౮౫

లవంగం చ సమాహృత్య చూర్ణయిత్వా క్రమేణ వై
సమారాధ్యైవ తచ్ఛూర్ణం శరావేషు చ పూరయేత్.

౮౬

పంక్తీశార్దక్షిణే చూర్ణం ‘వన్ద్యో న’ ఇతి విన్యసేత్
ఏషామలాభే చూర్ణానాం గ్రాహ్యమేలాదిచూర్ణకమ్.

౮౭

ఉపస్నానం తు తత్పార్శ్వే త్వేకం వై కలశం న్యసేత్
అశ్వద్ధస్య మధూకస్య ఖదిరస్య వటస్య చ.

౮౮

వంజుళాసనయోశ్చ ౭పి చిత్రవృక్షస్య చ త్వచః

- హృత్వోల్లాఖలమధ్యే చ 'ఉదుత్య'మితి విన్యసేత్. ౮౯
- ఉక్త చర్మణ్యలాభే తు అశ్వద్ధస్య విధీయతే
కషాయం పరికల్ప్యైవ 'యే తే శత'మితి బ్రువన్. ౯౦
- వరుణోదానయోర్మధ్యే కషాయకలశం న్యసేత్
ఉపస్నానం తు తత్పార్శ్వే ఏకం వై కలశం న్యసేత్. ౯౧
- సింహీ చ నకులవ్యాఘ్రనన్దా త్యం చ పుష్కరమ్
దూర్వా చ సహదేవీ చ పాఠా సాహ్వయమేవ చ. ౯౨
- ఏవం వనౌషధీర్ధూహ్య సోమవాయ్యోస్తు మధ్యమే
ఉపస్నానం తు తత్పార్శ్వే ఏకం వై కలశం న్యసేత్. ౯౩
- నదీతటాకకూపానాం పల్వలస్య చ వారిభిః
పృథక్సంపూర్య కలశాంశ్చతురస్తు సమాహరేత్. ౯౪
- తస్యైకం కలశం పార్శ్వే ఉపస్నానం తు విన్యసేత్
హరేణుకం చ స్థాణేయం పత్రం వ్యాఘ్రనఖం తథా. ౯౫
- పర్ణాగరుం చ ద్యామాకం కచోరం చేరువాలకమ్
మాంసీ జాతిఫలైలాంశ్చ లవంగం చన్దనం తథా. ౯౬
- కర్పూరం చ బలోశీరస్థిరనారదమేవ చ ?
కుస్తుంబురుం తథా ౭న్యాని సుగంధీని శుచీని చ. ౯౭
- ప్రాణ్యంగం చ పురీషం చ వర్జయిత్వా సమాహరేత్
ఏతేషామపి యచ్ఛూర్ణం సూక్ష్మముత్పీడ్య కల్పితమ్. ౯౮
- సర్వగంధమితి ప్రోక్తం శరావేషు ప్రపూరయేత్
న్యసే 'త్రాతార'మిత్యేవ యక్షరాజేశమధ్యమే. ౯౯
- తత్తత్పార్శ్వే న్యసేత్తేషాముపస్నానం తథైవ చ

- నవస్య స్విగ్ధవర్ణస్య హరిద్రస్య ప్రకల్పయేత్. ౧౦౦
- చూర్ణం తు కలశే క్షిప్త్వా సంపూర్ణం కలశం చరేత్
పంక్తిశస్త్వేవ పార్శ్వే తు 'సినీ వా'లీతి విన్యసేత్. ౧౦౧
- తస్య పార్శ్వే న్యసేదేకముపస్నానంతు పూర్వవత్
పాలాశదూర్వాపామార్గనన్ద్వావర్తదలాని చ. ౧౦౨
- కరవీరస్య పత్రాణి కుశపత్రాణి చైవ హి
మూలగన్ధార్థమాహృత్య తస్య పార్శ్వే న్యసేద్బుధః ౧౦౩
- శుద్ధోదకలశం స్థాప్యేదుపస్నానం చ పూర్వవత్
వస్త్రయుగ్మం నవం సూక్ష్మం కృతం కార్పాసతంతునా. ౧౦౪
- స్లోతార్థంతు సమాహృత్య శుద్ధపాత్రే తు నిక్షిపేత్
విష్ణుగాయత్రియా స్థాప్య యక్షరాజేశమధ్యమే. ౧౦౫
- స్లోత పార్శ్వే న్యసేత్తాని 'బ్రహ్మజజ్ఞాన' మిత్యపి
జాతిం హింగులికం చైవ అంజనం చ మనశ్శిలామ్. ౧౦౬
- గోరోచనం చ గిరికమితి ధాతూంత్యమాహరేత్
ఏతాని చూర్ణయిత్వా తు శరావేషు పృథక్ పృథక్. ౧౦౭
- ప్రక్షిప్య 'జాతవే'దేతి న్యసేత్తవ్ర పూర్వవత్
ఏకాదశానుకరణే కలశాంఘ్నేవ పూరయేత్. ౧౦౮
- అహతం చ సుసూక్ష్మం చ వస్త్రయుగ్మమఖండితమ్
వస్త్రం యజ్ఞోపవీతం చ పవిత్రం భూషణాదికమ్. ౧౦౯
- ఏవమాదీని సంగృహ్య సోమేశానాంతరే న్యసేత్
విన్యస్య కలశాంఘ్నేవ తథా చూర్ణాన్ పృథక్ పృథక్. ౧౧౦
- వస్త్రైరావేష్ట్య తాంత్రర్వాన్ పునః కూర్చాని నిక్షిపేత్

- ఉత్కూర్చం వా ఽప్యధః కూర్చం ప్రాగగ్రం వోదగగ్రకమ్. ౧౧౧
- విన్యస్య తేషు కూర్చాని శరానై రపిధాయ చ
ప్రణమ్య దేవదేవేశం ద్రవ్యార్చనమథా ఽరభేత్. ౧౧౨
- తతశ్చర్యాపదాన్తేషు జయాద్యస్సరసో ఽర్చయేత్
జయాం చ విజయాం విందాం నందకాం పుష్టికామపి. ౧౧౩
- కుముద్వతీముత్పలకాం విశోకాం చ సమర్చయేత్
ప్రాగాదివేద్యా : పరిత : పంక్తౌ పంక్తీశమర్చయేత్. ౧౧౪
- విష్వక్సేనం తత : పశ్చాదింద్రాదీంశ్చ సమర్చయేత్
ద్రవ్య దేవార్చనమ్
- మృద్దేవతా తు భూదేవీ పర్వతేశస్తు పావకః ౧౧౫
- వాయుర్ద్యై ధాన్యదేవస్సౌధ్గరుడో ఽంకురదేవతా
మంగలాధిపతిశ్చక్రః పంచగవ్యాధిపశ్శివః. ౧౧౬
- తథైవ విశ్వేదేవాశ్చ ఉపస్నానాధిదేవతాః
సామవేదో పుత్రేశస్సౌదుపస్నానే తు వత్సరాః ౧౧౭
- ఋగ్వేదో మధుదేవస్సౌదుపస్నానే తు వాయవః
యజుర్వేదో దధీశో ఽభూదుపస్నానే కపర్దినః ౧౧౮
- క్షీరే త్వధర్షవేదశ్చ ఉపస్నానే ఽశ్వినౌ తథా
గంధోదకే షడ్భృతవో మరుతస్తదనన్తరే. ౧౧౯
- అక్షతోదే విశ్వమూర్తిరుపస్నానే బృహస్పతిః
సోమః ఫలోదకేశస్సౌదనన్తన్తదనన్తరే. ౧౨౦
- కుశోదకే చ మునయ ఉపస్నానే తు తక్షకః
విష్ణౌరత్నోదకేశస్సౌధ్గంధర్వా స్తదనన్తరే. ౧౨౧

మంత్రో రత్నోదకేశస్యాదుపస్నానే తు పుష్పజాః
సర్వోషధ్యుదకే భానురుపస్నా నే ౭ప్సరోగణాః ౧౨౨

పుణ్యపుష్పేషు ధాతారం చూర్ణేష్వప్యనపాయినమ్
వరుణః కషాయదేవస్వాత్తీర్థే చైవ జగద్భువః ౧౨౩

వనాషధీశో రుద్రో ౭భూచ్ఛినీవాలీ హరిద్రకే
ఉపస్నానే తు రాకా స్యాత్సర్వగన్ధే శతక్రతుః ౧౨౪

బ్రహ్మణం మూలగన్ధే తు స్తోతవస్త్రే పురస్తరమ్
ధాతుష్వపి చ దుర్గాం చ తత్తద్ద్రవ్యధరం స్మరన్. ౧౨౫

త్రయోదశోపచారైశ్చ మూర్తిమంత్రైరథా ౭ర్చయేత్
ఉపస్నానేషు చా ౭న్యేషు వరుణం చ తథా ౭ర్చయేత్. ౧౨౬

ఆచార్యం పూజయిత్వా తు వస్త్రైరాభరణై స్తథా
శిష్యం చ పూజ యేత్పశ్చాద్యజమానస్వశక్తితః ౧౨౭

తతో గురుః ప్రసన్నాత్మా దేవేశం సంప్రణమ్య చ
అష్టోపచారై రభ్యర్చ్య స్సవనావసరం తతః. ౧౨౮

విజ్ఞాప్య హరయే సమ్యక్ పశ్చాత్కార్యం సమాచరేత్
'రక్షస్వ త్వ'మితి ప్రోచ్య ద్రవ్యదేవం ప్రణమ్య చ. ౧౨౯

శిష్యస్తునమ్రకాయస్సన్నాచార్యాజ్ఞాం ప్రతీక్షితే
ఆజ్ఞాపయేద్గురుశిష్యం 'హరస్వేద'మితి బ్రువన్. ౧౩౦

తత్తద్ద్రవ్యం సమాదాయ శిష్యస్తస్మై నివేదయేత్
అద్భిః ప్రోక్ష్య సమాదాయ తద్ద్రవ్యం గురురత్వరః. ౧౩౧

ప్రణవం తు సముచ్చార్య తత్ర కార్యం సమాచరేత్
లలాటాంతం సముద్భుత్య దేవదేవం ప్రణమ్య చ. ౧౩౨

తద్రవ్యేణ సకృత్త్విర్వా దేవేశస్య ప్రదక్షిణమ్

తద్రవ్యనామ సంయోజ్య తస్మంత్రాన్తే తు కారయేత్.

౧౩౩

‘అతో దేవా’ దితిమంత్రేణ దేవదేవం ప్రణమ్య చ

విష్ణుం చ పురుషం సత్యమచ్యుతం చాఽనిరుద్ధకమ్.

౧౩౪

ఏవం మంత్రం సముచ్చార్య తత్ర కార్యం సమాచరేత్

క్రియాన్తే పాత్రమాదాయ పూర్వస్థానే నివేశయేత్.

౧౩౪

ష్ఠపవప్రయోగః

‘ఏకాక్షరేణ’ మంత్రేణ ప్రోక్ష్య గృహ్య ప్రదక్షిణమ్

కూర్చేనాదాయ సంప్రాప్య మూర్ధ్నివై స్నాపయేన్ముదా

౧౩౬

‘విశ్వే నిమగ్న’ ఇత్యుక్త్వా పర్వతేన ప్రదక్షిణమ్

ధాన్యేన స్నాపయేచ్ఛైవ ‘ప్రాణప్రసూతి’ ముచ్చరన్.

౧౩౭

‘వితత్య బాణ’ మిత్యుక్త్వా అంకురైరేవ చాఽర్చయేత్

‘త్వం యజ్ఞేతి చ మంత్రేణ మంగలైశ్చ ప్రదక్షిణమ్.

౧౩౮

‘వసోః పవిత్ర’ మిత్యుక్త్వా పంచగవ్యాఽభిషేచనమ్

‘వారీశ్చతస్ర’ ఇత్యుక్త్వా సర్వోపస్నానమాచరేత్.

౧౩౯

‘అగ్న ఆయాహి’ మంత్రేణ ఘృతేనై వాఽభిషేచయేత్

‘అగ్నిమి’ శేతి మంత్రేణ మధునై వాఽభిషేచయేత్.

౧౪౦

దధ్వాఽభిషేచయేత్పశ్చా‘దిషే త్వే’తి సముచ్చరన్

‘శన్నో దేవీర’ భీత్యుక్త్వా క్షీరేణైవాఽభిషేచయేత్.

౧౪౧

‘అభి త్వాశూర’ ఇత్యుక్త్వా స్నాపయేద్గంధవారిణా

‘ఇమా ఓషధయ’ ఇత్యుక్త్వా స్నాపయేదక్షతోదకైః.

౧౪౨

‘జపన్ ద’ త్వేతి చోచ్చార్య ఫలోదైశ్చాఽభిషేచయేత్

- 'చత్వా'రీతి చ మంత్రేణ కుశోదై శ్చాభిషేచయేత్. ౧౪౩
- 'తత్పురుషా'యేతి మంత్రేణ రత్నోదైశ్చాభిషేచయేత్
'పూతస్త'స్యేతి మంత్రేణ జప్యోదైరభిషేచయేత్. ౧౪౪
- 'చత్వారిశం' గేత్యుచ్చార్య సర్వోషధ్యుదకై శ్చరేత్
'ధాతా విధా' తేత్యుచ్చార్య పుణ్యపుష్పైరథార్చయేత్. ౧౪౫
- 'ఋచో యజాంషి' మంత్రేణ చూర్ణేన స్నాపయేద్గురుః
'స ఏష దేవ' ఉచ్చార్య ఉద్వర్జిత కషాయకైః ౧౪౬
- 'స సర్వవేత్తా' మంత్రేణ తీర్థోదైశ్చాభిషేచయేత్
'సామైశ్చ సాంగ'మిత్యుక్త్యా మార్జయేచ్చ వనాషధీః. ౧౪౭
- హరిద్రచూర్ణైస్సంస్నాప్య 'అతో దేవా' ఇతి బ్రువన్
'త్వం ప్రీ పుమా'నిత్యుచ్చార్య లేపయేత్సర్వగన్ధకైః ౧౪౮
- స్నాపయేదుష్ణతోయేన 'ఆపో హి' శ్ఠేతి చోచ్చరన్
నిత్యస్నానోక్తమార్గేణ శుద్ధోదైరభిషేచయేత్. ౧౪౯
- తత్తద్ద్రవ్యాభిషేకాన్తే స్నానవస్త్రం విసృజ్య చ
ధౌతం సమర్పయేచ్ఛైవ పూజయేదష్టవిగ్రహైః. ౧౫౦
- 'మిత్రస్సుపర్ణ'ఇత్యుక్త్యా స్తో తేన పరిమృజ్య చ
వస్త్రాద్వైస్సమలంకృత్య పూర్వోక్తేనైవ కారయేత్ ౧౫౧
- 'త్వం భూర్భువ స్థం' మంత్రేణ మూలగన్ధేన మార్జయేత్
'బుద్ధిమతా' మిత్యుచ్చార్య చాభిషేకం కుర్యాచ్చ ధాతుభిః. ౧౫౨
- పాద్యమాచమనం దద్యాదాలయస్య ప్రదక్షిణమ్.
స్వప్తిసూక్తాదిసూక్తం చ జప్త్యా చై వాభిషేకం కారయేత్. ౧౫౩
- అర్చాస్థానే తు సంస్థాప్య పూజయిత్వోక్త మార్గతః

- మహాహావిః ప్రభూతం వా యథాశక్తి నివేదయేత్. ౧౫౪
- నిష్కాధికం సువర్ణం చ సవత్సామపి గాం తథా
గురవే దక్షిణాం దద్యాత్సౌపకానాం తథైవ చ. ౧౫౫
- తత్రాన్యకర్మ కర్తృణాం యథాశక్త్యా చ దక్షిణామ్
దద్యాత్కర్మఫలం ప్రాప్య యజమానో ఽథ భక్తిమాన్. ౧౫౬
- స్నపనాయత్తముద్దిష్టధాన్యద్రవ్యాఽంబరాణి చ
పాత్రాణి చ తథాన్యాని స్నపనాన్తే ధృతాని చ. ౧౫౭
- నివేదయిత్వా గురవే ప్రణమేచ్ఛ ముహూర్ముహుః
ద్రువార్చనా యది స్యాత్తు ప్రముఖే స్నపనం చరేత్. ౧౫౮
- వితానస్తంభ వేష్టాదిపూర్వవత్కారయే త్తతః
పంచహస్తాదిభేదేషు పంక్తిం కుర్యాద్విధానతః. ౧౫౯
- మధ్యే కుభం చ సన్న్వస్య అర్చయిత్వా చ పూర్వవత్
ద్రువపీఠస్య పరితః కూర్చయుక్తం చతుర్దిశమ్. ౧౬౦
- జయాదీరర్చయిత్వా తు మృదాదీన్ పూర్వవత్క్రమాత్
తత్పాత్రం సంప్రగృహ్యైవ పాణిభ్యాం క్షాళనం చరేత్ ౧౬౧
- అథ వా పాత్రమాదాయ పూరయిత్వా తు సన్న్వసేత్
ద్రవ్యం ప్రతి విశేషేణ పూరయిత్వాఽర్చయేత్క్రమాత్. ౧౬౨
- పాద్యం చాచమనం పుష్పం గంధం ధూపం తథైవ చ
దీపమర్ఘ్యం తథాచామమర్చయిత్వాఽష్టవిగ్రహైః ౧౬౩
- దేవదేవం నమస్కృత్య ప్రదక్షిణమథాఽచరేత్
దేవస్య పురతస్త్రిష్టేద్ద్రవ్యమాదాయ పాణినా. ౧౬౪
- గోశృంగాగ్రం సముద్భుత్య పూర్వోక్తవిధినా క్రమాత్

పునః ప్రదక్షిణం కృత్వా పూర్వస్థానే తు విన్యసేత్. ౧౬౫

ద్రువేణాభ్యస్తరే చైవ బింబైరన్యైస్సహైవ తు
పూర్వముక్తం ద్రువార్చా చేత్పువనం సమ్యగాచరేత్. ౧౬౬

యథేక్షేనైవ మార్గేణ యథావిధి సమర్చయేత్
చత్వారింశత్ ౧౬౭

గవ్యం శ్రుతం దధి మధు క్షీరం
స్యాద్రత్న తోయకమ్. ౧౬౮

జప్యం
ద్వాదశైతాన్ సమాహృత్య ౧౬౯

స్తు ఉపస్నానమేకం హారిద్ర
మధ్యమోత్తమమ్ ౧౭౦

ఉపస్నాన వి
మాధమం చైవ స్పృశనం తు విధీయతే ౧౭౧

స్తథా కుర్యాత్కలశైస్తు చతుర్దశైః
౧౭౨

మధ్యమే మధ్యమం చైవ మధ్యమాధమ
విధీయతే. ౧౭౩

సప్తభిః
కలశైః మధ్యమం తేషాం షడ్భిః కల ౧౭౪

ధమ ముచ్యతే
చతుర్దశైః ౧౭౫

గవ్యం పుత్రం క్షీరమక్ష
పస్నానం తథైవ చ. ౧౭౬

ఏతై

దశైతాన్ కలస్యాచేత్క్ర?

త

౧౭౭

పూర్వోక్తేనైవ

కలశస్య చేత్.

౧౭౮

దిక్షస్థ

గవ్యైస్తు ఐంద్ర ఘృతమి

౧౭౯

మ్యేగన్దోదకం తథా

పయో

త్యాం వారుణ్యామక్షతోదకమ్

౧౮౦

సామ్యే జప్యోదకం క్రమాత్

వ్యస్తుసప్తభిః కలశైః

౧౮౧

చ త్రిషట్కోణస్థలం

సప్తభిః కలశోక్తవత్

౧౮౨

౦ నవకోష్ఠస్తు తత్ర వై

మ

భశ్చ కుశాంభసా

౧౮౩

జప్యా

౦ విన్యసేత్

ఏవమేవం

యేత్.

౧౮౪

దక్షిణాయనకాలే తు

ఉత్తరాయణకాలే తు పశ్చాత్

౧౮౫

యే తు సంప్రాప్తే త

త్సూర్యేం దూపరాగేషు

౧౮౬

స్నవనం దేవదేవస్య కృత్వా త

౧౮౭

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం

ప్రకీర్ణాఽధికారే ద్వావింశోఽధ్యాయః

అథ త్రయోవింశోఽధ్యాయః.

ఉత్పవచక్రమ్

- అతః పరం ప్రవక్ష్యామి పూర్వోద్దిష్టం సుదర్శనమ్
సుదర్శనస్య చోద్దిష్టం ప్రమాణం చ విశేషతః. ౧
- మహాబేరస్య మానేన నవాంగులమితి స్మృతమ్
తస్య వృత్తం సముద్దిష్టమరాఙ్మైవ తు త్ర్యంగులమ్. ౨
- వృత్తం పట్టస్య విస్తారమేకాంగులముదాహృతమ్
తస్మద్ద్యే చారకూటం స్యాదేకాఽంగులముదాహృతమ్ ౩
- అరా ద్వాదశ ఉద్దిష్టా ఏతచ్ఛక్రస్య వై తథా
అథమం మార్గమాలోక్య ప్రోక్తమేతత్ప్రమాణకమ్. ౪
- తత్ర మధ్యం ప్రమాణస్తు వక్ష్యామి శ్రుణుతాదరాత్
మహాబేరస్య హస్తేన ద్వాదశాఽంగులముచ్యతే. ౫
- తద్వృత్తం తస్య హస్తేన ద్వాదశాఽంగులముచ్యతే
వృత్తం తస్య సముద్దిష్టమారకూటం ద్వియంగులమ్. ౬
- వృత్తపట్టస్య విస్తారమేకాఽంగులముదాహృతమ్
అష్టై చ చతురంగుల్యా? దుద్దిష్టాశ్చ సమాసతః. ౭
- అరాష్టోడశ ఉద్దిష్టాశ్చక్రస్యైవ తు మధ్యమే
కూర్మం వాఽప్యథ సింహం వా పద్మం వాఽప్యథ కారయేత్. ౮
- అథస్తాద్యోగదండం చ ఏకాంగులముదాహృతమ్
ఉభయోః పాదయోఙ్మైవ సింహేనైవ తు కారయేత్. ౯
- ఆయసేనై వ వా కుర్యాద్దారుణా వా తథైవ చ
సర్వత్ర సుందరం కుర్యాత్పజానన? విధీయతే. ౧౦

ఏతల్లక్షణముద్దిష్టం చక్రస్యైవ ప్రమాణతః

మధూచ్ఛిష్టేన విధినా కుర్యాద్ధ్వై తత్ర తత్ర తు.

౧౧

విదధ్యాద్దేవ దేవస్య హేతి ప్రవరముత్తమమ్

ప్రమాణం చ తు సర్వత్ర తత్త్రిభాగం విశేషతః.

౧౨

స్థాపనాం మూర్తిమంత్రం చ చక్రస్య శ్రుణుతర్షయః

అథా ఽతస్సంప్రవక్ష్యామి వైష్ణవం చక్రముత్తమమ్.

౧౩

త్రివిధం చక్రముద్దిష్టం బ్రహ్మణా పరమేష్ఠినా.

కాలచక్రం వీరచక్రం సహస్రవికచం క్రమాత్.

౧౪

కరోద్ధృతం వీరచక్రం దేవస్య ముఖమానతః

సర్వాజినాం సమూహంత బజం ఖత్రయమంతతః?

౧౫

దేవస్య ముఖమానం స్యాద్ద్వాదశా ఽష్టారచిహ్నితమ్

జ్వాలాపంచకసంయుక్తం కరాగ్రే దక్షిణే చరోత్.

౧౬

మయం మహీమయం దివ్యమష్టారం ద్వాదశారకమ్

ఏభిర్మనైస్సమభ్యర్చ్య రక్షార్థం మోక్షశాంతయే

౧౭

కాలచక్రం ప్రవక్ష్యామి ఔత్సవం సర్వశాన్తిదమ్

ధ్రువబేరముఖాయామం ద్విగుణాయామవిస్ఫుతమ్.

౧౮

వృత్తం చ షడ్గుణం ప్రోక్తం క్షతాంతం తత్సవృత్తకమ్

వృత్తస్య పట్టవిస్తారం త్రియంగులమితి స్ఫుటమ్.

౧౯

షడంగులసమాయామమారకూటం తు త్ర్యంగులమ్.

యవా కారకరా జ్ఞేయా ఉభయత్ర ప్రవేశతా.

౨౦

- ఆరకూటే ౭ధ సింహం వా మకరం వా ౭ధ పద్మకమ్
జ్వాలాత్రికం వా కర్తవ్యం జ్వాలాపంచకమేవ వా. ౨౦
- శతా ౭ష్టారం వింశతిం వా ఉత్తమే సమ్యగాచరేత్
చతుష్పంచద్విపంచాశన్మధ్యమే సముదాహృతమ్ ౨౧
- ద్వాత్రింశద్వా చతుర్వింశదధమే సంప్రయోజయేత్
ఏవం స్యాత్కాలచక్రస్తు ఉత్సవార్థం ప్రకల్పయేత్. ౨౩
- చక్రాధస్తాత్తథా నాలం ద్వాదశా ౭ంగులమాచరేత్
చక్రద్విగుణదండస్తు ఖదిరం చా ౭సనం భవేత్. ౨౪
- యాజ్ఞకైరథ వా వృక్షైః కారయేదత్ర శాసనమ్
షడంగులాయతవిస్తారం ఫలకాం సంప్రకల్పయేత్. ౨౫
- వృత్తం వా చతురశ్రం వా లంబదామసమాయుతమ్
త్రియంగులసముత్సేధం సంధయేత్తరికోపరి. ౨౬
- తదధస్తాత్తు తాటిం చ కుంభలంబకసంయుతమ్
అష్టా ౭ంగులసముత్సేధం కారయేదితి శాసనమ్. ౨౭
- అంతస్సుషిరసం కృత్వా? దండాగ్రే చా ౭ధ ఏవ వా
కూరదండేన సంయోజ్య ఫలకోఫలపద్మకమ్. ౨౮
- లతాప్రస్థతరం వాపి కారయేదితి శాసనమ్
పద్మం తు త్ర్యంగులాయామం విస్తారమధికా ౭ంగులమ్. ౨౯
- పాలికోపరి సింహౌ ద్వావృభయోః పార్శ్వయోశ్చరేత్
చక్రం సంవహమానౌ తౌ యావత్తత్ర చ కారయేత్. ౩౦
- తయోర్మానం సముద్దిష్టం పంచా ౭ంగులమితి స్మృతమ్
దండమధ్యేన కుర్యాత్తద్దండమూలే షడంగులమ్. ౩౧

పీఠం షడంగులోత్పేదం చతురంగులమేవ వా
వృత్తం వా చతురశ్రం వా సరోజదళకర్ణయుక్. 32

షోడశాంగులమాయాశుం విస్తారం సంప్రకీర్తితమ్
కర్ణికామధ్యమే నాళమష్టాంగులసమాయుతమ్. 33

నాళదండేన సంయోజ్య బంధయేదష్టబద్ధనైః
హారవత్సుదృఢం కుర్యాదవక్రమృజాసంయుతమ్. 34

ఏవం కృత్వా యథామార్గం స్థాపనం సమ్యగాచరేత్

సహస్రవికచం చక్రం పురుషాకారమాచరేత్. 35

రక్తాభం నీలవర్ణం చ నవతాలేన మానతః
ద్విభుజం ముకుటోద్భవం చక్రచూళినమాచరేత్. 36

సుదర్శనం తథా చక్రం సహస్రవికచం తథా
అనపాయినమిత్యేవం మూర్తిమంత్రైస్సమర్చయేత్. 37

శతధారం కాలచక్రం సర్వాసురవిమర్దనమ్
సర్వవిఘ్నహరం చేతి కాలచక్రం సమర్చయేత్. 38

కాలచక్రం ప్రవక్ష్యామి సర్వాసురవినాశనమ్
షట్త్రింశదంగులం వాపి షట్ పంచాశచ్చతాఽష్టకమ్. 39

విస్తారాయామతోమానముత్తమాధమమధ్యమమ్
మానాంగులేన తద్రాహ్యం తక్షకం వర్తులం భవేత్ 40

సహస్రారా అష్టశతం త్రిశతం షష్టిమేవ వా
అరాః క్రమేణ సంయుక్తా ఉత్తమాఽధమమధ్యమాః. 41

చతుర్వింశత్రథా జ్వాలాష్టోదశ ద్వాదశా ౭థ వా
దశసప్తాంగులం పంచ వృత్తం పట్టస్య సంయుతమ్.

౪౨

చక్రప్రభేహకం భాగం పీఠం పద్మకమాచరేత్
దండాదీని వినా తస్య పద్మం పీఠస్య యోజయేత్.

౪౩

ఏతదుక్తం మహచ్ఛక్రం సర్వారిష్టవినాశనమ్

చక్రస్య స్థాపనం మార్గం ప్రవక్ష్యామి తపోధనాః

౪౪

అంకురానర్పయిత్వా తు కారయేదక్షిమోచనమ్

తథా ౭ధివాసనం కృత్వా గవ్యానామధివాసనమ్

౪౫

యాగశాలాం తథా కృత్వా భూషయేత్తోరణాన్వితమ్

శయ్యావేదిం చ తన్మధ్యే చా ౭ధ్యర్థాయామవిష్టుతామ్.

౪౬

తత్పుర్యాంశోదయాం వేదిం కృత్వా తాం చతురశ్రకమ్

ప్రాచ్యామాహవనీయం చ కుండమాపాసనాగ్నివత్

౪౭

ప్రాచ్యాం తు స్థానవేదిం చ కృత్వా చైవ విచక్షణః

అథా ౭ధివాసితం చక్రమాదాయైవాభిషిచ్య చ.

౪౮

అగ్నిం సంసాధ్య పూర్వోక్తం కుంభం సంసాధయేత్పునః

చక్రస్యా ౭భిముఖే కుంభం ధాన్యపీఠోపరి క్రమాత్.

౪౯

సన్న్వస్య తు గురుర్దీమాన్ యదితం భావయేత్తథా

గ్రామం ప్రదక్షిణం కృత్వా శాలాయాం స్థాపయేత్తథా.

౫౦

హృత్పద్మమధ్యే చక్రేశం ద్విభుజం ప్రా ౭ంజలీకృతమ్

రక్తాభం కృతవస్త్రాభం ధ్యాత్వా సమ్యక్ ప్రపూర్య చ.

౫౧

తస్మాత్కుంభే సమావాహ్య పూర్వోక్తమభిపూజ్య చ

వేద్యాం సంస్థాప్య తచ్చక్రం కలశైస్థాపయేత్తదా.

౫౨

సమలంకృత్య వస్త్రాద్వైర్ధాన్యపీఠోపరి క్రమాత్

సన్న్యస్య కుంభం సంయుక్తం బద్ధ్వా ప్రతిసరం తతః

౫౩

శాయయిత్వా తథా చక్రం హౌత్రం సమ్యక్ ప్రశంస్య చ

చక్రాంగాన్యాయథా ౨ంగాని మూర్తిమంత్రాన్ ప్రచక్షతే.

౫౪

పశ్చాదగ్నిం పరిస్తీర్య వైష్ణవైర్మస్త్రసంయుతైః

‘భూమాననో ౨గ్రే వన్ద్వాన’ హుత్వా గాయత్రిసంయుతమ్.

౫౫

శతమష్టోత్తరం హుత్వా రాత్రిశేషం వ్యపోహ్య చ

స్నాత్వా ప్రభాతే పూర్వోక్తం చక్రమాదాయ పూర్వవత్

౫౬

గ్రామం ప్రదక్షిణం కృత్వా కుంభేనాసాదయేత్తథా

మండపే దక్షిణే పార్శ్వే కృతపీఠే విశేషతః.

౫౭

రత్నం నిక్షిప్య పూర్వోక్తమంత్రేణ స్థాపయేత్తదా

చక్రమంత్రా సుసన్న్యస్య బీజాన్ సన్న్యస్య పూర్వవత్.

౫౮

కుంభాచ్ఛక్తిం తథా ౨వాహ్య పూజయేదాసనాదిభిః

పాయసాద్వైర్నివేద్యా ౨థ గురుం సమ్యక్ ప్రపూజయేత్.

౫౯

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం

ప్రకీర్ణా ౨ధికారే త్రయోవింశో ౨ధ్యాయః.

అథ చతుర్వించో ౨ధ్యాయః.

ఉత్పవః

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి దేవేశస్యోత్సవక్రమమ్

- రాజ్ఞాం విజయదానాయ శత్రూణాం నాశహేతవే
వ్యాధిదుర్భిక్షశాన్త్యర్థముత్సవం కారయేద్బుధ: ౨
- కాలశ్రద్ధానిమిత్తార్థా (ఖ్యా) ఉత్సవా స్త్రివిధాస్పృతా:
మాసేతు యస్మిన్ కస్మింశ్చిత్ప్రతిసంవత్సరం చరేత్. 3
- ఏకస్మిన్ సమయే చైవ స తు కాలోత్సవో భవేత్
ఇష్టమాసే దినే చేష్టే శ్రద్ధయా క్రియతే తు య: ౪
- స తు శ్రద్ధోత్సవో జ్ఞేయ ప్రస్మాత్కా లోత్సవో గురు:
భయప్రదనిమిత్తేషు తథా ౭ వా వృష్టికాదిషు. ౫
- క్రియతే తత్ర శాన్త్యర్థం స నిమిత్తోత్సవస్పృత:
ప్రతిష్ఠాదివసే తీర్థం ప్రతి సంవత్సరం చరేత్, ౬
- కాలోత్సవ ఇతిజ్ఞేయశాన్త్యర్థం స ప్రకీర్తిత:
రాజరాష్ట్రాభివృద్ధ్యర్థం రాజ్ఞాం చైవా ౭భివృద్ధయే. ౭
- ఆత్మనశ్చైవ పుత్రాణాం కుర్యాదు క్తేషు మంగలమ్
రాజ్ఞో జన్మదినే చైవ యస్స శ్రద్ధోత్సవో భవేత్. ౮
- అద్భుతాద్యుద్భవేశా న్నిస్సతు నైమిత్తికోత్సవ:
గ్రామాదౌ చోత్సవస్సాచ్చేత్క్రమేణైవం తు కారయేత్. ౯
- సర్వదుఃఖార్తిశాన్త్యర్థమాదౌ కాఞ్చ్యుత్సవం చరేత్
అన్యేషాం క్రూరదేవానాం శిష్ట భూతగణస్య చ. ౧౦
- శాన్త్యర్థం కారయే త్పశ్చా చ్ఛాస్తోక్తం శంకరోత్సవమ్
విశస్త్రిగణశాన్త్యర్థం సౌమ్యమార్గేణ వాస్తుషు. ౧౧
- చక్రసేవేశ సంయుక్తం కుర్యాద్దుర్గోత్సవం పున:
సర్వేషామపి దేవానాం మునీనామపి సర్వశ: ౧౨

పితృణాం చ గ్రహాణాం చ తత్పత్నీనాం చ సర్వశః
ద్విజానామపి శాస్త్యర్థం లోకానామపి సర్వశః

౧౩

పుష్కర్థం కారయేత్పశ్చాద్దేవేశస్యోత్సవం క్రమాత్
అన్యథా చేద్వినాశస్సౌత్సర్వేషాం చ న సంశయః :

౧౪

తస్మాత్పరిహరేద్విద్వాన్ గ్రామాదౌ తం విశేషతః

- - -

విషువాయనభూపర్షస్త్వప్రతిష్ఠాకర్తృభేషు చ

౧౫

గ్రహణేమాసనక్షత్రే విష్ణుపంచదినేషు చ

ఉత్సవస్యాన్తదివసే తేషు తీర్థం ప్రకల్పయేత్.

౧౬

ఏతేష్వేకం పరిగ్రాహ్యం యాజమానస్య చేచ్ఛయా

విషువే చాయనే చైవ గ్రహణే సోమసూర్యయోః

౧౭

తత్తత్కాలే ప్రకుర్వీత తీర్థస్నానం తు నాన్యథా

అన్యర్థేష్వథ పూర్వాష్టే మధ్యాష్టే వా గుణాన్వితే.

౧౮

ఏకస్మిన్నేవ మాసే తు యది తీర్థధినద్వయమ్

తయోరన్త్యదినే తీర్థమితి పూర్వజదర్శనమ్ .

౧౯

తదేవ యది సూర్యస్య విద్ధం చేత్సంక్రమాదిభిః

వర్జనీయం తథా పూర్వం ప్రశస్తమభిధీయతే .

౨౦

వారద్వయానుషక్తేచే త్తిథౌ స్యాత్తు పరే తథా

అధిమాసః పరిత్యాజ్యః కాలోత్సవవిధౌ హరేః

౨౧

అర్కవారర్ష సంయోగస్సర్వదా సంప్రశస్యతే

శ్రవణద్వాదశీయోగస్సర్వకర్మ ఫలప్రదః

౨౨

యోగాశ్చ సుప్రశస్తాస్సుసిద్ధామృతవరాహ్వయాః

తిథిద్వయానుషక్తం చేత్సన్నక్షత్రం స్యాత్పరే హని.

౨౩

- పరస్మిన్ దివసే స్యాచ్చేద్యావచ్చ దశనాడికాః
హీనం చే త్పూర్వదివసే సంకల్ప్యా ౭వభృథం చరేత్. ౨౪
- ఉత్తమం తు త్రిసప్తాహం మధ్యమం స్యాచ్చతుర్దశ
నవాహం వా ౭థ సప్తాహ మధమం పరిచక్షతే. ౨౫
- త్రిగుణాన్యత్సవాహాని కృత్వాదౌ ఘోషణం చరేత్
మధ్యమే ద్విగుణాదౌ స్యాదుత్సవాది దినే ౭థమే. ౨౬
- అథ వా ౭వభృథాత్పూర్వమేకవింశతికే దినే
ద్వజస్యారోహణం కృత్వా సర్వముత్సవమాచరేత్. ౨౭
- రాహుదర్శనసంక్రాన్త్యే స్నానం శ్రేష్ఠం నిశాస్వపి
క్రియాం సమాప్య మధ్యాహ్నే రాత్రౌ చేత్సకలం బుధః. ౨౮
- తావత్కాలం వినోదేన నీత్వా తత్తీర్థమాచరేత్
పక్షం త్రయోదశా ౭హం వా దినాన్యేకాదశ క్రమాత్. ౨౯
- నవా ౭హం వా ౭థ సప్తా ౭హం పంచా ౭హమథ వా పునః
త్రిదినం ద్విదినం చైవ కుర్యాదేకా ౭హమేవ వా. ౩౦
- న ద్వజారోహణం కుర్యాత్త్ర్యహాదౌ తు విశేషతః
ఉత్సవస్య దినాదౌ తు ఘోషయే ద్విధిపూర్వకమ్. ౩౧
- ఘోషణాదివసాత్పూర్వం కారయేదంకురా ౭ర్పణమ్
* * *
- ద్వజదండం తతోవక్ష్యే విప్రాదీనాం యథాక్రమమ్ ౩౨
- వేణుం చ జాతివృక్షం చ చంపకం క్రముకం తథా
ద్వజదండాఙ్గమూహృత్య సర్వేషాం క్రముకం తు వా. ౩౩
- అన్వైర్వా శుభవృక్షైర్వా కారయేదితి కే చ న

- చతుర్వింశాంగులం నాహం ధ్వజదండమథోత్తమమ్ 3౪
- తస్మాత్తు ద్వింగులం హీనం ధ్వజదండం మధ్యమమ్
వింశత్యంగులనాహం తదధమం దండముచ్యతే 3౫
- యథాలాభపరీణాహమవక్రం పరిగృహ్య చ
ధ్వజదండమృజం కుర్వా ద్విమానసమమాయతమ్. 3౬
- విమానస్యాధికం కుర్యా త్పాదహీన మథా ౨ర్థకమ్
అధ్యర్థం వా ౨ధిపాదం వా మూలాదగ్రం క్రమాత్కృశమ్. 3౭
- వేణుకం యది సంగ్రాహ్యం భూతవేదా ౨ంగులాయతమ్
షడంగుల పరీణాహం వేణుదండం సుసంస్థితమ్ 3౮
- తన్మధ్యే ద్వియమం హిత్వా తన్మధ్యే వలయం దృఢమ్
తాలద్వయమథా ౨యామం యమమాత్రం విస్తృతమ్ 3౯
- ఉత్పేదం భాగముద్దిష్టం దారుభిర్యాజ్జికైస్తువా
తచ్చతుర్థాక్షంశకం కృత్వా మూలే ౨గ్రే ద్వింశకం త్యజేత్. ౪౦
- మధ్యే ద్వింశకం తు కర్తవ్యం సుషిరద్వయసంయుతమ్
శకలాని త్రీణి యోజ్య మూలమధ్యాగ్రతః క్రమాత్. ౪౧
- ప్రక్షాళ్య మూలమన్త్రేణ తన్మంత్రైః ప్రోక్షణం చరేత్
దశదర్భయుతం కూర్చమగ్రే చైవ తు యోజయేత్. ౪౨
- దర్భమాలాంతరావేష్ట్య దండేచా ౨శ్చద్ధపత్రయుక్
మధ్యాంగులిపరీణాహం దండద్విగుణమాయతమ్. ౪౩
- దండాగ్రే తత్ర సంయోజ్య రజ్జాం తత్రైవ బన్ధయేత్
సంవృతోహ్య చతుస్తాలం పృష్ఠే యుధాధిపస్య తు. ౪౪

మేదినిం తు సమభ్యర్చ్య రత్నం బీజాని చ క్షిపేత్ ౪౫

స్థాపయిత్వాధ్వజం తత్ర ధ్వజమంత్రేణ మన్తవిత్
దేవదేవం సమీక్ష్యేవ యష్టిం తత్ర ముఖే న్యసేత్. ౪౬

ధ్వజదండమృజాం కుర్యా ద్ద్విధం తత్రైవ కారయేత్
మూలం త్రితాలముత్సేధం తదధ్వర్ధన్తు విస్తృతమ్. ౪౭

తదూర్ధ్వే రత్నిమాత్రన్తు సాష్టషత్రం సకర్ణికమ్
* * *

శుద్ధ కార్పాసవస్త్రన్తు సమాహృత్య నవం దృఢమ్. ౪౮

ఉత్తమం షోడశం హస్తం మధ్యమం తిథిహస్తకమ్
అథమం చతుర్దశం హస్తం త్రివిధం వస్త్రముచ్యతే. ౪౯

పంచతాలం చతుస్తాలం త్రితాలం విస్తృతం క్రమాత్
అగ్రం పాదం విదిత్వా తు ముఖం పృష్ఠం తథైవ చ. ౫౦

చతుర్భాగం పటం కుర్యాదేకభాగం శిరో భవేత్
వీశస్థానం ద్విభాగం తు పుచ్చమేకాంశముచ్యతే. ౫౧

మధ్యమస్యాగ్రమూలం చ యష్టిం సమ్యక్ ప్రయోజయేత్
తన్మౌఢ్యే తు లిఖేద్వీశం పంచవర్ణైరలంకృతమ్ ౫౨

ధ్రువబేరస్య కంఠాంత ముత్తమే చోత్తమం భవేత్
అథమే ౭వ్యన్తు నాభ్యంతం తయోర్మౌఢ్యే ౭ష్టథా భవేత్ ౫౩

ఏకైకమధమాంతం చ నవథా మానముచ్యతే
ధ్వజదండస్య వీశస్య షట్శుభాని నిరీక్షయేత్. ౫౪

యజమానానుకూలే చ నక్షత్రే చ విశేషతః
నవార్దతాలమానం వా నవతాలమథా ౭పివా. ౫౫

అతిభంగం నతం చైవ భంగత్రయసమన్వితమ్
వామపాదం సమాకుంచ్య దక్షిణం సంప్రసార్య చ. ౧౬

కించిత్సంకుచితం పీఠాత్పార్శ్వం సముద్భుతమ్
పక్షద్వయసమాయుక్తం కరండముకుటాన్వితమ్ ౧౭

శ్యామం శ్వేతం తథా కృష్ణం రక్తం పీతం తథైవ తు
ఏతైస్తు పంచభిర్వర్ణైరనురూపైస్తుశోభనైః ౧౮

గరుడం ప్రాంజలిం కుర్యాత్కించిత్కం ప్రేక్షయేద్బుధః
భూషణై రష్టనాగైశ్చ వామహస్తే త్వనంతకః ౧౯

వాసుకిర్యజ్ఞసూత్రం కటిసూత్రం తక్షకమ్
హారం కర్కోటకం చైవ పద్మం దక్షిణకర్ణకే ౨౦

మహాపద్మం వామకర్ణే శంఖంచ శిరసి క్రమాత్
గుళికం దక్షిణే హస్తే క్రమాత్సర్వవిభూషణమ్. ౨౧

మూర్ధ్నాశ్చోపరి కర్తవ్యం శ్వేతచత్రం తు సున్దరమ్
పార్శ్వయోరుభయోశ్చాపి చామరద్వయ సంయుతమ్. ౨౨

పాదపార్శ్వద్వయే చై వ దీపద్వయ సమన్వితమ్
పూర్ణకుంభం తయోర్మధ్యే లిఖిత్వా తు విశేషతః ౨౩

తస్యాధశ్శంఖచక్రే చ సమాలిఖ్య విశేషతః
ముక్తాదామాద్యలంకృత్య పార్శ్వయోః కదళీకృతమ్. ౨౪

- - -

పూర్వస్మిన్నేవ దివసే కృత్వా నయనమోక్షణమ్
దేవా ౨లయస్యా ౨భిముఖే ప్రసాయాం మండపే ౨థ వా ౨౫

పంచవర్ణైరలంకృత్య వితానస్తంభవేష్టనైః

- వాస్తు హోమం తతః కృత్వా పర్యగ్నికరణం చరేత్
పుణ్యాహం వాచయిత్త్వైవ ప్రోక్షయేత్పంచఃవ్యక్తైః ౬౭
- ఐశాన్యామగ్నికుండే తు చౌసాసన విధానతః
ఆఘారం విధివద్దుత్వా వైష్ణవం చ సుహూయతే. ౬౮
- హేమపాత్రస్థవర్ణేన హేమతూల్యా విశేషతః :
తన్మంత్రం చ సముచ్చార్య నయనోన్మీలనం చరేత్. ౬౯
- అంగహోమం తతః కృత్వా దర్శనీయైశ్చ దర్శయేత్
విష్ణుసూక్తం చ హుత్వా తు తథా పురుషసూక్తైః ౭౦
- వ్యాహృత్యంతం చ హుత్వా తు తతః కుంభం ప్రగృహ్య చ
తంతునా పరివేష్ట్యైవ కూర్చయుక్తం సహాక్షతమ్. ౭౧
- వదన్యై విష్ణు గాయత్రీం గాయత్రీం గరుడస్య చ
'ఇషే త్వోర్జ్వే' త్వాది జపన్ 'ఆప ఉన్త స్త్వి'తి క్రమాత్ ౭౨
- తతః పురుషసూక్తం చ మంత్రానపి చ వైష్ణవాన్
కూర్చేనైవ తు తత్తోయమభిమృశ్య సమాహితః ౭౩
- తదంబునా కుశాగ్రేణప్రోక్షణైః ప్రోక్షణం చరేత్
ఆపో హిరణ్యవర్ణాభిః పవమానాదిభిస్త్రిభిః ౭౪
- 'శన్నో దేవీ' రభీత్యుక్త్యా పురుషసూక్తేన వైష్ణవైః
శుద్ధ్యర్థం ప్రోక్షయిత్వా తు పుణ్యాహమపి వాచయేత్ ౭౫
- పరిషిష్య పావకం పశ్చాత్తన్మంత్రేణ సుహూయతామ్
సాయమర్చావసానే తు కుంభపూజాం సమాచరేత్ ౭౬
- కలశైస్సప్తభిః ప్రోక్ష్య బద్ధ్వా ప్రతిసరం తతః
అండజాదీని పంచైవ ధాన్యాన్యా స్తీర్య వస్త్రయుక్. ౭౭

- శయనే శాయయేచ్ఛైవ దేవపాదే శిరస్తథా
హౌత్రం ప్రశంస్య తత్కాలే హోతా హౌత్రక్రమేణ వై ౭౮
- వైనతేయస్య మంత్రేణ తన్మూర్త్యావాహనం చరేత్
మూర్తిమంత్రైస్సమావాహ్య నిరుప్యాజ్యాహుతీర్యజేత్ ౭౯
- “శతధారం కదా” పీతి వీశమస్త్రముదాహృతమ్
తథా ద్వాదశపర్యాయం వైష్ణవం చ సుహూయతామ్. ౮౦
- వ్యాహృత్యంతం చ కృత్వా తు రాత్రిశేషం వ్యపోహ్య చ
ఆగ్నేయ్యాం న్యస్య భేర్యాం చ నందికేశ్వరమాహ్వాయేత్ ౮౧
- పునః ప్రభాతే ధర్మాత్మా స్నాత్వా స్నానవిధానతః
ముహూర్తే సమనుప్రాప్తే హృది బీజాక్షరం న్యసేత్ ౮౨
- కుంభాచ్ఛక్తిం సమావాహ్య చాఽర్చయిత్వా విధానతః
పుణ్యాహం వాచయిత్వైవ సమభ్యర్చ్య నివేదయేత్ ౮౩
- అగ్నిం ప్రజ్వాల్య తన్మంత్రైర్జహుయార్దశశః క్రమాత్
అంతఃసోమం తతః కృత్వా విస్తారం చై కభాగకం ౮౪
- ఉపలిప్య పటం పశ్చాత్పంచవర్తైరలంకృతమ్
ధూపదీపై రలంకృత్య శాలిపీఠం ప్రకల్పయేత్. ౮౫
- చతురశ్రం సమం కృత్వా విస్తారం చై కభాగకం
శాల్యర్థం తండులం ప్రోక్తం తదర్థం తిలమాహరేత్ ౮౬
- చక్రం పశ్చిమతో న్యస్య ధాన్యపీఠోపరి స్థితమ్
తస్యైవోత్తరతః పార్శ్వే విష్వక్సేనం తథైవ చ ౮౭
- ధాన్యపీఠే సుసంస్థాప్య గరుడం పశ్చిమాముఖమ్
ఆగ్నేయ్యాం న్యస్య భేరిం చ పార్శ్వే యష్టిం సుసన్న్వసేత్. ౮౮

దేవదేవం సుసంపూజ్య ద్విగుణం పూజయేత్తతః

ద్విగుణం హవిరేవోక్తం దేవీభ్యాం చ తథా భవేత్.

౮౯

చక్రాదీనాం పృథక్కుర్యాదాసనాదీన్ పృథక్ పృథక్

నందీశ్వరం తథా ఽభ్యర్చ్య హవిర్భిశ్చ నివేదయేత్.

౯౦

ఆచార్యో యష్టిమాదాయ 'భూర్భువస్సువ' రీరయన్

'ఉప శ్వాసయ' మంత్రం చ జప్త్వా భేరీం సుతాడయేత్

౯౧

వాదకస్తు శుచిర్భూత్వా వస్త్రమాల్యాద్యలంకృతః

సర్వవాద్యసమాయుక్తం భేరీమాదాయ శాస్త్రవిత్.

౯౨

శాస్త్రోక్తేన విధానేన చక్రాగ్రే తాడయేత్తదా

ద్రోణైర్ద్రోణార్థకైర్వా ఽపి ఆధకైర్వా ఽథ తండులైః.

౯౩

పాచయిత్వా కటాహే తు ప్రక్షిపేద్బలిముత్తమమ్

ముద్గనిష్ఠావతిల్వాంశ్చ లాజా ఽపూపా ప్రగృహ్య చ.

౯౪

కటాహే తు సుసన్న్వస్య శిష్యస్తం శిరసా వహేత్

అభివన్న్వ ధ్వజం పూర్వమాదాయ సమలంకృతమ్.

౯౫

రథే వా శిబికాయాం వా మంత్రేణా ఽరోప్య మంగలైః

సహ పుష్పం బలిం పాత్రే సంగృహ్య ఽనుగతం పునః.

౯౬

చక్రవీశా ఽమితాన్ పశ్యాన్నాథవద్గమయేత్తదా

ఆచార్యః పురతో గత్వా సర్వవాద్యసమాయుతమ్

౯౭

గర్భగేహస్థదేవానాం బ్రహ్మాదీనాం యథాక్రమమ్

ద్వారేషు ద్వారపాలేభ్యో ధామపాలేభ్య ఏవ చ.

౯౮

అన్యేషాం పరివారాణాం స్వేస్వేస్థానే బలిం క్షిపేత్
ఆలయస్య బహిర్గత్వా గ్రామే సర్వత్ర ఘోషయేత్.

౯౯

మధ్యమే చాలయం యత్ర బ్రహ్మదీశాంతమాచరేత్
యస్యాం దిశి భవేద్దామ తద్దిగాది బలిం క్షిపేత్.

౧౦౦

ఉత్పవభ్రమణం కుర్యాత్పాదక్షిణ్యక్రమేణ వై
గ్రామం గత్వా తు సంప్రాప్య సంధౌ సంధౌ విశేషతః.

౧౦౧

ధ్యాత్వా బుద్ధ్యాధిపాన్మంత్రీ భూమ్యామావాహ్య పూర్వవత్
అర్ఘ్యాన్తం చ సమభ్యర్చ్య ముష్ట్యన్తం నామభిర్దదేత్.

౧౦౨

సంధౌ తత్సంధిమాదాయ ప్రాచ్యాం 'భూతేభ్య' ఇత్యపి
దేవేభ్యో దక్షిణే పశ్చా ద్రాక్షసేభ్యశ్చ పశ్చిమే.

౧౦౩

నాగేభ్యశ్చోత్తరే చా ౨థ ఊర్ధ్వాయాం దిశి చ క్రమాత్
'యే భూతా' ఇతి మంత్రేణ పూర్వం దద్యాజ్జలం పునః

౧౦౪

పుష్పం బలిం తథా ౨థావం సందద్యా చ్చక్రసన్నిధౌ
యస్యాం దిశి విమానం వా బ్రహ్మ ద్యేవ బలిం దదేత్.

౧౦౫

ఆచరేదథ వా తస్య దిగీశాద్యం బలిం క్రమాత్
పశ్చిమస్థ విమానం చేద్వరుణాది బలిం క్షిపేత్.

౧౦౬

అథ వా గ్రామమధ్యే చేద్దత్వా బ్రహ్మబలిం పురః
తతో దిక్పాలకానాం చ తథా భూతబలిం క్షిపేత్.

౧౦౭

దిగీశయోర్ద్వయోర్మధ్యే మహావీధ్యాం విశేషతః
సంధిర్యది భవేత్తత్ర భూతానాం చ బలిం క్షిపేత్.

౧౦౮

సంధ్యంతరగతాం సంధిమాచరేద్యది మోహతః
కర్మణో వాస్తుజాతానామనర్థం భవతి ధ్రువమ్.

౧౦౯

- ప్రాగస్తం పశ్చిమాద్యం చ ఏకవీధిం చ దండకమ్
కుర్యాత్తత్రైవ చక్రాద్వైః పశ్చిమాద్యం బలిం తతః ౧౧౦
- వరుణనిర్ఋతి వాయుభ్యః పశ్చిమే తు బలిం తథా
ధాత్రే యమకుబేరాభ్యాం సంధౌ మధ్యే బలిం క్షిపేత్. ౧౧౧
- ఇంద్రపావకరుద్రేభ్యః ప్రాచ్యాం దద్యాత్తతః క్రమాత్
ఉదగనైకవీధిశ్చేద్దక్షిణాద్యం బలిం క్షిపేత్. ౧౧౨
- యమనీలానలేభ్యశ్చ దక్షిణే మధ్యమే ౭పి చ
బ్రహ్మ వారుణ శక్రేభ్యశ్చేత్తరే చ బలిం తథా. ౧౧౩
- కుబేర పవనేశేభ్యో బలిం దద్యాత్క్రమేణ చ
నద్యాదిషు విమానం చేత్పరితః ప్రాంగణే దదేత్. ౧౧౪
- పూర్వం క్షిప్త్వా బలిం ధీమాన్ పునస్తస్య చ తస్య చ
మంత్రముచ్చార్య పూర్వోక్తం గద్యపద్వైశ్చ ఘోషయేత్. ౧౧౫
- నగరాదౌ తు గద్వైశ్చ ప్రశంస్యోపాంశునా బుధః
తత్తన్మంత్రం సముచ్చార్య ఘోషయేత్పటహాదిభిః. ౧౧౬
- ‘ప్రియతాం భగవాన్విష్ణుస్సర్వలోకేశ్వరో హరిః
బ్రహ్మేశాభ్యాం చ సహితశ్చేత్సవే నః ప్రసీదతు. ౧౧౭
- దేవాశ్చ ఋషయస్సర్వే పితరశ్చ గ్రహోదయః
విష్ణులోకగతాస్సర్వే నానాలోకనివాసినః ౧౧౮
- సర్వే ౭న్యే దేవతాస్సర్వాః పరివారగణైస్సహ
విశ్వే తే విష్ణుయాగే ౭స్మిన్ సమాగచ్ఛన్తు సాదరాః. ౧౧౯
- హవ్యం బలిం సమాదాయ భుంజన్తు శుభదాయినః
ఇత్యుక్త్వా ఘోషయేత్సంధౌ చక్రస్యా ౭భిముఖే పునః. ౧౨౦

బ్రహ్మద్వాన్ స్వస్వతాలైశ్చ ఘోషయేద్వాదకః పునః
బలిమేవం చ నిర్వాప్య ప్రదక్షిణవశేన తు, ౧౨౧

జపన్యై శాకునం సూక్తం ప్రవిశేదాలయం పునః
బలిశిష్టం భూతపీఠే 'సర్వభూతేభ్య' ఇత్యపి. ౧౨౨

బలిం తత్తోయశేషం చ ప్రక్షిపేచ్ఛక్రసన్నిధౌ
ధామప్రదక్షిణం కృత్వా ధ్వజాద్వైరనపాయిభిః. ౧౨౩

శాంతం చక్రం చ తత్స్థానే స్థాపయేన్మతిమాన్ పునః
ధ్వజస్థానం ప్రవిశ్యేవ ధ్వజమాదాయ మంత్రవిత్. ౧౨౪

'స్వస్తి దా' ఇతి మంత్రేణ బద్ధీయాద్రజ్జనా సహ
మంత్రేణ మతిమాన్ పశ్చాత్ప్రాజ్ముఖో వా ప్యుదజ్ముఖః. ౧౨౫

దండాగ్రే యోజయేత్పశ్చాచ్ఛంఖకాహళసంయుతమ్
సమాబద్ధ్య పునస్స్నిగ్ధం 'భూరః'సీతి జపం స్తతః. ౧౨౬

అభిమంత్ర్య ధ్వజం పశ్చాదాసనాద్వైస్సమర్చయేత్
పుణ్యాహం వాచయేత్పశ్చాన్ముద్గాన్నం తు ధ్వజస్య చ. ౧౨౭

నివేద్య ముఖవాసం చ ప్రణామమపి కారయేత్
తత్కాలే మౌద్గికం చాన్నం గరుడస్య నివేదితమ్. ౧౨౮

స్త్రీయస్సత్పుత్రకామా స్తదశ్శీయుర్భక్తిసంయుతాః
ఆయష్మంతం బలారోగ్యవంతం దాంతం సులక్షణమ్. ౧౨౯

బుద్ధిమంతం యశోవంతం ప్రసూయేయుస్సుతం ధ్రువమ్
తతస్తు తోషయేద్వీశం స్తోత్రైర్ద్వానయుతో గురుః. ౧౩౦

'నమో నమస్తే పక్షీన్ద్ర స్వాధ్యాయవపుషే నమః
వాహనాయ మహావిష్ణోస్తారాన్యామితతేజసే. ౧౩౧

- గరుడాయ నమస్తుభ్యం సర్వసర్పేంద్రమృత్యవే
వైనతేయ మహాబాహో మహాబల వయో ౭ధిప ౧౩౨
- విహగేష్ట్ర నమస్తే ౭స్తు సముత్పాటితకల్పక
ఆహృతా ౭మృతకుంభాయ జననీదాస్యమోచినే. ౧౩౩
- సురాసురేష్ట్రజయినే నాగేష్ట్రాభరణాయ తే
యదాధారమిదం సర్వం తదాధారాయ తే నమః. ౧౩౪
- పక్షౌ యస్య బృహత్సామ రథస్తరమపి ధ్వయమ్
అక్షిణీ చా ౭పి గాయత్రీ త్రివృత్సామ శిరస్స్వయమ్. ౧౩౫
- స్తోమ ఆత్మా నమస్తస్మై వామదేవాఙ్గసమ్పదే
నమః ప్రాణాదివాయూనామీశాయ గరుడాత్మనే. ౧౩౬
- పక్షీష్ట్ర పక్షవిక్షేపతరంగానిలసంపదా
నిరస్తాసురసన్నాహ సమరే శత్రుసూదన ౧౩౭
- ప్రతిష్ఠితః పటే తుభ్యం నమః ప్రణవమూర్తయే
కర్మణాం సిద్ధిమాహూతః కురుష్వ విహగేశ్వర. ౧౩౮
- దోషానపనయాస్మాకం గుణానావహ సర్వశః
విఘ్నాని జహి సర్వాణి ఆత్మసాత్కురు మామపి. ౧౩౯
- స్తుత్యైవం గారుడం మంత్రం జపేదేకాగ్రమానసః)
ధ్వజస్యారోహణే యావత్తావన్మూర్త్యా విశేషతః. ౧౪౦
- త్రికాలం వా ద్వికాలం వా ఏకకాలమథా ౭పి వా
హవిస్సమృజ్జీవేద్వైవ సప్తవింశతి విగ్రహైః. ౧౪౧
- పూజయిత్వా ధ్వజం పశ్చాద్ద్రాత్త్రో భూతబలిం క్షిపేత్
'జయమత్యుచ్చయం ధన్యం ధ్వజం'చేతి ధ్వజం తథా. ౧౪౨

ధ్వజమూలే తథేంద్రాదీన్ దండే బ్రహ్మాణమిత్యపి
సూర్యేంద్యగ్నింస్తు ఫలకత్రయే యష్ట్యాం సుదర్శనమ్.

౧౪౩

వలయే వాసుకిం రజ్జ్వం త్రిమూర్తిరర్చయేత్తతః
ఘంటాయాం చైవ బ్రహ్మాణం దర్శదామ్ని సరస్వతీమ్.

౧౪౪

ఇతిక్రమేణ చావాహ్య తన్మంత్రైరర్చనం చరేత్
ధ్వజారోహణమారభ్య చోత్సవాదిదినాదథః

౧౪౫

సాయం ప్రాతశ్చ పూజాన్తే ధ్వజారోహణవద్భలిమ్
శిష్యేణ గురుణా చాఽథ చక్రస్యాఽభిముఖే తథా.

౧౪౬

నిత్యం రాత్రౌ విశేషేణ తథా భూతబలిం క్షిపేత్
వీశాఽమితౌ వినా ధీమాన్ తీర్థాంతం సర్వరాత్రిమ

౧౪౭

చక్రమేవ నయేద్విద్వాన్ బలిరక్షణహేతవే
ధ్వజస్యారోహణం యావత్తావన్నిత్యం సమాహితః

౧౪౮

త్రికాలం వా ద్వికాలం వాఽప్యేకకాలమథాఽపి వా
పూర్వోక్తేన క్రమేణైవ సమభ్యర్చ్య నివేదయేత్.

౧౪౯

ధ్వజస్యారోహణం రాత్రావపి కుర్వన్తి కే చ న
ఉత్సవారంభదివసాత్తత్ర యే గ్రామవాసినః.

౧౫౦

అన్యకార్యసమాసక్తా న గచ్ఛేయుష్టులాంతరమ్
గచ్ఛేయురథ వా తీర్థే నివర్తేయురసంశయమ్.

౧౫౧

బహిర్వేద్యాం తు తద్గ్రామే జనాస్సర్వే తథైవ చ
తావాన్న తేషాం నిర్బంధస్సమీపస్థేషు యస్స్మృతః

౧౫౨

ఆహూతవ్యా ఉత్సవార్థే దేవాస్సమ్యక్ ప్రకీర్తితాః

శ్రీ వైఖానసభగవచ్చాస్త్రే భార్గవే

ఇంద్రాదయో మహాదిక్షు విదిక్షు చ సమాశ్రితాః

తథై కాదశ రుద్రాశ్చ ద్వాదశా ౭హస్కరా అపి.

౧౫౪

వసవస్సురథా ౭ష్ఠే చ ఓంకారశ్చ వషట్కృతమ్

ఏతే దేవాస్త్రయస్త్రింశాః కథితా బ్రహ్మణా పురా.

౧౫౫

అశ్వినావపి తత్రేతి కేచిదాహుర్మనీషిణః

త్రయస్త్రింశద్దేవతానాం స్థానమైశాన్యముచ్యతే.

౧౫౬

అపరో చా ౭పి కర్తవ్యా నదీపార్వే విశేషతః

అష్టాదశగణానాం భూతపీఠస్య దక్షిణే.

౧౫౭

దేవాశ్చ ఋషయస్సర్వే పితరో దైత్యదానవాః

అసురాశ్చైవ గన్ధర్వా స్తథైవా ౭స్సరసాం గణాః

౧౫౮

యక్షాశ్చ రాక్షసాశ్చైవ నాగా భూతాః పిశాచకాః

అనావృష్టిగణాశ్చైవ తథా ౭మృతముచాం గణాః.

౧౫౯

మాతరశ్చైవ రోహిణ్య స్సూర్యా అష్టాదశ స్మృతాః

అష్టాదశగణాశ్చైవ ప్రోక్తా వై దేవయోనయః.

౧౬౦

అనుక్తానన్యదేవాంశ్చ ఇంద్రపార్వే సమర్చయేత్

దేవానాం చైవ పత్నీశ్చ తత్ర త్పార్వే సమర్చయేత్.

౧౬౧

స్కందో విఘ్నేశ్చ దుర్గా చ జ్యేష్ఠా చైవ సరస్వతీ

తదాలయే బలిం దద్యాత్ప్రాకారే చోత్తరే ౭పి వా

౧౬౨

పరివారోక్తదేశే తు రోహిణ్యో మాతర స్తథా

ఋషిపత్నీశ్చ తాస్సంత ఋషిభిస్సహ చా ౭ర్చయేత్.

౧౬౩

సిద్ధాన్ విద్యాధరాంశ్చైవ గరుడగన్ధర్వకిన్నరాన్

కింపూరుషాం శ్చారణాన్ దేవాన్ మహాదిక్షు సమర్చయేత్.

౧౬౪

- భూతేభ్యశ్చ ౭థ యక్షేభ్యః పిశాచేభ్యస్తథైవ చ
రాక్షసేభ్యశ్చ నాగేభ్యస్సంధా సంధా బలిం దదేత్ ౧౬౫
- రాజవేశ్మాంగణే మధ్యే ఇంద్రం చైవ సమర్చయేత్
తస్య దక్షిణపార్శ్వే తు జయశ్రీకీర్తీస్సమర్చయేత్ ౧౬౬
- ఉత్సవార్థం విశేషేణ సంభారానాహరేత్తతః
రథం చ శిబికాం చైవ యంత్రణ్డోలాదికాం స్తథా ౧౬౭
- కారయిత్వా చ శిల్పీక్షం దీపానన్యాన్ ప్రగృహ్య చ
భేర్యాదీన్యపి వాద్యాని శంఖకాహళకాని చ. ౧౬౮
- తాళవృన్దం ధ్వజానన్యాన్ ఛత్రచామరబర్హిణః
నర్తకాన్ గాయకానన్యాన్ యథోక్తం పూర్వమాహరేత్. ౧౬౯
- ఆలయం సమలంకృత్య తోరణాద్వైర్విభూష్య చ
పరిచారాన్ సమాహూయ స్వస్వకర్మ నివేదయేత్. ౧౭౦
- మంటపాదీని సర్వాణి ప్రపాదీని చ సర్వశః
ఆస్థానార్థం చ నృత్యార్థం కారయేచ్ఛిల్పశాస్త్రవిత్. ౧౭౧
- ‘అవ ధూ’ తేతి మంత్రేణ గ్రామవీధీర్విశేషతః
విప్రా వేదవిదశ్శుద్ధాశ్శోధయేయుర్మనోరమమ్. ౧౭౨
- ‘ఆశాసు సప్త’ ఇత్యుక్త్వా గవ్యాద్యైస్సర్వతశ్శుభమ్
సమభ్యుక్త్యోపలిప్యైవ తండులానవకీరయేత్. ౧౭౩
- కదళీపూగకుంభాద్వైరలంకుర్యాద్భూహో ౭ంగణమ్
వితానాద్వైర్విశేషేణ భూషయేత్సర్వతశ్శుభమ్ ౧౭౪
- తద్గ్రామవాసిన స్సర్వే ౭లంకృతా నా ౭న్యతత్పరాః
ఇతి విధిరీతి కం ౭తానాం గ్రామవాసినాం ౭లంకారము ౧౭౫

తద్రామసీమన్యంతస్థా నిత్యకర్మక్రియాం వినా నైమిత్తికాని కామ్యాని తీర్థాంతం నాచరేద్బుధాః	౧౭౬
ప్రవృత్తే చోత్సవే విష్ణోస్సామ్యుమార్గేణ వాస్తుమ అన్యదేవోత్సవం తత్ర నాచరేదితి శాసనమ్.	౧౭౭
అస్మిన్ దేవోత్సవే యాగే తద్వాస్తుమ విశేషతః సంకల్ప్య చోత్తరాం వేదింప్రవృత్తే ౭న్యాని నాచరేత్.	౧౭౮
యది చేత్సర్వనాశస్సృత్కర్తా భర్తా వినశ్యతి తస్మాత్పరిహరేద్ధీమాన్ తీర్థాంతం తేషు వాస్తుషు.	౧౭౯
ఉత్సవాదిదినాత్పూర్వం సప్తమే పంచమే ౭థ వా సంస్నాప్య దేవదేవేశమంకురా ౭ర్పణమాచరేత్.	౧౮౦

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణా ౭ధికారే చతుర్వింశో ౭ధ్యాయః.

అథ పంచమంశో ౭ధ్యాయః.

ఉత్సవ విధిః

అథోత్సవవిధిం వక్ష్యే దేవదేవస్య శార్జ్మిణః ఆరంభదివసాత్పూర్వం యజమానో ముదాన్వితః.	౧
పూర్వోక్తగుణసంపన్నం వరయిత్వా గురుం తథా ద్విగుణారాధనాయైకమేకం కుంభార్చనాయ చ.	౨
హోమార్థం బలిదానార్థం తథా స్థానార్చనాయ చ వృణేత్పదార్థినః పంచ తావతః పరిచారకాన్.	౩

- ఆచార్యముపసంగమ్య సంపూజ్య చ విధానతః.
'కర్మేదం మే కురు'ష్వేతి యాచయేద్వినయాన్వితః. ౪
- ఆచార్య స్సహ శిష్యైస్తు కృత్వా కేశాదివాపనమ్
స్నాత్వా స్నానవిధానేన ధృత్వా ధౌతం యథావిధి. ౫
- ఊర్ధ్వపుండ్రధరస్సమ్యక్ సంధ్యాదీన్ సముపాస్య చ
బ్రహ్మయజ్ఞం చ కృత్త్వైవ తథా దేవర్షితర్పణమ్. ౬
- జపేద్ద్వాదశసూక్తాని నారాయణమథా ఽరుణమ్
ఆలయం సంప్రవిశ్యైవ దేవేశం సంప్రణమ్య చ. ౭
- దేవం విశేషతో ఽభ్యర్చ్య కార్యం తస్మై నివేదయేత్
యజమాన్ ఽపి ధర్మాత్మా నిత్యకర్మ సమాప్య చ. ౮
- దేవాలయం ప్రవిశ్యైవ పుణ్యాహం కారయేత్తతః
శ్రీవైఖానస సూత్రోక్త మధుపర్కవిధానతః. ౯
- ఆచార్యమృత్విజశ్చైవ సంపూజ్య విధినా తతః
అలంకుర్యాచ్చ గంధాద్వైర్ద్వాపదీపాదిభిస్తథా. ౧౦
- నవవస్త్రోత్తరీయాద్వైస్తథా పంచాంగభూషణైః
పంచాంగభూషణం వక్ష్యే యథా కుర్యాదతన్ద్రితః. ౧౧
- దశనిష్కుప్రమాణేన కుండలాభరణం పృథక్
షణ్ణిష్కుమానం కటకమంగదం చా ఽంగులీయకమ్. ౧౨
- ఏకవింశతినిష్కాఢ్యం కటిసూత్రం సలక్షణమ్
తదర్ధాంశప్రమాణేన గ్రీవా ఽలంకరణం పృథక్. ౧౩
- అష్టవిష్కు ప్రమాణేన యజ్ఞసూత్రం చ కారయేత్

- ఆచార్యః ప్రోక్ష్యచా ౭ త్మానం యజమానమథర్విజః
ప్రాశ్నీ యాత్పంచగవ్యం చ పదార్థిభ్యశ్చసాదరమ్. ౧౫
- యజమానాయ దద్యాచ్చ మంత్రపూర్వం విశేషతః
తతః పద్మాగ్ని మాధాయ పరిషిచ్య చ పావకమ్. ౧౬
- యద్దేవాది చతుస్సుక్తాన్యాజ్యేన జాహు యాద్గురుః
వైశ్వానరేణ సూక్తేన చోపతిష్ఠేద్దుతాశనమ్. ౧౭
- క్షపయిత్వా తతః పాపం కర్మార్హాస్తే భవన్త్యతః
కూశ్మాండహోమ ఇత్సుక్తస్సర్వపాపప్రణాశనః. ౧౮
- తత్కాలే దీక్షితాస్సర్వే విధిమంత్రపురస్సరమ్
బద్వా ప్రతిసరం హస్తే పశ్చాత్కుర్యః క్రియామపి. ౧౯
- తతః ప్రభృతి సర్వే తే శుద్ధ దంతనఖాస్తథా
హవిష్యభోజినో దాంతా స్త్రి కాలస్నాయినో ౭పి చ ౨౦
- జితేంద్రియా భవేయుస్తే తథా ౭ధశ్చాయినో ౭పి చ.
స్త్రీ శూద్రాభ్యామసం భాష్య నారాయణపరాయణాః. ౨౧
- యావత్కాలం భవేద్దీక్షా తావచ్ఛుద్ధా ఇమే స్మృతాః
సూతకే మృతకే వా ౭పి తేషాం నాశౌచ ఇష్యతే. ౨౨
- అథవక్ష్యే ౭ంకురార్థం మృత్తికాగ్రహణే విధిమ్
శాస్త్ర చక్రే సమభ్యర్చ్య హవీంష్యపి నివేద్య చ. ౨౩
- విష్వక్సేనం సమాదాయ యానమారోష్య నాథవత్
ఆచార్యః పురతోగచ్ఛే 'ద్విష్ణుర్మా'మితి చోచ్చరన్. ౨౪
- చక్రస్య పశ్చాద్గచ్ఛేయురాచార్యేణ సమన్వితాః
ఆదర్శ హేమకలశ పూర్ణ కుంభా ౭ంకురాదిభిః. ౨౫

- ధ్వజత్రయాదికాన్ సర్వాన్ పురస్కృత్య పదార్థినః
ప్రాచ్యాం సర్వసమృద్ధిస్సాద్భాగ్నీయ్యాం ధాన్యనాశనమ్. ౨౬
- యామ్యే జనవినాశస్సామ్నైర్ముత్యాం ధననాశనమ్
అనావృష్టిశ్చ వారుణ్యాం రాజకోపశ్చ పావనే. ౨౭
- సౌమ్యే పుత్రసమృద్ధిస్సాద్భైశాన్యాం సుఖదం భవేత్
ఏతాసాం తు దిశాం మధ్యే ప్రశస్తాం శుద్ధమృత్తికామ్. ౨౮
- ఆచార్యస్సాధనైర్యుక్తో దిశం గత్వా సశిష్యకః
గ్రామదేవాలయాదారాదారామే లత్ర మనోరమే. ౨౯
- నదీతటాకతీరే వా సీమామనతిలంఘ్య చ
ప్రార్థ్య భూదేవతామంత్రై శ్శుద్ధే దేశే మృదం హరేత్. ౩౦
- వీశా లమితౌ చ చక్రం చ స్థాపయేత్ప్రాజ్ఞుభాన్ బుధః
ప్రాజ్ఞుభిశ్చోపలిప్యైవ వృత్తాకారం సముల్లిఖేత్. ౩౧
- తత్ర స్థానం చ సంప్రోక్ష్య 'దధి క్రావ్ణ్' ఉచ్చరన్
భూరూపం తు లిఖిత్వైవ 'భూమిర్భూ' మ్నేతి చ బ్రువన్. ౩౨
- ఊర్ధ్వవక్త్రాంచ శయితా మైశాన్యాం న్యస్తమాళికామ్
దేవీం మహీం తామభ్యర్చ్య ప్రోక్షణైః ప్రోక్షణం చరేత్. ౩౩
- ఏకాదశోపచారైశ్చ మూర్తిమంత్రైస్సమర్చయేత్
పుణ్యాహం వాచయిత్వా తు మేదిన్యాది సముచ్చరన్. ౩౪
- ఖనిత్రే శేషమభ్యర్చ్య వస్త్రాద్వైస్సమలంకృతే
లలాటే సర్వదోషఘ్నం బాహ్యార్చహుసుఖప్రదమ్. ౩౫
- స్తనద్వయే వయోవృద్ధిర్జ్వలరే సర్వసంపదః

- ఏవం సంకల్ప్య మనసా మేదిన్యాది తదా బ్రువన్
'త్వాం ఖనా'మీతి మద్రేణ వారాహం మనసా స్మరన్. 3౭
- ఉభాభ్యాం చైవ హస్తాభ్యాం ఖనిత్రేణ ఖనేద్బుధః
మహీం దేవీమనుజ్ఞాప్య ఖనిత్వా తాలమాత్రకమ్. 3౮
- అపోహ్యైవ చ తత్సర్వం తదధస్త్వాం మృదం హరేత్
వైష్ణవం మంత్రముచ్చార్య తత్రకార్యం సమాచరేత్. 3౯
- పాత్రమధ్యే సుసన్న్వస్య పూర్వవచ్చిరసి న్యసేత్
పశ్చాద్దేవీం సముద్వాప్య చా ౭వటం తత్ర పూరయేత్. ౪౦
- శిరసా ధరయిత్వాతు పురస్తాచ్చక్రశాస్తయోః
గ్రామం ప్రదక్షిణం కృత్వా దేవాలయముపావ్రజేత్. ౪౧
- పూర్వస్మిన్నుత్తరే పార్శ్వే వా ౭ంకురానర్పయేత్తథా
చక్రాదీనభిషిచ్చైవ హవిస్సమ్యజ్ఞీ వేద్య చ. ౪౨
- స్వే స్వే స్థానే తు సంస్థాప్య పశ్చాద్వాగం సమారభేత్
ఆలయాభిముఖే వా ౭పి దక్షిణే వా మనోరమే. ౪౩
- యమపావక యోర్మధ్యే పావకా ౭ంశే ౭థ వా చరేత్
ఐశాన్యాం వా ౭థ వా కేచిత్సోమేశానాంతరే తథా. ౪౪
- కల్పయేద్వాగశాలాం చ ప్రతిష్ఠోక్తవిధానతః
వేదిం తన్మధ్యమే పంక్తౌ వేదిమానేన కారయేత్. ౪౫
- ప్రతిష్ఠాద్వర్తమానం వా రత్నిమాత్రోదయం క్రమాత్
పంచాగ్నీన్ కల్పయేద్ధీమానుత్సవే చోత్తమే తథా. ౪౬
- త్రేతా ౭గ్నీన్ కల్పయేద్విద్వాన్మధ్యమే చోత్సవే క్రమాత్
అధమం యది చేత్సభ్యం కల్పయేత్పూర్వవత్సభీః. ౪౭

త్రేతాగ్నికల్పనం యత్ర ప్రధానం గార్హపత్యకమ్
ఉభయోరన్యయోస్సభ్యం ప్రధానం కల్పయేత్తథా.

౪౮

భూమియజ్ఞేన సర్వత్ర శోధయేచ్చ యథావిధి
దేవం దేవ్యా సమాదాయ స్నానశ్చభే గురూత్తమః.

౪౯

‘పరం రం’ హేతి మంత్రేణ స్థాపయేచ్చ విశేషతః
నిత్యస్నానోక్తమార్గేణ స్నాపయిత్వా హరిం పరమ్

౫౦

ఆస్థానే విష్టరం న్యస్య తదూర్ధ్వే వస్త్రమాస్తరేత్
దేవం దేవ్యా సమాదాయ శ్వేతవస్త్రైర్విభూష్య చ.

౫౧

కుండాలా ౨౦గదహారాది భూషణైరపి భూషయేత్
శ్వేతమాల్వైరలంకృత్య శ్వేతగంధానులేపనైః.

౫౨

పవిత్రం చోత్తరీయంచ దత్వా దేవం ప్రణమ్య చ
రాజవచ్ఛోపచారాదీనాచరేద్దేశికోత్తమః.

౫౩

నవకుంభారోపణమ్

పూర్వోక్తవిధినా ధీమాన్ నవ కుంభాన్ ప్రగృహ్య చ
‘ఇంద్రం నరో న’ ఇత్యుక్త్వా తంతునా వేష్టయేత్తథా

౫౪

వేద్యాముపరిపూర్వోక్త ధాన్యాన్యాస్తీర్య మంత్రవిత్
చతుస్సుత్రైర్నవపదం కృత్వా కుంభాంశ్చ విన్యసేత్.

౫౫

కుంభానద్భి : ప్రపూర్వైవ కుశకూర్పా ౨క్షతాదికాన్
మంగలాన్యాయుధం రత్నం ప్రతికుంభం పృథక్ పృథక్.

౫౬

గాయత్ర్యా చైవ నిక్షిప్య మధ్యకుంభే విశేషతః
ద్వ్యంగులేన ప్రమాణేన స్రుగాదీన్యపి పూర్వవత్

౫౭

హోటకేనైవ కృత్వా తు విష్ణుసూక్తేన నిక్షిపేత్

అవేష్ట్య వస్త్రయుగ్మే న సర్వానపి పృథక్ పృథక్.

౫౮

వేద్యా మధస్తాత్పూర్వే తు వీశం వై పశ్చిమాముఖమ్
సన్న్వస్య దక్షిణే పశ్చాచ్ఛక్రం చైవోత్తరాముఖమ్

౫౯

పంక్తీశం ప్రాజ్ఞుఖం పశ్చాత్పశ్చిమే చోత్తరే ఓధవా
దక్షిణా ఓభిముఖం శాంతం స్థండిలోపరి సన్న్వసేత్.

౬౦

అభావే గరుడా దీనాం స్థానే తత్ర చ తత్ర చ
కుంభాంతసన్న్వస్య తన్మధ్యే ధ్యాత్యైవా ఓవాహయేత్క్రమాత్.

౬౧

యావత్తీర్థా ఓవసానం స్యాత్తావత్కుంభే తు పార్షదాన్
సాయం ప్రాతర్విశేషేణ పూజయేద్విధివత్సుధీః.

౬౨

పశ్చాత్సభ్యా ఓగ్నికుండే తు విధినా ఓఘార మాచరేత్
ఉత్తరాభిముఖస్తిష్ఠన్ గురుర్వేద్యాస్తు దక్షిణే

౬౩

ప్రాణాయామం తతః కృత్వా పూర్వవద్ద్వానమాచరేత్

ప్రధానకుంభమధ్యే తు విష్ణుం దేవ్యా చ సా ఓన్వయా.

౬౪

ద్రువాదావాహయేన్మంత్రీ ప్రాగాదిషు యథాక్రమమ్
పురుషం కపిలం సత్యం యజ్ఞమచ్యుతమేవ చ.

౬౫

నారాయణం చా ఓనిరుద్ధం తతః పుణ్యం సమర్చయేత్
తం రుక్మవర్ణం రక్తాస్యం రక్తనేత్రం సుఖోద్వహమ్

౬౬

కిరీటహారకేయూరలంబయజ్ఞోపవీతినమ్

కౌస్తుభోద్భాసితోరస్కం శ్రీవత్సాంకం చతుర్భుజమ్

౬౭

దక్షిణేనై కహస్తేన భక్తానామభయప్రదమ్

వామేనా ఓవ్యన్యహస్తేన స్వకట్యామవలంబితమ్.

౬౮

పరాభ్యాం తు కరాభ్యాం తు శంఖ చక్రధరం పరమ్

- శుకపింఛాంబరధరం విష్ణుం ప్రణవరూపిణమ్. ౬౯
- తప్తహోటకసంకాశాం పద్మపత్రాయతేక్షణామ్
తీస్యభీః పుష్పచూడాభిర్లలాటోపరి శోభితామ్ ౭౦
- సపద్మవామహస్తాంతాం కక్ష్యాబద్ధఘనస్తనీమ్
ప్రసారితేతరకరాం ప్రసన్నేందునిభాననామ్ ౭౧
- శ్రీవత్సాంకితబీజాంతాం ఫాల్గునేచోత్తరోద్భవామ్
విష్ణోర్దక్షిణపార్శ్వస్థాం హంసనిర్యాఖ్యవాహినీమ్ ౭౨
- వామభాగే మహిం శ్యామాం సర్వాభరణభూషితామ్
వైశాఖే రేవతీజాతాం దధతీం దక్షిణే ౭౩
- ప్రసారితేతరకరాం ప్రసన్నేందునిభాననామ్
ఘహాచాతకమారూఢాం లక్ష్మీపూర్వాక్షరా ౭౪
- పురుషః ప్రాజ్ఞుభో ౭చ్ఛాభః పీతవాసాశ్చతుర్భుజః
శంఖచక్రధరశ్రీమాన్ సర్వాభరణభూషితః. ౭౫
- వరదో ౭భయదః ప్రాచ్యాం శ్రీభూమిసహితో హరిః
కపిలః ప్రాజ్ఞుభో ౭చ్ఛాభో రక్తవస్త్రో ౭ష్టభాసుయుక్. ౭౬
- దక్షిణేనై కహస్తేన భక్తానామభయప్రదః
అన్వైశ్చ క్రా ౭సిహలభృత్సర్వాభరణభూషితః ౭౭
- వామేనా ౭వ్యవహస్తేన స్వకట్యామవలంబ్య చ
అన్వైశ్చంఖధనుర్దండధరస్సందర విగ్రహః. ౭౮
- ఆగ్నేయ్యాం దిశి గాయత్ర్యా సావిత్ర్యా చ యుతో హరిః.
సత్యో యామ్యముఖశ్రీమానంజనాభశ్చతుర్భుజః ౭౯
- శంఖచక్రధరస్యాయస్సర్వాభరణభూషితః.

వరదో ఒభయదస్సాధూ రక్తవాసా మహాహనుః.

౮౦

దేవీభ్యాం ధృతిపాష్టిభ్యాం యుతో యామ్యదిశి ప్రభుః

యజ్ఞః పశ్చిమద్విగ్వక్త స్త ప్త చామీకరప్రభః

౮౧

సప్తహస్తశ్చతుశ్చుంగో రక్తవాసా ద్విశీర్షకః

శంఖచక్రా ఒజ్యపాత్రసుక్రువానుపభృతం జుహూమ్

౮౨

బిభ్రత్త్రిపాదో నైర్ఋత్యాం దేవస్సాహస్వధాయుతః

అచ్యుతః పశ్చిమాశాస్యః కనకాభశ్చతుర్భుజః

౮౩

శంఖచక్రధరశ్రీమాన్ సర్వాభరణభూషితః

వరదో ఒభయదస్సాక్షీ సర్వకర్మఫలప్రదః

౮౪

యుక్తః పవిత్రీక్షోణీభ్యాం ప్రతీచ్యాం శ్యామలాంబరః

నారాయణః పశ్చిమాస్యస్సుటికాభశ్చతుర్భుజః

౮౫

శంఖచక్రధరశ్రీమాన్ సర్వాభరణభూషితః

వరదో ఒభయదశ్చామాంబరశ్రీవత్సచిహ్నాతః.

౮౬

సంయుతః కమలేలాభ్యాం వాయవ్యాం జగతాం పతిః

అనిరుద్ధ ఉదీచ్యాస్యః ప్రవాలాభశ్చతుర్భుజః

౮౭

అనంతోత్పంగ ఆసీనః పుష్పాంబరధరో హరిః

శంఖచక్రధరశ్రీమాన్ సర్వాభరణభూషితః.

౮౮

దధత్స్వదక్షిణే వామే ప్రమోదాదాయినీం మహీమ్

వరదో ఒభయదో దేవ ఉదీచ్యాం సర్వసిద్ధిదః.

౮౯

పుణ్యః ప్రాగాననశ్రీమాంస్తరుణాదిత్యసన్నిభః

శ్రీవత్సవక్షౌ నిత్యశ్రీస్సర్వాభరణభూషితః.

౯౦

శ్వేతవస్త్రోత్తరీయోపవీతాద్వైస్సమలంకృతః

౯౦

ఇందిరాధరణీనాథ ఈశాన్యాం పుణ్యపూరుషః

ఏతాన్ దేవాన్ సమావాహ్య సమభ్యర్చ్యైష్టవిగ్రహైః

౯౨

వీశాఽనపాయిపంక్తీశశాంతాన్ దిక్ష్యర్చయేత్క్రమాత్

సాయం ప్రాతర్వి నా కుంభైర్దేవం వీశాఽమిశైస్సహ

౯౩

వేద్యామేవ ప్రతిష్ఠాప్య పూజయేదితి కే చ న

హౌత్రప్రశంసనమ్

హోతా పశ్చాత్పథానాఽగ్నే హౌత్రశంసనమాచరేత్

౯౪

ప్రతిష్ఠోక్తక్రమేణైవ తదాలయగతాన్ సురాన్

ఆవాహ్య తత్క్రమేణైవ నిరుప్యాజ్యాహుతీర్యజేత్.

౯౫

పరిషిచ్య పావకం పశ్చాద్వైష్ణవం జామయాత్క్రమాత్

వేద్యాస్తు పశ్చిమే వాఽథ వాయవ్యాం వా విశేషతః,

౯౬

స్థండిలం కల్పయిత్వాఽత్ర చాస్తరేదండజాదికాన్

యజమానసమాయుక్తో గురుర్దేవం ప్రణమ్య చ

౯౭

కుసుమాంజలిముత్సృజ్య 'ప్రతద్విష్ణు'రితి బ్రువన్

దేవీభ్యాం సహ దేవేశమాదాయ స్థండిలోపరి.

౯౮

ప్రాజ్ముఖం చైవ సంస్థాప్య పూజయేదష్టవిగ్రహైః

ఉత్సవప్రతిమాభావే స్నావనే వా విశేషతః.

౯౯

స్నపనస్యాప్యభావే తు కౌతుకే చాచరేత్తు వా

కౌతుకే యది చేద్దేవ్యా నైవాదాయ తథా చరేత్.

౧౦౦

నాచరేన్నిత్యవైకల్యం విసర్గవాహనే తథా

ఆచరేదుత్సవం విద్వాన్నిత్యార్చాం తు యథాక్రమమ్

౧౦౧

- కుర్యాచ్చేన్నిత్యవైకల్యం సర్వనాశో భవేద్ద్రువమ్.
స్నాపయేద్యది చేద్విద్వాన్ మధ్యమే చోత్సవస్య తు ౧౦౨
- స్నపనే యది సంప్రాప్తే కౌతుకే స్నపనం చరేత్
స్నాపనప్రతిమాభావే స్నపనం యది చోత్సవే ౧౦౩
- సంప్రాప్తే స్నపనే చా ౭త్ర కౌతుకే చోత్సవం వినా
ఆచరేదేవ సాంకర్యం నాచరేదుభయోరపి. ౧౦౪
- ఉత్సవే వర్తమానే తు కౌతుకే స్నపనం యది
సంభవేదుక్తకాలే తు కర్మణీ ద్వే సమాచరేత్. ౧౦౫
- పురాప్రవృత్తకార్యే తు దోషో నా ౭నేన సంభవేత్
కౌతుకే చేద్యథై కా ౭గ్నై బహుకర్మవదాచరేత్. ౧౦౬
- గృహే త్రేతాగ్ని వన్నిత్యం ప్రణీయారోపణం వినా
స్నాపనోత్సవభేదే తు కౌతుకేన దినం దినమ్ ౧౦౭
- ఆరోహణం యది భవేద్ద్రువే తత్కర్మ పూర్వతః
ఆవాహ్య కర్మణామస్తే తథా సాయే విసర్జయేత్ ౧౦౮
- ప్రాతరావాహనం నిత్యమర్చనాదౌ విశేషతః
విసర్గం సాయమర్చనై కౌతుకే తు యథా తథా ౧౦౯
- తథైవోత్సవదీక్షాస్తే సమావాహ్య ద్రువాత్సుధీః
విసర్గం నాచరేన్మధ్యే దీక్షాస్తే తు సమాచరేత్. ౧౧౦
- అర్చనాస్తే విశేషేణ పుణ్యాహమపి వాచయేత్
హేమపాత్రే తు సౌవర్ణం కౌతుకం తండులోపరి. ౧౧౧
- సన్న్యస్య పూర్వవద్దీమాన్ బంధయేద్దక్షిణే కరే
కుంభాన్ దేవ్యా చ చక్రాదీన్ సమాబద్ధ్య సమర్చయేత్ ౧౧౨

పరిషిచ్య పావకం పశ్చాద్వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్
జుహుయాత్పారుషం సూక్తం శ్రీభూసూక్త సమన్వితమ్ ౧౧౩

దినసంధ్యాధిదైవత్యం తిథివారరదేవతమ్
తథా మాసాధిదైవత్యమబ్దదైవత్యమేవ చ. ౧౧౪

తదాలయగతానాం చ జుహుయాన్మూర్తిభిః క్రమాత్
వ్యాహృత్యంతం ప్రధానే స్యాత్తత ఆహవనీయకే ౧౧౫

న్యసూక్తం దక్షిణాఽగ్నౌ చ వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్
గార్హపత్యే తు జుహుయాచ్ఛ్రీసూక్తం వైష్ణవం తథా. ౧౧౬

ఆవసభ్యే మహీసూక్తమేకాక్షరమతో యజేత్
జుహుయాత్సౌండరీకాగ్నౌ 'వతో దేవాది' వైష్ణవమ్ ౧౧౭

విష్ణుసూక్తం పురుషసూక్తం 'యద్దేవాది' సమన్వితమ్
పారమాత్మికమంత్రాంశ్చ బ్రాహ్మమైంద్రం చ వారుణమ్ ౧౧౮

జుహుయాద్విష్ణుగాయత్ర్యా శ్వేతాబ్జం చ ఘృతాఘృతమ్
అష్టోత్తరశతం చైవ సర్వదోషోపశాంతయే. ౧౧౯

ఏకాఽగ్నిమథ వాఽధాయ జుహుయాదధమాఽధమమ్
సభ్య హోమం చ పూర్వోక్తం వైష్ణవాది విధానతః ౧౨౦

అథోత్పవాధిదైవత్యం విశేషేణ ప్రవక్ష్యతే
బ్రాహ్మమార్షం తథా రౌద్రమైంద్రం సౌమ్యం చ వైష్ణవమ్ ౧౨౧

సర్వదైవత్యయామ్యే చ వారుణం చ నవాఽహ్నికే
ఆగ్నేయం ప్రాజాపత్యం చ కౌబేరం వైష్ణవమేవ చ. ౧౨౨

శ్రీదైవత్యం చ కౌమారమాదిత్యం రౌద్రమేవ చ
దౌర్గమైంద్రం తథా యామ్యం వైష్ణవం స్కాన్దమేవ చ. ౧౨౩

- ఈశాన్యం సౌమ్యమిత్యేతత్తిథిదైవత్యముచ్యతే.
తత్తద్వారే తు జాహుయాన్మంత్రైర్వారాధిపోచితైః ౧౨౪
- తథా నక్షత్రదైవత్యం జాహుయాద్విధినా బుధః
త్రిసంధిషు హునేద్దైవ్యం సౌరం బార్హస్పతం క్రమాత్ ౧౨౫
- మాసర్షాధిపదై వత్యం మాసదైవత్యముచ్యతే
యామ్యం చ వైష్ణవం సౌమ్యం బ్రాహ్మం బార్హస్పతం తథా. ౧౨౬
- సౌమ్యమైవ్వం వారుణం చ శేషాగ్న్యాదిత్యభౌతికమ్
మారుతం భృగుదైవత్యం వారుణం వైష్ణవేవ చ. ౧౨౭
- రౌద్రం కౌబేరకం త్వాష్ట్రం మైత్రం కౌమారమేవ చ
సావిత్రిం శ్రీదై వత్యం చైవ గౌరీదైవత్యమేవ చ. ౧౨౮
- ఆదిత్యం సైత్యకం చైవా ౭దితి దై వత్యమేవ చ
యోగదైవత్యమేతత్స్వాజ్ఞహుయాద్విధినా బుధః. ౧౨౯
- ఐన్ద్రం చ ప్రాజాపత్యం చ మైత్రమార్యమణం తథా
భూతశ్రీయామ్యదైవత్యం భార్గవం వృషదైవతమ్ ౧౩౦
- కౌబేరం వాయుదైవత్యం జాహుయాత్కరణేషు వై
దేవేభ్యః పితృభ్యశ్చేతి పక్షయోశ్చక్షక్ష్ణయోః. ౧౩౧
- సౌరం చాన్ద్రం చ జాహుయాత్క్రమాదయనయోర్ద్వయోః
'మధుశ్చ మాధవశ్చేతి జాహుయాదృతుషు క్రమాత్. ౧౩౨
- విష్ణుః ప్రజాపతిశ్చూలీ విష్ణేశస్సప్త చ ర్ష యః
అష్టా లోకా ౭ధిపాః పంచ భూతా విశ్వంభరాదయః. ౧౩౩
- వసవో ౭ష్టా చ రోహిణ్యస్సప్త శ్రీశ్చండికా గుహః
సూర్యస్సౌమశ్చిరంజీవీ కాళీవీశపురందరాః. ౧౩౪

- చక్రశ్చాన్తో గురుర్భౌమబుధశుక్రశనైశ్చరాః
హవిః పాలో హ్యనన్తశ్చ గంగా జ్యేష్ఠా చ మాతరః ౧౩౫
- ప్రభవాది క్రమాదేతే విజ్ఞేయా వత్సరాధిపాః
తథోత్సవాధిదైవత్యం తిథివారర్షదైవతమ్. ౧౩౬
- చతుర్దైవత్యమాత్రస్తు జుహుయాదితి కే చ న
పలాశబిల్వశామీలన్యగ్రోథోదుంబరాస్తథా ౧౩౭
- అశ్వద్ధనిదిర్ఘక్షబ్రహ్మవృక్షాః క్రమాదిమే
సమిధాం గ్రాహ్యా వృక్షాస్తు పర్ణ మశ్వద్ధమేవ వా ౧౩౮
- పద్మం చ బిల్వపత్రం చ కరవీరం కుముదం తథా
నంద్యావర్తం చ తుళసీ తథైవ స్థలపంకజమ్. ౧౩౯
- విష్ణుక్రాంతారవిన్దే తు పుష్పాణ్యేతాన్యనుక్రమాత్
అలాభే తుళసీం వా ౭థ కరవీరం చ పంకజమ్. ౧౪౦
- ముద్గం నిష్పావకం చైవ కుళుద్ధం మాషమేవ చ
తిలానపూపాన్ లాజాంశ్చ యవాన్ సక్తూన్ యథాక్రమమ్ ౧౪౧
- బలిద్రవ్యాణి చోక్తాని సర్వా ౭భావే తు మార్గికమ్
ఏవమేవ విధానేన ద్వికాలం హోమమాచరేత్. ౧౪౨
- ప్రాతస్సంధ్యావసానే తు సాయమర్చా ౭వసానకే
హోమం కృత్వా బలిం దధ్యాద్ద్వికాలం చోత్సవం చరేత్ ౧౪౩
- ఉత్సవభ్రమణం వక్ష్యే దేవదేవస్య శార్థిణః
బలినిర్వాపణాన్తే తు సాయంప్రాతర్విశేషతః ౧౪౪
- దేవదేవమలంకృత్య వస్త్రాద్వైర్భూషణైశ్చభైః

- రథే వా శిబికాయాం వా వీశస్కన్ధే ౭పి వా తథా
గజాశ్చ ౭ందోలికాదౌ వా వాహనే సమలంకృతే. ౧౪౬
- ‘అహమేవేద’మంత్రేణ దేవమారోప్య నిశ్చలమ్
అష్టోపచారైరభ్యర్చ్య లాజాపూపాదికాం స్తథా. ౧౪౭
- సంస్కృతాన్ గుడసంమిశ్రాన్ నివేద్య ముఖవాసకమ్
దత్వా వాద్యైస్సమాయుక్తం సర్వాలంకారసంయుతమ్ ౧౪౮
- దాసీభిర్వాదకై శ్చైవ నృత్యగేయసమన్వితైః
బ్రాహ్మణై ర్వేదవిద్భిశ్చ సమాయుక్తం శనైశ్చనైః ౧౪౯
- ధ్వజైశ్చతైరాతపత్రైస్తోరణైశ్చ తథైవ చ
సంభృతైస్సంయుతం చాన్యైస్సర్వైశ్చంగారలక్ష్మభిః ౧౫౦
- వాలవ్యజనహస్తాభిర్దాసీభిః పార్శ్వయోర్ద్వయోః
వీజ్యమానం విశేషేణ తథా భక్తవరైరపి. ౧౫౧
- వాహయేయుర్విజా దేవం బ్రాహ్మణా వేదపారగాః
దీపై రుదగైర్బహుభిః పరిషిక్తైర్హతాదినా. ౧౫౨
- పరస్పహస్రైస్సర్వత్ర దీపయేచ్ఛ శతావరైః
విప్రైస్త్రయీమధీయానై ర్హస్తస్తతిపరాయణైః. ౧౫౩
- నృత్యతా గాయతా చా ౭పి గాణిక్యేన సుసేవితమ్
వీణాదివాదిభిశ్చైవ వన్దిభిశ్చ తథా పరైః ౧౫౪
- షడ్జాదిగీతనిపుణై ర్వాద్యవాదకకోవిదైః
గద్యం పద్యం తథా మిశ్రం పఠద్భిస్సోత్రముజ్జ్వలమ్. ౧౫౫
- వైతంఢీకైస్తథా జల్పిర్నిపుణైర్వాదశిక్షితైః
తథా తత్త్వకథానిష్ఠైః పదార్థజ్ఞైశ్చ తార్కికైః. ౧౫౬

- ఘమాంసకై ర్యాజ్ఞికైశ్చ ఛాందసైస్సాంఖ్యకోవిదైః
యోగజ్ఞైశ్చ పురాణజ్ఞైశ్చాబ్ధికైస్తత్త్వవేదిభిః ౧౫౭
- మహూర్ధికైశ్చ గణశః పరస్పరజిగీషుభిః
తత్తచ్చాస్త్రోక్తమార్గేణ ప్రమేయం చ బహుస్థితమ్. ౧౫౮
- ఉచ్చైర్బ్రువాణైర్విద్యద్భిః పంచకాలపరాయణైః
వాసుదేవస్య మాహాత్మ్యం కథయద్భిశ్చ సాత్త్వికైః. ౧౫౯
- శాస్త్రేషు నైపుణం సర్వం ప్రదర్శయితుముద్యతైః
దేవస్య పురతః పృష్ఠే పార్శ్వతశ్చ స్థితైర్జనైః ౧౬౦
- సేనయా సర్వతో దిక్షు చతురంగబలాఢ్యయా
దేవస్య పార్శ్వయోః పూర్వే లాక్షారంజితమస్కరైః ౧౬౧
- యంత్రైర్దారుమయైశ్చిత్రైః పక్ష్యాకారైరితస్తతః
దేవతాకృతియంత్రైశ్చ తథా యంత్రైర్గజాదిభిః ౧౬౨
- నిషాదిభిస్సమారూఢైస్త్రిభిశ్చ భరతోదితైః
మూర్ధైర్బహువిధైర్ముత్యం దర్శయన్తీభిరద్యుతమ్ ౧౬౩
- లేఖాయన్త్రైస్త్రియారూఢైర్యన్త్రైరన్వైస్తథా విధైః
గతాగతాని కుర్వాణై రనుయాతం సమాకుతైః. ౧౬౪
- శనైర్నయేజ్జగన్నాథం యథాశక్తి సమన్వితైః
ఆరభ్యావరణాదాద్యాదేషా పరివృతిర్భవేత్ ౧౬౫
- దేవేన సార్థమాచార్యో యానమారుహ్య తత్ర తు
రక్షార్థం దేవదేవస్య ధ్యాయన్నుపవిశేద్ధరిమ్. ౧౬౬
- అర్చకశ్చ తథాసీనస్సమ్యగర్చనమాచరేత్
ఆరోహణే గజేష్టస్య దేవదేవం విశేషతః ౧౬౭

వస్త్రాభరణపుష్పాద్యైరలంకృత్య యథార్హకమ్
దేవేశం పూర్వమారోప్య హస్తేనాదాయ చా ౨౦కుశమ్.

౧౬౮

నిషీదేద్గజపృష్ఠే తు దేశికస్వయమత్వరః
అర్చకశ్చత్రమాదాయ తథా దేవస్య ధారయేత్.

౧౬౯

తోయధారాం పురస్కృత్య కుర్యాద్భ్రమణమాదరాత్
గ్రామం ప్రదక్షిణం కుర్యాద్భులిర్యేన పథా కృతః.

౧౭౦

తత్కాలే దేవమాయాంతం భక్తా భాగవతా జనాః
స్వగృహప్రా ౨౦గణే చైవ ప్రత్యుద్ధాయ పునః పునః

౧౭౧

ప్రణమ్య చోపహారాంశ్చ దద్యుర్బహువిధాన్ బహూన్
పత్రం పుష్పం ఫలం పూగం నాగవల్లీదలాన్యపి.

౧౭౨

దక్షిణాం చ విశేషేణ యథాశక్తి యథారుచి
నీరాజనాది కుర్యుశ్చ బాలవృద్ధాతురాస్తదా.

౧౭౩

తపోభిర్బహుభిర్గమ్యే స్వయమేవ పరాత్పరే
భక్తానుకంపయా దేవే స్వగృహద్వారమాగతే.

౧౭౪

కో న నస్తతి మూఢాత్మా తస్య కా నిష్క్రుతిర్భవేత్
తత్కాలే చార్పితం ద్రవ్యం యదపక్వం ప్రగృహ్య చ.

౧౭౫

ఆమంత్రం తు నివేద్యేవ భగవత్త్రియమాచరేత్
ఉపహరేషు తత్రార్థం గృహ్ణీయాద్భాగమర్చకః.

౧౭౬

నాగవల్లీదలం పుష్పం క్రముకం దక్షిణాదికమ్
సర్వమర్చకసర్వస్వం గృహ్ణీయాదర్చకస్వయమ్.

౧౭౭

తత్కాలే భక్తిసమేభ్యస్సంప్రాప్తేభ్యశ్చ సన్నిధిమ్
భగవత్పాదుకాం దద్యాచ్చిరసి శ్రద్ధయా గురుః

౧౭౮

శిరసా ధారణే మర్త్యైస్సుప్తిదోషో న విద్యతే
న నయేత్పాదుకాం విష్ణోర్దారీకృత్య తు సన్నిధిమ్. ౧౭౯

న గృహద్వారసీమాంతం నయేత్తాం గృహిణాం గురుః
ఇష్టం రాజగృహే స్త్రీభిః పాదుకాధారణం యది. ౧౮౦

దేహలీమనతిక్రమ్య నేయాత్తాం దీపికాన్వితామ్
తదా దీపై స్తథా ఽవ్యైశ్చ రాజార్హైశ్చ పరిచ్ఛదైః ౧౮౧

నేయా స్యాత్పాదుకా విష్ణోః ప్రణిధిస్సా యతో హరేః
తత్సన్నిధిమతిక్రమ్య పూజకస్తు న జాతు చిత్. ౧౮౨

ఆదానాయోపహారాణాం ప్రయాయాద్గృహిణాం గృహాన్
నా ఽపి కార్యాంతరాసక్తః పంచహస్తానతి క్రమేత్. ౧౮౩

ఏష శ్రేష్ఠోపచారస్సృద్ధ్యతస్సమ్మాన్యతే హరిః
ఏవం ప్రదక్షిణం నీత్వా నివర్తేతా ఽలయం ప్రతి ౧౮౪

గోపురాగ్రే తు దేవేశం కృత్వా దేవోన్ముఖం క్రమాత్
అర్ఘ్యపాద్యాదినా ఽభ్యర్చ్య నివేద్య పృథుకాదికమ్ ౧౮౫

ధామప్రదక్షిణం నీత్వా పునరావిశ్య చా ఽలయమ్
అవరోప్య చ దేవేశం స్థాప్య చాస్థానమండపే. ౧౮౬

పాద్యమాచమనం దత్వా ముఖవాసం ప్రదాయ చ
కౌతుకం తు విస్మయైవ శుద్ధోదైస్సౌపయేత్ప్రభుమ్. ౧౮౭

విమృజ్య స్తోతవస్త్రేణ సమలంకృత్య పూర్వవత్
కౌతుకం పునరాబద్ధ్య హవిః పశ్చాన్నివేదయేత్ ౧౮౮

కుర్యాద్రాజోపచారాణి స హి రాజా జగత్ప్రభుః
వినోదం కారయేచ్ఛైవ నృత్తగీతాదిభిర్నృప. ౧౮౯

తతః ప్రణమ్య దేవేశం పూర్వస్థానే నివేశయేత్
ప్రథమే ఽహని సాయేతు కర్తవ్య మిదమీరితమ్.

౧౯౦

ద్వితీయాహఃప్రభృత్యేవ సాయం ప్రాతశ్చ నిత్యశః
నిత్యార్చనా ఽస్తే ద్విగుణమర్చయేచ్చ నివేదయేత్.

౧౯౧

కుంభదేవాన్ సమారాధ్య ధ్వజదేవార్చనం చరేత్
హోమం బలిం చ దత్వా తు కారయేదుత్సవం తథా.

౧౯౨

తృతీయే పంచమేవా ఽహ్ని ప్రాతస్స్వాద్గరుడోత్సవః
షష్ఠే ఽహని తు మధ్యాహ్నా దేవీభ్యాం సహితం హరిమ్.

౧౯౩

పీఠమధ్యే సమారోప్య సమభ్యర్చ్య ఽష్టవిగ్రహైః
జలకుంకుమమదాయ కారయేదుత్సవం తథా.

౧౯౪

నవవస్త్రాదికం దత్వా పృథుకాని నివేద్య చ
దత్వా తాంబూలమాచామమర్చయే ద్రాజవత్ప్రభుమ్.

౧౯౫

సప్తమే ప్రాతరర్చాస్తే కుర్యాత్సప్తర్షిపూజనమ్
వృణుయాదృత్విజస్సప్త తదాచార్యపురస్సరాన్.

౧౯౬

ధ్యాత్వా సప్తర్షివత్తాంస్తు స్వర్గం గామాజ్యమేవ చ
తండులోదకకుంభాదీన్ దూర్వాగ్రం క్రముకం తథా

౧౯౭

దద్యాత్ప్రభూతం తేభ్యస్తు బ్రాహ్మణేభ్యః పృథక్ పృథక్
తత్సాయం చ విశేషేణ కృష్ణగన్ధానులేపనమ్.

౧౯౮

సద్యః ప్రతిసరం బద్ధ్వా దేవాగ్రే స్థండిలం చరేత్
కృష్ణాగురు సమాదాయ సర్వవాద్యసమాయుతమ్.

౧౯౯

గ్రామం ప్రదక్షిణం కృత్వా స్థండిలోపరి విన్యసేత్
పుణ్యాహం విధివత్కృత్వా శ్రియమావాహ్య తత్ర చ.

౨౦౦

సంస్కృత్య విధివద్గంధాన్ సమభ్యర్చ్య హరిం తతః
'గంధద్వారే'తి మన్తేణ సర్వాంగం లేపయేద్గురుః ౨౦౧

దేవ్యాదీనాం తథా కుర్యాత్తత్తన్మంత్రైర్యథావిధి
తచ్ఛేషగంధం భక్త్యైవ భ క్తేభ్యో దాపయేద్గురుః ౨౦౨

తద్గంధధారణాన్వూణాం భవేయుస్సర్వసంపదః
సాయమర్చావసానే తు రథయాత్రాం సమాచరేత్. ౨౦౩

అష్టమే దివసే ప్రాప్తే సమాప్తే ప్రాతరుత్సవే
అలంకృత్య తు దేవేశం మృగయోత్సవమాచరేత్. ౨౦౪

మధ్యాహ్నా దేవదేవస్య జలక్రీడోత్సవం చరేత్
ప్రసాం కృత్వా విధానేన నద్యాదీనాం తటే బుధః. ౨౦౫

వితానాద్వైరలంకృత్య జలక్రీడార్థమంటపమ్
బింబాద్యర్థాయతామర్థవిస్తారాం బింబదఘ్ని కామ్. ౨౦౬

జలద్రోణీమథాచ్ఛిద్రాం న్యస్య లోహమయీం ఘనామ్
నాదేయాద్భిస్సమాపూర్య 'ధారాస్వి'తి చ మన్తతః ౨౦౭

ఏలాచన్దనకర్పూరైః కుంకుమేనా ౭ ధివాసయేత్
కల్హారకేతకీపుష్పైరుశీరాగురుభిస్తథా. ౨౦౮

ఆస్తీర్య నవవస్త్రాణి 'వేదాహ'మితి మన్తతః
'పుణ్యతీర్థం శివం పుణ్యం దేవావాస'మితి బ్రువన్. ౨౦౯

అధిదేవం సమావాహ్య విగ్రహైరష్టభిర్యజేత్
మండపే పశ్చిమార్థే తు విష్ణురే సోత్తరచదే. ౨౧౦

దేవదేవం సమాస్థాప్య శకునసూక్తం సముచ్చరన్
నవవస్త్రోత్తరీయాద్వైరలంకృత్య మనోహరమ్. ౨౧౧

పాద్యాదిభిస్సమభ్యర్చ్య స్థాపకైస్సహితో గురు:

‘భూః ప్రపద్యే’తి మంత్రేణ దేవదేవం ప్రణమ్య చ

౨౧౨

‘పరం రంహే’తి మంత్రేణ దేవమాదాయచాదరాత్

‘ప్రతిద్విష్ణుస్సవత’ ఇతి జలద్రోణ్యాం నివేశ్య చ.

౨౧౩

ఇంద్రాదీంశ్చ జయాదీంశ్చ తండులైః క్లేప్తమండలే

‘సమావాహ్య సమభ్యర్చేజ్జలద్రోణ్యాభితో గురుః.

౨౧౪

‘ఆపో హి ప్తా’దిమంత్రాం స్త్రీననువాకాంత్యముచ్చరన్

‘ఇదమాపశ్యి’వేత్యుక్త్వా ‘ఆపో వా ఇద’ముచ్చరన్.

౨౧౫

అభిమన్త్య జలద్రోణ్యాం దేవదేవం ప్రణమ్య చ

పౌరుషం సూక్తముచ్చార్య విష్ణుసూక్తం చ వైష్ణవమ్.

౨౧౬

‘ఇషే త్వోర్జై’త్వాది జపన్ ‘భూరానిలయ’ ఇత్యపి

మజ్జయిత్వా జలద్రోణ్యాం దేవం ప్రాక్చీరసం హరిమ్.

౨౧౭

అధివాస్య తు యామార్ధం యామద్వయమథా ౭పి వా

‘పరం రంహే’తి మంత్రేణ తత ఉద్దుత్యవై పునః

౨౧౮

అలంకృత్య చ వస్త్రాద్వైర్యథార్హం పరిపూజ్య చ

యానమారోప్య దేవేశం గ్రామమాలయమేవ వా.

౨౧౯

ప్రదక్షిణం క్రమాన్నీత్వా సర్వాలంకారసంయుతమ్

గ్రామవీధ్యాముపహృతముపహారమగృహ్య చ.

౨౨౦

పునరాలయమావిశ్య సంస్థాప్యా ౭స్థానమండపే

సుగంధితైలేనా ౭భ్యజ్య దేవం సంస్థాప్య పూర్వవత్.

౨౨౧

జీవస్థానే సమాస్థాప్య సమభ్యర్చ్య నివేదయేత్

తద్రాత్రా పుత్రవాన్తే తు దేవం దేవీయుతం హరిమ్.

౨౨౨

ప్రతిష్ఠాక్షవిధానేన బద్ధ్యా ప్రతిసరం తతః

అధివాసవిధానేన శయనే శాయయేద్గురుః

౨౨౩

ప్రభాతే దేవముత్థాప్య పాద్యాద్యర్హాన్నమర్చయేత్

తస్మిన్ తీర్థదినే ప్రాతర్హోమాద్యం ప్రాతరుత్సవమ్.

౨౨౪

కృత్వా హవిర్విసా దేవమభ్యర్చ్య ఽస్తానమండపే

ప్రముఖే గరుడం పశ్చాద్దక్షిణే చక్రమేవ చ.

౨౨౫

అమితం చోత్తరే ధీమాన్ ధాన్యసీతోపరి న్యసేత్

నిత్యపూజాం హవిర్దానం ధ్రువబేరే సమాచరేత్

౨౨౬

పూర్వాలంకృతవస్త్రాదీన్ విస్సజ్యైవ ప్రయత్నతః

అన్యవస్త్రాణిచా ఽచ్ఛాద్య యథార్హం భూష్య భూషణైః

౨౨౭

అష్టోపచారైరభ్యర్చ్య దేవం చక్రాదిదేవతాః

ప్రీహిభిష్టుండిలం కృత్వా ద్విహస్తాయతవిస్ఫుతమ్.

౨౨౮

ఉలూఖలం చ ముసలం స్థాప్య వస్త్రేణ సంయుతమ్

తయోరీశౌ క్రమేణైవ బ్రహ్మేశ్వరర్చయేద్గురుః

౨౨౯

పాత్రే హరిద్రాం సంగృహ్య సిసీవాలీమథా ఽర్చ్య చ.

ఉలూఖలే హరిద్రాం చ తన్మంత్రేణ వినిక్షిపేత్

౨౩౦

గృహీత్వా వైష్ణవైర్మంత్రైరాచార్యో ముసలం తథా

విష్ణుసూక్తం సముచ్చార్య కించిత్తదవఘాతయేత్.

౨౩౧

భక్త్యా దేవదాసీభిశ్చార్చీకృత్య విశేషతః

ఏకస్మిన్వా ద్వయోర్వాధ త్రిమ వా కలశేషు వై

౨౩౨

గంధోషితం చ వా తైలమాధకం పరిగృహ్య చ

సంధ్యాం వా యామ్యం వా సాయం వా సుప్త్యం వా

ఆచ్ఛాద్య నవవస్త్రేణ సోమం తైలే సమర్చయేత్
సినివాలీం చ తచ్చూర్ణే చక్రాదీంశ్చ ప్రపూజయేత్ ౨౩౪

దేవమభ్యర్చ్య పుణ్యాహం వాచయన్వైష్ణవం గురుః
సంప్రాప్య మూర్ధ్ని తత్తైలం 'వేదాహ'మితి మంత్రతః ౨౩౫

హోరిద్రచూర్ణైస్సంస్నాప్య చక్రాదీన్ స్నాపయేత్తతః
తచ్ఛిష్టం ధారయన్ భక్తస్సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే. ౨౩౬

అథ యానే సమారోప్య దేవం చక్రాదిభిస్సహ
చూర్ణోత్సవమిమం కృత్వా తీర్థోత్సవమథాచరేత్. ౨౩౭

అవభృథం

దేవఖాతం యది భవేత్తీర్థం తత్ర ప్రశస్యతే
నద్యాదితీరే సంస్థాప్య దీవీభ్యాం సహ వా వినా. ౨౩౮

చక్రాదీన్ పూర్వవత్ స్థాప్య ప్రముఖే స్థండిలం చరేత్
ద్రవ్యేణాపూర్య కలశాన్ గాయత్రీమంత్రముచ్చరన్ ౨౩౯

మధ్యే సిద్ధార్థకం న్యస్య ప్రాచ్యాం స్యాదక్షతోదకమ్
దక్షిణే గంధతోయం స్యాత్పశ్చిమే తు కుశోదకమ్. ౨౪౦

జప్యోదకం చోత్తరే స్యాద్విదిశాసు చ మధ్యతః
ఉపస్నానాని విన్యస్య క్రమాత్తదధిపాన్ గురుః ౨౪౧

ఆదిత్యసప్తరసశ్చ కాశ్యపం చ గురుం తథా
ఋతూంశ్చ మరుతశ్చైవ మునీం స్తక్షకమేవ చ. ౨౪౨

మంత్రాన్విద్యాధరాంశ్చైవ క్రమేణావాహ్య చార్చయేత్
'పూతస్తస్యేతి మంత్రేణ 'ఇమా ఓషధయ' ఇత్యపి ౨౪౩

'అభి త్వా శూర' 'చత్వారి' 'పూతస్తస్యేతి చ క్రమాత్
కలశైః పంచభిస్సాప్య తత్తద్ధవ్యాన్తరే క్రమాత్ ౨౪౪

‘వారీశ్చతస్ర’ ఇత్యుక్త్వా చోపస్నానం సమాచరేత్

శిష్టాభిః కలశాద్భిశ్చ చక్రాదీనభిషిచ్య చ.

౨౪౫

ప్రవిశ్య తు జలం తత్ర వరుణం చార్చయేత్క్రమాత్

హస్తాభ్యాం చక్రమాదాయ దేవం భక్తైస్సమన్వితః

౨౪౬

ఆచార్యః ప్రథమం తీర్థే చక్రం స్పృష్ట్వా ఽవగాహయేత్

నాభిదఘ్నజలే తత్ర జలమధ్యే తు సుస్థితః

౨౪౭

చక్రం దేవం హృది స్థాప్య హస్తాభ్యాం ధారయన్ దృఢమ్

‘యే తే శతం’ సముచ్చార్య ప్రాజ్ఞుఘో వా ఽప్యదఙ్ముఖః

౨౪౮

నిమజ్జయేత్తదా చక్రం సర్వవాద్యయుతం గురుః

జనాస్సర్వే చ తత్తీర్థే స్నాత్వా విగతకల్మషాః

౨౪౯

భవేయురశ్వమేధస్య ఫలం చ సమవాప్నుయుః

తతః స్తీరే ప్రతిష్ఠాప్య విష్టరే చక్రముత్తమే

౨౫౦

కుర్యాదవభృథస్నానం శుద్ధస్నానోక్తమార్గతః

తతో విస్మజ్య వస్రాదీన్ దేవం చా ఽవ్యైర్విభూష్య చ.

౨౫౧

తత్రైవ స్నానసంభారాన్ సంభృత్య విధినా గురుః

దేవీభ్యాం సహ దేవేశం స్నాపయేత్సూర్యవత్ప్రభుమ్.

౨౫౨

అలంకృత్య విశేషేణ కుర్యాదర్ఘాంతపూజనమ్

పశ్చాద్దేవం సమాదాయ సర్వాలంకారసంయుతమ్

౨౫౩

శాకునం సూక్తముచ్చార్య నీత్వా గ్రామం ప్రదక్షిణమ్

దేవా ఽలయం ప్రవిశ్య ఽథ స్థాప్య చా ఽస్థానమండపే.

౨౫౪

పాద్యాదిభిస్సమభ్యర్చ్య వేదానధ్యాపయేత్క్రమాత్

ముహుః పుష్పా ఽంజలిం దత్వా జీవస్థానే నివేశయేత్.

౨౫౫

చక్రాదీనపి చాదాయ తత్తత్త్వానే నివేశ్య చ
పుణ్యాహం వాచయిత్వా తు ప్రోక్షణైః ప్రోక్షణం చరేత్. ౨౫౬

నిత్యపూజాం సమాప్త్యైవ హవిర్దద్యాద్విశేషతః
యాగశాలాం సమాసాద్య హుత్వా ఽగ్నిషు చ వైష్ణవమ్. ౨౫౭

కుంభస్థాం శక్తిమాదాయ ధ్రువబేరే ఽవరోపయేత్
అంతహోమం చ హుత్వా ఽగ్నిం నిత్యకుండే ప్రణీయ చ. ౨౫౮

తద్రాత్రా నిత్యహోమాన్తే బలిం దత్వా చ పూర్వవత్
పశ్చాచ్ఛక్రం వినా దద్యాద్బలిం శుద్ధాన్నకల్పితమ్. ౨౫౯

పూర్వోక్తేనైవ మార్గేణ సర్వత్ర బలిమాచరేత్
చైత్యస్థానే ప్రపాయాం తు ఉద్యానే వృక్షమూలకే. ౨౬౦

తటాకే నిర్హరే కూపవాపీవల్మికపార్శ్వకే
శ్మశానే ఽన్యత్ర దేవా ఽగ్రే వీధ్యన్తేషు చ నిక్షిపేత్. ౨౬౧

పునరాలయమావిశ్య స్నాత్వా చా ఽప్యగ్నిసన్నిధౌ
ధ్వజమూలం సమాసాద్య సర్వవాద్య సమాయుతమ్. ౨౬౨

ధ్వజా ఽవరోహణం కుర్యాద్ధ్వజమంత్రం సముచ్చరన్
తద్ధ్వజం తు సమాదాయ ప్రాదక్షిణ్యక్రమేణ వై ౨౬౩

పరీత్య మందిరం పశ్చాత్ప్రవిశ్యా ఽభ్యంతరం పునః
దేవస్య పాదమూలే తు న్యస్య పుష్పాంజలిం దదేత్. ౨౬౪

క్షమామంత్రం సముచ్చార్య దండవత్ప్రణమేద్భువి

ఫలశ్రుతిః

ఏవం యః కురుతే భక్త్యా విష్ణోరుత్సవమాదరాత్ ౨౬౫

సర్వపాపవిశుద్ధాత్మా సర్వాన్ కామానవాప్య చ
అన్తే విమానమారుహ్య విష్ణులోకం స గచ్ఛతి.

౨౬౬

పుష్పయాగః

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి పుష్పయాగం సుఖావహమ్
ద్వితీయదివసే తీర్థాత్పుష్పయాగం సమాచరేత్.

౨౬౭

శాన్తిదం పుష్టిదం చేతి కామ్యదం చ త్రిధా భవేత్
ప్రాతర్మధ్యాహ్నీ ఋరాహ్ణః క్రమాత్కాలాః ప్రకీర్తితాః.

౨౬౮

న్యూనం వా ఋషధికం చైతద్దోషోపశమనాయ వై
ఆస్థానమండపే వా ఋథ స్నపనాలయ ఏవ వా

౨౬౯

చతుర్దిశం చతుర్దశం గోమయేనోపలిప్య చ
పంచవింశత్పదం కృత్వా షట్సుతైః ప్రాగుదగ్గతైః

౨౭౦

మధ్యే నవపదే పద్మం సా ఋష్టపత్రం సకర్ణిక్మమ్
రత్నధాన్యాదికై ర్వాపి తండులైర్వీహిభిస్తిలైః

౨౭౧

బహిస్తేషు పదేష్వగ్రే వీశమేకత్ర పూజయేత్
దక్షిణే చక్రమభ్యర్చ్య పంక్తీశం పశ్చిమే తథా

౨౭౨

ఉదీచ్యాం శాన్తమభ్యర్చ్య శేషేషు చ పదేషు వై
పూజాద్రవ్యాణి సంభృత్య ప్రత్యేకం విన్యసేద్బుధః

౨౭౩

దలేష్వష్టసు పద్మస్య సువర్ణశకలోపరి
లోకపాలాంత్యమభ్యర్చ్య వస్త్రోపరి యథాదిశమ్.

౨౭౪

నిష్క్రతయసువర్ణేన కల్పితే కర్ణికోపరి
ఆదిత్యమండలం తత్ర రాజతే చన్ద్రమండలమ్.

౨౭౫

తస్మిన్ సువర్ణరూపే తు వహ్నిమండలమర్చయేత్
విష్ణురం తత్ర సంస్థాప్య తదన్తర్గతపంకజే.

౨౭౬

- తత్ర దేవం ప్రతిష్ఠాప్య యావద్దివసముత్సవమ్
తావత్సత్సమభ్యర్చ్య సప్తవింశతివిగ్రహైః. ౨౭౭
- తత్ర పూజావసానే తు తత్తత్పుష్పాంజలిం దదేత్
పంకజం తులసీ బిల్వం కరవీరమథోత్పలమ్ ౨౭౮
- నన్ద్వావర్తం చ కుముదమపామార్గం తథైవ చ
విష్ణుక్రాంతం చ దూర్వాం చ క్రమదేతాన్యనుక్రమాత్. ౨౭౯
- ఏవం పుష్పాంజలిం దత్వా ఋత్విజస్సహతైర్గురుః
సృతైర్గేయైశ్చవాద్వైశ్చ చతుర్వేదస్తవైరపి. ౨౮౦
- పరాత్పరతరం పారం గుహ్యద్గుహ్యతరం గురుమ్
సర్వవేదార్థసారం తం ద్వాదశా ఽష్టా ఽక్షరం తథా ౨౮౧
- జపన్తో విష్ణుగాయత్రీం శతమష్టోత్తరం తతః
దద్యుః పుష్పాంజలిం భక్త్యా దేవదేవస్య పాదయోః ౨౮౨
- పంచా ఽగ్నిష్వధ వా ఽగ్నీంస్త్రీన్ పాండరీకమథా ఽపి వా
దేవస్య పరితః కుర్యాదుత్తమాదిక్రమే క్రమాత్. ౨౮౩
- ఉత్తమే సభ్యకుండే తు మధ్యే త్వాహవనీయకే
హౌత్రప్రశంసనం కుర్యాత్తదాలయగతాంతురాన్ ౨౮౪
- ఆవాహ్యజ్యం నిరూప్యైవ తత్రమేణాహుతీర్యజేత్
వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ సమ్యగ్బుత్వా విశేషతః. ౨౮౫
- తతశ్చాహవనీయాగ్నౌ న్యసూక్తం వైష్ణవం యజేత్
దక్షిణాగ్నౌ విష్ణుసూక్తం శ్రీసూక్తం చ యజేత్క్రమాత్ ౨౮౬
- జాహుయాద్గార్హపత్యాగ్నౌ గాయత్రీం వైష్ణవీం (వం)తతః
ఆవసద్వే తు జాహుయాత్సూక్తమేకాక్షరాదికమ్. ౨౮౭

ఆజ్యేన సమిధా తత్తద్దవిర్భేదైశ్చ హూయతామ్
ఏతదుత్తమముద్దిష్టం మధ్యమం తు ప్రవక్ష్యతే. ౨౮౮

యథాలాభప్రమాణేన పూర్వోక్తార్దేన వా హరేః
పద్మమండలదేవానాం కారయేత్ప్రతిమాదికమ్. ౨౮౯

తత్తద్దినార్చనాస్తే తు శుద్ధాన్నం వా నివేద్య చ
సర్వార్చనై పంచహవిర్దద్యాదిత్యాహ పూర్వజః ౨౯౦

చతుర్వేదాదిఘోషం చ చతుర్దిక్షు ప్రకల్పయేత్
అబ్జహోమం క్రమేణైవ జుహుయాన్మన్తవిత్తమః ౨౯౧

పుష్పన్యాసక్రమేణైవ సర్వవిద్యేశ్వరాంతకమ్
అభ్యర్చ్య ప్రథమం పశ్చాత్పుష్పయాగోక్తపూజనమ్. ౨౯౨

కృత్వా యథాలాభహవిర్భక్త్యాణి వివిధాని చ
నివేద్య ముఖవాసాస్తే పరివారబలిం క్షిపేత్. ౨౯౩

ఇత్యేవం మధ్యమే ప్రోక్తం ప్రవక్ష్యామ్యధమే పునః
వినా దిశాదిభిర్భేదై ర్హమైశ్చ పృథగర్చనైః ౨౯౪

మండలే దేవమారోప్య పూజయిత్వా యథావిధి
హవీంషి పంచ చోక్తాని నివేద్య చ తతః పరమ్. ౨౯౫

దద్యాత్పుష్పాంజలిం మంత్రైస్సమస్తదివసోదితైః
జాన్వంతం చ తథోర్వంతం కట్యంతం చ సమర్చయేత్ ౨౯౬

నాభ్యంతం చ స్తనాంతం చ బాహ్వంతమితి చ క్రమాత్
గ్రీవాంతం చ లలాటాంతం మౌల్యంతమితి చ క్రమాత్. ౨౯౭

తత్తత్పూజావసానే తు హవిస్సమ్యజ్జీవేదయేత్
ఉత్సవాజ్ఞాతదోషాణాం ప్రాయశ్చిత్తమిదం స్మృతమ్. ౨౯౮

అతస్సర్వప్రయత్నేన పుష్పయాగం సమాచరేత్

ద్వాదశారాధనమ్

కుర్యాద్యథోక్తవిధినా ద్వాదశారాధనం తథా.

౨౯౯

దద్యాదాచార్యపూర్వేభ్యో దక్షిణాం విధివత్తతః

ఏకవింశతినిష్కంతు దద్యాదాచార్యదక్షిణామ్.

300

పదార్థినాం చ సర్వేషాం తదర్థం స్యాత్పుథక్ పృథక్

గోభూమిభ్యాం విశేషేణ దత్వా ౭చార్యం ప్రసాదయేత్.

30౧

ఆచార్యస్సుప్రసన్నాత్మా సర్వా లగ్నిషు యథాక్రమమ్

అంతఃసోమం సమాప్యైవ దేవదేవం ప్రణమ్య చ.

30౨

జీవస్థానే ప్రతిష్ఠాప్య దేవేశం సమ్యగర్చయేత్

బ్రాహ్మణాన్ భోజయేచ్ఛైవ ప్రదద్యాద్భూరిదక్షిణామ్.

303

పుష్పయాగోత్సవః ప్రోక్తో దేవదేవస్య శార్జ్గిణః

శాన్తికాదివిధానే తు కుర్యాదంకురశ్శాన్తికమ్.

30౪

ఏవం యః కురుతే భక్త్యా పుష్పయాగం హరేః ప్రియమ్

సర్వాన్ కామానవాప్యైవ సర్వైశ్చర్యమవాప్య చ.

30౫

సర్వాన్ శత్రూన్ విజిత్యైవ ప్రజాపశుసమన్వితః

అన్తే విమానమారుహ్య విష్ణుసాయుజ్యమాపుయాత్.

30౬

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చాన్తే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం

ప్రకీర్ణా ౭ ధికారే పంచవింశో ౭ధ్యాయః.

అథ షడ్వింశో ౭ థ్యాయః.

ప్రాయశ్చిత్తమ్

- అతః పరం ప్రవక్ష్యామి భూపరీక్షాదినిష్కృతిమ్
న్యూనే ఽతిరిక్తే వ్యాఘాతే ప్రాయశ్చిత్తం సమాచరేత్. ౧
- ప్రాయోదోషస్సముద్దిష్టశ్చిత్తం తస్య నివారణమ్
ప్రాయశ్చిత్తం సమాఖ్యాతం కుర్యాత్కర్మసమ్మద్యే. ౨
- ప్రాయశ్చిత్తమకుర్వాణస్సతి దోషే వినశ్యతి
తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన కుర్యాద్యత్నేన నిష్కృతిమ్. ౩
- అలయస్య చ నిర్మాణం పూజాద్యాస్తత్ర యాః క్రియాః
అస్మాచ్ఛాస్త్రాదతిక్రమ్య నిష్ఫలాః ప్రభవన్తి హి ౪
- తద్దోషశమనాయైవ మహాశాన్తిపురస్కరమ్
సర్వాః క్రియాః క్రమేణైవ పునశ్శాస్త్రోక్తవచ్చరేత్. ౫
- యచ్ఛాస్త్రవిధిముత్స్రుజ్య క్రియతే కామకారతః
నోక్తం దద్యాత్ఫలం కర్మ ప్రత్యుతాన్తదధం భవేత్. ౬
- శిల్పం చ జ్యోతిషం వాస్తు తదన్యే చాన్యగమాః పరే
తావతా హి ప్రమాణం స్యాద్యావదేతేన నాన్తరమ్. ౭
- వైఖానసమిదం శాస్త్రమన్యశాస్త్రాన్తనపేక్షితమ్
ప్రణినాయాన్బ్రజః పూర్వం సర్వశాస్త్రార్థసంగ్రహమ్. ౮
- మోహదజ్ఞానతో వాన్యపి విచికిత్సాపదేషు యః
శాస్త్రాన్త రానురోధేన శాస్త్రమేతద్విమానయేత్ ౯
- స యాతి నరకం ఘోరం యావదాభూతసంస్థవమ్

తస్మాన్నిష్కాస్య తం మూఢం శాస్త్రోక్తం సమ్యగాచరేత్.

౧౦

- - -

యదా గచ్ఛేద్భూహిర్ద్వారం భూమిం సమ్యక్ పరీక్షితుమ్
ఆపతేదంతరాయశ్చేత్ప్రాయశ్చిత్తం హునేద్బుధః.

౧౧

జపేచ్ఛ వైష్ణవం వైష్ణుం శతశః పునరాచరేత్
దుర్దర్శనే జపేత్సారం హునేత్పూర్వోక్తవద్బుధః.

౧౨

దుర్వాక్యేతు శ్రుతే బ్రాహ్మం జపేత్సారస్వతం తథా
తత్కాలే కలహే చైవ శోణితప్రసవే తథా.

౧౩

అగ్నిదాహాదికే చైవ వైష్ణవం సౌమ్యసంయుతమ్
వైష్ణవేనం తథా సౌదర్శనం గారుడమేవ చ.

౧౪

లోకికా లగ్నో హునేద్ధ్యాత్వా దేవం పశ్చాత్సమాచరేత్

- - -

భూపరీక్షణకాలే తు యది పాంసుక్షయో భవేత్.

౧౫

పూర్ణాహుతిం చ జాహుయాత్తథా మిన్దాహుతీ బుధః
పరీక్షితా యదా భూమిః పూర్వమేవా లన్యవర్తనా

౧౬

ఔపాసనాగ్నిమాధాయ వ్యాహృత్యన్తం తు వైష్ణవమ్
జాహుయాద్దశశః కుర్యాత్తతః కర్మాణి మన్తతః.

౧౭

వృషభస్యాంగహానౌ తు కర్షణే దోషశాన్తయే
రౌద్రం బ్రాహ్మం చ జాహుయాత్తతో లన్యం వృషమాహరేత్.

౧౮

హలాదీనాం తు నిర్మాణే యజ్ఞవృక్షేతరైః కృతే
తథా ప్రమాణహీనే చ జాహుయాద్వైష్ణవం తథా.

౧౯

సౌమ్యం చైవ తథా లగ్నోయం ప్రాజాపత్యం చ దేశికః

రజ్జుభేదే వారుణం చ సీతాభేదే శ్రియం తథా.

౨౦

దాత్రభేదే తు జాహుయాజ్ఞేష్టామంత్రం విచక్షణః

ఋషిభేదే తు వాయవ్యం క్షిణీయే వాసవం తథా

౨౧

యుగే నాగం ప్రతోదే తు యామ్యం వ్యాహృతి సంయుతమ్

కపాలాఽస్థితుషాంగార కేశవలీకఖర్పరాః..

౨౨

దృష్టాః కర్షణకాలే చేత్తద్వ్యసోహ్యఽవిలంబితమ్

అభ్యుక్ష్య పంచగవ్యేన సౌమ్యాఽగ్నేయౌ హునేత్క్రమాత్

౨౩

తత్ర చేదర్చనే హీనే శాస్తవీశాఽనపాయినామ్

వైష్ణవం జాహుయాత్తత్త దైవత్యం చా శ్చిర్చయేత్పునః.

౨౪

బీజావాపనహీనే తు జాహు యాద్వైష్ణవం తథా

సౌమ్యం హుత్వా చ వాయవ్యం పునర్బీజాని వాపయేత్.

౨౫

గవాం నివేదనే హీనే వైష్ణవం చాఽమితం హునేత్

గారుడం-చక్రమంత్రం చ దశశస్సుసమాహితః..

౨౬

పలాలభారానాహృత్య గోగణేభ్యో నివేదయేత్

పదదేవబలౌ హీనే హునేత్తన్మంత్రపూర్వకమ్.

౨౭

వైష్ణవం బ్రాహ్మమైంద్రం చ యామ్యం వారుణమేవ చ

కౌబేరం చ క్రమాద్దుత్వా బలిం తత్ర సమర్పయేత్.

౨౮

బ్రహ్మపద్మక్రియాహానౌ వైష్ణవబ్రాహ్మవారుణాన్

భూదైవత్యం చ జాహుయాత్పునః కార్యం సమాచరేత్.

౨౯

- - -

దిక్పరిచ్ఛేదహీనే తు దిగ్దైవత్యం చ వైష్ణవమ్

సౌరం చైవ పునర్దుత్వా కుర్యాద్దిక్పాదనం తతః

౩౦

విమానార్థం యదా భూమిః ఖన్యతే తత్ర సంభవే

- శర్కరాశల్యలోష్టాదౌ వైష్ణవం బ్రాహ్మమేవ చ 3౧
- పంచభూతాధిదైవత్యం వ్యాహృతీశ్చ హునేత్క్రమాత్
హీనే ౭ధికే వా మానే తు శిలాయా ఇష్టకస్య వా. 3౨
- వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ హుత్వా విధివదాచరేత్
విపర్యాసే తు విన్యాసే ద్విదైవత్యం చ వైష్ణవమ్ 33
- హుత్వా యథోక్తవత్కృత్వా జపేద్వేదాదికాన్మనూన్
రత్నన్యాసవిహీనే తు హునేత్తదధిపాన్మనూన్. 3౪
- విష్ణుసూక్తం తతో హుత్వా రత్నన్యాసం సమాచరేత్
గర్భన్యాసవిహీనే తు వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్. 3౫
- హుత్వా శ్రీభూమిదైవత్యం గర్భన్యాసం పునశ్చరేత్
ప్రమాణహీనే ౭ధికే వా కల్పితే గర్భబాజనే 3౬
- సౌరం సౌమ్యమథా ౭గ్నేయం యజేత్కుర్యాద్విధానతః
నిర్మాణకాలే ద్రవ్యాణాం స్థాపనే సంకరేణవై 3౭
- విపర్యాసే చ సంప్రాప్తే వైష్ణవం జాహు యాత్క్రమాత్
తత్తత్త్వానాధిదైవత్యం హుత్వా విధివదాచరేత్. 3౮
- అనుక్తదేశే న్యాసే చ విష్ణుసూక్తం చ పౌరుషమ్
హునేచ్ఛ్రీభూమిదైవత్యం తత్తత్త్వానే నివేశయేత్. 3౯
- అప్రమాణే శిలాయాం వా తథా మూర్తేష్టకాదిషు
జాహుయాన్నిష్క్రృతిం విద్వానాద్యేష్టకవిధానతః. ౪౦
- స్థాపికీలే తదాధారే ప్రమాణపరివర్జితే
అలాభే చోక్తదారుణాం వైష్ణవం సౌమ్యపావకే. ౪౧
- భూదైవత్యం చ హుత్వా తు విధినా కారయేద్బుధః

విమానే నిర్మితే పశ్చాత్సుధాకర్మణ్యకల్పితే.

౪౨

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ సూక్తం పౌరుషమేవ చ
మౌనేచ్ఛీ భూమిదైవత్యం విధినా పునరారభేత్.

౪౩

ఆగ్నేయం భూమిదైవత్యం మౌత్వా కార్యం సమాచరేత్

- - -

హీనే ధామ్నః కవాటాదౌ ధాత్రాదీన్ జుహుయాచ్చ షట్.

౪౪

వైష్ణవం శ్రీమహీమంత్రాన్ మౌత్వా నిర్మాపయేత్పునః
ప్రాకారే గోపురే హీనే దోషో భూయాన్మహత్తరః.

౪౫

వంశహానిర్విషద్వర్తిరర్థనాశో మహద్భయమ్
శాస్తే హీనే మహాపత్న్యాత్కులం చోత్పీదతి ద్రువమ్.

౪౬

భూతపీఠవిహీనే తు ధనధాన్యాఽయుషాం క్షయః
కూపారామహవిశ్మలాపుష్పసంచయవాటికాః.

౪౭

స్నానపానీయశాలా చ తదై వాస్తానమండపమ్
నృత్రగీతప్రపాఞ్చైవం మండపాదావనిర్మితే.

౪౮

సంపద్యేత మహాన్ దోషః కృతం స్యాదకృతం పునః
తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన కారయేచ్ఛక్తితో బుధః.

౪౯

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పౌరుషం సూక్తమేవ చ
మౌత్వా శ్రీభూమిదైవత్యం తత్తద్దైవత్యమేవ చ.

౫౦

యథోక్తం తు ప్రకుర్వీత విత్తశాత్యం న కారయేత్.

- - -

ప్రథమేష్టకాం సమారభ్య స్థాపికీలావసానకే.

౫౧

అనుక్తానాం చ దోషాణామియం స్యాత్సర్వనిష్క్రుతిః

ఆలయాత్పురతో వా ౭థ దక్షిణే వా మనోరమే. ౫౨

శుచా దేశే ప్రతిష్ఠాప్య పద్మాగ్నౌ జహుయాత్క్రమాత్
వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పౌరుషం సూక్తమేవ చ ౫౩

హునేచ్ఛ్రీభూమిదై వత్యమంగహోమశ్చ హూయతే.
స్థూప్యాద్యుపానపర్యంతవిమానాంగాని నామతః. ౫౪

'దద్యుస్వా'హాది జహుయాద్బ్రాహ్మం రౌద్రం వినాయకమ్
ఆగ్నేయం దుర్గాసూక్తం చ ప్రాజాపత్యం చ హావయేత్. ౫౫

- - -

సమాపితే విమానే తు ధనలోభాదినా పునః.
ధ్రువబేరం వినా కృత్వా కౌతుకే స్థాపితే యది ౫౬

ఆభిచారికమేతత్స్వాద్రాజరాష్ట్రవినాశనమ్
తద్దోషపరిహారార్థం మహాశాంతిం త్ర్యహం చరేత్. ౫౭

వైష్ణవాంశ్చ సుసంపూజ్య భోజయేద్బ్రాహ్మణాన్ బహూన్
'క్షమ'స్వేతి నమస్కృత్య దేవదేవం తు కౌతుకమ్. ౫౮

బాలాలయే ప్రతిష్ఠాప్య ధ్రువబేరం సమాచరేత్
ధ్రువార్చాబేరమథ వా కృత్వా స్థాపనమాచరేత్. ౫౯

విమానస్య సమాప్తౌ తు మాసాదూర్ధ్వం తు తత్ర వై
ధ్రువస్థాపనహీనే తు వైష్ణవం జహుయాత్తతః ౬౦

- - -

విష్ణుసూక్తం తథా రౌద్రమైంద్రమాగ్నేయమేవ చ
వారుణం బార్హస్పత్యం చ శ్రీభూదైవత్యమేవ చ. ౬౧

బ్రాహ్మణాన్ భోజయిత్త్వేవ పూజయిత్వా తు వైష్ణవాన్ ౬౨

ద్రువబేరం ప్రతిష్ఠాప్య విధినా సమ్యగర్చయేత్
ఏవం మాసద్వయే ఽతీతే ద్విగుణం నిష్కృతిర్భవేత్. ౬౩

మాసత్రయే తు త్రిగుణమేవమావత్సరం భవేత్
సంవత్సరే వ్యతీతే తు దోషో భూయాన్మహత్తరః. ౬౪

సప్తాహం తు మహాశాంతిం హుత్వా ఽబ్జా ఽగ్ని విధానతః
బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్పశ్చాద్విధినా సర్వమాచరేత్. ౬౫

సప్తవర్షేషు సప్తాహం ప్రథమాదిక్రమేణ వై
కేచిదిచ్చన్తి మునయస్సప్తాహాంతమిదం చరేత్. ౬౬

అతః ఊర్ధ్వం కర్షణాది పునస్సంస్కారమాచరేత్

- - -

జలాధివాసనాత్పూర్వమంగహానౌ ద్రువస్య తు ౬౭

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ సూక్తం పౌరుషమేవ చ
హునేచ్ఛ్రీభూమిదైవత్యం 'దద్భ్యస్స్వాహా'దికం తథా. ౬౮

ఆచార్యదక్షిణాం దద్యాద్బేరం సమ్యక్ పరీక్షయేత్
సంధానయోగ్యం సందధ్యాత్పునః కార్యం సమాచరేత్. ౬౯

శక్తశ్చేన్నూతనం బేరమాహృత్య తు సమాచరేత్

- - -

శిలాగ్రహణసంస్కారమక్ష్మత్వా శిల్పినా కృతమ్. ౭౦

బేరమాదాయ జాహుయాచ్ఛాన్తిం వైష్ణవమస్త్రతః
భూమౌ పిదాయ తద్బేరం వాస్తుహోమం సమాచరేత్. ౭౧

పర్యగ్ని పంచగవ్యాభ్యాం బేరం సంశోధ్య యత్నతః :

పరితః పూర్వవద్దత్వా బలిం దేవం సమర్చ్య చ.

౭౨

పశ్చాత్సమంత్రకం కృత్వా విధినా స్థాపయేద్బుధః

- - -

జలాధివాసనాదర్వాక్ష్మాపనాత్పూర్వమేవ చ.

౭౩

దేవస్య దేవ్యాదీనాం వా అంగహానిర్భవేద్యది

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పౌరుషం సూక్తమేవ చ

౭౪

శ్రీసూక్తం చ మహీసూక్తం బ్రాహ్మం రౌద్రం తథైవ చ
మున్యోర్మంత్రమథాన్యేషాం తత్తన్మత్రం సుహూయతామ్.

౭౫

సంధానయోగ్యం సందధ్యాదయోగ్యం విధివత్ప్రజేత్

సంధాయ వా ౭న్యం చాహూత్య పునస్థాపనమాచరేత్.

౭౬

- - -

స్థాపితే తు మహాబేరే మాసాదూర్హమసంస్కృతే

అబ్జా ౭గ్నో వైష్ణవం చైవ విష్ణుసూక్తం తథైవ చ.

౭౭

సూక్తం తు పౌరుషం హుత్వా శ్రీభూదైవత్యమేవ చ

బ్రాహ్మం రౌద్రం పార్వదం చ హుత్వా కార్యం సమాచరేత్.

౭౮

మాసద్వయే తు ద్విగుణం త్రిమాసే త్రిగుణం భవేత్

సంవత్సరాంత మేవం స్వాత్తదంతే స్థాపయేత్పునః .

౭౯

అతీతే ద్వాదశే వర్షే కర్షణాది పునః క్రియా :

శిలాసంగ్రహణాద్యన్యత్కృత్వా స్థాపనమాచరేత్.

౮౦

- - -

అథ వక్ష్యే కర్షణాదౌ పునస్సంస్కార మాచరేత్

తృణగుల్మలతాదీని శోధయేత్పూర్వమాలయే

౮౧

కుర్యాచ్చిలేష్టకాదారుప్రక్షేపణవిధిం క్రమాత్

- సుధావర్ణానులేపాదీన్ సమాప్య గురురత్వరః ౮౨
- ఆలయస్యోత్తరే కుర్యాద్వాస్తు హోమం యథావిధి
పుణ్యాహం వాచయేద్విద్వాన్ పర్యగ్నిం చైవ కారయేత్ ౮౩
- పంచగవ్యైస్సమభ్యుక్ష్య తతస్సంకల్ప్య కర్షణమ్
ఆలయాభిముఖే కృత్వా వ్రీహిభిష్టుండిలం బుధః ౮౪
- శాంతా ఽనపాయినౌ వీశం చా ఽభ్యర్చ్య చ నివేదయేత్
సువర్ణేన హలం కృత్వా గర్భాగారాది సర్వశః ౮౫
- గృహీత్వా దక్షిణే హస్తే మంత్రై 'ర్విష్ణోర్ను కా'దిభిః
కర్షయిత్వా యథోక్తాని బీజాన్యాహృత్య దేశికః ౮౬
- అభ్యుక్ష్య సోమమభ్యర్చ్య విష్ణుగాయత్రిముచ్చరన్
అభిమంత్ర్య తతో బీజాన్ 'సోమం రాజాన' ముచ్చరన్ ౮౭
- సర్వత్ర వాపనం కుర్యాద్దూర్వాదీంశ్చాహరేత్త్వణాన్
ఆస్తీర్యోపరే తాన్ఫుర్వాన్ సూక్తం గౌదానికం పునః ౮౮
- ఉచ్చార్య గోగణేభ్యస్తాన్ని వేద్య చ ప్రదాపయేత్
ఆలయం తు సుసంశోధ్య బ్రహ్మాదీనాం దదేద్బలిమ్ ౮౯
- ద్రోణైస్తదర్థేర్వా పక్త్వా తండులైస్సమృతం చరుమ్
పూర్వం తోయం తతః పుష్పం బలిం తోయం సమర్పయేత్ ౯౦
- పునస్సంశోధయేద్దామ శాన్తిహోమపురస్కరమ్
తత్తత్సంస్కారహోమం చ హుత్వా కుర్యాత్క్రియాస్తతః ౯౧
- ఆద్యేష్టకార్థమాసాద్య కుండమాపాసనం బుధః
వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పౌరుషం సూక్తమేవ చ ౯౨
- దిగ్దేవత్యం చ జాహుయాద్దేవం ధ్యాయన్ సమాహితః

జపేద్వేదాదిమంత్రాంస్తు సంస్పృశ్యాద్యేష్టకాస్థలమ్.

౯౩

కృత్వాస్త : పరిషేకం చ పరిషిచ్యాఽనలం పునః

గర్భన్యాసార్థమాగూర్య వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్.

౯౪

పురుషసూక్తం చ శ్రీసూక్తం మహీసూక్తం తదైవ చ

దిగ్దేవత్యం చ జహుయా'న్నాగరాజాయ'చేత్యపి.

౯౫

'సర్వరత్నేభ్య ఇత్యుక్త్వా 'సర్వధాతుభ్య' ఇత్యపి

'సర్వభీజేభ్య' ఇత్యుక్త్వా 'సర్వలోహేభ్య' ఇత్యపి.

౯౬

'సదీభ్య : పాతాలేభ్య'శ్చ 'నాగేభ్యో' జహుయాత్తతః

'దిగ్గజేభ్యో విష్ణవే' చ స్వాహాంతం జహుయాత్క్రమాత్

౯౭

తత ఆభ్యంతరద్వారదక్షిణాంతంభదక్షిణే

మేదినిం తు సమ్యభ్యర్చ్య జపేత్సూక్తం తు పారుషమ్

౯౮

మేదిన్యాదీం స్తతో జప్త్వా తత్తత్త్వానం స్పృశేద్బుధః

కృత్వాస్త : పరిషేకం తత్ర కార్యం సమాచరేత్ -

౯౯

నష్టే గర్భే చ హుత్వైవం సంపాద్య స్థాపయేత్పునః

అన్వేష్టకార్థం జహుయాద్వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్.

౧౦౦

పురుషసూక్తం చ హుత్వా తు జహుయాద్విధినా బుధః

విమానపాలదైవత్యం జపన్ వేదాదికాన్మనూన్

౧౦౧

విమానస్యోపరిష్టాత్తు స్థాపిక్వీలాదధస్తథా.

జపన్వై విష్ణుసూక్తం చ కుర్యాచ్చైవాఽభిమర్శనమ్.

౧౦౨

ధ్రువే ప్రమాణహీనే చ పరిస్తీర్య చ పావకమ్

ధ్రువస్థాపనవద్దుత్వా రత్నన్యాసోదితాన్మనూన్.

౧౦౩

జపేత్పావనసూక్తం చ నవీకృత్య ప్రయత్నత :

- కౌతుకాదీంశ్చ కృత్యైవ ప్రతిష్ఠాం కారయేద్బుధః ౧౯
- నష్టే ద్రువే పునః కుర్యాదుత్కృష్టద్రవ్యనిర్మితమ్
అథ వా పూర్వవత్కృత్వా స్థాపయేద్విధినా ౨ త్వరః. ౧౯
- నరైర్వృషైర్మృగాద్యైర్వాబేరముత్పాటితం యది
అహీనాంగం తు సంగృహ్య శుద్ధ్యర్థమధివాసయేత్. ౧౯
- జలాధివాసం కృత్వా తు తత్త్వానే విధినా బుధః
రత్నన్యాసం చ కృత్యైవ ప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్. ౧
- అన్యాలయాదపహృతమనిష్పన్నక్రియం తథా
శిలాబేరం యది స్యాత్తద్భూమౌ సమ్యక్ పీఠాయ చ
విధినా ౨హృత్య సంస్కారం కృత్వా స్థాపనమాచరేత్
శిల్పినా విధిపూర్వం తు కృతం బేరం తథా చరేత్. ౧
- యథావిధి యథాస్థానం స్థాపితం దోషవర్జితమ్
బేరం న చాలయేద్యస్మాద్రాజరాష్ట్రవినాశనమ్ :. ౧
- తద్దోషశమనార్థాయ పద్మాగ్నౌ జాహుయాత్క్రమాత్
సస్తాహం తు మహాశాంతిం కుర్యాద్బ్రాహ్మణభోజనమ్ ౧
- దద్యాత్సువర్ణం గాం భూమిం ప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్
అవిధిజ్ఞైరథాచార్యైఃఋత్విగ్నిఃస్థాపకైస్తథా. ౧
- స్థాపితం బేరమాజ్ఞాయ చాలయిత్వా యథావిధి
విధిజ్ఞైస్థాపనం విద్వాన్ కారయేదత్వరం తథా.
- విధిజ్ఞైస్థాపితం బేరమజ్ఞానాచ్ఛాలితం యది
శాంతిం హుత్వావిధానేన విధిజ్ఞైఃస్థాపయేత్పునః.
- నదీతటాకపాథోధిప్రవాహైర్వాత్యయా ౨థ వా.

- దైవాత్రుచాలితే తత్ర విమానే వా ద్రువే ౭పి వా. ౧౧౫
- భూమా పిథాయ తద్భేరం నిర్మాయ పునరాలయమ్
అచలం స్థాపయేద్భేరం శాస్త్రోక్తేనైవ వర్తనా. ౧౧౬
- సాపాయే తు స్థలే తస్మిన్ సన్నికృష్టే స్థలే చరేత్
గ్రామాదౌ వా వివిక్తే వా ప్రదేశే సుమనోరమే. ౧౧౭
- విమానం సుదృఢం కృత్వా దేవమాదాయ తత్ర వై
సర్వైశ్చ పార్షదైర్యుక్తం సంస్థాప్య విధినా ౭ర్చయేత్. ౧౧౮
- గ్రామాదీనామభావే తు శతదండాత్పరం తతః
విమానం విస్తృతే దేశే కృత్వా సంస్థాప్య చార్చయేత్. ౧౧౯
- రాజారాష్ట్రాంతరం జిత్వా బేరమాహృత్య యత్నతః
స్వరాష్ట్రే స్థాపితుం చేచ్ఛేద్యది గ్రామం విధాయ చ. ౧౨౦
- తద్వాప్యంగాలయే బేరం విధినా స్థాప్య చార్చయేత్
అపౌరుషాలయాభ్యాశే విమానం పౌరుషం యది. ౧౨౧
- కర్తుమిచ్ఛేత్తదా కుర్యాత్తత్రాకారాంతరే పునః
భూశుద్ధ్యాదీన్వినా కృత్వా ప్రాకారం ప్రతిమాదికమ్. ౧౨౨
- ప్రతిష్ఠాప్యా ౭ర్చయేత్తస్య మూలస్థానా ౭ర్చనం ఫలమ్
- - -
- ప్రమాదాదథవా దైవా దాలయే స్పృహనాలయే. ౧౨౩
- ఆస్థానమండపే పాకస్థానప్రాకారయోరపి
గోపురేన్నానపానీయశాలాదౌ వహ్నిదూషితే ౧౨౪
- మహావాతహతే ౭కస్మాదశన్యాదిహతే తథా
పారమాత్మికమబ్జా ౭గ్నావీంకారాదీం స్తథా హునేత్. ౧౨౫
- విచ్చిన్నం మిందాహుతీ చైవ ఆగ్నేయం వ్యాహృతీస్తథా

పునరన్యన్మవం కృత్వా ప్రతిష్ఠాం కారయేత్కమాత్.

౧౨౬

- - -

శిలాగ్రహణ కాలే వా తదా దారుగ్రహే ఽపి చ
క్రియాహీనే విపర్యాసే వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్.

౧౨౭

మిన్దాహుతీ చ విచ్ఛిన్నం వ్యాహృత్యంతం హునేద్బుధ :

- - -

ద్వార స్తంభే భువంగాదౌ హీనే మానే ౭ గ్నిదూషితే.

౧౨౮

జీర్ణే వా కృమిదష్టే వా ఽనుపయుక్తం త్యజేద్బుధ :
అన్యమాహృత్య విధినా సంయోజ్యైవ చ పూర్వవత్
నిత్యాగ్నౌ వైష్ణవం సౌమ్యమాగ్నేయం శాన్తిమాచరేత్

౧౨౯

- - -

గర్భన్యాసార్థమథ వా పీఠన్యాసార్థమేవ వా.

౧౩౦

రత్నానామప్యలాభే తు సువర్ణం తత్ర నిక్షిపేత్
విష్ణుసూక్తం తు జాహుయాత్ప్రాయశ్చితం తు తద్భవేత్.

౧౩౧

- - -

ధాతునాం పారదం ప్రోక్తమలాభప్రణిధిస్తు తత్
పారదం తత్ర నిక్షిప్య బ్రాహ్మం రౌద్రం చ నిష్కృతి :.

౧౩౨

యవా బీజప్రతినిధిర్ముద్గాన్వా తత్ర నిక్షిపేత్
వాయవ్యం వైష్ణవం చేతి జాహుయాత్తత్ర నిష్కృతి :.

౧౩౩

- - -

ధ్రువబేరస్య నిర్మాణే శూలగ్రహణకర్మణి
స్థాపనే వా విపర్యాసే బ్రాహ్మం రౌద్రం చ వైష్ణవమ్.

౧౩౪

వాహృత్య స్తం చ హుత్వైవ విధినా యోజయేత్పున :

అప్రమాణే విమానే తు బేరం మానవివర్జితమ్.

౧౩౫

అజ్ఞానాత్ స్థాపితం చేత్తద్రాజరాష్ట్రవినాశకృత్
తద్దోషశమనార్థం చ మహాశాంతిం హునేద్భుధః.

౧౩౬

తద్విమానం చ తద్బేరం స్థాపయేద్విధివత్పునః
తత్తద్బేరోక్తశూలానాం ప్రమాణం యది హీయతే.

౧౩౭

పూర్ణం కృత్వా వైష్ణవం చ పౌరుషం సూక్ష్మేవ చ
'దద్భ్యస్సాన్' హేత్యంగ హోమం హుత్వా తు స్థాపయేత్పునః.

౧౩౮

స్నేహచూర్ణకషాయాదా హీనే యోగవిపర్యయే
రజ్జుబంధాష్టబన్ధాదా శర్కరాలేపనే తథా

౧౩౯

తథా మృదాలేపనే చ పటాచ్ఛాదనకర్మణి
భూషాదా క్రమహీనే వా వర్ణాదీనాం వ్యతిక్రమే

౧౪౦

వైష్ణవం బ్రాహ్మరౌద్రా గ్ని మహాభూతాధిపాం స్తథా
ప్రాజాపత్యం వ్యాహృతీశ్చ హుత్వా విధివదాచరేత్

౧౪౧

మహాబేరం చార్థచిత్రం మృణ్మయం నైవ కారయేత్
సౌవర్ణం రాజతం తామ్రం శైలం దారవమేవ వా.

౧౪౨

రత్నజం వార్థచిత్రస్తు కుర్యాద్బేరం సలక్షణమ్.
కృత్రిమేణాప్యనుక్తేన వర్ణేనాలేపితం పునః

౧౪౩

బేరం ప్రక్షాళ్య నిర్యాసవారిణా పరిమార్జ్య చ
వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ హుత్వాబ్జాగ్ని జయాదికాన్.

౧౪౪

పశ్చాద్యధోక్తవర్ణేన యథార్హమనులేపయేత్
ద్రువబేరం సుధాయుక్త మిష్టకాకల్పితం తథా

౧౪౫

దుష్టద్రవ్యకృతం వా ౭థ స్థాపితం చా ౭భిచారికమ్

తచ్చీప్రమపహాయైవ పద్మాగ్నౌ వైష్ణవం తథా

౧౪౬

- - -

విష్ణుసూక్తం పౌరుషం చ శ్రీభూదైవత్యమేవ చ
యద్దేవాదీం స్తథా బ్రాహ్మరౌద్రపావకవారుణాన్.

౧౪౭

సర్వదైవత్యమంత్రాంశ్చ పారమాత్మికమేవ చ
మహాశాంతిం చ హుత్వైతాం సర్వదోషవినాశినీమ్.

౧౪౮

- - -

పశ్చాత్సంస్కృత్య విధివద్భేరం సంస్థాప్య చార్చయేత్

- - -

వృత్త లోహోఽరకూటాద్వైరనుక్షద్రవ్యసంభవైః

౧౪౯

నిర్మితం కౌతుకం బేరమభిచారాయ కల్పతే
తద్దోషశాన్త్యై పద్మాగ్నౌ మహాశాంతిం సమాచరేత్

౧౫౦

బేరం సలక్షణం కృత్వా విధినా స్థాపయేత్పునః

- - -

కౌతుకం స్థితమాసీనమథ వా కారయేద్బుధః

౧౫౧

శయానం నాచరేదార్షం యథాఽవస్థితమర్చయేత్
నిర్దుష్టే కౌతుకాదౌ తు పూజ్యమానేతు విగ్రహే.

౧౫౨

వైవ ప్రవేశయేద్భేరముత్కృష్టద్రవ్యకల్పితమ్
నికృష్టద్రవ్యజం చాపి పూజ్యమానం న సంత్యజేత్

౧౫౩

అర్చ్యమానే కౌతుకాదౌ విరూపే వర్ణవర్జితే
యుక్తే వా ఝర్జరాద్వైశ్చ ద్రువే శక్తిం సమర్హ్య చ.

౧౫౪

నవీకృత్య పునర్బింబం సంశోధ్య స్థాపయేత్పునః
కౌతుకం చేదర్చ్యమానం దైవాద్రాజాదిభిర్హుతే.

౧౫౫

తద్దేశశుద్ధిం కృత్వైవ మహాశాంతిం పురోదితామ్

కృత్వా న్యస్యాత్ర రత్నం వా సువర్ణం కూర్చమేవ వా

౧౫౬

ధ్రువాద్వా హృదయాదర్క మండలాద్వా విధానతః

దేవమావాహ్య తత్కాలే పశ్చాద్భేరం యథావిధి

౧౫౭

పూర్వద్రవ్యేణ వోత్కృష్టద్రవ్యేణాపి ప్రకల్పయేత్

కాలాపేక్షామకృత్యైవ ప్రతిష్ఠాం పూర్వవచ్చరేత్.

౧౫౮

మధూచ్ఛిష్టకియాహీనం బేరమాదాయ వైష్ణవమ్

శాంతిం హుత్వా రౌద్రసారపావకాన్ పునరాచరేత్

౧౫౯

అన్యాలయే స్థాపితం తు ధ్రువం కౌతుకమేవ వా

అన్యాలయే స్థాపయేచ్ఛేన్నహాశాంతిం హునేద్బుధః

౧౬౦

వైష్ణవాంస్తు సుసంపూజ్య బ్రాహ్మణాన్ భోజయేద్బుధః

తత్తత్త్వానే తు విధినా సంస్థాప్యార్చన మాచరేత్.

౧౬౧

గ్రామాదీనామాలయస్య నాశే బేరం తు తద్గతమ్

అన్యస్మిన్నాలయే స్థాప్య యథార్హం తు సమర్చయేత్.

౧౬౨

కృతే తు పీఠసంఘాతే బేరే త్వనవతే క్రమాత్

దక్షిణాది భవేన్నృత్యురర్థనాశోఽభివర్ధనమ్.

౧౬౩

పుత్రహనిస్తుందభేదే ధాన్యానాం తు వినాశనమ్

ఉరశ్చిద్రే ఋర్థనాశశ్చ కృశే కార్యం భజేన్నరః

౧౬౪

స్థూలే చ మహతివ్యాధిర్దీర్ఘేఽనాయుష్యమేవ చ

ప్రాప్యేఽదుర్భిక్షమాప్నోతి న్యూనాఽధిక్యసముద్భవే.

౧౬౫

అన్యేష్వంగేషు హనిస్సాచ్ఛాస్త్రోక్తం సమ్యగాచరేత్.

ద్రువస్య స్థాపనాదర్వాక్ ప్రాక్షుతిష్ఠావిధేస్తథా ౧౬౬

అను క్తనిష్పుతిం వక్ష్యే కాపిలేన పుతేన వై
పద్మాఽగ్నౌ వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం సూక్తం చ పౌరుషమ్. ౧౬౭

శ్రీభూదైవత్యమంత్రాంశ్చ జాహుయాద్వ్యాహృతీర్బుధః
తత్తర్కర్మపునః కుర్యాదన్యథా నిష్ఫలం భవేత్. ౧౬౮

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణాఽధికారే షడ్వింశోఽధ్యాయః ::

అథ సప్తవింశోఽధ్యాయః.

ప్రాయశ్చిత్తమ్

ఆచార్యస్యర్హిజాం చైవ పూజకస్య విశేషతః
యథోక్తవరణే హీనే శాంతిం కుర్యాద్యథావిధి ౧

అబ్జాఽగ్నౌ తు మహాశాంతిం దశవారం హునేత్తతః
యథోక్తం వరణం కృత్వా పశ్చాత్కర్మ సమాచరేత్. ౨

అంకురార్పణ కాలే తు బ్రహ్మాదీనామథాఽర్చనే
హవిర్నివేదనే వాఽపి హీనే శాంతిం సమాచరేత్ ౩

తద్దైవత్యం వైష్ణవం చ హుత్వాఽభ్యర్చ్య నివేదయేత్
అంకురార్పణహీనే తు వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్. ౪

పురుషసూక్తం చ బ్రాహ్మం చ వ్యాహృతీశ్చ హునేత్తథా
పునరప్యంకురాన్ కృత్వా పశ్చాత్కార్యం సమాచరేత్. ౫

కృత్వాఽంకురార్పణం పశ్చాన్నాచరేత్కర్మ చేత్తతః
రాజరాష్ట్ర వినాశస్సాన్మహాశాంతిం సమాచరేత్ ౬

‘క్షమ’ స్వేతి ప్రణమ్యైవ పునరంకురమాచరేత్

అక్ష్యున్మేషాత్తు పూర్వం చేత్పిఠసంఘాతకర్మణి. ౭

అలాభే చైవ రత్నానాం వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్
సూక్తం తు పౌరుషం బ్రాహ్మం సౌమ్యం చైవ తు వ్యాహృతిః ౮

హుత్వా సువర్ణం బహుశ స్తత్తత్త్వానే వినిక్షిపేత్
అక్ష్యున్మేషణకాలే తు గవాదీనామసంభవే. ౯

దర్శనద్రవ్యరూపాణాం యథాలాభం ప్రగృహ్య చ
తత్తద్ద్రవ్యాధిదైవత్యం వైష్ణవం జుహుయాత్క్రమాత్. ౧౦

తత్తద్రవ్యం చ సంపాద్య విధివద్దర్శయేత్పునః :
అక్ష్యున్మేషణహీనే వా రాహుసౌరోదయే ౭థ వా ౧౧

అన్తకే చైవ నక్షత్రే కృతే చైవాక్షిమోచనే
సర్వనాశో భవేత్తస్మాద్వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్. ౧౨

నవగ్రహాదిమంత్రాంశు హుత్వా ౭క్ష్యున్మీలనం చరేత్
పంచగవ్యాదిషు ద్రవ్యేష్వధివాసే వివర్జితే. ౧౩

హుత్వా వైష్ణవమార్ద్రంచ విష్ణుసూక్తం తథైవచ
జలాధివాసం త్రియహమేకాహం వాపి కారయేత్. ౧౪

యజ్ఞాలయే మహావేద్యాం కృతాయామప్రమాణతః
అన్యదేశకృతాయాం వా విహీనాయాం చ శోభ నైః : ౧౫

తత్తద్దేశాధిదైవత్యం వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్
శ్రీభూదైవత్యం చ హుత్త్వైవ యథోక్తం పునరాచరేత్. ౧౬

ధ్రువబేరా ౭క్షిమోక్షాన్తే యది బేరం న శోధయేత్
విపరీతే ౭పి వా హుత్వా వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్ ౧౭

పురుషసూక్తం రౌద్రమార్ద్రం వారుణం చ పునశ్చరేత్

అగ్నికుండాన్యవిధినా కృతాన్యాలక్ష్య సత్పరమ్.

౧౮

బ్రాహ్మం సౌమ్యమథాఽగ్నేయం విధినా కారయేత్తతః
అప్రమాణేషు కూర్పాదిష్వోజ్యపాత్ర స్రువాదిషు.

౧౯

మిందాహుతీ చ సావిత్రం వ్యాహృతీశ్చ హునేద్బుధః
పంచాగ్నిషు యథాస్థానం ప్రోక్షణోల్లేఖనే కృతే.

౨౦

మథితాఽగ్నావలాభే తు ప్రాప్య చాచార్యమందిరమ్
అథ వా శ్రోత్రియాగారాదాహృత్యాగ్నిం సమాచరేత్.

౨౧

నిధాయ గార్హపత్యేఽగ్ని మాఘారం జాహుయాద్బుధః
వైష్ణవం భూమిదైవత్య మాగ్నేయం చ హునేత్క్రమాత్.

౨౨

తమగ్నిం వర్తయిత్వా తు దక్షిణాగ్నౌ ప్రణీయ చ
తత ఆహవనీయాగ్నావాపసథ్యే తతః పరమ్.

౨౩

సభ్యే పద్మానలే చైవం క్రమాత్ప్రణయనం చరేత్
విపరీతే ప్రణయనేతత్తన్మంత్రవివర్జితే.

౨౪

వైష్ణవం పావకం బ్రాహ్మం సౌమ్యం హుత్వా పునశ్చరేత్
తత్తదగ్నిషు చాఘరాత్పూర్వం తేషామథాంతరా.

౨౫

నగచ్ఛేద్యది గచ్ఛేత్తు తత్తద్దిక్పాలదైవతమ్
వైష్ణవం పావకం చేతి ప్రాయశ్చిత్తం హునేత్క్రమాత్

౨౬

(ఉత్పన్నే మథితాఽగ్నౌ తు శాన్తే తత్ర ప్రమాదతః
ఆదౌ ప్రణయనాదర్పాగథ వాగ్నిషు సర్వశః

శాన్తిం యథోదితాః కుర్యాదగ్ని సూక్తం సహస్రశః)

తండులై రేకజాతీయైర్ద్విప్రస్థైః పాచయేచ్ఛరుమ్

గవ్యం చ నవనీతం చ లౌకికాఽనలసంస్కృతమ్.

౨౭

సంస్కారకాలే సంస్కర్యాత్తదగ్నిం మంత్రవత్తదా
అజ్యస్థాల్యామథ చరౌ మక్షీ కాది : పతేద్యది.

౨౮

తద్వ్యపోహ్యన్యదాదాయ ప్రాజాపత్యం చ పావకమ్
వైష్ణవం చ హునేదాజ్యే త్వలభే నూతనే పునః.

౨౯

వ్యపోహ్య దోషం తం దర్శై రుద్దీప్యోత్పాయ చాచరేత్
అఘారితే లగ్నౌ నష్టే తు 'అయం తే యోని' ముచ్చరన్.

30

ఆరోపయేచ్చ సమిధం తద్భస్మని యథార్హత :
'ఉద్బుద్ధ్య' స్వేతి నిక్షిప్య విధినా లోకికే ౭నలే.

3౧

విచ్ఛిన్నం మిందాహుతీ చ వైష్ణవం వ్యాహృతీర్యజేత్
పరిస్తరాదిద్రవ్యాణాం దాహే భేదే ౭థ నాశనే

3౨

పునస్తత్తచ్చ సంయోజ్య మహావ్యాహృతిపూర్వకమ్
ఆగ్నేయం మిందాహుతీ చ వైష్ణవం చ హునేద్బుధ :

33

పాత్రే ౭నుక్తే స్రువం పాత్రం గృహ్ణీయాద్దోమకర్మణి
హవిర్విశేషే ౭నుక్తేతు ఘృతం వా సఘృతం చరు.

3౪

ద్రవ్యే ప్రమాణహీనే తు కాపిలేన ఘృతేన వై
వైష్ణవం వింశతిర్హుత్వా పశ్చాత్కార్యం సమాచరేత్.

3౫

ప్రాయశ్చిత్తా ౭నలే ౭నుక్తే చుల్క్లాం నిత్యానలే ౭పి వా
క్రియాహీనే విపర్యాసే మంత్రాణాం సంకరే ౭పి వా.

3౬

వైష్ణవం వ్యాహృతీశ్చైవ వ్యాహృత్యంతం హునేత్కమాత్
పుణ్యాహహీనే పుణ్యాహమంత్రాన్ ద్వాదశశో జపేత్.

3౭

వాస్తుహోమవిహీనే తు తన్మంత్రాన్ దశశో హునేత్
ప్రాయశ్చిత్తవిశేషే యద్యనుక్తే వైష్ణవం తతః.

3౮

విష్ణుసూక్తం పౌరుషం చ సూక్తం హుత్వా సమాచరేత్

- రత్నప్రతినిధీ రుక్మం ధాతూనాం పారదం తథా. 3౯
- బీజానాం చ యవాః ప్రోక్తాః పూర్వాలాభే పరస్పృతః
రత్నానాం ప్రణిధిం గృహ్య వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్. ౪౦
- దిగైవత్యం వైష్ణవం చ ధాతూనామథ తత్పరమ్
బీజానాం ప్రణిధిం గృహ్య వాయవ్యం వైష్ణవం తథా. ౪౧
- హునే ద్వింశతివారం తు ప్రత్యేకం దోషశాంతయే
వస్త్రే లక్షణహీనే వా యుక్తే ఛేదాదినా తతః. ౪౨
- తత్త్వక్వాన్యం సమాహృత్య శ్రీదైవత్యం చ వైష్ణవమ్
అండజాదిష్వలభ్యేషు వస్త్రం ప్రత్యేకమాహరేత్. ౪౩
- వైష్ణవం శ్రీ భూదైవత్యం హుత్వా కార్యం సమాచరేత్
ప్రమాణహీనేషు పునస్తోరణాదిషు చా లత్యరః. ౪౪
- పుథగ్దృరాధిదైవత్యం జాహుయాద్వింశతిం బుధః
దర్భరజ్జ్వం విహీనాయాం హునేదార్షం చ వైష్ణవమ్. ౪౫
- కుంభే ప్రమాణహీనే వా దోషయుక్తే లపి వా తథా
వస్త్రాభ్యాం వర్ణ చిహ్నైశ్చ హీనే నా లత్రవసేద్ధరిః. ౪౬
- యత్నేన తాని నిక్షిప్య వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్
పురుషసూక్తం చ బ్రాహ్మం చ మునిమంత్రాంశ్చ పావకమ్. ౪౭
- జాహుయార్దశకృత్వస్తు విప్రాణాం భోజనం చరేత్
ఆచార్య దక్షిణాందద్యాత్సఫలం భవతి ధ్రువమ్. ౪౮
- భిన్నే తు సాధితే కుంభే వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్
పురుషసూక్తం బ్రాహ్మమైష్టమాగ్నీయం చార్ష మేవ చ. ౪౯

హుత్వా వింశతికృత్యస్తు దద్యాదాచార్య దక్షిణామ్
బ్రాహ్మణాన్ భోజయిత్వైవ సంపూజ్యైవ చ వైష్ణవాన్. ౫౦

అన్యత్కుంభం సమాహృత్య పూర్వవత్సాధయేద్బుధః
స్పృష్టే తు సాధితే కుంభే పతితైః కుక్కుటాదిభిః. ౫౧

తద్వ్యపోహ్యన్యదాదాయ పూర్వవత్సాధయేత్తథా
వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పురుషసూక్తం తథైవ చ. ౫౨

బ్రాహ్మం సౌరమథా ఋగ్వేదం యమష్టాధికశతం యజేత్
ఆచార్యదక్షిణాం దద్యాద్వైష్ణవాన్ పూజయేద్విధిః. ౫౩

స్పర్శదుష్టే తథా బేరే స్పృశనం శాస్త్రతశ్రరేత్
పూర్వోక్తం నిష్కృతిం కృత్వా పశ్చాత్కార్యం సమాచరేత్. ౫౪

స్రవాదీనామలాభే తు స్రవేణైవ హునేద్దవిః
శ్వకుక్కుటాద్యైస్సంస్పృష్టే కుండే తం తం వ్యపోహ్య చ. ౫౫

కుండం తు పూర్వవత్కృత్వా కృత్వా ౭ ఘారం యథావిధి
ఆగ్నేయం వైష్ణవం పంచవారుణం మూలహోమకమ్. ౫౬

శతశో జుహుయాత్కు ర్యాద్రాహ్మణానాం చ భోజనమ్
అలాభే సమిధాం గృహ్య పాలాశీర్వటసంభవాః. ౫౭

ఆగ్నేయం వైష్ణవం బ్రాహ్మం హుత్వాకార్యం సమాచరేత్
దర్భాన్ కుశాన్వా సమిధో మాసాతీతాన్ ప్రగృహ్య చ. ౫౮

వారుణం వైష్ణవం బ్రాహ్మం సౌమ్యమాగ్నేయం మేవ చ
ఆదిత్యం జుహుయాచ్ఛైవ దోషశాన్తిర్భవేత్తథా. ౫౯

దధి క్షీరం గృహీతం చేదాజ్యం మాహిషమేవ వా
వైష్ణవం బ్రాహ్మమాగ్నేయం సౌరం చ వ్యాహృతీర్హనేత్. ౬౦

- అనుక్తదేశాదానీతా మృదో వా వాలుకా స్తథా
అగ్నికుండార్థమాహృత్య వారుణం వైష్ణవం హునేత్. ౬౧
- ఆర్ద్రం సధూమం దుర్గంధం లేపయుక్తం సకంటకమ్
జంతుయుక్తం క్షి పేద్వహ్నివింధనం తత్పరిత్యజేత్. ౬౨
- అన్యత్ప్రక్షిప్య చాగ్నేయం వైష్ణవం వ్యాహృతీర్హునేత్
వస్త్రాదిద్రవ్యే దర్భేషు ప్రసాయాం కూట ఏవ వా. ౬౩
- దగ్ధాయా మగ్నినా బ్రాహ్మం వైష్ణవం సౌరమేవ చ
ఆగ్నేయం వైష్ణవమితిప్రత్యేకం దశశో హునేత్. ౬౪
- కలశన్యాసరచనావిపర్యాసే తు వైష్ణవమ్
పంక్తీశదైవత్యం చ హునేత్తతశ్శాస్త్రవదాచరేత్. ౬౫
- స్నపనేతు విపర్యాసే బేరస్య జాహుయాద్బుధ :
పంచవారుణమంత్రాంశ్చ వైష్ణవం చ యథావిధి. ౬౬
- శయనే చేద్విపర్యాసో వైష్ణవం శ్రీమహీమనూన్
కలశస్నానశయనే ప్రత్యేకం దశశో హునేత్. ౬౭
- హీనే వా విపరీతే వా తత్ర హౌత్రప్రశంసనే
బ్రాహ్మం మునీంద్రమంత్రాంశ్చ హు నేత్పారిషదామపి. ౬౮
- ఆవాహనాదావర్చాయాం విపరీతే వివర్జితే
వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ బ్రాహ్మం రౌద్రం హునేద్దశ. ౬౯
- సర్వేషాముక్తహరామానాం విపరీతే వివర్జితే
పద్మాగ్నౌ వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం సూక్తం చ పౌరుషమ్. ౭౦
- శయానముద్ధరేద్దేవమకాలే చాఽప్యమన్త్రకమ్
హుత్వా శ్రీ భూమిదైవత్యం చతుష్కృత్యన్తు శాయయేత్. ౭౧

హీనే చా ౭ధ్యయనే సారస్వతమష్టాధికం శతమ్
ప్రాయశ్చిత్తం చ హుత్త్వేవ యథాశాస్త్రం సమాచరేత్.

౭౨

యథాలాభం చ గృహీయాదలాభే షోడశర్షిజామ్
తంత్రేణ కారయేత్సర్వమేష శాస్త్రవిధిస్సప్తతః

౭౩

ప్రతిష్ఠాయాముత్సవేవా తథాన్యచ్ఛుభకర్మణి
కుర్వతాం తు పురశ్చర్యామాచార్యసృర్విజాం తథా.

౭౪

ఆస్నానాద్దీక్షితానాం తు నా ౭శౌచః పరికీర్తితః
మోహాదనుష్ఠితాశౌచాః పతన్తి నరకే ౭శుచా.

౭౫

గృహీయా త్సంస్కృతాంస్తాన్వా పునరన్యానథా ౭పివా
ఆచార్య స్థాపకాదీంస్తు భర్తృనాదికమాచరన్.

౭౬

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ సూక్తం పౌరుషమేవ చ
బ్రాహ్మం సారస్వతం హుత్వా తాననుజ్ఞాప్య చా ౭చరేత్.

౭౭

ఆచార్యదక్షిణాకాలే ౭తీతే హుత్వాతు వైష్ణవమ్
మునిమంత్రంచ జాహుయాత్పుథగష్టోత్తరం శతమ్.

౭౮

యథోక్తదక్షిణాం దద్యాదర్థలోభం న కారయేత్

బ్రాహ్మణానామన్నదానే విహీనే శాన్తిమాచరేత్.

౭౯

త్రియహం తు మహాశాన్తి స్తద్దోషవినివారిణీ
హస్త్యల్పదక్షిణో యాగ : ఫలం దద్యాత్సదక్షిణ :.

౮౦

యజ్ఞస్య దక్షిణా జీవ స్తస్మాద్యత్నేన పాలయేత్
ఇయం తాత్కాలికీజ్ఞేయా భూమిమగ్రే ప్రదాపయేత్.

౮౧

అర్చకస్యార్చనార్థం చ కుటుంబార్థం విశేషథ :
భూమిభోగమకల్యేవ మహాశాంతిం సమాచరేత్. ౮౨

అసంకల్పితవృత్తిస్తు దేవావాసో న వర్ధతే
అర్చకః ప్రణిధిర్యస్మాద్రాజ్ఞో రాష్ట్రస్య కల్పతే. ౮౩

తస్మాత్సమాహితః కుర్యాద్యథా పూజా న లుప్యతే
ఆపద్యపి చ కష్టాయాం పూజామేతాం న లోపయేత్. ౮౪

యదై వ లుప్యతే పూజా యేనశేనా ఽపి హేతునా
అగ్రే ఽర్చకమియాద్దోష ఆర్థ మేషో ఽపరాధ్యతి. ౮౫

తస్మాద్దాయేన భూమ్యాది స్థిరదానేన సాదరమ్
రూఢాధికార ఏవాగ్రే ప్రవర్తేతా ఽర్చనే ఽర్చకః ౮౬

యస్మాదర్చనహీనే తు రాజరాష్ట్రాదిసంక్షయః
తద్గ్రామవాసినస్తస్మా ద్రాజా రాష్ట్రగతా అపి. ౮౭

భగవత్పూజనాహేతోరుపకుర్యుః ప్రయత్నతః
ఆర్ధ్రాపరాధో భవతి యస్మాద్దోషేషు పూజకః. ౮౮

తం వృత్తికర్షితం దృష్ట్వా రాజా చ గ్రామవాసినః
సుఖితం తం తథా కుర్యుర్యథా దేవస్తథార్చకః. ౮౯

తద్వృత్తమధికాం చాపి న శంకేయురసూయవః
యథార్హముపయుంజీరన్ స్వశక్తిం తత్పుఖాయ వై. ౯౦

ప్రతిష్ఠాన్తే తు విధివదర్చకే త్వప్రకల్పితే
ఆసురీ సా భవేదర్చా కర్తా నైవాప్పు యాత్ఫలమ్. ౯౧

దేవేన సార్థముద్దిష్టం యత్కులం పూజకస్య తు
తదితిక్రమ్య పూజాం తు కారయేదితరేణ చేత్ ౯౨

రౌరవం నరకం యాతి కర్తా కారయితా చ యః

తస్మా త్సర్వప్రయత్నేన శాస్త్రోక్తం పరిపాలయేత్.

౯౩

శ్వః కార్యమద్య కుర్వీత పూర్వాహ్లా చాపరాహ్నికమ్

న హి ప్రతీక్షతే మృత్యుః కర్తవ్యో ధర్మసంగ్రహః.

౯౪

న త్య క్తవిభవో జాతు భవేచ్ఛ విభవే సతి

యథాశక్తి ప్రకుర్వీత విభవాంశ్చ న లోభయేత్.

౯౫

అలాభే కౌతుకాదీనాం సువర్ణం న్యస్య వైష్ణవమ్

విష్ణుసూక్తం నృసూక్తం చ వాయవ్యం దిగధీశ్వరమ్.

౯౬

సభ్యే ఽన్త మోమహీనే తు వైష్ణవం పావకం తథా

వ్యాహృతీశ్చ హునేద్విద్వాన్ దశకృత్వస్సమాహితః

౯౭

అగ్నిగ్రహణహీనే తు హుత్వా పూర్వోక్తనిష్క్రృతిమ్

శ్రోత్రియావసథాదగ్ని మాహుత్వా ఽఘారపూర్వకమ్.

౯౮

నిత్యమోమం చ జహుయాత్తతః ప్రభృతి చాచరేత్

ధ్రువాదావాహయేద్యస్మాత్కౌతుకాది చతుర్ద్వపి.

౯౯

ప్రమాదాత్కుంభతీర్థేన తేషామావాహనే కృతే

‘ఇషే త్వే’ త్యాదినా స్నాప్య శీఘ్రం శుద్ధేన వారిణా.

౧౦౦

అనుమాన్య చ దేవేశం వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్

జహుయాత్పౌరుషంసూక్తం ధ్రువాదావాహయేత్పునః.

౧౦౧

అథనిత్యార్చనాయాన్తు ప్రాయశ్చిత్తం ప్రవక్ష్యతే

సూర్యోదయాచ్చ మధ్యాహ్నాత్పూర్వ మస్తమయాదపి

౧౦౨

కవాటోద్ఘాటనే హీనే నిత్యాఽగ్నౌ వా మహానసే
వైష్ణవం ధాత్రాధిదైవత్యం హుత్వా దౌవారికం తథా ౧౦౩

శ్రీఘ్రముద్ఘాటయేద్ధ్వరం దేవదేవం ప్రణమ్య చ
అమంత్రకమథావ్యైర్వా కవాటోద్ఘాటనే కృతే. ౧౦౪

పూర్వోక్తం జహుయాచ్చాన్తిం జపేద్ధ్వాదశసూక్తకమ్
మార్జనాదిషు హీనేషు నిర్మాల్యేచాఽప్య శోధితే. ౧౦౫

వైష్ణవం వారుణం హుత్వా వాయవ్యం శాస్తమేవ చ
యథావత్కారయేత్సర్వం మంత్రేణైవ పునర్గురు : ౧౦౬

ద్రవ్యప్రతినిధిస్తోయమలాభే తేన చాఽచరేత్
దేవస్య స్నపనే హీనే వైష్ణవం వారుణం హునేత్ ౧౦౭

‘ఆపో హి’ స్థాదిభిర్మంత్రై స్నాపయేన్నిష్కృతిర్భవేత్
పశ్చాన్నిత్యం ప్రకుర్వీత స్నానం నిత్యార్చనోదితమ్. ౧౦౮

అశక్తాస్నాపనే ప్రోక్ష్య మంత్రేణ కుశవారిభి :
వస్త్రాదీంశ్చ వ్యపోహ్యైవ ధౌతవస్త్రం సమర్పయేత్. ౧౦౯

నిత్యం స్నానమశక్యం చేద్విష్ణుపంచదినేషు వై
స్నాపయేద్దేవదేవేశమితి కేచిద్వదంతి హి. ౧౧౦

ద్రువపీఠే తు నిర్మాల్యం సంశోధ్య పునరేవ చ
పుష్పన్యాసం ప్రకుర్వీత ద్రువే నిత్యార్చనం భవేత్. ౧౧౧

పుష్పన్యాసం వినాకుర్యాత్కౌతుకస్యార్చనం యది
వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పురుష సూక్తం తథైవ చ ౧౧౨

హుత్వా చ విష్ణుగాయత్రీం పుష్పన్యాసం క్రమాచ్చరేత్
సంబంధ కూర్చహీనేతు వైష్ణవం మునిమంత్రకమ్ ౧౧౩

హుత్వా సన్న్యస్య కూర్చం తు పశ్చాత్కూర్యం సమాచరేత్
ధాత్రాద్యర్చనహీనే తు తద్దైవత్యం సవైష్ణవమ్ ౧౧౪

హుత్వార్చయే ద్ధాతృముఖాన్ తథా పరిషదః క్రమాత్
ఉపచారవిపర్యాసే 'క్షమ' స్వేతి ప్రణమ్య చ ౧౧౫

అనుమాన్యార్చయే ద్దేవం హీనే చైవ తు విగ్రహే
తద్దేవతామనుం జప్త్వా వైష్ణవం చ విశేషతః ౧౧౬

పునస్తదుపచారాది పూజయే త్సర్వవిగ్రహైః
ఉక్తద్రవ్యే స్వలబ్ధేషు పుష్పం తోయమథా ఒక్షతమ్ ౧౧౭

గృహీత్వా చైవ తత్సర్వం ధ్యాత్వా దేవం సమర్చయేత్

అర్చకాలే ఒన్యకాలే వాస్వయం వా మూషికాదిభిః. ౧౧౮

మరుతా వా ఒపి విచ్ఛిన్న మజస్రం దీపమాదరాత్
ద్విగుణం తు సముద్దీప్య సారం రౌద్రం చ పావకమ్. ౧౧౯

వైష్ణవం చ తథా హుత్వా పునరర్చనమాచరేత్
తత్కాలే సర్వదీపానాం నా శే దోషో మహత్తరః ౧౨౦

దేవం శుద్ధోదకైస్సౌప్య కుశోదైరభిషిచ్య చ
పూర్వోక్తాం నిష్క్రుతిం హుత్వా ద్విగుణం తు నివేదయేత్. ౧౨౧

బహుదీపేషు చై కస్మిన్నష్టే తేన న దుష్కృతి
మంత్రాణాం స్థలనే మూర్త్యా ప్రణవేన సహచరేత్ ౧౨౨

అర్చకాలే యవనికాహీనే చైవ ప్రజాపతిమ్
వైష్ణవం చైవ హుత్వా తు పటం కృత్వా ఒర్చయేత్పునః. ౧౨౩

వేదదూషక పాషండ పాపరోగాన్వితైర్జనైః
ప్రతిలోమాదిభిర్న్యై చ్చైర వ్యజాతిభిరేవ చ. ౧౨౪

తత్కాలే దర్శనే హుత్వా వైష్ణవం బ్రాహ్మ మేవ చ
రౌద్రం చ పావకం హుత్వా వ్యాహృతీశ్చ తతోఽర్చయేత్.

౧౨౫

యది చావరణాద్భాష్యే పంచాశద్దండకాంతరే
మనుష్యాణాం మృతిస్సృతదుద్భుత్యై వార్చయేద్ధరిమ్.

౧౨౬

వైవార్చనం హవిర్దానం తతః పూర్వం సమాచరేత్
ధ్రువకౌతుకయోః కుర్యాత్పుష్పన్యాసావసానకమ్.

౧౨౭

పశ్చాత్కాలాత్యయే శాంతిం హుత్వా ద్విగుణమర్చయేత్

ఏకకాలార్చనే హీనే ద్వితీయే ద్విగుణం చరేత్.

౧౨౮

తృతీయే త్రిగుణం కుర్యాదేకాఽహేఽర్చావివర్జితే
వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పురుషసూక్తం తథైవ చ

౧౨౯

హునే చ్ఛ్రీభూమిదైవత్యం ద్వ్యహే తు ద్విగుణం భవేత్
త్ర్యహే త్రిగుణమేవన్తు ద్వాదశాహస్తమాచరేత్.

౧౩౦

అతీతే ద్వాదశాఽహేతు సంధాయోపాసనాఽనలే
వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పురుష సూక్తం తథైవ చ

౧౩౧

ఆలయే పరిషద్దేవ మంత్రాన్ హుత్వా చ శక్తితః
కలశైస్సాప్య దేవేశమభ్యర్చ్య హవిరర్చయేత్.

౧౩౨

మాసం హీనేఽర్చనే కుర్యాదాలయాఽభిముఖే గురుః
సభ్యాగ్నౌ వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం సూక్తం చ పౌరుషమ్.

౧౩౩

హుత్వా శ్రీ భూమిదైవత్యం సర్వదైవత్యమేవ చ

విశేషేణ హవిర్దద్యాద్వితీయేద్విగుణం తథా
తృతీయే త్రిగుణం చైవం వత్సరాస్తస్తు వర్తయేత్. ౧౩౫

అతీతే వత్సరే చైవం పద్మాగ్నౌ సప్తవాసరమ్
మహాశాంతిం తు హుత్వైవ కృత్వా వైష్ణవపూజనమ్. ౧౩౬

బ్రాహ్మణాన్ భోజయిత్వైవ శతాష్టకలశైః పునః
సంస్నాప్య దేవదేవేశం పునస్థాపన మాచరేత్. ౧౩౭

అక్షున్నేషాధివాసా తు పునస్థాపనకర్మణి
హిత్వాన్యతృకలం కర్మ పూర్వవత్తు సమాచరేత్. ౧౩౮

హవిర్హీనే జనాస్సర్వే తద్రామస్థాస్సమీపగాః
పీడితాః క్షుత్పిపాసాద్వైర్భవేయ్యుర్వాధితా అపి ౧౩౯

తస్మాదతిప్రయత్నేన హవిస్సమ్యుజ్జీ వేదయేత్
హీనే హవిష్యేక కాలే ద్వితీయే ద్విగుణం భవేత్ ౧౪౦

తృతీయే త్రిగుణం కుర్యాదేకస్మిన్ దివసే గతే
వైష్ణవం శ్రీమహిమంత్రాన్ మూర్తి హోమం తథా హునేత్. ౧౪౧

దేవం శుద్ధోదకైస్సాప్య ప్రభూతం తు నివేదయేత్
సోపదంశమపక్వం చ శీతం పర్యుషితం తథా. ౧౪౨

పాత్రాంతరేష్వనిక్షిప్తం సావశేషం చ లంఘితమ్
వివృతం స్రావితం చైవ వికృతం దృష్టి దూషితమ్. ౧౪౩

అప్రోక్షితమథాస్పృష్ట మగృహీతమముద్రితమ్
హవిర్నివేదయేచ్ఛేత్తు వైష్ణవం శ్రీమహిమనూన్. ౧౪౪

ఆగ్నేయం వారుణం చైవ వాయవ్యం దశశో హునేత్
ద్విగుణం తు పునః కృత్వా ప్రభూతం తు నివేదయేత్. ౧౪౫

- నేద్య చాశుచిస్సుష్టం దేవం సంస్నాప్య మంత్రతః
ష్టనం విష్ణుగాయత్రీం త్రయస్త్రింశత్కమాద్ధునేత్ ౧౪౬
- ఘృతయాద్విధినాశాంతిం, ప్రోక్షణైరపి ప్రోక్షయేత్
గణ్యాహం వాచయిత్త్వేవ ద్విగుణం చార్చనం హవిః. ౧౪౭
- సహ్యంగారతుపైర్భుక్తే శర్క రాదివిమిశ్రితే
నేదితే తు హవిషి మంత్రేణాఽష్టాక్షరేణ తు. ౧౪౮
- ష్టవ్యా చైవ గాయత్ర్యా మంత్రైస్సంస్తూయ వైష్ణవైః
క్షమ' స్వేత్యనుమాన్యైవ ప్రణమ్యైవ చ యాచయేత్. ౧౪౯
- ఽక్షికాద్యై ర్జంతుభిశ్చ కేశాద్యైరపి దూషితే
నేదితే తు హవిషి శుద్ధోదైస్సాప్య వై హరిమ్ ౧౫౦
- ష్టనం విష్ణుసూక్తం చ శ్రీభూదైవత్యమేవ చ
ష్టోత్తరశతం హుత్వా ద్విగుణం తు నివేదయేత్. ౧౫౧
- ఽహాహవిషి చైతైస్తు సంయుక్తే తత్ర దూషితమ్
గురుషాశనమాత్రం తు వ్యపోహ్య తదనంతరమ్. ౧౫౨
- స్మాఽంభసాకుశై 'రాపో హిరణ్య పవమానకైః
శోక్ష్య దేవం సుసంప్రార్థ్య తద్గుహీత్వా నివేదయేత్. ౧౫౩
- గార్వమర్కోదయాత్పక్వ ముపదంశమథో హవిః
ష్టం చేదర్పయే త్రాతరర్చనాన్తే న దోషభాక్. ౧౫౪
- గార్వ మస్తమయాత్పక్వం తథా సాయం నివేదయేత్.
-
- సంస్కృతం తు తాంబూలం లేపకేశాన్వితం తథా. ౧౫౫
- ఽంతుస్సుష్టం నివేద్యైవ వైష్ణవంశ్రీమహీమనూన్
గుత్వా సంస్కృత్య తాంబూలం పునరన్యన్నివేదయేత్. ౧౫౬

అర్చనా ౭ంగేషు చాన్యేషు పదార్థేష్వేవమేవ హి
దూషితేష్వథ హీనేషు తస్య తస్యా ౭ధిదైవతమ్.

౧౫౭

మంత్రం స వైష్ణవం హుత్వా పునరన్వేస్యమర్చయేత్
అలాభే చైవ సర్వేషాం పుష్పం తోయం ప్రగృహ్యచ.

౧౫౮

సంకల్పైవ ప్రతినిధిం తత్తత్సృత్వా సమర్చయేత్

నిత్యహోమే విహీనేతు వైష్ణవం దశశో హునేత్.

౧౫౯

యథోక్త మౌనమం ద్విగుణమాచరేత్తదనన్తరమ్
అగ్ని సంరక్షణే ౭ శక్తా 'వయంతే యో' నిముచ్చరన్.

౧౬౦

సమిధ్యారోపయేత్కుండాత్పశ్చాత్సంస్థాప్య లోకేకే
న్యస్య 'చోపావరో' హేతి ప్రత్యహం జుహుయాత్క్రమాత్.

౧౬౧

సురర్షిమనుజానాం తు బలం యస్మాత్ప్రవర్ధతే
తస్మాద్బలిస్సమాఖ్యాత స్తదర్థం ప్రత్యహం హరిమ్.

౧౬౨

ఉక్తద్రవ్యేషు చావాహ్య త్రిషు కాలేషు దేశికః
అభ్యర్చ్య భ్రామయేదేవమశక్తః కర్తుముత్తమమ్.

౧౬౩

యథోక్తపాత్రే నిక్షిప్య బలిద్రవ్యం తు కేవలమ్
తస్యోపరి యథోక్తం తు బలిబేరం చ విన్యసేత్.

౧౬౪

శిరసా ధారయన్ పాత్రం త్రిర్విర్వా సకృదేవ వా
దినే తతః పరీయాచ్చ దేవాగారం ప్రదక్షిణమ్.

౧౬౫

అథ హిత్వా బలిద్రవ్యం శిబికాదౌ గజే ౭థవా
ఆరోప్య యానే విధివత్కారయేచ్చ ప్రదక్షిణమ్.

౧౬౬

ప్రాతర్భ్రమణహీనే తు వైష్ణవం సౌరసౌమ్యకమ్
ప్రాజాపత్యం చ జుహుయాద్దీనే చోక్తప్రదక్షిణే.

౧౬౭

- వైష్ణవం గారుడం హుత్వా బలిభ్రమణమాచరేత్
హీనే ప్రాతర్బలౌ కుర్యాన్మధ్యాహ్నౌ ద్విగుణం బలిమ్. ౧౬౮
- తథా హీనే చ మధ్యాహ్నౌ రాత్రౌ త్రిగుణమాచరేత్
ఏకాహే తు బలౌ హీనే నిత్యాగ్నౌ వా మహానసే. ౧౬౯
- వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పురుషసూక్తం తథైవ చ
దిగైవత్యం చ హుత్వా తు ప్రదక్షిణమథాచరేత్. ౧౭౦
- దేవాలంకారహీనే తు శ్రీదైవత్యం యజేద్బుధ :
చత్రపింఛాద్యలాభే తు వారుణం జాహుయాత్తథా. ౧౭౧
- అలాభే చామరాదీనాం వాయవ్యం చైవ హూయతే
దీపాలాభే పావకం చ వ్యాహృత్యంతం యజేత్త్రయమ్. ౧౭౨
- ద్వ్యహేతు ద్విగుణం కుర్వాత్త్యహే త్రిగుణమేవ చ
ద్వాదశాహాంతమేవం స్యాద్ద్వాదశాహే గతే తత :. ౧౭౩
- ఔపాసనాఽగ్ని మాధాయ వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్
పురుషసూక్తం చ శ్రీభూమిదైవత్యం బ్రాహ్మమేవ చ. ౧౭౪
- రోద్రం దిగ్దేవతామంత్రం హుత్వైవ భ్రమణం చరేత్
మాసే ౭ తీతే పద్మాగ్నౌ వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్ ౧౭౫
- నృసూక్తం పారమాత్మీకమింకారాదీంస్తదాలయే
పరిషద్దేవమంత్రాంశ్చ హుత్వా భ్రమణమాచరేత్. ౧౭౬
- ద్విమాసే ద్విగుణం కుర్యాత్త్రిమాసే త్రిగుణం చరేత్
వర్ధయే ద్వత్సరాంతం చాఽప్యతీతే వత్సరే పున :. ౧౭౭
- సభ్యం సంసాధ్య దేవాఽభిముఖే వా దక్షిణే ౭ నలమ్
వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ సూక్తం పౌరుషమేవ చ. ౧౭౮

శ్రీ భూమ్యోచ్చైవ దైవత్యం సర్వదైవత్యమేవ చ
హుత్వా చార్యం చ సంపూజ్య బల్యుద్ధరణమాచరేత్.

౧౭౯

పతితే ఽన్నబలౌ భూమ్యాం భిన్నే జీర్ణే చ పూర్వవత్
బలిమాపాద్య హుత్వా చ వైష్ణవం గారుడం తథా.

౧౮౦

ప్రాజాపత్యం తు విధినా తతః కుర్యాత్ప్రదక్షిణమ్
బల్యుద్ధరణకాలే తు విష్ణుశ్చేదాపతే త్తదా.

౧౮౧

సౌరం సౌమ్యం వైష్ణవం చ హుత్వా పునరథాచరేత్
పాత్రాలాభే హవి : పాత్రం హునేదాదాయ వైష్ణవమ్.

౧౮౨

ప్రమాణహీనే ఽన్న బలౌ వైష్ణవం చ ప్రజాపతిమ్
జహుయాద్దోషదుష్టే తు హవిర్నిష్కృతిమాచరేత్.

౧౮౩

ఆవాహనం వినా చాన్న బలౌ తు భ్రమణేకృతే
వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పురుషసూక్తం తథైవ చ

౧౮౪

హుత్వా శ్రీభూమిదైవత్యం విధినా భ్రమణం చరేత్
బల్యగ్రఖండే విధినా శాస్తాయ త్వనివేదితే.

౧౮౫

వైష్ణవం మూర్తిమంత్రం చ హుత్వైవ దశశః క్రమాత్
నివేద్య విష్వక్సేనాయ ప్రదాయ ముఖవాసనమ్.

౧౮౬

పునశ్చ బల్యుద్ధరణం విధినా కారయేత్తత :

అకృతే బలిదానే తు ప్రాశ్య పాదోదకం హరే :.

౧౮౭

ప్రసాదం చాపి సంప్రాశ్య పునర్ద్విగుణమర్చయేత్
ప్రవృత్తాయాం తు పూజాయాం హవిర్దానాంతమేవ చ

౧౮౮

తీర్థప్రసాదదానం వా పాదుకాగ్రహణం తథా
నశస్తమన్యథా కృత్వా శాన్తిహోమం సమాచరేత్.

౧౮౯

పూజాన్తే పూజకాత్పూర్వమన్య స్తీర్థాదికం పిబేత్
ప్రసాదం వాపి గృహ్ణీయాత్తత్పూజా నిష్ఫలా భవేత్.

౧౯౦

మహాశాంతిం తథా హుత్వా పునః పూజాం సమాచరేత్
తీర్థం పుష్పం తతః క్షీరం గన్ధం చ తదనన్తరమ్.

౧౯౧

సర్వాణ్యపి హవీంష్యత్ర నాగవల్లీదలాన్యపి
యద్యన్నివేదితం దేవే దద్యాదగ్రే ౭ ర్చకాయ చ.

౧౯౨

అర్చకస్తు హరిస్సాక్షాచ్ఛరరూపో యతస్స్పృతః
నిత్యే కర్మణి సర్వత్ర పూజకం పూర్వమర్చయేత్.

౧౯౩

ఆచార్య మర్చకం వాథ తథా నైమిత్తికే ౭ర్చయేత్
యద్య వైఖానసో విప్రః కదాపి హరిమన్దిరే.

౧౯౪

సమిచ్ఛేదగ్రసన్మానం తద్దేవస్య విమాననమ్
యజమానో విపన్నస్సాస్త్రిద్రాజరాష్ట్రం వినశ్యతి.

౧౯౫

అజ్ఞానాదథ వా మోహాదాచరే దన్యథాయది
ద్విగుణం తు సమభ్యర్చ్య చాన్యద్విగుణమాచరేత్.

౧౯౬

అశుచిర్వా ప్యనాచార స్సదావైఖానస శ్శుచిః
పితా మృష్యతి పుత్రాణాం విశంకం దోషసంచయమ్.

౧౯౭

పితా హి భగవాన్ విష్ణుః పుత్రాస్సుః పూజకా హరేః
తస్మాత్తేషు న కుప్యేత్ దీర్ఘమాయుర్జిజీవిషుః.

౧౯౮

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి నిష్కృతిం స్థపనాశ్రితామ్
నిత్యం నైమిత్తికం కామ్యం త్రివిధం స్థపనం భవేత్.

౧౯౯

విషువే చాయనద్వంద్వే స్థపనం నిత్యముచ్యతే
చంద్ర సూర్యోపరాగే యష్టైమిత్తికమితి స్మృతమ్.

౨౦౦

శేషేషు స్నపనం యత్తత్కామ్యం తు పరికీర్తితమ్
నిత్యస్నాపనహీనే తు వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్ ౨౦౦

పురుషసూక్తం వారుణం చ దశకృత్వో హునేత్పునః
స్నపనం విధివత్కుర్యాన్ని త్యస్నపన నిష్కృతిః ౨౦౧

గ్రహణే స్నపనే హీనే పూర్వవన్నిష్కృతిం చరేత్
కామ్యే చ పూర్వవత్కృత్వా శుద్ధోద్ధైరభిషేచయేత్. ౨౦౩

అన్యథా చేన్మహోదోషో యజమానో వినశ్యతి
ఆలయాత్పురతశ్చైవ ఉత్తరే వా మనోరమే. ౨౦౪

ఉత్తమం స్నపనాగారమైశాన్యాం మధ్యమం భవేత్
పశ్చిమే దక్షిణే చైవ మధమం సంప్రకీర్తితమ్ ౨౦౫

ఆగ్నేయ్యాదిషు కోణేషు స్నపనే వైష్ణవం తథా
విష్ణుసూక్తం న్యసూక్తం చ దిగీశానాం మనుం హునేత్. ౨౦౬

స్నపనం కారయేత్పశ్చాదేషా వ్యత్యయ నిష్కృతిః
సంధ్యాకాలే తు సంప్రాప్తే నిమిత్తస్నపనే తథా ౨౦౭

నైమిత్తికం సమాప్తైవ నిత్యపూజాం సమాచరేత్
అన్యథా వైష్ణవం మంత్రం శతవారం జపేత్సుధీః ౨౦౮

పూర్వరాత్రా ప్రతిసరే హీనే చ శయనే తథా
వైష్ణవం శ్రీమహీమంత్రాన్ హుత్వా సౌదర్శనం తథా. ౨౦౯

శయ్యాధివాసనం హిత్వా బంధయే త్కౌతుకం పునః
ఏకబేరే కౌతుకే తు కర్తవ్యే శయనం వినా. ౨౧౦

బద్ధ్యా ప్రతిసరం సద్యస్సృపనం సమ్యగాచరేత్
కృతే ౭౦కురార్పణే హీనే స్నపనే వైష్ణవం తథా. ౨౧౧

సౌమ్యం శ్రీభూమిదైవత్యం వైష్ణవం హుత్వా భిషేచయేత్
విని ౨౦కురార్పణం చా ౨౪ స్నాపయేదితి కేచన.

౨౦౨

ప్రమాణహీనే ౨౪కే వా పంక్తౌ స్నానా ౨వటే ౨పిచ
వైష్ణవం భూమిదైవత్యం పంక్తీశస్య మనుం యజేత్

౨౦౩

హీనే శాంతాద్యర్చనే చ వైష్ణవం శాంతమేవ చ
పంక్తీశస్యార్చనే హీనే తన్మంత్రం చ జయాదికాన్.

౨౦౪

ఇంద్రాద్యర్చనహీనే తు తన్మంత్రం వైష్ణవం హునేత్
కలశేష్వ ప్రమాణేషు వైష్ణవం వాయుదైవతమ్.

౨౦౫

ఆగ్నేయం జాహుయాస్మత్సు హీనాస్పత్ర వైష్ణవమ్
భూదైవత్యం చ జాహుయాన్మత్సు సర్వాస్వయం విధి.:

౨౦౬

పర్వతేష్వప్రమాణేషు వైష్ణవం పావకం హునేత్
ధాన్యేషు వైష్ణవం చైవ వాయవ్యం చ హునేద్బుధ :

౨౦౭

అంకురేషు విహీనేషు వైష్ణవం గారుడం తథా
జాహుయాద్వ్యాహృతీశ్చైవ యథార్హం సంభరేత్పున :

౨౦౮

వర్ణహీనేష్వమానేషు మంగలేషు తు వైష్ణవమ్
ఐంద్రం చ జాహుయాత్కు ర్యాద్యథార్హం సంభరేదపి.

౨౦౯

పంచగవ్యే మంత్రహీనే విహీనే యోగకర్మణి
జాహుయాద్వైష్ణవం రౌద్రం మంత్రేణైవ సుయోజయేత్.

౨౧౦

ఉక్తప్రమాణహీనేషు పంచగవ్యాదిషు క్రమాత్
ప్రధానేషు జలై : పూర్య ద్రవ్యాధిపమనుం తథా.

౨౧౧

వైష్ణవేనైవ మంత్రేణ సహ హుత్వా సమాచరేత్
ప్రాశనం ప్రోక్షణం వాపిశాస్త్రే ౨స్మిన్ యత్ర చోద్యతే.

౨౧౨

- అయమేవ విధిర్జ్ఞేయః పంచగవ్యస్య సర్వతః
సాధితే కలశే భిన్నే త్వన్యమాదాయ పూర్వవత్ ౨౨౩
- ఆపూర్యాభ్యర్చ్య దశశో వైష్ణవం జహుయాత్తతః
కలశానాం విపర్యాసే తద్దుతేనైవ చాఘ్నే. ౨౨౪
- వైష్ణవం ద్రవ్యదైవత్యం హుత్వా సంశోధ్య తత్పునః
శుద్ధోదైస్నాపయే చ్ఛైవ యథావచ్చ పునర్వ్యసేత్ ౨౨౫
- కృతే తు కలశన్యాసే శ్వకాకాదిభిరేవ వా
అస్మత్కైర్వాపి సంస్పర్శే సంసాధ్యాన్యత్తు పూర్వవత్. ౨౨౬
- శాన్తిం వైష్ణవమంత్రాంశ్చ హుత్వా కార్యం సమాచరేత్
కృమికీటాదిపతనే తత్తద్ద్రవ్యం పరిత్యజేత్. ౨౨౭
- అన్యదాదాయ జహుయాద్వైష్ణవం ద్రవ్యదైవతమ్
రత్నాలాభే వైష్ణవం తు హుత్వా స్వర్గం తు నిక్షిపేత్ ౨౨౮
- వస్త్రాలాభే వైష్ణవం చ శ్రీదైవత్యం చ హావయేత్
యథోక్తస్సపనే హీనే కథం చిత్స్నాపనం చరేత్ ౨౨౯
- అథ వా కారయే చ్చుద్ధస్నాపనం వా విధానతః

- అత ఊర్ధ్వం ప్రవక్ష్యామి ప్రాయశ్చిత్తమథోత్సవే ౨౩౦
- కాలాదిభేదస్తేషాం చ లక్షణం చ పురోదితమ్
పురస్కృత్య తిధిం కేచి త్కేచిన్నక్షత్ర పూర్వకమ్ ౨౩౧
- సంకల్పయన్త్యవభృథం వరమృక్షాపవర్గకమ్
అకృతే నియతే కాలే కృతే వా ౭నియతే తథా. ౨౩౨
- కాలోత్సవే మహాన్ దోషస్తత్ర కుర్యాత్తు నిష్కృతిమ్
ఉత్సవాత్పూర్వముద్దిశ్య మహాశాన్తిం త్ర్యహం చరేత్. ౨౩౩

- విజ్ఞాప్య దేవదేవేశం తతః కాలోత్సవం చరేత్
అన్యథా తు కృతం కార్యమకృతం స్యాదసంశయమ్. ౨౩౪
- అన్యస్మిన్ వాపి మాసే తు న కుర్యాద్యది చోత్సవమ్
ఏష ఏవ విధిః ప్రోక్తః పరస్మిన్వత్సరే కృతే. ౨౩౫
- ఏవం త్రివత్సరేభ్యస్త్వాదతః ఊర్ధ్వం విశేషతః
సప్తాహంతు మహాశాంతిం కృత్వా తూత్సవ మాచరేత్. ౨౩౬
- ఏవం ద్వాదశవర్షాంతం తతశ్చస్తాపనం పునః
తత్ర దేవో న రమతే యోఽసామృత్సవ దైవతమ్ ౨౩౭
- యత్ర దేవాలయే విష్ణుస్థాప్యతే ప్రథమం తతః
తేనైవ కారయేత్సర్వమాచార్యేణాఽర్చకేన చ. ౨౩౮
- తదభావే తు తత్పుత్రైః పాత్రైః స్తద్వంశజైస్తథా
తన్నియుక్తైః స్తదీయైర్వా పూర్వాభావే పరైశ్చరేత్. ౨౩౯
- అన్యథా క్రియతే చేత్తు యజమానో వినశ్యతి
ఉత్సవాహస్సు హీనేషు ప్రాయశ్చిత్తం సమాచరేత్. ౨౪౦
- వర్తయేద్వైష్ణవం కార్యం హ్రోసయేన్న కదా చ న
ప్రమాదాద్వాఽప్యశక్తో వా కృత్వా సంప్రార్థయేద్దరిమ్. ౨౪౧
- మహాశాంతిం తు హుత్వైవ శేషం కుర్యాత్ప్రయత్నతః
ఏష ఏవ విధిర్బుద్ధౌ స తు శ్రేయోఽభివృద్ధిదః ౨౪౨
- యదా త్వవభృథే దైవాత్కృతే వినిమయేన తు
అసంకల్పితమత్కు ర్యాత్తత్ర పూర్వోక్త నిష్కృతిః. ౨౪౩
- ప్రమాదాద్బుద్ధిపూర్వం వా తత్తద్వేలోత్సవాదిషు
అకృతేషు యథాశాస్త్రం కృత్వా తంత్రేణ వై పునః ౨౪౪

మంత్రేణ వా పునస్సుక్ష్మం కాలే ౭వ భృథమాచరేత్
యజ్ఞస్యావభృథో ౭స్తస్మాన్నోత్పవస్తదనస్తరమ్. ౨౪౫

అకృతోత్పవకార్యాణి యథోక్తం పూర్వమాచరేత్
నిత్యోత్పవం హరేః కుర్యాన్నిత్య శ్రీ ర్నిత్యమంగళః. ౨౪౬

హరిర్నారాయణో దేవో నాలం దేవా స్తమర్చితుమ్
ఆచార్యే యజమానే వా పూజకే ౭న్యపదార్థిని. ౨౪౭

నష్టే సద్య స్తదాన్యస్తు వరయిత్వా సమాచరేత్
న దైవం ప్రతిబద్ధాతి కార్యం యత్కర్మ మానుషమ్. ౨౪౮

దేవేశమనుమాన్యా ౭థ మహాశాన్తిం తు పద్మకే
* * * *

స మృతో బ్రహ్మమేధా ౭ర్హ : పూతం తద్గత్రముచ్యతే. ౨౪౯

సర్వే పదార్థినః ప్రోక్తా గురుపూర్వః పదార్థినః
గ్రామాంతరం ప్రయాతే తు దీక్షామధ్యే పదార్థిని. ౨౫౦

అస్పృశ్యస్పర్శదోషేణ సురాపానాదినా తథా
అనుక్తదోషైర్వా దుష్టే రోగాచ్ఛాచాద్యసంభవే. ౨౫౧

శవాద్యాశౌచయోగ్యే వా శవానుగమనే తథా
వాహనే దాహనే చైవ ప్రేతాన్నశ్రాద్ధభోక్తరి. ౨౫౨

శ్రాద్ధస్య యాజకే శ్రాద్ధశిష్టభో క్తరిభోక్తరి
దోషస్సాద్విధినా తత్ర మహాశాన్తిమథాచరేత్. ౨౫౩

శ్రాద్ధకర్తరి నో దోష స్తత్ర దాతా భవేత్సహి
పరాన్నేన ముఖం దగ్ధం హస్తా దగ్ధౌ ప్రతిగ్రహాత్. ౨౫౪

పరస్త్రిభిర్మనో దగ్ధం బ్రహ్మశాపః కృతః కలౌ

దీక్షామధ్యే నాఁ అన్యదీక్షాం గర్భదీక్షాం వినా చరేత్.

౨౫౫

విధురే యజమానే తు దీక్షితః పురుషో భవేత్
సదారోవా పృథారోవా దీక్షితస్సౌత్కలత్రవాన్.

౨౫౬

దంపతీ యజమానౌ చేదయమభ్యుదయౌ భవేత్
అనగ్నిమత్యదారే వా గురౌ తం తు న దీక్షయేత్.

౨౫౭

అన్యస్మిన్ పదభాజి స్యాద్యథాసంభవమాదరః
వైధుర్యసంభవే త్వేషాం మధ్యే దుష్కన్తి నైవతే.

౨౫౮

వత్సరాశౌచమితరచ్చాశౌచం న ప్రవర్తతే
మాతాపితౄర్మృతౌ యత్తు ప్రోక్తమభ్యుదయే పునః.

౨౫౯

ధ్వజారోహణహీనే తు కృతే నిష్ఫల ఉత్సవః
కృత్వైవారోహణం తస్మాద్ధ్వజస్యోత్సవమాచరేత్.

౨౬౦

ధ్వజస్యారోహణం కృత్వా నాచరేద్యది చోత్సవమ్
అజ్ఞానాదర్థలోభాద్వామాసే అన్యస్మింతృమాచరేత్.

౨౬౧

నకుర్యాచ్ఛేద్ద్వితీయే తు మాసే కర్తా వినశ్యతి
తస్మాన్నిష్కృతిమబ్జాః శ్చ హుత్వా తూత్సవమాచరేత్.

౨౬౨

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ నృసూక్తం చైవ గారుడమ్
ద్వాజం శాస్త్రం చ చక్రం చ తథైవోత్సవదైవతమ్.

౨౬౩

వ్యాహృత్యంతం చ హుత్వా తు వైష్ణవాన్ పూజ్య చాచరేత్

ధ్వజస్య లక్షణం యేన మానేన కారయేత్.

౨౬౪

విమానేన సమం వాఢ పాదే నాఁ అర్ధేన వాఁ అధికమ్

పాదేనార్దన హీనం వా పంచదాపి ప్రకల్పయేత్. ౨౬౫

జయశ్రీకీర్తివిజయమంగలాఖ్యాః ప్రకీర్తితాః
అర్దహీనం న కుర్వీత తదేవా ఒగతికం భవేత్. ౨౬౬

తస్మాచ్చ హీనం నైవ స్యాదధికం స్యాత్తు శక్తితః
అవక్రమృజామన్యేనా ఒసంబద్ధం కీలితాదిభిః. ౨౬౭

శక్త్యం మనోహరం దారు గృహీత్వా ఒఖండముత్తమమ్
తం చతుర్దశధా కుర్యాన్మూలాగ్రే తేన కారయేత్. ౨౬౮

భాగమేకం విహాయాగ్రే తత్ర కుర్యాత్త్రి మేఖలాః
మేఖలానామథా ఒయామ స్తద్భాగేన సమో భవేత్. ౨౬౯

త్రితాలవిస్తృతం కుర్యాద్దండ విస్తృతమేవ వా
అన్తరం చ సమం తేషాం తిస్రః కుర్యాత్తు యష్టికాః. ౨౭౦

యష్టి ద్వే పురతః కుర్యాత్పశ్చాదేకా విధీయతే
సర్వత్ర కింకిణీనాం తు కుర్యాచ్చతమశేషతః. ౨౭౧

పశ్చాచ్ఛేషం త్రిధా కుర్యాచ్చతుర్థా వా ధ్వజం బుధః
అష్టాశ్రం చ షడశ్రం చ చతురశ్రం చ వృత్తకమ్. ౨౭౨

మూలాదారభ్య కుర్వీత చతుర్థా విహితం ధ్వజమ్
త్రిధా కృతే న కుర్యాత్తు షడశ్రం శేషమాచరేత్. ౨౭౩

ఆద్యం భాగం త్రిధా కృత్వా కేచిదేవం ప్రకుర్వతే
శిఖరం శిర ఇత్యాహురర్దేన శిఖరం భవేత్. ౨౭౪

ప్రమాదాత్పతితం గృహ్య శిఖరం స్థాపయేద్విధి :
స్ఫుటితేవా ఒథ భిన్నే వా బింబస్యో క్తవదాచరేత్. ౨౭౫

అధిష్ఠితే తు శిఖరే ద్విజైర్నద్రాదిభిస్సకృత్

విష్టాదికరణే వాపి ఉపితే వా నిరస్తరమ్.

౨౭౬

వాస్తు హోమం చ హుత్త్వేన పర్యగ్ని కరణం చరేత్
ఏష ఏవ విధిః ప్రోక్తో విమానశిఖరాదిషు.

౨౭౭

అధిష్ఠానేన పాదేన ప్రస్తరేణ చ సంయుతమ్
ధ్వజమూలే త్విష్టకాభిర్వేదిం కుర్యాన్మనోహరామ్.

౨౭౮

న తామవ్యధితీష్ఠేత నరో దీర్ఘం జిజీవిషుః
కిం పునస్తత్ర వక్తవ్యమాలయాద్యవరోహణే

౨౭౯

విమానం విష్ణురూపం స్యాన్న తత్పాదాదినా క్రమేత్
ధామప్రదక్షిణే పూర్వం కుర్యాత్తత్ర నమస్క్రియాః.

౨౮౦

న లంఘయేద్ధ్వజచాయాం ప్రదక్షిణవిధిం వినా
గోపురస్య విమానస్య ప్రాకారస్యాలయస్య చ.

౨౮౧

ప్రమాదాదతిలంఘ్యైవ ప్రాణాయామశతం చరేత్
శివదృష్టిం విష్ణుపృష్ఠం దుర్గాయాః పార్వతో దృశమ్.

౨౮౨

విఘ్నేశస్యోర్ద్వదృష్టిం చ తీక్షణమాహుర్మనీషిణః
యావచ్చావతరే చ్చాయా తావతీ దోషభూమికా.

౨౮౩

దోషభూమిం పరిత్యజ్య నివాసం పరికల్పయేత్
త్యాగే సంపత్సమృద్ధిస్సాదన్యథా విపరీతకృత్.

౨౮౪

రథ్యాదిభిర్యథా భూయాదస్తరం తన్న దోషకృత్
అథ వా శతదండాంతం త్యక్త్వా ౭న్యే వసతిం జగుః.

౨౮౫

యావద్ధామాయతం తావత్పృష్ఠం వా ముఖమేవ వా
తతో ౭ ధికం తచ్చ తచ్చ కేచిదాహుర్మనీషిణః :

౨౮౬

ధ్వజం నిత్యముశన్యేకే యత్రైకో హ్యనపాయిషు

తత్రారోహణకర్మాది నేచ్ఛన్తి పరమర్షయః.

౨౮౭

ఔత్సవం ధ్వజమాస్తాప్య తత్ర కార్యం ప్రకుర్వతే
ధ్వజమేకం తు సర్వత్ర కేచిదాహుర్మనీషిణః.

౨౮౮

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి ధ్వజదండే తు నిష్కృతిమ్
ప్రమాదాత్పతితే భూమ్యాం ధ్వజే వాతాదినా దృఢే.

౨౮౯

అభగ్నీ వా ౭థ భగ్నీ వా ధ్వజం తత్ర పునః క్షిపేత్
అభగ్నీ తం ధ్వజం గృహ్య కృత్వా మంత్రేణ తక్షణమ్.

౨౯౦

అధివాసాదికం కృత్వా తత్త్వానే స్థాపయేద్బుధః
భగ్నీ ధ్వజే న సగ్రాహ్యస్తమపు విధినా త్యజేత్.

౨౯౧

తతో ౭న్యం ధ్వజమాదాయ స్థాపయేదవిలంబితమ్
చోరాద్యైర్బుద్ధిపూర్వం వా పాతితే పూర్వవద్విధిః.

౨౯౨

తత్రా ౭ధికం ప్రకుర్వీత శిల్పిభిస్తక్షణం పునః
అభగ్నధ్వజవత్కుర్యాదన్యత్పూర్వ వదత్పరః.

౨౯౩

భాగేనా ౭నుపయుక్తస్య ధ్వజస్య త్యాజ్యత్వైవ హి
దుష్టభాగస్య దానేన న కదాచిత్పరిగ్రహః.

౨౯౪

అథ వా సుదృఢం గృహ్య ప్రతిష్ఠాం మహతీం చరేత్
దుష్టం భాగం వ్యపోహ్యైవ ప్రమాణం లక్షయేత్పునః.

౨౯౫

ప్రమాణమప్రమాణం వా ధ్వజం నా ౭న్యేన దారుణా
సంయుతాం వర్ధితాం కుర్యాదేష సార్వత్రికో విధిః.

౨౯౬

యస్తు తామ్రాదినా కుర్యాల్లోహేన కవచాదికమ్
బాలాలయం ప్రకల్ప్యైవ తత్ర కార్యం సమాచరేత్.

౨౯౭

స్థితమేవ ధ్వజం కుర్యాన్న తు తం చాలయేత్ప్రచిత్

- దగ్ధం ధ్వజం పరిత్యజ్య పునరన్యం సమాహరేత్. ౨౯౮
- ధ్వజే ల్ల్యజాతిభిస్సృష్టే మహాశాన్తిమథాచరేత్
తైస్సమీపముపేతైస్సు సహస్రాహుతిమాచరేత్. ౨౯౯
- పతితే వాత్యయా చైవం ధ్వజస్య శిఖరే తథా
మేఖలాసు చ తత్సర్వం నవీకృత్య యథావిధి ౩౦౦
- ధ్వజదండే తు సంయోజ్య ప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్
ధ్వజస్య చలనే చా ల పి ప్రమాదాద్వశ్యనే తథా. ౩౦౧
- భగ్నా ల భగ్న ధ్వజస్సోక్తనిష్కృతిం తు సమాచరేత్
ఏష ఏవ విధిః ప్రోక్తో దండేష్వన్వేషు సర్వతః ౩౦౨
- అశన్యాదినిపాతేన ధామన్యన్తరితే యది
దేవే నష్టే ధ్వజే సుష్టే ధ్వజస్యారాధనం భవేత్ ౩౦౩
- ఆలయం చ పునఃకృత్వా తమేవారాధయేద్ధ్వజమ్
నిరీక్ష్య త్రీణి వర్షాణి దేవాగారే త్యనిర్మితే. ౩౦౪
- తత్ర దేవో న రమతే తద్ధ్వజం తు త్యజేత్సుధీః
అథ వా యత్ర కుత్రాపి ప్రతిష్ఠాప్య సమర్పయేత్. ౩౦౫
- అథ వక్ష్యే ధ్వజస్థానం యథాశాస్త్ర వినిశ్చితమ్
పీఠగోపురయోర్మధ్యే పంచభాగం ప్రకల్ప్య చ. ౩౦౬
- పీఠాత్త్యక్త్వా చతుర్భాగం పంచమే ధ్వజసంస్థితిః
తత్సంధౌ తు ప్రశస్తం స్యాద్యథాసంభవమాచరేత్. ౩౦౭
- యది ప్రాకారబాహ్యే స్యాద్ధ్వజశ్శాస్త్రవదాచరేత్
అనుక్తస్థానవిహితం తం చ శాస్త్రవదాచరేత్. ౩౦౮
- అశక్తౌ పునరన్యం చ ప్రాకారం కారయేత్క్రమాత్

దేవద్యుగ్విషయం కుర్యాద్ధ్వజం నైవాపరోక్షయేత్. 30౯

యదా చాన్యాలయైర్వాపి గోపురాదిభిరేవ వా.
అభ్యస్తరం భవేచ్ఛేత్తు చిద్రం కుర్యాత్తు దృక్పథే. 3౧౦

వృక్షాద్యైః పతితైర్నష్టే చాలితే ౭ వనతే ౭పిచ
తద్ధ్వజం పూర్వవత్కుర్యాత్రిమాసాభ్యస్తరే ౭త్వరః 3౧౧

కృమ్యాదిభిర్విహంగై ర్వా కోటరాదౌ కృతే ధ్వజే
కృత్వా బాలాలయం పశ్చాత్సమీకృత్వార్చయేత్సునః 3౧౨

రజ్జుబంధాదికరిణే ధ్వజస్యారోహణే కృతే
బాలాలయం న తత్ర స్వాద్వాస్తుశుద్ధిం సమాచరేత్ 3౧౩

ప్రోక్షయేత్పంచగవ్యైస్తు ధ్వజమంత్రేణ హూయతే

అతః ఊర్ధ్వం ప్రవక్ష్యామి నిష్కృతావర్చనక్రమమ్ 3౧౪

ఉక్తేన విధినా యత్ర నష్టే దుష్టే ౭పి వా ధ్వజే
పునస్థాపనపర్యంతం కుర్యాద్వేణుధ్వజం శుభమ్. 3౧౫

అథ వా కారయేద్విద్వాన్ సువర్ణ రజతాదిభిః
ధ్వజం తాలోన్నతం స్థాప్య గర్భగేహి తు పూజయేత్. 3౧౬

అధివాసాది తత్సర్వం ప్రతిష్ఠోక్తవదాచరేత్
అచలో వేణుదండస్సాద్గర్భగేహి భవేచ్ఛలః 3౧౭

ఉత్సవాదౌ తు సర్వత్ర వేణుదండం సమాచరేత్
చలదండో వేణుదండ ఇతి స్వాదుత్సవేద్వయమ్ 3౧౮

ఉత్సవాదౌ ప్రవృత్తే తు ఉక్తదోషే త్వయం విధిః
ధ్వజస్తం గరుడం తస్మాదవముచ్య సమాహితః. 3౧౯

నీత్వా తు యాగశాలాయాం సంస్థాప్య తు సమర్పయేత్

- వేణుదండం ప్రతిష్ఠాప్య సద్యస్తస్మిన్ ప్రయోజయేత్ 320
- మహాశాంతిం తథా కుర్యాత్సహస్రాహుతిమేవ చ
వైష్ణవం విష్ణుదైవత్యం గారుడం ధ్వాజమేవ చ. 321
- సౌదర్శనం చ కూశ్మాండాన్ శతమష్టాధికం యజేత్
త దైవ దీపదండస్య భవేత్సర్వత్ర చ క్రమః. 322
- ధ్వజే నారోపయేద్దీపం దీపదండః పృథగ్భవేత్
తత్ర దీపం సమారోప్య న లభేత్పలమవ్యయమ్. 323
- ధ్వజే దీపం సమారోప్య వైష్ణవం శతశో యజేత్
ఆపత్కల్పం ప్రవక్ష్యన్తి ధ్వజే దీపావరోహణమ్ 324
- దీపయుక్తే ధ్వజే నష్టే పూర్వవన్నిష్కృతిం చరేత్
విశప్రతిష్ఠాహీనే తు ధ్వజస్యారోహణే కృతే. 325
- వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ నృసూక్తం ధ్వాజమేవ చ
గారుడం దశశో హుత్వా ప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్ 326
- ధ్వజదేవస్య చక్రస్య శాంతనందీశయో స్తథా
హీనే ఽర్చనే వైష్ణవం చ తద్దైవత్యసమన్వితమ్ 327
- హుత్వైవ పునరభ్యర్చ్య పశ్చాత్కార్యం సమాచరేత్
భేరీతాడనహీనే చ రౌద్రం చ వ్యాహృతీ స్తథా 328
- హుత్వా మహావ్యాహృతీశ్చ భేరీతాడనమాచరేత్
అర్చనాదిషు సర్వత్ర యత్ర ఘంటానినాదనమ్. 329
- ఏష ఏవ విధిః ప్రోక్తః ప్రాయశ్చిత్తం సమాచరేత్
ఆరోపితే తు గరుడే హీనే చైవ నివేదనే. 330
- వైష్ణవం ధ్వజమంత్రౌ చ హుత్వా గారుడమేవ చ

నివేదయేత్తు ద్విగుణం 'క్షమస్వేత్యనుమానయేత్. 33౧

ముద్గాన్నే తు తథా హీనే వైష్ణవం వాయుదైవతమ్
ఆగ్నేయమీంకారాదీంశ్చ గారుడం ధ్యాజమేవ చ. 33౨

హుత్వా యత్నేన బహుశో మౌద్గికం చ నివేదయేత్
వర్షవాతాతపైస్సమ్యగుపహతాదిసంభవే. 33౩

విష్ణోద్యుపహతే చైవ పక్షిణామసకృత్సకృత్
రజ్ఞాదిత్రుటనే చైవ ప్రమాదాత్పతనేఽపి చ. 33౪

పాతితే బుద్ధిపూర్వం వా అకాలేఽవ్యవరోపితే
శూద్రాద్వైరనులోమైర్వా స్పృష్టే ధ్వజగతే పటే. 33౫

అశుచిం శోధయిత్వాన్యత్సమీకృత్యాసమీకృతమ్
ఉత్సవాధిపదైవత్యం షడ్వారం జాహుయాద్గురుః. 33౬

గారుడం ధ్వజమంత్రం చ సప్రహసం చైవ హూయతామ్
తతశ్శేషం సమాప్యేత విపరీతం న కారయేత్. 33౭

ప్రమాదాద్బుద్ధిపూర్వం వా పటే దగ్ధేఽన్యమాహరేత్
శాన్తిం పూర్వోదితాం కృత్వా ప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్ 33౮

అవరోహణముద్వాసస్తం చ మంత్రేణ కారయేత్
అవరోహణహీనే తు మంత్రేణోద్వాసనం భవేత్ 33౯

తతశ్శేషం ప్రకుర్వేత అశక్తావరోహణే
అప్రమాణం పటం గృహ్య మహాశాన్తిం సమాచరేత్. 3౪౦

పునరన్యం సమాదాయ కర్మ శేషం సమాచరేత్
హీనే తు చోత్సవారంభస్సపనే వైష్ణవం తథా. 3౪౧

విష్ణుసూక్తం న్యసూక్తం చ వారుణం చైవ హూయతే

- శుద్ధోదధై రభిషేకస్సాత్ప్రాయశ్చిత్తవిధిస్సృతః 342
- హీనే కౌతుకబంధే తు వైష్ణవం శాస్త్ర మేవ చ
సాదర్శనం చ హుత్వా తు కౌతుకం బన్ధమేత్సవః. 343
- యజ్ఞాగారే కుంభవేద్యా హీనే వాఽప్యధికేఽపి వా
వైష్ణవం పావకం భూమిదైవత్యం చ హునేద్బుధః : 344
- తోరణానామలాభే తు హునేద్దైవారికాన్మనూన్
హీనాయాం దర్శనాలాయామార్షం హుత్వేతరాం క్రియాత్ 345
- అలంకారవిహీనే తు శ్రీదైవత్యం తథా హునేత్
ప్రాతర్బలిం తు నిర్వాప్య హీనే నిత్యేత్సవే తథా. 346
- వైష్ణవం శాంతవీశౌ చ హుత్వా చోత్సవదైవతమ్
సాయం కుర్యాదుత్సవం తు ద్విగుణం కారయేత్క్రమాత్ 347
- సాయం హీనం తు ద్విగుణం ప్రాతరుత్సవమాచరేత్
ఏకకాలోత్సవశ్చేత్తు కృత్వా కాలద్వయం బలిమ్. 348
- సాయాహ్నే చోత్సవం కుర్యాత్కాలాతీతేఽప్యయం విధిః
దిగ్దేవతాస్సమావాహ్యా ప్రథమేఽహని పూజయేత్ 349
- ప్రాచ్యాది బలిదానం స్యాదీశానాస్తం ప్రదక్షిణమ్
దేవాహ్వానే వ్యత్యయస్సౌద్వ్యతీహారోఽథ వా భవేత్ 350
- పూర్వోక్తాం నిష్కృతిం కృత్వా ద్విగుణం తు బలిం దదేత్
బ్రహ్మణశ్చ దిగీశానాం బలిదానం తు నైతికమ్ 351
- అదానే నిష్కృతిం కృత్వా పూర్వోక్తం షడ్గుణం బలిః
చతుష్పథాధిదేవానాం వృక్షాదీనామథేచ్ఛయా 352
- ప్రథమావాహనాదర్వాగ్వ్యత్యయే పూర్వనిష్కృతిః

ప్రథమం వాస్తుశుద్ధిస్వాద్యత్ర వై దీయతే బలి:

3౫౩

ఆంతం శుద్ధ్యన్తి రథ్యాస్తాశ్శుద్ధ్యన్తి సమయే పునః
అకృతాయాం వాస్తుశుద్ధౌ దద్యాద్రథ్యాసు చేద్బలిమ్

3౫౪

శాన్తిం కృత్వా తు పూర్వోక్తాం వాస్తుశుద్ధిం పునర్బలిః
అంతశ్శవే వాస్తుని తు న బలిభ్రమణం చరేత్.

3౫౫

శవముద్భుత్య పశ్చాత్తు పర్యగ్నికరణం భవేత్
అకాలే బలిదానం స్యాదసురప్రీతివర్ధనమ్.

3౫౬

అకాలే తు బలిం దత్వా కాలే తు త్రిగుణం బలిః
బలిభ్రమణదేశస్సా ద్వేవస్య భ్రమణాయ హి

3౫౭

నాన్యత్ర చర్యా దేవస్య లఘుప్రోక్షణ మన్యథా
న హి శ్రద్ధోత్సవే దోషముశన్వేనం స హీతరః.

3౫౮

వాస్తువృద్ధౌ తథా హోసే గ్రామసీమానవీకృతా
అనుమాన్య చ దేవేశం శతాష్టకలశాప్లవః.

3౫౯

కృత్వా సీమాం వినిశ్చిత్వ తతః కార్యం సమాచరేత్
అన్తరా చోత్సవం కుర్యాత్సహస్రకలశాప్లవః

3౬౦

దేవతావాహనం కృత్వా తథైవోత్సవ మాచరేత్
దేవాదీనాం బలం యస్మాద్వర్ధతే స బలిస్స్మృతః

3౬౧

శ్వసూకరాదిభిర్దుష్టైర్న భక్ష్యో బలిరుచ్యతే
బలిభుగ్వాయసః ప్రోక్తో గోముఖ్యా మేధ్యజంతవః.

3౬౨

విపరీతే మహాన్ దోషస్తన్మంత్రైర్వావయేచ్ఛతమ్
బలిశేషం న శూద్రో దద్యాదర్చకో బలిశేషభాక్.

3౬౩

బలావమంత్రకం క్షిప్తే సంక్షిప్తే విధివర్జితే

- భక్షితే చా ఽనులోమాద్యైః పూర్వోక్తాం నిష్క్రుతిం చరేత్. 3౬౪
- బలౌ పర్యుషితే ఽత్యుష్ణే తథా చైవా ఽనివేదితే
నివేదనాత్పాగర్వాగ్వా దృష్టే శూద్రాదిభిర్బలౌ 3౬౫
- పూర్వోక్తాం నిష్క్రుతిం కృత్వా సర్వత్ర ద్విగుణం బలిః
దేవతావాహనం యత్ర దేశే ప్రాక్ క్రియతే తతః 3౬౬
- తత్రైవ బలిదానం స్యాద్భావదుద్వాసనం భవేత్
మండలం చ జలం కూర్చమాహ్వనాధార ఉచ్యతే. 3౬౭
- రథ్యాసు బలిదానాయ పీఠం శైలాదిభిర్భవేత్
బలిదానం తు గుప్తం స్యాన్న తత్పశ్యన్యవైదికా : 3౬౮
- తత్త్థానం తు తిరస్కుర్యాత్కాలే యవనికాదిభి :
బలిప్రదానహీనే తు వైష్ణవం బలిరక్షకమ్ 3౬౯
- హుత్వా తు నిష్క్రుతిం కుర్యాద్బలిదానం పునస్తదా
బలిద్రవ్యే ఽథ వా పాత్రే పతితే భూతలే తథా. 3౭౦
- భిన్నే నష్టే చ పూర్వోక్తం హుత్వాన్యం బలిమాహరేత్
బలిదానం తు కృత్త్వైవ భూతపీఠే క్షిపేత్తతః. 3౭౧
- బలిశేషమనుక్తే తు స్థానే బుద్ధ్యా తు నిర్వపేత్
వైష్ణవం చాక్షహమనుం వైష్వకేనం చ గారుడమ్ 3౭౨
- సౌదర్శనం చ హుత్త్వైవ భూతపీఠే బలిం క్షిపేత్
హవిర్నివేదనే హీనే హీనే చ ద్విగుణార్చనే 3౭౩
- శాన్తిం చ వైష్ణవం హుత్వా తథా ఽభ్యర్చ్య నివేదయేత్
యథోక్త హోమే హీనే తు వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్. 3౭౪
- న్యసూక్తం చ త్రయస్త్రింశత్కృత్వో హుత్వా హునేత్పునః

చక్రవీశామితానాం చ కుంభస్థానామథా ౭పి వా.

32౫

దేవానామర్చనే హీనే వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్
నృసూక్తం శాన్తమంత్రౌ చ గారుడం చాక్రమేవ చ.

32౬

హుత్వా పునస్సమభ్యర్చ్య విశేషేణ నివేదయేత్
దేవాలంకరణే హీనే శ్రీదైవత్యం చ వైష్ణవమ్.

32౭

హుత్వా లంకారమాసాద్య విధినా భూషయేద్గురుః
అలంకారేషు ద్రవ్యేషు నిర్యాసం చన్తనం సుమమ్.

32౮

తద్ధిత్వా నృత్యమాదాయ ద్రవ్యం ప్రక్షాళ్య మంత్రతః
పంచగవ్యైస్సమభ్యుక్ష్య తేనాలంకార ఉచ్యతే.

32౯

నృత్యే గేయే ౭థ వా హీనే వైష్ణవం రుద్రదైవతమ్
స్తోత్రహీనే తథా బ్రాహ్మం హుత్వా సారస్వతం తతః.

3౩౦

భక్తబృందైః పరివృతౌ హీనాయాం వారుణం తథా.
వైష్ణవం శాన్తదైవత్యం హీనే పిచ్ఛాదికే తథా.

3౩౧

వైష్ణవం జహుయాత్తద్వద్ధవిరక్షమనుం తతః
యానాత్కాలే యాగశాలాం దేవే న ప్రతిగచ్ఛతి.

3౩౨

భవేన్ని త్యార్చనం తత్ర యత్రదేవో ౭ధివాసితః
ధ్రువార్చనం యథా పూర్వం న తత్రా ౭స్తి వ్యతిక్రమః.

3౩3

దేవం ప్రత్యాగతం దృష్ట్వా పునరన్యోత్సవం చరేత్
దినవృషాయే కుర్యాచ్చ తత్కాలనియతోత్సవమ్

3౩౪

అతీతముత్సవం చాపి తంత్రేణాత్ర సమాచరేత్
తద్దినేష్యప్రమాదాచ్ఛేద్భూయాత్కాలస్యయాపనమ్.

3౩౫

న జహ్యోదేవకుర్యాచ్చ తత్కాలోచితముత్సవమ్

- అత్ర ప్రమాదేతు భవేత్పూర్వోక్తైవ హి నిష్కృతిః. 3౮౬
- దీక్షితో వస్త్రమాల్యాద్యైః పంచాంగార్చితభూషణైః
చరేన్నిత్యం విశుద్ధాత్మా విపరీతే తు దోషకృత్. 3౮౭
- దీక్షాంగస్య తు వస్త్రస్య తథా ప్రతిసరస్య వా
నాశే తత్ర మహాన్ దోషస్తదాన్యత్పునరాహరేత్. 3౮౮
- సహస్రం విష్ణుగాయత్రీం హుత్వా శాన్తిమథాచరేత్
యావద్దీక్షాభవేత్తావద్దీక్షాంగస్య పరిగ్రహః. 3౮౯
- అన్తేతు తద్గతాశక్తిస్స్వయమేవాఽవహీయతే
అథ వా మోచనం కుర్యాదితి కే చిద్వదన్తి హి. ౩౯౦
- తత్ర పూర్ణాహుతిం కాలం ప్రవదన్తి విపశ్చితః
ప్రతిష్ఠాన్తే తు సా దీక్షా భవేదుత్పవసంగతా. 3౯౧
- న తత్ర దీక్షాసాంకర్యం ద్వయమేకత్ర చేద్యది

- అన్యోన్యం కలహాయన్తే యద్యాచార్యాదయః క్రతౌ
మహాననర్థస్తత్ర స్యాత్ప్రతిభూర్గురురత్ర హి
గురువాక్యం చ రాజాజ్ఞాం సమమాహుర్మహర్షయః. 3౯౨
- దీక్షితే వర్తమానే తు నాన్యం తత్ర ప్రవేశయేత్
నహ్యేకస్మిన్ భవేత్కార్య ఆచార్యద్వయ సంగతిః. 3౯౪
- ప్రమాదాద్బుద్ధిపూర్వం వా కలహే క్షతజస్రతిః
క్షతాని వా భవేయుస్తం విస్మజ్ఞాన్యేన కారయేత్. 3౯౫
- న తస్య తు భవేద్దీక్షా మహాశాన్తిం తు కారయేత్
స దీక్షితో భవేదేవ పూర్వస్య ప్రణిధిస్స హి. 3౯౬
- యావదాశౌచసంక్రాన్తి రాశౌచేత్వశుచిర్భవేత్.

పునరన్యం సమాదాయ శేషం పూర్వవదాచరేత్.

3౯౭

ఆదౌ మధ్యే తథా ౭న్తే చ హీనే బ్రాహ్మణభోజనే
త్రివారం తు మహాశాంతిం హుత్వా బ్రాహ్మణభోజనమ్.

3౯౮

ద్విగుణం కారయేచ్ఛైవ వైష్ణవానాం తు పూజనమ్
పునాతి పూజితస్సద్యః పాపమభ్యో వైష్ణవస్సకృత్.

3౯౯

అవైష్ణవైశ్చ పాపంధై రూఢే దేవే త్వనర్థకృత్
తద్దోషశాంతయే కుర్యాత్సహస్రకలశాప్లవమ్.

౪౦౦

అవైష్ణవకృతాపూజా హన్తి పుణ్యం పురాతనమ్
యానాత్తు పతితే దేవే శీఘ్రముద్భృత్య సాదరమ్

౪౦౧

క్షమస్వేత్యనుమాన్యైవ శుద్ధోదైరభిషిచ్య చ
వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ నృసూక్తం సహితం క్రమాత్.

౪౦౨

దినాధిపస్య దైవత్యం హుత్వా చోత్సవమాచరేత్
చక్రవీశామితాదీనాం బింబాభావే పృథక్ పృథక్.

౪౦౩

తుండులోపరిపాత్రేషు కూర్చేష్వావాహ్యా మంత్రతః
తత్తద్రూపం తు సంస్మృత్య సమభ్యర్చ్య విధానతః.

౪౦౪

హుత్వా చ తత్తద్దైవత్యం పశ్చాదుత్సవమాచరేత్
పతనే తు తథైతేషాముద్భృత్యైవ చ పూర్వవత్.

౪౦౫

స్నాపయిత్వా హునేత్తత్తద్దైవత్యం వైష్ణవం తథా

యానాత్తు పతితే బింబే హీనాంగే దోషగౌరవే.

౪౦౬

పద్మానలే మహాశాంతిం హుత్వా తద్దోషశాంతయే

ద్రువబేరే సమారోప్య తచ్చక్తిం విధినా తతః.

౪౦౭

కౌతుకం స్నాపనం వా ఽథ బలిబేరమథా ఽపి వా
యథార్హం సమలంకృత్య సమావాహ్య యథావిధి.

౪౦౮

సమభ్యర్చ్యోత్సవం కుర్యాన్న తత్రస్యాద్వ్యతిక్రమః
బేరాంతరస్యాలాభే తు రత్నం వా కాంచనం తథా.

౪౦౯

న్యస్య పాత్రే సమావాహ్య సమభ్యర్చ్య దినే దినే
మహాశాంతిం చ హుత్వైవ పునరుత్సవమాచరేత్.

౪౧౦

హీనాంగం చ పునర్బేరం సంధానవిధినా పునః
సంధాయ చాత్వరేణైవ ప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్.

౪౧౧

పతనే గాయకాదీనాం శ్రీదైవత్యం చ వైష్ణవమ్
వాదకానాం తు పతనే బ్రాహ్మం రౌద్రం తదైవ చ.

౪౧౨

ఆచార్యాదీనాం తు పతనే సంక్షోభే చ తథాకృతే
ఆర్షభం వైష్ణవం తద్వద్వజాదీనాం చ పాతనే.

౪౧౩

ధ్యాజం చ వారుణం చైవ వాయవ్యం చ హునేద్విధిః
వర్షధారాసు వాత్యాయాం విద్యుద్వజసమాహతౌ.

౪౧౪

కాలే న చోత్సవం కుర్యాత్కుర్యాచ్ఛేద్వైష్ణవం తథా
విష్ణుసూక్తం నృసూక్తం చ శ్రీభూదైవత్యమేవ చ.

౪౧౫

హుత్వోత్సవం ప్రకుర్వీత విపరీతే తు దోషకృత్
వీధ్యంతరే వర్షధారాప్రవేశే ఽశనిగర్జితే.

౪౧౬

త్యుణపాంసు సమాయుక్తవాతస్పర్శే విశేషత :

కలహధ్వనిసంయుక్తే దేవం సంస్థాప్య మంత్రవిత్. ౪౧౭

వైష్ణవం దిగ్దేవత్యం చ వారుణం వాయుదైవతమ్.
యద్దేవాదీంశ్చ హుత్త్వేన పునరుత్సవమాచరేత్. ౪౧౮

కలహే రుధిరస్రావే దాహే చాప్యత్సవే తతః
వైష్ణవం చాగ్నిదైవత్యం బ్రాహ్మం రౌద్రం తథైవ చ. ౪౧౯

తద్దినాధిపదైవత్యం జహుయాత్పార్థయేద్ధరిమ్
ఆలయాభ్యంతరే చైవ శస్త్రాద్యైర్మరణే సతి. ౪౨౦

తచ్ఛ్రీఘ్రమపహాయైవ పద్మాగ్నే జహుయాత్తథా
మహాశాంతిం తద్దినాధిపదైవత్యం చ విశేషతః ౪౨౧

వీధ్యాం చేన్మరణాదాతు తచ్ఛ్రీఘ్రం తు వ్యసోహ్య చ
శాంతిహోమం చ హుత్త్వేన పునరుత్సవమాచరేత్. ౪౨౨

నాడికాయా అథార్యాచేత్పునరుత్సవమాచరేత్
ఆలయస్యాశీతిదండాభ్యంతరే తు శవే సతి. ౪౨౩

తత్రోత్సవం న కుర్యాత్తు కుర్యాచ్ఛేత్స వినశ్యతి
తచ్ఛ్రీఘ్రమపహాయైవ ప్రాయశ్చిత్తం యథోదితమ్. ౪౨౪

మహాశాంతిం పార్షదం చ చహుత్వా చోత్సవమాచరేత్
నగరే విధిరేషస్వార్థమే వైష వికల్పితే. ౪౨౫

అస్తశ్శవే వైవ కుర్యాదుత్సవం గ్రామవృద్ధయే

ధ్వజస్వారోహణాదూర్ధ్వం యావత్తీర్థదినం భవేత్. ౪౨౬

అన్యోత్సవం శుభం కర్మ కుర్యాచ్ఛేదాభిచారికమ్
తద్దోషశమనాయైవ వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్. ౪౨౭

నృసూక్తం పార్షదం చైవ హుత్వా విప్రాంస్తు భోజయేత్

తీర్థహాత్పుర్వరాత్రౌ తు హీనే కౌతుక బంధనే. ౪౨౮

శయనే వా వైష్ణవం చ శ్రీభూదైవత్యమేవ చ
సౌదర్శనం చ హుత్వాన్తే యథోక్తం తు సమాచరేత్. ౪౨౯

తీర్థస్నానే తు కాలస్యాఽతీతే హీనే చ వైష్ణవమ్
వారుణం స్కందదైవత్యం హుత్వా చోక్తం సమాచరేత్. ౪౩౦

ధ్వజావరోహణే హీనే తద్రాత్రౌ ధ్వజమేవ చ
గారుడం వైష్ణవం హుత్వా దేవేశం ప్రార్థయేద్గురుః ౪౩౧

అవరోహణకాలే తు బలౌ హీనే విశేషతః
ధ్వజదేవం సుసంపూజ్య వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్ ౪౩౨

తదాలయస్థదేవానాం మంత్రాంత్యైవ విశేషతః
హుత్వా దేవేశమభ్యర్చ్య ధ్వజం సమవరోహయేత్ ౪౩౩

ఉత్సవాంతాప్లవే హీనే వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్
పురుషసూక్తం జయాదీంశ్చ మూర్తిమంత్రాంశ్చ హావయేత్ ౪౩౪

అత్రాఽనుక్తేషు దోషేషు ప్రాయశ్చిత్తం భవేదిదమ్
వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ నృసూక్తం చ తథైవ చ ౪౩౫

హూయతే విష్ణుగాయత్రీ సర్వపాపప్రాణాశినీ
ఏవమష్టావింశతిర్వా శక్తావష్టోత్తరం శతమ్ ౪౩౬

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం

ప్రకీర్ణాఽధికారే సప్తవింశోఽధ్యాయః .:

అథా ౭ష్ఠావింశతీ ౭ధ్యాయః.

-- ప్రాయశ్చిత్తమ్ --

అథాస్పృశ్యస్పర్శనే తు ప్రాయశ్చిత్తం ప్రవక్ష్యతే

సర్పమూషకమండుకమార్జారనకులాదిషు

౧

గర్భాగారం ప్రవిష్టేషు విణ్మూత్రాదివిసర్జనే

వ్యపోహ్య తత్పంచగవ్యైస్తథాబ్లింగాభిరేవ చ

౨

వైష్ణవం విష్ణుగాయత్రీం శతమష్టోత్తరం జపేత్

ద్రువం చైవాధితిష్ఠత్సు విణ్మూత్రాదివిసర్జనే

౩

క్షిప్రం వస్త్రేణ సంశోధ్య మార్జయిత్వా కుశేన చ

'ఆపో హిరణ్యవర్ణా'భిః 'పావమానీ'భిరేవ చ.

౪

సంప్రోక్ష్య చార్చయేద్దేవమన్యథా విపరీతకృత్

స్పర్శే తైరేవ బింబానాం శుద్ధోద్దైస్నాపయేద్విధిః

౫

ఉదక్యయా సూతికయా రజకేనాన్యజాతిభిః

ప్రథమావరణే విష్టే చార్చాస్థానే చ పర్షదామ్.

౬

ప్రవిష్టే చా ౭థ సంస్పృష్టే దార్భేణోద్దీప్య వహ్నినా

హుత్వా చ వాస్తుయజ్ఞేన పంచగవ్యైస్సముక్ష్య చ

౭

కృత్వా పుణ్యాహమన్తే తు నిత్యాగ్నౌ జాహుయాత్తతః

దౌవారికమనుం చైవ ద్వారపాలం చ వైష్ణవమ్.

౮

బాహ్యవరణపక్షే తు మార్జనేనోపలేపనైః

ప్రోక్షణై ర్వాస్తుయజ్ఞేన శుద్ధిర్భవతి సర్వతః.

౯

అర్చకాలే తు దృష్టేషు చైతేషు విధినా హరిమ్
సంస్నాప్య పంచగవ్యైస్తు శుద్ధోదైస్నాప్య చాఽత్పరః ౧౦

ప్రోక్షణైః ప్రోక్ష్య హుత్వా తు పూర్వవచ్చార్చయేత్తతః
ఏతేషు సంప్రవిష్టేషు చాలయాఽభ్యంతరే తథా ౧౧

తత్స్పృష్టహవిషాం చైవ ప్రమాదాత్తు నివేదనే
శోధయిత్వాఽథ తద్ద్రవ్యం యథావిధి విశేషతః ౧౨

వాస్తు హోమం చ హుత్వాఽథ పర్యగ్నికరణం చరేత్
పంచగవ్యైస్సమభ్యుక్ష్య పుణ్యాహమపి వాచయేత్. ౧౩

సంస్నాప్య కలశైర్దేవం హుత్వా నిత్యాఽనలే తతః
వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ నృసూక్తం రౌద్రమేవ చ ౧౪

బ్రాహ్మం చ శ్రీమహీసూక్తే బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్తతః
స్పృష్టేషు చైతైర్బింబేషు ధ్రువాదిషు విశేషతః ౧౫

కృత్వా తు పూర్వవచ్చుద్ధిం వాస్తుహోమం చ కారయేత్
పర్యగ్నిపంచగవ్యాఖ్యాం శోధయిత్వా తతః పరమ్. ౧౬

సంస్నాప్య కలశైర్దేవమబ్జౌగ్నా విధివత్తదా
మహాశాంతిం చ హుత్వైవ ప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్ ౧౭

శూద్రాద్వైరనులోమైశ్చ స్పృష్టం దత్వా హవి స్తతః
పంచగవ్యైశ్చ శుద్ధోదైర్దేవం సంస్నాప్య చాదరాత్ ౧౮

పుణ్యాహం కారయేత్పశ్చాద్విగుణం తు నివేదయేత్
మహాఽ తకిభిశ్చైవ చండాళైః పుల్కసాదిభిః ౧౯

ఆలయే సంప్రవిష్టేతు తత్స్పృష్టే వినివేదితే
సప్తాహం మహతీం శాంతిం హుత్వాబ్జౌగ్నా విధానతః ౨౦

- సంస్సాప్య కలశైర్దేవం ప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్
పునశ్చ ధ్రువబేరే వా బింబేష్వన్యేషు మందిరే ౨౦
- స్పృష్టేషు పూర్వవచ్చుద్ధిం కృత్వా ద్విగుణమేవ చ
హుత్వా తు మహతీం శాంతిం సంస్సాప్య కలశైర్విభుమ్ ౨౧
- ప్రతిష్ఠా క్షక్రమేణైవ ప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్
పతితే చైవ పాషండే చాన్యతంత్రేణ దీక్షితే. ౨౩
- ప్రవిష్టే గర్భగేహే తు వాస్తుశుద్ధిం విధాయ చ
హుత్వా తు మహతీం శాంతిం ప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్ ౨౪
- ఉక్తేష్వేతేషు సతతం ప్రథమావరణే తథా
ద్వితీయే వా సంచరత్సు మాసే ౭తీతే విశేషతః ౨౫
- మాసమేకం మహాశాంతిం హుత్వా కృత్వా విధానతః
కర్షణాది పునః కృత్వా ప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్. ౨౬
- తథా సంవత్సరే ౭తీతే త్యక్త్వా చావాహనాదికమ్
కౌతుకాదీంతుసంరక్ష్య గర్భాగారాది సర్వతః ౨౭
- వాసయేద్గా విశేషేణ మాసే ౭తీతే విశేషతః.
సర్వత్ర శుద్ధిం కృత్వా తు హుత్వా మాసత్రయం తతః ౨౮
- మహాశాంతిం తథా కృత్వా కర్షణాది పునః క్రియాః
బాలాలయం చ సంకల్ప్య బింబశుద్ధిమథాచరేత్ ౨౯
- జలాదివాసనాద్వైశ్చ తథా విత్తానుసారతః
అశీత్యధికసాహస్రైస్సంస్సాప్య కలశై ర్హరిమ్ ౩౦
- బ్రాహ్మణాన్ భోజయిత్త్వైవ సంపూజ్యాపిచ వైష్ణవాన్
బాలాలయే ప్రతిష్ఠాప్య దేవేశం విధివత్తతః ౩౧

ఆలయం చైవ సర్వత్ర నవీకృత్య విశేషతః
మహాప్రతిష్ఠాం కృత్త్వైవ దేవదేవం సమర్చయేత్. 3౨

ఏతైస్సంసర్గిణాం స్పర్శే సూతికోక్తైవ నిష్క్రుతిః
స్పర్శే తత్సంసర్గిణాం చ శుద్ధిస్సాత్త్వప్రసాదినా. 33

తతస్సంసర్గిణాం చైవ న దోషః పరికథ్యతే

- - -

ఆశౌచవద్విజస్సుష్ట హవిషాం చ నివేదనే. 3౪

ఏకాహం తు మహాశాంతిం హుత్వా సంస్థాప్య చోదకైః
పుణ్యాహం వాచయిత్త్వైవ పూర్వవచ్చ సమర్చయేత్. 3౫

స్పృష్టేషు చాఽథ బింబేషు కౌతుకాదిషు వా ద్రువే
పూర్వవన్మహతీం శాంతిం హుత్వా సంస్థాపయేత్పునః. 3౬

ప్రవిష్టే చాలయాద్బాహ్యే సర్వత్ర చ యథార్హకమ్
గౌరవం లాఘవం జ్ఞాత్వా సర్వమూహ్యైవ కారయేత్. 3౭

- - -

ఖద్యోతపక్షిజాతాదిప్రవేశే చాఽల యాన్తరే
స్పర్శనే చైవ బింబానాం కృత్వా పర్యగ్ని పూర్వవత్. 3౮

సంశోధ్య పంచగవ్యైస్తు శుద్ధోద్దైరభిషిచ్య చ
ప్రోక్షణైః ప్రోక్ష్యనిత్యాగ్నౌ చుల్క్యాం వా వైష్ణవం హునేత్. 3౯

బింబాదీన్ తత్సమీపస్థాన్ సంశోధ్యైవ చ పూర్వవత్
శుద్ధోద్దైస్సాప్య పుణ్యాహం కృత్వోక్తం హోమమాచరేత్. ౪౦

పూర్వము క్తేషు దేశేషు శ్వాదీనాం వా నృణామపి
చేదనే తాడనే చైవ రక్తస్రావే మృతౌ తథా. ౪౧

తద్వ్యపోహ్య చ తద్దేశశుద్ధిం కృత్వా విధానతః
వాస్తుహోమం చ హుత్త్వైవ కలశైస్సాప్త్య సప్తభిః

౪౨

తద్దోషశమనార్థం చ మహాశాంతిం హునేత్తతః
అభ్యర్చ్య పూర్వవద్దేవం హవిస్సమ్యజ్ని వేదయేత్.

౪౩

సంభూతే త్వాలయాద్భాప్యే కృత్వా పర్యగ్ని పూర్వవత్
దేవం శుద్ధోదక్తే సాప్త్య శాంతిం హుత్వావిధానతః

౪౪

సంపూజ్య వైష్ణవాంశ్చైవ పూర్వవత్సమ్యగర్చయేత్
దేవేశస్య శవే దృష్టే సంస్సాప్త్య కలశైర్హరిమ్.

౪౫

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పౌరుషం జాహుయాత్తతః.

- - -

గజాశ్వపశుముఖ్యేషు ప్రధమావరణే పునః

౪౬

మృతేషు తద్వ్య పోహ్యైవ ఖనిత్వా తాదృశం స్థలమ్
వాస్తుహోమం చ హుత్వా తు శుద్ధోదైరభిషిచ్య చ.

౪౭

వైష్ణవం విష్ణు సూక్తం చ పౌరుషం జాహుయాద్విధిః

- - -

ప్రస్నేదే రుధిరస్రావే రోదనే జల్పనే తథా

౪౮

హాసే దృష్టే మహాబేరే సత్పు ధూమాదిషు స్వతః
ఆలయాభిముఖే బ్రాహ్మినిం సాధయిత్వా బధ వైష్ణవమ్.

౪౯

విష్ణుసూక్తం నృసూక్తం చ ఈంకారాన్ పారమాత్మికమ్
హుత్వా సంస్సాప్త్య దేవేశం కలశైస్సప్తభిః క్రమాత్.

౫౦

సమభ్యర్చ్య హవిర్దత్వా బ్రాహ్మణాన్ భోజ్య సాదరమ్
వైష్ణవాంశ్చ సుసంపూజ్య దద్యాదాచార్యదక్షిణామ్.

౫౧

తృణవల్మీకకీటాదాపుత్పన్నే తత్ర పూర్వవత్
శాంతిం పూర్వోదితాం హుత్వా భోజయిత్వా ౭పి బ్రాహ్మణాన్ ౧౨

దేవం బాలాలయే స్థాప్య నవీకరణమాచరేత్
విమానే తు హరాద్భిన్నే పతితే వా విధానతః : ౧౩

శాంతిం మాసత్రయం హుత్వా కర్షణాది విధాయ చ
బాలాలయం చ సంకల్ప్య కృత్వా చాప్సవివాసనమ్. ౧౪

బింబశుద్ధిం తు కృత్త్వేవ సంస్థాప్య కలశైర్ధారిమ్
అశీత్యధికప్రాహస్రైర్య ధావిభవవిస్తరమ్. ౧౫

బ్రాహ్మణాన్ భోజయిత్త్వేవ సంపూజ్యైవ తు వైష్ణవాన్
దేవం బాలాలయే స్థాప్య నవీకృత్యాలయాదికమ్. ౧౬

సర్వత్ర చావిశేషేణ ప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్

- - -

తత్రా ౭శనిహతే చైవ మక్షికాదిభిరావృతే. ౧౭

సంస్థాప్య కలశైర్దేవం పూజాం కృత్వా విశేషతః
ప్రభూతం తు నివేద్యైవ హుత్వా శాంతిం విధానతః : ౧౮

బ్రాహ్మణాన్ భోజయిత్త్వేవ పునస్సంధానమాచరేత్

- - -

స్థూపికీలే వినష్టే తు విమానోపరి సంస్థితే. ౧౯

విమానకల్పవత్కృత్వా పునస్సంధానమాచరేత్
ఆకాశే ప్రతిసూర్యస్య దర్శనే వైష్ణవం తథా. ౨౦

- - -

సౌరం చ దశకృత్వస్తు హుత్వా ౭ భ్యర్చ్య విశేషతః :

దిగ్దాహే వైష్ణవం దిగ్దేవత్యమాగ్నీయమేవ చ. ౨౧

శిలావర్షే వారుణం చ వైష్ణవం త్రిశ్రుత్రింశతా
అకాలే శశినః పూర్తౌ క్షయే వా ప్రతిదర్శనే.

౬౦

మహోత్పాతే చ మహతీం హుత్వా శాన్తిం విధానతః
దేవం విశేషతో ఽభ్యర్చ్య బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్తతః

౬౩

- - -

ఆలయాభ్యంతరే బాహ్యప్రాకారే వా విశేషతః
రక్తస్త్రీ దర్శనే చైవం తం దేశం పరిశోధ్య చ

౬౪

దేవం విశేషతో ఽభ్యర్చ్య హవిస్సమ్యజ్ఞే వేదయేత్
ధ్రువబేరే కౌతుకాదౌ స్పృష్టే చైవ ధ్రువోదితామ్.

౬౫

శుద్ధిం జలాధివాసం చ కృత్వా సంస్థాపయేత్పునః
గర్భాలయే తు సర్పాదిదర్శనే తద్వ్యుపోహ్య చ

౬౬

గోమయేనోపలిప్తైవ గవ్యైరభ్యుక్ష్య పంచభిః
ఔషాసనాగ్నిమాధాయ వైష్ణవం శాన్తిమాచరేత్

౬౭

పుణ్యాహం వాచయిత్త్వైవ బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్తతః
సర్పాదౌ తు మృతే తత్ర తద్వ్యుపోహ్యోపలిప్య చ

౬౮

పంచగవ్యైస్తు సంప్రోక్ష్య వాస్తుశుద్ధిం విధాయ చ
సంస్థాప్య కలశైర్దేవం చతుర్వింశతిభిస్తదా

౬౯

ఏకాహం పౌండరీకాగ్నౌ మహాశాన్తిం విధాయ చ
ధ్రువాదిషు తు బింబేషు ముహుస్సృష్టేషు తైస్తదా

౭౦

దేవం శుద్ధోదకై స్నాన్య మహాశాన్తిం విధాయ చ
పుణ్యాహం వాచయిత్త్వైవ విశేషార్చనమాచరేత్.

౭౧

- - -

మృతే ప్రాసాదబాహ్యే తు తద్వ్యుపోహ్య చ పూర్వవత్

ప్రోక్షణైః ప్రోక్ష్య చహునేద్దిగ్దైవత్యం చ వైష్ణవమ్ 22

పాకస్థానే గోపురాదౌ మృతే సర్పే వ్యపోహ్య చ
ఉపలిప్య చ నిత్యాగ్నౌ వైష్ణవం చ విశేషతః 23

తత్త్వానాధిపదైవత్యం దశశో జాహుయాద్విధిః

- - -

ఆలయాభ్యంతరే చైవ సర్వత్రావరణే 2 పివా 24

మహావాతే 2తివృష్టౌ వా శత్రుచోరాద్యుపప్లవే
సంస్నాప్య కలశైర్దేవం వాస్తుహోమం విధాయ చ 25

పర్యగ్ని పంచగవ్యాభ్యాం శోధయిత్వా విధానతః
పుణ్యాహం వాచయిత్వైవ వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్ 26

న్యసూక్తం శ్రీమహీమంత్రాన్ బ్రాహ్మం రౌద్రం విశేషతః
ప్రాజాపత్యం చ హుత్వైవ బ్రాహ్మణాన్ భోజయేద్విధిః 27

- - -

అథ వక్ష్యే విశేషేణ భయరక్షార్థనిష్క్రమమ్
చోరై రమిత్రైరథ వా పరచక్రేణ సంకులే. 28

లోహజప్రతిమానాం చ తిరోధానం ప్రకల్పయేత్
శుచౌ దేశే సుగుప్తే తు ఖనిత్వా చావటం ఘనమ్. 29

సికతాభిః ప్రపూర్వైవ కుశానాస్తీర్య చోపరి
అవటే 2భ్యర్చ్య భూదేవీ 'మాపోహి' స్థేతి ప్రోక్ష్య చ. 30

దేవాగారం ప్రవిత్వైవ యజమానయుతో గురుః
దేవదేవం ప్రణమ్యైవ సమభ్యర్చ్య 2నుమాన్య చ 31

'యావత్కాలం భయం భూయాత్తావదీశ జనార్దన

హరిణ్యా సహితస్తత్ర శయాథా' ఇతి సన్మనుమ్

౮౨

విజ్ఞాప్య శక్తిం బింబస్థాం ధ్రువబేరే ఽవరోపయేత్
బేరాభావే తు హృదయే సమరోప్య విధానత:

౮౩

'పరంరంహ' ఇతి ప్రోచ్య పీఠాదాదాయ చా ఽత్పర:
'ప్రతద్విష్ణు స్తవత' ఇత్యవతే న్యస్య రక్షితమ్

౮౪

'యద్వైష్ణవ'మితి ప్రోచ్య ప్రాక్చిరశ్చాయయేత్తత:
అవటం సికతాభిర్వా మృదా వా పూర్య యత్నత:

౮౫

అచ్ఛిద్రం సుదృఢం కుర్యాదవటం పరిరక్షితమ్
పశ్చాదభ్యస్తరం గత్వా దేవదేవం ప్రణమ్య చ

౮౬

గ్రథితం పంచదశభిర్దర్భై: కూర్చం ప్రగృహ్య చ
ద్వాదశా ఽంగులదీర్ఘం జీవస్థానే నిధాయ చ

౮౭

ధ్రువబేరాత్పమాదాయ తత్కూర్చే ఽర్చనమాచరేత్
బాలాలయం భవేచ్ఛేత్తు అర్చాపీఠే విశేషత:

౮౮

కూర్చం సన్న్యస్య హృదయాత్ప్రణిధ్యాం వినివేశ్య చ
కూర్చం తు బింబవత్స్మృత్వా మనసై వాక్షరాణి తు

౮౯

తత్తత్త్థానే తు సంస్కృత్య సన్న్యస్యా ఽవాహ్య చార్చయేత్
స్పృహనాదౌ తు సంప్రాప్తే కుర్యాదభ్యుక్షణం బుధ:

౯౦

మాసాదూర్ఘంతు తత్కూర్చం వ్యపోహ్యోన్యం నిధావయేత్
కాలే తు బింబముద్భుత్య సంశోధ్యామ్లాదిభి స్తదా

౯౧

పుణ్యాహాస్తే కృతే ఽస్పృశ్య స్పృశ్యనే త్వవిలంబితమ్
కృత్వా జలాధివాసాదీనంకురార్పణపూర్వకమ్

౯౨

అలయాభిముఖే వాపి దక్షిణే వా మనోరమే

- ప్రపాయాం మండపే కూటే యద్వాఽబ్జాగ్నిం విధాయచ ౯౩
- తదుత్తరే వాస్తుహోమం హుత్వాబింబసమీపతః
పర్యగ్నికరణం కృత్వా గవ్యైస్సంశోధ్య పంచభిః ౯౪
- అబ్జాగ్నోపశ్చిమే భాగే బింబార్థాధికవిస్తృతామ్
భాగోన్నతాం యథాలాభోన్న తాం ధాన్యైర్విధాయ చ ౯౫
- వేదిం మనోహరాం చైవ వాసాంస్యాస్తీర్య పంచ చ
సంస్నాప్య కలశైర్దివ్యైశ్చతుర్దశభిరేవ చ ౯౬
- పుణ్యాహస్తే ప్రతిసరం బద్ధ్వా కౌతుకపూర్వకమ్
బేరాణి దేవీ సహితం శాయయేచ్ఛయనే శుభే. ౯౭
- అవతారాణాం తు శయనం పృథగేవ విధీయతే
పరిషిచ్య చ పద్మాగ్నౌ హౌత్రశంసనమాచరేత్. ౯౮
- దేవేశస్య చ దేవ్యాశ్చ అవతారగణస్య చ
దక్షిణప్రణిధౌ చైవ పార్షదానామథోత్తరే ౯౯
- ఆవాహ్య కృత్వా నిర్వాపం హునేదాజ్ఞాహుతిః క్రమాత్
- - -
- వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పురుషసూక్తం తథైవ చ. ౧౦౦
- గాయత్రీ వైష్ణవీ చైవ ద్వాదశాక్షరమేవ చ
ప్రాజాపత్యం మిందాహుతి విచ్ఛిన్నం జాహుయాదయమ్ ౧౦౧
- శాన్తి హోమ ఇతి ప్రోక్తా మహాశాన్తిం జగుః పరే
- - -
- షణ్మాసే సమతీతే తు హుత్వా శాన్తిం విశేషతః ౧౦౨

విష్ణుసూక్తం చ ప్రత్యేకం శతశో జాహుయాద్విధి:

౧౦౩

శ్వేతం రక్తం సరోజాతమలాభే బిల్వకచ్చదమ్

ఘృతాఘృతం తు వైష్ణవ్యా గాయత్ర్యా జాహుయాత్తథా

౧౦౪

సర్వదైవత్యమస్తే చ జాహుయాత్పారమాత్మికమ్

ఏనమేకే మహాశాన్తిహోమమాచక్షతే బుధా:

౧౦౫

పశ్చాదప్యవతారాణాం తత్తన్మంత్రం విశేషత:

పుథగష్టోత్తరశతం హుత్వా రాత్రిం నయేత్తతః.

౧౦౬

స్నాత్వా ప్రభాతే దేవేశం ప్రణమ్య ప్రణవేన తు

బోధయిత్వా ౭భివన్ద్వైవ 'కరుణాభై క్షమస్య మే

౧౦౭

శతం సహస్రమయుతమసంఖ్యేయం ముహుర్ముహు:

కృతానామపరాధానా'మితి సంప్రార్థ్య భక్తితః.

౧౦౮

ప్రాచీన వస్త్రమాల్యాదీన్ వ్యపోహ్యవైర్విభూష్య చ

సర్వవాద్య సమాయుక్తం శాకునం సూక్తముచ్చరన్

౧౦౯

తోయధారాం పురస్కృత్య గచ్ఛేత్తు పురతో గురు :

స్థాపకా దేవముద్భుత్య కృత్వా ధామప్రదక్షిణమ్

౧౧౦

అభ్యంతరం ప్రవిశ్యైవ స్థాపయేయుశ్చ పూర్వవత్

దేవపాదౌ గురుస్సృష్ట్వా వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్.

౧౧౧

పౌరుషం చాత్మసూక్తం చ జప్త్వా ధ్యాత్వా విధానత :

ద్రువాద్వా హృదయాచ్చక్తిం ప్రణిధ్యాం తు నివేశ్య చ

౧౧౨

కృత్వా ౭క్షరాణాం విన్యాసమావాహనమథాచరేత్

తదాలయగతాం ఘైవ దేవానన్యం త్సమాప్నాయేత్. ౧౧౩

పుణ్యాహం వాచయేత్పశ్చాద్యథోక్తం పూర్వమాచరేత్
ముజమానోఽపి శుద్ధాత్మా దద్యాదాచార్యదక్షిణామ్ ౧౧౪

పశ్చాదగ్నిం పరిస్తీర్య శాన్తిహోమం సమాచరేత్
యథావిభవవిస్తారముత్సవం స్సపనం చరేత్ ౧౧౫

అశక్తస్సపనం కుర్యాదన్యత్సర్వం చ పూర్వవత్
కూర్చాదావర్చనే హీనే తన్నిష్కృతిమథాచరేత్ ౧౧౬

ఏవం చేద్వత్సరేఽతీతే పునస్త్వాపనమాచరేత్
అవతారవిశేషస్య పృథక్కుర్యాదితీతరే ౧౧౭

తేషాం పునః ప్రతిష్ఠా చేత్తత్తద్దోమం తు కే చన
ఇత్థం స్యాద్భయరక్షార్థనిష్కృతిస్సర్వసిద్ధిదా. ౧౧౮

అథ వక్ష్యే విశేషేణ పునర్బాలాలయం బుధాః
మహాబేరే విమానే చ పతితే జరితే తథా ౧౧౯

భిన్నేఽంగహీనే నిహతే వాత్యయాఽశనినాఽథ వా
వర్ణక్షయే స్థలభ్రంశే గర్భగేహస్య చాఽన్యథా. ౧౨౦

పీఠగర్భాదినాశే వా అస్పృశ్యైర్వా ప్రవేశనే
ఉన్నతస్థాపనేచ్ఛాయాం కుర్యాద్బాలాలయం హరేః. ౧౨౧

బాలాలయేఽభ్యర్చ్యమానే సంభూతే స్థానసంకటే
చండాలాధిష్ఠితే చైవ స్థాననాశే హ్రదాదిభిః. ౧౨౨

అన్యత్ర తూచితే దేశే కృత్వా పూర్వోక్తమార్గతః
కర్షణాదిక్రియాస్సర్వా బింబమానీయ చాదరాత్. ౧౨౩

ప్రతిష్ఠాప్య తు తత్రైవ కుర్యాన్మూలాలయం తతః

బాహ్యే చైవ విమానస్య చాంగోపాంగక్షతౌ తథా	౧౨౪
మక్షీ కాత్యణవల్మీకపాదపాద్భ్యర్చిభేదనే	
వినా బాలాలయస్థానం శక్తిం గృహ్య విమానగామ్.	౧౨౫
తదంగదేవతానాం చ సమారోప్య ధ్రువే పునః	
నవీకృత్య విమానోక్తప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్	౧౨౬

అకృత్వా దేవతారోపం మహాబేరే విశేషతః	
విమానం నాధితీష్ఠేత సర్వత్రాయం విధిస్సృతః	౧౨౭
విమానధ్రువయోర్నా శే యుగపత్తత్రనిష్కృతిః	
కౌతుకాదీన్ ప్రతిష్ఠాప్య విహాయ ప్రార్థనామనుమ్	౧౨౮
బాలాలయం ప్రకల్ప్యైవ విధినా తత్ర చార్చయేత్	
తస్య కాలే ఽప్యతీతే తు తదా తత్ర న దోషకృత్.	౧౨౯
యస్యాంగస్య భవేద్దాని స్తత్ర బాలాలయం భవేత్	
కృత్వా తస్య తు సంస్కారం యథోక్తం తత్పునశ్చరేత్.	౧౩౦

కౌతుకాదివినాశే చ దోషయుక్తే ధ్రువే తథా	
విమానే చ తథా దుష్టే కృత్వా బాలాలయం పునః.	౧౩౧
యథాలాభేన మానేన బింబమాహృత్య దారవమ్	
ప్రతిష్ఠాప్యాద్యతరుణాలయోక్త విధినా తతః	౧౩౨
కౌతుకాదీంశ్చ సంకల్ప్య ప్రతిష్ఠాప్యార్చయేత్క్రమాత్	
అలాభే కౌతుకాదీనాం దోషయుక్తే తు దారవే	౧౩౩
బింబమన్యం సమాహృత్య ప్రతిష్ఠాప్యైవ దారవమ్	

తద్భేరం విధివత్సక్త్యా కృత్వా మూలాలయే పునః ౧౩౪

విధినా మూలబేరం తు ప్రతిష్ఠాప్య సమర్చయేత్

బాలాలయస్య సంస్థానం వక్ష్యే మూలాలయస్య తు. ౧౩౫

మధ్యసూత్రాద్దక్షిణే చ ప్రథమావరణే తథా
ద్వితీయావరణే వా ౨థ మంటపాదౌ మనోరమే ౧౩౬

యత్రావకాశస్త్రుతైవం బాలాగారం ప్రకల్పయేత్
ద్వితీయావరణాదూర్ధ్వం న బాలాగారకల్పనమ్. ౧౩౭

ఏకాది తు త్రిహస్తాంతం విస్తారం తు విధీయతే
అధ్యర్థం చైవ పాదోనముత్సేధం ద్విగుణం తు వా. ౧౩౮

ఉత్సేధం పంచథా కృత్వా ౨ధిష్ఠానం చై కమంశకమ్
భిత్తుచ్చం ద్వ్యంశమథ చ ద్వ్యంశం తు శిఖరం మతమ్. ౧౩౯

లుప్తోపరి తృణాచ్చన్నం మృణ్మయం కారయేత్సుధీః.
భిత్తివిష్కంభమానం స్యాన్మూలాలయసమం తథా. ౧౪౦

ద్విగుణం చతుర్గుణం కృత్వా యచ్ఛిష్టం విధినా కృతమ్
నాలీగృహం భవేద్వింద్యాత్తమేవ తరుణాలయమ్. ౧౪౧

మండపాదిషు చేద్భిత్త్యా సహ తస్య యథార్థకమ్
నాలీగృహం మండపేన ప్రముఖే రహితం తు వా. ౧౪౨

సహితే తు సమం కుర్యాత్త్రిపాదం చార్దమేవ వా.
పూర్వాపరయుతం వా ౨థ దక్షిణోత్తరమాయతమ్. ౧౪౩

సమం వా తరుణాగారం శిల్పశాస్త్రోక్తవచ్చరేత్
పంచవింశతిభాగం తు కృత్వా గర్భాలయం తతః. ౧౪౪

మధ్యే బ్రాహ్మం పదం చైకం పరితో ౨ష్టై తు దైవికమ్

- మానుషం తస్య పరితః పదాన్యన్యాని షోడశ. ౧౪౫
- కౌతుకం బ్రహ్మణస్థానే స్థాపయేదుత్తమం భవేత్
దైవికే మానుషే స్థాప్య మధ్యమం చా ౭ధమం భవేత్. ౧౪౬
- త్రీణి తు స్సపనాదీని బేరాణి స్థాపయేత్సదా
అన్యయోరేవ 'నాన్యత్ర స్థానభేదః ప్రశస్యతే. ౧౪౭
- ప్రాణస్థానే తు పీఠం స్యాద్రమ్యమేకత్రిమేఖిలమ్
యథాలాభాయతం తద్వద్విస్తారోత్సేధసంయుతమ్. ౧౪౮
- రత్నన్యాసవిహీనం వా కృత్వా విభవవిస్తరాత్
ఆలయాగ్రే ౭ధ వా బాలాగారాగ్రే పూర్వవద్బుధః. ౧౪౯
- యాగశాలాం తు కృత్త్వైవ తోరణాదీన్విధాయ చ
సంభృత్త్వైవ చ సంభారాన్పత్విజోవరయేత్క్రమాత్. ౧౫౦
- శాలామధ్యే ప్రకల్ప్యైవ శయ్యావేదిం మనోహరామ్
చతురశ్రాం పాదహీనామర్దహీనాం విశేషతః. ౧౫౧
- తద్భిత్త్వా తు సమాం తత్తురీయాంశో త్సేధసమ్మితామ్
పంచ త్రీనధ వై కాగ్నిం సంకల్ప్యైవ చ పూర్వవత్. ౧౫౨
- పర్యగ్నిపంచగవ్యాభ్యాం సంశోధ్య విధినా తతః
బాలాగారం యజ్ఞశాలాం పుణ్యాహమపి వాచయేత్. ౧౫౩
- హుత్వాగ్నికుండేష్వోఘారం ప్రధానాగ్నిం సమింధ్య చ
గాయత్రీం వైష్ణవీం చైవ వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్. ౧౫౪
- పౌరుషం చై కాక్షరాది శ్రీభూసూక్తం చ వారుణమ్
పంచమంత్రాన్ జయానభ్యాతానాన్ రాష్ట్రభృత స్తథా. ౧౫౫
- మిందాహుతి చ విచ్చిన్నమ్మద్ధిం వైష్ణవసంయుతమ్

ప్రత్యేకం ప్రతిమంత్రం చ హుత్వా చ సమనంతరమ్.

౧౫౬

శ్వేతాంబుం విష్ణుగాయత్ర్యా పుతాక్తం బిల్వపత్రకమ్
హునేదష్టోత్తరశతం సర్వదోషవినాశనమ్.

౧౫౭

రాత్రిపూజావసానే తు దేవమభ్యర్చ్య యత్నతః
హవిర్ని వేద్య తాం శక్తిం కౌతుకాదిషు సంగతామ్.

౧౫౮

మహాబేరే సమారోప్య కుంభమాహృత్య పూర్వవత్
తంతునా పరివేష్ట్యైవ 'శుచీ వో హవ్య'మన్తతః

౧౫౯

ప్రక్షాల్యోత్పవనం కృత్వా 'ధారాస్వి'తి ఛ మంత్రతః
అద్భిరాపూర్యాభిమృశ్య 'ఇదమాపశ్చివా' ఇతి.

౧౬౦

వస్త్రయుగ్మేన చావేష్ట్య నవరత్నాది విన్యసేత్
ఉచ్చార్య విష్ణుగాయత్రీం తత్ర కార్యం సమాచరేత్

౧౬౧

తతో ౭భ్యంతరమావిశ్య దేవా ౭గ్రే ధాన్యమండలే
సంస్ప్ర్శ్య కుంభమాసిత్వా దేవాగ్రే తూత్తరాముఖః.

౧౬౨

సమాహితో హరిం ధ్యాయన్ ప్రార్థయేన్మంత్రముచ్చరన్
'అనర్హమేతత్ప్రదేహం జీర్ణం తూర్ణం వ్యపోహ్య చ.

౧౬౩

కించిత్కాలం చ దేవేశ త్వయా ౭త్ర స్థీయతాం విభో
యావద్వయం నవం కృత్వా ప్రతిష్ఠాం కారయామహే

౧౬౪

ప్రపాదం కురు తావత్త్వమస్మిన్ గేహే జగత్పతే'
ఇత్యుక్త్యాబ్జమథ ద్వౌ త్రీన్ సంకల్ప్యావధిమాదరాత్.

౧౬౫

దేవ్యాది సహితం దేవమావాహ్యంభసి కుంభకే
ఆచార్యశ్చిరసా కుంభం ధారయన్నగ్రతస్త్వియాత్.

౧౬౬

తదను స్థాపకా బింబాన్యాదాయ స్పృశనా ౭వటే

యజ్ఞాలయే ప్రతిష్ఠాప్య చతుర్దశభిరేవ చ.

౧౬౭

కలశై స్సాప్స్య వస్త్రాద్వైరలంకృత్య సమర్చ్యచ
శయ్యావేద్యాం ధాన్యపీఠే శయనాని తు పంచ వై.

౧౬౮

ఆస్తీర్య చా ౭థ వాసాంసి బద్ధ్వా ప్రతిసరం తతః.
తథైవ శాయయేత్కుర్యాదుత్తరాచ్ఛాదనం పునః.

౧౬౯

పరిషిచ్య ప్రధానాగ్నిం హౌత్రశంసనమాచరేత్
కృత్వా చావాహనాదీని హునేదగ్నిషు పూర్వవత్.

౧౭౦

ప్రధానాగ్నే స్రువేణాజ్యమాదాయైవ తు వైష్ణవమ్
గాయత్రీం వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం పౌరుషమేవ చ.

౧౭౧

ఏకాక్షరాదిసూక్తం చ శ్రీభూదైవత్యమేవ చ
త్రిర్హుత్వా సర్వదైవత్యపర్వదాం మంత్రమేవ చ.

౧౭౨

హుత్వా వ్యసోహ్య విధినా రాత్రిశేషం సమాహితః
స్నాత్వా ప్రభాతే దేవేశం ప్రణమ్య ప్రణవేన తు.

౧౭౩

విబోధ్య దక్షిణాం దద్యాద్యజమానో ముదాన్వితః
తతో ౭గ్నిం సాధయిత్వా తు గురుస్సిష్ట కృతం తథా.

౧౭౪

పూర్ణాహుతిం చ హుత్వైవ విస్ఫజ్యాగ్నిం విధానతః
ధారయన్ శిరసా కుంభం శాకునం సూక్తముచ్చరన్.

౧౭౫

ఆచార్యః పురతోగచ్ఛేత్పాపకా స్తదనంతరమ్
హస్తాభ్యాం దేవమాదాయ సర్వవాద్యసమాయుతమ్.

౧౭౬

సర్వాలంకారసంయుక్తం తోయధారాపురస్సరమ్
ఆలయం పరితో గత్వా ప్రవిశ్యాభ్యంతరం పునః.

౧౭౭

విహాయ స్థిరరాశిం తు సుముహూర్తే విశేషతః

‘ప్రతద్విష్ణు’రితి ప్రోచ్య ప్రాణపీఠే హరిం స్మరన్.

౧

ప్రతిష్ఠాప్య తు దేవేశం తస్య దక్షిణవామయోః

శ్రియం భువం చ మంత్రాభ్యాం తయోస్సంస్థాపయేత్కమాత్

౧

దేవపాదౌ స్పృశన్ పశ్చాద్విష్ణుసూక్తం జపన్ గురుః

కృత్వా ఽక్షరాణాం న్యాసాదీ ‘నిదం విష్ణు’రితి బ్రువన్.

౧

కూర్చేనాదాయ కుంభస్థాం శక్తి ‘మాయాతు’ మన్తతః

‘విష్ణుమావాహయా’మీతి కౌతుకస్య తు మూర్ధని.

౧

‘శ్రియం’ చ ‘హరిణీం’ చేతి దేవ్యా దక్షిణవామయోః

సంస్థాప్యవాహయేద్దేవాం స్తతః పారిషదానపి.

౧

కౌతుకార్దక్షిణే వామే స్పృశనాదీని కౌతుకాత్

సంస్థాప్య తు సమావాహ్య తావత్కాలం సమర్చయేత్.

౧

స్థాపకై స్సహ పుణ్యాహం కృత్వా ఽభ్యర్చ్యసనాదిభిః

హవిర్ని వేద్య దేవేశం హుత్వా హోమం చ నైత్వికమ్.

౧

బలిం నిర్వాప్య కుర్వీత బలిభ్రమణమేవ చ

స్పృశనం చోత్సవాదీని పూర్వవత్కారయేత్కమాత్.

౧

బాలాలయార్చనే కుర్యాదర్చనం తు ధ్రువార్చయోః

ఆవాహనం విసర్గం చ హిత్వా సర్వం సమాచరేత్.

౧

మహానసాదినిర్మాణం బాలాలయవిధౌ పునః

మూలాలయోక్తవత్కుర్యాద్విపరీతం న కారయేత్.

౧

అజ్ఞానాదర్థలోభాద్వా కాలస్యాతిక్రమే సతి

దేవం విశేషతో ఽభ్యర్చ్యశాంతిం వైష్ణవసంయుతమ్.

౧

హుత్వా సంపూజ్య పూజ్యాంశ్చ యజమానో గురు స్తథా

సంప్రాప్త్య దేవం కాలస్య చా ౭వధిం జ్ఞాపయేత్పునః.

౧౮౯

భక్తిసమ్ర స్తతః కుర్యాచ్చీఘ్రం కర్మేదమాదరాత్

ఏవం ద్వాదశవర్షాంతం కారయేచ్చ తతః పరమ్.

౧౯౦

న ర మేత హరి స్తత్ర తస్మా దుక్తం సమాచరేత్

అశక్తశ్చేత్రధా కర్తుం బాలాగారాంతరం పునః.

౧౯౧

సంకల్ప్య స్థాపయేత్తత్ర విపరీతకృదన్య థా

దేహద్దేహాంతరప్రాప్తౌ యథా సంస్కీయతే నరః.

౧౯౨

తథా స్థానాంతర ప్రాప్తౌ ప్రతిష్ఠాం కారయేద్ధ రే:

ప్రథమే ౭థ ద్వితీయే వా నష్టే బాలాలయే ౭ర్చితే.

౧౯౩

దుష్టే వా యేన కేనా ౭పి మండపాదా మనోరమమ్

దేశం తు సమలంకృత్య సంశోధ్య విధివత్పునః.

౧౯౪

సంస్థాప్య కౌతుకాదీంశ్చ సమభ్యర్చేత్ప్రధానతః:

బాలాలయం నవీకృత్య తదేవ త్వరితం యథా.

౧౯౫

వాస్తుశుద్ధిం చ పుణ్యాహం కృత్వా సరిస్థాప్య చార్పయేత్

అయుక్తే తు తతస్తస్మిన్ని ధాయా ౭న్యత్ర మన్దిరమ్.

౧౯౬

పున : ప్రతిష్ఠామార్గేణ ప్రతిష్ఠాప్య సమర్పయేత్

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం

ప్రకీర్ణా ౭ దికారే ౭ష్టావింశో ౭ధ్యాయ :.

అధైకదేనత్రింశో ౭ ధ్యాయః :

-: ప్రాయశ్చిత్తమ్ :-

- అథ వక్ష్యే విశేషేణ ద్రువభేరస్య నిష్కృతిమ్
తామ్రజం శైలజం చైవ మార్తికం దారవం త్వితి. ౧
- చాతుర్విధ్యం ద్రువస్యాత్ర పూర్వమేవ మయోదితమ్
షణ్మానసహితం కృత్వా సనాలం పాదపద్మకమ్. ౨
- కృత్వా తు తామ్రజం బింబం కౌతుకస్వోక్తవర్తనా
కృత్వా లక్ష్మ్యన్మోచనం చా లధివాసాన్ సంస్థాప్య చాచలమ్. ౩
- స్థాపయేత్పహ దేవ్యా చ శుద్ధ్యర్థం ప్రతిపర్వ తు
శుద్ధోద్ధైరభిషిచ్యైవ భూషణైశ్చ విభూష్య చ. ౪
- పుష్పన్యాసం చ కృత్వైవ సర్వాన్ పరిషదః క్రమాత్
శైలానేవ ప్రకుర్వీత యథా శాతాతపో లబ్రవీత్. ౫
- శైలం ద్రువం తథా చిత్రం చిత్రార్థం వా విధాయ చ
పూర్వోక్తేన విధానేన పరం సంస్కృత్య తత్క్రమాత్. ౬
- దేవ్యావన్యాంశ్చ దేవాంశ్చ తదాలయగతానసి
తద్ద్రవ్యేణ ప్రకుర్వీత ద్రువం షణ్మానసంయుతమ్. ౭
- కృత్వా లక్ష్మోశ్చ భువో స్తద్వదోష్ఠయోరుభయోరపి
కరపాదతలే చైవ నఖేషు ముకుటే లపి చ. ౮
- భూషణేషు విధానేన తత్తద్వర్ణేన లేపయేత్
మృణ్మయం దారవం వా చేత్తద్ద్రవ్యేణైవ దేవతా :. ౯
- తదాలయగతా : కుర్యాదన్యథా విపరీతకృత్

అథ వా వర్ణహీనం తు శైలం సర్వత్ర కారయేత్.

౧౦

అర్థచిత్రస్య శైలస్య హీనేష్వంగేషు చైవ హి
ప్రత్యంగేషు తథోపాంగేష్వనిష్ఠం తద్భవేదిహ.

౧౧

బాలాగారే ౭థ తచ్చక్తిం నీత్వా బింబం సమాహరేత్
భూమౌ పిథాయ తస్యోర్ధ్వే పద్మా ౭గ్నిం పరికల్ప్య చ.

౧౨

హుత్వా చ మహతీం శాంతిం శిలాగ్రహణవత్తథా
తత్తదంగసముత్పత్తిం యుక్త్వా తక్ష్ణా తు కారయేత్.

౧౩

హీనే మహాంగే తద్భేరమయుక్తం చేత్సమీకృతా
త్యక్త్వా తద్విధినా బేరం పునరన్యత్సమాహరేత్.

౧౪

బేరం సంధానయోగ్యం యస్య జేత్వాపీ భవేత్స హి
విసష్టం చ భవేత్సర్వసంధానం శక్తితశ్చరేత్.

౧౫

ధ్రువబేరమథా ౭ర్చాం చ కర్తుం పూర్వమివద్వయమ్
అశక్తశ్చే ద్రువార్చాన్తు కృత్వా చైకం స్పశక్తితః.

౧౬

ప్రతిష్ఠాప్యార్చయేత్సమ్యగితి కే చిన్మసీషిణః
ఏకబేరప్రతిష్ఠాయామేష ఏవ విధిస్స్మృతః.

౧౭

అశక్తశ్చేద్ధ్రువం బేరమర్చాబేరమథా ౭పివా
సహితం రహితం వా ౭థ దేవీభ్యాం స్థాప్య చార్చయేత్.

౧౮

మృదాలయే బ్రహ్మస్థానే ద్రువార్చాబేరమాహరేత్
తం దేవీసహితం కృత్వా విమానం చ విశేషతః.

౧౯

శైలం తు కర్తుమిచ్ఛేచ్ఛే ద్వేవో దైవికమాశ్రయేత్
యథా తథా ప్రకల్ప్యైవ విమానం కౌతుకం పునః.

౨౦

లోహజం జంగమం కృత్వా బ్రహ్మస్థానే సమాచరేత్

- కౌతుకం శైలజం చేత్తు స్థావరం త్వేవ స్థాపయేత్. ౨౦
- లఘుబేరం ప్రతిష్ఠాప్య విమానే మృణ్మయే ఽర్చితే
కర్తుమిచ్ఛేద్ద్రువం బేరం విమానం చైవ శైలజమ్. ౨౧
- విమానం పరికల్ప్యైవ విధినా హస్తమానతః
దేవీభ్యాం సహితం దేవం దైవికాంశే విధాయ చ. ౨౩
- పూర్వార్చితం గృహీత్వైవ బేరం కౌతుకకర్మణి
తస్యోత్తరే చౌత్సవాదీన్ ప్రతిష్ఠాప్య సమర్పయేత్. ౨౪
- పూర్వం ధ్రువార్చాబేరే తు అర్చ్యమానే మృదాలయే
శిలాభిరిష్ట కాభిర్వా విమానం కర్తుమిచ్ఛయా. ౨౫
- రక్షార్థం తస్య బేరస్య శిల్పిస్పర్శనివృత్తయే
కాష్ఠేన పంజరం కృత్వా బాలాగారం దృఢం తతః. ౨౬
- సంశోధ్య శల్యం చాధస్తాద్యుక్త్యా పరమయా పునః
విమానం యుగ్మహస్తేన తద్బేరస్య వశాదపి. ౨౭
- యథావిభవవిస్తారం సౌధం కృత్వా సురక్షయేత్
తద్బేరసమమధ్యర్థం ద్విగుణం చతురశ్రకమ్. ౨౮
- అధమం మధ్యమం తద్వదుత్తమం త్రివిధోదితమ్
కృత్వా తస్య చతుర్భాగం త్రిభాగం చార్థమేవ వా. ౨౯
- గర్భాగారం భవేచ్ఛేషం భిత్తివిష్కంభమేవ చ
సమంటపం విమానం తు పూర్వవత్కారయేద్విధిః. ౩౦
- శిలేష్టకావిమానే తు వర్గస్యాస్తే పరస్య వా
కారయేన్మిత్రమథ చేదశక్తః కర్తుమీదృశమ్. ౩౧

- మిశ్రద్రవ్యేణ కుర్యాత్తు శక్తిలోభం న కారయేత్. 3౨
- వర్ణక్షయే ధ్రువే దోషసంభవే స్ఫుటితాదిభిః
అల్పదోషే ౭పి వా శక్తిం ధ్రువబేరస్థితాం తదా. 33
- కుంభే ౭ంభసి సమావాహ్య తత్కుంభం కౌతుకాది చ
సమాదాయ విధానేన మాలికాయాం తు మండపే. 3౪
- సన్నస్య కౌతుకాదౌ తు సమావాహ్య సమర్పయేత్
కాలే కుంభే సమారోప్య క్రియాస్పర్వాస్సమాచరేత్. 3౫
- అతీతే ద్విదినే కుంభమన్యదాదాయచా ౭త్వరః
కుంభాచ్ఛక్తిం సమాదాయ కుంభే ౭న్యస్మిన్ విధానతః. 3౬
- అర్చయేత్రిదినే చైవం కుంభసంశోధనం చరేత్
పశ్చాచ్ఛ వర్ణ లేపాదీన్ కృత్వా సంశోధ్య చైవ హి. 3౭
- వాస్తుహోమం చ పుణ్యాహం ధ్రువశుద్ధిం చ కారయేత్
కుంభం బింబం సమాదాయ ప్రవిశ్యా ౭భ్యంతరం తతః. 3౮
- కౌతుకాదీన్ సుసంస్థాప్య న్యాసాదీంశ్చ విధాయ చ
కుంభస్థాం శక్తిమాదాయ ధ్రువబేరే ౭వరోపయేత్. 3౯
- ధ్రువాత్పునః కౌతుకాదిష్వావాహ్య తు సమర్పయేత్
దోషాణాం గౌరవాన్మాసాదూర్షం కాలే త్వపేక్షితే. ౪౦
- దేవం బాలాలయే స్థాప్య శోధయేన్మృణ్మయం పునః
యావచ్ఛూలం పునశ్చేలం శిలాంతం శోధయేత్క్రమాత్. ౪౧
- నవషట్పంచమూర్తీనాం విమానే దోషసంయుతమ్
యత్తలం తత్తలం గృహ్య బాలస్థానం ప్రకల్ప్య చ. ౪౨
- కౌతుకాదీన్ సుసంస్థాప్య విధినా సమ్యగర్పయేత్

పశ్చాత్తలే తు నిర్దుష్టే కాతుకాదీన్ ప్రగృహ్య చ.

౪౩

స్థాపయిత్వా పునశ్చైవ విధినా ఽపి సమర్చయేత్

అథ వక్ష్యే జీర్ణ బేరపరిత్యాగవిధిం క్రమాత్.

౪౪

ధ్రువస్యాంగవిహీనే తు త్యజేత్తత్సద్య ఏవ హి
కర్తారాధకయోర్గ్రాహ్యమన్యథా స్యాన్మహద్భయమ్.

౪౫

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన జీర్ణం సంశోధ్య సర్వతః
నవవస్త్రైస్సమాచ్ఛాద్య బద్ధ్యా చ కుశరజ్జుభిః.

౪౬

బ్రాహ్మణైర్వాహయిత్వైవ నదీం స్పారాం సముద్రగామ్
అశోష్యం వా జలాధారమన్యన్నీ త్వా ఽథ తత్తటే.

౪౭

ప్రపాం కృత్వా ఽగ్నిమాధాయ చౌపాసనమతస్త్రితః
ఆఘరాస్తే తు జాహుయాద్వైష్ణవం శతశస్తతః.

౪౮

“దద్భ్యస్యా” హేత్యంగహోమం వ్యాహృత్యంతం హునేద్భుధః
వస్త్రబంధం విమోచ్యైవ ప్రాజ్ముఖోదజ్ముఖో గురుః.

౪౯

వారుణం వైష్ణవం చైవ ప్రక్షిప్యైవ చ తజ్జలే
స్నాయాత్సంస్మృత్య దేవేశం దారవే తు విశేషతః.

౫౦

దగ్ధ్యా ఽగ్నినాథ తద్భస్మ నిక్షిపేత్తాదృశే జలే
దేవ్యాదీనాం పర్షదాం చ తత్తన్మంత్రం సవైష్ణవమ్.

౫౧

హునేజ్జలేక్షిపేత్పశ్చాద్దద్యాదాచార్యదక్షిణామ్

అథ చేత్కౌతుకాదీనా మంగహాని స్తదుచ్యతే.

౫౨

మహాంగాని శిరః కుక్షి వక్షః కంఠాన్ ప్రచక్షతే

పాదౌ హస్తౌ బాహవశ్చేత్యంగాని ప్రవదన్తి హి ౫౩

అంగుల్యః కర్ణ నాసాద్యాః ప్రత్యంగాని విదుర్బుధాః
శిరశ్చక్రం చ పీఠం చ ప్రభామండలమేవ చ ౫౪

ఉపాంగాన్యూచిరే భూషణాయుధాంబరపూర్వకాన్

తత్రోపాంగస్య హీనే తు కుంభం సంసాధ్య పూర్వవత్. ౫౫

ఆవాహ్య కుంభే తచ్ఛక్తిం బింబం సంధాయ పూర్వవత్
కృత్వా జలాధివాసాదీన్ వాస్తుహోమం విధాయ చ. ౫౬

సంశోధ్య పంచగవ్యైశ్చ కుశోదైశ్చ విశేషతః
సప్తభిః కలశైస్తాప్త్య కుంభస్థాం శక్తిమాదరాత్. ౫౭

సమావాహ్య పునర్బింబే విధినా సమ్యగర్చయేత్

ప్రత్యంగాహీనే తచ్ఛక్తిం మహాబేరే ౭వరోప్య చ. ౫౮

ఉద్ధృత్య బింబం సంప్రోక్ష్య పంచగవ్యైః కుశోదకైః
తుల్యలోహేన సంధాయ చా ౭ధివాస్య కుశాదిమ. ౫౯

పునః ప్రతిష్ఠామార్గేణ ప్రతిష్ఠాం పునరాచరేత్

అంగహీనే తు సంధానయోగ్యం సంధాయ పూర్వవత్. ౬౦

అర్చయేదన్యథా యుక్తే హీనే వా ౭పి మహాంగకే
భూమౌ పిదాయ తద్బేరం తదూర్ధ్వే జాహుయాత్క్రమాత్. ౬౧

అంగహోమం మహాశాన్తిమపొహ్నైన చ తద్దినమ్
ఉద్ధృత్య బింబం ప్రక్షాల్య పంచగవ్యైః కుశోదకైః. ౬౨

త్రిరగ్నౌ సంపరిక్షిప్య శోధయేదామ్లవారిణా

- రాజతం ద్విస్సక్కుదౌక్మం దహేదగ్నావితి క్రమః. ౬౩
- కృత్వా తేనైవ ద్రవ్యేణ బింబం పూర్వవదుత్తమమ్
పునః ప్రతిష్ఠాం కృత్వైవ కారయేదర్చనం క్రమాత్. ౬౪
- పటే కుడ్యేఽథ వా లిఖ్య బేరే విధివదర్పితే
జీర్ణమాలోక్య తచ్చక్తిమారోప్యైవార్కమండలే. ౬౫
- నవీకృత్య పునస్తస్మిన్ ప్రతిష్ఠాప్య సమర్చయేత్

- ఆచార్యేణ చ యేనాదౌ కర్షణాద్యాః కృతాః క్రియాః. ౬౬
- ప్రతిష్ఠా వా కృతా విష్ణోస్తేనైవాన్యాంశ్చ కారయేత్
నిత్యార్చనోత్సవాదీంశ్చ ప్రాయశ్చిత్తాది కానపి. ౬౭
- తదభావే చ తత్పుత్రం పాత్రం నస్తారమేవ చ
తద్వంశజం వా తచ్చిష్యం తన్నియుక్తమథాంతతః. ౬౮
- ఆచార్యసన్నిధౌ నాఽన్యమాచార్యం వరయేత్ప్రచిత్
వరయేద్యది రాష్ట్రస్య రాజ్య శ్చాఽపి మహద్భయమ్. ౬౯
- భవేచ్ఛ నిష్ఫలా పూజా సర్వం కార్యం వినశ్యతి
తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన న కుర్యాద్గురుసంకరమ్. ౭౦
- అజ్ఞానాదర్థలోభాద్వా కృతే త్వాచార్యసంకరే
అబ్జాఽనలే మహాశాంతిం హుత్వా సంప్రార్థ్య వై గురుమ్ ౭౧
- యాచయిత్వా “క్షమ” స్వేతి పూజయిత్వా విశేషతః
పునస్తేనైవ తత్కర్మ కారయేదితి శాసనమ్. ౭౨
- ఆచార్యాదీనామలాభే తు తద్రూపం లేఖయేత్పటే
తత్సన్నిధౌ యుక్తమన్యమాచార్యం వరయేత్తథా. ౭౩
- ఏకస్మిన్నాలయే స్యాచ్చేత్సన్నిపాతస్తు కర్మణామ్

ఆచార్యం సంప్రణమ్యైవ తత్పుత్రాద్వైర్విధానతః.

౭౪

కారయే తదలాభే తు కారయేత్తంత్రతో గురు :

పూర్వం తు యోగమార్గేణ ప్రతిష్ఠాప్యార్చితే పునః.

౭౫

దేవీభ్యాం సహ పశ్చాత్తు కారయేత్ స్థాపనం యది

ఆభిచారికమేవ స్యాద్రాజరాష్ట్రవినాశకృత్.

౭౬

ధ్రువకౌతుకసంయుక్తే పూజ్యమానే పురా తతః

విమానధ్రువయోర్నా శే బ్రహ్మస్థానే ధ్రువార్చనమ్.

౭౭

కౌతుకం చోత్సవస్థానే స్థాపయేదితి కే చన

స్థానకే చాసనం కుర్యాచ్ఛయనం వా ౭పి చేచ్ఛయా.

౭౮

ఆసనే శయనం కుర్యాత్థానకం న తు కారయేత్

శయనే నా ౭సనం చైవ స్థానకం కారయేద్విధిః

౭౯

కౌతుకం స్థితమాసీన మౌత్సవం కారయేత్తథా.

ఆసీనం కౌతుకం కుర్యాత్స్థితమౌత్సవమేవ వా .

౮౦

స్థపనం బలిబేరం చ స్థితం సర్వత్ర కారయేత్

అవతారగణప్రైవ మూర్తీనాం పంచకస్య చ

౮౧

అన్యోన్యసంకరేణైవ స్థాపనే కౌతుకస్య చ

మహత్తరో భవేద్దోష స్తద్దోషశమనాయ వై

౮౨

మౌత్సా తు మహతీం శాంతిం యథాస్థానే తు స్థాపయేత్

అథ వక్ష్యే విశేషేణ శాన్తిపంచకకల్పనమ్.

౮౩

నరాణాం పాపబాహుల్యాదపరాధవిశేషతః

దేవాస్సుజన్యద్భుతాని తేషు దృష్టేషు సత్వరమ్.

౮౪

కుర్యాచ్చాన్తిం యథోక్తం తు విపరీతే త్వనర్థకృత్

కర్తారాధకయోజ్ఞైవ రాజ్ఞో రాష్ట్రస్య వాస్తునః

౮౫

సంక్షోభో జాయతే సద్యో వినాశో భవతి ధ్రువమ్

ద్వాదశాహం ఽన్తరే తస్మాచ్ఛాన్తిం కుర్యాద్విధానతః.

౮౬

అతీతే ద్వాదశాహే తు మహాశాన్తిపురస్కరమ్

సంపూజ్య వైష్ణవాన్ శక్త్యా దత్వా వై భూరిదక్షిణామ్.

౮౭

ఆరభేదుత్తరం కర్మ మాసే ఽతీతే విశేషతః

సప్తాహం తు మహాశాన్తిం హుత్వా విప్రశతం తథా

౮౮

భోజయిత్వా చ దేవేశమనుమాన్య తు కారయేత్

షణ్మాసే సమతీతే తు రమతే తత్ర నో హరిః

౮౯

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన కుర్యాచ్చాన్తిం యథోదితామ్

భౌమా ఽన్తరిక్షదివ్యాఖ్యభేదాత్రివిధమద్భుతమ్.

౯౦

గ్రహయుద్దశ్చ భేదశ్చ వికారో గ్రహమండలే

సర్వగ్రాసోపరాగశ్చ దుర్భిక్షశ్చాఽక్షభేదనమ్

౯౧

ఏవమాదీని దివ్యాని త్వద్భుతాని ప్రచక్షతే

ఆంతరిక్షాణి చార్కేంద్ర్యః పరివేషో నిరంతరః.

౯౨

వర్ణాన్తరేణ బాహుల్యాత్పరివేషస్తథావిధః

రాత్రావింద్రధనుర్దేవసద్మ చాకాశమండలే.

౯౩

అశన్యల్కాదిపాతశ్చ రాహుపుచ్చాదిదర్శనమ్
నక్షత్రపతనం కేతోర్హమస్యేంద్రస్య దర్శనమ్.

౯౪

గంధర్వనగరస్యాఽపి దర్శనం పతనం తువా
ప్రతిసూర్యాఽబ్జనక్షత్రదర్శనం సంప్రచక్షతే.

౯౫

భౌమాన్యనేకభోక్తాని చరస్థిరవిభేదతః

దేశకాలస్వభావాదివిరుద్ధం ప్రసవాదికమ్.

౯౬

స్పష్టదంశకసర్పాశ్చయోనిజానాం విశేషతః

గోనాగమహిషాద్యేషు తిర్యక్తు జననం తథా.

౯౭

కృమికీటపతంగేషు విష్క్వి రేష్వండజాదిషు

వివర్ణాకారవాసాదిరాశ్రయాది స్తథాలయే.

౯౮

రక్తస్త్రీదర్శనాదీని చాద్భుతాని చ రేషు తు

దివ్యాని చాంతరిక్షాణి తేషామత్రోత్తమోత్తమమ్.

౯౯

నారాణి చోత్తమాని స్యుర్మాహిషాద్యాని మధ్యమమ్

సరీస్పసాదిషు భవాన్యధమాని వదన్తి హి.

౧౦౦

రోదనం హాసనం జల్పో జ్వలనం పరివర్తనమ్

స్వేదశ్చ రుధిరస్రావః కృమికీటాదినంభవః.

౧౦౧

అకాలస్ఫోటనం ధూమశ్చాంగకంపనమేవ చ

స్వాపనాస్వాదనేచైవ తృణవల్మీక సంభవః.

౧౦౨

ప్రతిమాయాం భవేచ్ఛేత్తు రక్తస్త్రీదర్శనం తథా

పాపండుప్రతిలోమాన్వజాతిభిః పతితై స్తథా.

౧౦౩

స్యూలాదిభిరస్పృశ్యైస్సర్పనే చ ప్రవేశనే
స్థూణావిరోహణే చైవ చలనే పరివర్తనే.

౧౦౪

తథాపసర్పణే చైవ కవాటశయనా ౭సనే
భిత్తాయుధా ౭ంబరే తద్వదగ్నిహోత్రాద్యుపస్కరే.

౧౦౫

విమానే చ వికారశ్చ మక్షికావృక్షపాతనే
ప్రవర్తనే చోపసర్పే పర్ణపుష్పపలేషు చ.

౧౦౬

శాఖాదౌ విపరీతస్య దర్శనం చ విశేషతః
రక్తస్రావో జలస్రావశ్చాద్భుతాని స్థిరేషు తు.

౧౦౭

తేషు గర్భగృహే చైవ పీఠే చైవ భవాని తు
రాజ్ఞో రాష్ట్రస్య విప్రాణాం నాశకాని విశేషతః.

౧౦౮

కర్తారాధకయోర్నాశ ఇతి శాతాతపో ౭బ్రవీత్
ప్రాసాదజాని రాజ్ఞాం స్యుః ప్రాసాదే ౭పి విశేషతః.

౧౦౯

అధిష్ఠానే చ పాదే చ ప్రస్తరే చ గలే ౭పి చ
శిఖరే చ భవాని స్యుః క్షత్రియాణాం క్రమేణ తు.

౧౧౦

అభిషేకస్య యోగ్యస్య యువరాజస్య చైవ హి
అభిషిక్తస్య సమ్రాజశ్చా ౭త్యాహితకరాణి తు.

౧౧౧

ప్రథమావరణే వైశ్యజాతీనాం మంత్రిణాం తథా
పురోహితస్య తన్మండలాధిపానాం మహద్భయమ్.

౧౧౨

శూద్రజాతివిపద్దేతుర్ద్వితీయావరణాదిషు
సస్యనాశో గజాశ్వాదిపశునాశశ్చ జాయతే.

౧౧౩

రుద్రాలయే తు సర్వేషాం నృపస్య తు గుహాలయే. ౧౧౪

సేనేశానాం విపత్తి స్వాద్వక్రతుండాలయే తథా
శ్ర్యాలయే రాజపత్నీనాం దుర్గాస్థానే ౭న్యయోషితామ్. ౧౧౫

మాతృస్థానే ౭న్యజాతీనామోషధీనాం కుబేరకే
నృపవాహనశస్త్రోపజీవినాం భాస్కరాలయే. ౧౧౬

అన్యదేవాలయే తత్తద్భక్తానామపి లక్షయేత్
ఆస్థానమండపసభామండపప్రాంగణేషు చ. ౧౧౭

మహానసే నృపావాసే క్రీడాస్థానే విశేషతః
ఆచార్యయజమానాదిపదార్థానిలయేషు చ. ౧౧౮

చైత్యవృక్షాదిషూద్భూతా రక్తస్త్రీదర్శనాదయః
వల్మీకాద్యాశ్చ ఫలదాస్తత్తద్విభృక్తమార్గతః ౧౧౯

భౌమేషు దేవబేరార్చాపీఠగర్భగృహాంతరే
జాతా దోషాస్తు సంప్రోక్తా ఉత్తమోత్తమసంజ్ఞితాః ౧౨౦

ఉత్తమాస్తుపునర్జాతాః ప్రాకారే ముఖమండపే
మధ్యమా : ప్రథమావరణే శేషేషూక్తాస్తథాధమాః. ౧౨౧

తథా రాజాంగణే చోత్తమోత్తమాః పరితస్థతః
అంకణేషూత్తమా అంతర్వాస్తుకే మధ్యమాస్పృతాః. ౧౨౨

అథమా వాస్తునో బాహ్యే తారతమ్యమితి స్మృతమ్

దివ్యాన్తరిక్షయోర్వాస్తి చికిత్సా శాన్తిరిష్యతే. ౧౨౩

భౌమేషు తు చరేష్వత్ర నిమిత్తం చ నిమిత్తినమ్

దేశాంతరే వాసయిత్వా శాన్తిం తత్ర సమాచరేత్. ౧౨౪

స్థిరేషు ప్రతిమానాం తు రోదనే హసనే తథా
జ్వలనే చ తథా దేవం సంస్థాప్య తరుణాలయే. ౧౨౫

తద్బేరస్థాం సమారోప్య శక్తిం తత్ర విధానతః.
శాన్తిం కృత్వా పునః కుర్యాత్ప్రాపనం చార్చనం క్రమాత్ ౧౨౬

పరివృత్తౌ పునస్థాప్య కుర్యాచ్చాఽన్త్యాది పూర్వవత్
స్వేదే చ రుధిర స్రావే సర్వం రోదనవచ్చరేత్. ౧౨౭

కృమికీటపతంగానాం తృణాదీనామథోద్భవే
ఆరోప్య పూర్వవచ్చక్తిం పునస్సంధాయ యుక్తితః. ౧౨౮

• శాన్త్యాదీనాచరేదేవమకాలస్సోటనాదికే

బేరార్చాపీఠకే తద్వదాలయాఽభ్యంతరేపి చ. ౧౨౯

వల్మీకాద్యుద్భవే దేవం సంస్థాప్య తరుణాలయే
యావద్దోషం ఖనిత్యైవ గవ్యైరభ్యుక్ష్య పంచభిః : ౧౩౦

సంశోధ్య సర్వం సంధాయ పున స్థాపన మాచరేత్

ప్రాసాదబాహ్యే చోత్పన్నే వివిరే విశదీకృతే. ౧౩౧

పేషయిత్వా మరీచ్యాదిజలేనాపూర్య చాశ్మనా
ఆలిప్య శర్కరాం కుర్యాచ్చాన్తిం దివ్యప్రచోదితామ్. ౧౩౨

పునరప్యది తే కుర్యాదేవమేవ తు యుక్తితః

మక్షి కాదర్శనే తత్త్వద్వైపాహ్య త్వవిలంబితమ్. ౧౩౩

శోధయిత్వా తతశ్శాన్తిమారభేత విచక్షణః

అస్పృశ్యస్పర్శనే తద్వత్కృత్వా శాన్తిం సమాచరేత్.

౧౩౪

స్థూణావిరోహణాదౌ చ పునస్సంధాయ చాచరేత్
హరాద్వక్షాదిపతనే శాన్తి స్తత్త్వాగపూర్వికా.

౧౩౫

రాజాంగణే సముత్పన్నే రాజానం సబలం పునః
వేశ్మాన్తరం వాసయిత్వా శాన్తిం కృత్వా యథోచితామ్.

౧౩౬

అభిషిచ్య పునర్మృక్తే దినే రాష్ట్రం ప్రవేశయేత్
అథోత్తమోత్తమస్యోత్తమస్య స్యాన్మధమస్య చ.

౧౩౭

అథమస్యా ౭పి చాస్పృశ్యస్పర్శనస్య యథాక్రమమ్
క్రమేణాద్భుతశాన్తిస్తు ప్రభూతా మహతీ తథా.

౧౩౮

శాన్తిఘృద్దిరితి ప్రాజ్ఞైః పంచదా శాన్తిరుచ్యతే

ఆలయాభిముఖే తద్వదైశాన్యాం చోత్తరే ౭థ వా.

౧౩౯

పర్వతాగ్రే తటాకస్య తీరే వా మండపం ప్రపామ్
కూటం వా షోడశ స్తంభసంయుక్తాం సుమనోహరామ్.

౧౪౦

చతుర్వస్తప్రమాణాన్తస్సంభాన్తర సమాయుతామ్
తాలోన్నతాచలాయుక్తాం ? కృత్వా మధ్యే విధానతః

౧౪౧

కుండం శ్రామణకోక్తం తు కృత్వా ౭ థో ద్వాదశాంగులమ్
ఖనిత్వైవ చ తత్ప్రాచ్యాం ద్విహస్తాయత విస్తృతమ్.

౧౪౨

హస్తమాత్రసముత్సేధం కృత్వా స్థండిలముత్తమమ్
ప్రాగాదిషు చతుర్దిక్షు క్రమేణాహవనీయకమ్.

౧౪౩

అన్వాహార్యం చావసథ్యం గార్హపత్యం చ కారయేత్
ఆగ్నేయాదిషు కోణేషు కుండాన్యోపాసనాని చ.

౧౪౪

కృత్వా ద్వారేషు విధినా తోరణాది ప్రకల్పయేత్
పూర్ణకుంభైరంకురైశ్చ కదలీభిర్ద్వజైరపి.

౧౪౫

స్తంభవేష్టనకాద్యైశ్చ దర్భమాలాభిరేవ చ
అలంకృత్య వితానాద్యైర్యథావిభవవిస్తరమ్

౧౪౬

స్థండిలే ధాన్యరాశిం తు కృత్వా తస్య చ మధ్యమే
పద్మమష్టదలం కృత్వా తండులై స్తస్య మధ్యమే.

౧౪౭

సౌవర్ణం రాజతం తామ్రం మృణ్మయం వా స్వశక్తితః
ద్వాత్రింశత్పస్తసంపూర్ణం కుంభమాదాయ శాస్త్రవత్.

౧౪౮

తంతునా పరివేష్ట్యైవ యవాంతరమనంతరమ్
వస్త్రయుగ్మేన సంవేష్ట్య భూషణైశ్చ విభూష్య చ.

౧౪౯

సౌవర్ణమంగలాన్యష్టై తథా పంచా ఽయుధాని చ
వర్ణచిహ్నాని తాదృగ్ని చాహీనాన్యంగులాదపి.

౧౫౦

రత్నాని హేమ రజతం తామ్రం కాంస్యం తథా త్రపు
సీసాయస్త్రీక్షకానాని గ్రహరూపాణి చైవ హి.

౧౫౧

నిక్షిప్త్యా ఽపూర్య తోయేన శుద్ధేన తు విధానతః
కర్పూరచందనోశీరలవంగైలాదికానపి.

౧౫౨

గంధద్రవ్యాణి చాన్యాని న్యస్య చూతాదిపల్లవాన్
తన్ముఖం తు పిధానేన పిదధ్యాత్పద్యశేన వై.

౧౫౩

ఆచార్యమృత్విజశ్చాపి వృత్వా శాస్త్రవిధానతః
నవవస్త్రోత్తరీయాద్యైః పంచాంగార్పితభూషణైః :

౧౫౪

అలంకృత్యాఽగ్ని కుండేషు హుత్వాఽఘారం యథోదితమ్

మధ్యే సూర్యం తథేంద్రాది భార్గవాంగారకౌ తథా

౧౫౫

మందం గురుం పావకాది చంద్రరాహుధ్వజాన్ బుధమ్

ప్రదక్షిణవశేనైవ ధ్యాత్వావాహ్యోఽర్చయే త్తతః

౧౫౬

అష్టాక్షరేణాఽయుతం వా సహస్రం చాష్టసంయుతమ్

అభిమృశ్య విధానేన గ్రహయజ్ఞోదితేన వై.

౧౫౭

హునేచ్ఛ తత్తద్దైవత్యం సమిచ్ఛరుష్టుతైః క్రమాత్

హుత్వాష్టోత్తర సాహస్రం తతో వైఖానసాఽనలే.

౧౫౮

ఘృతాఘ్నతైర్బిల్వదలైరష్టోత్తరసహస్రకమ్

హునేదష్టాక్షరం నిత్యం తథా బిల్వసమిద్భుతైః

౧౫౯

దూర్వాపూపవ్రీహితలచరులాజాఽబ్జసక్తుభిః

వైష్ణవ్యా చైవ గాయత్ర్యా పూర్వవజ్జహుయాద్గురుః

౧౬౦

ఘృతేనాష్టాక్షరేణైవ సహస్రం చాష్టసంయుతమ్

హుత్వాస్తే తు ఘృతేనైవ వైష్ణవం విష్ణుసూక్తకమ్.

౧౬౧

జాహుయాత్పౌరుషం సూక్తం నృత్యైర్గయైశ్చ ఘోషయేత్

యథాదిశం చతుర్వేదాన్నిత్యమధ్యాపయేత్క్రమాత్.

౧౬౨

కల్పసూత్రమథాఖేయం ప్రణీతం గురుణా పురా

స్వాధ్యాయో యత్ర యత్రోక్తస్తత్రాధ్యేయం విధానతః

౧౬౩

ఋత్విగ్భ్యో దక్షిణాం దద్వాదేవం సప్తాహమాచరేత్

యది దేవాలయే దోషకుంభసార్వేఽధస్తంఽపి.

౧౬౪

దేవం తం స్థాప్య చాభ్యర్చ్య నివేద్య చ మహాహవిః

దేవస్యాభిముఖే హుత్వా హోమమస్తే యథావిధి.

౧౬౫

వాహం వాథ సప్తాహముత్సవం కారయేద్విధిః

వ్యాస్తరిక్షయోః కుంభజలేనాస్థావయేన్నృపమ్

౧౬౬

మేషు తత్తులం ప్రోక్ష్య శిష్టతోయేన వై నృపమ్

త్పత్నీం చాభిషేచేచ్చ గురుం సంపూజ్య పార్థివః

౧౬౭

వర్ణపశుభూమ్యాదీన్ దద్యాదృత్విగ్భ్య ఏవ చ

క్షిణాం బహులాం దద్యాజ్జీవో యజ్ఞస్య దక్షిణా.

౧౬౮

౦ది రాజగృహే దోషః కృత్వా మండపమన్తికే

ార్చవద్గ్రహయజ్ఞం చ హోమం శ్రామణకే ౭నలే.

౧౬౯

౦భస్య సాధనం కృత్వా సప్తాహాన్తే ప్రభుం తథా

ృపయేత్కుంభతోయేన ప్రతిష్ఠోక్తక్రమేణ వై.

౧౭౦

క్షిణాం గురుపూర్వేభ్యో దత్వా కృత్వా ౭౦కురా ౭ర్పణమ్

భే ౭నుకూలే నక్షత్రే కృత్వా చైవాభిషేచనమ్.

౧౭౧

విశేత్పూర్వగేహం తు ధర్మ సిద్ధ్యైగురూదితః

౩ ఏవ విధిః ప్రోక్తో గృహిణామపి సమ్మతః

౧౭౨

జ్ఞాం పరార్థవృత్తిత్వాతో ౭త్ర తు ప్రకృతీకృతః

- - -

స్వగ్రాసోపరాగాదిదివ్యాద్భుతశమాయ వై.

౧౭౩

౦థాశక్తిబ్రాహ్మణేభ్యఃస్వర్ణం భూమిం పశూనపి

వ్యాత్తథా విశేషేణ దక్షిణాం భూరిసమ్మితామ్.

౧౭౪

౦వృష్టినివృత్త్యర్థం కుంభం సంగృహ్య పూర్వవత్

ృతీర్థం సమావాహ్య సమభ్యర్చ్యాగ్రతో హరేః

౧౭౫

హేమపాత్రే తు సన్వస్య దేవమావాహ్య తత్ర చ. ౧౭౬

అభ్యర్చ్య తస్య చోర్ధ్వే తు పీఠే కుంభం నిధాయ చ
కుంభమూలే తు సుషిరం సూచీమాత్రం విధాయ చ. ౧౭౭

తద్ధారయా త్వవిచ్ఛిన్నరూపయా సేచయేద్ధరిమ్
సమిద్భిర్వైతసీభిస్తు పాలాశీభిరథా ౭పి వా. ౧౭౮

అష్టోత్తరసహస్రం తు జుహుయాత్పంచవారుణమ్
అగ్నే శ్రామణకే పశ్చాద్దిశాహోమేషు పూర్వవత్. ౧౭౯

అష్టోత్తరసహస్రం తు ప్రత్యేకం పంచవారుణమ్
సమిద్భిర్జుహుయాద్విద్వాన్ వైతసీభిర్యథావిధి. ౧౮౦

సమిద్భిః పునరాజ్యేన వైతసీభిః పృథగ్మనేత్
అష్టాధికసహస్రం తు “ఇంద్రం ప్రణయంత” మిత్యపి. ౧౮౧

శ్రామణాగ్నిం విధాయైకం దక్షిణే తస్య వజ్రీణమ్
ఆవాహ్య తు సమభ్యర్చ్య “శచీసహ” యేతి హోమయేత్. ౧౮౨

దేవం విశేషతో ౭భ్యర్చ్య కారయేత్సపనాదికమ్
ఏవం జ్ఞాత్వా విధానేన తత్తత్కర్మసు గౌరవమ్. ౧౮౩

త్ర్యహాది త్రింశద్వస్రాంతం శ్రామణాగ్నే యథావిధి
దినే దినే పూరయిత్వా కుంభం తేనైవ సేచయేత్. ౧౮౪

సర్వాన్తే దేవమాస్నాప్య సమభ్యర్చ్య హవిర్దదేత్
కర్మాన్తే స్యాన్మహావృష్టి ప్రస్మాద్య త్వేన కారయేత్. ౧౮౫

అథ వా వర్ష కామీ వా మోక్షార్థీ పశుకామనః
సర్వోపద్రవశాస్త్యర్థీ విజయార్థీ విశేషతః : ౧౮౬

స్నపనాలయమాసాద్య అలంకృత్య చ పూర్వవత్
కర్మగౌరవమాజ్ఞాయ సంభృత్య బహుధా పయః

౧౦

పూజయేత్ప్రథమం యత్నాదాచార్యం సహి ధారకః
ఆచార్యస్సప్రసన్నాత్మా శ్వభ్రాత్రాచ్యం తు తండులైః

౧౧

కృత్వా పంక్తిం దక్షిణోత్తరాయతాం విపులాస్తరామ్
శ్వభ్రాద్దక్షిణతః కృత్వా కుండం శ్రామణకస్య తు

౧౨

అగ్నిమాధాయ కుంభాం స్తు నవ సంవేష్ట్య తంతునా
అద్భిః ప్రక్షాళ్య చోత్పాయ కుశకూర్చేన చాఽత్వరః

౧౩

క్షీరేణ పూరయిత్వైవ చోత్పాతేన క్రమేణ వై
పంక్తిం నిధాయాఽపిధానైరపిధాయోపరి క్రమాత్.

౧౪

వస్త్రేణాచ్చాభ్రంపూజాన్తేఽభ్యర్చ్యపూ హరిమ్
స్వస్తిసూక్తేన చానమ్య సంస్థాప్య శ్వభ్రమధ్యమే.

౧౫

అర్చనోక్తవిధానేన సర్వం పూర్వవదాచరేత్
తంతునా వేష్టితే క్షీరం గృహీత్వా కరకే పునః.

౧౬

విష్ణుసూక్తేన “చేషే” త్వేత్యాద్యైర్మంత్రైః క్రమాద్గురుః
తయా సంస్థాపయేద్దేవముక్తయా క్షీరధారయా.

౧౭

తథైవ పరిషిచ్యాఽగ్నిం మంత్రైః “ర్విష్ణోర్న” కాదిభిః
“అతోదేవాది” భిస్తద్వదష్టార్థ మనునా తథా.

౧౮

జాహుయాద్విష్ణుగాయత్ర్యా అష్టాధికసహస్రకమ్
అథ వా స్నపనం యావత్తావదుద్వర్త్య మన్తతః

౧౯

హరిద్రేన తు చూర్ణేన సంశోధ్యామ్లాదిభిస్తతః
గంధోదేన సుసంస్థాప్య స్తోతేన విమృశేత్తతః

౨౦

వస్త్రాదిభిరలంకృత్య సమభ్యర్చ్య విధానతః
పాయసాది హవిర్దద్యాద్దద్యాదాచార్య దక్షిణామ్.

౧౯౮

అనేన సర్వాన్ కామాంశ్చ లభేత్ ౭ విశయం నరః

- - -

ఘ్రవభేరార్చనే చేత్తు సంస్నాప్య ప్రముఖే ఘటమ్.

౧౯౯

తస్మాదానీయ తత్రైవ స్నాపయేదుక్తగౌరవాత్
సప్తపంచత్ర్యహస్యత్ర క్షీరస్నానం ప్రకల్పయేత్.

౨౦౦

ఏవం పుత్రాభిషేకం చ కారయేత్సదృశం ఫలమ్
ఋమామద్భుతశాంతిం తు కాశ్యపాద్యాః ప్రచక్షతే.

౨౦౧

- - -

అథ ప్రభూతశాంతిం తు ప్రవక్ష్యామి తపోధనాః

పూర్వవన్మంటపాదీని కారయిత్వా యథావిధి

౨౦౨

దిశాహోమం చ కృత్త్వైవ శ్రామణా ౭గ్నౌ యథోదితమ్

కుంభం సంసాధ్య చ ప్రాగ్వత్సప్తాహస్తే విశేషతః

౨౦౩

అష్టోత్తర శతం వా ౭ష్ట చత్వారింశదథా ౭థ వా

సంగృహ్య కలశానాన్తు సమభ్యర్చ్య ౭ భిషిచ్య చ.

౨౦౪

దేవం విశేషతో ౭భ్యర్చ్య హవిర్దద్యాదయం విధిః

- - -

మహాశాన్తిక్రమం వక్ష్యే వినా కుంభస్య సాధనమ్.

౨౦౫

అగ్నౌ శ్రామణకే బిల్వపత్రైరాజ్యాఘ్రతైః క్రమాత్

అష్టాధికసహస్రం వై హునేదష్టాక్షరేణ తు.

౨౦౬

ఆజ్యేన వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం పౌరుష మేవ చ

హుత్వా త్ర్యహస్తే సంస్నాప్య శుద్ధ స్నవనవర్తనా.

౨౦౭

సమభ్యర్చ్య హవిర్దద్యాన్మహాశాన్తిరియం భవేత్.

- - -

ఔపాసనాగ్నా వేకాహం హుత్వా శాన్తిం విధానతః ౨౦౮

బ్రాహ్మణాన్ భోజయిత్త్వేవ దద్యాదాచార్యదక్షిణామ్
అథ శుద్ధివిధిం వక్ష్యే వాస్తుహోమం హునేత్తతః ౨౦౯

బిల్వపత్రాదిభిర్హుత్వా పృథగష్టోత్తరం శతమ్
పుణ్యాహోస్తే గురుం పూజ్య భోజయేద్బ్రాహ్మణానపి. ౨౧౦

సర్వత్రతు వికల్పేన ఘటసంస్కారమాచరేత్

- - -

అథాతస్సర్వశాన్తిస్సౌదపమృత్యుభయే తథా. ౨౧౧

గ్రహకోపే మహావ్యాధౌ పరచక్రభయే తథా
అర్థబంధువినాశే చ దుర్భిక్షే చ పరాజయే. ౨౧౨

అభిచారభయే చైవ తాపత్రయనిపీడనే
విరుద్ధే ఽచాత్మనః ప్రాప్తే సర్వశాన్తిం సమాచరేత్. ౨౧౩

సప్తాహం వా నవాహం వా ద్వాదశార్ణేన వై పృథక్
అష్టోత్తర సహస్రం తు జుహుయాద్విధినా క్రమాత్, ౨౧౪

ఇతి శ్రీ వైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తా యాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణాఽధికారే ఏకోనత్రింశో ఽధ్యాయః

అథ త్రింశో ౭ ధ్యాయః

ప్రాయశ్చిత్తమ్

- ౦౪ వక్ష్యే విశేషేణ తంత్రసంకరనిష్కృతిమ్
 శ్లేష్ఠస్యాన్యతంత్రేణ సంకరే దోషమాదిశేత్. ౧
- గ్రామస్య యజమానస్య రాజ్ఞో రాష్ట్రస్య సంక్షయః
 కర్దోషశమనాయైవ సాంకర్యమపహాయ చ. ౨
- పద్మానలే వైష్ణవం చ విష్ణుసూక్తం చ పౌరుషమ్
 పారమాత్మికమీంకారా ద్యష్టాశీతిం విశేషతః ౩
- అష్టోత్తర సహస్రం వా శతమష్టోత్తరం తు వా
 దోషగౌరవముద్దిశ్య హుత్వా పూర్వవదాచరేత్. ౪
- వైష్ణవం ద్వివిధం శాస్త్రం మునిభిః పరికీర్తితమ్
 వైఖానసం పంచరాత్రం వైదికం తాంత్రికం క్రమాత్. ౫
- వైఖానసం వైదికం స్యాద్వైదికైరర్చితం ద్విజైః
 ఐహికాముష్మికఫలప్రదం సౌమ్యం ప్రకీర్తితమ్. ౬
- పంచరాత్రమథాగ్నేయమవైదికమతాత్త్వికమ్
 తాపాదిపంచసంస్కారదీక్షావద్భిస్సమర్చితమ్ ౭
- అశ్రీకరమథ ప్రోక్తం కేవలాముష్మికప్రదమ్
 సౌమ్యం సర్వత్ర సంపూజ్యం గ్రామాదిషు విశేషతః ౮
- బ్రాహ్మణానాం చ గేహీషు సౌమ్యే నై వార్చ యేద్ధరిమ్
 ఆగ్నేయమర్చయేత్తద్వదవాష్ట్యంగాలయే తథా. ౯
- పర్వతాదిష్వరణ్యేషు వివిక్తేషు స్థలేషు చ

విప్రావాసే జనావాసే నైవ కుర్యాదనేన తు. ౧౦

సౌమ్యే వైఖానసే మార్గే యద్యాగ్నే యేన సంకరః
పంచరాత్రేణ సంప్రాప్తో రాజా రాష్ట్రం వినశ్యతి. ౧౧

తద్దోషశమనాయైవ పద్మాగ్నౌ జుహుయాత్కృమాత్
మహాశాంతిం విధానేన సప్తాహం వా త్ర్యహంతు వా. ౧౨

అష్టాధికశతైశ్చైవ సంస్నాప్య కలశైస్తతః
అభ్యర్చ్య దేవదేవేశం సంపూజ్యైవ తు వైష్ణవాన్. ౧౩

భోజయిత్వా బ్రాహ్మణాంస్తు కారయేత్సౌర్వవర్తనా
పంచరాత్రవిధానేన ప్రతిష్ఠాప్యార్చనేకృతే. ౧౪

కాలేనాంతరితే తస్మిన్ కుర్యాత్సౌమ్యప్రవేశనమ్
సౌమ్యత్వాద్రాజరాష్ట్రాణాం తత్సమృద్ధికరం భవేత్. ౧౫

పద్మానలే మహాశాంతిం హుత్వాదౌ చ తతః క్రమాత్
వైఖానసేన విధినా విమానం బింబమేవ చ. ౧౬

సంస్కృత్య చోచితైస్సర్వైస్సంస్కారైః కర్షణాదిభిః
ప్రతిష్ఠాప్య తదారభ్య సర్వం తేనైవ చాచరేత్. ౧౭

ఆలయాశ్రిత దేవానాం పరివారస్య పర్షదామ్
పూజాయామప్యముఖ్యాయాం సంకరో నైవ సమ్మతః. ౧౮

- - -

మాహాత్మ్యం కిము వక్ష్యామి శాస్త్రస్య మహతోఽస్య వై
నాఽలం దేవాస్త్రయస్సేంద్రా అనంతోఽప్యపవర్ణితుమ్. ౧౯

శ్రుణ్వంతు మునయస్స ర్వే శాస్త్రమాహాత్మ్యముత్తమమ్
యావచ్ఛక్తి ప్రవక్ష్యామి జ్ఞాతం గురుకృపాబలాత్. ౨౦

- పురా చతుర్ముఖో బ్రహ్మ సిస్సక్షురఖిలం జగత్
సుప్తోద్ధితశ్చిరం కాలం ప్రాక్రామీత్సర్గ కర్మణి ౨౦
- విసస్మార యదా ధాతా నిద్రయాక్రాంతమానసః
వేదాంతసర్గ ప్రధానాంస్తు సృష్టిర్నైవప్రవర్తతే. ౨౧
- చింతాతురస్తదా బ్రహ్మ మూఢః కర్తవ్యకర్మణి
బహుధా ధ్యాయమానస్తు న లేభే కారణం స్వతః ౨౩
- స్వశక్త్యా యద్విధేయం స్యాత్సర్వం చక్రే విమూఢధీః
న హి తత్కారణం లేభే వేదవిస్మరణం తు యత్ ౨౪
- చిరాచ్ఛింతాం తు తాం త్యక్త్యా స్వస్థచిత్తః ప్రజావతిః
హృత్పద్మమధ్యే పురుషం పరమేణ సమాధినా ౨౫
- చింతయామాస వై విష్ణుమృగ్యజాస్సామరూపిణమ్
తుష్టావ చ తదా బ్రహ్మ హరిప్రవణమానసః ౨౬
- ననామ చ తదా విష్ణుం శంఖచక్రగదాధరమ్
అర్చయామాస దేవేశం పాద్యాద్భ్యర్చ్యగ్రహైస్సమైః ౨౭
- ముహుర్ముహుః ప్రణమ్యా ౭థమూర్ధ్నా దేవం జగత్పతిమ్
నిర్వ్యాజకరుణాలేశాద్దేవస్య విమలాంతరః ౨౮
- తుష్టావజగదీశానం నారాయణమజం విధిః
“జితంతే పుండరీకాక్ష నమస్తే విశ్వభావన ౨౯
- నమస్తే ౭ స్తు హృషీ కేశ మహాపురుష పూర్వజ
దేశకాలపరిచ్ఛేదరహితానంత చిన్మయ. ౩౦
- సత్యజ్ఞానసుఖానంతస్వరూప పరమేశ్వర
పంచవ్యూహ చతుర్వ్యూహానంతవ్యూహాత్మవిగ్రహ. ౩౧

- విష్ణో పురుష సత్యాచ్యుతాఽనిరుద్ధ జగత్పతే
నిత్యముక్తజనావాసపరమవ్యోమనాయక. 32
- శ్రీభూనీలాదిసంసేవ్య దివ్యమంగలవిగ్రహ
శంఖచక్రగదాపాణే భక్తాభయవరప్రద. 33
- కిరీట హార కేయూర కటకాంగదభూషిత
గ్రైవేయకపరిష్కార కటిసూత్రవిరాజిత. 34
- తుళసీమాలికారాజద్విశాలోరస్థులాఽంచిత
ప్రలంబయజ్ఞసూత్రాధ్య కౌస్తుభాభరణోజ్జ్వల. 35
- సర్వలోకేశ్వరాఽచిన్త్య శ్రీవత్సకృతలక్షణ,
దివ్యాయుధసమాసేవ్య పీతాంబరసుశోభిత. 36
- నిత్యనిర్యత్ననీరస్త్రవిసారికరుణారస
మన్దస్మితముఖాంభోజ మధురాధరపల్లవ. 37
- రుక్మాభ రక్తనేత్రాస్యపాణిపాద సుఖోద్వహ
సుభ్రూలలాటసుభగ సునస స్వాయతేక్షణ. 38
- వృత్తపీనాయతభుజ తనుమధ్య మహాహనో
విలాసవిక్రమాక్రాంత త్రైలోక్యవరణాఽంబుజ 39
- జ్ఞానశక్తి బలైశ్వర్యవీర్యతేజోనిధేఽనఘ
నమస్తే విష్ణవే తుభ్యం పురుషాయ నమో నమః 40
- నమస్సత్యస్వరూపాయ అచ్యుతాయ నమో నమః
నమోఽనిరుద్ధరూపాయ వాసుదేవాయ శార్ఙ్గిణే 41
- నమశ్చిదాత్మనేఽనంత శాంతరూపాయ ధన్వినే
శాసతే నిరపేక్షాయ స్సతంత్రాయాధికారిణే 42

అచ్యుతాయా ౭వికారాయ తేజసాం నిధయే నమః

ప్రధానపురుషేశాయ వేదవేద్యాయ వేదినే ౪౩

నమః పర వ్యూహరూప నమో విభవవిగ్రహ

అన్తర్యామిన్నమస్తే ౭స్తు నమో ౭ర్చారూప శాశ్వత. ౪౪

సహస్రశీర్షం పురుషం సహస్రాక్షం నిరంజనమ్

సహస్రపాదం త్రాతారం శరణం త్వాం గతో ౭స్మహమ్. ౪౫

మాతా త్వం మే పితా త్వం మే భ్రాతా త్వం మే సఖామమ

సర్వం త్వమసి విశ్వాత్మం స్థయి సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్. ౪౬

సంసారసాగరం ఘోరమనంతం క్లేశభాజనమ్

త్వామేవ శరణం ప్రాప్య నిస్తరన్తి మనీషిణః ౪౭

న హి తే గోప్యతే కించిన్న హ్య స్థ విదితం తవ

త్వం సాక్షీ దేహినామేకస్సర్వం వ్యాప్య త్వమేధసే. ౪౮

న తే రూపం న కరణం కారణం నాస్తి తే ౭నఘ

త్వం శాస్తా సర్వలోకానాం స్రష్టా పాతా హరన్ హరే. ౪౯

అహం భవశ్చ తే బ్రహ్మన్ ప్రసాదక్రోధజావుభౌ

త్వత్తో మే మానసం జన్మ ప్రథమం ద్విజపూజితమ్. ౫౦

విజ్ఞానం తదిదం ప్రాప్తం బ్రహ్మత్వం చ యదార్జితమ్

సర్వం తవ కటాక్షస్య లేశో ౭యం మధుసూదన. ౫౧

తమసాక్రాంతచిత్తస్య విస్మృతా నిగమా మమ

అవేదవిహితస్సర్గో మయా కర్తుం న శక్య తే. ౫౨

ప్రసీద పరమేశాన వేదభిక్షాం ప్రయచ్ఛ మే

ఇతి చింతయతస్తస్య బభూవా ౭ నావిలం మనః ౫౩

తతస్తు భగవాన్ బ్రహ్మ వేదరాశిమవాప్తవాన్
సస్మార నిఖిలాన్వేదాన్ సాంగానుపనిషద్గణమ్.

౫౪

పురాణన్యాయమీమాంసాధర్మశాస్త్రాణి సర్వశః
చతుష్షష్టి కలాఞ్చైవ విద్యాస్థానాని యాని చ.

౫౫

అంతర్హితానాం ఖననాద్వేదానాస్తు విశేషతః
స విభు : ప్రోచ్యతే బ్రహ్మ విఖనా బ్రహ్మవాదిభిః

౫౬

వైఖానసశ్చ భగవాన్ ప్రోచ్యతే స పితామహః
జగత్సర్వమశేషేణ వేదదృష్టేన వర్తనా.

౫౭

ప్రాణాచ్చ చక్షుష స్తద్వదభిమానాచ్చ మర్మణః
హృదయాచ్చిరసశ్శ్రోత్రాదుదానాద్వ్యానతస్తతః

౫౮

సమానాచ్చ తథాపానాదృషి శ్రేష్ఠానిమాన్ దశ
దక్షం మరీచినం నీలలోహితం భృగు మేవ చ.

౫౯

తథా ఽంగిరసమత్రిం చ పులస్త్యం పులహం తథా
వసిష్ఠం చ క్రతుం చైవ క్రమాదస్పృజదబ్జభూః

౬౦

నవ బ్రహ్మణ ఏవైతే వినాస్యర్షీలలోహితమ్
వేదానాం వ్యసనాదర్వాక్ ప్రాగ్రూపం మిలితం తు యత్.

౬౧

తాం తు వైఖానసీం శాఖామేతానధ్యాపయన్మునిః
నామ్నా విఖనసం ప్రాహుర్యం చ శాతాతపం తథా.

౬౨

భృగ్వంగిరోమరీచ్యత్రపులస్త్యపులహః క్రతుః
తథా వసిష్ఠో దక్షశ్చ నవ బ్రహ్మణ ఈరితాః

౬౩

ఏతే విఖనసశ్శిష్యాత్మృతిస్మృతివిధానతః

తచ్చిష్టాస్తు మహాత్మానో మునయస్తత్త్వదర్శినః ౬౪

వేదానుగాని శాస్త్రాణి చక్రుర్లోకహితైషిణః
కే చిద్గుహ్యాణి వై చక్రుర్గుహ్యశ్చౌతాత్మ కాని తు. ౬౫

ధర్మశాస్త్రాణి కేచిత్తు పురాణాని చ కే చన
ఇతిహాసాం స్తథాకల్పాన్ ప్రోచురన్యే మహర్షయః ౬౬

కే చిద్వ్యాకరణం కేచిన్వాయమన్యే తథేతరత్
వాఙ్మయం సకలం సర్వం శాస్త్రబద్ధం ప్రచక్రీరే. ౬౭

తాం తు వైఖానసీం శాఖాం స్వసూత్రే వినియుక్తవాన్
పద్మభూః పరమో ధాతా తస్మిన్నా రాధనత్రయమ్. ౬౮

తాంతు వైఖానసీం శాఖాం వ్యాసస్తు భగవాన్ హరిః
చక్రే ఋగాదిభేదైస్తు వ్యసిత్యా తు పృథక్ పృథక్. ౬౯

ఆదికాలే తు భగవాన్ బ్రహ్మ తు విఖనా మునిః
యజుశ్శాఖానుసారేణ చక్రే సూత్రం మహత్తరమ్. ౭౦

వర్ణాశ్రమాచారయుతం శ్రౌతస్మార్తసమన్వితమ్
యత్సూత్రాద్యస్తమధ్యేషు భగవాన్ విష్ణురవ్యయః ౭౧

యష్టవ్యో గీయతే యస్మాత్పర్వసూత్రోత్తమం తు తత్
వేదే వైఖానసే సూత్రే యోధర్మః పరికీర్తితః ౭౨

సర్వైస్సధర్మో ౭నుష్ఠేయో ౭త్ర కార్యా విచారణా
స్వసూత్రస్య పరిత్యాగాదన్యసూత్రసమాశ్రయాత్. ౭౩

సద్యః పతతి వై విప్రో న వేదస్య సమాశ్రయే
సూత్రం వైఖానసం యత్తు వేదస్సంప్రతిపద్యతే ౭౪

ఏతద్వైఖానసం సూత్రమన్యసూత్రా ౭నపేక్షితమ్

- ఏతద్వైఖానసం సూత్రం సర్వవేదార్థసంగ్రహః ౭౫
- వైష్ణవం సర్వవిప్రాణాం సామాన్యమభిధీయతే
వైఖానసస్య సూత్రస్య చాగ్నే శ్శామణకస్య చ ౭౬
- నారాయణస్య దేవస్య మాహాత్మ్యం నావబుధ్యతే
యథా వేదేషు సర్వేషు సామవేదః ప్రశస్యతే. ౭౭
- తథా సర్వేషు సూత్రేషు సూత్రమేతత్ప్రశస్యతే
అగ్నిద్వైఖానసం శాస్త్రం విష్ణు ర్వేదాశ్చ శాశ్వతాః ౭౮
- గాయత్రీ వైష్ణవా విప్రాస్పత్యై తే బహుపావనాః
అధీతేషు చ వేదేషు సాంగేషు లభతే ఫలమ్. ౭౯
- తత్ఫలం లభతే సద్యస్సూత్రమేతత్పురన్ ద్విజః
అగ్ని షోమాదయో దేవా యే యజ్ఞాంశహవిర్బుజః ౮౦
- తే సర్వే సూత్రమాశ్రిత్య చైనం గచ్ఛన్తి మాధవమ్
శారీరాణ్యన్యసూత్రాణి తథా స్వర్గఫలాని చ. ౮౧
- వైష్ణవం సూత్రమేతద్ది సర్వసిద్ధికరం పరమ్
ఆద్యత్వాత్సర్వసూత్రాణాం వైష్ణవత్వాద్వి శేషతః ౮౨
- మయానువర్తితం తద్వత్కాశ్యపాత్రిమరీచిభిః
యస్మిన్నేవ తు సంప్రాక్తే సూత్రే విఖనసా పురా. ౮౩
- వనస్థానాం తు సర్వేషాం విధిశ్శామణకాభిదః
వానప్రస్థా స్తతస్సర్వే యే ద్విజాశ్చాన్యసూత్రిణః ౮౪
- తత్సూత్రవిద్యనుష్ఠానాత్పుత్రా వైఖానసా అమీ
కిం బహుక్తేన విధినా సర్వం వైఖానసం జగత్. ౮౫

పరస్మిన్ వ్యోమ్ని యచ్ఛా ౭ ర్కే యత్తేజస్సు త్రయీమయమ్

- తద్వైఖానః పరం బ్రహ్మ ఇతి వేదాదధీమహి. ౮౬
- శాస్త్రమేతచ్చ సూత్రం చ సర్వేషామపి జీవనమ్
యే వైఖానససూత్రేణ సంస్కృతాస్తు ద్విజాతయః ౮౭
- తే విష్ణుసదృశా జ్ఞేయాస్సర్వేషాముత్తమోత్తమాః
వైఖానసానాం సర్వేషాం గర్భవైష్ణవజన్మనామ్ ౮౮
- నారాయణస్వయం గర్భే ముద్రాం ధారయతే నిజామ్
విప్రా వైఖానసాఖ్యా యే తేభక్తస్తత్త్వముచ్యతే. ౮౯
- ఏకాన్తినస్సుసత్త్వస్థా దేహాన్తం నాన్యయాజినః
విష్ణోః ప్రియతమా లోకే చత్వారః పరికీర్తితాః ౯౦
- అశ్వద్ధః కపిలా గావస్తుళసీ వైష్ణవా ద్విజాః
ద్విజేషు బ్రాహ్మణాశ్చైష్టా బ్రాహ్మణేషు చ వైష్ణవాః ౯౧
- వైష్ణవేషు పరం శ్రేష్ఠా యే వైఖానససూత్రిణః
వైష్ణవీం ప్రతిమాం లోకే విప్రం వైఖానసం తథా. ౯౨
- గంగాం విష్ణుపదీం దృష్ట్వా సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే
మూలమస్యాపి శాస్త్రస్య సార్థకోటిప్రమాణతః
ఉపాదిశత్స భగవాన్ అస్మభ్యం నైమిశే వనే. ౯౩
- ఇతి సంక్షేపతః ప్రోక్తం మహత్త్వం సూత్రశాస్త్రయోః
తస్మాద్వైఖానసా విప్రాస్సంపూజ్యా భగవత్ప్రియాః ౯౪
- పూజాన్తే స్తుపనాన్తే చ తథాన్తే చోత్సవస్య చ
ఆచార్యమర్చకం చాపి సర్వాన్ వైఖానసాంస్తథా. ౯౫
- ప్రథమం పూజయిత్వైవ షణ్మాత్కార్యం సమాచరేత్

- యః పూజకమనాదృత్య విప్రం వైఖానసం హఠాత్
 తీర్థం గ్రహీతుం ప్రథమమిచ్ఛేత్ పతతి ధ్రువమ్
 యః పూజకమనాదృత్య విప్రం వైఖానసం పునః
 ప్రసాదం దేవదేవస్య ప్రథమం తు జిఘ్క్షతి
 బ్రహ్మహత్యామవాన్నోతి తత్పూజా నిష్ఫలా భవేత్.
 యః పూజకమనాదృత్య విప్రం వైఖానసం పునః
 యాదృశీమపి దేవాగ్రే వాంఛత్యపచితిం జనః
 చతుర్వేద్యపి సో విప్రస్సద్యశ్చండాలతాం వ్రజేత్
 తత్పూజా నిష్ఫలా చ స్యాద్రాజరాష్ట్రం వినశ్యతి
 షట్కాలం వా త్రికాలం వా ద్వికాలం కాలమేవ వా
 ఆలయే భగవత్పూజా సౌమ్యేన విధినా కృతా
 సర్వసంపత్కరీ సా స్యాజ్జగతామితి శాసనమ్
 తత్రార్చనే తు శుద్ధాత్మా పూజకః పరితోషితః
 తేన రాజా చ రాజ్యం చ యజమానశ్చ సాన్వయః
 సర్వలోకశ్చ సంతుష్టో వర్ధతే బ్రహ్మతేజసా.
 అగ్రం వృక్షస్య రాజానో మూలం వృక్షస్య పూజకాః
 తస్మాన్మూలం న హింసీయాన్మూలాదగ్రం ప్రరోహతి.
 ఫలం వృక్షస్య రాజానః పుష్పం వృక్షస్య పూజకాః
 తస్మాత్పుష్పం న హింసీయాత్పుష్పాత్సంజాయతే ఫలమ్.
 దేవస్యం బ్రాహ్మణస్యం చ సన్మానం పూజకస్య చ
 యస్తు న త్రాయతే రాజా తమాహుర్బ్రహ్మహతుకమ్.
 దుర్బలానామనాథానాం బాలవృద్ధతపస్వినామ్

౯౬

౯౭

౯౮

౯౯

౧౦౦

౧౦౧

౧౦౨

౧౦౩

౧౦౪

౧౦౫

౧౦౬

అన్యాయై : పరిభూతానాం సర్వేషాం పార్థివో గతిః	౧౦౭
రాజా పితా చ మాతా చ రాజా చ పరమో గురుః	
రాజా చ సర్వభూతానాం పరిత్రాతా గురుర్మతః	౧౦౮
దావాగ్నిదవదగ్ధానాం రాజా పూర్ణమివాంభసా	
సముద్రమివ తృప్యన్తి బ్రాహ్మణా వేదవాదినః	౧౦౯
దహత్యగ్నిస్తేజసా చ సూర్యో దహతి రశ్మిభిః	
రాజా దహతి దండేన విప్రో దహతి మన్యునా.	౧౧౦
మన్యుప్రహరణా విప్రాశ్చక్ర ప్రహరణో హరిః	
చక్రాత్తిక్షతరో మన్యుస్తస్మాద్విప్రాన్న కోపయేత్.	౧౧౧
అగ్నిదగ్ధం ప్రరోహిత సూర్యదగ్ధం తదైవ చ	
దండ్యస్తు సంప్రరోహిత బ్రహ్మశాపహతో హతః	౧౧౨
ఆపద్యపి చ కష్టాయాం నావమాన్యో హి పూజకః	
అర్చకేన తు తుష్టేన యదుక్తం దేవసన్నిధౌ	౧౧౩
తద్వాక్యం తు హరేర్వాక్యం నావమాన్యో హి పూజకః	
అర్చకం కోపయేద్యస్తు స హి దేవస్య కోపకృత్.	౧౧౪
దేవేశం తోషయేద్యస్తు స హి పూజకతోషకృత్	
గంధం పుష్పం తథా మాల్యం తాంబూలం చాక్షతాదికమ్.	౧౧౫
ప్రసాదం చాపి దేవస్య ప్రథమం పూజకో ౭ ర్హతి	
షడంగవిదుషాం చైవ క్రతుప్రవరయాజినామ్.	౧౧౬
వైఖానసః పునాత్యగ్రే గోష్ఠీం విప్రశతస్య తు	
ఫలాభిసంధిరహితం సర్వం కర్మా ౭ఖిలం కృతమ్.	౧౧౭
బ్రహ్మర్పణధియా కుర్యాత్స భవేద్వైష్ణవోత్తమః	

నాన్యం దేవం నమస్కుర్యాన్నాన్యం దేవం ప్రపూజయేత్. ౧౧౮

అర్చయేత్సతతం ధ్యాయేన్నారాయణమనాయమ్
కాయేన మనసా వాచా స తు వైష్ణవ ఉచ్యతే. ౧౧౯

తిర్యక్పుండ్రధరం చైవ పాపంఢినమవైష్ణవమ్
దేవాగ్రే పూజయేత్తస్మై తద్వైష్ణవవిమాననా. ౧౨౦

అభ్యర్చ్య విష్ణుభక్తా హి వైష్ణవా భగవత్ప్రియాః
అవైష్ణవస్య పూజా తు తేషామగ్రే సుదారుణా. ౧౨౧

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన త్యజేద్దూరాదవైష్ణవమ్
యే తు సామాన్యభావేన మన్యంతే పురుషోత్తమమ్. ౧౨౨

రుద్రాదిభిస్సహజ్ఞా నాత్తేత్పి జ్ఞేయా అవైష్ణవాః
నరేషు బ్రాహ్మణాశ్చేష్ఠా బ్రాహ్మణేషు విపశ్చితః. ౧౨౩

విపశ్చిత్సు కృతధియస్తేషు కర్తార ఏవ చ
కర్తృషు బ్రహ్మవిదుషో యే హి భక్తా జనార్దనే. ౧౨౪

విష్ణుభక్తేషు సర్వత్ర శ్రేష్ఠా వైఖానసాస్సత్ప్రతాః
తస్మాత్సంపూజ్య సర్వాదౌ భక్త్యా వైఖానసం ద్విజమ్. ౧౨౫

విష్ణుభక్తం తతః పూజ్య యథావర్ణానుపూర్వశః
గోష్ఠీం సమర్చయేత్కాలే భోజ్యాశ్చైవ్యే ద్విజాతయః. ౧౨౬

స్త్రీయః పూజ్యా విధానేన వైష్ణవ్యో వైష్ణవాశ్రయాః
న హి సాధారణీ సృష్టి ర్వైష్ణవీతి విచింతయేత్. ౧౨౭

జన్మాంతరసహస్రేషు తపోధ్యానసమాధిభిః
నరాణాం క్షీణపాపానాం కృష్ణే భక్తిః ప్రజాయతే. ౧౨౮

న హ్యభాగవత్తైర్విష్ణుర్జ్ఞాతుం స్తోతుం చ తత్త్వతః

ద్రష్టుం న శక్యతే మూఢైః ప్రవేష్టుం కుత ఏవ హి ౧౨౯

తద్భక్తిభావితాః పూతా నరా స్తద్గతచేతసః
భవంతి వై భాగవతాస్తే విష్ణుం ప్రవిశంతి చ. ౧౩౦

అనేక జన్మసంసారచితే పాపసముచ్చయే
వార్షిణే జాయతే పుంసాం గోవిందాభిముఖీ మతిః. ౧౩౧

ప్రద్యేషం యాతి గోవిందే ద్విజాన్ వేదాంశ్చ నిందతి
యో నరస్తం విజానీయాదాసురాంశసముద్భవమ్. ౧౩౨

పాపందేషు రతిః పుంసాం హేతువాదానుకూలతా
జాయతే విష్ణుమాయాత : పతితానాం దురాత్మనామ్. ౧౩౩

యదా పాపక్షయః పుంసాం తదా దేవద్విజాతిషు
విష్ణౌ చ యజ్ఞ పురుషే శ్రద్ధా భవతి నిశ్చలా. ౧౩౪

యథా స్వల్పవశేషస్తు నరాణాం పాపసంచయః
భవంతి తే భాగవతా నిశ్రేయశపరా నరాః. ౧౩౫

భ్రామ్యతామత్ర సంసారే నరాణాం కర్మదుర్గమే
హస్తావలంబనో హ్యేకో భక్తిక్రీతో జనార్దనః. ౧౩౬

కర్మణా మనసా వాచా ప్రాణినాం యో ఽనసూయక :
భావసక్తశ్చ గోవిందే విష్ణౌ భాగవతో హి సః. ౧౩౭

యో బ్రాహ్మణాంశ్చ వేదాంశ్చ నిత్యమేవ నమస్యతి
న ద్రోగ్దా పరవిత్రాదే స్సహి భాగవతః స్మృతః. ౧౩౮

సర్వాన్ దేవాన్ హరిం వేత్తి సర్వాన్ లోకాంశ్చ కేశవమ్
తేభ్యశ్చ నా ఽన్యమాత్మానం స హి భాగవతస్సృతః. ౧౩౯

దేవం మనుష్యమన్యం వా పశుపక్షిపిలీకాః
తరుషాషాణకాష్ఠాదీన్ భూమ్యంభోగగనం దిశః. ౧౪౦

ఆత్మానం చాపి దేవేశాద్వ్యతిరిక్తం జనార్దనాత్
యో న జానాతి పుణ్యాత్మా స హి భాగవతస్సృతః.

౧౪౧

సర్వం భగవతో భాగో యద్భూతం భవ్యసంస్థితమ్
ఇతి యో వై విజానాతి స హి భాగవతస్సృతః.

౧౪౨

భవభీతిం హరత్యేష భక్తిభావేన భావితః

భగవానితి యద్భావస్స తు భాగవతస్సృతః.

౧౪౩

భావం న కురుతే యస్తు సర్వభూతేషు పాపకమ్
కర్మణా మనసా వాచా స తు భాగవతస్సృతః.

౧౪౪

బాహ్యార్థనిరపేక్షో యో భక్త్యా భగవతః క్రియామ్
భావేన నిష్పాదయతి జ్ఞేయో భాగవతో హి సః.

౧౪౫

నారయో యస్య సుస్నిగ్ధా న చోదాసీనవృత్తయః
పశ్యతస్సర్వమేవేదం విష్ణుం భాగవతస్స హి.

౧౪౬

సుతప్తేనేహ తపసా యజ్ఞైర్వా బహుదక్షిణైః

తాం గతిం న నరా యాన్తి యాం తు భాగవతా నరాః.

౧౪౭

యోగచ్యుతైర్భాగవతై ద్వైవరాజశ్చతక్రతుః

అవాప్నోరీక్ష్యతే వజ్రీ కిము యే యోగపారగాః.

౧౪౮

యజ్ఞ నిష్పత్తయే వేదా దేవా యజ్ఞ పతేః కృతే
తత్తోషణాయ యతతే స హి భాగవతస్సృతః.

౧౪౯

యేన సర్వాత్మనా భక్త్యా విష్ణే భావో నివేశితః

యుక్తత్వాత్కృతకృత్యత్వాత్స హి భాగవతస్సృతః.

౧౫౦

వ్రతినాం యజ్ఞ పురుషః పూజ్యో విష్ణురసంశయః

స్త్రీ యశ్చ స్వం చ భర్తారమృతే పూజ్యన్న దైవతమ్.

౧౫౧

భర్తుర్నహస్థస్య సతః పూజ్యో యజ్ఞపతిర్హరిః

వైఖానసానామారాధ్యస్తపోభిర్మధుసూదనః.

౧౫౨

ధ్యేయః పరివ్రాజకానాం వాసుదేవో మహాత్మనామ్
ఏవమాశ్రమిణాం విష్ణుస్సర్వేషాం చ పరాయణమ్.

౧౫౩

న దానైర్నతపోభిశ్చ ప్రీయతే భగవాన్ హరిః.

వర్ణాశ్రమాచారవతా యథా స పరితుష్యతి.

౧౫౪

వర్ణాశ్రమాచారవతా పురుషేణ పరః పుమాన్

విష్ణురారాధ్యతే పన్థా నాన్య స్తత్తో షకారకః.

౧౫౫

అత్రానుక్తేషు దోషేషు ప్రాయశ్చిత్తం ప్రవక్ష్యతే

పాండరీకాగ్ని మాసాద్య పరిషిచ్య చ పావకమ్.

౧౫౬

షట్పుత్వో వైష్ణవం తద్వచ్చతుష్టుత్వశ్చ వ్యాహృతీః

అష్టాక్షరం చాష్టకృత్వస్తథా చ ద్వాదశాక్షరమ్.

౧౫౭

హుత్వా ద్వాదశకృత్వస్తు విష్ణుసూక్తం చ పౌరుషమ్

ఏకాక్షరాదిసూక్తం చ శ్రీభూసూక్తద్వయం హునేత్.

౧౫౮

దేవం సంస్నాప్య చాభ్యర్చ్య హవిస్సమృజ్ఞి వేదయేత్,

అనేన విధినా తత్ర శాన్తిర్భవతి శోభనా

౧౫౯

మహాదోషేషు చ పునరుక్తహోమైస్సహైవ తు

పారమాత్మికమింకారద్యష్టాశీతిం విశేషతః.

౧౬౦

హుత్వా చ సర్వదైవత్యమష్టాభిశ్చ శతైర్వై :

దేవం సంస్నాప్య చాభ్యర్చ్య హవిస్సమృజ్ఞి వేదయేత్.

౧౬౧

ఇతి శ్రీ వైఖానసే భగవచ్ఛాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం

ప్రకీర్ణ ౭ ధికారే త్రింశో ౭ ధ్యాయః.

అధైక త్రింశో_ ధ్యాయః :

సంప్రోక్షణత్రయమ్.

అతఃపరం ప్రవక్ష్యామి సంప్రోక్షణ త్రయంహరేః
అథ వక్ష్యామి తత్రోక్తప్రాయశ్చిత్తస్య సంగ్రహమ్
జలసంప్రోక్షణం చైవ లఘుసంప్రోక్షణం తథా.

౧

మహాసంప్రోక్షణం చేతి ప్రాయశ్చిత్తం త్రిధా స్మృతమ్
నిమిత్తే సమనుప్రాప్తే జ్ఞాత్వా గౌరవలాఘవమ్.

౨

వక్ష్యమాణక్రారేణ సద్యస్సంప్రోక్షణం చరేత్
సంప్రోక్షణవిధానస్య న కాలనియమస్సృతః .:

౩

న కుర్యాన్మాసనక్షత్ర తిథివారాద్యవేక్షణమ్
తస్మాన్నిమిత్తే సంప్రాప్తే సద్యస్సంప్రోక్షణం చరేత్.

౪

దేశకాలాద్యవేక్షాయా నిమిత్తే సతి గౌరవమ్

బహుబేరేషు చైకస్మిన్ స్థావరే జంగమే ౨థ వా.

౫

అర్చనాయాం విహీనాయాం కాలా ౨తీతే విపర్యయే
నిర్మాల్యపూజనే చైవ నివేదితనివేదనే.

౬

ఏకాహే ౨ప్యర్చనాహీనే నిత్యస్నాపనవర్తనే
బలిహోమాదిహీనే చ నిత్యోత్సవవివర్తనే.

౭

ప్రాకారాభ్యంతరే ప్రాప్తే ప్రమాదాదశుభే సతి
అస్పృశ్యాగమనే తత్ర చండాలాద్యైః ప్రవేశనే.

౮

శ్వకుక్కుట వరాహోష్ఠగర్దభానాం ప్రవేశనే
ఉదక్యయా సూతికయా పాషండాద్యైరథాపి వా.

౯

కుండగోళవ్రతభ్రష్టతురుష్కాదిప్రవేశనే

అన్యసూత్రద్విజైస్సుష్టే మోహదజ్ఞానతో ౭పివా.

౧౦

మహావాతహతే బింబే సంసిక్తే వర్ష బిందుభిః
విణ్మూత్రరుధిరస్రావే బహుజల్పే చ మైథునే.

౧౧

ఏవమాదినిమిత్తే తు జలసంప్రోక్షణం చరేత్
నైవాసంప్రోక్షితే బింబే హరిర్వసతి నిశ్చయః.

౧౨

తస్మాద్బింబవిశుద్ధ్యర్థం సంప్రోక్ష్యైవ సమర్చయేత్

దోషాధిక్యే సముత్పన్నే లఘుసంప్రోక్షణం చరేత్.

౧౩

రాష్ట్రక్షోభే చ దుర్భిక్షే తంత్రసంకరదూషణే
శూద్రైర్వా ౭థానులోమైర్వా పాపంధైర్భ్రమితైరపి.

౧౪

ఉదక్యయా సూతికయా పతితైర్వా ౭థ పాతకైః
చండాలాద్యైః ప్రవిష్టే చ గర్భాగారే విశేషతః.

౧౫

సూతైర్వా కుండగోలాద్యైస్తథా దేవలకాదిభిః
శ్వకుక్కుట వరాహాద్యైః ప్రవిష్టే గార్ద భాదిభిః.

౧౬

ఉలూకగృధ్రకాకాద్యైః ప్రవిష్టే ౭ వృద్ధహే తథా
తురుష్కాద్యైః ప్రవిష్టే వా శుక్రణోణిత యోరపి.

౧౭

విణ్మూత్రాదేర్విసర్గే వాగర్భాగారే ౭ర్థమండపే
త్ర్యహోదూర్ఘం విహీనే తు పూజనే దీపవర్జనే.

౧౮

ఏకరాత్రమతిక్రమ్య దేవేగ్రామాంతరస్థితే
అగ్నిదాహే ౭శనీపాతే గర్భాగారే ౭ర్థమండపే.

౧౯

అన్యసూత్ర్యర్చితే బింబే స్పృష్టే వా బుద్ధిపూర్వకమ్
అన్యైరనుక్షైర్దోషైశ్చ లఘుసంప్రోక్షణం చరేత్.

౨౦

మహానిమిత్తే సంప్రాప్తే మహాసంప్రోక్షణం చరేత్

- ద్వాదశాహోత్సమారభ్య వత్సరాంతం విధానతః. ౨౦
- హీనాయామర్చనాయాం చ నిత్యే నైమిత్తికే తథా
క్రియాహీనే విపర్యాసే హీనే మాసోత్సవాదికే. ౨౧
- నిత్యస్నానహీనే ఽపి మాత్రాదానవిహీనకే
బలిహోమాదిహీనే చ సంప్రాప్తే శాస్త్రసంకరే. ౨౨
- ఏవమాదిషు హీనేషు వత్సరాంతం ప్రమాదతః
పర్వదాం పరివారాణామాశ్రితాలయసేవినామ్. ౨౩
- ధ్వజారోహణపూర్వం తు కృతే కాలోత్సవాదికే
విప్రాదిమరణే ప్రాప్తే దేవాగారే విశేషతః. ౨౪
- గర్ద భా ఽశ్వలులాయోష్టశ్వసూకరముఖే మృతే
గజాదిమృగనాశే చ దేవాగారే ప్రమాదతః. ౨౫
- చండాలాద్యన్యజాతీనాం మరణే వా విశేషతః
శూద్రైర్వాధానులోమైర్వా పాషండైః పతితాదిభిః. ౨౬
- సంస్పృష్టే వైష్ణవే బింబే తురుష్కాద్వైర్మలిముచ్చైః
స్పృష్టే చండాలకాద్వైర్వా మహాపాతకదూషితైః. ౨౭
- విమానే ఽశనిపాతే వా మహోల్కాపతనే ఽపి వా
లోహితోపలవర్షే చ పాంసువర్షే విశేషతః. ౨౮
- భూకంపాచ్చలితే బింబే వల్మీకస్య సముద్భవే
శిథిలీభవనే వాపి చాష్టబంధే విశేషతః. ౨౯
- జ్వరే స్తంభాదిపతనే దేవాగారేన వీక్యతే
అగ్నిస్పర్శే చ బేరస్య మనుష్యప్రసవే తథా. ౩౦
- సుధాకర్మణి సర్వత్ర గర్భ గేహాదికే పునః

బింబేషు గర్భగోపే వా కృమికీటాదిదర్శనే. ౩౨

హసనే రోదనే చైవ భాషణే చ విశేషతః
స్వేదశోణితయోర్వాపి దర్శనే వర్ణసంక్షయే. ౩౩

విమానే మండపే వా ౭థ యత్ర కుత్రాపి వా హరేః
దేవాగారే సముత్పన్నే దోషేష్వేతేషు వా పృథక్. ౩౪

దుర్భిక్షే రాష్ట్రసంక్షోభే దుర్నిమిత్రేషు చైవ హి
దుస్స్వప్నే భూమికంపే వా పరరాజాద్యుపద్రవే. ౩౫

భూగుప్తే చోద్భుతే బింబే చిరమన్యాలయే స్థితే
అతిక్రమ్య త్రిరాత్రం తు దేవే గ్రామాంతరే స్థితే. ౩౬

కుండగోలకసూతాద్వైర్దీక్షితైరర్చనే కృతే
అనుక్తాని చ సర్వాణి దురితాన్యద్భుతాని చ. ౩౭

దృష్ట్వా తు యజమానశ్చ యే తత్పరిసరే జనాః
గ్రామస్థితా జనాశ్చైవ రాజా రాష్ట్రం చ యత్నతః. ౩౮

జ్ఞాత్వా శాస్త్రోక్తవిధినా దోషజం భక్తితః ఫలమ్
మహాసంప్రోక్షణం కుర్యాన్మహాదోషాపనుత్తయే. ౩౯

మహాదోషేషు సర్వత్ర మహాశాన్తిర్నిధీయతే
పూర్వం స్థాపితబింబస్య న సాధారణహేతునా. ౪౦

స్యాత్పునస్థాపనం తస్మాన్మహాసంప్రోక్షణం చరత్
మహాసంప్రోక్షణవిధేర్నూతనస్థాపనస్య చ. ౪౧

స్వల్పో భేద ఇతి ప్రోక్తమృషిభిః కాశ్యపాదిభిః

జలసంప్రోక్షణవిధిం ప్రవక్ష్యామి తపోధనాః. ౪౨

యజమానా ౭భ్యనుజ్ఞాతో గురుస్సాత్త్వా విధానతః

ఆలయాభిముఖే వా ఽపి దక్షిణే వా మనోరమే.

౪౩

స్థండిలే సైకతే శుద్ధే పుణ్యాహోగ్నిముఖాత్పరమ్
వాస్తుహోమావసానే చ దోషదుష్టం తు యత్ స్థలమ్.

౪౪

పర్యగ్నిపంచగవ్యాభ్యాం సంస్కృత్య విధినా బుధః
బింబం పురుషసూక్తేన కలశైరభిషిచ్య చ.

౪౫

షట్ద్రోణధాన్యరాశౌ తు పంచకుంభాన్నిధాయ చ
వస్త్రయుగ్మేన సంవేష్ట్య ప్రతిమాస్తేషు నిక్షిపేత్.

౪౬

నాళికేరామ్రపత్రాద్వైరలంకృత్య పృథక్ ఘటాన్
పంచసూక్తం జపిత్వైవ పంచశాన్తిభిరేవ చ.

౪౭

పంచమూర్తిభిరావాహ్య సమభ్యర్చ్యా ఽష్టవిగ్రహైః
పశ్చాదగ్నిం పరిస్తీర్య పంచసూక్తం హునేత్సుధీః

౪౮

ఈంకారాదీంశ్చ జాహుయాదష్టాశీతిమతః పరమ్
పంచవారుణమంత్రైశ్చ మహావ్యాహృతిభిస్సహ.

౪౯

పశ్చాదగ్నిం విసృజ్యైవ గురవే దక్షిణాం దదేత్
నిష్కాహీనసువర్ణం చ వస్త్రాభరణకుండలాన్.

౫౦

పశ్చాత్కుంభజలేనైవ ప్రోక్షయిత్వా సమన్తకమ్
ప్రభూతం చ నివేద్యైవ నిత్యార్చనమథా ఽచరేత్

౫౧

అనేన విధినా దోషో నశ్యత్యేవ న సంశయః
తద్భింబే దేవసాన్నిధ్యం భవేదిత్యాహ చాంగిరాః

౫౨

ఏతావానేవ సంప్రోక్తో జలసంప్రోక్షణక్రమః

లఘుసంప్రోక్షణం కుర్యాద్యజమానేన వై గురుః

౫౩

యథార్హం పూజితః పూర్వమారంభదివసాదధః

త్ర్యహే వా ద్వియహే వాపి కృత్వా చైవాంకురార్పణమ్. ౫౪

ఔపాసనాగ్నో శ్వేభూతే వాస్తుహోమం విధాయ చ
పర్యగ్నిపంచగవ్యాభ్యాం శోధయిత్వా సమంతతః. ౫౫

అభిషిచ్య చ దేవేశమష్టోత్తరశతైర్హైటైః
శోధయిత్వా విధానేన వస్తువాస్తుపరిచ్ఛదాన్. ౫౬

పశ్చాత్పద్మాగ్నిమాసాద్య కృత్వాపూరం విధానతః
కుంభపూజాం తతః కుర్యాత్సమ్యక్ ధ్యానయుతో గురుః. ౫౭

ద్వాత్రింశత్ప్రస్థసంపూర్ణాన్ కుంభానాహృత్య శోభనాన్
తంతునా వేష్టయిత్వా తు తోయైరాపూర్య మంత్రతః. ౫౮

షడ్భారధాన్యరాశౌ తు వేద్యాం సప్తదశ క్రమాత్
వస్త్రయుగ్మేన సంవేష్ఠ్య ప్రతిమాస్తేషు నిక్షిపేత్. ౫౯

నిష్కృత్రయకృతాంస్తత్ర నవ రత్నాని యత్నతః
రత్నాలాభే సువర్ణం వా ప్రత్యేకం నిక్షిపేద్దటే. ౬౦

గంధపుష్పైస్సమభ్యర్చ్య నాళికేరామ్రపల్లవైః
ఆయుధైః పంచభిస్తద్వత్తోరణైరష్టమంగలైః. ౬౧

అలంకృత్య గురుర్దీమాన్ స్పృష్ట్వా కూర్చేన తాన్ ఘాటాన్
పంచసూక్తం పంచశాన్తిం తతో ద్వాదశసూక్తకమ్. ౬౨

సారస్వతాదిసూక్తం చ దిక్పూక్తాః పంచవారుణమ్
స్వస్తీసూక్తం జపిత్త్వేన తథైవౌషధిసూక్తకమ్. ౬౩

నవమూర్తిభిరావాహ్య దేవీభ్యాం సహ పార్షదైః
ద్వాత్రింశద్విగ్రహైస్సమ్యగభ్యర్చ్య తు నివేదయేత్. ౬౪

పౌండరీకాగ్నిమాసాద్య పరిషిచ్య చ పావకమ్

- పంచసూక్తేన జాహుయాద్వ్యాపకత్రయమన్తతః. ౬౫
- అష్టోత్తరశతం తద్వదష్టావింశతిరేవ వా
ఈంకారాదీంశ్చ జాహుయాదష్టాశీతిమతః పరమ్. ౬౬
- ధాతాదిం మూలహోమం చ పంచవారుణమేవ చ
హుత్వా కూష్మాండహోమం చ పారమాత్మికమేవ చ. ౬౭
- పంకజైర్బిల్వపత్రైర్వా విష్ణుగాయత్రియా తతః
అష్టోత్తరశతం హుత్వా పశ్చాదగ్నిం విసర్జయేత్. ౬౮
- పశ్చాద్గురుః పూజితస్సన్ వస్త్రాభరణకుండలైః
కుంభమాదాయ శిరసా గ్రామమాలయమేవ వా. ౬౯
- ప్రదక్షిణం పరీత్యా ౭థ దేవదేవస్య సన్నిధౌ
కూర్చేనాదాయ తత్తోయం ప్రోక్షయేత్పంచమూర్తిభిః. ౭౦
- “శుచీ వో హవ్య” మంత్రేణ ప్రోక్షయేత్సర్వమన్దిరమ్
ఉపచారైస్సమభ్యర్చ్య “క్షమ” స్వేతి ప్రణమ్య చ. ౭౧
- మహాహవిః ప్రభూతం వా దేవేశాయ నివేదయేత్
బ్రాహ్మణానాం సహస్రం చ భోజయేద్గురుణా సహ. ౭౨
- గురవే దక్షిణాం దద్యాత్సువర్ణం పంచనిష్కకమ్
ప్రదద్యాద్భూమిమిష్టాం చ ప్రోన్మిషత్సస్యమాలినీమ్. ౭౩
- దశదానం తతః కృత్వా నిత్యార్చనమథా ౭చరేత్
ఏవం యః కురుతే భక్త్యా లఘుసంప్రోక్షణం హరేః. ౭౪
- విష్ణుసాన్నిధ్యమాప్నోతి దోషశాంతిశ్చ జాయతే
రాజరాష్ట్రాభివృద్ధిశ్చ జగత్పుష్టికరం భవేత్. ౭౫
- లఘుసంప్రోక్షణవిధిర్మయా ప్రఖ్యాపితః కిల

కాశ్యపాద్వైశ్చ మునిభిరేవమేవ ప్రచోదితః.

౭౬

మహాసంప్రోక్షణవిధిం: విశేషో వక్ష్యతే మయా

జలాధివాసరహితం నేత్రోన్మీలనవర్జనమ్

౭౭

ప్రతిష్ఠోక్తవిధానేన సర్వం పూర్వవదాచరేత్

నేత్రయోస్తేజసే తద్వద్వష్టిదోష విశేషతః.

౭౮

జలాధివాసనం కుర్యాదక్షోరున్మీలనం పునః

మహాశాంతివిధానస్య విశేషో ౭౮ ప్రకీర్తితః.

౭౯

జంగమప్రతిమాస్పర్శ్యా అధివాసపురస్సరమ్

ప్రోక్షయిత్వా విధానేన దేవం పూర్వవదర్చయేత్.

౮౦

మహానిమిత్తే సంప్రాప్తే యజమానార్థితో గురుః

ప్రతిష్ఠోక్తదినే విద్వాన్ ఋత్విగ్నిర్ల లక్షణాన్వితైః

౮౧

వస్త్రైరాభరణైశ్చాపి పూర్వోక్తమివ భూషితః

ప్రోక్షణాదివసాత్పూర్వమంకురార్పణమాచరేత్.

౮౨

ద్రవ్యాణ్యపి సుసంభృత్య యాగశాలాం ప్రవిశ్య చ

కదళీపూగమాలాద్యైః పతాకాద్యైరలంకృతామ్.

౮౩

తన్మధ్యే కల్పయేద్వేదిం శయనార్థం విధానతః

తస్యాస్తు పూర్వదిగ్భాగే కుంభవేదిం సలక్షణమ్.

౮౪

పరితశ్చ ౭గ్ని కుండాంశ్చ పౌండరీకం చ కారయేత్

దేవాలయం చ సంశోధ్య మృష్టసిక్తోపలేపనైః.

౮౫

ఆచార్యస్సుప్రసన్నాత్మా యజమానార్థితో ముహుః

స్నాత్వా స్నానవిధానేన గాయత్రీం చ సహస్రశః.

౮౬

జప్త్వా ద్వాదశసూక్తాని పుణ్యాహమపి వాచయేత్

వాస్తుహోమం తతః కృత్వా కుండే త్వోపాసనే గురుః.

౮౭

పర్యగ్నిపంచగవ్యాభ్యాం సంశోధ్యైవ చ సర్వతః
గార్హ పత్యాదికుండేషు క్రమాదాఘారమాచరేత్.

౮౮

పక్వబింబసమాకారఘటానాం పంచవింశతిమ్
తంతునా త్రివృతా వేష్ట్య శోధయిత్వా సుధూపితాన్.

౮౯

ఆదాయ మంత్రవద్దివ్యం జలమాహృత్య యత్నతః
పూతాభిరద్భి రాఘార్య నాశికేరామపల్లవైః

౯౦

అలంకృత్య తథా కూర్చైర్గంధపుష్పాక్షతాదిభిః
యవైర్వా హ్రీహిభిర్వాఽథ వేద్యాం ద్వాదశభారకైః

౯౧

ఆస్తీర్య తేషు సంస్థాప్య పృథగ్వస్త్రేణ వేష్టయేత్
సౌవర్ణప్రతిమాస్తత్ర పంచనిమ్మకృతాః పృథక్.

౯౨

గజకూర్మాదిరూపాణి నవరత్నాది చ క్షిపేత్
ధ్యానమార్గేణ కుంభేషు మధ్యమాదిషు చ క్రమాత్.

౯౩

నవమూర్తిక్రమేణైవ మంత్రేణావాహయేద్గురుః
వేద్యధస్తేషు కుంభేషు చేం ద్రాదీనష్టదిక్పతీన్.

౯౪

ఆవాహ్య గంధపుష్పాద్వైస్సమభ్యర్చ్య నివేదయేత్
సహస్రకలశైస్సాప్య స్నాపనోక్తప్రకారతః

౯౫

సౌవర్ణం కౌతుకం బద్ధ్వా ప్రతిష్ఠోక్తవిధానతః
శయ్యావేదిం సమభ్యుక్ష్య పంచతల్పాన్ ప్రకల్ప్య చ.

౯౬

శాలివ్రీహియవైశ్చాపి షడ్భారైశ్చ పృథక్ పృథక్
తదర్ధైస్తండులైశ్చాఽథ తదర్ధైశ్చ తిలైస్తథా.

౯౭

ఉపర్యుపరి చాస్తీర్య చర్మజాదీన్ సమాస్తరేత్

శయనే శాయయేద్వేద్యామౌత్సవం బింబముక్తవత్. ౯౮

కూర్చాధివాసం కుర్వీత ధ్రువమాత్రం యది క్రమాత్
వేదావధ్యాపయేద్దిక్షు “ఋచాం ప్రాచీ” రితి శ్రుతిః. ౯౯

గార్హపత్యాదికుండేషు ప్రతిష్ఠాక్తవిధానతః
ఋత్విగ్భిః కారయేద్దోమం తత్తద్దైవత్యపూర్వకమ్. ౧౦౦

గురుస్సభ్యాగ్నిమాసాద్య పరిషిజ్య చ పావకమ్.
పంచసూక్తం క్రమేణైవ మహావ్యాహృతిపూర్వకమ్ ౧౦౧

వ్యాపకత్రయమంత్రం చ విష్ణుగాయత్రియా పునః
అష్టోత్తరశతం హుత్వా వ్యాహృత్యా చ తథైవ చ. ౧౦౨

తతో ౭భ్యాగ్నిం సమాసాద్య పంచసూక్తైస్సహైవ తు
ధాతాదిమూలహోమం చ పంచవారుణసంయుతమ్. ౧౦౩

మహాశాంతుక్తమంత్రాశ్చ త్రిరావర్త్య హునేత్తతః
కుంభవేదిం సమాసాద్య సమభ్యర్చ్యా ౭ష్టవిగ్రహైః ౧౦౪

స్పృష్ట్వా కూర్చేన తత్కుంభాన్ ఋత్విగ్భిస్సహ వై గురుః
ఆత్మసూక్తం జపిత్వైవ పంచసూక్తమతః పరమ్ ౧౦౫

స్పృశ్తిసూక్తం చ దౌర్గం చ రాత్రిమేకాక్షరం తథా
అష్టదిక్పాలసూక్తాని పంచశాంతిమతః పరమ్. ౧౦౬

“ఆపో హిరణ్యవర్ణా” భ్యాం పావమానీభిరేవ చ
జప్త్వా ద్వాదశసూక్తం చ తతస్సభ్యా ౭నలే క్రమాత్. ౧౦౭

హోత్రప్రశసనం కుర్యాత్సర్వం హోతా తు పూర్వవత్
చతుర్ముర్తిక్రమేణైవ సహస్రాహుతినా సహ. ౧౦౮

“యద్దేవా” ద్యైశ్చ కూశ్మాండైస్సర్వదైవత్యమన్తైః

- హుత్వా తు దోషశాన్త్యర్థం లాజైస్తద్వత్తిలైరపి. ౧౦౯
- సాపూపైర్విష్ణుగాయత్ర్యా హుత్వా కుండేషు పూర్వవత్
అష్టోత్తరశతం తద్వదష్టావింశతి రేవ వా. ౧౧౦
- పరిషేకం తతః కృత్వా పాండరీకే విశేషతః
పద్మైర్వా బిల్వపత్రైర్వా విష్ణుగాయత్రియా తతః ౧౧౧
- అష్టోత్తరసహస్రం తు ఘృతేనాఘృత్య వై హునేత్
పారమాత్మికమంత్రైశ్చ ఈంకారాద్వైశ్చ యత్నతః. ౧౧౨
- అష్టాశీతిం తతో హుత్వా మహావ్యాహృతిపూర్వకమ్
హుత్వా తద్దోషనాశాయ రాజరాష్ట్రాభివృద్ధయే. ౧౧౩
- సభ్యాగ్నిం పాండరీకాగ్నిం హిత్వాన్యేష్వంతహోమకమ్
* * * ౧౧౪
- నృత్రగీతాదివాద్యైశ్చ రాత్రిశేషం నయేద్గురుః
ప్రాతస్సాత్త్వా విధానేన కలశైస్సృజనం చరేత్. ౧౧౫
- పంచసూక్తైశ్చ సంస్థాప్య పంచశాన్తిసమస్వితమ్
పశ్చాద్దేవమలంకృత్య సువస్త్రాభరణాదికైః. ౧౧౬
- గంధపుష్పైస్సుగంధైశ్చ యావన్నేత్రమనఃస్థియమ్.
ముహూర్తే సమనుస్రాప్తే కుంభమాదాయ దేశికః. ౧౧౭
- స్వస్తిసూక్తం జపన్ గ్రామమాలయం వా ప్రదక్షిణమ్
కృత్వా దేవాగ్రతః కుంభం ధాన్యపీఠే నివేశయేత్. ౧౧౮
- యజమానేన శక్త్యా వై గురుస్సంపూజితస్తదా
కుర్యాదనంతరోక్తాంశ్చ సంస్కారాన్ భగవత్ప్రియాన్. ౧౧౯
- వస్త్రైరాభరణైశ్చుభ్రైః కుండలైశ్చ విశేషతః

యజమానస్సుసంపూజ్య పశుభూమ్యాదిభిర్గురుమ్. ౧౨౦

గురవే దక్షిణాం దద్యాన్నిష్కాణామేకవింశతిమ్
ఋత్విగ్భ్యశ్చ తథా దద్యాత్సుప్రీతో భగవాన్ హరిః. ౧౨౧

గురుః పశ్చాత్సమావాహ్య సమభ్యర్చ్యాష్టవిగ్రహైః
మహాహవిర్నివేద్యైవ పాయసాపూపసంయుతమ్. ౧౨౨

సాజ్యం సవ్యంజనం దత్వా ముఖవాసం నివేదయేత్
పుష్పాంజలిం తతో దత్వా “క్షమ” స్వేతి ప్రణమ్య చ. ౧౨౩

సహస్రం బ్రాహ్మణానాం చ భోజయేచ్ఛాంతిహేతవే
దశదానం విశేషేణ దేవప్రీతికరం భవేత్. ౧౨౪

ఏవమాద్వాదశాబ్దాత్తు ప్రతిష్ఠామాచరేత్తతః
పునస్థాపనసంస్కారాత్ప్రాయశ్చిత్తం న హేతరత్. ౧౨౫

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన శాస్త్రోక్తం సర్వమాచరేత్
ఏవం యః కురుతే భక్త్యా విష్ణోస్సంప్రోక్షణత్రయమ్. ౧౨౬

ప్రతిష్ఠాఫలమాసాద్య వైష్ణవం లోకమాఘ్నయాత్

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్ఛాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం

ప్రకీర్ణ ౭ ధికారే ఏకత్రింశో ఽధ్యాయః.

అథ ద్వాదశోఽధ్యాయః.

ప్రకీర్ణకమ్.

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి జ్యేష్ఠాయాముత్సవక్రమమ్
జ్యేష్ఠే మాసి తు సంప్రాప్తే జ్యేష్ఠానక్షత్ర సంయుతే.

౧

విష్ణోరేవ విశేషస్సౌత్సుగంధం తైలమాహరేత్
తైలక్రమం ప్రవక్ష్యామి శ్రుణుధ్వం మునిపుంగవాః.

౨

యాగశాలాం ప్రకల్ప్యైవ సర్వాలంకారసంయుతామ్
సభ్యం చ పౌండరీకం చ కారయిత్వా సలక్షణమ్.

౩

తద్దినస్య తు పూర్వేద్యుష్టుతీయేషంచమే శిషివా
సప్తమేఽహని వా చాపి అంకురాద్భణమాచరేత్.

౪

ఆఘారం విధివత్కృత్వా సర్వ కార్యమతః పరమ్
వేద్యాస్తథోత్తరే పార్శ్వే భూమ్నామంటపమాచరేత్.

౫

చతుస్తాలప్రమాణేన విస్తారం నిమ్న మేవ చ
నిమ్నేతు విన్యసేద్భాండం ద్విద్రోణపరిమాణకమ్.

౬

“భూః ప్రతి” స్థేతి మంత్రేణ నిమ్నే భాండం సునిక్షిపేత్
మలయాగురుదారూణి దేవదారు తథైవ చ.

౭

యాని చాత్ర సుగంధీని దేవయోగ్యాని తాని వై
గుగ్గులుం చ సమాహృత్య మర్దయిత్వాఽసకృత్ సకృత్.

౮

విష్ణుఽగ్రాయత్రియా భాండే తాని ద్రవ్యాణి నిక్షిపేత్
శరావేణ పిథాయాఽథ మృదా చ పరిలేపయేత్.

౯

గోకరీషాణి కాష్ఠాని తస్యోపరి వినిక్షిపేత్

- మందాగ్నినా పచేత్తత్తు యావత్తైలాగమం భవేత్. ౧౦
- తావత్కాలం పచేద్విద్వాన్ తైలమాహృత్య సంభృతమ్
వాసితాని తు వస్తాని పరిహృత్య తు తత్ర వై. ౧౧
- సుగంధితైలభాండం చ ధాన్యపీఠోపరి న్యసేత్
పూర్వోక్తేనైవ మంత్రేణ తంతునా పరివేష్టయేత్. ౧౨
- పితౄన్ సోమం తథా ౭భ్యర్చ్య వనస్పతిమతః పరమ్
తైలే తస్మిన్ విధానేన అర్హ్యంతమభిపూజయేత్. ౧౩
- వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ నరసూక్తం తథైవ చ
జప్త్వా తు విష్ణుగాయత్రీమష్టోత్తరసహస్రకమ్. ౧౪
- ఆచార్యస్థురితో గత్వా సభ్యాగ్నేస్తు సమీపతః
ద్వితాలవిస్తృతం వృత్తం చతురంగులమున్నతమ్. ౧౫
- కూర్మాకృతివదాకారం బిల్వాద్యైః పరికల్పితమ్
* * * ౧౬
- ప్రతిష్ఠాయాముత్సవే చ జపహోమార్చనాదిషు
దేవకార్యేషు సర్వేషు తథాన్యేషు చ కర్మసు ౧౭
- కూర్మపీఠం తు గృహ్ణీయాదన్యథా నిష్ఫలం భవేత్
ఆసీనః కూర్మపీఠే తు సభ్యా ౭గ్నౌ జాహుయాత్తథా. ౧౮
- వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ నరసూక్తం తథైవ చ
జాహుయాత్సర్వదైవత్యం పారమాత్మికమేవ చ. ౧౯
- మహావ్యాహృతిభిర్హుత్వా అంతఃసోమం సమాచరేత్
ప్రణిధ్యాం శంఖపాత్రే వా అగ్నిమారోపయేత్సుధీః? ౨౦
- తైలస్యా ౭లేపనాత్పూర్వం ధ్రువాదగ్నిం సమాహరేత్.

- ప్రస్వస్త్రకుండలాద్వైశ్ర ఆచార్యం పూజయేత్తతః. ౨౧
- పరిచారకమాహూయ యథార్హం పూజ్య తం తతః
ఉష్ణీషం ధారయిత్వా తం పరిచారకమూర్ధని. ౨౨
- సుగంధితైలభాండం తు యత్నేనా ౭పి వినిక్షిపేత్
శనైశ్శనైశ్చ గత్వా తు సర్వవాద్యసమన్వితమ్. ౨౩
- సర్వాలంకారసంయుక్తం బ్రహ్మఘోషసమన్వితమ్
వీధిం ప్రదక్షిణీకృత్య దేవస్యా ౭గ్రే తు నిక్షిపేత్ ౨౪
- అర్హ్వాస్తమభిపూజ్యైవ దేవేశం సంప్రణమ్య చ
వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ నరసూక్తం జపేత్కృమాత్. ౨౫
- తైలేనాలేపయేద్దేవమాచార్య స్థురితస్తథా
దేవీభ్యాం చ తతః పశ్చాత్తత్తన్మంత్రేణ లేపయేత్. ౨౬
- సర్వేషాం పరివారాణాం తత్తన్మంత్రైశ్చ కారయేత్
ఆచార్య స్థురితో గత్వా చౌత్సవస్య సమీపతః. ౨౭
- ‘పరిలిఖిత’మితి మంత్రేణ కవచం పరిశోధయేత్
జీర్ణే భిన్నే చ కవచే శిల్పినైవ సుసన్నయేత్. ౨౮
- ప్రక్షాల్య పంచగవ్యేన జలేన పరిశోధయేత్
కృత్వా ౭పి వాస్తుశుద్ధిం చ యథోక్తం నిష్కృతిం చరేత్. ౨౯
- విష్ణోర్ము కాదిమంత్రైశ్చ సందధ్యాత్కవచం తథా
దృఢీకృత్య తు పూర్వోక్తం యత్నేన పరికల్పయేత్. ౩౦
- సహస్రకలశైర్దేవం స్నాపయిత్వా యథావిధి
నిత్యపూజావిధానేన దేవమారాధ్య పూర్వవత్. ౩౧
- మహాహవిః ప్రభూతం వా పాయసం చ నివేదయేత్

“క్షమస్వే”తి వదన్ భూయః ప్రణమేత్పురుషోత్తమమ్.

౩౨

బ్రహ్మహోషం తతః కుర్యాద్దద్యాదాచార్యదక్షిణామ్.

దినే పక్షే చ మాసే చ తథా సంవత్సరే చరేత్.

౩౩

యద్యద్రూపం తథాధ్యాయేత్తత్తద్భింబేషు యోజయేత్

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన బింబరక్షాం సమాచరేత్

౩౪

* * *

పవిత్రారోపణమ్.

అథ వక్ష్యే విశేషేణ పవిత్రారోపణం హరేః

౩౫

సర్వదోషోపశమనం సర్వయజ్ఞఫలప్రదమ్

సర్వకామప్రదం చైవ సర్వతుష్టికరం పరమ్.

౩౬

సర్వలోకస్య వృద్ధ్యర్థం సర్వలోకస్య శాన్తిదమ్

యద్యన్మంత్రక్రియాహీనం ద్రవ్యహీనం చ యత్కృతమ్.

౩౭

తద్దోషశమనాయైవ పవిత్రారోపణం చరేత్

పవిత్రారోపణే హీనే యా పూజా నిష్ఫలా భవేత్.

౩౮

సంక్షోభో జాయతే తత్ర తస్మాద్యత్నేన కారయేత్

ఆషాఢే శ్రావణే మాసి ప్రాప్తపద్మాం విశేషతః.

౩౯

ద్వాదశ్యాం శుక్లపక్షే తు విష్ణుపంచదినే ౭థ వా

సంసర్పమధిమాసం చ తిథివారం చ శూన్యకమ్.

౪౦

దశమ్యేకాదశీమిశ్రం తద్దినం చ వివర్ణయేత్

హరితిధ్యాం చ నిర్దుష్టే పవిత్రారోపణం శుభమ్.

౪౧

నవాహం వా ౭థ సప్తాహం పంచాహమథ వా త్ర్యహమ్

ఉక్తలక్షణసంపన్నమాచార్యం వరయేత్కృమాత్.

౪౨

ఋత్విజో వరయేత్తద్వచ్చిష్యాం శ్చ వరయేత్తతః
తద్దినాత్పూర్వరాత్రౌ తు దేవేశం ప్రార్థయేద్గురుః. ౪౩

“భగవతో బలే”నేతి ప్రోచ్య నమ్రాంగస్సుసమాహితః
పాద్యాద్వైశ్చ విశేషేణ దేవమభ్యర్చ్య సత్పరః. ౪౪

ప్రార్థనాసూక్తముచ్చార్య వేదాధ్యయనమారభేత్
పరితో యాగశాలాయాశ్శిష్యైః పరివృతోగురుః. ౪౫

చతుర్ష ద్వారదేశేషు క్రమాత్ప్రాగాదిషు స్వయమ్
చతుర్వేదాదిమంత్రాంశ్చ శక్త్యాధ్యయనమాచరేత్. ౪౬

పుణ్యాహం చ తతః కృత్వా మృత్యుంగ్రహణమాచరేత్.
అంకురానర్పయిత్త్వైవ ముద్గాన్నం చ నివేదయేత్. ౪౭

ఔపాసనాఽగ్నికుండే తు ఆహారం విధివద్యజేత్
వాస్తుహోమం చ ముత్వా తు గవ్యం కృత్వా విధానతః. ౪౮

పర్యగ్ని పంచగవ్యాభ్యాం యాగశాలాం విశోధయేత్
“తమేక నేమి” మిత్యుక్త్వా “ఆమావాజస్య” ఇత్యపి. ౪౯

“తస్తుస్తస్య” స్థితి ప్రోచ్య “యన్నే గర్భ” ఇతీరయన్
షడ్భిశ్చ వైష్ణవైర్మంత్రైర్విష్ణుగాయత్రియా తథా ౫౦

పవిత్రాణి సుసంప్రోక్ష్య విధినా పంచగవ్యకైః
“ప్రతద్విష్ణుస్తవత” ఇతి “ఇదం విష్ణు” రితీరయన్. ౫౧

విష్ణుగాయత్రియా పశ్చాత్పవిత్రం సంప్రణమ్య చ
* * * ౫౨

ఉత్తమం స్వర్ణసూత్రం చ మధ్యమం రౌప్యసూత్రకమ్
కార్పాసమధమం గృహ్య సర్వదోషవివర్జితమ్. ౫౩

సుమంగలీభిర్యగ్మాభిర్భాహ్మణీభిర్విశేషతః
అలాభే కన్యకాభిర్వా నిర్మితం సూత్రముత్తమమ్. ౫౪

గృహ్ణీయాద్భింబమానేన చాష్టోత్తరసహస్రకమ్
గ్రంథయో ౭ంగుష్ఠమాత్రాస్సుస్తాభిర్మాలాం చ కారయేత్. ౫౫

వనమాలా సమాఖ్యాతా విష్ణోః ప్రియతమా భవేత్
విష్ణుసూక్తం చ జప్త్వా తు “అణోరణీయా” నితి బ్రువన్. ౫౬

ప్రోక్ష్య హరిద్రతోయేన “ఇమే ధూ” పేతి ధూపయేత్
చతుర్వేదాదిమంత్రైశ్చ తోరణాద్వైరలంకృతమ్. ౫౭

* * *

సభ్యాగ్నికుండం కృత్త్వైవ ఆహారం విధివద్యజేత్. ౫౮

బింబాధ్వర్ణప్రమాణేన శయ్యావేదిం ప్రకల్పయేత్
తిలతండులదావ్యైశ్చ దాన్యపీఠం ప్రకల్ప్య చ. ౫౯

దర్భాంస్తత్ర సమాస్తీర్య చాండజాదీని చాస్తరేత్
“ప్రతద్విష్ణు” రితి ప్రోచ్య పవిత్రం సన్నిధాయ చ. ౬౦

పంచమూర్తిభిరావాహ్య సమభ్యర్చ్య ప్రణమ్య చ
జప్త్వా ప్రతిసరం మంత్రం ధూపదీపాది దర్శయేత్? ౬౧

“అతో దేవా” దినా పశ్చాద్దేవేశం ప్రార్థయేద్గురుః
పాద్యాదిభిస్సమభ్యర్చ్య ధూపదీపాదిదర్శయేత్. ౬౨

బద్ధ్వా ప్రతిసరం దేవం శ్రీభూమ్యో చ తథైవ చ
ఆచార్యస్వర్ణిజాం చైవ బద్ధ్వాప్రతిసరం తథా. ౬౩

“యద్వైష్ణవం సముచ్చార్య పవిత్రం శయనం చరేత్
సూక్ష్మవస్త్రేణ చాచ్చాద్య చార్పయేత్పుష్పమక్షతమ్. ౬౪

విష్ణుసూక్తం చ గోదానసూక్తం చైవా ౭త్మసూక్తకమ్.

ఏకాక్షరాదిసూక్తం చ వైష్ణవం సూక్తమేవ చ.

౬౫

నృసూక్తం రుద్రసూక్తం చ దుర్గాసూక్తం తథైవ చ

సారస్వతం తథా సూక్తం రాత్రిసూక్తమతః పరమ్

౬౬

“ఋతం చ సత్యం” జప్తైవ “సహస్రశీర్ష”మేవ చ

శ్రీభూసూక్తంచ జప్తైవ కారయేద్దేశికోత్తమః.

౬౭

దశానాం చైవ పంచానాం సూక్తానాం జప ఉత్తమమ్.

మధ్యమం దశసూక్తానాం పంచానామధమం భవేత్.

౬౮

ప్రాగాదిదిక్షు చ తథా విదిక్షు చ చతుర్వపి

క్రమాచ్చాస్తం ఖగాధీశం చక్రం శంఖం తథైవ చ.

౬౯

విమానపాలాంశ్చావాహ్యా సమభ్యర్చ్య విశేషతః

ముద్గాన్షం వినివేద్యైవ ప్రణామం ముహురాచరేత్.

౭౦

సర్వరక్షాకరం చక్రం పవిత్రోపరి చార్చయేత్

నివేదయేత్తదాన్నేన శాస్తాదీనాం బలిం దదేత్.

౭౧

పాదౌ ప్రక్షాళ్య చాచమ్య యథోక్తేన విధానతః

హౌత్రం ప్రశంస్య విధివదావాహన మథాచరేత్.

౭౨

జాష్టాకారం చ కృత్వా తు జాహుయాచ్చ యథాక్రమమ్

హోవయేత్పంచభిస్సూక్తైస్తత్త్వైవత్యమేవ చ.

౭౩

పశ్చాదగ్నిం విస్మజ్యైవ రాత్రిశేషం నయేద్గురుః

తతః ప్రభాతే ధర్మాత్మా స్నాత్వా స్నానవిధానతః.

౭౪

నిత్యపూజా విధేరన్తే దేవేశం ప్రార్థయేద్గురుః

అష్టోత్తరశతైర్దేవం స్నావయేత్కలశైస్తతః.

౭౫

అలంకృత్య చ దేవేశం ధూపదీపాదికం దదేత్

*

*

*

౩౬

“ఉద్యన్త్య”మితి మంత్రేణ పవిత్రం మూర్ధ్ని ధారయన్

సర్వవాద్యసమాయుక్తం తోయధారాపురస్సరమ్

౩౭

ప్రదక్షిణం శనైర్గత్వా దేవా ౭గ్రే సన్నిధాయ చ

“సూర్య” స్థేతి చ మంత్రేణ శతం జప్త్వా తు పల్లవమ్.

౩౮

ఆచార్యస్సుప్రసన్నాత్మా స్వాత్మరక్షాం విధాయ చ

విష్ణుసూక్తం సముచ్చార్య కనిష్ఠాది చ రోపయేత్.

౩౯

పాద్యాద్వైద్యైవమభ్యర్చ్య ముఖవాసాంతమాదరాత్

కుంభాంస్తు సప్త దశ చ అలంకృత్య యథావిధి.

౪౦

వేద్యామారోపయేత్కుంభాన్ స్వస్తికే సన్నిధాయ చ.

శయ్యావేదిం చ తత్రాచార్యం సభ్యకుండం ప్రకల్ప్య చ.

౪౧

అబ్జా ౭గ్నికుండమాగ్నేయ్యామీశే చౌపాసనం తథా

*

*

*

ఔపాసనాగ్నికుండే తు ఆఘారం విధివద్యజేత్

* శయ్యావేద్యాస్తూత్తరే చ త్రిహస్తాయతవిస్తృతామ్.

చతురశ్రాం సమాం కృత్వా యంత్రవేదిం సలక్షణమ్

పంచవర్ణైశ్చేశేణ యంత్రంలిఖ్య మనోహరమ్.

అథ యంత్రం ప్రవక్ష్యామి శ్రుణుధ్వం మునిసత్తమాః.

సర్వరక్షాకరసుదర్శన యస్త్రః :-

ఆదౌ షట్కేణం విలిఖ్య తన్మధ్యే సాధ్యనామ విలిఖ్య, ఓమ్ క్షౌమ్, హ్రీమ్, శ్రీమ్, విలిఖ్య, తత్పార్శ్వయోః, ఇమ్, ఈమ్, ఇతి దృష్టిబీజం, ఉమ్,

ఊమ్, ఇతి శ్రోత్రబీజం చ విలిఖ్య, షట్కోణేషు, స హ స్రా ర హుమ్ ఫట్
 ఇతి సుదర్శనషడక్షరీం విలిఖ్య, కోణసంధౌ ఓమ్ హమ్ లమ్ రమ్ యమ్
 వం? లిఖిత్వా తద్బహిర్ముత్తమష్టదలం విలిఖ్య, దలేషు ఓమ్ న మ స్సు ద ర్మ
 నా య ఇతి విలిఖ్య, దలసంధౌ ఓమ్ జ య జ య నృ సిం హ ఇతి విలిఖ్య,
 తద్బహిర్ముత్తం షోడశదలం విలిఖ్య, దలమధ్యే ఓమ్ న మో భ గ వ తే మ
 హా సు ద ర్మ నా య స్వా హా ఇతి విలిఖ్య, దలసంధౌ ఓమ్ హుమ్ న మో
 భ గ వ తే వ జ్ర వ రా హా య స్వా హా ఇతి విలిఖ్య, తదుపరి వృత్తద్వయం
 వృత్తద్వయమధ్యే అకారాదిక్షకారాంతం మాతృకావర్ణాన్ విలిఖ్య, తదుపరి
 భూపురద్వయం చతుష్కోణం విలిఖ్య, చతుర్ద్వారే ఓమ్ ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్
 ఇతి విలిఖ్య, తత్తద్దిగ్దేవతాబీజాని లిఖిత్వా లమ్ రమ్ హమ్ షమ్ వమ్ యమ్
 సమ్ శమ్ ఇతి బీజం లిఖిత్వా, ఆగ్నేయా దీశానాంతం ప్రాణప్రతిష్ఠామంత్రం,
 మంత్రరాజగాయత్రీం, యంత్రరాజగాయత్రీం, చ విలిఖ్య,
 తన్మంత్రేణావాహ్యః ఽభ్యర్చ్యసుదర్శనమూలమంత్రం దశసహస్రం జపిత్వా
 తద్గాయత్ర్యా తద్దశాంశం జపిత్వా మంత్రరాజం చ దశాంశం జపిత్వా
 తద్దశాంశం తర్పణం తద్దశాంశం హోమం తద్దశాంశం బ్రాహ్మణభోజనం
 కారయేత్.

యంత్రదశాంగమ్:-

బీజం ప్రాణం చ శక్తిశ్చ దృష్టిర్వశ్యాదికం తథా
 మంత్రయంత్రస్య గాయత్రీ బీజస్థాపనమేవ చ
 భూతదిక్పాలబీజం చ యంత్రస్యాంగాని వై దశ.

యంత్రగాయత్రీ:-

యంత్రరాజాయ విద్మహే మహాయంత్రాయ ధీమహి, తన్నో యంత్రః
 ప్రచోదయాత్.

సుదర్శనగాయత్రీ :-

ఉగ్రం వీరం మహావిష్ణుం జ్వలంతం సర్వతోముఖమ్

నృసింహం భీషణం భద్రం మృత్యుమృత్యుం నమామ్యహమ్.

* తత్ర సర్వత్రా ౭నుక్రమణికాసు యంత్రస్యా ౭స్య పాఠోద్దేశ్యతే.
మూలగ్రంథే త్వస్య మాతృకాకోశే న దృశ్యతే. తథా ౭పి బహూనాం మాతృ
కాకోశానామనుపలంభాదస్యస్థితిరత్ర ౭శంకితా ౭పి ని వేశ్యతే.

పరస్తీర్య విధానేన పావకం విధివద్య జేత్.

౮౨

లాజాపూపై రాజ్య మిత్రైర్మూలమంత్రం సముచ్చరన్

అష్టోత్తరశతేనైవ హోమయేద్దేశికోత్తమః

౮౩

పురుషసూక్తం చ జాహుయాత్తతో ద్వాత్రింశసంఖ్యయా

పశ్చాదగ్నిం పరిస్తీర్య “క్షమ” స్వేతి ప్రణమ్య చ.

౮౪

ఏవం ప్రతిదినం కుర్యాదస్తే దేవం తు రోపయేత్

సాయంసంధ్యాముపాసిత్యా యాగశాలాం ప్రవిశ్య చ.

౮౫

సభ్యా ౭గ్నిం పౌండరీకాగ్నిం చాసాద్యా పూరమాచరేత్

అబ్జాగ్నౌ శాన్తిహోమం చ హుత్త్వైవ గురురత్వరః.

౮౬

కుంభం వినా మహాశాన్తిహోమం కే చిద్వదన్తి హి

వేద్యాం తు పురతస్త్రిష్టన్ ప్రాణాయామాదికం చరేత్.

౮౭

నవమూర్తిభిరావాహ్య దిక్పాలానావహేత్రమాత్

అష్టోపచారైరభ్యర్చ్య ముద్గాన్తం వినివేదయేత్

౮౮

పానీయాచమనం దత్వా ముఖవాసం దదేత్తతః

“ఆపో వా” ఇతి మంత్రేణ పవిత్రం ధారయేద్వటమ్.

౮౯

“అగ్ని వగ్ని”రితి ప్రోచ్య పవిత్రం చాఽగ్ని కుండకే
కుండస్యైవ తు మానేన సమలంకృత్య పావకమ్. ౯౦

“పవిత్రం త” ఇతి ప్రోచ్య పవిత్రం ధార యేద్గురుః
సమింధ్యైవ తు సభ్యాగ్నిం పరిషిచ్య విధానతః. ౯౧

హృతం ప్రశంస్య విధివత్సమిద్భిర్వావయేద్గురుః
తదాలయగతాంఘ్రైవ దేవానావాహయేత్క్రమాత్. ౯౨

జుష్టాకారం తతః పశ్చాత్పాహాకారం తతః పరమ్
విష్ణుసూక్తం సుహుత్వా తు పురుషసూక్తమతః పరమ్. ౯౩

చరుం లాజాం స్తథాపూపానాజ్యమిశ్రాంశ్చ హావయేత్
పశ్చాత్తు వైష్ణవైర్మంత్రైశ్చ తమష్టోత్తరం యజేత్. ౯౪

ఈంకారాదీంస్తతః పశ్చాత్పారమాత్మికసంయుతమ్
అష్టాశీతిం తతో హుత్వా తత్తద్దైవత్యమేవ చ. ౯౫

సర్వదైవత్యమంత్రాంశ్చ ధాతాదీన్ పంచ వారుణమ్
మూలహోమం తతో హుత్వా తథాస్తే పరిషిచ్య చ. ౯౬

యాగశాలాచతుర్ద్వారే చతుర్వేదానథోచ్చ రేత్
ఐశాన్యాంతు విశేషేణ జపేదష్టాక్షరం మనుమ్. ౯౭

ద్వాదశాక్షరమంత్రం చ గాయత్రీం వైష్ణవం తథా
నారాయణాఖ్య గాయత్రీం పారమాత్మికమిత్యపి. ౯౮

వ్యాపకత్రయసంయుక్తం విష్ణుగాయత్రియా యుతమ్
తతశ్చ వైష్ణవం జప్త్వా “యో వా భూ” తేతి పంచకమ్. ౯౯

పుష్పాంజలి జపిత్యైవన్యసేద్దేవస్య పాదయోః
న్మత్తగీతాదివాద్యైశ్చ రాత్రి శేషం నయేద్గురుః ౧౦౦

తతః ప్రభాతే ధర్మాత్మా స్నాత్వా సంధ్యాముపాస్య చ
యాగశాలాం ప్రవిశ్యైవ దేవేశం ప్రార్థయేత్తతః ౧౦౧

“భూరగ్నయ” ఇతి ప్రోచ్య వేదిం సంప్రోక్ష్య చాత్వరః
కుంభారాధనహోమాదీన్ సర్వం పూర్వవదాచరేత్ ౧౦౨

కుంభమారాధయేత్పూర్వం బింబపూజా త్వనస్తరమ్
పశ్చాద్దేమం ప్రకుర్వీత బలిదానం తతః పరమ్. ౧౦౩

ఏవం కుర్యాద్విధానేన దినం ప్రతి గురూత్తమః
సమాప్తే తు దినే సాయం పూర్ణాహుతి మథా ౭చరేత్. ౧౦౪

తదగ్నిం త్రియహోదూర్వం సాధయేదగ్నికుండక్ ?
* * * * ౧౦౫

కుంభమాదాయ శిరసా తోయధారాపురస్సరమ్
ప్రదక్షిణం శనైర్గత్వా దేవా ౭గ్రే సన్నిధాయ చ. ౧౦౬

“హిరణ్యపవమానా” ద్వైః కుంభతోయేన ప్రోక్షయేత్
దేవమభ్యర్చ్య పాద్యాద్వైః ప్రభూతం చ నివేదయేత్. ౧౦౭

పానీయాచమనం దత్వా ముఖవాసం దదేత్పునః
క్షమామంత్రం సముచ్చార్య “క్షమ” స్వేతి నమేన్ముహుః ౧౦౮

యజమానో ౭పి శుద్ధాత్మా భక్తిన మ్రస్సమాహితః
ఆచార్యం పూజయేత్తత్ర గంధమాల్యా ౭నులేపనైః ౧౦౯

పంచాంగభూషణైశ్చైవ దుకూలైశ్చ నవైస్తథా
తతో గురుః ప్రసన్నాత్మా ప్రయుంజ్యాదాశిషస్తదా. ౧౧౦

తదుక్తం భగవత్ప్రోక్తం ప్రతిగృహ్ణాయురాదరాత్
ఏవం కుర్వీత ప్రత్యబ్జం పవిత్రారోపణం హరేః ౧౧౧

ఇహలోకే సుఖీ భూత్వా స యాతి పరమాం గతిమ్

- - -

ప్రియతాం భగవాన్విష్ణుః ప్రార్థనాసూక్తముచ్యతే. ౧౧౨

“కనిక్రదా” దిమంత్రాశ్చ శాకునం సూక్తమీరితమ్ ౧౧౩

“స్వస్తి నో మిమీ” తేత్యుక్తా స్వస్తిసూక్తమితి స్మృతమ్ ౧౧౩

“శుద్ధా ఇమే పశవ” ఇతి గోసూక్తం సముదాహృతమ్ ౧౧౪

“ఋతం చ సత్యం” చేత్యాది అఘమర్షణముచ్యతే. ౧౧౪

“అణోరణీయా” నిత్యుక్తా సూక్తం ప్రోక్షణమీరితమ్ ౧౧౫

“ఆపో హిరణ్యవర్ణాశ్చ పవమాన” ఇతి త్రయః ౧౧౫

ప్రోక్షణం సూక్తమితి తు కేచిద్వైకల్పికం జగుః

“యా జాతా” ఇతి మంత్రాశ్చ ఓషధీసూక్తముచ్యతే. ౧౧౬

“కృణుష్వ పాజ” ఇత్యాది సూక్తం స్రతిసరాహ్వయమ్ ౧౧౭

(“అతోదేహ” ది షడ్భిస్తు వైష్ణవం సూక్తముచ్యతే) ౧౧౭

“అతో దేవాది షణ్మంత్రా”ష్టద్వైష్ణవపదాహ్వయాః

“విష్ణోర్న” కాది షణ్మంత్రా విష్ణుసూక్తముదీరితమ్. ౧౧౮

“సహస్రశీర్షా పురుష” ఇతి పౌరుషసూక్తమ్

“హిరణ్య వర్ణా” ఇత్యాది శ్రీసూక్తం సర్వకామదమ్. ౧౧౯

“భూమిర్భూమే” త్యాదిమంత్రా భూమిసూక్తముదాహృతమ్

“ఉప శ్వాసయ” ఇత్యాది దుందుభీసూక్తముచ్యతే. ౧౨౦

“సుపర్ణోఽసి గరుత్మా” నిత్యుక్తం సూక్తం చ గారుడమ్

“హిరణ్యగర్భ” ఇత్యాది బ్రహ్మసూక్తముదాహృతమ్. ౧౨౧

“ఇంద్రం వో విశ్వత” ఇతి ఇంద్రసూక్తమిహోచ్యతే

“ఇతి సూక్తముచ్యతే” ఇతి సూక్తముచ్యతే

“ఆయాతుదేవ” ఇత్యాదియమసూక్తం ప్రకీర్తితమ్
“నమస్సు తే నిర్ ఋతే” సూక్తం నైర్మలముచ్యతే. ౧౨౩

“అస్తభ్నా ద్యామృషభ” ఇతి వారుణసూ క్తకమ్
“పీవోన్నారయి వృథస్సుమేథా” ఇతి వాయవమ్. ౧౨౪

“అద్య్భ్య స్తిరోధా” ఇత్యాది కౌబేరం సూక్తముచ్యతే
“స్తుహి శ్రుతం గర్త” ఇతి రుద్రసూక్తం ప్రకీర్తితమ్. ౧౨౫

“ఓమాసశ్చర్షణీ” త్యాది సూక్తం సారస్వతం భవేత్
“విశ్వజితే ధన” ఇతి విశ్వజిత్సూక్తముచ్యతే. ౧౨౬

“రాత్రీ వృఖ్య” దిత్యాది రాత్రీసూక్తముదాహృతమ్
“జాత వేదస” ఇత్యాది షడ్దుర్గాసూక్తముచ్యతే. ౧౨౭

“ఆ గోదానా” దితి ప్రోచ్య గోదానం సూక్తముచ్యతే
“ఏకాక్షర” మితి ప్రోచ్య సూక్తమేకాక్షరాదికమ్. ౧౨౮

“ఆత్మాత్మా పరమే” త్యాది ఆత్మసూక్తం ప్రకీర్తితమ్
* * * * * ౧౨౯

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పురుష సూక్తమతః పరమ్
శ్రీభూసూక్తం చ పంచైతే పంచసూక్తమిహోచ్యతే. ౧౩౦

విష్ణుసూక్తం నృ సూక్తం చ శ్రీభూసూక్తమతః పరమ్
ఏకాక్షరాది సూక్తం చ పంచ సూక్తం జగుః పరే. ౧౩౧

విష్ణుసూక్తం నృ సూక్తం చ శ్రీభూసూక్తం చ వైష్ణవమ్
ఏకాక్షరాది సూక్తం చ విష్ణుగాయత్రియా సహ. ౧౩౨

ఆహత్య సప్తభిష్టైతైస్స ప్రసూక్తం సమీరితమ్
రుద్రసూక్తం ద్రువసూక్తం దుర్గాసూక్తం తతః పరమ్ ౧౩౩

రాత్రిసూత్రం తథా సూక్తం సారస్వతమపి క్రమాత్
విశ్వజిత్సూక్తమథ చ సహస్రశీర్ష మిత్యపి.

౧౩౪

అఘమర్షణ సూక్తం చ గోదానం సూక్తమేవ చ
ఆత్మసూక్తేన సంయుక్తం దశసూక్తముదాహృతమ్.

౧౩౫

దశసూక్తం పంచసూక్తం కృత్వా సంహృతమేవ చ
ఏవం భవేత్పంచ దశ సూక్తమితి సంజ్ఞా ప్రభాషితా.

౧౩౬

- - -

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి శ్రుణుధ్వం మునిసత్తమాః
మండలారాధనం నిత్యం పుణ్యాహం స్నవనం చరేత్.

౧౩౭

చత్వారింశద్దినాదూర్ధ్వం మండలం దినపంచకమ్ -
పుణ్యాహం విధివత్కృత్వా వ్రీహిభిస్తండులోపరి.

౧౩౮

నవం కలశమాదాయ పూర్వోక్తేన విధానతః
సమభ్యర్చ్య జపం కుర్యాద్బ్రాహ్మణైర్బ్రహ్మవాదిభిః

౧౩౯

వైష్ణవం విష్ణుసూక్తం చ పురుషసూక్తమతః పరమ్
శ్రీభూసూక్తం తథా పంచశాంతిం చైవ పృథక్ పృథక్.

౧౪౦

చతురావర్త్య జప్త్వా తు స్నాపయేద్ద్రువమచ్యుతమ్
తథైవ కౌతుకాదీంశ్చ స్నాపయేద్విధినాబుధః

౧౪౧

దధ్యోదనం గుడాన్నం చ పాయసం చ విశేషతః
నివేద్య దేవదేవస్య ముఖవాసం ప్రదాపయేత్.

౧౪౨

ఆచార్యదక్షిణాం దద్యాద్బృత్విజాం చ తథైవ చ
ప్రతిష్ఠాదినమారభ్య మండలాంతం దినం ప్రతి.

౧౪౩

ఏవమేవ క్రమేణైవ కారయేత్తు విశేషతః

మండలారాధనం నిత్యం పుణ్యాహం స్నవనం చరేత్.

మండలాన్తే విశేషేణ కారయేద్విజభోజనమ్
సభ్యాగ్నికుండం కృత్త్వైవ పుణ్యాహమపి వాచయేత్. ౧౪౫

ఆహారం విధివద్దుత్వా వైష్ణవం సూక్తమేవ చ
విష్ణుసూక్తం తతో హుత్వా పురుషసూక్త సమన్వితమ్. ౧౪౬

శ్రీభూసూక్తం సముచ్చార్య పంచశాన్తిమతః : పరమ్
పారమాత్మికమీంకారాద్యష్టాశీతిం క్రమార్ధునేత్. ౧౪౭

అష్టాక్షరం సముచ్చార్య తథైవ ద్వాదశాక్షరమ్
పూర్ణాహుతిం తతో హుత్వా అస్తహోమశ్చహూయతే. ౧౪౮

సంస్నాపయేచ్ఛ కలశైరష్టాధికశతైః క్రమాత్
వర్ణయుక్తం ద్రువం బేరం ప్రోక్షయేత్సాపయేన్న తు. ౧౪౯

ద్వాదశారాధనం కుర్యాన్మధ్యే మధ్యే విధానతః
గ్రామం ప్రదక్షిణీకృత్య సర్వవాద్యసమన్వితమ్. ౧౫౦

పక్షిరాజోపరి స్థాప్య రక్షాదీపం చ దర్శయేత్
జీవస్థానే సుసంస్థాప్య ప్రణామం కారయేత్తతః ౧౫౧

ఏవం యః కురుతే భక్త్యా మండలారాధనం హరేః
సర్వాన్ కామానవాప్నోవ స యాతి పరమాం గతిమ్ ౧౫౨

- - -

ఇతి శ్రీ వైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణా ౭ ధికారే. ద్వాత్రింశో ౭ ధ్యాయః

అథ త్రయస్తోత్రం చ ౭ ధ్యాయః

అర్చావతారమహత్త్వమ్

- అథ వక్ష్యే విశేషేణ దేవదేవస్య శార్ఙ్గిణః
పంచధా ౭ వస్థితం రూపం పరవ్యాహాదిభేదతః ౧
- అనుగ్రహాయ లోకానాం భక్తానామనుకంపయా
పరవ్యాహాదిభేదేన దేవదేవః ప్రవర్తతే. ౨
- ఆద్యేన పరరూపేణ వ్యాహాభ్యేనేతరేణ తు
తథా విభవరూపేణ నానాభావముపేయుషా ౩
- అంతర్యామిస్వరూపేణ చతుర్ధేన తథా పునః
అర్చావతారరూపేణ పంచధా ౭ వ స్థితో హరిః ౪
- అనౌపమ మనిర్దేశ్యం పునస్స భజతే పరమ్
విశ్వాప్యాయనకం కాంత్యా పూర్ణేంద్రియతతుల్యయా. ౫
- పరంధామ పరంజ్యోతిస్సర్వశక్తిమయో ౭మలః
నిర్వంద్యో నిర్వికల్పో ౭చ్ఛో నిత్యో ౭చిన్త్యస్సనాతనః ౬
- అప్రమేయో నిరాద్యన్తో దృశ్యా ౭ దృశ్యో హ్యతీన్ద్రియః
సుసూక్ష్మత్వాదనిర్దేశ్యస్సర్వజ్ఞస్సదసద్విభుః ౭
- అనాదిమత్పరం బ్రహ్మ సర్వహేయవివర్జితమ్
వ్యాపి యత్సర్వభూతేషు స్థితం సదసతోః పరమ్. ౮
- శంఖచక్రగదాపద్మదివ్యాయుధపరిష్కృతః

నిత్యము కైకసంభావ్యశ్చతుర్భుజధరో హరి:

అన్యూనానతిరి కైష్ణ్యర్గుణైష్ఠ్విరలంకృత:

౧౦

సమస్యమవిభక్తాంగస్సర్వావయవసున్దర:

దివ్యైరాభరణైర్య క్తస్సుధాకల్లోలసంకుటై:

౧౧

శ్రియా నిత్యానపాయిన్యా సేవ్యమానో జగత్పతి:

* * *

౧౨

పంచధా తు పునర్న్వహ: ప్రోచ్యతే శ్రుతిసమ్మత:

దేవో విష్ణోదిభేదేన పంచధా వ్యవతిష్ఠతే.

౧౩

“స వా ఏష పురుష : పంచధా పంచా”త్మేతి చ శ్రుతి:

తథా “పోషాయమాన: పంచభిస్స్వగుణై”రితి.

౧౪

ఆదిమూర్తిస్తు పంచానాం విష్ణుర్భేదాశ్చ తస్య తు

చతస్ర: పురుషాద్యాస్సుర్మూర్తయో భిన్నలక్షణా:

౧౫

“తద్విష్ణోశ్చైత్రమాపనుదాయ చతుర్గుణా” యేతి చ శ్రుతి:

తస్మాద్భూహ్మచతుష్పాదిత్యుచ్యతే వేదవేదిభి:

౧౬

పాదాదర్ధాత్రిపాదాచ్చ కేవలాచ్చక్రిభేదత:

క్రమేణ ధర్మజ్ఞానైశ్చర్యవైరాగ్యాభ్యైర్గుణైర్యుతా:

౧౭

భవన్తి మూర్తయస్తస్మాచ్చతస్రో విషయైర్నిజై:

చాతురాత్మ్యాదాదిమూ ర్దేశ్చతస్రస్తత మూర్తయ:

౧౮

విష్ణు శ్చైవ మహావిష్ణుస్సదావిష్ణురితి క్రమాత్

వ్యాపీ నారాయణ ఇతి తన్నామాని తత: క్రమాత్

౧౯

విష్ణోరంశస్తు పురుషో మహావిష్ణోస్తు సత్యక:

సదావిష్ణోరచ్యుతస్త్వాద్వాపినో ౨౦ శో ౨నిరుద్ధక:

౨౦

ధర్మాదిభిర్బ్రహ్మగుణైశ్చతుర్థా భేద ఈరితః

తృతీయం విభవాఖ్యస్తం విశ్వమంతరమధ్యమమ్ ? ౨౦

నానాకారక్రియాకర్తు రూపం వక్ష్యే మహాత్మనః
విభవా మత్స్యకూర్మాద్యా హయగ్రీవాదయో మతాః ౨౧

- - -

అన్తర్యామిస్వరూపం తు తురీయమిదముచ్యతే
నీవారశూకవత్తస్మి పీతాభా స్వాత్తనూపమాం ౨౩

తస్యాశ్శిఖాయా మధ్యే పరమాత్మా వ్యవస్థితః
ఇత్సుక్తశ్చుత్సభిహితో హృదయా ౨౦బుజ మధ్యమే. ౨౪

జ్వలన్మహాగ్ని విశ్వార్చిర్బాలాన్తే విశ్వతో ముఖే
ఆపాదతలచూడాగ్రం సన్తాపయతి సన్తతమ్. ౨౫

శిఖా తత్ర చ పీతాభా తస్మి నీవారశూకవత్
మధ్యే శిఖాయస్తస్యాశ్చ జ్యోతిః ప్రజ్వలితం మహత్. ౨౬

స్వసంకల్ప విశేషేణ తప్తజాంబూనదప్రభః
పీతంబరధరస్సౌమ్యస్సప్రసన్నశ్శుచిస్మితః ౨౭

పద్మాక్షో రక్తనేత్రాస్యపాణిపాదశ్చతుర్భుజః
చక్రశంఖా ౨భయధరః కటిన్యస్తాన్యహస్తకః ౨౮

శ్రీవత్సాంకో మహాబాహుస్సర్వాభరణభూషితః
హృది తిష్ఠతి సర్వాత్మా శ్రీభూమిభ్యాం చ పార్శ్వదైః ౨౯

భ్రామయన్ సర్వభూతాని యంత్రారూఢాని మాయయా
అన్తర్యామీతి విజ్ఞేయస్సర్వకారణకారణః ౩౦

- - -

అన్యదర్శాస్వరూపం తు సర్వోత్తరఫలప్రదమ్
నిత్యముక్తోపభోగ్యత్వాత్పరవ్యాహత్యనో హరేః ౩౧

తత్కాలసన్నికృష్టైకలక్ష్యత్వాద్విభవాత్మనః

విశుద్ధైర్వ్యగసంసిద్ధైశ్చిన్మత్వాదస్తరాత్మనః.

3౨

అర్చాత్మనేవ సర్వేషామధికారో నిరంకుశః

విశేషభక్తిహేతుత్వాత్ప్రతిమారాధనం పరమ్.

33

అర్చావతారస్సర్వేషాం బాంధవో భక్తవత్సలః

అర్చావతారవిషయే మయాప్యుద్దేశిత స్తథా.

3౪

ఉక్తా గుణా న శక్యన్తే వక్తుం వర్షశతైరపి

విచిత్రా దేహసంపత్తిరీశ్వరాయ నివేదితుమ్.

3౫

కల్పితా బ్రహ్మణా పూర్వం హస్తపాదాదిసంయుతా

ముదైవ జిహ్వ కృష్ణేతి కేశవేతి న వక్ష్యతి.

3౬

ముధా చిత్తం నతద్గామి యదన్యత్కిమితో ౭ధికమ్

సా జిహ్వ యా హరిం స్తాతి తచ్చిత్తం కేశవార్పితమ్.

3౭

తత్కర్మ చార్చనం తస్య తదన్యత్తు నిరర్థకమ్

సత్తామాత్రం పరం బ్రహ్మ విష్ణ్వఖ్యమవిశేషణమ్.

3౮

దుర్విచిన్త్యం యతః పూర్వం తత్త్వాష్వర్థమిహోచ్యతే

వాతోర్విచంచలం చిత్తమనాలంబనమస్థిరమ్.

3౯

సూక్ష్మత్వాద్బ్రహ్మణో ౭జస్య నిగ్రాహ్యం గ్రాహ్యధర్మణః

సమ్యగభ్యస్యతో ౭జస్రముపబృంహితశక్తిమత్.

౪౦

జన్మాన్తరశతస్యా౭పి బ్రహ్మగ్రాహ్యేవ జాయతే

యద్యన్తరాయదోషేణ నాపకర్షో విచిన్త్యతే.

౪౧

యోగినో యోగరూఢస్య తాలాగ్రాత్పతనం యథా

తదా ౭స్సోతి పరం బ్రహ్మ క్షేణ మహతా ౭పి చ.

౪౨

జన్మాన్తరాఽభ్యాసోత్తేన విజ్ఞానేన సమాధినా

విష్ణ్వైఖ్యం బ్రహ్మ దుష్ప్రాపం విషయాక్రాంతచేతసా.

౪౩

మనుష్యేణాఽల్పసారేణ తత్త్వాప్తౌ సాధనం త్విదమ్

సురూపాం ప్రతిమాం విష్ణోః ప్రసన్నవదనేక్షణామ్.

౪౪

కృత్వాఽత్మనః ప్రీతికరీం సువర్ణరజతాదిభిః

తామర్చయేత్తాం వ్రణమేత్తాం నమేత్తాం విచింతయేత్.

౪౫

విశత్యపాస్తదోషస్తు తామేవ బ్రహ్మరూపిణీమ్

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సహితాయాం

ప్రకీర్ణాఽధికారే త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః.

అథ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః.

స్వయంవ్యక్తాది స్థానపంచకమ్.

అతః ఊర్ధ్వం ప్రవక్ష్యామి స్థలపంచకకల్పనమ్

దేవదేవో మహాబాహుర్ధ్వరిర్నారాయణస్స్వయమ్.

౧

యేన యేన ప్రకారేణ ఆవిరాస్తే ధరాతలే

అర్చావతారరూపేణ భక్తసౌలభ్య హేతవే.

౨

స్వయంవ్యక్తం చ దివ్యం చ సైద్ధం పౌరాణమేవ చ

పౌరుషం చేతి కథితం స్థలానాం పంచకం బుధైః.

౩

స్వయంవ్యక్తం తు తత్ప్రోక్తం యత్రాఽసౌ హరిరవ్యయః

స్వేచ్ఛయా లోకరక్షాయై భూమ్యామావిర్భవేత్స్వయమ్.

౪

న చా ౭పి కర్షణం నా ౭పి బింబశుద్ధ్యాదికాః క్రియాః. ౫

బింబేన సహ దేవేశస్సన్నిధతే యతస్స్వయమ్
యావదిచ్ఛా వసేద్భూమౌ తావత్కాలం సమర్పితః ౬

స్వయంవ్యక్తస్థలే పూజా సర్వలోకశుభప్రదా
స్వయంవ్యక్తస్థలాన్యత్ర చత్వార్యాసత భూతలే. ౭

యత్ర వైఖానసం శాస్త్రమాశ్రిత్య పరమం శుభమ్
అర్చయామో జగద్యోనిమహమన్యే చ తే త్రయః. ౮

మరీచిర్మంధరే విష్ణుమర్చయామాస కేశవమ్
సర్వదేవోత్తమం దేవం శ్రీనివాసే త్రిరర్చయత్. ౯

కాశ్యపో విష్ణుధిష్ఠానే శుభక్షేత్రే ౭ప్యహం భృగుః
యాద్యశీ వర్తతే పూజా యా బింబానాం చ సంస్థితిః. ౧౦

న కిం చిత్తామతిక్రమ్య పూర్వోక్తాం తు సమాచరేత్
స్వయమావిరభూద్దేవో యత్ర భక్తానుకంపయా. ౧౧

కర్తవ్యమఖిలం తత్ర తన్ని దేశేన కల్పితే
న వాప్యుచ్ఛాస్త్రకరణం ప్రవర్తయతి మాధవమ్. ౧౨

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన పూర్వైరాచరితం చరేత్
అన్యథా చేత్తు కుర్వాణో దేవామైవాపరాధ్యతి. ౧౩

యన్మాయామోహితం సర్వం యస్మాన్తం కే ౭పి నో విదుః
తస్య దేవస్య మాహాత్మ్యం వక్తుం శక్నోతి కో భువి? ౧౪

యద్యదాచరితం తత్ర తత్సర్వం శాస్త్రమేవ హి
తత్రా ౭పి చ విశేషో ౭స్తి ప్రాయశ్చిత్తాదిదర్శనే. ౧౫

సర్వం ప్రామాదికం కుర్యాత్తత్ర శాస్త్రం ప్రవర్తకమ్

శ్రుతిస్మృతీ ఉభే తస్య పరమాజ్ఞాం వదన్తి హి.

౧౬

స్వయంవ్యక్తస్థలే పూజా సర్వలోకశుభావహా
స్వయం వ్యక్తో జగన్నాథస్తాదాత్మేన శిలాదిమ.

౧౭

స్వయం భక్తజనాభీష్టాన్ విచార్యైవ ప్రయచ్ఛతి
న హ్యత్ర సాధనాపేక్షా స్వయంవ్యక్త స్తో వరః.

౧౮

దేవైః ప్రతిష్ఠితో యత్ర హరిరావిర్భభూవ హి
తద్దివ్యస్థలముద్దిష్టం దేవో దివ్య ఉదీర్యతే.

౧౯

స్మృతా దేవాస్త్రయస్త్రింశత్తావతోఽఽటిమితా అపి
సర్వే తే ఫలకామాస్సుర్వే ప్రపద్యన్తే యథా హరిమ్.

౨౦

తాం స్తథా భజతే దేవో యతో ౭సౌ కరుణానిధిః
ఫలార్థినో యదా దేవాః ప్రతిష్ఠ్యాప్య హరిం క్రమాత్.

౨౧

సమభ్యర్చ్య చ సంప్రాప్య వాంఛితం తదన స్తరమ్
కోకానుగ్రహహేతో ర్వై తాదృశం దేవమన్దిరమ్.

౨౨

చిరస్థాయి చ సంకల్ప్య యథార్థం సమపూజయన్
దివ్యస్థలస్థదేవో హి దేవానాం సన్నిధావనాత్.

౨౩

అత్యంతం పుష్టిదః ప్రోక్తస్సర్వశాన్తికరస్సృతః
దివ్యస్థలస్థపూజాతు శతయోజన విస్తృతా

౨౪

పునాతి పరితో దేశం నా ౭త్ర సందేహ ఇష్యతే

దివ్యస్థలాని కథితాన్యసంఖ్యేయాని భూతలే.

౨౫

న హి దేవాస్స్వయంభూమావవతీర్యకలా క్వచిత్
ప్రతిష్ఠాం దేవదేవస్య కుర్వన్తి కుత్రచిద్భువమ్.

౨౬

భవిష్యన్తి బహున్యత్ర లుప్తపూజాని సత్తమా: ౨౭

దివ్యస్థలకృతా పూజా శాస్త్రసిద్ధా న సంశయ:
నోచ్ఛాత్రం తు ప్రతిష్ఠాది కుర్వన్తి దివి దేవతా: ౨౮

దేవాశ్చ దేవలోకే ౭పి కృత్వా వైష్ణవమన్దిరమ్
ఆరాధ్య చ జగన్నాథం ప్రాఘ్నువన్తి ఫలం బహు. ౨౯

యా తు భూమితలే పూజా తాదృశీ దివిజా న వై
కర్మభూమిస్తు సంప్రోక్తా భూమిర్ద్వైర్న హి తత్సమా. 30

సంచింత్య పుణ్యం పాపం వా భూమా లోకాంతరే నరా:
గమిష్యన్తి తతో జ్యాయాన్ భూభాగస్సర్వకర్మసు. 3౧

తతో దేవా: ప్రతిష్ఠాప్య చార్చయిత్వా రమాపతిమ్.
అర్చావతారరూపేణ స్వయం తీర్థా: పున: పున: 3౨

భూమిస్థానఖిలాన్ జంతూన్ తార్యయిష్యన్త్యనుగ్రహాత్
అతో విప్రాస్సదా యజ్ఞైర్దానైశ్చ తపసా ముహు: 33

తోషయిష్యన్తి దేవాన్యై తేషామాన్యన్యహేతవే
దేవా నిసర్గరిపవో మనుష్యేషు భవన్త్యపి. 3౪

ఆరాధనేన దేవస్య చోపకుర్వన్తి మానవాన్
ఇదమేవ హరే: పూజాబలసంపాదితం ఫలమ్. 3౫

సర్వే ౭పి సాత్త్వికా యాన్తి తుష్యన్తి స్పృర్జితై: ఫలై:
న ద్విష్యన్తి రిపూన్వాపి తత్రోదాహరణం సురా: 3౬

యథా చ్యవనధర్మా స్యాత్సర్గస్సర్గశ్చితో ౭థ వా
తథా దివ్యస్థలానీహ న స్యుశ్శాశ్వతికాని తు. 3౭

దివ్యస్థలేషు సర్వత్ర దివ్యేనైవాగమేన తు

వైఖానసేన పూజాఽ సీత్వా హి శ్రౌతి చ సమ్మతా.

3౮

ప్రాయశ్చిత్తచిత్తాన్యత్ర నిమిత్తాని యదా తదా
శాస్త్రోక్తం కారయేదేవ నాన్యథా కారయేద్విధిః.

3౯

యే తు పూర్వార్జితైరేవ తపోభిః పరమాత్మని
రక్తాత్మాన స్తపస్సిద్ధాస్సంకల్ప్స్వ స్వతపఃఫలమ్.

౪౦

దేవదేవం జగన్నాథం నారాయణమనాయమ్
ప్రతిష్ఠాప్య క్వచిద్భింబే సమభ్యర్చ్య విశేషతః.

౪౧

ఉజ్జ్వలనాయ లోకానాం ప్రదాస్యస్త్రీహ పూజనమ్
స దేశస్సైర్ద్ర ఇత్యుక్తస్సైర్ద్రా తత్రార్చనోచ్యతే.

౪౨

న హి సిద్ధాస్తపస్సిద్ధిం కుర్వన్తి విఫలాం క్వచిత్
యస్యాఽనుగ్రహమిచ్ఛన్తస్తపస్యస్త్రీహ సాధవః.

౪౩

యం ప్రసాదయితుం విప్రా యజ్ఞదానాది కుర్వతే
తస్మైవారాధనం హిత్వా కిం సిద్ధాస్సంప్రకుర్వతే.

౪౪

తే సిద్ధాస్తే మహాత్మానస్తే సన్త స్తే తపస్వినః
యే స్వకర్మఫలం దేవం విదిత్వా శ్రీపతిం హరిమ్.

౪౫

ప్రతిష్ఠాప్య తు తద్రూపమర్చయన్తి నిరన్తరమ్
న హ్యన్యః ప్రాపణే హేతురర్చనాన్ముక్తిహేతవే.

౪౬

సైర్ద్రస్థలే తు యా పూజా సర్వశాన్తికరీ స్మృతా
పంచాశద్యోజనం తస్య పరితః పావయేన్మహీమ్.

౪౭

సిద్ధప్రతిష్ఠితా దేశా బహవో విదితాః పురా
ఉత్పద్యన్తే భవిష్యన్తి సన్తి సిద్ధా ధరాతలే.

౪౮

సైర్ద్రస్థలాని భూయాంసి భవిష్యన్తి చ సన్తి చ

సిద్ధా వైఖానసం శాస్త్రమాశ్రిత్యైవ స్వనిర్మితమ్.

౪౯

దేవం సంపూజయన్తీహ తత్రాయః ప్రచలత్యపి
న హి సిద్ధాః ప్రకుర్వన్తి కించిదుచ్ఛాస్త్రమాపది.

౫౦

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన సర్వం సిద్ధాశ్రితస్థలే
కుర్యాద్వైఖానసం శాస్త్రమాశ్రిత్య సకలాః క్రియాః.

౫౧

సిద్ధా జానన్తి శాస్త్రార్థాన్ సిద్ధా జానన్తి చాగమాన్
సిద్ధాస్సమర్చయన్త్యైవ వైఖానసవిధానతః.

౫౨

యది సిద్ధాశ్రితో దేశః పూజ్యతే ౭వ్యైః ప్రమాదతః
రాజా తం తు విచార్హ్యైవ పునర్వైఖానసైః క్రమాత్

౫౩

సత్పరం యాజయేత్కృత్వా ప్రాయశ్చిత్తం యథావిధి
పైద్ధమేకే స్థలం ప్రాచురార్హ మేతచ్చ సమ్మతమ్.

౫౪

అథ పౌరాణికో దేశః కథ్యతే యత్ర యత్ర వై
గాధా పౌరాణికీ భూయాత్తత్పూరాణస్థలం మతమ్.

౫౫

అజ్ఞాతకర్తృకాణ్యత్ర స్మర్యన్తే ప్రాయశో బహు
స్థలానీమాని పుణ్యాని? పురాణాని ప్రచక్షతే.

౫౬

పురాణాని త్వనన్తాని స్థలాని పృథివీతలే
భవన్త్యథ కలౌ ప్రాప్తే లుప్త్యన్తే తాన్యనేకశః.

౫౭

దశయోజనపర్యంతాం భూమిం తు పరితస్సకృత్
పునాతి దేశః పౌరాణస్తత్ర కిం చిన్న హీయతే.

౫౮

స్వయంవ్యక్తాదయస్సర్వే పౌరాణాః కీర్తితా అపి
స్వయంవ్యక్తాదిభేదేన వ్యవహరస్య దర్శనాత్.

౫౯

పురాణత్వం చ తేషాం స్యాదన్యత్ పౌరాణముచ్యతే

పురాణస్థలదేవస్య ప్రతిష్ఠా విధిసమ్మతా. ౬౦

ప్రతిష్ఠితే త్వవిధినా స్థలే నైవ రమేద్ధరిః
న హి వృద్ధాస్సమర్చన్తి బింబముచ్చాస్త్రనిర్మితమ్. ౬౧

న హి పౌరాణికే దేశే యజమానస్య గౌరవమ్
అర్థస్య గౌరవం చాపి దర్శనీయం మహాత్మభిః ? ౬౨

యది పశ్యేద్విమూఢాత్మా రౌరవం నరకం వ్రజేత్
ఏష ఏవ విశేషస్సాదన్యత్యైద్ధవదాచరేత్. ౬౩

పురాణస్థలపూజా తు శాస్త్రదృష్టేన సర్త్తునా
ప్రమాదే తు సమీకార్యా న తేన స్యాద్వ్యతిక్రమః. ౬౪

మానుషం పంచమం ప్రోక్తం స్థలం యత్ర విశేషతః
గ్రామే వా నగరే వాపి శాస్త్రాక్షే సుమనోరమే. ౬౫

ప్రతిష్ఠాప్యార్చ్యతేవిష్ణుస్సర్వదేవేశ్వరేశ్వరః
బ్రాహ్మణైః క్షత్రియైర్వైశ్యేశ్శూద్రైర్వాన్యైర్నరోత్తమైః. ౬౬

వైఖానసేన శాస్త్రేణ పంచరాత్రేణ వా పునః
మానుషస్థలపూజా తు యోజనం పరితస్థలమ్. ౬౭

పావయేత్తస్య తు ప్రోక్తా శక్తిరన్యాయ తావతీ
మనుష్యాః పుణ్యకర్మాణస్తత్ర తత్ర దినే దినే. ౬౮

ప్రేరితా భగవద్భక్త్యా ధనినో నిర్ధనా అపి
నిర్మాయ భగవద్గేహం ప్రతిష్ఠాప్య శ్రియః పతిమ్. ౬౯

అర్చయన్తి విశేషేణ వైఖానసవిధానతః
విశాలః పృథివీభాగః కాలో ఽనాదిరన్తకః. ౭౦

శాస్త్రం చాప్యతిగంభీరం భక్తాశ్చ బహవో హరా

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన సర్వస్యా౭ప్యనుశాసనమ్.

౭౧

ప్రోక్తం విఖనసా పూర్వం భగవచ్చాస్త్రముత్తమమ్
అనెనైవ ప్రకారేణ సర్వత్రారాధయేద్ధరిమ్.

౭౨

భక్తాశ్చ బహుధా శాస్త్రం ప్రశంసన్తీదమేవ హి
తదుక్తేనైవ విధినా కల్పయేదాలయాదికమ్.

౭౩

యథా మానాధికరణే మయా ప్రోక్తస్స విస్తరః
యత్ర వా దృశ్యతే భేదో భగవచ్చాస్త్రశిల్పయోః.

౭౪

శిల్పశాస్త్రం పరిత్యజ్య భగవచ్చాస్త్రతత్పరేత్
ప్రధానమేతచ్చాస్త్రం స్యాద్భగవద్గేహకల్పనే.

౭౫

న తచ్చాస్త్రమనాదృత్య కార్యం కిం చిత్సమాచరేత్
లోభాన్మోహాదథా౭జ్ఞానాచ్చాప్తే౭స్మిన్న ధృతం చరేత్.

౭౬

అతిక్రమ్యా౭పి వా శాస్త్రం తత్పూజా నిష్ఫలా భవేత్
యజమానో విపద్యేత తస్మాదత్రోక్తమాచరేత్

౭౭

తేనే వ తు విధానేన ప్రతిష్ఠాదికమాచరేత్
ఐహికాముష్మికం యస్మాత్ఫలద్వయమవాప్యతే.

౭౮

గ్రామే విష్ణ్వర్చనాహీనే విష్వర్చాహీనవేశ్మని
తీర్థపానం సురాపానమన్నం గోమాంసభక్షణమ్.

౭౯

దేవధామవిహీనం తు శ్మశానం గ్రామ ఉచ్యతే
గృహం చ చితితుల్యం స్యాద్యత్ర నారాధ్యతే హరిః

౮౦

యో మోహాదథ వా౭లస్యాదకృత్వా దేవతార్చనమ్
భుంక్తే స యాతి నరకాన్ సూకరేష్వపి జాయతే.

౮౧

కేశవార్చా గృహే యస్య న తిష్ఠతి శుభప్రదా

- తస్యాన్నం నైవ భోక్తవ్యమభక్ష్యేణ సమం హి తత్. ౮౨
- బింబశుద్ధ్యాదికం కృత్వా శాస్త్రోక్తవిధినా పునః
కలాన్యాసాదికం సర్వం విధాయ పరమేశ్వరః. ౮౩
- ప్రతిష్ఠాప్యార్చ్యతే యత్ర పరితో యోజనావధి
పూయతే ఽనుగ్రహోద్విష్ణోః స దేశో ఽప్రాకృతస్సృతః. ౮౪
- తత్ర పార్ష దసంయుక్తశ్చియా లక్ష్యా సమన్వితః
యథా చ పరమే వ్యోమ్ని సన్నిధతే తథా హరిః. ౮౫
- తత్ర దేవాస్త్రయస్త్రింశత్పితరః పన్నగాశ్చ యే
సాధ్యా విద్యాధరా యక్షాస్సర్వా వై దేవయోనయః. ౮౬
- సర్వసంపత్సమృద్ధిస్సౌత్పర్జన్యో వర్షకో భవేత్
వాయుర్వాతి సుఖం తత్ర సూర్యస్తపతి తేజసా. ౮౭
- చంద్రమాశ్శీతలైర్దేశం సేవ తే కిరణైస్తథా
భూమిస్సస్యవతీ చ స్యాత్ప్రసన్నం చ నభో భవేత్. ౮౮
- నక్షత్రగ్రహతారాశ్చ ప్రసాదాభిముఖాస్సమే
రాజన్వతీ ప్రజా చ స్యాత్పశుపుత్రసమన్వితా. ౮౯
- న వ్యాధిజం భయం కిం చిన్నాపి జ్వరకృతం తథా
న వ్యాళజం భయం వాపి భవేదత్ర న సంశయః. ౯౦
- నోపప్లవో నృపాణాం వా మృగాణాం వా ఽప్యపాం భవేత్
బ్రాహ్మణాః క్షత్రియా వైశ్యాశ్చుద్రా స్తత్ర నివాసినః. ౯౧
- స్వే స్వే కర్మణ్యభిరతా భవేయుస్సుఖజీవినః
అగ్నిహోత్రాశ్చ హూయంతే తప్యంతే ఽత్ర తపాంసి చ. ౯౨
- దీయంతే భూరిదానాని యత్ర దేవో హరిస్స్వయమ్

అప్రాకృతమిమం దేశం సన్నిధానాచ్చియః పతేః ౯౩

ప్రాకృతం యో వదేన్మూఢస్య యాతి నరకం ద్రువమ్
అప్రాకృతమిమం దేవం నరో యశ్చాపనిహ్నతే. ౯౪

చండాలస్య తు విజ్ఞేయో నిష్క్రుతిర్నాస్య దృశ్యతే
మహాపాతకినాం తద్వద్వష్టం పాతకినామపి. ౯౫

ఉపపాతకినాం చాపి ప్రాయశ్చిత్తం విశేషతః
శాస్త్రాపలాపినాం నైవ ప్రాయశ్చిత్తం ప్రదృశ్యతే ౯౬

యస్తు సామాన్యభావేన మన్యతే స్థలమీదృశమ్
బ్రహ్మహత్యామవాప్నోతి భూణహత్యాం తథైవ చ. ౯౭

స్వర్ణస్త్రీయే చ యత్పాపం సురాపానే చ యద్భవేత్
గురుతల్పస్య గమనే యచ్చపాపముదీరితమ్. ౯౮

వృషలీగమనే యచ్చ పాపం సర్వం తదక్షు తే
నాస్తి శాస్త్రాత్పరం జ్ఞానం నస్మాత్తస్మాత్ప్రవర్తకమ్. ౯౯

తస్మాత్తస్యావమానేన సద్యః పతతి దూషకః
తస్మిన్ దేశే విశేషేణ సర్వేభాగవతా హరౌ. ౧౦౦

దేవపాదోదకాదీని పీత్వా యాస్యన్తి సద్గతిమ్
న హి సర్వోఽపి సర్వత్ర స్వయంవ్యక్తస్థలాదికమ్. ౧౦౧

గత్త్వేవారాధయేద్విష్ణుం సదా తచ్ఛాప్యసంభవి
అత ఏవ కృపాసింధుర్భగవాన్ భూతభావనః ౧౦౨

అర్చావతారరూపేణ గ్రామే గ్రామే గృహే గృహే
అవతీర్య మహాబాహుర్భక్తసౌలభ్యహేతవే. ౧౦౩

అర్చ్యతే శాస్త్రవిధినా తత్ర కార్యో న సంశయః

తస్మాదప్రాకృతం దేశం న బ్రూయాత్ప్రాకృతం నరః ౧౦౪

న చ సామాన్యభావేన తం పశ్యేద్యది పశ్యతి
నశ్యత్సేవ న సందేహ ఇతి శాస్త్రవినిశ్చయః. ౧౦౫

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణాఽధికారే చతుష్టింశో ఽధ్యాయః.

అథ పంచత్రింశో ఽధ్యాయః.

ఫలశ్రుతిః

అథ వక్ష్యే విశేషేణ క్రియాయోగాశ్రితం ఫలమ్
యస్తు దేవాలయం దారుశిలాలోహవిలేఖనైః. ౧

కారయేన్మృణ్మయం వాపి తస్యానస్తఫలం స్మృతమ్
అహన్యహని యజ్ఞేన యజతో యన్మహత్ఫలమ్. ౨

ప్రాప్నోతి తత్ఫలం విష్ణోర్యః కారయతి మన్దిరమ్
కులానాం శతమాగామి సమతీతం తథా శతమ్. ౩

తారయేద్భగవద్గేహమితి బుద్ధిం కరోతి యః
సప్తజన్మకృతం పాపమల్పం వా యది వా బహు. ౪

విష్ణోరాలయవిన్యాసప్రారంభాదేవ నశ్యతి
సప్తలోకమయో విష్ణుస్తస్య యః కురుతే గృహమ్. ౫

ప్రతిష్ఠాం సమవాప్నోతి స నరస్సా ప్తలాకికీమ్
ప్రశస్తదేశే భూభాగే యో నరో భవనం హరేః. ౬

కారయత్కషయాన్ లోకాన్ స నరః ప్రతిపద్యతే
ఇష్టకాచయవిన్యాసో యావద్వర్షాణి తిష్ఠతి. ౭

తావద్వర్ష సహస్రాణి తత్కర్తా దివి మోదతే

ప్రతిమాం లక్షణవతీం యః కారయతి మానవః.

౮

కేశవస్య స తల్లోకమక్షయం ప్రతిపద్యతే

షష్ఠిం వర్షసహస్రాణాం సహస్రాణి స మోదతే.

౯

స్వర్గోకసాం నివాసేషు ప్రత్యేకమరిసూదనః

తతః ప్రయాతి వైకుంఠం నిస్సమాభ్యధికం మహాః.

౧౦

ప్రతిష్ఠాప్యహరేరర్చాం సుప్రశస్తే నివేశనే

పురుషః కృతకృత్యత్వాన్నైనం శ్వో మరణం తపేత్.

౧౧

యే భవిష్యన్తి యే ఽతీతా ఆకల్పాః పురుషాః కులే

తాంస్తారయతి సంస్థాప్య దేవస్య ప్రతిమాం హరేః.

౧౨

బేరపూజా త్వియం ప్రోక్తా పూజానాముత్తమోత్తమా

అతీతే యజమానే ఽపి చిరమస్యా అవస్థితేః.

౧౩

అనుశస్తాః కిల పురా యమేన యమకింక రాః

పాశధండధరాః క్రూరాః ప్రజాసంయమనోద్యతాః.

౧౪

విహరద్ధం యథాన్యాయ్యం నియోగో మే ఽనుపాల్యతామ్

నా ఽజ్ఞాభంగం కరిష్యన్తి భవతాం జంతవః క్వచిత్.

౧౫

కేవలం యే జగన్నాథమనన్తం సముపాశ్రితాః

భవద్భిః పరిహర్తవ్యాస్తేషాం నాస్త్వత్ర సంస్థితిః.

౧౬

యే తు భాగవతా లోకే తచ్చిత్తాస్తత్పరాయణాః

పూజయన్తి సదా విష్ణుం తే వస్త్వాజ్యా స్సదూరతః.

౧౭

యస్తిష్ఠన్ యస్స్వపన్ భుంజన్ ఉత్తిష్ఠన్ స్థలితేషు చ
సంకీర్తయతి గోవిందం స వస్త్యాజ్యస్సదూరతః.

౧౮

నిత్యనైమిత్తికార్ద్రేవం యే యజన్తే జనార్దనమ్
నావలోక్యా భవద్భిస్తే తత్తేజో హన్తి వో గతిమ్

౧౯

యే ధూపపుష్పవాసోభిర్భూషణైశ్చాపి దుర్లభైః
అర్చయన్తి న తే గ్రాహ్యా నరాః కృష్ణాశ్రయోద్ధతాః.

౨౦

ఉపలేపనకర్తారస్సమూర్తనకరాశ్చ యే
కృష్ణాలయే పరాత్పాజ్యాస్తేషాం త్రిపురుషం కులమ్.

౨౧

యేన చాయతనం విష్ణోః కారితం తత్కులోద్భవమ్
పుంసాం శతం నావలోక్యం భవద్భిర్దుష్టచక్షుషా.

౨౨

యేనార్చాభగవద్భక్త్యా వాసుదేవస్య కారితా
నరాయుతం తత్కులజం భవతాం శాసనాతిగమ్.

౨౩

భవతాం భ్రమతామత్ర విష్ణుసంశ్రయముద్రయా
వినాజ్ఞాభంగకృష్ణైవ భవిష్యతి నరః క్వచిత్.

౨౪

యజ్ఞా నరాణాం పాపౌషుక్షాళనా స్సర్వకామదాః
తథైవేజ్యా జగద్ధాతుస్సర్వయజ్ఞమయో హరిః.

౨౫

స్థాపితాం ప్రతిమాం విష్ణోస్సమ్యక్ సంపూజ్య మానవః
యం యం కామయతే కామం తం తమాప్నోత్యసంశయమ్.

౨౬

యథా హి జ్వలనో వహ్నిస్తమోహానింతదర్శినామ్
శీతహానింతదన్యేషాం స్వేదం స్వేదాభిలాషిణామ్.

౨౭

కరోతి క్షుధితానాం చ భోజ్యాం పాక క్రియాం శిఖీ
తథైవ కామాన్ భూతేశస్స దదాతి యథేచ్ఛితమ్.

౨౮

కల్పద్రుమాదివ హరేర్యదిష్టం తదవాప్యతే

యస్సదాయతనే విష్ణోః కురుతే మార్జనక్రియామ్.

౨౯

సపాంసుధూమై? ర్దేహస్య సర్వం పాపం వ్యపోహతి
యావంతః పాంసుకణికా మార్జన్తే కేశవాలయే.

30

వర్షాణి దివి తావంతి వసత్సప్తమలో నరః

అహన్యహని యత్పాపం కురుతే విషయీ నరః.

3౧

యో బాహ్యోభ్యంతరం వేశ్మ మార్జయేత్కేశవాలయే
సబాహ్యోభ్యంతరం తస్య కాయో నిష్కల్మషో భవేత్.

3౨

గోచర్మమాత్రం సమ్మజ్జ్య హంతి తత్కేశవాలయే
సబాహ్యోభ్యంతరం యచ్చ మార్జయేదచ్యుతాలయే.

33

సబాహ్యోభ్యంతరం తస్య కాయం నిష్కల్మషం విదుః?

ఉదకాభ్యుక్షణం విష్ణోర్యః కరోతి సదా గృహే.

3౪

సోఽపి గచ్ఛతి యత్రాస్తే భగవాన్ యాదసాం పతిః

మృదా ధాతువికారైర్వా వర్ణకైర్గోమయేన వా.

3౫

విష్ణోరాయతనే నిత్యం యః కరోత్యనులేపనమ్
ప్రవాతే వాతి గుణవద్వర్షాస్వతిమనోహరమ్.

3౬

స్వనులిప్తం శుభాకారం స్వగృహం లభతే నరః

పూర్ణ ధాన్యహిరణ్యాదిమణిముక్తాఫలోజ్జ్వలమ్.

3౭

ప్రత్యాసన్నజలోపేతం గృహం ప్రాప్నోతి శోభనమ్
సామంతస్వజనానాం చ సర్వేషాముత్తమోత్తమమ్.

3౮

తదాప్నోతి గృహం రమ్యముపలేపనకృన్నరః

యేనానులిప్తే తిష్ఠన్తి విష్ణోయతనభూతలే.

3౯

బ్రాహ్మణాః క్షత్రియా వైశ్యాశ్చూద్రాస్సౌధ్యః స్త్రియస్తథా
తస్య పుణ్యఫలం వక్తుం నా లలం దేవాస్సహానుగాః.

౪౦

అస్సరోగణసంకీర్ణం ముక్తాహారశతోజ్జ్వలమ్
శ్రేష్ఠం సర్వవిమానానాం స్వర్గధిష్ఠమవాప్నుయాత్.

౪౧

యావన్త స్తిథయో లిప్తా దివ్యాబ్దాన్స్తావతో నరః
తస్మిన్విమానే స నరస్త్రి వా తిష్ఠతి శోభనే.

౪౨

సగ్గన్ధవస్త్రసంయుక్త స్సర్వభూషణభూషితః
గంధర్వాపురసాం సంపైః పూజ్యమానస్స తిష్ఠతి.

౪౩

లిప్తా చ యావతా హస్తా విష్ణోరాయతనే మహీ
తావద్యోజనవిస్తీర్ణస్వర్గస్థానాధిపా భవేత్.

౪౪

పూజ్యమానస్సురగణైశ్శీతోష్ణాదివివర్జితః
మనోజ్ఞగాత్రో విప్రేన్ద్రై స్తిష్ఠత్యాభూతసంప్లవమ్.

౪౫

తత్క్షయాదిహ చాగత్య విశిష్టే జాయతే కులే
అత్యుత్కృష్టగృహం ప్రాప్య మర్త్యలోకే లభివాంఛితమ్.

౪౬

న తత్ర తావద్దారిద్ర్యం నోపసర్గో న వా కలిః
న తావన్మృతనిష్క్రాన్తిర్యావజ్జీవన్తి సాక్షిణః.

౪౭

విష్ణుస్సమస్తభూతాని ససర్వైతాని యాని వై
తేషాం మధ్యే జగద్దాతురతీవేష్టా వసుంధరా.

౪౮

కృతే సమ్మూర్జనే తస్మాస్తథా చైవా లనులేపనే
ప్రయాతి పరమం తోషం విష్ణుర్భూర్భైష్ణవీ యతః.

౪౯

ఉపోషితో నరో నారీ యః కరోత్యనులేపనమ్

న తస్య జాయతే భంగో గార్హస్థ్యే తు కదా చ న. ౫౦

యా చ నారీ కరోత్యేవం యథావదనులేపనమ్
నా ౭ష్ఠీతి సా ౭పి వైధవ్యం గృహభంగం కదాచన. ౫౧

సర్వాభరణసంపూర్ణస్సర్వోపస్కరధాన్యవాన్
గోమహిష్యాదిసంభాగం గృహమాష్ఠీతి మానవః. ౫౨

తస్మాదభీష్టతా సమ్యగ్గార్హస్థ్యం తదఖండితమ్
విష్ణోరాయతనే కార్యం సహపైవోపలేపనమ్. ౫౩

యశ్చనులేపనం కుర్యాద్విష్ణోరాయతనే నరః
సో ౭పి లోకం సమాసాద్య మోదతే వై శతక్రతోః. ౫౪

పుష్పప్రకీర్ణమత్యర్థం సుగన్ధం కేశవాలయే
ఉపలిప్తే నరో దత్వా న దుర్గతిమవాప్నుయాత్. ౫౫

స్నానపానాంభసాం విష్ణోః ప్రదానాత్తత్సలోకభాక్
స్నానీయద్రవ్యదానేన నీరోగః ప్రేత్య మోదతే. ౫౬

క్షౌమాదిదానాదాష్ఠీతి పరలోకే మహాత్ముఖమ్
ఆలేపనద్రవ్యదానాత్కామానాష్ఠీతి శాశ్వతాన్. ౫౭

ఏలాకర్పూరతాంబూలీతైలాది స్పర్శనాత్పుణీ
పరత్రేహ చ లోకే స్యాద్దీర్ఘకాలమసంశయః. ౫౮

సర్వయజ్ఞమయో విష్ణుర్గవ్యానాం పరమస్మృతః
జాయతే యేషు లోకేషు పుళకస్సంగమోమహాన్. ౫౯

యేషు క్షీరవహో నద్యో ప్రాదాః పాయసకర్తమాః
తాన్ లోకాన్ పురుష యాన్తి క్షీరస్నానకరా హరేః. ౬౦

ఆహ్లాదం నిర్వుతిం స్వాప్యమారోగ్యం చారురూపతా
సప్తజన్మాన్యవాప్నోతి క్షీరస్నానకరో హరేః.

౬౧

దధ్యాదీనాం వికారాణాం క్షీరతస్సంభవో యథా
తథైవాశేషకామానాం క్షీరస్నాపనతో హరేః.

౬౨

యథా చ విమలం క్షీరం యథా నిర్వుతికారకమ్
తథా ఽస్య నిర్మలం జ్ఞానం భవత్యతిపలప్రదమ్.

౬౩

గ్రహానుకూలతాం పుష్టిం ప్రియం చా ఽప్యఖిలే జనే
కరోతి భగవాన్ విష్ణుః క్షీరస్నాపనతోపితః.

౬౪

సర్వో ఽస్య స్నిగ్ధతా మేతి దృష్టిమాత్రాత్ప్రసీదతి

యస్నాపయతి దేవస్య పుత్రేన ప్రతిమాం హరేః.

౬౫

ఇంద్రప్రస్థే ద్విజాగ్ర్యాణాం న దదాతి గవాం శతమ్
గవాం శతస్య విప్రాణాం న దత్తస్య భవేత్ఫలమ్.

౬౬

పుత్రప్రస్థేన తద్విష్ణోర్భేత్స్నానోపయోగినామ్
పురా రాజర్షిభిః ప్రాప్తా సప్తద్వీపా వసున్తరా.

౬౭

పుత్రాఢకేన గోవిందప్రతిమాస్నాపనాత్కిల.
ప్రతిమాసం సితాష్టమ్యాం పుత్రేన జగతః పతిమ్.

౬౮

స్నాపయిత్వా సమస్తేభ్యః పాపేభ్యో ఽపి ప్రముచ్యతే
ద్వాదశ్యాం పౌర్ణమాస్యాం చ గవ్యేన హవిషా హరేః.

౬౯

స్నాపనం దేవదేవస్య మహాపాతకనాశనమ్
జ్ఞానతో ఽజ్ఞానతో వాపి యత్నాపం కురుతే నరః.

౭౦

తత్క్షాలయతి సంధ్యాయాం పుత్రేన స్నాపయన్ హరిమ్
పుత్రక్షీరేణ దేవేశ స్నాపితే మధుసూదనే.

౭౧

సగత్వా వైష్ణవం ధామ మోదతే సహ సూరిభిః

ప్రజం బద్ధ్యా సుమనసాం యః ప్రయచ్ఛతి విష్ణవే 22

స భుక్త్వా విపులాన్ భోగాన్నాకప్పష్టే విరాజతే

చామరవ్యజన చత్రదానాత్స్వరాజ్యమశ్నుతే 23

దానాదాభరణాదీనాం తేజస్వీ దివి మోదతే

దానాచ్చ నవరత్నావాం దేవసాలోక్యమశ్నుతే. 24

ఆదర్శనప్రదానేన దృశ్యస్సర్వైర్భవిష్యతి

గంధద్రవ్య ప్రదానేన సుగంధిర్జాయతే భృశమ్. 25

ధూపద్రవ్యప్రదానేన స్వస్థానం స్వర్గిణాం భవేత్

ఉపాసహా పాదుకే చ వాహనం యానమేవ చ. 26

దదాతి యో మందయిత్వా మణికాంచనచిత్రితమ్

స విమానం తు దుఃస్వాపం ప్రాప్నోత్యేవ న సంశయః. 27

అలంకృతం భద్రపీఠం ప్రయచ్ఛన్ సర్వకామభాక్

వినతానన్దనస్థానం ధ్వజముత్పాద్య దర్శయన్. 28

సామీప్యం సహసా విష్ణోర్యాతి సద్యో న సంశయః :

ధ్వజం చ వాద్యముత్పాద్య విష్ణుసాత్కురుతే తు యః. 29

స దివ్యదుందుభి ప్రాయంస్థానం ప్రాప్య విరాజతే

దాసీదాసం తథాత్మాన మాత్మీయం చ ప్రయచ్ఛతి. 30

వాసుదేవాయ దాస్యేన ముక్తిః కరతలే స్థితా

న్మత్తభేదగ్గీతభేదైస్తథా వాఙ్మోరనేకథా. 31

శ్రోతవ్యైరపి దృశ్యైశ్చ దేవదేవస్య సన్నిధౌ
ఆసీనముపచారైస్తైర్యే సమారాధయన్తి తే.

౮౨

ప్రేత్య దివ్యేషు లోకేషు పూజ్యన్తే తైర్న సంశయః

- - -

దీపం ప్రయచ్ఛతి నరో విష్ణోరాయతనే హి యః

౮౩

సదక్షిణస్య యజ్ఞస్య ఫలం ప్రాప్నోత్యసంశయః
అహోరాత్రమనిర్వాణం దీపమారోపయేన్నరః

౮౪

సర్వపాపవిశుద్ధాత్మా విష్ణులోకే మహీయతే
దినే దినే జపన్నామ కేశవేతి సమాహితః

౮౫

సకృద్దదాతి యోవిప్రః ప్రదీపం కేశవాలయే
జాతిస్మరత్వం ప్రజ్ఞాం చ ప్రా కాశ్యం సర్వవస్తుషు.

౮౬

అవ్యాహతేంద్రియత్వం చ సమాప్నోతి న సంశయః
సర్వకాలం చ చక్షుష్మాన్ మేధావీ దీపదో నరః

౮౭

జాయతే నరకం చాపి తమస్సంజ్ఞం న పశ్యతి
సువర్ణ మణిముక్తాఢ్యం మనోజ్ఞమతిశోభనమ్.

౮౮

దీపమాలాకులం దివ్యం విమానమధిరోహతి
తస్మాదాయతనే విష్ణోర్ద్వాదీపం ప్రయత్నతః

౮౯

తాం శృదత్వాన్నహీనాస్తే ? న చ తైలవియోజనమ్
కుర్వీత దీపహర్తా చ మూకో ఽన్ధో జాయతే జడః

౯౦

అన్తే తమసి దుష్పారే నరకే పతితాన్ కిల
విక్రోశమానాన్మనుజాన్ వక్ష్యన్తి యమకింకరాః

౯౧

విలాపైరల మత్తైవం కిం వో విలపితే ఫలమ్
తథా ప్రమాదిభిః పూర్వమాత్మా త్యస్తముపేక్షితః

౯౨

- పూర్వమాలోచితం నైతత్కథమన్తే భవిష్యతి
ఇదానీం యాతనా భోగాః కిం విలాపః కరిష్యతి ? ౯౩
- దేహోదితాని స్వల్పాని విషయాశ్చాతికర్షకాః
ఏతత్కో న విజానాతి యేన యూయం ప్రమాదినః ? ౯౪
- జన్మర్జనసహస్రేభ్యో హ్యేకస్మిన్ మానుషో యది
తత్రాప్యతివిమూఢత్వాత్కింభోగానభిధావతి ౯౫
- కోఽతిభారో హరేర్నామ్ని జిహ్వాయా పరికీర్తితే
వర్ణితే తుల్యమూలే తు యదగ్నిర్లభ్యతే సుఖమ్. ౯౬
- అతోఽధికరోలాభః కో వశ్చిత్తేఽభవత్తదా
యేనాయతేషు హస్తేషు స్వాతంత్ర్యే సతి దీపకః ౯౭
- మహాఫలో విష్ణుగృహే న దత్తో నరకాపహః
న వో విలపితే కిం చిదిదానీం దృశ్యతే ఫలమ్ ౯౮
- అస్వాతంత్ర్యే విలపతాం స్వాతంత్ర్యే తు ప్రమాదినామ్
అవశ్యంపాతినః ప్రాణా భోక్తా జీవోప్యహర్నిశమ్. ౯౯
- దత్తం చ లభతే భోక్తుం కామయన్విషయాంస్తదా
ఏతత్స్వాతంత్ర్యవద్భిర్వో యుక్తమాసీత్పరీక్షితమ్. ౧౦౦
- ఇదానీం కిం విలాపేన సహధ్వం యదుపాగతమ్
యద్యేతదనభీష్టం వో యద్దుఃఖం సముపస్థితమ్ ౧౦౧
- యద్భూయోఽపి మతిః పాపే న కర్తవ్యా కథం చ న
పాపకర్మణి నిర్భుత్తేఽప్యజ్ఞానాదఘనాశనమ్. ౧౦౨
- కర్తవ్యమప్యవిచ్ఛిన్నం స్మరద్భిర్మధుసూదనమ్

సమాప్నోతి నరో దత్వా ప్రదీపం కేశవాలయే

- - -

హవిషాం పాయసాదీనాం హరయే చ నివేదనాత్.

౧౦౪

సుఖైకరసపూర్ణాత్మా రాజతే విష్ణుసన్నిధౌ

భక్త్యపానీయభోజ్యానామన్యేషామపి దానతః

౧౦౫

శ్వేతద్వీపే తత్సమీపే వసంతి సుఖినస్సదా

బహునాత్ర కిముక్తేన వాసుదేవార్థమాదరాత్.

౧౦౬

దదాతి వస్తుదానం . యస్త్వానం ప్రాప్నోతి చేప్పితమ్

కర్మణాం మార్జనాదీనాం ఫలభోగాదనంతరమ్

౧౦౭

కర్మశేషైః పునర్జన్మ కర్మానుగుణయోనిషు

ఉత్కృష్టాస్తేవ భోక్తరో లభంతే సుఖినస్సదా.

౧౦౮

- - -

ఆరామాణాం తటాకానాం ప్రపాణాం చ ప్రవర్తనాత్

విష్ణోరాలయసామీప్యే తత్ఫలం కేన వర్ణ్యతే.

౧౦౯

సుప్రదర్శా బలవతీ చిత్రా ధాతువిభూషితా

ఉపేతా సర్వభూతైశ్చ శ్రేష్ఠా భూమిరిహోచ్యతే.

౧౧౦

తస్యాః క్షేత్రవిశేషాశ్చ తటాకానాం చ బద్ధనమ్

ఔదకాని చ సర్వాణి ప్రవక్ష్యామ్యనుపూర్వశః

౧౧౧

తటాకానాం చ వక్ష్యామి కృతానాం చాపి యే గుణాః

త్రిషు లోకేషు సర్వత్ర పూజనీయః ప్రతాపవాన్.

౧౧౨

అథ వా మిత్రసదనం మైత్రం మిత్రవివర్ధనమ్

కీర్తిసంజననం శ్రేష్ఠం తటాకానాం నివేశనమ్.

౧౧౩

ధర్మస్వార్థస్య కామస్య ఫలమాహుర్మనీషిణః

- తటాకం సుకృతం దేశే క్షేత్రమేకం మహాశ్రయమ్. ౧౧౪
- చతుర్విధానాం భూతానాం తటాకముపలక్ష యేత్
తటాకాని చ సర్వాణి దిశన్తి శ్రియముత్తమామ్ ౧౧౫
- దేనా మనుష్యా గంధర్వాః పితరో యక్షరాక్షసాః
స్త్రివరాణి చ భూతాని సంశ్రయన్తి జలాశయమ్ ౧౧౬
- తస్మాత్తాం స్తు ప్రవక్ష్యామి తటాకే యే గుణాస్సృతాః
యా చ తత్ర ఫలావాప్తిర్బుషిభిస్సముదాహృతా. ౧౧౭
- వర్షాకాలే తటాకే తు సలిలం యస్య తిష్ఠతి
అగ్నిహోత్రఫలం తస్యఫలమాహుర్మనీషిణః ౧౧౮
- శరత్కాలే తు సలిలం తటాకే యస్య తిష్ఠతి
గోసహస్రస్య సంప్రేత్య లభతే ఫలముత్తమమ్. ౧౧౯
- హేమంతకాలే సలిలం తటాకే యస్యతిష్ఠతి
స వై బహుసువర్ణ స్య యజ్ఞస్య లభతే ఫలమ్. ౧౨౦
- యస్య వై శైశిరే కాలే తటాకే సలిలం భవేత్
తస్యాగ్నిష్టోమయజ్ఞ స్య ఫలమాహుర్మనీషిణః ౧౨౧
- తటాక సుకృతం యస్య వసన్తే తం మహాశ్రయమ్
అతిరాత్రస్య యజ్ఞస్య ఫలం స సముపాశ్నుతే. ౧౨౨
- నిదాఘకాలే పానీయం తటాకే యస్య తిష్ఠతి
వాజిమేధఫలం తస్య ఫలం వై మునయో విదుః ౧౨౩
- స కులం తారయేత్సర్వం యస్య ఖాతే జలాశయే
గావః పిబన్తి సలిలం సాధవశ్చ నరాస్సదా ౧౨౪
- తటాకే యస్య గావస్తు పిబన్తి తృషితా జలమ్

మృగపక్షి మనుష్యాశ్చ సోఽశ్వమేధఫలం లభేత్. ౧౨౫

యత్పిబన్తి జలం తత్ర స్వాపానీయేయన్తే విశ్రమన్తి చ
తటాకదస్య తత్సర్వం ప్రేత్యానన్తాయ కల్పతే. ౧౨౬

దుర్లభం సలిలం చేహ విశేషేణ పరత్ర నై
పానీయస్య ప్రదానేన ప్రీతిర్భవతి శాశ్వతీ. ౧౨౭

తటాకే యస్య పానీయం పానీయాయ జగత్పతేః
తస్య పుణ్యఫలం వక్తుం నాలం దేవాస్సహాను గాః. ౧౨౮

తటాకే యస్య పానీయే సాయం ప్రాతర్ద్విజాతయః
స్నాత్వా కుర్వన్తి కర్మాణి తస్య నాకే స్థితిర్భవేత్. ౧౨౯

తటాకే యస్య దేవస్య స్నాపనం చాఽధివాసనమ్
తస్య లోకా భవన్త్యేవ పావనాః క్షతివర్జితాః. ౧౩౦

సర్వదానైర్గురుతరం సర్వదానైర్విశిష్య తే
పానీయావాసదానం తు దేవస్యాగ్రే ప్రశస్యతే. ౧౩౧

అథ వక్ష్యే విశేషేణ వృక్షాణామవరోసణమ్
స్థావరాణాం చ భూతానాం జాతయష్టట్ ప్రకీర్తితాః. ౧౩౨

వృక్షగుల్మలతావల్లస్త్వ క్నా రా స్పృణజాతయః
ఏతా జాత్యస్తు వృక్షాణాం తేషాం రోపే గుణాస్థిమే. ౧౩౩

కీర్తిశ్చ మానవే లోకే ప్రేత్య చైవ ఫలం శుభమ్
లభతే నామ లోకే చ పితృభిశ్చ మహీయతే. ౧౩౪

దేవలోకగతస్యాపి నామ తస్య న నశ్యతి
అతీతే ఽ నాగతే చోభే పితృవం శేఽన్యత స్తథా. ౧౩౫

తారయేద్ద్వక్షరూపీ చ తస్మాద్ద్వక్షాంశ్చ రోపయేత్

తస్య పుత్రా భవన్త్యేతే పాదపా నా ౭త్ర సంశయః. ౧౩౬

పరలోకగతస్వర్గం లోకాంశ్చాప్నోతి సో ౭వ్యయాన్
పుష్పైస్సురగణాన్ వక్షాః ఫలైశ్చ ౭ పి తథా పితౄన్. ౧౩౭

చాయయా చా ౭తిథీంశ్చాపి పూజయన్తి మహీరుహాః
కిన్నరోరగరక్షాంసి దేవగన్ధర్వమానవాః. ౧౩౮

తథా ఋషిగణాశ్చైవ సంశ్రయన్తి మహీరుహాన్
పుష్పితాః ఫలవన్తశ్చ తర్పయన్తీహ మానవాన్. ౧౩౯

వృక్షదం పుత్రవద్వక్షాస్తారయన్తి పరత్ర తు
పత్రం ఫలం వా పుష్పం వా యస్యారామే ౭ వరోపితే. ౧౪౦

అచ్యుతస్య పదం ప్రాప్తం లోకా స్తస్యాచ్యుతా ద్రువమ్
పత్రైః ఫలై ర్వా పుష్పైర్వా ప్రీయతే భగవాన్ హరిః. ౧౪౧

తస్మాత్తటాకే తద్వక్షా రోప్యాశ్శ్రేయార్థినా సదా
పుత్రవత్పరిపాల్యాశ్చ పుత్రాస్తే ధర్మతస్సృతాః. ౧౪౨

తటాకకృద్వక్షరోపీ ఇష్టయజ్ఞశ్చ యో నరః
ఏతే స్వర్గే మహీయన్తే యే చా ౭న్యే సత్యవాదినః. ౧౪౩

తస్మాత్తటాకాన్ కుర్వీత ఆరామాంశ్చైవ రోపయేత్
యజేచ్ఛ వివిధైర్యజ్ఞైస్సత్యం చ సతతం వదేత్. ౧౪౪

గోభూహిరణ్యదానాని కృత్వా ౭చార్యాయ విష్ణవే
అర్చకాయ విశేషేణ స్వర్గతస్సుఖమేధతే. ౧౪౫

అతిదానం తు సర్వేషాం భూమిదానమిహోచ్యతే
అచలా హ్యక్షయా భూమిస్సర్వాన్ కామాన్ ప్రయచ్ఛతి. ౧౪౬

యస్తు దద్యాద్భూమిదానం దేవనామ్నార్చకాయ హి

- స్వైహికం భవేత్పుణ్యం తథా పారత్రికం బహు. ౧౪౭
- ఓస్తు దద్యాత్స్వనామైవ పూజకాయ వసుంధరామ్
స్య కామా : ప్రరోహన్తి సర్వమైహికమశ్నుతే. ౧౪౮
- నకార్యాయ వై దద్యాద్యో దేవాయ వసున్దరామ్
ననామైవ తస్య స్యాత్కేవలాముష్మికం ఫలమ్. ౧౪౯
- హ్మార్పణధియా యస్తు గుప్తం దాస్యతి కిం చన
నాయ దేవకార్యాయ బ్రాహ్మణాయా ఽధికారిణే. ౧౫౦
- నావజ్జీవతి తద్దానం స్వర్గే తస్య స్థితిర్భవేత్
యం యం కామం తు మనసి కృత్వా యద్యచ్చ యో ఽర్పయేత్ ౧౫౧
- తమేవ ఫలం లబ్ధ్వా కర్తా సమ్మోదతే చిరమ్
ఓలభ్యం భగవతి ప్రసన్నే శ్రీనికేతనే. ౧౫౨
- సార్యాయార్పితా భూమిరత్యస్తఫలదాయినీ
కో ఽర్చకార్పితా దద్యాదనంతం ఫలముచ్యతే. ౧౫౩
- సార్థినామథా ఽన్యేషాం తథా ఽన్యవిభవస్య చ
క్తా భూమిస్తు దాతారం తారయేన్నా ఽత్ర సంశయః. ౧౫౪
- వర్ణం రజితం వస్త్రం మణిరత్నవసూని చ
క్రమేవ భవేద్దత్తం వసుధాం యః ప్రయచ్ఛతి. ౧౫౫
- లక్ష్మిష్టాం మహీం దద్యాత్సబీజాం సస్యమాలినీమ్
నావత్సూర్యకరా లోకే తావత్స్వర్గే మహీయతే. ౧౫౬
- శ్చా ఽపి కురుతే పాపం పురుషో వృత్తికర్మితః
గోకర్ణమాత్రేణ భూమిదానేన శుద్ధ్యతి. ౧౫౭
- హస్తేన వా సమ్యక్త్రింశద్దండేన వర్ధనమ్

స శతాన్వేష గోకర్ణమితి వేదవిదో విదుః.

౧౫౮

జితేంద్రియాయ గుణినే పూజకాయ తపస్వినే
దద్యాన్మహీం భవేత్తస్య ఫలమక్షయమచ్యుతమ్.

౧౫౯

యథా ౭పు పతితస్సద్యస్సైలబిందుః ప్రరోహతి
ఏవం భూమికృతం దానం సస్యే సస్యే ప్రరోహతి.

౧౬౦

యథా బీజాని రోహంతి ప్రకీర్ణాని మహీతలే
ఏవం కామా : ప్రరోహంతి భూమిదానసమార్జితాః

౧౬౧

యథా గౌర్భరతే వత్సం క్షీరిణీ క్షీరముత్స్పృజేత్
ఏవం దత్తా చిరం కాలం భూమిర్భరతి భూమిదమ్.

౧౬౨

ఇక్షుభిస్సతతాం భూమిం యవగోధూమశాద్వలైః
యో దదాతి నర శ్రేష్ఠస్య న ప్రచ్యవతే దివః.

౧౬౩

శుభం భద్రాననం చత్రం వరాశ్చ వరయోషితః
భూమిదానస్య చిహ్నాని ఫలమేతన్న సంశయః.

౧౬౪

ఆదిత్యా వసవో విష్ణుర్భువ్నో సోమో హుతాశనః
శూలపాణిశ్చ భగవానభినందన్తి భూమిదమ్.

౧౬౫

సౌవర్ణచత్రహర్మ్యాణి వసోర్ధారాశ్చ కామదాః
గంధర్వాప్సరసో యత్ర తత్ర తిష్ఠన్తి భూమిదాః.

౧౬౬

ఇయమేవ పురా భూమిః పాలితా బహుభిర్పుష్పైః
అన్వైశ్చ బహుభిర్దత్తా రాజభిస్సత్యసంగరైః

౧౬౭

యస్య యస్య యదా భూమి స్తస్య తస్య తదా ఫలమ్
భూమిం యః ప్రతిగృహ్లాతి యశ్చ భూమిం ప్రయచ్ఛతి.

౧౬౮

తావుభౌ పుణ్యకర్మాణౌ నియతౌ స్వర్గగామినౌ

- దానపాలనయోర్మధ్యే దానాచ్చేయో ఽనుపాలనమ్. ౧౬౯
- దానాత్స్వర్గమవాప్నోతి పాలనాదచ్యుతం పదమ్
స్వదత్తాద్విగుణం పుణ్యం పరదత్తానుపాలనమ్. ౧౭౦
- భూమిదస్స్వర్గమారుహ్య శాశ్వతీరేధతే సమాః
పునశ్చ జన్మ సంప్రాప్య భవేద్భూమి పతిర్ద్రువమ్. ౧౭౧
- యథా భూమిస్సదా దేవీ దాతారం కురుతే పతిమ్
ఏవం సదక్షిణా దత్తా కురుతే గౌర్జనాధిపమ్. ౧౭౨
- అపి పాపకృతం ప్రాప్య ప్రతిగృహ్లాతి భూమిదమ్
మహీం దదత్పవిత్రస్సౌత్పణ్యా చ జగతి యతః. ౧౭౩
- నామైవ ప్రియదత్తేతి గుహ్యమేతత్సనాతనమ్
తదస్యాస్పృతతం ప్రీత్యై కీర్తనీయా ప్రయచ్ఛతా. ౧౭౪
- తపోయజ్ఞాశ్రితం శీలమలోభస్సత్యవాదితా
గురుదైవతపూజా చ నాతిక్రామతి భూమిదమ్. ౧౭౫
- భర్తుర్ని త్రేయసే యుక్తా స్త్యక్తాత్మానో రణే హతాః
బ్రహ్మలోకగతాస్సన్తో నా ఽతి క్రామన్తి భూమిదమ్. ౧౭౬
- యథా జనిత్రీ క్షీరేణ పుష్లాతి స్వసుతం ముదా
ఏవం సర్వగుణైర్భూమిర్దాతారమనుపుష్యతి ౧౭౭
- అగ్నిష్టోమాదిభిర్యజ్ఞైరిష్ట్యా విపులదక్షిణైః
న తత్ఫలమవాప్నోతి యద్దత్వా వసుధాం పునః. ౧౭౮
- మృత్యోర్ధి కింకరా దండా హ్యగ్నితాపాస్సుదారుణాః
ఘోరాశ్చ వారుణాః పాశా నోపసర్పన్తి భూమిదమ్. ౧౭౯
- పితరః పితౄలోకస్థా దేవలోకే దివోకసః

సస్తర్పయన్తి దాతారం భూమే: ప్రభవతాం నరః. ౧౮౦

ఆదిత్యా ఇవ దీప్యన్తే తేజసా దివి మానవా :
యే ప్రయచ్ఛన్తి వసుధాం హరయే లోకసాక్షిణే. ౧౮౧

కృశాయ కృశభృత్యాయ వృత్తిం క్షీణాయ సీదతే
దేవాగ్రే ఋర్వుతు విప్రాయ సుశ్రీర్భవతి మానవః. ౧౮౨

ఆస్ఫోటయన్తి పితర • ప్రన్యత్యన్తి పితామహాః
భూమిదో నః కులే జాతస్సనస్సన్తారయిష్యతి. ౧౮౩

స నః కులస్య పురుషస్సనో బన్తుస్సనో గురుః
స దాతా స చ విక్రాన్తో యో దదాతి వసుంధరామ్. ౧౮౪

లోకాంస్తు సృజతా పూర్వం గావస్సుష్టాస్సృయం
వృద్ధ్యర్థం సర్వభూతానాం తస్మాత్తా మాతరస్సుతాః. ౧౮౫

శాస్తు దత్వా సారభేయీస్సర్గే లోకే మహీయతే
ధేనుం దత్వా సుద్రతాం చ సోపధానాం పయస్వినీమ్. ౧౮౬

సవత్సాం కపిలాం దివ్యామాచార్యాయార్చకాయ చ
దేవ దేవస్య తుష్టిర్థం దేవాయ బ్రాహ్మణాయ వా. ౧౮౭

న తస్య శక్యతే వక్తుం ఫలం వర్షశతైరపి
యావన్తి ధేన్వా లోమాని నత్సాయాశ్చ విశేషతః. ౧౮౮

తావద్వర్ష సహస్రాణి కామాన్ దుహ్యేత సా వరా
ప్రయచ్ఛతే యః కపిలాం సవత్సాం కాంస్యదోహనామ్. ౧౮౯

స్వర్ణశృంగీం రౌప్యఖురాం తైస్త్వైర్ద్వవ్యగుణైః పునః
సా గౌః కామదుఘా భూత్వా దాతారముపసర్పతి. ౧౯౦

గోసహస్రం తు యో దద్యాత్పర్వరత్నైరలంకృతమ్

పరాం వృద్ధిం శ్రియం ప్రాప్య స్వర్గలోకే మహీయతే ౧౯౧

దశ చోభయతః ప్రేత్య మాతా మహాపితామహా :
గచ్ఛేత్సుకృతినాం లోకాన్ గావో దత్వా యథావిధి. ౧౯౨

ధాయాద్యలబ్ధైర్వోగాద్వైర్గావససృమ్నాద్యయో దదేత్
తస్యాపి చాక్షయా లోకా భవన్తీహ పరత్ర చ ౧౯౩

యో వా ద్యూతే ధనం జిత్వా గావః క్రీత్వా ప్రయచ్ఛతి
స గచ్ఛేద్విరజాన్ లోకాన్ గోప్రదానఫలార్జితాన్. ౧౯౪

ప్రతిగృహ్య తు యో దద్యాద్గావశ్శుద్ధేన చేతసా
స గత్వా దుర్లభం స్థానమమరైస్సహ మోదతే. ౧౯౫

యశ్చాత్మవిక్రయం కృత్వా గావో దద్యాద్యథావిధి
స గత్వా విరజాన్ లోకాన్ సుఖం వసతి దేవవత్. ౧౯౬

సంగ్రామే యస్తనుం త్యక్త్వా త్యక్త్వా గావః ప్రయచ్ఛతి.
దేహవిక్రయ మూల్యాస్తా శ్శాశ్వతాః కామదోహనాః ౧౯౭

జీర్ణాం చైవోపభుక్తాం చ జరద్గాం శీలవర్జితామ్,
తమః ప్రవిశతే దత్వా ద్విజం క్లేశేన యోజయేత్. ౧౯౮

దానయోగ్యా భవేన్స్తేన కృశా దుష్టా పలాయినీ
యుంజ్యాత్క్లేశైస్తు యో విప్రం దత్త్వేనాం తద్వృధా భవేత్. ౧౯౯

యువానం బలినం శ్యామం హలేన సహ యూథపమ్
గోపతిం హరయే దద్యాద్భూరిశృంగమలంకృతమ్. ౨౦౦

బ్రాహ్మణానాం గవాం చైవ కులమేకం ద్విధా కృతమ్
ఏకత్ర మంత్రాస్తిష్ఠన్తి హవిరేకత్ర తిష్ఠతి. ౨౦౧

ఉపగమ్యతు యో దద్యాద్గవశ్శుద్ధేన చేతసా
యావంతితాసాం రోమాణి తావత్స్వర్గే మహీయతే. ౨౦౨

ప్రవక్ష్యామి గవాం లోకా యాదృశా యత్ర సంస్థితాః
మనోజ్ఞా రమణీయాశ్చ సర్వకామదుహాస్పదా. ౨౦౩

పుణ్యాః పాపహరాశ్చైవ గవాం లోకా న సంశయః
అత్యంతసుఖినస్తత్ర సర్వపాపవివర్జితాః. ౨౦౪

ప్రమోదన్తే మహాస్థానే నరా విగతకల్మషాః
తుల్యప్రభావా దేవైస్తే మోదన్తే ఒస్సరసాం గణైః ౨౦౫

గంధర్వైరుపగీయన్తే గోశరణ్యా న సంశయః
బ్రాహ్మణాస్సాధువృత్తాశ్చ దయావన్తో ఒనుకంపకాః. ౨౦౬

ఘృణీనశ్శుభకర్తారో మోదన్తే దైవతైస్సహ
యథైవ సలిలే మత్స్యస్సలిలేన సహోష్యతే. ౨౦౭

గోభిః పాపకృతం కర్మ దృఢమేవ వ్యపోహ్యతే
మాతరస్సర్వభూతానాం ప్రజానాం రక్షణే కృతాః ౨౦౮

బ్రాహ్మణా లోకసారేణ గావః పాపభయాపహాః
తాసు దత్తాసు లోకే ఒస్మిన్ కిం న దత్తం భవేదిహ. ౨౦౯

దేవేశాయ విశేషేణ తత్క్రియాయ తథా పునః
ప్రతిపాద్యాస్పదా గావో భూతిం స్థారామభీష్నుభిః. ౨౧౦

సువర్ణం పరమం దానం సువర్ణం దక్షిణా పరా
ఏతత్పవిత్రం పరమమేతత్సప్తయనం మహత్. ౨౧౧

- అపి పాపశతం కృత్వా దత్తం విప్రేషు తారయేత్. ౨౧౨
- సువర్ణం యే ప్రయచ్ఛన్తి నరాశ్చుద్ధేన చేతసా
దేవతాస్తాః ప్రయచ్ఛన్తి సమస్తమితి నశ్శృతమ్. ౨౧౩
- అగ్నిర్హి దేవతాస్సర్వాసువర్ణం చ హుతాశనః
తస్మాత్సువర్ణం దదతా దత్తాస్సర్వాశ్చ దేవతాః. ౨౧౪
- అగ్న్యభావే చ కుర్వన్తి వహ్నిస్థానే చ కాంచనమ్
సర్వదేవప్రమాణజ్ఞా వేదశ్రుతినిదర్శనాత్. ౨౧౫
- యస్త్యేనం జ్వలయేదగ్నిమాదిత్యోదయనం ప్రతి
దద్యాద్వై దేవముద్దిశ్య సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్. ౨౧౬
- సువర్ణదస్పర్శలోకే కామానిష్ఠానవాప్నుతే
విరజాంబరసంవీతః పరియాతి తతస్తతః. ౨౧౭
- విమానేనార్కవర్ణేన భాస్వరేణ విరాజతా
అప్సరోగణసంకీర్ణో భాస్వరస్తేన తేజసా ౨౧౮
- హంసబర్హిణయుక్తేన కామగేన నరోత్తమః
దివ్యగంధవహస్స్వర్గే పరిగచ్ఛన్నిత స్తతః. ౨౧౯
- తస్మాత్స్వశక్త్యా దాతవ్యం కాంచనం మానవైర్భువి
విమానేనార్కవర్ణేన స యాతి స్వర్గముత్తమమ్. ౨౨౦
- న హ్యతః పరమం లోకే సద్యః పాపవినాశనమ్
బ్రహ్మకోశస్య శుద్ధస్య సువర్ణం యః ప్రయచ్ఛతి. ౨౨౧
- బహూన్యజ్జసహస్రాణి స్వర్గే లోకే మహీయతే
ఇతిసంక్షేపతః ప్రోక్తం స్వర్ణదానఫలం మయా ౨౨౨

- విష్ణవే చ శ్రియై భూమ్యై సర్వదేవేభ్య ఏవ చ. ౨౨౩
- తన్ని వేదితశేషస్య దానాచ్ఛార్థిభ్య ఆదరాత్
న శక్యతే ఫలం తస్య వక్తుం వర్షశత్రైరపి. ౨౨౪
- తథా ౭పి గీయతే యత్తు విస్తారాత్ పరమర్షిభిః
సంక్షేపతః ప్రవక్ష్యామి అన్నదానార్జితం ఫలమ్. ౨౨౫
- ప్రసాదమమృతం బ్రూయాదన్నం దేవనివేదితమ్
తీర్థం చామృతమిత్యేవ దేవపాదోకం వదేత్. ౨౨౬
- అన్న మేవ ప్రశంసంతి దేవా ఋషిగణాస్తథా
లోకతంత్రం హి సంజ్ఞాశ్చ సర్వమన్నే ప్రతిష్ఠితమ్. ౨౨౭
- అన్నేన సదృశం దానం న భూతో న భవిష్యతి
తస్మాదన్నం విశేషేణ దాతుమిచ్ఛంతి మానవాః. ౨౨౮
- అన్నమూర్జస్కరం లోకే ప్రాణాశ్చాన్నే ప్రతిష్ఠితాః
అన్నేన ధార్యతే సర్వం విశ్వం జగదిదం మహత్. ౨౨౯
- అన్నాద్భూహస్థా లోకే ౭స్మిన్ భిక్షవస్తాపసాస్తథా
అన్నాద్భవంతి వై ప్రాణాః ప్రత్యక్షం నా ౭త్ర సంశయః. ౨౩౦
- కుటుంబం పీడయిత్వా తు బ్రాహ్మణాయ మహాత్మనే
దాతవ్యం భిక్షవే చాన్నమాత్మనో భూతిమిచ్ఛతా. ౨౩౧
- బ్రాహ్మణాయా ౭భిరూపాయ యో దద్యాదన్నమర్థినే
విదధాతి నిధిం శ్రేష్ఠం పారలౌకికమాత్మనః. ౨౩౨
- శ్రాస్తమధ్వని వర్తంతం వృద్ధమర్హముపస్థితమ్
అర్చయేద్భూతిమన్విచ్ఛన్ గృహస్థో గృహమాగతమ్. ౨౩౩
- క్రోధముత్పత్తితం హిత్వా సుశీలో వీతమత్సరః

అన్నద : ప్రాప్నుతే భూ యో భువి చేహ చ యత్సుఖమ్. ౨౩౪

నా ౨వమన్యేదభిగతం న ప్రణుద్యాత్కథం చన
అపి శ్వపాకే శుని వా న దానం విప్రణశ్యతి. ౨౩౫

యో దద్యాదపరిక్లిష్టమన్న మధ్వని వర్తతే
శాంతాయాదృష్టపూర్వాయ సమహద్ధర్మమాప్నుయాత్. ౨౩౬

పితౄన్ దేవాన్సపిన్విత్రానతిథీంశ్చ విశేషతః
యో నరః ప్రీణయత్యన్నైస్తస్య పుణ్యఫలం మహత్. ౨౩౭

కృత్వా ౨తిపాతకం కర్మ యో దద్యాదన్న మద్ధినే
బ్రాహ్మణాయ విశేషేణ న స పాపేన ముహ్యతే. ౨౩౮

బ్రాహ్మణేష్వక్షయం తద్ధి నామ్నాం శూద్రే మహత్ఫలమ్
అన్నదామపి శూద్రే చ బ్రాహ్మణస్య విశిష్యతే ౨౩౯

న పృచ్ఛేద్గోత్రచరణం స్వాధ్యాయం దేశమేవ చ
భిక్షితో బ్రాహ్మణేనేహ దద్యాదన్నం ప్రయాచితః. ౨౪౦

అన్నదస్యాన్న వృక్షాశ్చ సర్వకామఫలప్రదాః
భవంతి చేహ నాముత్రన్యపతేర్నాత్రసంశయః. ౨౪౧

ఆశంసతే హి పితరస్సువృష్టిమివ కర్షకాః
అస్మాకమపి పుత్రో వా పౌత్రో వా ౨న్నం ప్రదాస్యతి. ౨౪౨

బ్రాహ్మణో హి మహద్భూతం స్వయం దేహీతి యాచతే
అకామోవా సకామో వా దత్వా పుణ్యమవాప్నుయాత్. ౨౪౩

బ్రాహ్మణస్సర్వభూతానామతిథిః ప్రసృతాగ్రభుక్
విప్రా యమధిగచ్ఛంతి భిక్షమాణా గృహం సదా. ౨౪౪

సత్కృతాచ్చ నివర్తంతే తదతీవ ప్రవర్తతే

- మహాభోగే కులే ప్రేత్య జన్మ చాప్నోతి నిత్యశః ౨౪౫
- దత్వా త్వన్నం నరో లోకే యథాస్థానమనుత్తమమ్
నిత్యం మృష్టాన్నదాయీ తు స్వర్గే వసతి సత్కృతః. ౨౪౬
- అన్నం ప్రాణా నరాణాం హి సర్వమన్నే ప్రతిష్ఠితమ్
అన్నదః పశుమాన్ పుత్రీ ధనవాన్ భోగవానపి. ౨౪౭
- ప్రాణవాంశ్చ ౭పి భవతి రూపవాంశ్చ తథా భవేత్
అన్నదః ప్రాణదో లోకే సర్వదః ప్రోచ్యతే తు సః ౨౪౮
- అన్నం హి దత్వా ౭తిథయే బ్రాహ్మణాయ యథావిధి
ప్రదాతా సుఖమాప్నోతి దైవతైశ్చ ౭పి పూజ్యతే. ౨౪౯
- బ్రాహ్మణో హి మహద్భూతం క్షేత్రభూతమిహోచ్యతే.
ఉచ్యతే యత్ర తద్భిజం తద్ధి పుణ్యఫలం మహత్. ౨౫౦
- ప్రత్యక్ష ప్రీతిజననం భోక్తుర్దాతుర్భవత్యుత
సర్వాణ్యన్యాని దానాని పరోక్షఫలవన్స్తృత. ౨౫౧
- అన్నాద్ధి ప్రసవం యాన్తి రతిరన్నాద్ధి జాయతే
ధర్మార్థావన్నతో విద్యాత్ రోగనాశ స్తథాన్నతః ౨౫౨
- అన్నం హ్యద్భూతమిత్యాహ పురా కల్పే ప్రజాపతిః
అన్నం భువం దివం ఖం చ సర్వమన్నే ప్రతిష్ఠితమ్. ౨౫౩
- అన్న ప్రణాశే భిద్యన్తే శరీరే పంచ ధాతవః
బలం బలవతో ౭పీహ ప్రణశ్యత్యన్నహానితః. ౨౫౪
- ఆవాహాశ్చ వివాహాశ్చ యజ్ఞాశ్చ ౭న్న మృతే తథా
నివర్తన్తే విశేషేణ బ్రహ్మ చా ౭త్ర ప్రదీయతే ౨౫౫
- అన్నతస్సర్వమేతద్ధి యత్కించిత్ స్థాణు జంగమమ్

- త్రిషు లోకేషు ధర్మార్థమన్నం దేయం తతో బుధైః. ౨౫౬
- అన్నదస్య మనుష్యస్య బలమోజో యశాంసి చ
ఆయుశ్చ వర్ధతే తద్యత్తేషు లోకేషు నిశ్చితమ్.
- మేఘాదూర్ద్వం సన్నిధత్తే ప్రాణానాం పవనః పతిః
యచ్చ మేఘగతం వారి శక్రో వర్షతి హర్షితః. ౨౫౮
- ఆదత్తే చ రసాన్ భౌమాన్ ఆదిత్యస్యగభస్తిభిః
వాయురాదిత్యతప్తాంశ్చ రసాన్ దేవః ప్రవర్షతి. ౨౫౯
- తద్యథా మేఘతో వారి పతితం భవతి క్షితౌ
తదా వసుమతీ దేవీ స్నిగ్ధా భవతి భావితా ౨౬౦
- తతస్సప్యాని రోహంతి యేన వర్తయతే జగత్
మాంసమేదోఽస్థిశుక్రాణాం ప్రాదుర్భావస్తతః పునః ౨౬౧
- సంభవంతి తతశ్చక్రాత్ప్రాణినః పృథివీతలే
అగ్నిష్టోమౌ హి తచ్ఛ్రుక్రం సృజతః పుష్యతశ్చ హ. ౨౬౨
- ఏవమన్నాద్ధి సూర్యశ్చ పవనశ్చక్రమేవచ
ఏక ఏవ స్పృతో రాశి స్తతో భూతాని జజ్జిరే. ౨౬౩
- ప్రాణాన్ దదాతి భూతానాం తేజశ్చ సతతప్రభమ్
గృహమభ్యాగతాయాఽథ యో దద్యాదన్నమర్థినే. ౨౬౪
- అన్నదానాద్ధి యేలేకాస్తాన్ శ్రుణుధ్వం సమాహితాః
భవనాని ప్రకాశంతే దివి తేషాం మహాత్మనామ్. ౨౬౫
- తారాసంస్థానరూపాణి నానాస్తంభాన్వితాని చ
చంద్రమండలశుభ్రాణి కింకిణీజాలవంతి చ. ౨౬౬
- తరుణాదిత్యవర్ణాని స్థావరాణి చరాణిచ

అనేకశతభౌమాని సాంతర్జలచరాణి చ ౨౬౭
వైడూర్యార్కప్రకాశాని రౌక్మరూప్యమయాని చ
సర్వకామఫలాశ్చాపి వృక్షా భవనసంస్థితాః. ౨౬౮

వాప్యో వీధ్య స్సభాః కూపా దీర్ఘి కాశ్చైవ సర్వశః
ఘోషవన్త్యథ యానాని ముక్తాన్యథ సహస్రశః. ౨౬౯

‘భక్ష్యభోజ్యమయాశ్చైలో, వాసాంస్యాభరణాని చ
క్షీరం స్రవన్తి సరితస్తథా చైవాన్నపర్వతాః. ౨౭౦

ప్రాసాదాః పాండురాభ్రాభాశ్చయ్యాశ్చ కనకోజ్జ్వలాః.
తాన్యన్నదాః ప్రపద్యన్తే తస్మాదన్నం దదేత్సదా. ౨౭౧

దద్యాదద్యాత్సదైవా ౭న్నం విష్ణవే వినివేదితమ్

హవిఃపాత్రాది సౌవర్ణం రాజతం తామ్రమేవ వా. ౨౭౨

కాంస్యం వా ౭ప్యథ యో దద్యాదర్హ్వ పాత్రాదికానపి
కలశాన్ కరకాన్ కుంభానన్యాంశ్చైవ పరిచ్ఛదాన్. ౨౭౩

శక్తిలోభమకృత్త్వైవ తస్య పుణ్యఫలం మహత్
సౌవర్ణాన్యేవ యో దద్యాత్సారూప్యం లభతే ఫలమ్. ౨౭౪

రాజతాన్యథ యోదద్యాత్సామిప్యం ఫలమాఘ్నయాత్
దద్యాత్ప్రాణి కాంస్యాని సాలోక్యం పదమేతి సః. ౨౭౫

ధ్వజాన్విచిత్రాన్ యో దద్యాన్నానావర్ణ సమాయుతాన్
సర్వేషాముత్తమో భూత్వా కులకేతుర్భవిష్యతి. ౨౭౬

శ్వేతం వితానం రక్తం వా కృష్ణం పీతం చ శ్యామలమ్
దుకూలేనా ౭థ పట్టేన తంతునా ౭న్యేన వా కృతమ్. ౨౭౭

యో దద్యాద్దేవదేవస్య స గచ్ఛేద్ద్వైష్ణవం పదమ్

సోపధానాం సతల్పాం చ ఖట్వాం దద్యాచ్చ యో హరేః. ౨౭౮

కుబేరలోకమాసాద్య తత్ర సమ్మోదతే చిరమ్
ఆతపత్రం తథా హైమం ముక్తాదామవిభూషితమ్ ౨౭౯

హైమదండయుతం దద్యాదింద్రలోకం స గచ్ఛతి
రాజ్యకామీ తు రాజా స్యాత్సార్వభౌమో ఽపి జాయతే. ౨౮౦

మయూరచ్ఛత్రదానాత్తు వారుణం లోకమాప్నుయాత్
చామరం హేమదండం చ వ్యజనం రత్నభూషితమ్. ౨౮౧

కేవలం హేమదండం వా భక్త్యా శక్త్యా చ సంయుతమ్
అర్చయేద్దరయే యస్తు దేవలోకే మహీయతే. ౨౮౨

మయూరవ్యజనం తద్వద్రుక్మదండం చ శక్తితః
భక్త్యైవ యో హరేర్దద్యాద్వాయులోకే మహీయతే. ౨౮౩

విమానం హైమసంచుష్మం విష్ణోర్యః కారయేన్నరః
అశక్యం తత్ఫలం వక్తుం సర్వైరపి సురా ఽసురైః. ౨౮౪

సౌవర్ణం విష్ణురూపస్తు యో భక్త్యైవతు కారయేత్
తస్యా ఽపి యత్ఫలం సర్వమనంతమితి నశ్చుతమ్. ౨౮౫

మండపం వా ప్రపాం వా ఽథ రత్నముక్తోపశోభితమ్
హేమలంబ ? సమాయుక్తం హైమస్తంభపరిష్కృతమ్. ౨౮౬

కల్ప యేద్విష్ణుసాలోక్యం ప్రాప్నోత్యమరదుర్లభమ్
హైమం సింహాసనం శ్రేష్ఠం యో భక్త్యైవా ర్చయేద్దరేః. ౨౮౭

సింహాసనం సమాస్థాయ మాహేన్ద్రీం సంపదం వ్రజేత్
హైమిర్యాశ్శిబికాఞ్చైవ రంగాదీన్యశ్చ కారయేత్. ౨౮౮

అశక్తో దారవాన్ వా ౭థ రంగాదీన్ శిబికాస్తథా.

౨౮౯

సింహాసనం వా యో దద్యాత్సోమలోకం స గచ్ఛతి
యశ్చ కాంస్యమయీం ఘణ్డాం హృద్యద్వనియుతాం దదేత్.

౨౯౦

హృద్యవాక్సుస్వరో హృద్యో వాగ్నీ స తు భవేన్నరః
శంఖభేర్యాదిదానేన శక్రలోకే స పూజ్యతే.

౨౯౧

నృత్యగేయాదిభిర్వాద్యైర్హోషణం కారయేత్తు యః
నర్తయేదప్సరోభిర్వా గాంధర్వం లోకమాఘ్నయాత్.

౨౯౨

వీణావేణునినాదైశ్చ శక్త్యా యః పూజయేద్దరిమ్
భుక్త్వా ౭త్ర మహదైశ్వర్యం వైష్ణవం పదమాఘ్నయాత్.

౨౯౩

యద్యద్దవ్యం ముదా యుక్తో దద్యాత్తు హరయే నరః
తదగ్రే పూజకేభ్యశ్చ గురవే చ విశేషతః

౨౯౪

తత్ప్రిత్యై చేతరేభ్యశ్చ బ్రాహ్మణేభ్యో విధానతః
సమృద్ధిం తస్య తస్మైవ ద్రవ్యస్యాప్నోత్యసంశయమ్.

౨౯౫

యం కామయిత్వా దద్యాద్యత్తత్సర్వం స లభేన్నరః
యద్యత్కర్మ తదర్థం స్యాత్పరిచర్యా చ తస్య యా.

౨౯౬

తస్యోపచారం యత్కర్మ కరోతి శ్రద్ధయా తు యః
సర్వయజ్ఞఫలం ప్రాప్య సామీప్యం పదమాఘ్నయాత్.

౨౯౭

తస్మాదత్ర ప్రతిష్ఠాప్య దేవదేవస్య మద్దిరమ్
శక్తిలోభమకృత్యైవ విభవానాంచభక్తితః.

౨౯౮

బహుధా బహులాం వృత్తిం కల్పయేచ్ఛేత్తదుత్తమమ్

అథా ౭ర్చనే ఫలం వక్ష్యే విశేషేణ మధుద్విషః.

౨౯౯

- భక్త్యా ప్రదక్షిణం కుర్వన్నిత్యం విష్ణ్వలయే నరః
సాయం ప్రాతశ్చ దేవేశం నమస్యన్నథ చింతయన్. 300
- యః ప్రణామం ముహుః కుర్యాత్స తు యజ్ఞఫలం లభేత్
ఉపచారవిశేషాణామర్పణాద్వక్ష్యతే ఫలమ్. 300
- ధ్యానమావాహనం కృత్వా సర్వాన్ కామానవాప్నుయాత్
అష్టాంగయోగమార్గేణ మనసా భావయన్ హరిమ్. 301
- సంచిన్త్య మనసా పూర్వం పూతకాయో మహామనాః.
యః కుర్యాత్పూజనం విష్ణోస్తత్ర దేవో వసేద్ద్రువమ్. 303
- అర్చకస్య తపోయోగాత్పూజాయాశ్చ ఽతిశాయనాత్
ఆభిరూప్యాచ్చ బింబస్య సన్నిధిః ప్రోచ్యతే హరేః. 304
- ఆసనం హరయే దత్వా ప్రతిష్ఠాం లభతే చిరమ్
స్వాగతేనా ఽనుమానేన యః పూజయతి మాధవమ్. 305
- సర్వైరనుమతో భూత్వా స్వాగతం సో ఽభిషద్యతే
పాద్యమాచమనీయం చ సమర్ప్య హరయే నరః. 306
- బాహ్యమాభ్యంతరం యత్తు పాపం తేన విముచ్యతే.
నిత్యం పుష్పాణి పుణ్యాని భక్త్యా యస్తు సమర్పయేత్. 307
- సూర్యకోటినిభం దివ్యం విమానమధిరుహ్యసః
విష్ణులోకం గతస్సత్యం విష్ణువన్మోదతే చిరమ్ 308
- దేవేశం పుష్పమాలాద్వైరలంకుర్యాచ్చ యో బుధః
తస్యా ఽనంతఫలం ప్రోక్త మనన్తో భగవాన్ హరిః 309
- చంపకా ఽశోకపున్నాగ జాజీమలయపంకజమ్

- దమనోశీరలామజ్ఞా కేతక్యుత్పలమర్పయేత్
మంగళం తస్య నిశ్చిద్రం భవేదేవ న సంశయః. 3౧౧
- తుళసీమర్పయేద్విద్వాన్ పాదయోర్భక్తితో హరేః.
న చానంతఫలం ప్రాప్య మోదతే విష్ణుసన్నిధౌ. 3౧౨
- సుగంధిపుష్పదానేన సుగంధిర్జాయతే నరః
బహుపుష్పప్రదానేన బహుధా తుష్యతే హరిః. 3౧౩
- బహుజాతిసుమానాం చ దానేన ప్రీయతే స వై
పాదయోరర్పణాద్విష్ణోః పుష్పాణాం సంచయం సకృత్. 3౧౪
- పదే పదే చా ౭శ్వమేధఫలం ప్రాప్నోత్యసంశయమ్
తుళసీం మూర్ధ్ని దేవస్య సమర్ప్య మధువిద్విషః. 3౧౫
- నరః పాపాద్విముచ్యేత కర్మణా నోపలిప్యతే
సర్వాంగేష్వర్పయన్ పుష్పం సర్వగస్య నరో హరేః. 3౧౬
- సర్పదా సర్పలోకేషు కామచారో భవిష్యతి
అలంకృత్య ఫలైర్దేవం పుష్పార్పణఫలం లభేత్. 3౧౭
- సుగంధచందనద్రవ్యం కర్పూరాదియుతం తథా
యథార్హ మర్పయేదంగే శ్లక్ష్ణ సర్వాజ్ఞసున్దరమ్. 3౧౮
- స నరో విష్ణుసాలోక్యం ప్రయాత్యమరదుర్లభమ్
స్వయమేవాహృతైః పుష్పైః పూజయేద్యస్తు మాధవమ్. 3౧౯
- స సర్వాన్ సమవాప్నోతి పుష్పార్పణఫలాదికాన్

- సర్వేషామపి పుష్పాణాం తుళసీ ప్రీతిదా హరేః. 3౨౦
- తుళసీదలమాదాయ యత్ర గచ్ఛతి పూజకః
అనుగచ్ఛతి తం దేవో యథా గౌర్వత్సలా భృశమ్. 3౨౧

- ప్రత్యహం పూజయేద్యస్తు తుళస్యా గరుడధ్వజమ్
జన్మమృత్యుజరావ్యాధిముక్తో ముక్తిమవాప్నుయాత్. 321
- మణికాంచనపుష్పాణి ముక్తావైడూర్యకాని చ
తులసీదలదానస్య కలాం నా లైర్హన్తి పోడశీమ్. 323
- సుమంజరీదలైర్బుక్తైః కోమలైస్తుళసీదలైః
యే కుర్వన్తి హరేః పూజాం తే కృతార్థాః కలౌ యుగే. 324
- శుష్కం పర్యుషితం వా లైర్దం కాష్ఠం వా తులసీదలమ్
అర్చనే వాసుదేవస్య లక్షకోటిగుణం భవేత్. 325
- తుళసీగ్రహణం శస్త్రం విష్ణోరర్చనహేతవే
వర్జ్యం పర్యుషితం పుష్పం న వర్జ్యం తుళసీదలమ్. 326
- వర్జ్యం పర్యుషితం తోయం న వర్జ్యం జాహ్నవీజలమ్
అన్యత్పర్యుషితం వర్జ్యం న వర్జ్యం పద్మపుష్పకమ్. 328
- శుష్కైః పర్యుషితైర్వా లైపి కాష్ఠమూలమృదాదిభిః
అర్చనాద్వాసుదేవస్య ముక్తో భవతి పూరుషః. 329
- పుష్కరాద్యాని తీర్థాని గంగాద్యాస్సరితస్తథా
దేవా దివిస్థితా యే వై తిష్ఠన్తి తుళసీదలే. 330
- తావద్గర్జన్తి పుష్పాణి మాలత్యాదీని గర్వతః
యావన్న ప్రాప్యతే పుణ్యా తుళసీ విష్ణువల్లభా. 330
- సకృదభ్యర్చ్య గోవిందం తుళస్యా చైవ మానవః
ముక్తిభాగీ నిరాతంకం కృష్ణస్యా లైనుచరో భవేత్. 331
- నా లక్షతైరర్చయేద్విష్ణుం న శంభుం శంఖవారిణా

దలా ౭లాభే తుళస్యాస్తు పత్రైరారాధయేద్ధరిమ్
పత్రా ౭లాభే శిఫాభిర్య శిఫాభావే శిఫాలవైః. 333

లవాలాభే మృదా తత్ర భక్తిమానర్చయేద్ధరిమ్
హరేరభ్యర్చనాయాం చ తుళసీ సాధనం పరమ్. 33౪

అలాభే తుళసీదలే తన్నామగ్రహణం పరమ్
భగవానరవిందాక్షస్సన్నప్యతి సహస్రదా. 33౫

న పద్మైర్నా ౭పి కల్పారైర్న హేమకుసుమైరపి
తథా తుప్యతి గోవిందో యథైవ తుళసీదలైః 33౬

సంగృహ్య తుళసీం భక్త్యా సర్వా ౭నిష్ఠ వినాశినీమ్
తుళస్యైవ హరేః పూజాం యే కుర్వన్తి సదా భువి. 33౭

తస్మాత్తుళస్యా సదృశం న చ భూతం న భావి చ
తుళసీకాననా ౭మోదవాసితా యత్ర మారుతాః. 33౮

న తత్ర ధరణీభాగే చరన్తి యమకింకరాః
“తుళసీ తుళసీ” త్యేవం నామా ౭న్యావర్తయన్తియే. 33౯

తే విష్ణులోకమాసాద్య పశ్యన్తి మధుసూదనమ్
దర్శనాచ్ఛ్రవణాత్పుర్ణాత్స్మరణాత్కిర్తనాదపి. 3౪౦

పునాతి తుళసీ పుణ్యా దశపూర్వాన్ దశా ౭వరాన్
తుళసీకాననం యత్ర యత్ర వా హరికీర్తనమ్. 3౪౧

తత్రైవా ౭స్తే హరిశ్రీమాన్ శంఖచక్రగదా ౭యుధః

యః పూజయేత్పలైర్విష్ణుం సుపక్షైరమృతోపమైః. 3౪౨

పుణ్యవృక్షసముద్భూతైస్తత్ఫలం కేన వర్జ్యతే
చన్దనా ౭గురుకోష్ఠ్యైర్దైర్హృదపమామ్రాపయేచ్ఛయః. 3౪3

- సూర్యలోకం స గత్త్వైవ యాతి విష్ణోః పరం పదమ్
ఘృతేన కాపిలేనైవ దృఢవర్తియుతం తు యః. 344
- దర్శయేద్దేవదేవస్య దీపం దృష్టిమనోహరమ్
సోఽన్తం నైవ ప్రవిశతి నరకం నరపుంగవః. 345
- యస్తు తైలేన సందీప్తం దర్శయేద్దీపముజ్జ్వలమ్
విమానమతివిద్యోతి యాత్యారుహ్య తమఃపరమ్. 346
- కర్పూరదీపం యో భక్త్యా దర్శయేద్దరయే నరః
తస్య పాపాని నశ్యంతి నిర్లేపస్య భవిష్యతి. 347
- విధినాఽర్ఘ్యం హరేర్ద ద్యాదష్టాంగం భక్తితో నరః
చన్ద్రలోకం స గత్త్వైవ యాతి విష్ణోః పరం పదమ్. 348
- సుగంధి శుభముత్పాతం స్నానతోయం చ యో దదేత్
దేవేశస్య విశేషేణ స భవేద్వీతకల్మషః. 349
- తతశ్చ వారుణం లోకం ప్రాప్య తత్రైవ మోదతే
స్లోతవస్త్రోత్తరీయాణి విశుద్ధాని మృదూని చ. 350
- దేవదేవస్య దత్వా తు సౌమ్యం లోకమవాప్నుయాత్
కార్పాసమథ చ క్షౌమం కౌశేయం రాంకవం తథా. 351
- యథాశక్తి సమర్ప్యైవ ఫలం చానన్తమశ్నుతే
కార్పాసాద్రాంకవం తస్మాత్కౌశేయం క్షౌమమిత్యపి. 352
- ప్రశస్తం కథితం వస్త్రం యథా శక్త్యనురూపతః
సౌవర్ణాభరణాన్యత్ర ముక్తామణిక్యతాని వా. 353
- అర్పయేద్దేవదేవస్య భవేద్భూమిపతిస్స హి
జాంబూనదం శాతకుంభం హోటకం వైణవం తథా. 354

శృంగీ చ శుక్తిజం చైవ జాతరూపమతః పరమ్

రసవిద్ధం తథా ప్రోక్తమాకరోద్గతమిత్యపి.

౩౫౫

ప్రోక్తం బహువిధం హేమ పూర్వాత్పూర్వాత్పరం వరమ్

ప్రత్యుప్తాని విశేషేణ రత్నైర్నానావిధైర్న రే :

౩౫౬

భూషణాన్యర్పయేద్భక్త్యా మిత్రాణ్యన్య నవగ్రహః.

రాజశ్రియం చ భుక్త్వా ౭ నై విష్ణులోకం స గచ్ఛతి.

౩౫౭

ఉపవీతం తు యో దద్యాత్సవర్ణైస్తంతుభిః కృతమ్

ద్విజోత్తమస్సాద్విజ్ఞానీ బ్రహ్మలోకమవాప్నుయాత్.

౩౫౮

సాలగ్రామైశ్చ బహుభిర్నిర్మితాం మాలికాం తు యః

అర్చయేద్దేవదేవస్య స విష్ణోర్యాతి సన్నిధిమ్.

౩౫౯

లక్ష్మీః ప్రియతమా విష్ణోస్సా హి నిత్యాననపాయినీ

స్వసంకల్పానువిద్ధా చ శక్తిస్సర్వాత్మికా పరా.

౩౬౦

ప్రకృతేర్మూలభూతా చ స్వామినీ జగతాం సతామ్

లక్ష్మీ ప్రతికృతిం కృత్వా మణిముక్తాదిభిర్ముదా.

౩౬౧

ఆబధ్య మాలికాయాం యో దేవేశాయ సమర్పయేత్

తస్య ప్రసన్నా జాయేతే దంపతీ జగతః పతీ.

౩౬౨

మాత్రాం చ దేవదేవస్య దత్త్వా హస్తే విశేషతః

సర్వాన్ కామానవాప్నోతి చరాంశ స్తర్పితో హరేః

౩౬౩

మధుపర్కం హరేర్దద్యాద్భక్త్యా ప్రీతికరం హరేః

విరజా ౭ంబరసంవీతశ్శశాంకధవలో ముదా.

౩౬౪

చంద్రలోకాధిపా భూత్వా యాయాద్విష్ణుపదం మహత్

హవిర్ని వేద్య దేవస్య ప్రతిష్ఠాఫలమశ్నుతే.

౩౬౫

ప్రభూతం వినివేద్యైవ జీర్ణోద్ధారఫలం తథా

పాయసం వినివేద్యైవ హరేర్భక్త్యా విశేషతః.

3౬౬

పయోహ్రాదైశ్చ పితరస్త్పష్టిమాయాన్తి తస్య తు

కృసరం వినివేద్యైవ దేవస్య ముదితో నరః.

3౬౭

అక్షయం ప్రతిపద్యేత స్వగృహే ౭న్నం చిరం చిరమ్

గౌల్యం నివేద్య దేవస్య ప్రాప్నోతి గుడపర్వతాన్.

3౬౮

ముద్గాన్నస్య ప్రదానేన ముద్గరాశిం సమాప్నుయాత్

యవోదనస్య దానేన నీరోగో భవతి ద్రువమ్.

3౬౯

శుద్ధాన్నస్య ప్రదానేన త్రిశుద్ధా భవతి ప్రజా

అపూపాదిప్రదానేన మనస్వీ జాయతే నరః.

3౭౦

ఉపదంశాదిదానేన నోపదంశో భవిష్యతి ?

సుగంధి స్వాదు శుద్ధం చ పానీయం యో హరేర్దదేత్.

3౭౧

హవిర్దానఫలస్వార్థం ఫలం సమ్యక్ సమశ్నుతే

కదల్యా నారికేలస్య చూతస్య పనసస్య చ.

3౭౨

ఫలాని చ సుపక్వాని భక్త్యా శుద్ధాని యో దదేత్

హవిర్దానాచ్చతుర్భాగం ఫలం సో ౭పి సమాప్నుయాత్.

3౭౩

కర్పూరైలాలవంగైశ్చ తథా జాతీఫలాదిభిః

మాతులుంగఫలైశ్చుద్దైస్సపక్ష్యైశ్చ యుతం తథా.

3౭౪

తాంబూలం క్రముకైర్మృక్తం ముఖవాసం చ యో దదేత్

సర్వైశ్చర్యమవాప్నోతి విష్ణులోకం చ గచ్ఛతి.

3౭౫

విధినా బలిమారాధ్య కారయేద్యః ప్రదక్షిణమ్

బలం బలవతాం లబ్ధ్వా విష్ణులోకం స గచ్ఛతి.

3౭౬

బలిం సేవేత యో భక్త్యా సో ౭సి యజ్ఞఫలం లభేత్

దేవస్య మండపం కుర్యాద్గంధపుష్పైః ప్రపాస్తువా. 32౭

సర్వైశ్చర్యమవాప్యైవ నిత్యపుష్పఫలం వ్రజేత్
విష్ణోః కథాస్తు సంకీర్త్యస్తోత్రైః స్తుత్వా చ వైష్ణవైః 32౮

శ్రుత్వా భక్త్యా హరిం ధ్యాయన్ విష్ణులోకే మహీయతే
సామ్యాన్ పుణ్యానిమాన్ విష్ణోశ్చతురో ౭ప్యర్చనావిధీన్. 32౯

శ్రావయేద్యో బుధో భక్త్యా తథా యత్రుణుయాదపి
సర్వపాపవినిర్ముక్తా వైష్ణవం పదమాపుయుః. 3౩౦

అథోత్సవాదికరణే ఫలం వక్ష్యే మధుద్విషః
సకామానాం ఫలం కామ్యమకామానాం పరం పదమ్. 3౩౧

ఉత్సవం తు వ్రవక్ష్యన్తి దేవదేవార్చనం సురాః
ఉత్సాహ ఉత్సవః ప్రోక్తో మనుష్యాణాం విశేషతః. 3౩౨

ఉదిత్యుత్కృష్టశబ్దో ౭యం సవో యజ్ఞ ఉదాహృతః
తస్మాదుత్తమయజ్ఞత్వాదుత్సవః పరిభాష్యతే. 3౩3

వాజిమేధా ౭స్తయాగానాం తస్మాద్దేవోత్సవో వరః
ఉత్సవం దేవదేవస్య యః కుర్యాత్స్వకులం స్వకమ్. 3౩౪

ఉత్తారయన్ స్వయం విష్ణోస్స యాతి పరమం పదమ్
సవాదుత్తారణం యస్మాదుత్సవః పరికీర్త్యతే. 3౩౫

స యజ్ఞో వో నరాన్ యుష్మానుత్తారయతి నిశ్చయమ్
ఇతి వేదా వదంతితి స ఉత్సవ ఉదీర్య తే. 3౩౬

వాజిమేధసహస్రేణ యజతో యత్ఫలం భవేత్
యశ్చోత్సవేన యజతే తయోస్తుల్యం ఫలం స్పృతమ్. 3౩౭

- యాగానామపి సర్వేషాం ఫలముత్సవకర్మణా
దేవస్యాశ్చువతే సర్వం యే యజన్తే న సంశయః. 3౮౮
- సవానుత్క్రమతే యస్మాత్తస్మాదుత్సవ ఉచ్యతే
ఉపకుర్వన్తి యే మర్త్యా దేవస్యోత్సవకర్మణి. 3౮౯
- కర్మణా మనసా వాచా తే ఽపి యాన్తి ఫలం బహు
గ్రామే వా నగరే వా ఽపి పత్తనే వా మహోత్సవః 3౯౦
- యత్ర ప్రవర్తతే విష్ణోస్సంపదస్సన్తి తత్ర వై
యత్ర దేశే జనపదే రాష్ట్రే వా పు్యత్సవో హరేః. 3౯౧
- నా ఽపమృత్యుభయం తత్ర నైవా ఽవగ్రహసంభవః
నైవ చోరాద్యుపహతిర్న తాపత్రయసంగతిః. 3౯౨
- ధర్మశ్చతుష్పాద్వర్తేత కలౌ తత్రా ఽదిమో యుగః
ధార్మికశ్చ భవేద్రాజా ప్రజా ధర్మపరాయణాః. 3౯౩
- భవన్తి సుఖినస్సర్వే సర్వదుఃఖవివర్జితాః
మహోత్సవే వర్తమానే యదర్థిభ్యః ప్రదీయతే. 3౯౪
- పానీయమన్నం వస్త్రం వా తత్సహస్రగుణం భవేత్
పుష్పమూలఫలైరిజ్యా దేవస్యా ఽభరణాదికైః 3౯౫
- క్రియమాణా యథాశక్తి నిత్యా నన్త్యాయ కల్పతే
సేవన్తే తత్ర యే దేవమహర్షిశమతస్త్రితాః 3౯౬
- తేషాం పుణ్యఫలం వక్తుం నాలం దేవాస్సహాసురాః
ఆ లేపనం మార్జనం చ రజః ప్రశమనం తథా. 3౯౭
- వారిభిర్దీపికారోపం క్షేలనాస్సోటనాదికమ్
కుర్వన్తి యే బ్రాహ్మలోకం ప్రయాన్త్యమరదుర్లభమ్. 3౯౮

యానం వహన్తి యే విప్రాస్తే యాన్తి బ్రహ్మణః పదమ్
రథం వహన్తి యే చా ౭శ్వస్తే ౭పి యాన్తి సురాలయమ్. 3౯౯

ఛత్రాదిధారిణశ్చ ౭పి మోదన్తే దివి మానవాః
ఆచార్యాశ్చార్చకాశ్చైవ తథైవ పరిచారకాః. ౪౦౦

ఉత్సవే ౭ధిక్యతా విష్ణోః ప్రాఘ్నవన్తియథేప్పితమ్
ఋచో యజాంషి సామాని యే తత్రా ౭ధీయతే జనాః. ౪౦౧

తే పరే వ్యోమ్ని దేవస్య పార్శ్వే వర్తన్తి నిస్సృహాః
సర్వశాన్తికరం సర్వదుఃఖోత్పాదనముత్తమమ్. ౪౦౨

రాజ్ఞో రాష్ట్రస్య సుఖదమాయురారోగ్య వర్ధనమ్
ప్రజానాం వాసుదేవస్య కల్యాణారాధనం మహతే. ౪౦౩

ఇమం దేవాదయస్సర్వే విష్ణోరుత్సవముత్తమమ్
కృత్వా శాశ్వతికం స్థానం ప్రాఘ్నవన్త్యతిదుర్లభమ్. ౪౦౪

అథ వక్ష్యే విశేషేణ మహాస్సపనజం ఫలమ్
యేన ద్రవ్యేణ దేవేశం స్నాపయేద్యస్తు భక్తితః. ౪౦౫

తద్ద్రవ్యం వర్తతే తస్య నశ్యం త్యేవా ౭శుభాని తు
రాజ్ఞో రాష్ట్రస్య తద్ద్రవ్యం సమ్మద్యైవ భవిష్యతి. ౪౦౬

అశుభాని వినశ్యన్తి శుభాని ప్రభవన్తి చ
నిర్మాతి యః ప్రపాం విష్ణోర్దేవస్య స్నపనాయ వై. ౪౦౭

తస్య నిర్మీయతే గేహస్సర్గరే స్వర్గనివాసిభిః
మృద్భిస్సంస్నాపనాద్భూమిస్సర్వసస్యా ౭న్వితా భవేత్. ౪౦౮

నగైః ప్రదక్షిణాదేవ గోత్రస్య స్థితిరాప్యతే
ధాన్యైస్సంస్నాపనాద్విష్ణోర్ధాన్యానాం వృద్ధిరాప్యతే. ౪౦౯

అంకురైరర్చనాద్విష్ణోః ప్రజావృద్ధిర్భవిష్యతి
మంగలై : పూజనాత్సర్వమంగలాని భవంతి వై. ౪౧౦

స్నాపనాత్పంచభిర్గవ్యైః పాపం నశ్యతి సర్వధా
పుతేన స్నాపనాద్భూయాత్సామాధ్యయనజం ఫలమ్. ౪౧౧

క్షీ రేణ స్నాపయేద్విష్ణుం గాశ్చ క్షీరవతీరియాత్
మధునా స్నాపయేద్విష్ణుం మధుస్యన్ది భవేద్భవః. ౪౧౨

దధ్నా సంస్నాపయేద్దేవమచ్ఛం తస్య భవేద్భవః
గంధోదస్నాపనాద్విష్ణోస్సర్వసంపద్భ్యుత్భవేత్. ౪౧౩

స్నాపయేదక్షతోదైస్తు ప్రజా తస్యాఽక్షతా భవేత్
ఫలోదకస్నాపనేన శుభానీయాత్పలాని తు. ౪౧౪

స్నాపనాత్తు కుశోదేన బ్రహ్మవర్చసమాఘ్నయాత్
రత్నోదకస్నాపనేన మణిరత్నాది వర్తయేత్. ౪౧౫

జప్యోదకస్య స్నానేన సర్వజాపఫలం లభేత్
భవన్త్యోషధ యస్స ర్వాస్సర్వోషధ్యుదకాష్ణవాత్, ౪౧౬

పుణ్యపుష్పార్చనేనైవ పుణ్యవాన్ .జాయతే నరః
చూర్ణైశ్శ్రీవేష్టకాదీనామర్పణాద్వృద్ధిరాయుషః. ౪౧౭

ఉద్వర్తనాత్కషాయేణ చూర్ణేనాఽవాప్యతే రుచిః
తీర్థోదస్నాపనేనైవ తీర్థయాత్రాఫలం భవేత్. ౪౧౮

వనాషధీభిస్సంస్పర్శాద్భవేన్నిత్యమరోగతా
హారిద్రచూర్ణ స్నానేన ప్రీతో భవతి చాఽచ్యుతః. ౪౧౯

మార్జనాత్సర్వగవైశ్చ శ్రీర్భవత్యచలా చలా
మార్జనాన్మూలగవైశ్చ కులమేధేత నిత్యశః. ౪౨౦

ధాతుభిశ్చైవ్యలంకారాద్ధాతువృద్ధిర్భవిష్యతి.

అన్వైరనుక్షైర్వా యస్తుద్రవ్యై స్సాప్నపనకర్మణి.

౪౨౦

ఉపతిష్ఠేజ్జగద్యోనిం ఫలం ప్రాప్నోతి విస్తృతమ్

యస్తు కుర్యాజ్జలద్రోణీం స్నానపీఠం చ శార్దూణః.

౪౨౧

స సర్వైః పూజ్యమానస్తు పీఠే చాత్యున్నతే వసేత్

ఏవం యస్నువనం విష్ణోః కారయేచ్ఛక్తితో నరః.

౪౨౩

యథోక్తానీహ లబ్యైవ ఫలాని సుచిరం భువి

అన్తే విమానమారుహ్య హైమం దేవైః పరీవృతః.

౪౨౪

కిన్నరైరపురోభిశ్చ నృత్తైర్గేయైశ్చ తర్పితః

యక్షైర్వృతో ౭థ గర్హస్థస్త్వాయామానో ముదా ౭న్వితః

౪౨౫

సర్వలోకాత్పరం పుణ్యం వైకుంఠం లోకమాఘ్నయాత్

దేవదేవస్య విష్ణోస్తు స్నవనం భక్తిమాంస్తు యః.

౪౨౬

సేవేత సో ౭పి పాపభ్యో ముచ్యతే నా ౭త్ర సంశయః

స్నాపంతానే తు దేవేశస్యోత్సవం యశ్చ కారయేత్.

౪౨౭

ప్రజావృద్ధిం శ్రియం స్పారాం సమాప్నోతి విశేషతః

ఉత్సవం సేవతే యస్తు సో ౭పి యజ్ఞఫలం లభేత్.

౪౨౮

విష్ణుపంచదినే యస్తు దేవేశం స్నాపయేత్ప్రభుమ్

తస్య స్యాన్మహతీ సంపత్పశుపుత్రాది సమ్మితా.

౪౨౯

గ్రహణే విష్ణువే తద్వత్సంక్రమాదిమ చైవహి

అన్యేష్వపి చ పుణ్యేషు కాలేషు జగతః ప్రభుమ్.

౪౩౦

స్నాపయేద్యశ్చ సేవేత ఫలమాప్నోతి సో ౭పి సః

యః కుర్యాద్వైష్ణవం ధామ భక్తిశ్రద్ధాసమన్వితః.

౪౩౧

ఖండితే స్ఫటికే ధామ్ని దూషితే చ సుధాదిభిః

సమాదద్యాత్పునర్దామ స లోకం యాతి వైష్ణవమ్.

౪౩౨

చోరైరపహృతే బింబే యః కుర్యాత్ప్రతిమాం పునః.

స్థాపయేద్భక్తి యుక్తశ్చ స యాతి పరమాం గతిమ్.

౪౩౩

ప్రమాదాత్ప్రతితే బింబే స్ఫటికే దూషితే ౭౪ వా

య స్సన్దాయ పునః కుర్యాత్ప్రతిష్ఠాం పూర్వవన్ముదా.

౪౩౪

తస్య తుష్యతి దేవేశో వరమిష్టం ప్రదాస్యతి

శీర్ణే జీర్ణే తథా భిన్నే భూషణాదా విశేషతః.

౪౩౫

నవీకృత్యా ౭ర్పయేద్భక్తి తస్య పాపం ప్రణశ్యతి

యానాని రథరంగాదీన్యాలోక్య శిథిలాని వై.

౪౩౬

సమీకృత్య తు యోదద్యాత్తాని భక్త్యా హరేర్నరః

తస్య కాయకృతం పాపం తత్ క్షణాదేవ నశ్యతి.

౪౩౭

యస్తు వీక్ష్య హరేరర్చాం పతమానామనాదరాత్

వర్తయేద్దనదానేన తస్య లోకా మధుద్విషః.

౪౩౮

సీదతాం వృత్తిహీనానాం దేవస్యా ౭గ్రే పదార్థినామ్

యో దద్యాదుచితాం వృత్తిం స యమం నోపసర్పతి.

౪౩౯

యస్తు దేవోత్పవాదీని కారయేద్భక్తిసంయుతః

లుప్తప్రాయాణి తస్యాపి భవేత్పులమనస్తకమ్.

౪౪౦

యః కుర్యాద్దేవతా ౭గారే లుప్తకార్యాణి సత్తమః

న తస్య కృతకృత్యత్వాదమాత్యా యమకింకరాః.

౪౪౧

దేవార్థే బ్రాహ్మణస్యా ౭ర్థే యస్త్వజేత్తనుముత్తమామ్

తస్య వాసో భవేత్సర్గో యావదింద్రాశ్చతుర్దశ.

౪౪౨

దేవార్థే బ్రాహ్మణస్యా ఓర్ధే సర్వస్వం స్వంత్యజేత్తు యః
తస్య తుష్యతి దేవేశస్యతు స్వారాజ్యమశ్నుతే.

౪౪౩

ప్రాయశ్చిత్తనిమిత్తాని సంభూతానితు ధామని
దృష్ట్వా చ శ్రద్ధయా యుక్తో యో దేవముపతిష్ఠతే.

౪౪౪

తస్య తుష్యతి దేవేశః ప్ర హృష్టస్సంప్రసీదతి
ప్రాయశ్చిత్తాన్య శేషాణి పాపాఘర్షంసనాయ వై.

౪౪౫

నిర్దిష్టాని పురాకల్పే బ్రహ్మణా పరమేష్ఠినా
లోకా ౭నుగ్రహహేతోద్ధౌ పవృత్తో గురురత్వరః.

౪౪౬

నరాణాం సీదతాం దృష్ట్వా చిత్తవృత్తీస్సుదుర్మలాః
ప్రాయశ్చిత్తవిధానం తు ప్రోవాచ జగతాం హితః.

౪౪౭

న కశ్చిన్నాచరేత్కర్మ శాస్త్రోకం సకలం క్రమాత్
తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన ప్రాయశ్చితం సమాచరేత్.

౪౪౮

ప్రాయశ్చిత్తం తు కృత్వైవ య ఉక్తామాచరేత్త్రియామ్
తస్య స్యాద్విగుణం పుణ్యం మతస్స్వదనుపాలనమ్.

౪౪౯

భక్తిశ్రద్ధాన్వితోయస్తు కుర్యాద్వా కారయేత్క్రమాత్
దేవేశస్య ప్రతిష్ఠాదిప్రాయశ్చిత్తాంత సత్క్రియాః.

౪౫౦

తస్య పుణ్యఫలం వక్తుం న శక్యం త్రిదశైరపి
ఇహ లోకే ౭ఖిలాన్ కామాననుభూయ సుఖం చిరాత్.

౪౫౧

దేహస్తే జాయతే సదృశ్శంఖచక్రగదాధరః
శ్రీవత్సాంకశ్చతుర్బాహుశ్చామళాంగస్సు సుందరః.

౪౫౨

గగనే గరుడరూఢస్సర్వ దేవనమస్కృతః
ఆదిత్యమండలం భిత్వా గత్వా శుభ్రా ౭ంశుమండలమ్.

౪౫౩

తతో ఽవతీర్య నిఖిలాన్ లోకానపి యథాక్రమమ్
సత్యస్థం సత్యలోకస్థం జగతః ప్రభవా ఽవ్యయమ్.

౪౫౪

తథా ఽశేషవిశేషం చ నిత్యానన్దం నిరంజనమ్
సుధారససమాస్వాదతులితం నిత్యతృప్తిదమ్.

౪౫౫

శాశ్వతం తత్పురంజ్యోతిః ప్రవిశేన్నా ఽత్ర సంశయః

అథ వక్ష్యే విశేషేణ క్రియాలోపే చ యత్ఫలమ్

౪౫౬

నిర్మాతుమాలయం యస్తు సంకల్ప్య మతిమాన్షరః
పరేణేద్బోధితో భూయస్తస్మా దర్థాన్నివర్తతే.

౪౫౭

తావుభౌ నరకం ప్రేత్య భవేతాం దుఃఖభాగినౌ
కర్తా కారయితా చైవ ప్రేరకశ్చా ఽనుమోదకః.

౪౫౮

సుకృతే దుష్కృతే చైవ వదన్తి సమభాగినః

నిర్మాతుమిచ్ఛయా ధామ దేవస్య మధువిద్విషః.

౪౫౯

స్వయం నివర్తతే యస్తు తస్య స్యాన్మహతీ విపత్
సంకల్ప్య దేవతాగారం నిర్మాతుం యో విశేషతః.

౪౬౦

ఆచార్యం వృణుయాన్నో చేత్తస్య కార్యం ప్రణశ్యతి
ఆచార్యస్సతతం గోష్ఠా ఆచార్యస్తు పితా స్మృతః.

౪౬౧

ఆచార్యస్సర్వమేవేతి యో మన్యేత స మన్యతే
ఆరభ్య గేహనిర్మాణం దేవస్య జగతః పతేః.

౪౬౨

అసమాప్య తు యో మూఢో నివర్తేత ప్రలోభతః

తస్య సంపద్విनाశస్సౌత్ క్రుద్ధో భవతి చా ఽవ్యయః.

౪౬౩

ప్రవృత్తాయాం ప్రతిష్ఠాయాం యేన కేనా ఽపి హేతునా
యః కుర్యాదన్తరాయం తు తస్య పుణ్యం వినశ్యతి.

౪౬౪

యేన విష్ణుస్తదా భూయాత్తం హత్వా ౭పి న దోషభాక్
యస్తు శాస్త్రోదితం కర్మ కుర్వంతం చ పదార్థినమ్.

౪౬౫

శిల్పినం వివదేన్మూఢస్తస్య నాస్తి ఫలం క్వచిత్
వివదేత య ఉచ్ఛాస్త్రమాచార్యేణ పదార్థినా.

౪౬౬

తస్యా ౭శుభాని భూయాంసి భవేయుర్నా ౭త్ర సంశయః
అధ్వరే వర్తమానే తు సంభారాన్ శాస్త్రచోదితాన్.

౪౬౭

యో న దద్యాత్ప పాపీయాన్ నాఘ్నయాత్ కర్మజం ఫలమ్
ప్రతిష్ఠాప్య హరేర్బింబం యో న సత్కురుతే గురుమ్.

౪౬౮

అన్యాన్పదార్థినశ్చ ౭పి స కించిన్నా ౭ఘ్నయాత్ఫలమ్
ప్రతిష్ఠాస్తే తథా నిత్యమవిచ్ఛిన్నం తు పూజితుమ్.

౪౬౯

అర్చకం వృణుయాన్న్ చేద్యజమాన్ విసశ్యతి
అర్చకం చ తథా ౭చార్యమన్యాంశ్చ ౭పి పదార్థినః.

౪౭౦

కాలావధిం వినిశ్చిత్స యః కర్మసు నియోజయేత్
స భవేద్బ్రహ్మహా చైవ ధనం తస్య విలుప్యతి.

౪౭౧

దాయాద్యాం కారయేద్వృత్తిమర్చకస్య న చేద్యది
యజమాన్ విపద్యేత దేవావాసో నశిష్యతి.

౪౭౨

ఆచార్యమర్చకం కుర్యాత్ స్వస్థానాద్యో ౭వరోపితమ్
అన్యం వా యోజయేత్తత్ర తావుభౌ విసశిష్యతః.

౪౭౩

ఆపద్యపి చ కష్టాయాం న కదా ౭ప్యన్యమర్చకమ్
పూర్వావరోపణాదేవ నియుంజ్యాత్తు కథం చన.

౪౭౪

ఆద్యార్చకస్య వంశేతు జాయస్తే యే మహాశయాః
సర్వే చ క్రమశః పూజాం కర్తుమర్హన్తి తే యతః.

౪౭౫

పితృం భవతి దేవస్య దాయాద్యం పూజనం స్వతః
తస్మాత్తద్వంశజాన్ హిత్యా యద్యన్యైః కారితాఽర్చనా.

౪౭౬

బ్రహ్మహత్యాభవేత్తస్య తత్పూజా నిష్ఫలా భవేత్

యస్తుదద్యాదర్చకాయ భృత్యర్థంకేవలం ధనమ్.

౪౭౭

అన్యద్వాప్యస్థిరం వస్తు న హరిస్తేన తుష్యతి
లోభాన్మోహోదధాజ్ఞానాద్య ఆదత్తేఽర్చకో ధనమ్.

౪౭౮

వేతనార్థం తథా దద్యాద్యజమానో విమూఢధీః
ఉభౌతానరకం యాతో యావచ్చన్త్ర దివాకరమ్.

౪౭౯

విత్తార్థం పూజయేద్యస్తు నియమ్యాఽప్యవధిం హరిమ్
సవై దేవలకో నామ సర్వకర్మ బహిష్కృతః,

౪౮౦

అదత్వా వసుధామగ్రే పూజనార్థ మధార్చకే
నిర్మాతి బ్రాహ్మణం భూయో యజమానస్తు దేవలమ్.

౪౮౧

నహ్యస్మాత్పాతకం కించి ద్రాహ్మణాయాఽపరాధ్యతి
అలబ్ధ్యా దేవతాఽగారనిర్మాణసదృశమ్ ఫలమ్

౪౮౨

బ్రహ్మఘ్నత్వమనుప్రాప్య వినశ్యతి న సంశయః
హర్తా హారయితా భూమేర్దత్తస్య దనుశాసినః.

౪౮౩

తత్కింకరాణామన్యేషాం యో మూఢస్స తమోవృతః
సంబద్ధో వారుణైః పాశైః కృష్యమాణస్సమంతతః .

౪౮౪

దుఃఖితో నరకే భూయస్తిర్యగ్యోనిషు జాయతే
స్వదత్తాం పరదత్తాం వా యో హరేత వసున్దరామ్.

౪౮౫

షష్టిర్వర్షసహస్రాణి విష్టాయాం జాయతే కృమిః
స్వదత్తాద్విగుణం పుణ్యం పరదత్తాను పాలనమ్.

౪౮౬(అ)

పరదత్తాపహరేణ స్వదత్తం నిష్ఫలం భవేత్
అన్యాయేన హృతా భూమిరన్యాయేనైవ హరితా. ౪౮౬(అ)

హరతో హరకస్యాపి దహత్యానస్తమం కులమ్
పంచ కన్యానృతే హన్తి దశ హన్తి గవానృతే. ౪౮౭

శతమశ్వానృతే హన్తి సహస్రం పురుషానృతే
హన్తి జాతానజాతాంశ్చ హిరణ్యాదర్థేనృతం వదన్. ౪౮౮

సర్వం భూమ్యనృతే హన్తి నో బ్రూయాదనృతం క్వచిత్
వింధ్యాటవీష్వతోయాసు శుష్కుకోటరవాసినః. ౪౮౯

కృష్ణస్త్వా : ప్రజాయన్తే దేవబ్రహ్మస్వహారిణః
తటాకానాం సహస్రేణ హయమేధశతేన చ. ౪౯౦

గవాం కోటిప్రదానేన భూమిహర్తా న శుద్ధ్యతి
బ్రహ్మస్వం బ్రహ్మహత్యా చ దరిద్రస్య చ యద్దనమ్. ౪౯౧

గురుమిత్రధనం చైవ స్వగ్రస్తమపి పాతయేత్
బ్రహ్మస్వే నో మతిం కుర్యాత్పాణైః కంఠగతైరపి. ౪౯౨

అగ్నిదగ్ధా : ప్రరోహన్తిబ్రహ్మదగ్ధో న రోహతి
న విషం విషమిత్యాహుర్బ్రహ్మస్వం విషముచ్యతే. ౪౯౩

విషమేకాకినం హన్తి బ్రహ్మస్వం పుత్రపౌత్రకమ్
బ్రహ్మస్వం ప్రణయాద్భుక్తం దహత్యానస్తమం కులమ్. ౪౯౪

విక్రమేణ తు భోక్త్యాణాం దశపూర్వాన్ దశానరాన్
లోహచూర్ణాంశ్చ చూర్ణాంశ్చ విషం వా జరయేత్పుమాన్. ౪౯౫

బ్రహ్మస్వం త్రిమ లోకేషు కః పుమాన్ జరయిష్యతి
దేవస్యం బ్రాహ్మణస్యం చ లోభేనోపహింసన్తి యః. ౪౯౬

- స పాపాత్తు పరే లోకే గృధ్రోచ్చిష్టేన జీవతి
దేవద్రవ్యవినాశేన బ్రహ్మస్వహరణేన చ. ౪౯౭
- కులాన్యకులతాం యాన్తి బ్రాహ్మణాఽతిక్రమేణ చ
సహస్రసమ్మితా ధేనురనద్వాన్ దశధేనవః. ౪౯౮
- ధశాఽనద్వత్సమం యానం దశయానసమో హయః
దశవాజినమా కన్యా భూమిదానేన సా సమా. ౪౯౯
- షష్టిర్వర్ష సహస్రాణి స్వర్గే తిష్ఠతి భూమిదః
ఆచ్ఛేత్తాచాఽనుమంతా చ తా న్యేవ నరకే వసేత్. ౫౦౦
- పతంత్యశ్రూణి రుదతాం దీనానామవసీదతామ్
బ్రాహ్మణానాం హృతే క్షేత్రే హన్యాదాసప్తమం కులమ్. ౫౦౧
- సాధుభ్యో భూమిమాక్షిప్య న భూమిం విస్తతే క్వచిత్
దదద్ధి భూమిం సాధుభ్యో విస్తతే భూమిముత్తమామ్. ౫౦౨
- అర్చకః ప్రణిధిర్యస్మాద్దేవేశస్య జగత్పతేః
స దేవో బ్రాహ్మణస్సాధుర్మహద్భూతం ప్రచక్షతే. ౫౦౩
- తస్మాత్తదర్పితాం వృత్తిం నైవ శంకేత బుద్ధిమాన్
తదర్చకాఽర్పితాం భూమిం యో హరేత యతేత వా. ౫౦౪
- కిం పున స్తస్య వక్తవ్యం న భవే త్తస్య నిష్కృతిః
న వాచా శక్యతే వక్తుం గతి స్తస్య దురాత్మనః. ౫౦౫
- ప్రియేత సద్య ఏవాఽసా జాయతేఽథ పునః పునః
న తస్య శరణం క్వాఽపి లభ్యతే పాపకర్మణః. ౫౦౬
- దేవస్యేఽపి మతిం కుర్యాద్బ్రహ్మస్వం న హరేత్క్వచిత్
-
- ప్రాసాదమండపాదీనాం భోక్తారః కైటభద్వివషః ౫౦౭

- తేమూఢమతయః ప్రేత్య నరకేషు నిరత్యయాః
వసన్తి భూయో జాయన్తే నీచయోనిషు చ ధ్రువమ్. ౫౦౮
- భూషణచ్చత్రవస్త్రాదిహర్తా యో దుర్మతిర్నరః
గలే నిగలితః పాశైః కృష్యతే నిరయేషు సః ౫౦౯
- వాహనాని చ యానాని వైష్ణవాని హరన్తియే
మోహోద్వసన్తి తే దీర్ఘ మజ్గారనరకోదరే. ౫౧౦
- ప్రేత్య భూయో ౭పి జాయన్తే గర్దభోష్ట్రాదియోనిషు
చన్ద నాదీని వస్తూని పుష్పాణి సురభీణ్యపి. ౫౧౧
- వ్రజన్తి స్వాని విష్ణోస్తే వ్రజన్తే యామ్యయాతనామ్?
అనుభూయ పునర్భూయో జాయన్తే గన్ధమూషికాః. ౫౧౨
- ఉపానత్పాదుకాపీఠ వాహనాని హరన్తియే
ఉషిత్వా నరకేష్వేతే జాయన్తే ఫణినాం కులే. ౫౧౩
- గోభూహిరణ్యవస్త్రాది ధనం విష్ణోః పరిగ్రహమ్
ఆహృత్య యే ౭నుభుజ్యన్తే నరకేషు దురత్యయాః. ౫౧౪
- ఉషిత్వా ప్రేత్య భూ యో ౭పి జాయన్తే శ్వాదియోనిషు
సర్పేషు నరకేష్వేవం దేవబ్రహ్మస్వహారిణః. ౫౧౫
- వసన్తి మూఢమతయో యామ్యదుఃఖేషు యాతనాః
వాసుదేవప్రతికృతేర్భేదనచ్ఛేదనాదిషు. ౫౧౬
- విక్రీడాదీనిచాన్యేషు యతన్తే పాపచేతసః
ఏతే యాన్తి క్రమాత్సర్వాన్నరకాన్ భృశదారుణాన్. ౫౧౭
- అన్యేష్వప్యపచారేషు స్థూలసూక్ష్మేషు మానవాః
కృతినః ప్రేత్య నరకే పచ్యన్తే దుఃఖభాగినః. ౫౧౮

- అథ నిత్యార్చనాయాం వై దేవేశస్య విశేషతః
ఉపచారాదిహానౌ తు పాపస్యేదం ఫలం భవేత్. ౧౧౯
- ఆసనస్య విహీనే తు ధర్మనాశో భవిష్యతి
స్వాగతే బుద్ధినాశస్సాన్మూకత్వమనుమానకే. ౧౨౦
- విహీనే పాదుకాయాస్తు పంగుత్వం సంభవత్యుత
పాద్యహీనే మహాన్రోగః క్లేశశ్చాపి భవిష్యతి. ౧౨౧
- దంతధావనహీనే చ దుష్టదంతోఽభిజాయతే
తాంబూలహీనే విద్వేషం కుష్టం తైలవిహీనకే. ౧౨౨
- కేశసంశోధనే హీనే గలరోగో భవిష్యతి
స్నానద్రవ్యవిహీనేచ స్నానహీనే తథైవ చ. ౧౨౩
- రాజయక్షా భవేద్రోగః పాపిష్ఠశ్చ సుదారుణః
స్లోతహీనే వాతరోగో వస్త్రహీనే జలోదరః. ౧౨౪
- సంవ్యానహీనే హృద్రోగో యజ్ఞసూత్రవిహీనకే
అగ్నిదాహభయం చైవ మన్దాగ్నిత్వం చ జాయతే. ౧౨౫
- గన్తహీనే చ కుష్టస్వాద్భూషాహీనే మహద్భయమ్
పుష్పహీనే త్వలాభస్సౌత్తథా చ కఫసంభవః. ౧౨౬
- (శూద్రాహృతైః క్రయక్రీతై రర్చనం నిష్ఫలం సుమైః
అరణ్యాద్వా గృహాద్వా ఽపి విక్రీ తాన్యాపణాన్తరాత్. ౧౨౭
- అయాచితాని పుష్పాణి లభాన్యర్హాణి నాఽర్చనే
తథా పర్యషితై ర్వాపి జంతుభిర్హృషితైరపి. ౧౨౮
- మూనైరస్పృశ్యసంస్పృష్టైర్దుర్గంధైఃపాదలంఘితైః
ప్రతిలోమా ఽన్యజానీతైరర్చనం త్వఫలం భవేత్. ౧౨౯

ఉత్తమం స్వార్జితం పుష్పం మధ్యమం వన్యముచ్యతే
అధమం తు క్రయక్రీతం పారక్యమధమా ౭ధమమ్. ౫౩౦

హస్తానీతం పటానీతం స్వయం పతితమేవ వా
అన్యా ౭రామోద్భవం పుష్పం నా ౭ర్చయేదితి కే చన. ౫౩౧

ఆరవారే చ శుక్రే చ మన్వాదిషు యుగాదిషు
నాహ రేత్తుళసీపత్రం మధ్యాహ్నోత్పరతస్తథా. ౫౩౨

సంక్రాన్త్యాం పక్షయోరస్తే ద్వాదశ్యోర్నిశి సంధ్యయోః
తుళసీం యే విచిన్వన్తి తే కృన్వన్తి హరేశ్శిరః. ౫౩౩

భృగ్వర్కా ౭ంగారకే వారే ద్వాదశ్యాం పంచపర్వసు
నా ౭హరేత్తుళసీపత్రం నన్దాయాం శ్రవణే ౭పి చ. ౫౩౪

కేశకీటాపవిద్ధాని శీర్ణపర్యుషితాని చ
భుగ్నపత్రం న చ గ్రాహ్యం కృమిదుష్టం చ నా ౭హరేత్. ౫౩౫

వర్జయేదుర్లనాభేన వాసితం యది శోభనమ్
స్థలజం నోద్ధరేత్పుష్పం ఛేదయేజ్జలజం న తు. ౫౩౬

నిషిద్దైర్దుఃఖధైర్దేవం నా ౭ర్చయేత కదా చన
న శుష్టుః పూజయేద్దేవం కుసుమైర్న మహీగతైః. ౫౩౭

న విశీర్ణ తరైశ్శిష్టైర్నా ౭శుభైర్నా ౭వికాసిభిః
పూతిగంధోన్యగ్రంధాని హ్యుగ్రగన్ధాని వర్జయేత్. ౫౩౮

స్నానం కృత్వా తు యే కే చిత్పుష్పం గృహ్లాన్తి వైద్విజాః
దేవతాస్తన్న గృహ్లాన్తి తన్న గృహ్లాన్తి మానవాః. ౫౩౯

పితరస్తన్న గృహ్లాన్తి భస్మీభవతి కాష్ఠవత్
స్నానం కృత్వాతు మధ్యాహ్నౌ పుష్పాణి న సమాహరేత్ ౫౪౦

తేభ్యః క్రుద్ధోఽక్షయం దుఃఖం క్రోధాద్విష్ణుః ప్రయచ్ఛతి
అన్యదేవాఽర్థసన్నిష్ఠైః పూజయేద్యో హరిం ప్రభుమ్.

౧౪౦

స తు తేనైవ పాపేన మండుకో జాయతే నరః
తతస్స నరకం యాతి యావదాభూతసంప్లవమ్.

౧౪౧

కుసుమానాం నివేద్యానాం గంధమాఘ్రాతి యో నరః
స పూతి గంధసంయుక్తః కుష్ఠీ చైవ ప్రజాయతే.

౧౪౩

జన్మద్వయం తు వై మూఢశ్చుద్రతాం యాతి మానవః
అసూత్రగ్రథితం పుష్పమన్నేహాక్తం తథోదనమ్.

౧౪౪

అవాలుకాయుతం తోయం సర్వం పర్యషితం భవేత్
ఏతైస్తు పూజనాత్సద్యో నిష్ఫలాస్సకలాః క్రియాః.

౧౪౫

ఆదర్శనవిహీనే తు కామిలా చ భవిష్యతి
బాధిర్యం ధూపహీనే చ దీపహీనేఽన్తతామియాత్.

౧౪౬

అర్ఘ్యహీనే తు దేవస్య కులం భవతి నిన్దితమ్
మధుపర్కవిహీనే చ మధుమేహో భవిష్యతి.

౧౪౭

మాత్రాదానవిహీనే తు సర్వనాశో భవిష్యతి
రక్షానీరాజనే హీనే రాక్షసైరావృతిర్భవేత్.

౧౪౮

వేదాధ్యయనహీనే తు కర్మలోపో భవేద్ద్రువమ్
హవిర్నివేదనే హీనే దుర్భిక్షం భవతి ధ్రువమ్

౧౪౯

ఉపదంశవిహీనే చ దారిద్ర్యం గ్రామవాసినామ్
నాళికేరఫలే హీనే హీనే క్షీరాదికే తథా.

౧౫౦

వినాశస్సర్వసస్యానాం దుర్భిక్షం చ భవేద్ద్రువమ్
హీనే భక్ష్యాదికే చైవ వివిధే హవిషి ప్రభోః.

౧౫౧

- తద్రామయజమానస్య విశేషేణా ౭ శుభం భవేత్
వినియోగక్రమస్యా ౭ త్రహీనే పూజైవ నశ్యతి. ౫౫౨
- కాలే యవనికాహీనే కర్తా చైవ వినశ్యతి
ద్వారపూజావిహీనే తు తస్య రాదిప్రవేశనమ్. ౫౫౩
- ద్వారపాలకపూజాయా హీనే చోరాద్యుపద్రవః
శాంతస్య పూజనే హీనే తథా చైవా ౭ నపాయినామ్. ౫౫౪
- రాజ్ఞో రాష్ట్రస్య సర్వస్య వినాశస్సాన్న సంతయః
యజమానస్య తత్రా ౭ పి పరరాజాద్యుపద్రవః. ౫౫౫
- పాపరోగాదిపీడా చ భవిష్యతి తథా పునః,
సర్వవృత్తికలూతాద్వైర్వానిశ్చైవ భ వేద్భూతు. ౫౫౬
- పుష్పన్యాసే ౭ ర్చనే హీనే న్యూనే వా ముద్రవర్జితే,
తద్రామవాసినాం చైవ రాజద్వేషో భవిష్యతి. ౫౫౭
- భూతపీఠస్య పార్శ్వే వా దక్షిణే వా విశేషతః,
భూతాదినాగపర్యవ్రం బల్యర్చనవిహీనకే. ౫౫౮
- శాకిన్యాదిగ్రహాస్పర్శే ప్రవిశంతి న సంతయః
శ్రీదేవ్యా అర్చనే హీనే సంపదాం తు భవేత్ క్షయః. ౫౫౯
- హరిణ్యర్చనహీనే చ స్థాననాశో భవిష్యతి,
అగ్నిపూజావిహీనే తు న్యూనే వా ముద్రవర్జితే. ౫౬౦
- నివేదనాజ్యహీనే వా సంభవేద్ధర్మ సంకరః,
వర్ణాశ్రమాదిహానిశ్చ బ్రాహ్మణానాం విపద్భవేత్. ౫౬౦
- పానీయహీనే దేవస్య భవేత్తత్ర త్వవగ్రహః,
ముఖవాసవిహీనే తు జనవిద్రేషణం భవేత్. ౫౬౧

బలిద్రవ్యవిహీనే తు న్యూనే మస్త్రవివర్జితే.

బలక్షయో జనానాం స్యాత్పితృణాం పతనం భవేత్.

౧౬౩

పుష్పాఽంజలివిహీనే తు రాజకోపో భవిష్యతి,

ప్రణామస్తుతిహీనే తు సద్యో మృత్యుర్భవిష్యతి.

౧౬౪

ధ్యానహీనే కులం హన్తి న్యాసహీనే విపద్భవేత్

ప్రాణాయామవిహీనే తు పరచక్రభయం భవేత్.

౧౬౫

శౌచాచారవిహీనే తు పశుపుత్రాదినాశనమ్

బింబన్యాసవిహీనే తు కలత్రం తస్య నశ్యతి.

౧౬౬

ప్రదక్షిణవిహీనే తు పాతకీ జాయతే నరః

నిత్యమర్చాఽవసానే తు పూజకాచార్యయోర్ముదే.

౧౬౭

దక్షిణాదానహీనే తు సా పూజా నిష్ఫలా భవేత్

రాష్ట్రస్య యజమానస్య రాజ్జిశ్చాఽపి భవేద్భయమ్.

౧౬౮

హీనే తు పాచకాదీనాం దక్షిణాదానకర్మణి

పశువాహననాశశ్చ తద్ద్రామే సంభవేన్నృణామ్.

౧౬౯

ప్రాతః పూజావిహీనే తు తద్ద్రామేఽవగ్రహో భవేత్

బ్రాహ్మణానాం క్రియాహానిస్సర్వకర్మవినాశనమ్.

౧౭౦

మధ్యాహ్నపూజాహీనే తు రాష్ట్రక్షోభో భవిష్యతి

సాయంకాలాఽర్చనే హీనే తద్ద్రామయజమానయోః.

౧౭౧

అర్థహానిః ప్రజాహానిర్భవిష్యతి న సంశయః

ఉపసంధ్యార్చనే హీనే కర్మలోపో భవిష్యతి.

౧౭౨

విష్ణుపంచదినే చైవ హీనే స్నానేఽర్చనే తథా

ఉత్పవే చ విశేషేణ యజమానభయం భవేత్.

౧౭౩

మాసపూజావిహీనే తు భ్రాతృద్వేషో భవిష్యతి
విమవే చాయనే చైవ హీనే తత్రో క్తకర్మణి.

౫౭౪

గ్రామస్య యజమానస్య యశోహానిర్భవిష్యతి
స్నపనోక్తే తథా లన్యస్మిన్ దివసే స్నానవర్జితే.

౫౭౫

అకాలే చ కృతే వా లపి భవేత్ క్షామభయం తథా
నిత్యోత్సవవిహీనే తు నిరానన్దో భవేజ్జన:

౫౭౬

అన్యస్మిన్నర్చనద్రవ్యే విహీనే దోష ఆపతేత్

నిమిత్తే యది సంప్రాప్తే స్నాపయేచ్చేన్న మాధవమ్.

౫౭౭

తస్య పాపఫలం వక్తుం న కేనా లపి హి శక్యతే
రాజ్ఞో రాష్ట్రస్య చ భ వేత్సర్వత్రా లత్యాహితం ధ్రువమ్.

౫౭౮

గృహనాశః ప్రపాహీనే హీనాయాం చా లవ్యలంకృతౌ
మృత్సు హీనాసు నాశస్సాత్సస్యానాం తు న సంశయః.

౫౭౯

పర్వతేషు విహీనేషు ఘైర్యం తస్య విలుప్యతే
ధాన్యేషు తు విహీనేషు ధాన్యనాశో భవేత్తథా.

౫౮౦

అంకురాణామభావే తు ప్రజాహానిశ్చ సంభవేత్
మంగలేష్వథ హీనేషు తస్య భూయాదమంగలమ్.

౫౮౧

పంచగవ్యవిహీనే తు గోహత్యా సమవాప్యతే
ఘృతహీనే బుద్ధినాశో లనాయుష్యం క్షీరహీనకే.

౫౮౨

మధుహీనే మహాన్ వ్యాధిర్దధిహీనే తు సంజ్వరః
క్షీరహీనే భవేత్తస్య మలినా కీర్తి రేవ హి.

౫౮౩

గంధోదకవిహీనే తు దుర్గంధో జాయతే భృశమ్
అక్షతోదకహీనే తు క్షతిస్తస్య ప్రజాయతే

౫౮౪

ఫలోదకవిహీనే తు విఫలం తస్య జీవితమ్
కుశోదకవిహీనే చ నైధేత బ్రహ్మవర్చసమ్.

౫౮౫

రత్నోదకవిహీనే చ ధనధాన్యవినాశనమ్
అభావే చౌషధీనాస్తు వ్యాధిషీడా భవిష్యతి.

౫౮౬

ఉపస్నానవిహీనే తు మలినం జాయతే కులమ్
ఉష్ణాంభసామభావే తు భవేదుష్ణశరీరతా.

౫౮౭

పుణ్య పుష్పవిహీనే తు పాపీయాన్ జాయతే నరః
జాతీఫలాదిచూర్ణస్య చాభావే తు విపద్భవేత్.

౫౮౮

కషాయచూర్ణహీనే తు కాన్తిహీనో భవేన్నరః
వనౌషధీనాం చాలాభే రోగీ భవతి నిశ్చయః

౫౮౯

హరిద్రచూర్ణహీనే తు గతశ్రీర్జాయ తే నరః
మూలగన్ధవిహీనే తు వార్ధక్యం భవతి ద్రువమ్.

౫౯౦

ధాతూనామప్యభావేతు నిర్ధాతుర్జాయ తే నరః
స్లోతవస్రోత్తరీయాణాం భూషణానాం విహీనకే

౫౯౧

కర్మనాశో భవేదేవ న తుష్యతి రమాపతిః
ఆచార్యస్యర్థిజాం తద్వదన్యేషాం చ పదార్థినామ్.

౫౯౨

దక్షిణాదానహీనే చ సర్వనాశో భవిష్యతి
హీనే హవిషి దేవస్య నిష్ఫలం స్నపనం భవేత్.

౫౯౩

స్నపనాంతోత్సవే హీనే న దేవః పరితుష్యతి

శిథిలం భగవద్గేహం దృష్ట్వా శ్రుత్వా చ యో నరః.

౫౯౪

తత్క్రియా లోపితా వాఽపి స భవేద్దేవహా ద్రువమ్
తద్ద్రామవాసినస్సర్వే రాజా చాఽన్యో ధనీ పునః.

౫౯౫

శీఘ్రం సర్వం సమీకృత్య పూర్వవత్పునరాచరేత్
అన్యథా యది కుర్యాచ్ఛేద్రాజరాష్ట్రం వినశ్యతి.

౫౯౬

ధర్మసేతుమిమం వింద్యాత్సర్వసాధారణం నరః
పాలనీయస్సదా సోఽయం జగతాం యత్ర సంస్థితిః.

౫౯౭

ప్రాయశ్చిత్తనిమిత్తే తు సంప్రాప్తే యస్తు మూఢధీ :
అకృత్వా నిష్కృతిం కుర్యాత్కార యేత్కర్మ చోత్తరమ్.

౫౯౮

లోభాన్మోహదద్ధాఽజ్ఞానాదనాదృత్య చ శాసనమ్
భగవచ్చాసనద్రోహీ స భవేత్పాతకీ జనః.

౫౯౯

ప్రమాదినాం మనుష్యాణాం స్థలనం నియతం యతః
నిష్కృతిర్విహితా పూర్వైర్నతామతిచరేత్స్వచిత్.

౬౦౦

బ్రహ్మద్వైరపి యద్దేవైరశక్యం పూజనం హరేః
తదుక్తా నిష్కృతిః పూర్వైర్నతామతిపతేత్స్వచిత్.

౬౦౧

నిమిత్తే యష్టకృత్తేవ ప్రాయశ్చిత్తం యథోచితమ్
నిత్యం నైమిత్తికం కామ్యం కుర్యాత్తదకృతం భవేత్.

౬౦౨

తస్మాన్నిమిత్తే సంప్రాప్తే నిష్కృతిం సద్య ఆచరేత్
ఇతి సంక్షేపతః ప్రోక్తం క్రియా యోగాశ్రితం ఫలమ్.

౬౦౩

ఇతి శ్రీ వైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సంహితాయాం
ప్రకీర్ణ ౨-ధికారే పంచత్రింశోఽధ్యాయః.

అథష్టత్త్రింశోఽధ్యాయః.

అపచారాః

- అపచారాస్తథా విష్ణో ర్ద్విత్రింశత్పరికీర్తితాః
యావైర్వా పాదుకైర్వాఽపి గమనం భగవద్భవే. ౧
- దేవోత్సవాద్య సేవాచాఽప్రణామం చ తదగ్రతః
ఏకహస్తప్రణామశ్చ తత్పురస్తాత్పదక్షిణమ్. ౨
- ఉచ్చిష్టే చైవ చాఽశౌచే భగవద్వస్తనాదికమ్
పాదప్రసారణం చాఽగ్రే తథా పర్యఙ్కబన్దనమ్. ౩
- శయనం భోజనం చైవ ముధాభాషణమేవ చ
ఉచ్చైర్భాషా వృధాజల్పో రోదనాద్యం చ విగ్రహాః. ౪
- నిగ్రహోఽనుగ్రహశ్చైవ స్త్రీషు సాకూతభాషణమ్
అశ్లేలకథనం చైవాఽప్యథోవాయువిమోక్షణమ్. ౫
- కంబలాఽవరణం చైవ పరనిన్దా పరస్తుతిః
శక్తౌ గౌణోపచారశ్చాఽప్యనివేదితభక్షణమ్. ౬
- తత్తత్కాలోద్భవానాం చ ఫలాదీనామనర్పణమ్
వినియుక్తాఽవశిష్టస్య ప్రదానం వ్యంజనాదిషు. ౭
- పృష్ఠీకృత్యాసనం చైవ పరేషామభివన్దనమ్
గురౌమానం నిజస్తోత్రం దేవతాన్దనం తథా. ౮
- అపచారాం స్తు వివిధానీదృశాన్ పరివర్జయేత్.
అపచారేష్వనన్తేషు సత్స్వన్యేషు ప్రమాదతః. ౯

అన్యథా యది కుర్వాణ : ప్రమాదాత్ జ్ఞానతో ౭థవా. ౧౦

సయాతి నరకాన్ ఘోరాన్ సంతతం భృశదారుణాన్
యే తు స్మరణమాత్రేణ భవంతి హృదయచ్ఛిద్రాః. ౧౧

ద్వాత్రింశన్నరకాః.

ద్వాత్రింశన్నరకాస్తే తు కీర్త్యవే బ్రహ్మవాదిభిః
రౌరవద్వాన్తశీ తోష్ణతాపా ౭ంబుజమహంబుజాః. ౧౨

కాలసూత్రో ౭ష్టమో హ్యేతే నరకా ఇతి విశ్రుతాః
సూచ్యగ్రకాలఖడ్గాశ్చ క్షురధారా ౭ంబరీష కాః. ౧౩

తప్తా ౭ంగారమహాదాహౌ సంతాపశ్చేతి కే చన
భవంత్యష్టాసు భీభత్సా మహాశబ్దా భయానకాః. ౧౪

లాక్షాప్రలేపమాంసాదనిరుచ్ఛసనసోచ్ఛసాః
యుగ్మా ౭ద్రిశాల్యలీలోహప్రదీపక్షుత్పిపాసికాః. ౧౫

కృమీణాం నిచయశ్చైవ రాజానః పరికీర్తితాః
లోహస్తమ్భా ౭థ విణ్మూత్రే తథా వైతరణీ నదీ. ౧౬

తామిస్రశ్చ ౭న్దతామిస్రః కుమ్భిపాకో ౭థ రౌరవః
మహాపదా ౭నుగామీ చ రాజరాజేశ్వరాహ్వయః. ౧౭

త్రయస్త్రింశత్పుటేష్వర్తం పార్థివం చార్థమాయసమ్
తన్మధ్యే నరకా ఘోరా బహుశస్త్రమసి స్థితాః. ౧౮

తేషాం నరకభేదానామష్టావింశతికోటయః
ఏతేషాం దారుణానాం తు నరకాణాం పతిష్ఠితః. ౧౯

కూశ్మాణ్డ ఇతి విఖ్యాతః ప్రలయా ౭ర్కా ౭నలద్యుతిః
కరాలవదనః క్రుద్ధోవృత్తకోటరలోచనః. ౨౦

- టంకపాణి స్తథాభూతైర్భూతైర్భూయోభిరావృతః
పాపాస్త్యేతేషు పచ్యంతే నరాః కర్మానురూపతః. ౨౦
- యాతనాభిర్విచిత్రాభిరాపాపప్రక్షయాంతకమ్
ప్రాయశ్చిత్తోజ్జితా. దృష్టా నిజధర్మపరాజ్ముఖాః ౨౧
- పరధర్మరతాశ్చోరాః పతంతి నరకాగ్నిషు
మహాపాతకినః కల్పం తిష్ఠంతి నరకాగ్నిషు. ౨౩
- మన్వంతరం పాతకినో దేవబ్రహ్మస్వహారిణః
ఉపపాతకినో మర్త్యా దేవదేవాగ్ని యజ్ఞానామ్. ౨౪
- ద్విజగోగురుధర్మాణాం నిస్తకా బ్రహ్మణో దినమ్
అన్యే చతుర్యుగం మర్త్యాస్తదర్థం చ నరాధమాః. ౨౫
- తిష్ఠంతి నరకే హేరే నిజపాపాను రూప్యతః
ద్యూతస్త్రివిషయాసక్తా యే ధర్మవికలాఃఖలాః. ౨౬
- పతంతి తేషు హేరేషు నరకేషు నరాధమాః
న శ్రుణ్వంతి చ యే మూఢాస్సాధూ క్తం ధర్మగౌరవమ్. ౨౭
- “ప్రత్యక్షం కేన తద్బ్రష్టం ప్రత్యు”తేతి వదంతి చ
కామలోభాభిభూతాశ్చ బిడాలవ్రతినస్తథా. ౨౮
- పాపిష్ఠాః కర్మహీనాశ్చ జిహ్వోపస్థపరాయణాః
యతినీన్ద్రాపరా యే చ క్షేత్రతీర్థాదిదూషకాః. ౨౯
- పతంతి తేషు తే మర్త్యావివశాః పాపబన్ధనాః
ఇహోనుభూయ నిర్దిష్టమాయుర్మర్యాస్వయంభువా. ౩౦
- నిమిత్తం కించిదాసాద్య విముచ్యంతే కలేవరైః

తన్మాత్రగుణసంపన్నం సుఖదుఃఖోపభోగదమ్

పాపాః పాపక్షయో యావత్పచ్చస్తే నరకాగ్నిషు.

3౨

ఆ మలప్రక్షయాద్వహ్నా ధ్మాయస్తే ధాతవో యథా

యావన్తో జన్తవస్సర్గ భూపాతాలేషు సర్వతః.

33

తావన్త ఏవ హేరేషు సన్త్యధో నరకాగ్నిషు.

అష్టావింశతిరేవోక్తాః క్షితేర్నరకకోటయః.

3౪

సప్తమస్య తలస్యాధో హేరే తమసి సంస్థితాః

హోరాఖ్యా ప్రథమాకోటిస్సు హేరతలసంస్థితా.

3౫

అతిహేరా మహాహేరా హేరహేరా చ పంచమీ

షష్ఠీ తరలతారాఖ్యా సప్తమీ చ భయావహా.

3౬

అష్టమీ కాలరాత్రీ చ నవమీ చ భయోత్కటా

దశమీ తదధశ్చణ్డా మహాచండా తతో ఽప్యధః.

3౭

చండకోలాహలాచా ఽన్యా ప్రచండానరకా ఽధికా

పద్మా పద్మవతీ భీమా భీమభీషణనాయకా.

3౮

కరాలా వికరాలా చ వజ్రా వింశతికా స్మృతా

త్రికోణా పంచకోణా చ సుదీర్ఘా పరివర్తులా.

3౯

సప్తభౌమా ఽష్టభౌమా చ దీప్తాయామేతి చా ఽష్టమీ

ఇత్యేతా నామతః ప్రోక్తా హేరా నరకకోటయః.

౪౦

అష్టావింశతిరేవైతాః పాపానాం యాతనాత్మనామ్

తాసాం క్రమేణా విజ్ఞేయాః పంచ పంచైకనాయకాః

౪౧

ప్రత్యేకం సర్వకోటీనాం నామతస్థాన్ని బోధత

రారవః ప్రథమాస్తేషాం రుదన్తే యత్ర దేహినః.

౪౨

మహారౌరవకో యత్ర మహాంతోఽపి రుదన్తిచ
తమశ్శీతం యథా చోష్ణం పంచాద్యా నాయకాస్సృతాః. ౪౩

సుమోరస్సుతపస్తీక్షణః పద్మస్సం జీవనశ్శతః
మహామాంసో విలోమశ్చ సుభీమశ్చ కటంకటః ౪౪

తీవ్రవేషీ కరాలశ్చ వికరాలః ప్రకమ్పనః
మహాపద్మస్సపద్మశ్చ కాలవక్రశ్చ గర్జనః. ౪౫

సూచీముఖస్సు నేమిశ్చ ఖాదకస్సుప్రవీడనః
కుంభీపాకస్సుపాకశ్చ చక్రకశ్చాఽతిదారుణః ౪౬

అంగారరాశిభవనమస్సక్పాయప్రాస్తథా,
తీక్ష్ణాయస్తుండశకునిర్మహాసంవర్తక స్తథా. ౪౭

సుతప్తాబ్జస్సులోపశ్చ పూతిమాంసో ద్రవత్రపు
ఉచ్చాసశ్చ నిరుచ్ఛాసో సుదీర్ఘః కూటశాల్మలీ. ౪౮

దరీష్టస్సుమహానాదప్రభావస్సుప్రభావనః
ఋక్షమేషవృకాశ్శల్య సింహవ్యాఘ్రగజాననాః. ౪౯

శ్వసూక రాఽజమహిషఖరమేషహయాననాః
గ్రహకుంభీరనక్రాఽస్యాః సర్పకూర్మాస్యవాయసాః. ౫౦

గృధ్రోలూకజలూకాశ్చ శార్దూలకపికర్కటాః
గన్ధకః పూతివక్రశ్చ రక్తక్షుః పూతిమృత్తికః. ౫౧

కణధూమస్తుషోఽగ్నిశ్చ కృమీణాం నిచయస్తథా
అమేధ్యశ్చాఽప్రతీకారో రుధిరాన్నస్య భోజనమ్. ౫౨

లాలాభక్షమభక్షశ్చ సర్వభక్షశ్చ దారుణః
జంకటస్సువిలాసశ్చ వికటః కటపూతనః. ౫౩

అమ్మరీష: కటాహశ్చ కష్టా వైతరణీ నదీ
సుతప్తలోహశయనమేకపాదప్రతప్తకమ్. ౫౪

అసితాలవనం ఘోరమస్థిభంగప్రవీడనమ్.
తీలాతసీక్షుయన్త్రాణి కూటపాశప్రమర్దనమ్. ౫౫

మహాచుల్లీ సుచుల్లీ చ తప్తలోహమయీ శిలా
పర్వతక్షురధారాఖ్యం తథా చ మలపర్వతః. ౫౬

మూత్రవిష్టా ౭ంధకూపేషు క్షారకూపేషు పాతనమ్
ముసలోలూఖలం యన్త్రం శిలాశకలలాంగలమ్. ౫౭

తాలపత్రా ౭సిగహనం మహామశకమండపమ్
సమ్మోహనో ౭స్థిభంగశ్చ తప్తశూలమయోగుడః. ౫౮

బహుదుఃఖం మహాదుఃఖం కశ్మలం శమలం మలమ్
హాలాహలో విరూపశ్చ సురూపశ్చ తమో ౭నుగః. ౫౯

ఏకపాదస్త్రిపాదశ్చ తీవ్రవీచిశ్చ రన్తిమః
ఆష్టావింశతిరేవైతే క్రమశః పంచకాః స్ఫుటాః. ౬౦

కోటీనామాను పూర్వ్యేణ పంచ పంచైవ నాయకాః
రౌరవాద్యం చ వీర్యం చ శతమేకస్తు సర్వతః. ౬౧

చత్వారింశత్సమధికం మహానరకమండలమ్
తేషు పాపాః ప్రవచ్యన్తే నరాః కర్మా ౭నురూపతః. ౬౨

యాతనాభిర్విచిత్రాభిరాకర్మప్రక్షయాద్భుశమ్
సుగూఢం హస్తయోర్బద్ధ్వా తప్తశృంఖలయా నరాః. ౬౩

మహావృక్షా ౭గ్రశాఖాసు గమ్యన్తే యమకింకరైః
డోలితాశ్చ ౭తివేగేన నిస్సంజ్ఞా యాన్తి యోజనమ్. ౬౪

- అన్తరిక్షస్థితానాం చ లోహభారశతం తతః
పాదయోర్బద్ధ్యతే తేషాం యమదూత్మైర్మహాబలైః. ౬౫
- తేన భారేణ మహతా భృశమాతాడితా నరాః
ఆఖ్యాన్తస్సాని కర్మాణి తుష్టిం తిష్ఠన్తి విహ్వలాః. ౬౬
- తతస్తపైరగ్నివర్జైర్లోహదండైస్సకంటకైః
హన్యన్తే కింకరైర్హౌరైస్సమన్తాత్పాపకారిణః. ౬౭
- తతః క్షారేణ దీప్తేన వహ్నిరపి విశేషతః
సమన్తతః ప్రలిప్యన్తే తామ్రేణ చ పునః పునః. ౬౮
- ద్రుతేనాఽత్యన్తలిప్తేన క్షతాంగా జర్జరీకృతాః
పునర్విధాయ చాంగాని శిరః ప్రభృతి చ క్రమాత్. ౬౯
- వార్తాకవత్రపచ్యన్తే తప్తతైలే కటాహకే
విష్టాపూర్ణే తథాకూపే కృమీణాం నిచయే పునః. ౭౦
- మేదోఽస్సక్పాయపూర్ణాయాం వాప్యోఽక్షిప్యన్తి ? తేపునః
భక్ష్యన్తే కృమిభిస్తీవైర్లోహతుండైశ్చ వాయుసైః. ౭౧
- శృభిర్దం శైర్వకైరుగ్రైర్వ్యాప్తైశ్చ వికృతైర్నరైః
పచ్యన్తే చరువద్వాఽపి ప్రదీప్తాంగారరాశిషు. ౭౨
- ప్రోతాస్తీక్లేషు శూలేషు నరాః పాపేన కర్మణా
శైలపీఠైరథాక్రమ్య హేరైః కర్మభిరాతృజైః. ౭౩
- తిలవత్సంప్రపీడ్యన్తే చక్రాభ్యే నరకే నరాః
పచ్యన్తే చాఽతితప్తేషు లోహభాండేష్వనేకథా. ౭౪
- తైలపూర్ణకటాహేషు సుతప్తేషు పునః పునః
సర్వేంద్రియాణి సంబద్ధ్య క్రమాత్పాపేన యాతనాః. ౭౫

భవంతి ఘోరాః ప్రత్యేకం శరీరే తత్కృతేన చ

యే శ్రుణ్వన్తి హరేర్నిన్దాం తేషాం కర్ణః ప్రపూర్వతే. ౭౬

అగ్నివద్దెరయః కీలైస్తపైస్తానాదికద్రుతైః
త్రపుసీసారకూరకూటాద్వైః క్షారేణ జతునా పునః.

సుతప్తతీక్ష్ణతైలేన వజ్రలేపేన చాన్తతః
క్రమాదాపూర్వతే కర్ణో నరకేషు చ యాతనాః.

అనుక్రమేణ సర్వేషు భ్రమన్త్యే తేషు యాతనాః
యే తు దేవ గృహం గత్వా తత్ర సేవార్థమాగతాః.

అథ వా ౭న్యత్ర తద్రూపా మదమోహపరాజితాః
పరదారాంశ్చ గచ్ఛన్తి బుద్ధాస్త్రిగ్ధేన చక్షుషా. ౮౦

గురో: కుర్చునీ భుకుటిం క్రూరనేత్రాశ్చ యే నరాః
సూచీభిరగ్నివల్లాభిస్తేషాం చక్షుః ప్రవిధ్యతే.

క్షారాద్వైశ్చ క్రమాత్సర్వైర్దేహే సర్వాశ్చ యాతనాః
స్పర్థలోభేన యే మూఢాస్సంస్పృశంతి పరస్త్రియః.

తేషాం తప్తాగ్ని వర్ణాభిస్సూచీభిర్విధ్యతే కరః
తతః క్షారాద్వికైస్సర్వం శరీరమనులిప్యతే.

యాతనాశ్చ మహాకష్టాస్సర్వేషు నరకేషు చ
పరిష్కజన్తి చాత్మగ్రం ప్రదీప్తం లోహశాల్యలిమ్.

హన్మదీ పృథ్వీశేషు పునర్భిమైర్మహాబలైః
దనుర్దేవతాతికుంఠేన క్రకచేన బలియసా.

శిరః పృథ్వీ పాట్యన్తే మౌరైః కర్మభిరాత్మజైః
తేన తేనైవ రూపేణ హన్తన్తే పారదారికాః.

గాఢమాలింగ్యతే నారీ జ్వలన్తీ లోహనిర్మితా
పూర్వాకారం జ్వలన్తం తం పూరుషం లోహనిర్మితమ్.

౮౭

దుశ్చారిణ్యః స్త్రియో గాఢమాలింగన్తి వదన్తి చ
కిం ప్రధావసి వేగేన న తే మోహో ఽస్తి సంప్రతి.

౮౮

లంఘితస్తే యథా భర్తా పాపం భుంక్ష్వ తదా ఽధునా
లోహకుంభే వినిక్షిప్తాః సా ఽపిధానే శనైశ్శనైః.

౮౯

మృద్వగ్నినా ప్రపచ్యన్తే స్వపాపైరివ మానవాః
ఉలూఖలాద్యైః క్షోద్యన్తే ప్రపీడ్యన్తే శిలాసు చ.

౯౦

క్షిప్యన్తే చా ఽన్తకూపేషు దశ్యన్తే భ్రమరైర్భృశమ్
కృమిభిర్భిన్న సర్వా ఽజ్ఞాశ్చతశో జర్జరీకృతాః.

౯౧

సుతీక్ష్ణక్షురకూపేషు క్షిప్యన్తే తదనన్తరమ్
మహాజ్వాలే చ నరకే పాపాః పచ్యన్తి సర్వతః.

౯౨

ఇతస్తతశ్చ ధావన్తి దహ్యమానా స్తదర్పిషా
పృష్ఠేనానీయ జంఘే ద్వే విన్యస్తే స్కన్ధయోజితే.

౯౩

తయోర్మధ్యేన చాకృష్య బాహుపృష్ఠేన గాఢతః
బద్ధ్వా పరస్పరం సర్వం సుదృఢం పాపరజ్జాభిః.

౯౪

పిండబద్ధం దశన్త్యేనం భ్రమరా స్తీక్షణలోహజాః
మానినాం క్రోధినాం చైవ తస్కరాణాం చ దారుణాః.

౯౫

పిండబద్ధాస్పృతా యామ్యమహాజ్వాలే చ యాతనాః
రజ్జాభిర్వేష్టితా ఽంగాశ్చ ప్రలిప్తాః కర్దమేన చ.

౯౬

కరీషవత్ప్రపచ్యన్తే మ్రియన్తే తేన తే తథా
సుతీక్ష్ణక్షురతోయేన కర్కశాసు శిలాసు చ.

౯౭

ఆపాపసంక్షయాత్పాపాః పుష్కనే చన్దనం యథా

శరీరాభ్యంతరగతైస్సన్తతం కృమిభిర్నరా:

౯౮

భక్ష్యనే తీవ్రవదనైరాదేహప్రక్షయాద్భుశమ్

కృమీణాం నిచయే క్షిప్తాః పూతిమాంసస్య రాశిమి.

౯౯

తిష్ఠన్యుద్విగ్నహృదయాః పర్వతాభ్యంతరాద్దితాః

సుతప్తవజ్రలేపేన శరీరములిప్యతే.

౧౦౦

అథోముఖోద్వపాదాశ్చ వృతాస్తప్యన్తి వహ్నినా

వదనాస్తః ప్రవిన్యస్తం సుప్రతప్తమయోగుడమ్.

౧౦౧

తే ఖాదన్తి పరాధీనా హన్యమానాశ్చ ముద్గరైః

యే దేవారామపుష్పాణి లోభాత్సంగృహ్య పాణినా.

౧౦౨

జిఘ్రన్తి మూఢమనసో శిరసా ధారయన్తి చ

ఆరోప్యతే శిరస్తేషాం సుతప్తైర్లోహశంకుభిః.

౧౦౩

తతః క్షారేణ దీప్తేన తైలతామ్రాదిభిః క్రమాత్

శరీరే చ మహాఘోరాశ్చిత్రా నరకయాతనాః.

౧౦౪

బహుధోత్పాట్యతే జిహ్వో యే ౭సత్య ప్రియవాదినః

సందంశేన సుతప్తేన ప్రపీడ్యోరసి పాదతః.

౧౦౫

మిథ్యాగమప్రవక్తుశ్చ జిహ్వో చా ౭స్యవినిర్గతా

క్రోశార్థజిహ్వోవిస్త్రిర్జలైస్త్రికైః ప్రపాట్యతే.

౧౦౬

నిర్భర్షయన్తి యే క్రూరా మాతరం పితరం గురుమ్

తేషాం వజ్రజలూకాభిర్ముఖమాదశ్యతే యతః.

౧౦౭

తతః క్షారేణ తామ్రేణ త్రపుణా సిన్ధవే పునః

ద్రుతైరాపూర్యతే ౭త్వర్థం తప్తలోహైశ్చ తన్ముఖమ్.

౧౦౮

- ఇతస్తతః పునర్దావన్ బద్ధ్యతే యమకింకరైః
యే నిన్దన్తి మహాత్మానమాచార్యం ధర్మదేశికమ్. ౧౦౯
- విష్ణుభక్తాంశ్చ సమూహాస్తద్ధర్మం చేహ శాశ్వతమ్
తేషామురసి కంఠే చ జిహ్వాయాం దన్తసన్ధిమ. ౧౧౦
- తాలున్యోష్ఠే చ నాసాయాం మూర్ధ్ని సర్వాఽంగసన్ధిమ
అగ్నివర్ణాస్సుతప్తాశ్చ త్రిశిఖా లోహశంకవః. ౧౧౧
- ఆరోఽప్యన్తే సుబహుశః స్థానేఽప్యేతేషు ముద్గరైః
తతః క్షారేణ తప్తేన తామ్రేణ త్రపుణా పునః. ౧౧౨
- తప్తలోహాదిభిస్సర్వైరాపూర్యన్తే సమన్తతః
యాతనాశ్చ మహాచిత్రాశ్శరీరస్యాఽపి సర్వతః. ౧౧౩
- నిశ్చేషనరకేఽప్యేవం భ్రమన్తి క్రమశః పునః
యే గృహ్లాన్తి పరద్రవ్యం పద్భ్యాం విప్రం స్మృశన్తి చ. ౧౧౪
- దేవోపకరణాఽంగం చ జ్ఞానం చ లిఖితం క్వచిత్
హస్తపాదాఘనైస్తేషామపూర్యన్తే సమన్తతః. ౧౧౫
- క్షారతామ్రాదిభిర్ద్దిపైర్దహ్యన్తే క్రమశః పునః
నరకేషు చ సర్వేషు విచిత్రా దేహయాతనాః. ౧౧౬
- భవన్తి బహుశః కష్టాః పాణిపాదసముద్భవాః
ప్రదత్తాం దేవదేవస్య తన్నామ్నా పూజకస్య వా ౧౧౭
- పదాఽర్థినామథాఽన్యేషాం హఠాద్వృత్తిం హరన్తి యే
తే వై నరకకూపేషు పచ్యమానాస్సుకర్మభిః. ౧౧౮
- ప్రజన్తి యాతనా భూయో నాఽతియన్తి యమాంగణమ్
యే దేవాయతనారామవాపీకూపమఠాంగణమ్. ౧౧౯

- ఉపద్రవన్తి పాపిష్ఠా నృపాస్తత్ర వసన్తి చ
వ్యాయామోద్వర్త నాభ్యంగన్నానపానా ౭న్నభోజనమ్. ౧౨౦
- క్రీడనం మైథునం ద్యూతమశౌచాద్యాచరన్తి చ
తే వధైర్వివిధైర్హృదైరిక్షు యన్త్రాదిపీడనైః. ౧౨౧
- నిరయాగ్నిషు పచ్యన్తే యావదాచన్వతారకమ్
దేవాయతనపర్యన్తే దేవారామే చ కుత్రచిత్. ౧౨౨
- సముత్పన్నజన్తి యే మూఢాః పురీషం మూత్రమేవ వా
తేషాం శిశ్నం సవృషణం హన్యతే లోహముద్గరైః. ౧౨౩
- సూచీభీర్నేత్రపర్యన్తై రగ్నివర్జైస్సకంటకైః
ఆర్యోఽప్యన్తే గుదే తేషాం యావన్మూర్ఛి వినిర్గతైః. ౧౨౪
- తతః క్షారేణ మహతా తామ్రేణ త్రపుణా పునః
ద్రుతేనా ౭పూర్యతే గాఢం గుదం శిశ్నిం చ దేహీనామ్. ౧౨౫
- మనస్సర్వేష్టప్రియాణాం చ యస్మాదుక్తం ప్రవర్తనమ్
తస్మాదింద్రియదుఃఖేన జాయతే తత్పుదుఃఖితమ్. ౧౨౬
- అన్న పానమదత్రం యైర్మూఢైర్నా ౭వ్యనుమోదితమ్
ధనే సత్యసి యే దానంన చ యచ్ఛన్తి తృష్ణయా. ౧౨౭
- అతిథిం చా ౭వమన్యన్తే కాలప్రాప్తం గృహోశ్రమే
తేజోహీనా రణే బద్ధా హస్తపాదా ౭వధారితాః. ౧౨౮
- విస్తారితా ౭ంగాశ్చవ్యన్తి తిష్ఠన్త్యబ్జశతం నరాః
హస్తపాదలలాటేషు కీలితా లోహశంకుభిః. ౧౨౯
- నిత్యం చ వికృతం వక్రం కీలకద్వయఘాటితమ్
కృమిభిః ప్రాణిభిశ్చోగ్రైర్లోహతుండైశ్చ వాయసైః. ౧౩౦

- ఉపద్రవైర్బహువిధైర్ముఖమంతః ప్రపీడ్యతే
జిహ్వో తతః ప్రభిన్నా చ గాఢం శృంఖలయా పునః. ౧౩
- తిష్ఠన్తి లంబమానాశ్చ లోహోకారాస్సువర్తులాః
తతః స్వమాంసముత్కృష్ట తిలమాత్రప్రమాణతః. ౧౩
- ఖాదితుం దీయతే తేషాం సూచ్యగ్రేణ చ శోణితమ్
యథా నిర్మాంసతాం ప్రాప్తాః కాలేన బహుధా పునః. ౧౪
- తతః క్షారేణ దీప్తేన తచ్చరీరం ప్రలిప్యతే
భిద్యంతే వర్ష ధారాభిశ్చష్వంతే వాయునా పునః. ౧౫
- పునస్తలేన సిచ్యంతే సుతప్తేన సమంతతః
ఇతి చిత్రవిధైర్హృదైర్మథ్యమానాస్సుకర్మజైః. ౧౬
- మ్రియంతే నైవ పాపిష్ఠా యావత్పాపస్య సంక్షయః
తస్మాత్పాపం న కుర్వీత చంచలే జీవితే సతి. ౧౭
- ఏవం క్లిష్టా విశిష్టాశ్చ సావశేషేణ కర్మణా
తతః క్షీతిం సమాసాద్య జాయంతే దేహినః పునః. ౧౮
- స్థావరా వివిధాః క్రూరా స్త్రుణ గుల్మదిభేదతః
తత్రాఽనుభూయ దుఃఖాని జాయంతే కీటయోనిషు. ౧౯
- నిష్కావ్రాః కీటయోనిభ్యో జాయంతే పక్షిణః క్రమాత్
సంక్లిష్టాః పక్షిభావేన భవన్తి మృగజాతిషు. ౨౦
- మార్గం దుఃఖమతిక్రమ్య జాయంతే పశుయోనిషు
క్రమాద్గోయోనిమాసాద్య జాయంతే మానుషే పునః. ౨౧
- వృత్క్రమేణాఽపి మానుష్యం ప్రాప్యతే పుణ్యగౌరవాత్
తతో మనుష్యతాం ప్రాప్య తత్తత్పాపాఽనుసారతః. ౨౨

సంయుతా: పాపచిహ్నాశ్చ వర్తన్తే ప్రాణినస్తతః
దేవా ౭భిగమనమ్.

స్నాతో ధృతోర్వపుండ్రశ్చ ప్రయతశ్శాన్తమానసః. ౧౪౨

అవ్యగ్రశ్చ ౭న్యకార్యేషు గృహీత్వా శక్తితస్స్వయమ్
ఫలాదీన్యపహరాణి గంధాన్ సుమనస్తథా. ౧౪౩

హిరణ్యం హరిముద్దిశ్య యేన సర్వాః కృతా ఇమే
ఉపహరాదిభిస్సమ్యగభిగచ్ఛేజ్జగద్గురుమ్. ౧౪౪

పత్రైః పుష్పైః ఫలైర్వా ౭పి యథాశక్తి సమర్పితైః
అయత్నసులభేనా ౭పి తోయేనా ౭పి స తుష్యతి. ౧౪౫

పాదచార్యేన గచ్ఛేత్తు దేవాలయమతస్త్రితః
అశక్తో ౭న్యథ వా శక్త ఆఢ్యో వా దుర్విధో ౭థ వా. ౧౪౬

ఆధిరాజ్యే జగద్దాతురధికారీ సమస్మృతః
న హి సంహరతే జ్యోత్స్నాం చంద్రశ్చందాలవేశ్మని. ౧౪౭

న వా సౌధేషు సన్ద్రాజాం సుధాధారాః ప్రవర్షతి
భోగాయతనమేతేషామేకాకారం కలేవరమ్ ౧౪౮

అనుగృహ్యతి వై దాతా తస్య నోచ్ఛా ౭నుచ్ఛో విధిః

విష్ణుపారమ్యమ్.

దేవతేహ పరంజ్యోతిరేక ఏవ పరః పుమాన్. ౧౪౯

స ఏవ బహుధా లోకే మాయయా భిద్యతే స్వయా
విష్ణ్వభ్యస్స స్వయం మాయాం ప్రకృతిం వ్యజ్య స ద్విధా. ౧౫౦

స్థితస్త్రిధా చ సత్త్వాదిగుణభేదాత్ప్రతీయతే
విష్ణుబ్రహ్మశివా ౭భ్యో ౭సౌ స్థిత్యుత్పత్త్యస్తకృత్కృతః ౧౫౧

- విష్ణ్వద్యా మూర్తయస్తస్య ధర్మజ్ఞానాదిభేదతః
చతస్ర ఏవ విజ్ఞేయా వేదవర్ణ యుగా లశ్రయాః. ౧౫౨
- విష్ణుశ్చ పురుషస్సత్యో హ్యచ్యుతశ్చా లనిరుద్ధకః
పంచధోపనిషద్భేదాన్మహాభూతత్వమాగతః. ౧౫౩
- మనశ్శోత్రాదిభిష్టద్భిరంగైశ్చ హృదయాదిభిః
షడక్షరాత్మకో నిత్యమృషిభిశ్చైష భిద్యతే. ౧౫౪
- సప్తవ్యాహృతిభిర్లో కైశ్చన్దోభిః క్రతుభిస్తథా
సప్తథా భిద్యమానో లసౌ విజ్ఞాతవ్యో విచక్షణైః. ౧౫౫
- అష్టసకృతిభిశ్చా లసౌవష్టమూర్తిభిరేవ చ
అష్టాక్షరమయో నిత్యమష్టథా చైష భిద్యతే. ౧౫౬
- నారాయణో నృసింహశ్చ వరాహో వామనస్తథా
రామబ్రహ్మేష్టసూర్యాశ్చ చంద్రస్తైర్నవథా స్థితః. ౧౫౭
- ఇన్ద్రో లగ్నీశ్చ యమశ్చైవ నిర్ఋతిర్వరుణస్తథా.
వాయుస్సోమస్తథేశానో బ్రహ్మో లనస్తశ్చ తే దశ ౧౫౮
- ఏకాదశేన్ద్రియైర్భిన్నస్తథా ద్వాదశమాసపైః
స త్రయోదశథా చైవ విశ్వేదేవాదిభిః స్థితః. ౧౫౯
- స చతుర్దశథా భిన్నో మనుభిశ్చాక్షుషాదిభిః
తిథిభిః పంచదశథా భిన్నో జ్ఞేయస్స వై ప్రభుః. ౧౬౦
- స్వరైష్వేడశథా భిన్నో దిక్కోణా లవాన్తరైస్తథా
మూర్త్యన్తరైశ్చ విజ్ఞేయో బహుథా తస్య విస్తరః. ౧౬౧
- ఏకద్వితిచతుఃపంచషడాద్యా విశ్వతో ముఖాః.
ముఖభేదాస్సమాఖ్యాతాస్తస్య విశ్వాత్మనో హరేః ౧౬౨

ద్వ్యాదయో విశ్వతః ప్రాణేర్భుజభేదైస్తథా స్మృతాః

వివిధాభరణా దీర్ఘా వివిధా యుధధారిణః. ౧౬౩

మూర్ధానశ్చైవ తస్యోక్తా లసన్ముకుటకుండలాః.

హైమోర్ద్ధపుండ్రలావణ్యప్రభవా వక్రకుంతలాః ౧౬౪

స్మేరారుణాధరాస్పృహ్యః ప్రసాదామృతవర్షిణః

సహస్రం పౌరుషే సూక్తే పాదాశ్చక్షీణ్యనేకశః. ౧౬౫

హిరణ్యగర్భోఽనేకాత్మా విమలశ్శ్యామ ఏవ చ

నీలః పీతస్తథా రక్తో నానావర్ణః ప్రకీర్తితః ౧౬౬

చన్ద్రసూర్యౌ స్మృతౌ తస్య నయనే వామదక్షిణే

బ్రహ్మణమాహుర్మూర్ధానం కేశాంశ్చాఽస్య వనస్పతీన్. ౧౬౭

ఆస్యం వేదాశ్చ యే ఽనంతా తోయం రుధిరమేవ చ

ఉపజిహ్వో తు తస్యోక్తముపశ్రుతిశతం తథా. ౧౬౮

భ్రువోర్మధ్యే తథా రుద్రం భృగుం మనసి సంస్థితమ్.

రుద్రా ఏకాదశ జ్ఞే యాస్తస్య కంఠం సమాశ్రితాః. ౧౬౯

నక్షత్రగ్రహతారాశ్చ దంతాస్సుర్మరుతోఽపి చ

ధర్మాఽధర్మౌ తథోర్ద్వాధరోశ్చౌ తు పరికీర్తితా. ౧౭౦

ఇన్ద్రాగ్నీ తాలుకే తస్య జిహ్వౌ చైవ సరస్వతీ.

దిశశ్చ విదిశశ్చైవ శ్రోత్రయోరస్య సంస్మృతాః. ౧౭౧

వాయుః ప్రాణేషు విజ్ఞేయస్సాధ్యాశ్చాఽంగులయః స్మృతాః

ఋషయో రోమకూపేషు సాగరా వస్తిగోచరాః. ౧౭౨

నద్యశ్చ వసుధా చాఽస్య నాగాశ్చ నలకే స్థితాః

జానుస్థావశ్వినౌ దేవా పర్వతాశ్చోరుసంస్థితాః. ౧౭౩

- గుహ్యోఽస్య గుహ్యకా జ్ఞేయా వసవశ్చోరసి స్థితాః
నఖాఽగ్రేషు చ విజ్ఞేయా దివ్యా ఓషధయస్తథా ౧౭౪
- నాసికాయాః పుటౌ జ్ఞేయావయనే దక్షిణోత్తరే
ఋతవో బాహుమూలే తు మాసాః కరతలేషు చ. ౧౭౫
- లలాటాగ్రే తథా సిద్ధా భ్రువోర్మేఘాస్సవిద్యుతః.
యక్షకిన్నరగన్ధర్వా దైతేయా దానవాస్తథా ౧౭౬
- రాక్షసాశ్చారణాశ్చాఽస్య జఠరం సముపాశ్రితాః
పితరః ప్రేతకూక్మాండ వేతాలప్రమథాస్తథా. ౧౭౭
- పాతాలగోచరాశ్చాఽస్య పాదయుగ్మం సమాశ్రితాః
పార్శ్వయోస్తస్య విజ్ఞేయాః క్రియా వేదైరభిష్టుతాః. ౧౭౮
- అగ్నిహోత్రాదికర్మాణి వర్ణాశ్రమహితాని చ
స్వోహస్వధావషట్కారాస్సర్వేఽస్య హృదయే శ్రితాః. ౧౭౯
- నామ్నాం శతం సహస్రం వా తథానన్తం పఠన్తి యత్
అనన్తాఽనన్తరూపస్య యథాయోగం సమన్వితమ్. ౧౮౦
- మూర్తయశ్చాఽస్య సర్వాస్తాస్సంఖ్యాతీతాః ప్రకీర్తితాః
దేవాదీనాం చ సర్వేషాం మూర్తయస్తత్ర సంశ్రితాః. ౧౮౧
- తస్మాదనన్తస్సంప్రోక్తః పుంసూక్తే తదుదీరితమ్
“సహస్రశీర్షా పురుషస్సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్”. ౧౮౨
- బ్రాహ్మణా ముఖతో యస్య క్షత్రియా యస్య బాహుతః
ఊరుతో యస్య వై జాతా వైశ్యాశ్చేతి నరా భువి. ౧౮౩
- చంద్రమా మనసో జాతశ్చక్షుషోర్మిహిరస్తథా
ముఖాదిచంద్రస్తథాగ్నిశ్చ ప్రాణాద్వాయురజాయత. ౧౮౪

నాభ్యా యస్యాస్తరిక్షం చ శిరసో ద్యౌరజాయత
పద్భ్యాం భూమిర్దిశశ్రోత్రాద్యస్య దేవస్య సంబభౌ. ౧౮౫

తమీదృశం మహావిష్ణుమప్రమేయమనామయమ్.
తత్రసాదాదృతే జ్ఞాతుం వత్తుం వా నైవ శక్యతే ౧౮౬

సర్వదేవమయో విష్ణుః సర్వే దేవాస్తదాత్మకాః.
అశేషం వాఙ్మయం చేదం లోకాలోకం చరాచరమ్ ౧౮౭

వైష్ణవ్యా వ్యాప్యతే శక్త్యా వాయునేవ దిశో ౭స్తరమ్
సర్వే విష్ణుమయాదేవాస్సర్వశాస్త్రేషు కీర్తితాః. ౧౮౮

ఆధారాధేయభావేన ద్వేదా స వ్యాప్య తిష్ఠతి.
సర్వభూతహితాయైవ నిష్కలస్సకలః స్థితః. ౧౮౯

నిష్కలస్సకలశ్చైవం జ్ఞేయో విష్ణుస్సనాతనః.
సర్వతః పాణిపాదం తత్సర్వతో ౭ క్షిశిరోముఖమ్. ౧౯౦

సర్వతఃప్రభుత్వమల్లోకే సర్వమావృత్య తిష్ఠతి
సర్వేన్ద్రియగుణాభాసం సర్వేన్ద్రియవివర్జితమ్. ౧౯౦

అసక్తం సర్వభృచ్చైవ నిర్గుణం గుణభోక్తృ చ
అవిభక్తం చ భూతేషు విభక్తమివ చ స్థితమ్ ౧౯౨

భూతభర్తృచ తద్ జ్ఞేయం గ్రసిష్ణు ప్రభవిష్ణు చ
జ్యోతిషామపి తజ్జ్యోతిస్తమసః పరముచ్యతే. ౧౯౩

జ్ఞానం జ్ఞేయం జ్ఞానగమ్యం హృది సర్వస్య విస్థితమ్.
తచ్చా ౭ద్యో జగతామీశః పరేశః పరమేశ్వరః. ౧౯౪

పరా ౭వరస్వరూపేణ విష్ణుస్సర్వహృది స్థితః.
స్థూలసూక్ష్మపరత్వేన త్రిధా చ భగవాన్ స్థితః. ౧౯౫

ప్రభవిష్ణుర్మహావిష్ణుస్సదావిష్ణుః స్మృతశ్చ సః

ఆత్మా స హ్యస్తరాత్మా చ పరమాత్మా చ సంస్మృతః.

౧౯౬

వైరాజం లైంగికం చైవ బహిరంతశ్చ సర్వశః.

శబ్దాదిశ్చిన్మయం రూపం జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తిగమ్.

౧౯౭

మన్తాఽనుస్వారనాదేషు త్రయమన్వేష యేద్భుధః

వేదే చ భగవచ్చాస్త్రే సాంఖ్యే యోగే తథైవ చ.

౧౯౮

ధర్మశాస్త్రే పురాణే చ మునిభిర్దేవమానుషైః

పత్యతే నిఖిలైర్నిత్యం విశ్వం విష్ణుమయం జగత్.

౧౯౯

యచ్చ భూతం భవిష్యచ్చ వర్తమానం తు కిం చన

ఇన్ద్రియాణీన్ద్రియార్థాశ్చ భూతాంతః కరణాని చ.

౨౦౦

అవ్యక్తం త్రిగుణా మాయా విద్యా ధర్మాదయస్తథా.

నియతిశ్చ కలా కాలః సర్వమన్యచ్చ తన్మయమ్.

౨౦౧

విష్ణురేవ పరో దేవస్సర్వ భూతేష్వవస్థితః

సర్వభూతాని చైవాఽసౌ న తదస్తీహ యన్న సః.

౨౦౨

దేవాఽసురాదయో మర్త్యాః పశవశ్చ సరీసృపాః

తరువల్లి తృణౌషధ్యో మహాఽభ్రాఽశనివిద్యుతః.

౨౦౩

శైలాఽబ్ధిసరిదారామనగరాణి సరాంసి చ

లోకాశ్చాఽనంతకాలోఽగ్నిప్రేతాఽవాసోరగాలయాః

౨౦౪

సప్త భూరాదయో బ్రాహ్మశైవవైష్ణవసంజ్ఞితాః

సర్వే చ విష్ణునైకేన వ్యాప్తాస్సర్వాత్మానాఽత్మనా.

౨౦౫

వరాహో భార్గవస్సింహో రామశ్రీధరవామనాః

అశ్వకృష్ణా చ దిక్ష్యేషాం లోకైరండం సహాఽఖిలమ్

౨౦౬

- యచ్చా ౭నుక్తమశేషేణ విష్ణోరేతా విభూతయః.
విశ్వవ్యాపితయైవైష విష్ణుర్నదైరుదీరితైః. ౨౦౭
- పురుసంజ్ఞే శరీరే ౭స్మిన్ శయనాత్పురుషః స్మృతః.
సత్యశ్చ ౭బాధితార్థత్వాన్నిత్యత్వాత్ప్రకీర్తితః. ౨౦౮
- అచ్యుతో ౭చ్యవనాదేవ స హరిః సముదీరితః
అనిరుద్ధస్తథా ప్రోక్తస్సర్వస్మాదనిరోధనాత్. ౨౦౯
- వసనాత్సర్వభూతేషు వాసుదేవత్వమీయివాన్
ఆదిమూర్తేస్సమాకృష్టః స్మృతస్సంకర్షణః ప్రభుః. ౨౧౦
- ప్రద్యుమ్నో ద్యుమ్న పృష్ఠత్వాత్రిధామా దామభిప్రీభిః.
వైకుంఠామలవర్ణత్వాద్వైకుంఠశ్చ ౭యముచ్యతే. ౨౧౧
- లీయేతే ప్రలయే త్వస్మిన్ కేశావిత్యేష కేశవః
నరనారీప్రకర్షత్వాన్నరాణాం చాయనాదయమ్. ౨౧౨
- నారాయణో నరోద్ధానామయనత్వాదపాం చ సః
మాధవో మధుషూతృత్వా ధవత్వాద్వా శ్రియః స్మృతః. ౨౧౩
- గాం విందతీతి గోవిందో గావో విందంతి యం తథా
అసురం మధునామానం హస్తీతి మధుసూదనః. ౨౧౪
- త్రిభిః ష్టైర్విక్రమైర్వ్యాప్తో జగదేష త్రివిక్రమః
వామనో హ్రస్వతాయోగాచ్చీధరో వహనాచ్చియః. ౨౧౫
- హృషీకస్యేష్ట్రయస్యేశో హృషీకేశ ఉదీరితః
పద్మం నాభేరభూద్యస్య పద్మనాభస్తతస్స్మృతః. ౨౧౬
- ఉదరాలమ్బి దామాస్యేత్యుక్తో దామోదరో హరిః.
ఉత్తమః పురుషోయస్మాదుక్తస్య పురుషోత్తమః. ౨౧౭

విలోమేన్ద్రియగమ్యత్వాత్ప్రోచ్యతే స త్వదోక్షజః
అర్థమర్థం నరస్సింహో నరస్సింహ ఉదాహృతః. ౨౧౮

జనార్దనస్స పాపిష్ఠాన్ జనానర్దయతీతి సః
ఇన్ద్రస్యాఽవరజో భూత ఉపేన్ద్రః ప్రోచ్యతే హరిః. ౨౧౯

హరణాత్సర్వపాపానాం హరిర్నాయణః స్మృతః
కర్షణాత్పాపరాశీనాం కృష్ణస్సర్వాత్మకో హరిః ౨౨౦

రుద్రో రోదయతే తస్మాత్ బ్రహ్మ బృంహణకర్మణా
ఇన్ద్రశ్చ పరమైశ్వర్యాద్వహనాద్వహ్నిరుచ్యతే. ౨౨౧

యమస్సంయమనాత్పురంసాం వరణాద్వరుణ స్తథా
వాయుర్వానాత్సవాత్సోమ ఈశశ్చేష్టే జనేషు యః. ౨౨౨

ఆధిత్యోఽదితిపుత్రత్వాచ్చంద్రశ్చందయతే యతః
ఇత్యేవం గుణవృత్త్యేవైః శబ్దైరేకోఽప్యనేకథా. ౨౨౩

శ్రుతిభిః ప్రోచ్యతే బ్రహ్మ విష్ణోః శ్చ జాతు నేతరత్
తస్యేశ్వరస్య చైశ్వర్యాత్సర్వమేతత్ప్రవర్తతే. ౨౨౪

సేశ్వరం హి జగత్సర్వం భవేన్నాసీశ్వరం క్వచిత్
తన్మయత్వేనగోవిందే న్యస్తసర్వభరా నరాః. ౨౨౫

తద్యాజినో మహాభాగాస్తరన్తి భవవారిధిమ్
తం ప్రసాదయితుం యత్నః కార్యస్సరాత్మనా నరైః. ౨౨౬

భక్తినమ్రస్సదా గచ్ఛేత్సర్వోఽపి జగతః పతిమ్
తద్దేవస్య ప్రియం భూయాద్యతస్సమ్మాననం తు తత్. ౨౨౭

తస్య సన్నిహితో దేవో యస్య చిత్తే జనార్దనః.

ఆరుహ్య శకటం గచ్ఛేద్యో విష్ణోర్మన్దిరం నరః.

నారీ వా బాలకో వా ౭థ వృద్ధ ఆతుర ఏవ వా.

౨౨౯

తస్య పుణ్యఫలం నాస్తి ప్రేత్య యుగ్యశ్చ జాయతే

యే వాహయన్తి తాన్మర్త్యాన్నరా వా ప్రాణినశ్చ యే.

౨౩౦

తే యాస్యన్తి పదం విష్ణోర్మస్మాత్పాదచరాస్తు తే

యే వాహయన్తి జంతూన్స్తాన్ స్తే ౭పిమూఢాః పతన్తి నై.

౨౩౧

యస్తోదయతి తానేవ గమనే మూఢచేతనః

స యామీర్యాతనాః ప్రాప్య తోద్యతే యమకింకరైః.

౨౩౨

పునః పశుత్వమాపన్నస్తోద్యతే పశుభిర్నరైః

యో వా భృతకదానేన వాహనేన తు మానవః.

౨౩౩

వాహయత్యథ వోహేత సో ౭పి యాస్యతి దుర్గతిమ్

అపారే దుర్గసంసారే కర్మబద్ధే విశేషతః.

౨౩౪

స్వీయం కర్మ సముత్స్పృజ్య పతన్తి నరకే ౭శుచౌ

తతః పశుత్వమాపన్నాశ్చిరం తిష్ఠన్తి భూతలే.

౨౩౫

పాదుకామధిరుహ్య ౭పి యో దేవాలయమావ్రజేత్

స పశుర్జాయతే ప్రేత్య రోగీ చేహప్రజాయతే.

౨౩౬

పాదుకాం వాహనం చా ౭పి యో ౭దిష్ఠిత్య విమూఢధీః

ప్రణామం హరయే కుర్యాత్త స్య దూరతరో హరిః.

౨౩౭

దేవదర్శనముద్దిశ్య నై వేదంవిధ ఆవ్రజేత్

అయత్నాద్గమనే జాతే ౭ప్యవరుహ్య చ వాహనాత్.

౨౩౮

పాదుకాది విముచ్యైవ సముపస్పృశ్యవారిణా

ప్రవిశేత్ప్రయతో భూత్వా ప్రాకారం ప్రథమం పునః.

౨౩౯

- విశేద్ధామ దేవస్య యావతా వాహనాదిభిః
కాద్యశం పురుషం దృష్ట్వా యథాశక్త్యవబోధయేత్. ౨౪౦
- శ్రద్ధాస్థేషో ఽపచారస్సాద్యత్సహార్యో భవేత్తతః.
శ్రానమధ్యే గత్వాతు యో గచ్ఛేద్దేవతాగృహమ్. ౨౪౧
- ప్రజన్మకృతాత్పూణ్యాత్తత్క్షణాన్మృచ్యతే నరః
గర్గాలీం యోనిమాశ్రిత్య వసేజ్జన్మత్రయం తతః ౨౪౨
- సరిద్రాశ్చైవ మూర్ధాశ్చ భవిష్యన్తి త్రిజన్మకమ్
శ్రద్ధాదేవగృహంగత్వాహ్యస్నాత్వాయో వ్రజేద్గుహమ్. ౨౪౩
- దేవస్య మోహాత్తు తస్య పాపం మహద్భవేత్
హోద్ధహం తథా గత్వా భిక్షార్థీ క్షుధితస్స్వయమ్. ౨౪౪
- క్షామలబ్ధ్వా కుత్రాఽపి దరిద్రో జాయతో నరః
త్వారి చైవ జన్మాని తేషామస్తే చ యో బుధః ౨౪౫
- హిండాలయోని మాప్నోతి జన్మాని దశ పంచ చ
త్ర చోదాహర స్తీమం విశేషం కాశ్యపాదయః. ౨౪౬
- ర్షదేవమయో విష్ణుస్సర్వదేవమయో హరిః
స్యాఽతిరిక్తం నో కించిద్విశేషస్తత్ర వక్ష్యతే. ౨౪౭
- ర్వేఽప్యధిక్యతా లోకే తత్తత్కర్మాఽనురూపతః
బ్రహ్మస్తంబపర్యంతం జగదంతర్వ్యవస్థితాః. ౨౪౮
- స్మాదేవ జగత్సర్వం సర్గకాలే ప్రజాయతే
స్మిన్నేవ పునస్తచ్చ ప్రలయే సంప్రలీయతే. ౨౪౯
- ః పరః ప్రకృతేః ప్రోక్తః పురాణః పురుషోఽవ్యయః

- నరాజ్ఞాతాని తత్త్వాని నారాణీతి ప్రచక్షతే
తాన్యేవ చా ౭యనం యస్య స తు నారాయణః స్మృతః. ౨౫౦
- నారాయణః పరం బ్రహ్మ తత్త్వం నారాయణః పరః
విష్ణోదిభిస్తథా కేచిద్వాసుదేవా దిభిః పరే. ౨౫౧
- సంజ్ఞాభేదైర్మహాత్మానస్సద్వైవారాధయన్తితమ్
సర్వత్ర పరిపూర్ణస్య సర్వథా సర్వవస్తుషు. ౨౫౩
- న జాతు లభ్యతే కించిద్యేనా ౭వ్యాప్తం తు కిం చన
తస్మాత్తస్మిన్ సమారోప్య సర్వం దేవేశ్వరేశ్వరే. ౨౫౪
- ఉపాసనం భవేద్యత్తు తద్భవేదుచితం బుధైః
అన్యత్ర తం సమారోప్య యది చోపాసనం భవేత్. ౨౫౫
- తద్భవేదన్యదేవార్చా తస్మాత్పరిమితం ఫలమ్
యే ౭వ్యన్యదేవతాభక్తా యజన్తే శ్రద్ధయా ౭న్వితాః. ౨౫౬
- యజంతే తే ౭పి దేవేశం తమేవా ౭విధి పూర్వకమ్
అన్యే తే బ్రహ్మరుద్రేంద్రాస్తదాద్యా దేవతాస్స్మృతాః. ౨౫౭
- వైష్ణవా అవతారాశ్చ యేతు శాస్త్రోదితాః పురా
పరమార్థే న భిద్యన్తే నా ౭న్యత్వం స్యాత్పరస్పరమ్. ౨౫౮
- విష్ణోలయాదథైకస్మాదన్యవిష్ణోలయస్య తు
తత్ స్థానాం దైవతానాం వా నాన్యత్వం జాతు సంభవేత్. ౨౫౯
- అథ శాస్త్రవిధిర్భిన్నో యత్ర వా ౭వ్యసలభ్యతే
తత్రా ౭న్యత్వం విజానీయాన్న చేచ్ఛాస్త్రసంకరమ్. ౨౬౦
- హరిం దేవం తు సంసేవ్య వాహనస్థం ద్విజోత్తమః
యదన్యం సేవతే వీధ్యాం తత్కాలే వాహనస్థితమ్. ౨౬౧

సోఽపి పాపమవాప్నోతి విష్ణుధ్యానేన శుద్ధ్యతి

దేవేశస్యోత్సవో యత్ర గ్రామే వా నగరేఽపి వా. ౨౬౨

పర్వతాఽగ్రే మహానద్యాస్తీరే దుర్గాఽటవీషు వా
తత్ర గచ్ఛేన్నరో భక్త్యా సేవేతోత్సవమాదరాత్. ౨౬౩

సహ పుత్రైస్సహోఽమాత్యైస్సర్వైః పరిజనైర్పుతః
వైష్ణవం క్రతుదేశంతు గత్వా సేవేత మానవః. ౨౬౪

యథాఽర్హ ముపయుంజీత స్వశక్తిం తత్క్రియాసు చ
శ్రుత్వా దేవోత్సవారంభం పంగూభావేన యో నరః. ౨౬౫

తిష్ఠేత్స జన్మసాహస్రం పంగురేవ భవిష్యతి
తద్భవేద్విఫలం జన్మ భూభారస్తస్య జీవితమ్. ౨౬౬

దేవేశస్యోత్సవే సమ్యగ్వర్తమానే మహాఫల
యోఽన్యత్ర వ్యాప్నోతస్తత్ర న గచ్ఛేద్దుర్మనా నరః. ౨౬౭

న తస్య నిష్క్రుతిః ప్రోక్తా స పాపీ నరకం ప్రజేత్
అనాహూతోఽధ్వరం గచ్ఛేత్తథా గురుకులం వ్రజేత్. ౨౬౮

యోఽధ్వరం గన్తుకామోఽత్ర ప్రతీక్షేత్తార్హణాదికమ్
తస్య పూర్వాఽర్చితం పుణ్యం తత్క్షణాదేవ నశ్యతి. ౨౬౯

దేవోత్సవం తు యో మర్త్యో యతమానం తు సేవితుమ్
వారయేద్యేన కేనాఽపి హేతునా స తు దుర్మతిః. ౨౭౦

అఫలస్సఫలో వాఽపి పతత్యేవ న సంశయః
విష్ణుపంచదినే వాఽపి పుణ్యాహేష్వితరేష్వపి. ౨౭౧

ఉపోషితంతు శ్రుత్యేవ దేవేశస్యోత్సవం హరాత్
తత్క్షణాద్యో న గచ్ఛేత్తు తస్య పాపం మహద్భవేత్ ౨౭౨

ఖట్వామాస్థాయ యశ్చేతే వర్తమానే తదుత్సవే
ఆసీనస్థిత ఏవా ఒత్ర స యామీర్యాతనా వ్రజేత్. ౨౭౩

దేవేశా ఒభిముఖం గత్వా న కుర్యాద్యో నమస్క్రియామ్
స పాపిష్ఠతరో లోకే నిష్క్రుతిర్నాస్య విద్యతే. ౨౭౪

ఉత్క్రమిష్యన్తి యత్రాణాః ప్రాణదే సముపస్థితే
ప్రత్యుద్ధానాభివాదాభ్యాం పునస్తాన్ ప్రతిపాదయేత్. ౨౭౫

సర్వేషాం ప్రాణభూతో ఒసౌ భగవాన్ హరిరవ్యయః
ప్రాణినశ్చేతనాస్సర్వే ప్రాణ్యేకః ప్రాణదో ఒపరః ౨౭౬

అన్యథా చేన్మహాదోషః సంక్షుభ్యన్తే చ మానవాః

- - -

ఏకహస్త ప్రణామేన యత్పాపం న తదన్యతః ౨౭౭

హస్తా ద్వౌ నిర్మితౌ ధాత్రా కిం తేన సుకృతం భవేత్
ప్రాంజలీకృత్య హస్తా తు యాచేత మధుసూదనమ్. ౨౭౮

య ఏకేనైవ హస్తేన ప్రణామేన్మన్తధీర్హరిమ్
తస్య హస్తో భవేదేకః పశ్చాజ్ఞన్మృశతైరపి. ౨౭౯

ఇహ వై జాయతే పంగూ రోగీ చైవ న సంశయః
కిమిదం బహులైశ్చిత్రైః కరణైర్దేహకల్పనమ్. ౨౮౦

యద్యేకైకం న చేత్తస్య కైంకర్యాయోపయుజ్యతే
కిం స్వాధీనేన హస్తేన స్వాధీనం కర్మ సేవితుమ్. ౨౮౧

అశక్నువానాస్స్వాతంత్ర్యహతాః పాపహతా హతాః
ఏకహస్తప్రణామస్తు పరిహార్యో విశేషతః ౨౮౨

ప్రణతం చైకహస్తేన యస్తు ప్రత్యభివాదయేత్
తావుభౌ నరకం యాతస్తయోర్యస్మాత్ప్రమాగమః ౨౮౩

దేవతాస్తాద్యశం మూఢం శపన్తి చ విశంకితాః

- - -

పురస్తాద్యస్తు దేవస్య కుర్యాదాత్మప్రదక్షిణమ్.

౨౮౪

ఆత్మనా స భవేత్పాపస్య ద్రుహ్యేదాత్మనే బుధః

పురస్తాద్దేవబింబే తు దివ్యమంగలవిగ్రహే.

౨౮౫

వర్తమానే త్వనాదృత్య న హ్యన్యస్య ప్రదక్షిణమ్

యత్ర మానసికార్చా స్యాత్తచ్చ మానసికం భవేత్.

౨౮౬

అన్తర్యామీ య ఏవాఽస్తే హృదయే నిష్కలో హరిః

స ఏవ సకలో భూత్వా బింబే యత్సన్నిధాపితః

౨౮౭

తస్మాత్సకళపూజాయాం నైవ కుర్యాద్వ్యతిక్రమమ్

- - -

న కదాపి భవేత్ప్రాజ్ఞ ఉచ్ఛిష్టస్వేషు కర్మసు.

౨౮౮

విణ్మాత్రం పథి కృత్వా తు శౌచం యావన్న చాచరేత్

ఉచ్ఛిష్టస్తావదేవ స్యాదనర్హస్సర్వకర్మసు.

౨౮౯

నఖరోమాణి యశ్చైవ కేశాఽస్థీని తదైవ చ

క్షిపేత్తు దేవతాగారే స భవేద్బ్రహ్మహా నరః.

౨౯౦

మాక్షికిం యోనిమాశ్రిత్య జాయతే మ్రియతే పునః

సప్త జన్మాని తత్రైవ ప్రజేన్నరకమన్తతః

౨౯౧

తాంబూలం చర్చితం యస్తు ప్రక్షిపేద్దేవమన్దిరే

స యాతి నరకం ఘోరం యావదాభూతసంస్థవమ్

౨౯౨

తతో ముక్తో మహాపాపీ శునక్తోఽపరజన్మని

సంస్థితస్త్రీణి జన్మాని వసత్యేవ న సంశయః

౨౯౩

నిష్ఠేవనకరో యస్తు మన్దిరే మధువిద్యుషః

కృమిభక్ష్యే పతేద్దోరే నరకే పాపకృన్నర:

౨౯౪

శ్లేష్మాతకతరుర్భూత్వా జాయతే జన్మపంచకమ్
మూత్రయేన్మందిరే యస్తు కేశవస్య విమూఢధీ:

౨౯౫

స మూత్రగర్తనరకే పతత్యేవ హ్యవాక్చిరా:
తస్మాన్ముక్తస్తు రక్తాదినింబకద్రుమమాస్థిత:

౨౯౬

జనిష్యతి న సన్దేహస్సప్తజన్మసు సౌకరీమ్
పురీషం వా ౭త్ర కుర్వీత యో నరో భగవద్భూషే.

౨౯౭

స యాతి నరకాన్ ఘోరాన్ పర్యాయేణైకవింశతిమ్
తతో ముక్తస్తు పాపాత్మా విష్టాయాం జాయతే కృమి:

౨౯౮

సమీపే మద్విరస్యా ౭పి సకృన్నూత్రం కరోతి య:
స తిష్ఠేద్రావే ఘోరే వర్షాణామయుతం శతమ్.

౨౯౯

తతో ౭పి మనుజో ముక్తో గ్రామసూకరజాతితామ్
గ్రామే జన్మశతం ప్రాప్య విష్టాభూసూకర స్తథా.

౩౦౦

యస్తు రేతోవిసర్గం చ కృత్వా కామాదకామత:
అస్మాతో దేవతాగారమియాత్సద్యస్స నశ్యతి.

౩౦౧

యో యత్ర దేవతాగేహే దస్తధావనమాచరేత్
తథా నిర్లేఖయేజ్జిహ్వం స పాపీ నశ్యతి ద్రువమ్

౩౦౨

తైలేనా ౭భ్యక్తసర్వాంగ: కషాయోద్వర్జితస్తథా
యో నర: ప్రవిశేద్గేహం దేవస్య పరమాత్మన:

౩౦౩

స యాతి గృహగోధాత్వం: నవజన్మాని పంచ చ
అనుగమ్య యథా ప్రేతం యాతి దేవాలయం తు య:

౩౦౪

ఆరాధితుమథేచ్ఛేద్వా స గచ్ఛేన్నరకాయుతమ్

- బలిభుగ్యోనితాం యాతి జన్మాని సుబహూని వై. 30౫
- భరణం తు తథా కృత్వా మృతకస్య విశేషతః
మందిరం న ప్రవేష్టవ్యం ప్రవిష్టస్తు ప్రణశ్యతి. 30౬
- చాండాలీం యోనిమాశ్రిత్య జన్మకృన్నవ పంచ చ
భవిష్యతి తథా భూయః పృథక్ క్రూరో ఒథ నిష్ఠురః 30౭
- భుక్త్వా శ్రాద్ధం పరగృహే యాయాద్విష్ణుగృహంతు యః
అర్చయేద్వా విశేషేణ చటకో జాయతే ఖిలః 30౮
- తత్ర జన్మశతం ప్రాప్య తతో గోధావపుర్గతః
చాయామాక్రమ్య యో మోహాద్యాతి విష్ణోస్తు మందిరమ్. 30౯
- ప్రదక్షిణమకుర్వన్వా యస్తీష్ఠేన్మతిపూర్వకమ్
సో ఒప్యుచ్చిష్ఠో భవేన్మాధస్తస్య పాపఫలం త్విదమ్. 3౧౦
- తిష్ఠేత్స కాననే శూన్యే కంటకైర్బహుభిర్వృతః
ఫలపుష్పాదిహీనశ్చ శ్మశానే ? శూన్యవృక్షతామ్ 3౧౧
- యజ్ఞసూత్రమథఃకృత్య కర్ణే కృత్వా విశేషతః
అపసవ్యం చ ధృత్వైవ ధృత్వా చైవ నివీతవత్. 3౧౨
- న గచ్ఛేద్దేవతాగారం న వా ముక్తశిఖో నరః
అకచ్చః పుచ్చకచ్చశ్చ నగ్నః కౌపీనమాత్రధ్మక్ 3౧౩
- రిక్తహస్తశ్చూన్యపాలస్త్యక్తసంవ్యాన ఏవ చ
ఖాదన్నపి చ తాంబూలముపహారాది భక్షయన్. 3౧౪
- దేవాలయం విశేష్ణైవ తస్య పాపం మహద్భవేత్
దురాచారో హి పురుషో నేహాయుర్విస్తతే మహత్. 3౧౫
- త్రస్యన్తి చా ఒస్య భూతాని తథా పరిభవన్తి చ

- తస్మాదాచారవానేవ కుర్యాద్వై వైదికీ: క్రియా: 3౧౬
- అపి పాపశరీరస్య ఆచారో హన్త్యలక్షణమ్
ఆచారలక్షణో ధర్మ: సన్తశ్చారిత్ర లక్షణా: 3౧౭
- సాధూనాం చ యథావృత్తమేతదాచారలక్షణమ్
అవ్యదృష్టంశ్రవాదేవ పురుషం ధర్మచారిణమ్ 3౧౮
- స్వాని కర్మాణి కుర్వాణం తం జనా: కుర్వతే ప్రియమ్
యే నాస్తికా నిష్క్రియాశ్చ గురుశాస్త్రాతిలంఘిన: 3౧౯
- అధర్మజ్ఞా దురాచారాస్తే భవన్తి గతాయుష:
విశీలా ధర్మమర్యాదా నిత్యం సంకీర్ణమైథునా: 3౨౦
- అల్పాయుషో భవన్తిహ నరా నిరయగామిన:
లోష్ఠమర్దీ తృణచ్ఛేదీ నఖఖాదీ చ యో నర: 3౨౧
- నిత్యోచ్ఛిష్టస్సంకుసుకో నేహాయుర్వివ్రతే క్వచిత్
విష్ణుస్థానసమీపస్థాన్ విష్ణుసేవార్థమాగతాన్. 3౨౨
- శ్వపచాన్ పతితాన్వా ౭పి స్పృష్ట్వా న స్నానమాచరేత్
ఉత్సవే వాసుదేవస్య య: స్నాతి స్పర్శశంకయా. 3౨౩
- స్వర్గస్థా: పితరస్తస్య పతన్తి నరకే ౭శుచౌ
పిబేత్పాదోదకం విష్ణోర్గురూణాం వా విశేషత: 3౨౪
- తత్ర నా ౭ చమనం కుర్యాత్తద్వత్సోమే ద్విజోత్తమ:
అన్యదేవార్థసన్నిష్ఠై: పూజయేయుశ్చ యే హరిమ్ 3౨౫
- సప్తజన్మాని పంచా ౭పి మండూకత్వం వ్రజన్తి తే
జన్మద్వయన్తు వై మూఢాశ్శూద్రతాం యాన్తి తే నరా: 3౨౬
- కుసుమానాం నివేద్యానాం గన్ధ మాఘ్రాతి యో నర:

స పూతిగన్ధసంయుక్తః కుష్ఠీ చైవ భవేద్ధ్రువమ్.

322

తదన్తే త్రిణి జన్మాని తాదృశాని భవన్యుత

జాతకం మృతకం వాపి యస్యాఽశౌచం విధీయతే.

325

అనర్హస్సర్వకర్మభ్యో న నేయాద్దేవతా గృహమ్
పుంప్రసూతౌ స్మృతం పూర్వైస్సాపిండ్యం సప్తపూరుషమ్.

328

కన్యకాజననే తద్వత్సాపిండ్యం త్రిపూరుషమ్
వ్రతినాం సత్రిణాం తద్వద్యతీనాం బ్రహ్మచారిణామ్.

330

నాఽశౌచః కథ్యతే ప్రాజ్ఞైర్యథా శాతాతపోఽబ్రహ్మిత్
వ్రత సంకల్పమాత్రేణ వ్రతిత్వం వ్రతినో భవేత్.

330

వృతమాత్రస్త్వధర్మిక్చ సత్రే సత్రీ ప్రకీర్తితః
కాషాయదండమాత్రేణ యతిత్వం చ యతేర్మతమ్.

332

ఉపనీతో వసేన్మా వా తథా గురుకులే క్రమాత్
బ్రహ్మధ్యేతి న చాఽధ్యేతి బ్రహ్మచారీ కుమారకః

333

రాజాజ్ఞాకారిణాం తద్వద్రాజ్ఞాం చ స్నాతకస్య చ
ఈదృశానామథాఽన్యేషామత్రాఽన్తర్భావ ఈరితః

334

న కుర్యాచ్చ నమస్కారం వైవ ప్రత్యభివాదయేత్
నాఽర్పయేదుపహారాంశ్చ తీర్థాదీన్నాఽపి సేవతే.

335

ఆశౌచీ బ్రాహ్మణో యస్తు మోహాద్దేవం ప్రపూజయేత్
సప్తజన్మసు దారిద్ర్యమత్యంతం సమవాప్నుయాత్.

336

శ్వానయోనిశతం ప్రాప్య తతశ్చండాలతామియాత్
యో భుక్త్వా దేవతాగారే నిక్షిప్యోచ్చిష్టమత్ర తు.

338

గచ్ఛేదన్యత్ర వా ప్రా ౭స్యాత్సోపి మూఢో విపద్యతే

- - -

యస్తు దేవగృహద్వారే ప్రసార్య చరణౌ క్వచిత్. 33౮

శేతే నిద్రాతి సమ్మోహాత్పు యాతి నరకాయుతమ్
పునశ్చ జన్మ సంప్రాప్య నీచయోనిష్వనేకశః 33౯

యాతనాశ్చా ౭నుభూయైవ దౌర్బాహ్మణ్యం వ్రజేత్తు సః
యస్తు దేవగృహే మూఢశ్శయీత మదమోహితః 3౪౦

తత్రోచ్చిష్టనిధానేన భృశం నిశ్వాసమారుతైః
దుర్గస్తీ జాయతే మర్త్యో జాయతే జన్మపంచకమ్. 3౪౧

తతస్సూకరతాం ప్రాప్య జన్మాని నవ పంచ చ
క్లిశ్యతే బహుభిః కష్టైర్న శయీత హరేర్నహే. 3౪౨

ఉపధానాదిసహితం య స్తల్పమధితిష్ఠతి
దేవాలయే విశేషేణ ప్రాకారే వా ౭పి మూఢధీః 3౪౩

స భవేద్దుర్భగశ్చైవ సర్పయోనిషు జాయతే
సప్త పంచ చ జన్మాని తతో మానుషతాం వ్రజేత్. 3౪౪

శయీత దేవతాగేహే వ్యాధితో యస్తు దుర్మతిః
స భవేద్దుర్మనా దీనః ప్రేత్య చేహ చ జన్మని. 3౪౫

యః స్త్రియా సహితో మూఢశ్శయీత భగవద్గుహే
స భవేద్దురితష్టండస్సప్తజన్మాని పంచ చ. 3౪౬

- - -

యోగిభిర్యోగసిద్ధ్యర్థమభ్యస్యన్తే విశేషతః
ఆసనాని త్వసంఖ్యాని దేవాగారే న చాచరేత్. 3౪౭

మన్తయోగపరైస్తద్వల్లయయోగపరాయణైః

- హఠ యోగిభిరేతాని క్రియన్తే రాజయోగిభిః 3౪౮
- స్వస్తికం సర్వతోభద్రం సిద్ధం సింహాసనం తథా
సవ్యం శూలం సుఖం చైవ గోముఖం గరుడం తథా. 3౪౯
- మయూరం మత్స్యమత్స్యేష్టం మండాకం ముద్గరం మృగమ్
కుంజరం కుక్కుటం నాగం కాష్ఠం క్రౌంచం చ కూర్మకమ్. 3౫౦
- ఖడ్గం చ కామదహనం వై యాశ్రుం వేణుకాసనమ్
యోన్యాసనం వాసకం చ ధీరం పద్మాసనం తథా. 3౫౧
- వారాహం చైవ పర్యజ్కుం పతగాసనమేవచ
త్రిపదం హస్తికర్ణం చ హేమమర్దాసనం తథా. 3౫౨
- ఇత్యాదీనా మాసనా నామశీతిశ్చ తురుత్తరా
అన్యాని శాస్త్ర సిద్ధాని యాని సన్తి విశేషతః 3౫౩
- తా న్యాస్థాయ తు దేవా ౭గ్రే నో పతిష్ఠేత బుద్ధిమాన్
- - -
- భుంజీయాద్దేవతాగారే యః పాపస్స తు దుర్మనాః 3౫౪
- కుక్షిరోగార్దితో భూత్వా జన్మాని దశ పంచ చ
తతస్సుగాలతాం ప్రాప్య పతేద్ధి నరకే ౭శుచౌ. 3౫౫
- యో వా మూఢమతిర్మోహాత్కారయే ద్విజభోజనమ్
దేవాగారే విశేషేణ స భవేన్నిద్ధితో జనః. 3౫౬
- గర్భాగారే చా ౭న్తరాలే తథా చైవార్థమండపే
మహామండపమధ్యే చ నా ౭న్న మద్యాద్వి శేషతః 3౫౭
- అన్నం పాత్రే వినిక్షిప్య పుటపత్రాదినిర్మితే
ఆపోశనం తు కృత్త్వైవ యదద్యాద్భోజనం తు తత్. 3౫౮
- న దేవతాప్రసాదస్య గృహీతస్యాంజలౌ తథా

న చైవాపోశనం కుర్యాత్కు ర్యాచ్చేత్తదసమ్మతమ్.	3౫౯
యస్తు పానీయపాత్రాణి పీతాన్యత్ర తు వన్యసేత్ స గచ్ఛేన్నరకాన్ క్రూరాన్ యావంత ఉదబిన్దవః	3౬౦
పాత్రే తిష్ఠన్తి శరదస్తావతీర్నాత్ర సంశయః నివేదితం తు దేవస్య దేవస్యాఽగ్రే విశేషతః	3౬౧
ప్రదద్యాత్తు క్రమేణైవ వర్ణాశ్రమ విధానతః అశ్నన్తి భక్తాస్స ర్వే ఽపి గృహీత్వైవాఽంజలౌ పునః	3౬౨
బ్రహ్మణ్య దేవముద్దిశ్య పురుషం బ్రాహ్మణప్రియమ్ నారాయణమనాద్యంతం విష్ణుం సర్వేశ్వరేశ్వరమ్	3౬౩
బ్రాహ్మణాన్ భోజయేద్యస్తు కర్మసాద్గుణ్యసిద్ధయే తథా నిష్కృతి నిష్పత్త్యై శాస్త్రోక్తేన విధానతః	3౬౪
కారయేన్నోక్తదేశేషు కదాఽపి ద్విజభోజనమ్ యస్త్వన్నం దాపయేద్విప్రో ద్వి జేభ్యో భక్తిసంయుతః	3౬౫
నివేదితం తు దేవస్య సంతుష్ట్యై స్వస్య తస్య చ తస్య తుష్కతి దేవేశ అదాతా తు విపద్యతే.	3౬౬
దాతుస్తు సకలం పాపం మనోవాక్కాయకర్మభిః బహుశస్సంచితం పూర్వమదాతా సమవాప్నుయాత్.	3౬౭
ప్రసాదో ఽపి హి దేవస్య పరపాకరుచిం నరమ్ నజాతు పావయేన్నైవ పావయేత్పావయేన్న తు.	3౬౮
యద్యచ్ఛాలాభసంతుష్టం యథా భక్తవరం తథా మహిమానం ప్రసాదస్య యో ఽవజానాతి మూఢధీః.	3౬౯

- అయుతం బ్రాహ్మణానాన్తు తర్పయిత్వా తు యత్ఫలమ్. 320
- తత్ఫలం నశ్యతి క్షీప్రముచ్చిష్టస్య కణేన తు
అథా ౭ న్న విక్రయేదోషః కథ్యతే విధివిత్తమైః 32౧
- అన్న విక్రయిణః పాపా వ్రజన్తి యమయాతనాః
ప్రేత్య సృగాలతాం యాన్తి నవ జన్మాని పంచ చ. 32౨
- యష్టన్నం భగవద్గేహే విక్రీణాతి విశేషతః
చండాలో జాయతే ప్రేత్య క్షుధితశ్చ చరేన్ముహుః 323
- విక్రీణతే తు యే విప్రా వాణిజ్యే దత్తచక్షుషః
యే ౭ప్యన్నముపహారాది చేతరద్దేవ మన్దిరే. 32౪
- తే ౭పి యాన్తి మహాఘోరం నరకం భృశదారుణమ్
యత్ర నైవ భవిష్యన్తి పానీయామోదబిద్ధవః. 32౫
- కణమన్నస్య వా న స్యాత్తప్యన్తే తత్ర తే జనాః
యే గృహీత్వా తదాన్నాది భుంజతే క్షుధితా జనాః 32౬
- ఉపకుర్వన్తి యే వా తానుచ్యన్తే ౭భక్ష్యభోజనాః
అన్నం ప్రాణా మనుష్యాణాం సర్వమన్నే ప్రతిష్ఠితమ్. 32౭
- అన్నం బ్రహ్మ ౭త్మకం వింద్యాద్వింద్యాదన్నమయీం తనుమ్
అన్నం విక్రీణతే యే తు ప్రాణవిక్రయిణః స్పృతాః 32౮
- తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన త్యజేత్తత్క్రయ విక్రయా
న కుర్యాద్దేవతా గేహే ౭భ్యుదయం శ్రాద్ధభోజనమ్. 32౯
- కుర్యాన్న చాపి శ్రాద్ధాదీన్విహాయా ౭పి ద్విజాశనమ్
తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన నా ౭శ్నీయాద్ధరిమన్దిరే. 3౩౦
- - -
- ముధా సంభాషతే యస్తు ప్రవిశ్య హరిమందిరమ్

స నిధిం పురతస్సిద్ధం త్యక్త్వా భిక్షతి కాకిణీమ్.

3౮౧

యస్తు సంభాషతే వ్యర్థం దేవాలయముపాశ్రితః

సిద్ధమన్నం పరిత్యజ్య భిక్షామటతి దుర్జనః

3౮౨

యన్ముహూర్తం క్షణం వా ౭ పి పరమాత్మా న చిన్త్యతే
సా హాని స్తన్మమహచ్చిద్రం సా భ్రా న్తిస్సా తు విక్రియా.

3౮౩

దస్యభిర్ముషితేనేవ దగ్ధేనేవ దవా ౭గ్నినా
వ్యాధిభిః పీడితేనేవ చాకృష్టే నేవ మృత్యునా.

3౮౪

భీతేనేవోత్తమర్ణేన ధర్షితేనేవ రాజభిః

మగ్నో నేవ మహాసింధౌ హతేనేవ చ వాత్యయా.

3౮౫

సంపిష్టే నేవ పాషాణైరాక్రందేద్యస్స ముచ్యతే

సన్త్యనేకే ప్రదేశాశ్చ సమయాశ్చ విశేషతః

3౮౬

లోకయాత్రావీనిష్పత్త్యై దేహయాత్రోపయోగినః

తస్మాద్దేవగృహం గత్వా నరో నా ౭ న్యపరో భవేత్.

3౮౭

యత్రప్రసంగే హరేర్నామ తన్మమహత్త్వం చ నా ౭వ్యతే

స సర్వో ౭పి ముధా ప్రోక్తో మిథ్యే త్యేకే వదంతి తమ్

3౮౮

నహి దేవస్య పురతః క్వచిదప్యన్యతం వదేత్

సత్యస్వరూపీ భగవాన్ సత్యం తస్మై న గూహయేత్.

3౪౯

సత్యమేవ పరం బ్రహ్మ సత్యమేవ పరం తపః

సత్యమేవ పరో యజ్ఞస్సత్యమేవ పరం శ్రుతమ్.

3౯౦

సత్యం దేవేషు జాగర్తి సత్యం ధర్మతరోః ఫలమ్

తపో యజ్ఞశ్చ పుణ్యం చ దేవర్షి పితృపూజనమ్.

3౯౧

ఆద్యో విధిశ్చ విద్యా చ సర్వం సత్యే ప్రతిష్ఠితమ్

- సత్యం యజ్ఞస్తథా వేదాస్సత్యా దేవీ సరస్వతీ 3౯౨
- వ్రతచర్యా తథా సత్యమోంకారస్సత్యమేవ చ
సత్యేన వాయురావతి సత్యేనాఽర్కః ప్రకాశతే 3౯౩
- దహత్యగ్నిశ్చసత్యేన యాయాత్సత్యేన సద్గతిమ్
పర్జన్యో ధరణీభాగే సత్యేనాఽపః ప్రవర్షతి 3౯౪
- స్వాధ్యాయస్సర్వవేదానాం సర్వతీర్థావగాహనమ్
సత్యం తు వదతో లోకే తులితం స్యాన్న సంశయః 3౯౫
- అశ్వమేధసహస్రం చ సత్యం చ తులయా కృతమ్
అశ్వమేధసహస్రాత్తు భారస్సత్యే విశిష్యతే. 3౯౬
- సత్యేన దేవాః ప్రీణంతి పితరో బ్రాహ్మణాస్తథా
సత్యమాహుః పరం ధర్మం సత్యమాహుః పరం పదమ్. 3౯౭
- సత్యమాహుః పరం బ్రహ్మ తస్మాత్సత్యం న లోభయేత్
యే సత్యనిరతాస్సత్యశపథాస్సత్యవిక్రమాః 3౯౮
- మహాత్మానో మునిశ్రేష్ఠాస్తే పరాం సిద్ధిమాప్నువన్
దైవతైస్సహ మోదంతే స్వర్గే సత్యపరాయణాః 3౯౯
- అప్సరోగణసంకీర్త్యైర్విమానైస్సంచరంతి చ
వక్తవ్యం చ సదా సత్యం న సత్యాద్విద్వ్యతే పరమ్. ౪౦౦
- అగాధే విమలే శుద్ధే సత్యతీర్థే శుచిహ్రదే
స్నాతవ్యం మనసా యుక్తైస్తత్త్వానం షరమం స్మృతమ్. ౪౦౧
- దేవార్థే వా పరార్థే వా పుత్రార్థే వాఽఽత్మనే తథా
యేఽన్యతం నాభిభాషంతే తే స్వర్గం యాన్తిమానవాః ౪౦౨
- యస్సత్యవాదీ పురుషో నాఽన్యతం పరిభాషతే

సంప్రాప్య విరజాన్ లోకానుషిత్వా శాశ్వతీస్సమా:

౪౦౩

భగవద్భక్తియుక్తానాం జాయతే శ్రీమతాం కులే
సాక్షిణస్సన్తి సర్వే తే దేవతా భాస్కరాదయ:

౪౦౪

పరీక్షన్తే చ సర్వాసు దశాసు పురుషం సదా
న వాచ్యమన్యతం తస్మాత్ప్రాణైః కంఠగత్నైరపి.

౪౦౫

యే ఽన్యతం బ్రువతే మూఢాశ్చపథాని చ కుర్వతే
దేవా ఽగారే విశేషేణ తే ప్రణశ్యన్తి సా ఽన్యయమ్.

౪౦౬

పునర్జన్మశతం యాన్తి కీటయోనిష్ప్వనేకశః
గీతవాదిత్రన్యత్తాదీన్ పుణ్యాఖ్యానకథాశ్చ యే.

౪౦౭

లోపయన్త్యథ పారుష్వైర్మన్దిరే మధువిద్విషః
తే యాన్తి నరకం పాపా జాయన్తే నీచయోనిషు.

౪౦౮

తథా తే ఽపి దురాత్మానో గార్దభీం యోనిమాఘ్నయుః
తథాన్తే చ జనాః క్రూరా నవ జన్మాని పంచ చ.

౪౦౯

అనిబద్ధప్రలాపాన్ యే కుర్వతే దేవమన్దిరే
తే ఽపి తిత్తిరితాం భూత్వా జాయన్తే జన్మపంచకమ్.

౪౧౦

దేవభాషాం పరిత్యజ్య దేశభాషాసు యో నరః
స్తువీత దేవతా గేహీ దేవస్యాఽగ్రే విశేషతః

౪౧౧

తస్య దోషోమహానాశు నైవ పూజాఫలం భవేత్
అసారాణి తు శాస్త్రాణి భూయాంసి పృథివీతలే.

౪౧౨

యత్ర దేవస్య మాహాత్మ్యకథనం న ప్రపంచ్యతే
తేషు శాస్త్రేషు యే జాతాశ్శాస్త్రార్థాశ్చ విశేషతః

౪౧౩

- చిత్రశిల్పా న సందేహో నరస్తేన న ముచ్యతే. ౪౧౪
- సా విద్యా యా హరిం స్థాతి సా క్రియా యత్తదర్చనమ్
యా న్యా యదన్యదఖిలం దుష్టోదర్కా హి జీవికా. ౪౧౫
- న హి దేవగృహం గత్వా శాస్త్రార్థైర్నీరసైర్నరః
ముహూర్తం క్షపయేత్కాలం తద్దేవస్య విమాననా. ౪౧౬
- విశాలం వాఙ్మయం సర్వం సృష్ట్యా స్రష్టా హరిః ప్రభుః
తదంతస్సంప్రవిశ్యైవ వాచ్యవాచకభేదతః. ౪౧౭
- విజ్ఞానాయ మనుష్యాణాం విజ్ఞానఘనవిగ్రహంః
సదోపకురుతే యస్మాత్సర్వే భక్తవరా సదా ౪౧౮
- సర్వా వాచో విముచ్యాన్యాశ్చింతయానాశ్చ సాదరమ్
తన్మహత్త్వకథాగన్ధదరిద్రం వాచనం తథా. ౪౧౯
- పాఠనం లేఖనాద్యం చ నైవ కుర్యాద్వహే హరేః
స భ వేదక్షరద్రోహీ యస్తు కుర్యాద్వ్యతిక్రమమ్ ౪౨౦
- ద్రుహ్యేత్స వాఙ్మయాయాఽపి తస్మాద్యు క్తతరో భవేత్
యస్తు దేవగృహం గత్వా రోదితి ప్రణయాద్యథా. ౪౨౧
- దుఃఖితః స్థాతి వా దేవం తత్స్వాన్మానసికం మలమ్
నిర్వాణపరమం స్థానం మ్లానేన మనసా తు యః ౪౨౨
- సేవతే స న జానాతి తద్విష్ణోః పరమం పదమ్
నారీ వా పురుషో వాఽపి గత్వా దేవగృహం క్వచిత్ ౪౨౩
- న రో దేత్పాతయేన్నాఽశ్రు నైవాఽన్యం రోదయేదపి
యావన్యశ్రూణి రుదతాం పతేయుర్దేవమన్దిరే. ౪౨౪
- తావన్యజ్జసహస్రాణి తే వసన్తి యమాలయే

అనుభూయ పునస్తత్ర యాతనాస్తీవ్రచోదనా:	౪౨౫
ప్రాప్య తిత్తిరితాం కాలం వసిష్యన్తి చిరం భువి నైవా ౭త్ర హింసాం కుర్వీత ప్రాణినాం దుఃఖదాం క్వచిత్.	౪౨౬
అహింసా వైదికం కర్మ ధ్యానమిన్ద్రియనిగ్రహః తపో ౭ థ గురుశుశ్రూషా ధర్మద్వారాష్టడీరితా:	౪౨౭
అహింసాపాశ్రయం ధర్మం దాంతో విద్వాన్ సమాచరేత్ త్రిదండం సర్వభూతేషు నిధాయ పురషశ్చుచి:	౪౨౮
కామక్రోధౌ చ సంయమ్య తతః సిద్ధిమవా ౭ఘ్న తే అహింసకాని భూతాని దండేన వినిహన్తి యః	౪౨౯
ఆత్మనస్సుఖమన్విచ్ఛన్ స ప్రేత్య న సుఖీ భవేత్ ఆత్మోపమస్తు భూతేషు యో వై భవతి పూరుషః	౪౩౦
త్యక్తదండో జితక్రోధస్య ప్రేత్య సుఖమేధతే సర్వభూతాత్మభూతస్య సర్వభూతాని పశ్యతః	౪౩౧
ముహ్యన్తి మార్గే దేవాశ్చ హ్యపదస్య పదైషిణః న తత్పరస్య సందధ్యాత్ప్రతికూలం యదాత్మనః	౪౩౨
ఏష సాంగ్రాహికో ధర్మః కామాదన్యః ప్రవర్తతే ప్రఖ్యాపనే చ దానే చ సుఖదుఃఖే ప్రియా ౭ ప్రియే	౪౩౩
ఆత్మోపమ్యేన పురుషః ప్రమాణమధిగచ్ఛతి ఋషయో బ్రాహ్మణా దేవాః ప్రశంసన్తి విశేషతః	౪౩౪
అహింసా లక్షణం ధర్మం వేదప్రామాణ్యదర్శనాత్ కర్మణా న నరః కుర్వన్ హింసాం జాతు విచక్షణః	౪౩౫

చతుర్విధేయం నిర్దిష్టా హ్యహింసా బ్రహ్మవాదిభిః.

౪౩౬

ఏకైకతో ఽపి విభ్రష్టా న భవేన్నా ఽత్ర సంశయః

యథా సర్వశ్చతుష్పాద్వై త్రిభిః పాదైర్న తిష్ఠతి.

౪౩౭

తథై వేయం విశేషేణ కారణైః ప్రోచ్యతే త్రిభిః

యథా నాగపదే ఽన్యాని పదాని పదగామినామ్.

౪౩౮

సర్వాణ్యేవా ఽపిధీయంతే పదజాతాని కౌంజరే

ఏవం లోకేష్వహింసా తు నిర్దిష్టా ధర్మతః పురా.

౪౩౯

న హ్యతస్సదృశం కించిదిహలోకే పరత్ర చ

యత్సర్వేష్వహ భూతేషు దయా ఽ హింసాత్మికా తు యా.

౪౪౦

న భయం విద్యతే జాతు నరస్యేహ దయావతః

దయావతామిమే లోకాః పరత్రాపి తపస్వినామ్.

౪౪౧

అభయం సర్వభూతేభ్యో యో దదాతి దయాపరః

అభయం సర్వభూతాని దదతీతి జగౌ శ్రుతిః

౪౪౨

క్షతం చ పతితం చైవ స్థలితం క్లిన్న మాహతమ్

సర్వభూతాని రక్షన్తి సమేషు విషమేషు చ.

౪౪౩

నైనం వ్యాలమ్కుగా ఘ్నన్తి న పిశాచా న రాక్షసాః

ముచ్యతే భయ కాలేషు మోక్షయేద్యో భయే పరాన్.

౪౪౪

ప్రాణదానాత్పరం దానం న భూతం న భవిష్యతి

న హ్యోత్మనః ప్రియకరం కిం చిదస్తీ హ నిశ్చితమ్.

౪౪౫

అనిష్టం సర్వభూతానాం మరణం నామ కథ్యతే

మృత్యుకాలే హి భూతానాం సద్యో జాయేత వేపథుః

౪౪౬

వ్యాధిజన్మజరాదుఃఖైర్నిత్యం సంసారసాగరే

జన్మనః పరివర్తనై మరణాదుద్విజన్తి చ.

౪౪౭

గర్భవాసేషు పచ్యంతే క్షారామ్లకటుకై రస్టైః

మూత్రస్వేదపురీషాణాం పరుషైర్భృశదారుణైః

౪౪౮

జాతాశ్చాఽప్యవశాస్తత్ర చిద్యమానాః పునః పునః

హన్యమానాశ్చ దృశ్యంతే వివశా ఘాతుకా నరాః

౪౪౯

కుంభీపాకే చ పచ్యంతే తాం తాం యోనిముపాగతాః

ఆక్రమ్య మార్మమాణాశ్చ త్రాస్యన్త్యన్త్యే పునః పునః

౪౫౦

నాఽత్మనోఽస్తి ప్రియతమః పృథివీమనుసృత్య హ

తస్మాత్ప్రాణేషు సర్వేషు దయావానాత్మవాన్ భవేత్.

౪౫౧

యేన యేన శరీరేణ యద్యత్కర్మ కరోతి యః

తేన తేన శరీరేణ తత్తత్ఫలముపాశ్నుతే.

౪౫౨

అహింసా పరమో ధర్మ స్తథాఽహింసా పరో దమః

అహింసా పరమం దానమహింసా పరమం తపః

౪౫౩

అహింసా పరమో యజ్ఞస్తథాఽహింసా పరం ఫలమ్

అహింసా పరమం మిత్రతమహింసా పరమం సుఖమ్.

౪౫౪

సర్వయజ్ఞేషు వా దానం సర్వతీర్థేషు వా ప్లుతమ్

సర్వదానఫలం వాపి నైతత్తుల్యమహింసయా.

౪౫౫

అహింస్రస్య తపోఽక్షయ్యమహింసో జయతే సదా

అహింస్రస్సర్వభూతానాం యథా మాతా యథా పితా.

౪౫౬

తస్మా దహింస్రస్సతతముపవాస వ్రతం చరేత్

ఫలమంగిరసాస్రోక్తముపవాసస్య విస్తరాత్.

౪౫౭

- ధాన్యాన్యపి న హింసేత యస్య భూయాదహింసకః ౪౫౮
- నాఽశ్నాతి యావతో జీవంతావత్పుణ్యేన యుజ్యతే
ఆహారస్య వియోగేన శరీరం పరితప్యతే. ౪౫౯
- తప్యమానే శరీరే తు శరీరే చేన్ద్రియాణి తు
తిష్ఠన్తి స్వవశే తస్య నృపాణామివ కింకరాః ౪౬౦
- నిరుణద్దీన్ద్రియాణ్యేవ స సుఖీ స విచక్షణః
ఇన్ద్రియాణాం నిరోధేన దానేన చ దమేన చ. ౪౬౧
- నరస్సర్వ మవాప్నోతి మనసా యద్యదిచ్ఛతి
ఏవం మూలమహింసాయా ఉపవాసః ప్రకీర్తితః ౪౬౨
- కామాన్యాన్యాన్నరో భక్త్యా మనసేచ్ఛతి మాధవాత్
ప్రతోపవాసనాత్ప్రీతస్తాన్ ప్రయచ్ఛత్యసౌ హరిః ౪౬౩
- - -
- మాసే మాసే తథైకస్మిన్నేకస్మిన్నియతం చరేత్. ౪౬౪
- ఉపవాసవ్రతమిదం తస్యాఽనంతం ఫలం భవేత్
ఏకాదశ్యాం నిరాహారస్సంపూజ్య హరిమవ్యయమ్. ౪౬౫
- తత్ప్రాదసలిలం తద్వత్తుళసేం చ తదర్పితామ్
పీత్వా చ భక్షయిత్వా చ ఉపవాసవ్రతం చరేత్. ౪౬౬
- ఉపవాసదినే యస్తు తీర్థం శ్రీతుళసీయుతమ్
న ప్రాశ్నీయాద్విమూఢాత్మా రౌరవం నరకం వ్రజేత్. ౪౬౭
- - -
- న హి దేవగృహం గత్వా వివదేత నరః క్వచిత్
న తత్ స్థానం వివాదస్య తస్మాత్తం దూరతస్త్వజేత్ ౪౬౮
- మనోఽనవస్థితం యస్య స నాఽలం పూజితుం హరిమ్

యస్యైవ నిర్మలం చిత్తం సో ౭ ర్హస్వర్వేషు కర్మసు.

౪౬౯

రాగాద్యపేతం హృదయం వాగదుష్టా ౭న్య తాదినా
హింసాదిరహితః కాయః కేశవారాధనే త్రయమ్.

౪౭౦

రాగాదిదూషితే చిత్తం నా ౭స్పదం కురుతే హరిః
న బద్ధాతి పదం హంసః కదాచిత్కర్తమా ౭ంభసి.

౪౭౧

నయోగ్యా మాధవం స్తోతుం వాగ్దుష్టా చా ౭న్యతాదినా
తమసో నాశనాయా ౭లం మేఘచ్ఛన్నో న చన్వమాః

౪౭౨

హింసాదిదూషితః కాయః ప్రభవేన్నార్చనే హరేః
జనచిత్తప్రసాదాయ యథా ౭కాశ స్తమోవృతః

౪౭౩

మనోదోషవిహీనానాం న దోషస్యాత్కథం చ న
అన్యథా ౭లింగ్యతే కాంతా స్నేహేన దుహితా ౭న్యథా.

౪౭౪

యతేశ్చ కాముకానాం చ యోషిద్రూపే ౭న్యథా మతిః
అశిక్షయై న మనసః ప్రాయో లోకశ్చ పంచ్యతే.

౪౭౫

లాలేత్యుద్విజతే లోకో వక్త్రాసవ ఇతి స్పృహో
విశుద్ధైః కరణైస్తస్మాద్భ్రవజేద్దేవగృహం నరః.

౪౭౬

వివాదః క్రోధజో యస్మాత్తస్మాత్తం పరివర్జయేత్
క్రుద్ధః పాపం న కుర్యాత్కః క్రుద్ధో హన్యాద్గూరూనపి.

౪౭౭

క్రుద్ధః పరుషయా వాచా నరస్సాధూనదిక్షిపేత్
సాధుసజ్జనసంతాపః సాధూనాం చ విమాననా.

౪౭౮

దహత్యాసప్తమం తస్య కులం నా ౭త్ర విచారణా
వాచ్యావాచ్యం ప్రకుపితో న విజానాతి కర్త్తి చిత్.

౪౭౯

నా కార్యమస్తి క్రుద్ధస్య నా ౭వాచ్యం విద్యతే క్వచిత్

యస్సముత్పత్తితం క్రోధం క్షమయా తు నిరస్యతి ౪౮౦

యథోరగస్త్వచం జీర్ణాం స వై పురుష ఉచ్యతే
తే మాన్యాః పురుష శ్రేష్ఠాః క్షమయా క్రోధముద్ధితమ్. ౪౮౧

నిర్వాపయన్తి యే నిత్యం దీపమగ్నిమివా ౨౦భసా
పరాపవాదం న బ్రూయాన్నా ఒప్రియం చ కదా చన. ౪౮౨

న మన్యుః కశ్చిదుత్పాద్యో మహతాం దేవసన్ని ధౌ

స్వయం దత్తా ౨వధానస్తు దేవకార్యే విశేషతః. ౪౮౩

మన్యేత భగవత్సర్గే స్వాత్మానం చా ౨ప్యకించనమ్
స ఏవ భగవాన్ దేవస్సర్వజ్ఞః సర్వశక్తియుక్. ౪౮౪

సర్వేశస్సర్వవిత్సర్వో నిగ్రహో ౨నుగ్రహే రతః
తస్మాన్నాన్యస్య జాత్వస్తి శక్తిః క్రోధప్రసాదయోః ౪౮౫

ఇతి సంచిన్య భూయో ౨పి సర్వేష్వపి చ జన్తుషు
భగవత్సన్ని ధౌ స్థిత్యా ఆన్యశంస్యం ప్రయోజయేత్ ౪౮౬

యద్యద్భావి భవద్భూతం వింద్యాత్తత్తస్య చేష్టితమ్
యద్యహంకారమాశ్రిత్య స్వాతంత్ర్యమదమోహితః ౪౮౭

నిగ్రహే ౨నుగ్రహే వాపి శక్తిం స్వస్యా ౨వబోధయేత్
స యాతి నరకం ఘోరం న దైవం తస్య మృష్యతి. ౪౮౮

తథా. స్త్రీణాం విశేషేణ త్యాజ్యా స్యాదతిసంగతిః
దేవతామందిరం ప్రాప్య కాలేష్వన్యేషు వా తథా. ౪౮౯

ఆయుర్యశస్తపోహానిః పుంసాం స్త్రీష్వతిసంగినామ్
పురుషేష్వతిసక్తానాం తుల్యా సా యోషితామపి. ౪౯౦

కులీనా రూపవత్యశ్చ నాథవత్యశ్చ యోషితః మర్యాదాసు న తిష్ఠన్తి న దోషః స్త్రీషు గర్హితః.	౪౯౦
న స్త్రీభ్యః పరమన్యధ్యై పాపీయస్తరమస్తి వై స్త్రీయో హి మూలం దోషాణాం సర్వేషాం నా ౭త్ర సంశయః	౪౯౧
సమాజ్ఞాతాన్యద్ధిమతః ప్రతిరూపాన్ వశే స్థితాన్ పతీన స్తరమాసాద్య నా ౭లం నార్యః పరీక్షితుమ్.	౪౯౩
అసద్దర్శస్త్వయం స్త్రీణాం ప్రాయేణ హి భవేద్భువి పాపీయసో నరాన్ యద్వై త్యక్తలజ్ఞా భజన్తి తాః	౪౯౪
స్త్రీయం హి యః ప్రార్థయతే సన్నికర్షం చ గచ్ఛతి ఈషచ్ఛ కురుతే సేవాం తమేవేచ్ఛన్తి యోషితః :	౪౯౫
అనర్థిత్వాన్మనుష్యాణాం భయాత్పరిజనస్య చ మర్యాదాయామమర్యాదాః స్త్రీ య స్తిష్ఠన్తి భర్తృషు.	౪౯౬
నా ౭సాం కశ్చిదగమ్యో ౭స్తి నా ౭సాం వయసి సంస్థితిః రూపవన్తం విరూపం వా పుమానిత్యేవ భుంజతే.	౪౯౭
న భయాన్నా ౭ ప్యనుక్రోశ్చానా ౭ర్దహేతోః కథం చ న న జ్ఞాతికులసంబన్ధా త్ప్రియస్తిష్ఠన్తి భర్తృషు.	౪౯౮
యౌవనో వర్తమానానాం మృష్టా ౭భరణవాససామ్ నారీణాం స్వైరవృత్తీనాం స్పృహయన్తి కులస్త్రియః	౪౯౯
యాశ్చ శశ్వద్భూమతా రక్ష్యన్తే దయితాఃస్త్రీయః అపి తాః సంప్రసజ్జన్తే కుబ్జా ౭న్దజడవామనైః	౫౦౦
పంగుష్పన్యేషు కుష్ఠేషు యే చా ౭న్యే కుత్సితా నరాః స్త్రీణామగమ్యో లోకే ౭స్మిన్నా ౭స్తి కశ్చిదిహోద్యతే	౫౦౧

- యది పుంసాం గతిస్తత్ర కథం చిన్నోపపద్యతే
అప్యన్యోన్యం ప్రవర్తంతే న హి తిష్ఠంతి భర్తృషు. ౫౦౨
- దుష్టాచారాః పాపరతా అసత్యా మాయయా వృతాః
అదృష్టబుద్ధిబహులాః ప్రాయేణేత్యవధార్యతే. ౫౦౩
- అలాభాత్పురుషాణాం హి భయాత్పరిజనస్య చ
వధబన్ధభయాచ్చాఽపి స్వయం గుప్తా భవంతి తాః ౫౦౪
- చలస్వభావా దుస్సేవ్యా దుర్గ్రాహ్యా భావత స్తథా
ప్రాజ్ఞస్య పురుషస్యేవ యథా భావా స్తథా స్త్రియః ౫౦౫
- నాఽగ్ని స్తృప్యతి కాష్ఠానాం నాఽపగానాం మహోదధిః
నాఽంతకస్పర్శభూతానాం న పుంసాం వామలోచనాః ౫౦౬
- రహస్యమిదమన్యచ్చ విజ్ఞేయం సర్వయోషితామ్
దృష్ట్వా పురుషం హ్యన్యం యోనిః ప్రక్లిద్యతే స్త్రియాః ౫౦౭
- కామానామపి దాతారం కర్తారం మానసాన్త్యయోః
రక్షితారం న మృష్యంతి స్వభర్తారమసత్ స్త్రియః ౫౦౮
- న కామభోగాన్ విపులాన్ నాలంకారార్థ సంచయాన్
తథైవ బహుమన్యంతే యథా రత్యామనుగ్రహమ్. ౫౦౯
- అంతకః శమనో మృత్యుః పాతాలం బడబాముఖమ్
క్షురధారా విష స్సర్పో వహ్నిరిత్యేకతః స్త్రియః ౫౧౦
- ఏతా హి స్వీయమాయాభిర్వంచయంతి హ మానవాన్
న చాఽసాం ముచ్యతే కశ్చిత్పురుషో హస్తమాగతః ౫౧౧
- గావో నవతృణానీవ గృహ్లాన్వేతా నవం నవమ్
శంబరస్య చ యా మాయా యా మాయా నముచేరపి. ౫౧౨

బలే : కుంభీనసేజ్జైవ తాస్సర్వా యోషితో విదుః

హసంతం ప్రహసన్యేతా రుదంతం ప్రరుదన్తి చ.

౫౦౩

అప్రియం ప్రియవాక్యైశ్చ గృహ్లాతే కాలయోగతః

యది జిహ్వో సహస్రం స్యాజ్జీవేచ్ఛ శరదాం శతమ్.

౫౦౪

అనన్యకర్మా స్త్రీదోషాననుక్త్వా నిధనం వ్రజేత్

ఉశనా వేద యచ్ఛాస్త్రం యచ్ఛ వేద బృహస్పతిః

౫౦౫

స్త్రీబుద్ధ్యా న విశిష్యేత సురక్ష్యా న భవన్తితాః

అన్యతం సత్యమిత్యాహుస్సవ్యం చా ఽపి తథా ఽన్యతమ్

౫౦౬

ఇతి యాస్తాః కథం రక్ష్యాః పురపైర్దుర్భరాః స్త్రియః

సంపూజ్యమానాః పురుషై ర్వికుర్వన్తి మనో నృషు.

౫౦౭

అపాస్తాశ్చ తథా సద్యో వికుర్వన్తి మనః స్త్రియః

న చ స్త్రీణాం క్రియాః కాశ్చిదితి ధర్మో వ్యవస్థితః

౫౦౮

నిరిన్ద్రియా హ్యశాస్త్రాశ్చ స్త్రియో ఽన్యతమితి శ్రుతిః

శయ్యాసనమలంకారమన్న పానమనార్యతామ్.

౫౦౯

దుర్వాగ్భవం రతిం చైవ దదౌ స్త్రీభ్యః ప్రజాపతిః

న తాసాం రక్షణం శక్యం కర్తుం పుంసాం కథం చన.

౫౧౦

అపి విశ్వకృతా చైవ కుతస్తు పురుషైరిహ

వాచా చ వధబన్దైర్వా క్లేశైర్వా వివిధైస్తథా.

౫౧౧

న శక్యా రక్షితుం నార్యస్తా హి నిత్యమసంయతాః

అవిద్వాంసమలం లోకే విద్వాంసమపి వా పునః

౫౧౨

ప్రమదాహ్యుత్పథం నేతుం కామక్రోధవశా ఽనుగమ్

యథా పురుష సంసర్గః పరమేతత్ఫలం విదుః

ఆత్మచ్ఛన్దేన వర్తన్తే నార్యో మన్మథచోదితాః

౫౨౪

న చ దహ్యన్తి గచ్ఛన్త్యః సుతప్తైరపి పాంసుభిః

నాఽనిలోఽగ్నిర్న వరుణో న చాఽన్యే త్రిదశా స్తథా.

౫౨౫

ప్రియాః స్త్రీణాం యథా కామో రతిశీలా హి యోషితః

సహస్రే కిల నారీణాం ప్రాప్యేతైకా కదా చన.

౫౨౬

తథా శతసహస్రేషు యది కాచిత్పత్నివ్రతా

నైతా జానన్తి పితరం న కులం న చ మాతరమ్.

౫౨౭

న భ్రాతృన్న చ భర్తారం న చ పుత్రాన్ న దేవరాన్

లీలాయన్త్యః కులం ఘ్నన్తి కూలానీవ సరిద్వరాః

౫౨౮

- - -

స్త్రీష్వాయాససమేతస్య యే పుంసశ్చక్రబిన్దవః

న తే సుఖాయ మన్తవ్యాః స్వేదజా ఇవ బిన్దవః

౫౨౯

కృమిభిస్తుద్యమానస్య కుష్ఠిః పామనస్య వా

కంఢాయనాఽగ్ని తాపాభ్యాం యత్సుఖం స్త్రీషు తద్విదుః

౫౩౦

యాదృశం విద్యతే సౌఖ్యం కంఢాపూయవినిర్గమే

తాదృశం స్త్రీషు విజ్ఞేయం నాఽధికం తాసు విద్యతే.

౫౩౧

గ్రన్థేస్తు వేదనా యద్వత్ స్ఫుటితస్య నివర్తనే

తద్వత్ స్త్రీష్వపి విజ్ఞేయం స సౌఖ్యం పరమార్థతః

౫౩౨

వర్చోమూత్రవిసర్గాత్తు సుఖం భవతి యాదృశమ్

తాదృశం స్త్రీషు విజ్ఞేయం నాఽధికం తాసు విద్యతే.

౫౩౩

న చాఽఽఽమాత్రమప్యేవం సుఖమస్తి విచారతః

తథా దేవోత్సవాదీనాం సేవా తాసాం నిషిధ్యతే.

۸۳۸

న హి స్వతంత్రతో యోషిజ్ఞాతు గచ్ఛేత్ స్థలా న్తరమ్
న హి నిర్మిమతే వృద్ధా లీలయా దేవమందిరాన్,

५३५

కాముకానాం విలాసార్థం తస్మాద్భుక్తతరో భవేత్
అనుగచ్ఛేత్పితా భ్రాతా భర్తా పుత్రోఽథ వా యది.

۸۳۵

తదా దేవగృహం యాయాన్నాన్యథా జాతు కామినీ
ధ్యాయతో విషయాన్ పుంసస్సంగస్తేషాపజాయతే

ۛۛۛ

సంగాత్సంజాయతే కామః కామాత్క్రోధో భిజాయతే
క్రోధాద్భవతి సమ్మోహస్సమ్మోహోత్పత్తినివిభ్రమః

೫೩೮

స్మృతిభంశాద్బుద్ధినాశో బుద్ధినాశాత్ప్రణశ్యతి
బలవానింద్రియగ్రామో విద్వాంసమపి కర్షతి.

۸۳۴

తస్మాత్ స్త్రీయా భవేద్విద్వాన్నా తిసక్తః కథం చన
తస్మాత్ స్త్రీషు న కర్తవ్యః ప్రసంగో దేవతాగృహే.

ᠠᠵᠤᠨ

తదైవ పరదారేభ్యో మనః ప్రహిణయాన్న చ
పరదారా న గన్తవ్యా నరైర్బుద్ధిమభీష్టుభిః.

ᐱᐸᐸ

న హీద్యుశమనాయుష్యం లోకే కిం చన విద్యతే
యాద్యశం పురుషస్యేహ పరదారనిషేవనమ్.

५४७

తాదృశం విద్యతే కించి దనాయుష్యం నృణామిహ
యావన్తో రోమకూపాః స్యుః స్త్రీణాం గాత్రేషు నిర్మితాః

283

తావద్వర్ష సహస్రాణి నరకం పరుషాసతే
అతిసంగం త్యజేత్తస్మాద్యోషితాం దేవమన్దిరే.

۲۵۵

గమ్యతే కథనం తాద్యగణ్ణీలం పరివర్తయేత్.

౧౪౫

అశ్ణీలకథనాచ్చైవ భవేదుద్వేజనం నృణామ్
భక్తానాం భగవద్గేహే భవేచ్ఛిత్తమథావిలమ్.

౧౪౬

నివర్తేత మనస్తత్ర నివిష్టం పరమాత్మని
తస్మాదశ్ణీలమాభాష్య నరః పాపపరో భవేత్.

౧౪౭

స తు చండాలతాం ప్రాప్య జాయతే జన్మనాం శతమ్

ఆర్తో న ప్రవిశేద్గేహం దేవస్య పరమాత్మనః.

౧౪౮

వాయుభూతే శరీరే ఓస్మిన్ వాయుసంచారకర్మణి
మలవాయువిసర్గస్తు దేవగేహే విశేషతః.

౧౪౯

పాతయేత్పురుషం సత్యమపి వేదా న్తపారగమ్
తస్మాదపానగన్ధస్య విసర్గం నైవ చాచరేత్.

౧౫౦

అథ వాయునిరోధే తు వ్యాధికోపో భవిష్యతి
తస్మాద్వాయువిసర్గంతు కుర్యాదేవాఽవిచారయన్.

౧౫౧

ఇతి దేవగృహం గన్తుం వ్యాధితో నైవ చార్హతి
తథా కుష్ఠీ విశేషేణ పాపరోగార్దితాస్సమే.

౧౫౨

ఉద్వీక్షితం చ దేవేశం మన్దిరే మధుసూదనమ్
అర్చితుం సేవితుం చాపి దాతుం ద్రవ్యచయం తథా.

౧౫౩

నార్హన్తి యస్మాత్తత్సక్తం పాపం సాంక్రామికం భవేత్
యద్యన్యథా భవేత్సద్యస్య పాపే సంప్రజాయతే.

౧౫౪

జన్మాని నవ పంచాఽపి జాయతే మలభుక్ కృమిః

యదా విశేద్గృహం విష్ణోస్సేవార్థం మధువిద్విషః.

౧౫౫

కృత్యోపవీతవత్సమ్యగు త్తరీయం మనోహరమ్

సేవేత దేవదేవేశముపవీత: సదా శుచి:

౫౫౬

కంచుకేనా ౭వృతాంగస్తు న గచ్ఛేద్ధరిమందిరిమ్

నైవా ౭భివాదనం కుర్యాన్నాభివాద్య స్స ఉచ్చతే.

౫౫౭

ఉష్ణీషీ న చ సేవేత నైవ పాణౌ ధృతా ౭యుధ:

వస్త్రేణాచ్ఛాద్య దేహాస్తు కమ్బలేనేతరేణ, వా

౫౫౮

యో గచ్ఛేద్వైష్ణవం ధామ యో వా ౭పి ప్రణమేద్ధరిమ్

శ్విత్రీ సంజాయతే మూఢో నవజన్మాని పంచ చ.

౫౫౯

క్షౌమాధిభిర్యా సంవీతో యో నర: ప్రణమేద్ధరిమ్

చండాలయోనితాం యాతి నవ జన్మాని పంచ చ.

౫౬౦

న జాతు త్వమితిబ్రూయాదాపన్నోపి మహత్తరమ్

త్వంకారో వా వధో వేతి విద్వత్సు న నిశిష్యతే.

౫౬౧

పరనిందా పరస్యైవ పుంసో నిందా భవిష్యతి

పరనిందా చ శాస్త్రస్య పరస్య తు వినిందనమ్.

౫౬౨

పరనిందా భవేత్కోడాత్కోడాత్సద్యో వినశ్యతి

నిందయా వై పరేషాం తు నిన్దితాస్తే పునస్స్మృ తా:

౫౬౩

తస్మాన్నిందాం పరేషాం తు దేవా ౭గ్రే పరివర్జయేత్

తథా పరస్తుతిం చైవ విధినా సంత్యజేన్నర:.

౫౬౪

పర: పరాత్మా పురుష: పురాణ: ప్రోచ్యతే తు య:

తదగ్రే ౭న్యస్య దేవస్య న స్తుతిం స్తావయేన్నర:.

౫౬౫

గూఢు సరోజుగాదనమమిదికం తస్య చా ౭ | గత:

పూజయేద్యది మన్యేత పూజార్హం వా స నశ్యతి. ౫౬౬

సర్వం జగచ్చ తస్మైవ స్వరూపం పరమాత్మనః
తథా ఽపి తత్తద్రూపేణ తారతమ్యజుషా పునః. ౫౬౭

పూజ్యతే భగవాన్ భక్తైస్తత్ర శాస్త్రోదితా గతిః
తస్మాద్దేవేశ్వరాన్నాన్యద్యత్కించిత్క్షాణు జంగమమ్. ౫౬౮

పూజార్హం విద్యతే వస్తు తద్దామని విశేషతః
తస్మాత్పూజాం స్తుతిం చాన్యామితరేషామసంశయమ్. ౫౬౯

త్యజేద్దేవగృహే యస్తు సుఖం మన్యేత జీవితమ్

శక్తో సత్యాం విశేషేణ యస్తు లోభాదినా నరః. ౫౭౦

గౌణై రర్చయతే విష్ణుముపచారైరుదీరితైః
న తస్య విద్యతే పుణ్యం స తూచ్ఛాస్త్రం ప్రవర్తతే. ౫౭౧

యావతా కీర్త్యతేశాస్త్రే ఫలమాధ్యదరిద్రయోః
తత్తచ్చక్షర్పితైరేవ యథార్హం చ ధనాదికైః. ౫౭౨

యథా తుష్యతిదేవేశో ముక్తాహరేణ భూభుజామ్
తథైవ తుళసీదామ్నా దుర్విధస్యాఽపి తుష్యతి. ౫౭౩

తస్మాత్కుర్వీత యత్నేన శక్తిలోభం న జాతు చిత్
అన్యథా యది కుర్వాణః ఫలం నైవ ప్రపద్యతే. ౫౭౪

ప్రేత్య మార్జారతాం ప్రాప్య జాయతే జన్మపంచకమ్
విషం ప్రాశ్నాతి సమ్మాఢో యస్స్వస్మై పచతే నరః. ౫౭౫

యో ఽద్యాదన్నం కణం వా ఽపి యద్విష్ణోరనివేదితమ్
స భవేద్బ్రహ్మహో భూయః స భుంక్తే పూయశోణితమ్. ౫౭౬

యత్పిబేచ్చ యదశ్నీయాత్ యచ్చ జిఘ్రేచ్చ ధారయేత్

అనులింపేచ్చ యత్తత్తన్ని వేద్యా ౭గ్రే మధుద్విషే.

౫౭౭

తన్ని వేదితశేషం తు భుంజీయాద్వోపయోజయేత్
విష్ణోర్నివేదితం యస్తు న భుంక్తే మనుజాధమ:

౫౭౮

కల్పకోటిశతేనా ౭పి నిష్కృతిర్నాస్య విద్యతే
నివేదితం తు యద్విష్ణోర్భక్తేభ్యస్తస్య దాపనాత్.

౫౭౯

ప్రీయతే భగవాన్ దేవస్తత్పరస్తు భవేన్నరః
నివేదితం యది బ్రూయాదుచ్ఛిష్టమితి మన్దధీ:

౫౮౦

స తు దుర్గతిమాసాద్య విన్దతే యమయాతనా:

--

విభూతిం సముపాశ్రిత్య యస్యానంతస్య శాశ్వతీమ్.

౫౮౧

సమృద్ధా ధరణీ సేయం సశైలవనకాననా
యా చ భూయాంసి లోకే ౭స్మిన్న త్వాదయతి సంతతమ్.

౫౮౨

ఓషధీర్నిఖిలాస్తద్వత్పుష్పాణి చ ఫలానిచ
తస్యాన్యన్యస్యహేతోర్ద్వై య తేత విధినా నరః.

౫౮౩

యస్తు నా ౭ర్పయతే విష్ణోస్తత్తత్కాలోద్భవాని తు
సస్యాని చౌషధీస్తద్వత్ఫలాని కుసుమాని చ.

౫౮౪

సంభృతాని యథాశక్తి స భవేద్బ్రహ్మహో నరః
నవాని కాలే జాతాని సస్యాదీని విశేషతః.

౫౮౫

ధ్యాయంతి దేవదేవేశమభిగన్తుం యతంతి చ
కదర్థయన్తో యే మూఢాస్తేషామభ్యర్థనం పరమ్.

౫౮౬

ఔదాసీన్యేన తిష్ఠంతి స్వయం వాప్యపయుంజతే.
తేయాన్తి నరకాన్ ఘెరాన్ కృతఘ్నా యాన్తియాన్ బహూన్.

౫౮౭

శపన్వ్యాషధయస్సర్వాస్తస్మాద్భక్త్యా విశేషతః

నవం సస్యం ఫలం పుష్పం దధి క్షీరం పృతం మధు.

౫౮౮

యదర్హమర్హణే సర్వమగ్రే తస్మై సమర్పయేత్
లోభాన్మోహదథాజ్ఞానాద్య ఉచ్ఛిష్టం నివేదయేత్.

౫౮౯

దేవేశాయ విశేషేణ స భవేత్పాతకీ నరః

ఉచ్ఛిష్టమన్యదేవస్య యో దేవాయ నివేదయేత్.

౫౯౦

సోఽపి చండాలతాం ప్రాప్య నశ్యేదేవ న సంశయః
నివేదితం తు దేవస్య య ఉచ్ఛిష్టేన యోజయేత్.

౫౯౧

దేవానామితరేషాం వా మనుష్యాణామథాపి వా
స పాపీ జన్మసాహస్రం శ్వానయోనిషు జాయతే.

౫౯౨

న హి దేవగృహం గత్వా పృష్ఠీ కృత్యాసనం చరేత్
దేవాభిముఖ ఏవ స్యాద్భక్తస్సర్వాత్మనా నరః.

౫౯౩

న పృష్ఠం దర్శయేజ్ఞాతు దేవాగ్రే హితచింతకః
పార్శ్వతస్తు చరన్నేవ నివర్తేతాఽలయం ప్రతి.

౫౯౪

--

నైవాఽన్యం ప్రణమేజ్ఞాతు ప్రవిశ్య హరిమన్దిరమ్
స హి సర్వేశ్వరశ్చేషీ యస్తత్రాఽస్తే రమాధవః

౫౯౫

పూజార్హశ్చ ప్రణామార్హః పూజార్హ స్తత్ర నేతరః
య స్తథా ప్రణమేన్ముఢస్స యాతి నరకాఽయుతమ్.

౫౯౬

చండాలయోనిమాసాద్య భజతే యాతనా ముహుః

--

యస్తు దేవగృహం ప్రాప్తాన్ వైష్ణవాన్ భగత్ప్రియాన్

౫౯౭

ఆచార్యమృత్విజశ్చాఽథ పూజకాన్ పరిచారకాన్
నాఽర్చయేన్మౌనమాస్థాయ స వినశ్యతి సాఽన్యయః.

౫౯౮

యదిష్టం యాజకేభ్యస్సృత్పూరణాయైవ తస్య తు
భక్తాః పరిచరేయుశ్చ విశేషాద్దామవాసినః.

౫౯౯

అన్యథా చేన్మహాదోషస్సర్వేషాం చ విపద్భవేత్

ఆత్మానం యో విశేషేణ స్త్రాత్యహంకారభావితః

౬౦౦

అనాదృత్య గురూన్ దైవమనిబద్ధం చ సంవదేత్
అవలిష్టో న జానాతి దోషమాత్మని సంగతమ్.

౬౦౧

కులవిద్యాతపస్సమృత్రముఖైర్గర్వితో నరః

న సుఖం న చ సౌభాగ్యం యేనాత్మా స్తూయతే స్వయమ్.

౬౦౨

తస్మాదాత్మస్తుతిం కృత్వా నరః పతతి నిశ్చయమ్

తతో జన్మశతం ప్రాప్య మృగయోనౌ విశేషతః.

౬౦౩

జాయతే మ్రియతే లబ్ధీక్ష్ణం తస్య పాపం మహద్భవేత్

యస్తు దేవగృహం గత్వా వాంఛత్యపచితిం జనః

౬౦౪

స తు తి త్తిరితాం యాతి నవజన్మాని పంచ చ

దేవేశ స్య తు సేవార్థం వర్ణానామానుపూర్వశః.

౬౦౫

అధికారః సమాఖ్యాత స్త్రత్కమం న విమానయేత్

విశన్తి గర్భగేహే తు యే వైఖానససూత్రిణః.

౬౦౬

గర్భాగారే ప్రవేష్టవ్యో న హ్యవైఖానసః క్వచిత్

అన్తరాతే తథా యేషాం స్థానం తత్తు ప్రవక్ష్యతే.

౬౦౭

అన్యే ద్విజాశ్చ తిష్ఠన్తి యథా స్యాదాశ్రమక్రమః

తే ద్విజాస్తత్ స్త్రియశ్చ లపి సేవన్తే తత్ర సంగతాః.

౬౦౮

క్షత్రజాతా విశేషేణ స్థిత్యా చైవా లర్థమండపే

దేవేశమభిసేవన్తే తదీయా యాశ్చ యోషితః.

౬౦౯

సంగతాశ్శుద్రజాతాశ్చ ప్రతిలోమభవాశ్చయే
మహామండపమాస్థాయ సేవన్తే పురుషోత్తమమ్.

౬౧౦

అనులోమభువశ్చైవ యే చాఽన్యే మ్లేచ్ఛజాతయః
గోపురాద్భాహ్యతః స్థిత్యా సేవన్తే మన్దిరం హరేః.

౬౧౧

తారతమ్యమిదం జ్ఞాత్వా సేవేత సతతం హరిమ్

దేవతానిష్ఠనం కుర్యాద్యస్స పాపీ న ముచ్యతే.

౬౧౨

అన్యదేవసమం యస్తు మన్యతే పురుషోత్తమమ్
చండాలయోనితామేతి నవ జన్మాని పంచ చ.

౬౧౩

అపహ్నుత్య పునర్దేవాం స్తద్ద్రవ్యాది హరేత్తు యః
స భ వేద్దేవహా సత్యం జాయతే శ్వాదియోనిషు.

౬౧౪

తిరస్కృత్య తథా దేవాన్ భగవచ్చాస్త్రమేవ చ
కర్మాణి స్వేచ్ఛయా కుర్యాత్సోఽపి స్యాద్దేవహా నరః.

౬౧౫

కథాయాం కథ్యమానాయాం దేవస్య మధువిద్విషః
అనాదృత్య చ యే యాన్తి తే నరాః పాపకారిణః.

౬౧౬

తోయహీనేఽతిరౌద్రే చ వనే వై శూన్యవృక్షతామ్
జాయన్తే సప్త జన్మాని తతశ్చండాలతాం యయుః.

౬౧౭

దేవేషు గోషు విప్రేషు దేవాగారే షు చైవ హి
వహేన్నైవాఽధిపత్యం యన్నాసావృద్ధిమవాప్నుయాత్.

౬౧౮

దోషాశ్చ బహులా స్తస్మిన్నాఽధిపత్యే స్మృతా బుధైః
కామతోఽకామతశ్చాపి సర్వం తస్య విచేష్టితమ్.

౬౧౯

పాపాయైవ భవేత్తస్మాద్భూతికామస్తు తం త్యజేత్

౬౨౦

గృహ్ణాయాత్తు కరం సద్యః పతేత్స సహ తేన చ
దేవస్య సన్నిధౌ భక్తైర్భక్త్యా యత్తు సమర్పితే. ౬౨౦

పత్రం ఫలం వా మూలం వా స్వర్ణం వాసాంసి చేతరత్
దాయాద్యమర్చకానాం తు యో మోహాదపనిహ్నుతే. ౬౨౧

స్వయం వా ౭పుష్పయుంజీత స పాపీ నరకం వ్రజేత్
విశ్రాణయన్తి హరయే యద్భక్తా భక్తిభావితాః ౬౨౩

తన్నామ్నా పూజకానేవ జానన్తి ఫలభాగినః
స్థిరజంగమయోః పూజా యతస్సమ్పాదితా భవేత్. ౬౨౪

తస్మాద్భగవతో నామ్నా దత్తం యద్దేవమన్దిరే
విహాయాభరణాదీని వాసాంస్యన్యత్పరిచ్ఛదమ్. ౬౨౫

దేవా ౭లంకారయోగ్యాని మూల్యవన్తి విశేషతః
అర్చకా ఏవ గృహ్ణాయుః ప్రతిబద్ధీత నేతరః. ౬౨౬

యస్త్వధీకారగర్వేణ దేవాగారముపాశ్రితః
అకాలే సేవితుం చేచ్ఛేత్సో ౭పి యాస్యతి దుర్గతిమ్. ౬౨౭

అథ వా సేవితుం చేచ్ఛేత్కారణేనా ౭పి కేన చిత్
ఉక్తేష్వేవ తు కాలేషు సేవేత మతిమాన్సరః. ౬౨౮

అన్త్యార్చనావసానే యత్ కవాటో బధ్యతే తతః
పునరుద్ఘాటనం యావత్ప్రత్యూషే చ భవిష్యతి. ౬౨౯

తావన్నైవ హరిం సేవేదకాలస్స విశేషతః
ప్రత్యూషాద్యన్యకాలాన్తపూజనే ౭పి తు మన్తతః. ౬౩౦

తత్తత్కాలే కవాటస్య బన్దనే విహితే ౭పి చ
న తదా తావతీ హనిరవబద్ధే ౭ప్యమన్తకమ్. ౬౩౧

అథా ఒర్చనార్హకాలేపి భక్తానాం సేవనాయ తు

అకాలా బహవః ప్రోక్తాస్తథా యవనికోదితాః.

౬౩౨

తస్మాదకాలసేవాం తు విధినా పరివర్జయేత్

విషయాక్రాంతచిత్తానాం విష్ణుర్చనమకుర్వతామ్.

౬౩౩

కర్మభూమౌ నృణాం జన్మ కర్మా ఒపి విఫలం ధ్రువమ్

యో గురౌ మానుషం భావం శిలాభావం చ దైవతే.

౬౩౪

మన్త్రేషు జీవికాభావం హింసాభావం మఖేషు చ

పూజకేషు చ పూజాయాం నీరసం భావమేతి సః.

౬౩౫

సర్వథా నిన్దితవ్యో హి జీవితం తస్య నిష్ఫలమ్

క్షమామస్త్రః

అథ వక్ష్యే విశేషేణ క్షమామస్త్రవిధిం పరమ్.

౬౩౬

అపచారేషు సర్వేషు యం జప్త్వా ముచ్యతే నరః

అపరాధః కృతో యేన జానతా స్వవశేన సః.

౬౩౭

క్షమామస్త్రసహస్రస్య జాపేనా ఒపి న ముచ్యతే

క్షమామస్త్రస్థశేషాఘర్షంసనక్షమ ఉచ్యతే.

౬౩౮

“నారాయణ నమస్తే ఒస్తు నమో భక్తపరాయణ

నమో నమో నమస్తే ఒస్తు నమస్తే ఒస్తు నమో నమః.

౬౩౯

అజ్ఞానాదర్థలోభాద్వా రాగాద్వేషాత్ప్రమాదతః

అపరాధః కృతో యస్తం క్షమస్య పురుషోత్తమ.

౬౪౦

సంధ్యయోశ్చ దివా రాత్రౌ జాగ్రత్స్వప్నసుమప్తిషు

అపరాధః కృతో యస్తం క్షమస్య పురుషోత్తమ.

౬౪౧

కాయేన మనసా వాచా సర్వైర్వాపి సముచ్చితైః

అపరాధః కృతో యస్తం క్షమస్య పురుషోత్తమ.

౬౪౨

తిష్ఠతా వ్రజతా చైవ శయ్యాసనగతేన చ
అపరాధః కృతో యస్తం క్షమస్య పురుషోత్తమ.

౬౪౩

స్నాస్యతా జపతా వాపి యజతా జాహ్వతా మయా
అపరాధః కృతో యస్తం క్షమస్య పురుషోత్తమ.

౬౪౪

భుజతా ధ్యాయతా నూనం విషయానుపసేవతా
అపరాధాః కృతా యే తాన్ క్షమస్య పురుషోత్తమ.

౬౪౫

మయా వా మజ్జనైర్వాపి మమ బన్ధుభిరేవ వా
అపరాధః కృతో యస్తం క్షమస్య పురుషోత్తమ.

౬౪౬

రాజ్ఞా వా తదమాత్మైర్వా రాజభృత్యైరథా ౭పి వా
అపరాధః కృతో యస్తం క్షమస్య పురుషోత్తమ.

౬౪౭

ఆచార్యేణా ౭ర్చకేనా ౭పి భక్తైర్వా పరిచారకైః
అపరాధః కృతో యస్తం క్షమస్య పురుషోత్తమ.

౬౪౮

గాయకైర్నర్తకైర్వా ౭థ వాదిత్రాణాం చ వాదకైః
అపరాధః కృతో యస్తం క్షమస్య పురుషోత్తమ.

౬౪౯

ప్రణవాదివిసర్గాంతం క్రియాసు విధిపూర్వకమ్
అమస్తమర్చనే దోషం క్షమస్య పురుషోత్తమ.

౬౫౦

ఉద్ధానాచ్చయనాంతస్తు క్రియాసు వివిధాసు చ
శ్రద్ధాలోపకృతం దోషం క్షమస్య పురుషోత్తమ.

౬౫౧

కశ్చక్నోత్యర్చితుం దేవం త్వామనాద్యంతమవ్యయమ్
తస్మాదజ్ఞానచరితం క్షమస్య పురుషోత్తమ

౬౫౨

ప్రార్థయే దేవదేవం త్వాం ప్రసీద భగవన్మయి
ప్రసీదతు రమా మహ్యం తవ వక్షఃస్థలాలయా.

౬౫౩

ఈశానా జగతో దేవీ మాతా నిత్యానపాయినీ
ప్రసీదన్తు సురాః సర్వే ప్రసాదాద్యువయోర్మయి

౬౫౪

స్వస్త్వస్తు కృపయా ఽస్మాకం యువయోః సుప్రసన్నయోః
ఉపచారాపదేశేన కృతానహరహర్మయా.

౬౫౫

అపచారానిమాన్ సర్వాన్ క్షమస్వ పురుషోత్తమ
ఇతి విజ్ఞాపయేద్భూయో భక్తిసాధ్వసభావితః.

౬౫౬

తదర్థనాత్పరం ప్రీతః ప్రసీదతి ఖగధ్వజః
క్షమామంత్రమియం దేయాన్న చా ఽశుశ్రూషవే క్వచిత్.

౬౫౭

గుహ్యద్గుహ్యతమో గోప్యస్సర్వదా గురుభిః సదా

ఇతి శ్రీవైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం సహితాయాం

ప్రకీర్ణా ఽధికారే షట్త్రింశో ఽధ్యాయః.

అథ సప్తత్రింశో ఽధ్యాయః.

త్రియుగధర్మ ప్రపంచః.

అథ వక్ష్యే లఘూక్తేన యుగధర్మాంస్తతః పరమ్
కృతం త్రేతా ద్వాపరశ్చ కలిశ్చేతి చతుర్యుగమ్.

౧

కృతమేవ చ కర్తవ్యం తస్మిన్ కాలే యదీప్సితమ్
న తత్ర ధర్మాః సీదన్తి న చ క్షీయన్తి వై ప్రజాః.

౨

తతః కృతయుగం ప్రోక్తమన్వర్థేన గుణేన వై
న తస్మిన్ యుగసంసర్గే వ్యవాయో నేన్ద్రియక్షయః.

౩

న విగ్రహో న విద్వేషో న మిథ్యా నా ఽపి వంచనమ్.	౪
న భయం న చ సంతాపో న లోభో న చ మానితా తదా జ్యోతిః పరం బ్రహ్మ వైఖానసమనామయమ్.	౫
యా గతి ర్యోగినామేకా హ్యపునర్భవకాంక్షిణామ్ విష్ణుస్సర్వాత్మకో దేవః శుక్లో నారాయణః స్మృతః.	౬
అన్తర్యామిణి తస్మిన్స్తు సర్వలోకమయే హౌ స్వయం శుక్లత్వమావన్నే సర్వమచ్ఛం భవిష్యతి.	౭
బ్రాహ్మణాః క్షత్రియా వైశ్యాశ్చద్రాశ్చ భగవత్పరాః స్వకర్మనిరతాస్సర్వే భవంతి మనుజాః కృతే.	౮
సమాశ్రమం సమాచారం సత్యభూతం తపోరతమ్ విజ్ఞానభరితం సర్వం జగద్భవతి సంతతమ్.	౯
ఏకవేదసమాయుక్తా ఏకధర్మవిధిక్రియాః పుథగ్ధర్మాస్త్యేకవేదా ధర్మమేకమనువ్రతాః.	౧౦
చతురాశ్రమయుక్తేన కర్మణా కాలయోగినా అకామఫలసంయోగాః ప్రాప్నువంతి పరాం గతిమ్.	౧౧
కృతే యుగే చతుష్పాదశ్చాతుర్వర్ణస్య శాశ్వతః ఏతత్కృతయుగం నామ త్రైగుణ్యగుణవర్జితమ్.	౧౨
తతస్త్రేతాయుగం నామ యత్ర ధర్మస్తిపాద్యవేత్ రక్షతాం తు సమభ్యేతి హరిర్నారాయణః ప్రభుః.	౧౩
సత్యప్రవృత్తాశ్చ నరాః దానధర్మపరాయణాః యజన్తే వివిధైర్వజ్రైర్నారాయణమనామయమ్.	౧౪
బ్రాహ్మణాద్యాస్స్వధర్మేషు ప్రవర్తన్తే నిరన్తరమ్	

- యతో ధర్మపదే వృద్ధా ద్వాపరం ప్రతిపేదరే. ౧౫
- యుగం సంశీనధర్మత్వాద్ద్వాపరం పరిచక్షతే
విష్ణుః పీతత్వమభ్యేతి వేదశ్చ ఽపి విభజ్యతే. ౧౬
- ద్విపాద్భవతి వై ధర్మో ద్వాపరే సముపస్థితే
ద్వివేదాశ్చైకవేదాశ్చ నిర్వేదాశ్చ తథా పరే. ౧౭
- విభిన్నశాస్త్రనిష్ఠాశ్చ భవంతి వివిధక్రియాః
ప్రజా దానపరా భూత్వా దానం శంసంతి సంతతమ్. ౧౮
- రాజసం భావమాశ్రిత్య, రాజసీ భవతి ప్రజా
సత్త్వాత్ప్రచ్యవమానానాం వ్యాధయో భృశదారుణాః. ౧౯
- అత్యాహితాని చాన్యాని భవిష్యన్యధరోత్తరమ్
కాలస్య హ్రస్వతా యోగాచ్చతుర్థం స్యాద్యుగం కలిః. ౨౦
- ప్రత్యక్షరూపధృగ్దేవో న కలౌ దృశ్యతే యతః
కృతాదిష్వివ తేనైవ త్రియుగః కలిరుచ్యతే. ౨౧
- పదేనైకేన వై ధర్మః ప్రవర్తేత కలౌ యుగే
తస్మిన్స్తు సమనుప్రాప్తే న ధర్మస్సంప్రవర్తతే. ౨౨
- తామసం యుగమాసాద్య హరిః కృష్ణత్వమేతి చ
యః కశ్చిదత్ర ధర్మాత్మా క్రియాయోగరతో భవేత్. ౨౩
- నరం ధర్మపరం దృష్ట్వా సర్వే ఽసూయాం ప్రకుర్వ తే
వర్ణాశ్రమాశ్రితాచారాః ప్రణశ్యంతి న సంశయః. ౨౪
- వ్రతాచారాః ప్రణశ్యంతి ధ్యానయజ్ఞాదయస్తథా
ఉపద్రవా జనిష్యంతి హ్యధర్మస్య ప్రవర్తనాత్. ౨౫

ప్రజాశ్చల్పాయుషస్సర్వే భవిష్యన్తి కలౌ యుగే.

౨౬

సర్వే ధర్మాః ప్రణశ్యన్తి కృష్ణే క్షుష్ణత్వమాగతే
యస్మాత్కలిర్మహాఘోరస్సర్వపాపస్య సాధకః.

౨౭

బ్రాహ్మణాః క్షత్రియా వైశ్యాశ్చూద్రా ధర్మపరాజ్ముఖాః
ఘోరే కలియుగే ప్రాప్తే ద్విజా వేదపరాజ్ముఖాః.

౨౮

వ్యాజధర్మపరాస్సర్వే వృధాహంకార దూషితాః
సర్వమాక్షిప్యతే నిత్యం నరైః పండితమానిభిః.

౨౯

అహమేవాధిక ఇతి సర్వో వివద తే జనః
అధర్మలోలుపాస్సర్వే తథా చైవ ద్విజాతయః.

౩౦

అత స్థల్పాయుషస్సర్వే భవిష్యన్తి కలౌ యుగే
అల్పాయుష్ష్వాన్మనుష్యాణాం న విద్యాగ్రహణం భవేత్.

౩౧

విద్యాగ్రహణశూన్యత్వాదధర్మస్సంప్రవర్తతే
వ్యుత్క్రమేణ ప్రజాస్సర్వా మ్రియంతే పాపతత్పరాః.

౩౨

బ్రాహ్మణాద్యాస్తథా వర్ణాస్సంకీర్త్యంతే పరస్పరమ్
కామక్రోధపరా మూఢా వృధాహంకారపూరితాః.

౩౩

బద్ధవైరా భవిష్యన్తి పరస్పరవధేషువః
జనాస్సర్వే దయాహీనా దాక్షిణ్యపరివర్జితాః.

౩౪

శూద్రతుల్యా భవిష్యన్తి తపస్సత్యవివర్జితాః
ఉత్తమా నీచతాం యాన్తి నీచాశ్చోత్తమతాం తథా.

౩౫

రాజానో ద్రవ్యనిరతా లోభమోహపరాయణాః
ధర్మకంచుకసంవీతా ధర్మవిధ్వంసకారిణాః

౩౬

యో యో ౭శ్వరథనాగాఢ్యస్స స రాజా భవిష్యతి

- కింకరాశ్చ భవిష్యన్తి శూద్రాణాం చ ద్విజాతయః. 32
- మేచ్చాశ్చ యవనాద్యాశ్చ పాలయన్తి వసుంధరామ్
అనావృష్టిభయాత్ప్రాయో గగనాదత్తచక్షుషః. 3౮
- భవిష్యన్తి నరాస్సర్వే సదా క్షుద్భయకాతరాః
కలౌ నరా భవిష్యన్తి స్వల్పభాగ్యా బహుప్రజాః 3౯
- పతివాక్యమనాదృత్య సదాన్యగృహతత్పరాః
దుశ్శీలా దుష్టశీలేషు కరిష్యన్తి స్పృహం స్త్రియః. ౪౦
- పరుషాఽన్యతభాషిణ్యో దేహసంస్కార వర్జితాః
వాచాలాశ్చ భవిష్యన్తి కలౌ ప్రాప్తే సదా స్త్రియః. ౪౧
- నగరేషు చ గ్రామేషు ప్రాకారాట్టాదికాన్ జనాః
చోరాదిభయభీతాశ్చ కాష్ఠయన్త్రాణి కుర్వతే. ౪౨
- దుర్భిక్షకరపేడాభిరతీవోపద్రుతా జనాః
గోధూమాన్నయవాన్నాద్యాన్ దేశాన్ ప్రాప్స్యన్తి దుఃఖితాః. ౪౩
- స్వకార్యసిద్ధిపర్యంతం స్నిహ్యన్త్యన్యేషు మానవాః
భిక్షవశ్చాఽపి మిత్రాదిస్నేహసంబంధయన్తితాః. ౪౪
- అన్నోపాధినిమిత్తేన శిష్యాన్ గృహ్లాన్తి సర్వతః
ఉభాభ్యామపి హస్తాభ్యాం శిరఃకంఠాయనం స్త్రియః. ౪౫
- కుర్వన్త్యో భర్తృ ముఖ్యానామాజ్ఞాం భేత్స్యన్త్యనాదృతాః
పాషండాలాపనిరతాః పాషండిజనసంగినః. ౪౬
- భవిష్యన్తి యదా విప్రాస్తదా వృద్ధిమియాత్కలిః
అల్పోదకాస్తథా మేఘా అల్పసన్యా వసుంధరా. ౪౭
- అల్పక్షీరాస్తథా గావః క్షీరాత్సర్పిర్న జాయతే

ఏకవర్ణా భవిష్యంతి వర్ణాశ్చత్వార ఏవ చ.

౪౮

నా ఽస్తి వర్ణాంతరం తత్ర లయం యాస్యంతి మానవాః

సంతస్సేద స్త్యసంతశ్చ విలసంతి సమంతతః.

౪౯

మైత్రీ పరజనే భూయాద్వైరం చ స్వజనే భవేత్

పుత్రాః పితృషు జీవత్సు మ్రియంతే చ తదగ్రతః.

౫౦

కలౌ కాకిణీకే ఽప్యర్థే విగృహ్య త్యక్తసౌహృదాః

త్యక్ష్వంతి హి ప్రియాన్ ప్రాణాన్ హనిష్యంతి స్వబాంధవాన్.

౫౧

పాషండప్రచురే ధర్మే దస్యప్రాయేషు రాజసు

చౌర్యాన్యతవృధాహింసానానావృత్తిషు వై నృషు.

౫౨

శూద్రప్రాయేషు వర్ణేషు ఛాగప్రాయేషు గోషు చ

కరిష్యంతి తథా శూద్రాః ప్రవ్రజ్యాలింగినో ఽధమాః.

౫౩

కాషాయపరివీతాశ్చ జటిలా భస్మధూసరాః

అశౌచావక్రమతయః పరపాకాన్నజీవినః.

౫౪

దేవద్విజనివాసేషు పూజామిచ్ఛంతి పాపినః

భవిష్యంతి దురాత్మానః శూద్రాః ప్రవ్రజితాస్తథా.

౫౫

ఉత్కోచ జీవినస్తత్ర మహాపాపరతా స్తథా

భవిష్యన్త్యథ పాషండాః కాపాలా భిక్షవో ఽధమాః

౫౬

ధర్మవిధ్వంసశీలానాం ద్విజానాం రాజవల్ల భాః

శూద్రా ధర్మాన్ ప్రవక్ష్యంతి ప్రవ్రజ్యాలింగినో ఽధమాః.

౫౭

గీతవాద్యపరా విప్రా వేదవాదపరాఙ్ముఖాః

భవిష్యంతి కలౌ ప్రాప్తే శూద్రమార్గప్రవర్తినః.

౫౮

హర్తారో న చ దాతారో భవిష్యంతి కలౌ యుగే

విశ్వాసహీనాః పిశునా వేదదేవద్విజాతిషు.

౫౯

అసంస్కృతో క్తివక్తారో రాగద్వేషపరాస్తథా
పరమాయుశ్చ తేషాం స్యాత్తదా వర్షాణి షోడశ

౬౦

పంచమే వా ౭థ షష్ఠే వా వర్షే కన్యా ప్రసూయతే
సప్తవర్షాష్టవర్షాశ్చ ప్రసూయంతే తథా నరాః.

౬౧

స్వకర్మత్యాగినస్సర్వే కృతఘ్నా భిన్నవృత్తయః
యాచకాః పిశునాశ్చైవ భవిష్యన్తి కలౌ యుగే.

౬౨

పరావమాననిరతా ఆత్మస్తుతిపరాయణాః
పరస్వహరణోపాయచింతకా స్సర్వదా నరాః.

౬౩

నిన్దాం కుర్వన్తి సతతం పితృమాతృకులేషు తు
వదన్తి వాచా ధర్మాంశ్చ చేతసా పాపలోలుపాః.

౬౪

ఛాదయన్తి ప్రయత్నేన స్వదోషం పాపకర్మజమ్
అపాపే దుష్కృతం సమ్యగ్వివృణ్వన్తి నరాధమాః.

౬౫

ధర్మమార్గప్రవక్తారం తిరస్కర్వన్తి పాపినః
భవిష్యన్తి కలౌ ప్రాప్తే రాజానో మ్లేచ్ఛజాతయః.

౬౬

ద్విజాశ్చ క్షత్రియా వైశ్యాః శూద్రాశ్చాన్యాశ్చ జాతయః
అత్యంతకామినస్సర్వే సంకీర్ష్యన్తే పరస్పరమ్

౬౭

న శిష్యో న గురుః కశ్చిన్న పుత్రో న తథా పితా
న భార్యా న పతిస్తత్ర భవితా సర్వసంకరః.

౬౮

కలౌ చ తే భవిష్యన్తి ధనాధ్యా అపి యాచకాః
రసవిక్రయిణాశ్చా ౭పి భవిష్యన్తి కలౌ యుగే

౬౯

ధర్మపత్నీషు యచ్ఛన్తి పతయో జారలక్షణమ్

- ద్విష్యన్తి పితరం పుత్రా గురుం శిష్యా ద్విషన్తి చ. ౭౦
- పతిం చ వనితా ద్వేష్టి కలౌ ప్రాప్తే న సంశయః
లోభాభిభూతమనసస్సర్వే దుష్కర్మశాలినః. ౭౧
- పరాన్నలోలుపా నిత్యం భవిష్యన్తి ద్విజాయతః
పరస్త్రీనిరతాస్సర్వే పరద్రవ్యపరాయణాః. ౭౨
- మర్త్యామిషేణ జీవన్తి దుహంతశ్చావ్యజా ౭వికాన్
సరితీరేషు కుద్దాలైరోపయిష్యన్తి చౌషధీః. ౭౩
- అత్యల్పాని ఫలాన్యాసాం భవిష్యన్తి కలౌ యుగే
వేశ్యాలావణ్యశీలేషు స్పృహం కుర్వన్తి యోషితః. ౭౪
- ధర్మవిఘ్నా భవిష్యన్తి ప్రియశ్చ పురుషేషు చ
న కన్యాం యాచతే కశ్చిన్న చ కన్యాప్రదో నరః. ౭౫
- కన్యా వరాంశ్చ చందేన గ్రహీష్యన్తి పరస్పరమ్
ప్రాయశః కృపణానాం చ బన్ధానాం చ తథా ద్విజాః. ౭౬
- సాధూనాం వివిధానాం చ విత్తాన్యపహరన్తి చ
న యక్ష్యన్తి న హోష్యన్తి న తపస్యన్తి వై జనాః. ౭౭
- నైవ దాస్యన్తి దానాది నా ౭ర్చయిష్యన్తి వా హరిమ్
న ధర్మే నివిశిష్యన్తి హేతువాదకథాశ్రయాః. ౭౮
- అపాత్రేష్వేవ దానాని కుర్వన్తి చ తథా నరాః
క్షీరోపాధినిమిత్తేన గోషు ప్రీతిం ప్రకుర్వతే. ౭౯
- న కుర్వన్తి తథా విప్రాః స్నానశౌచాదికాః క్రియాః
అకాలకర్మనిరతాః కూటయుక్తివిశారదాః. ౮౦
- దేవనిన్దాపరాజ్ఞైవ విప్రనిన్దాపరాస్తథా

- త్యక్తపుండ్రశిఖాసూత్రాశ్చరిష్యన్తి ద్విజాతయః. ౮౧
- విష్ణుభక్తిపరం న స్యాన్మనః కస్యాఽపి జాతు చిత్
దేవపూజాపరం దృష్ట్వా సర్వే పరిహసన్తి చ. ౮౨
- శాస్త్రోదితాశ్చ యే దేవాః పరివారా మధుద్విషః
తాన్ పరిత్యజ్య మోహేన నరాః కాలబలాత్కృతాః. ౮౩
- హేతువాదపరాన్ దేవాన్ కరిష్యన్త్యపరాం స్తదా
నిర్బద్ధన్తి ద్విజానేవ కరాద్ధం రాజకింకరాః. ౮౪
- నాద్రియన్తే ద్విజానన్యే కలౌ పాపసమాకులే
దానయజ్ఞజపాదీనాం విక్రీణన్తే ఫలం ద్విజాః. ౮౫
- ప్రతిగ్రహం చ కుర్వన్తే చండాలాదేరపి ద్విజాః
శూద్రస్త్రీసంగనిరతా విధవాసంగలోలుపాః. ౮౬
- రజస్స్వలానాం వోఢారో భవిష్యన్తి కలౌ యుగే
శూద్రాన్నపాననిరతాః శూద్రప్రాయా భవన్తి చ. ౮౭
- అట్టశూలాజనపదాః శివశూలాశ్చతుష్పదాః
ప్రమదాః కేశశూలిన్యో భవిష్యన్తి కలౌ యుగే. ౮౮
- కుహకాశ్చ జనాస్తత్ర హేతువాదవిశారదాః
పాషండినో భవిష్యన్తి తిష్ఠన్త్యాశ్రమనిష్ఠకాః. ౮౯
- న చ ద్విజాతిశుశ్రూషాం సర్వధర్మనివర్తిన్మ్
* * * *
- గృహప్రాయేష్వాశ్రమేషు యోగిప్రాయేషు బంధుషు. ౯౦
- తతశ్చాఽనుదినం ధర్మస్సత్యం శౌచం దయా క్షమా
కాలేన బలినా సర్వం నశ్యత్యాయుర్బలం స్మృతిః. ౯౧
- విత్తమేవ కలౌ నృణాం జన్మాచారగుణోదయమ్

- దాంపత్యే ఓభిరుచిర్హేతుర్మాయైవ వ్యవహారకే. ౯౨
- ధర్మన్యాయవ్యవస్థానాం కారణం బలమేవ హి
స్త్రీత్వమేవోపభోగే స్వాద్విప్రత్యే సూత్రమేవ హి. ౯౩
- లింగమేవాశ్రమఖ్యాతావన్యాయో వృత్తికారణమ్
అవృత్తౌ చా ఓషి దౌర్బల్యం పాండిత్యే చా ఓఫలం వచః. ౯౪
- స్వీకార ఏవ చోద్వాహే స్నానమేవా ఓశుచా స్మృతమ్
ఉదరంభరితా స్వార్థే సత్యత్వే ధార్మ్య మేవ హి. ౯౫
- దాక్ష్యే కుటుంబభరణం యశోర్థే ధర్మసేవనమ్
ఇత్థం కలియుగే ప్రాప్తే ధర్మస్సర్వో ఓషి జీర్యతే. ౯౬
- యదా మాయా ఓన్యతం తంద్రా నిద్రా హింసా విషాదనమ్
శోకో మోహో భయం దైన్యం స కలిస్తామసః స్మృతః. ౯౭
- యదా యదా సతాం హానిర్హేదికానాం ద్విజన్మనామ్
తదా తదా కలింప్రాప్తమవబుద్ధ్యేత పండితః. ౯౮
- అహో దుఃఖమహోదుఃఖమహోదుఃఖమహో మహత్
స్వరూపమతిభీమస్య సంసారస్య సుదుర్భరమ్. ౯౯
- విణ్మూత్రపూయకలితే గర్భవాసే నిషీడనాత్
అశుచావతిభీభత్సే దుఃఖమత్యంతదుస్సహమ్. ౧౦౦
- దుఃఖం చ జాయమానానాం గాత్రభంగాదిషీడనే
వాతేన ప్రేర్యమాణానాం మూర్ఛనాయాతిభీతిదమ్. ౧౦౧
- బాలకే నిర్వివేకానాం భూతదైవాత్మసంభవమ్
యౌవనే వార్ధకే చైవ మరణే చాతిదారుణే. ౧౦౨
- ఏకోత్తరం మృత్యుశతం దేహే జ్ఞేయం ప్రతిష్ఠితమ్

- తత్రైకః కాలసంజ్ఞః స్యాచ్చేష్యాస్యాగన్తుకాః స్మృతాః. ౧౦౩
- యేచాత్రాఽగన్తుకాః ప్రోక్తాస్తే తు శామ్యన్తి భేషజైః
జపహోమప్రదానైశ్చ కాలమృత్యుర్న శామ్యతి. ౧౦౪
- వివిధా వ్యాధయశ్శస్త్రం సర్వాద్యాః ప్రాణీన స్తథా
విషాణి చాఽభిచారాశ్చ మృత్యోర్ద్వారాణి దేహినామ్. ౧౦౫
- నౌషధం న తపో దానం మన్తా న చ బాన్ధవాః
శక్నువన్తి నరం త్రాతుం కాలమృత్యుప్రవీడితమ్. ౧౦౬
- రసాయనతపోజప్యయోగసిద్ధైర్మహాత్మభిః
కాలమృత్యురపి ప్రాప్తో జీయతేఽనలసైర్నరైః. ౧౦౭
- నాఽస్తి మృత్యుసమం దుఃఖం నాఽస్తి మృత్యుసమం భయమ్
సద్భార్యాం పుత్రమిత్రాణి రాజ్యైశ్చర్యసుఖాని చ. ౧౦౮
- ఆబద్ధాని చ వైరాణి మృత్యుస్సర్వం వినాశయేత్
యద్దుఃఖం మరణే జన్తోర్న తస్యేహ సమం క్వచిత్. ౧౦౯
- మండూక ఇవ సర్పేణ గ్రస్యతే మృత్యునా జగత్
బాన్ధవైశ్చ పరిష్వక్తః ప్రియైశ్చ పరివారితః. ౧౧౦
- నిశ్చసన్ దీర్ఘముష్ణం చ ముఖేన పరిశుష్యతా
చతుర్ద్వనేషు ఖట్వాయాః పరివృత్య ముహుర్ముహుః. ౧౧౧
- సమూఢః క్షిపతేఽత్యర్థం హస్తపాదమితస్తతః
ఖట్వాయా వాంచతే భూమిం భూమేః ఖట్వాం తతో మహీమ్. ౧౧౨
- వివ్రస్తస్త్వక్తలజ్జశ్చ మూత్రవిష్టాపరిఘ్నతః
యాచమానశ్చ సలిలం శుష్కకంఠాఽన్యతాలుకః. ౧౧౩
- చింతయానశ్చ విత్తాని కస్యైతాని మృతే మయి

నఖా ౭గ్రైశ్చ స్పృశన్ భూమిం కాలపాశేన కర్షితః,

౧౧౪

మ్రియతే పశ్యతామేవ గలే ఖురఖురాయతే

జీవస్త్పణజలూకావద్దేహద్దేహం విశేదసా.

౧౧౫

సంప్రాప్యోత్తరవంశే చ తనుం త్యజతి పౌర్వీకీమ్

దేహభేదేన యః పుంసాం వియోగః కర్మసంక్షయాత్.

౧౧౬

మరణం తద్వినిర్దిష్టం న నాశః పరమార్థతః

జాయతే మ్రియతే చైవం కర్మభి స్స్వయమార్జితైః

౧౧౭

శీతోష్ణతృష్ణాక్షుద్రోగజ్వరాదిపరివారితః

సర్వదైవపుమానాస్తే యావజ్జన్మాంత సంస్థితిః.

౧౧౮

దుఃఖా ౭తిశయభూతం హి యదన్తే నా ౭సుఖం నృణామ్

తస్యోపమానం నైవా ౭స్తి కార్యేణైవా ౭ను మీయతే.

౧౧౯

కృష్యమాణస్య పురుషైర్యద్యమస్యాతిదుస్సహమ్

దుఃఖం తత్సంస్మృతిం ప్రాప్తం కరోతి మమ వేపథుమ్.

౧౨౦

తతశ్చైవ పునస్తస్య యోనిసంక్రమణే చ యత్

గర్భస్థస్య చ యద్దుఃఖమతిదుస్సహముల్బణమ్.

౧౨౧

పునశ్చ జాయమానస్య బాల్యయావనజం చ యత్

దుఃఖాన్యేతాన్యన్తాని సంసారాంతరవర్తిభిః.

౧౨౨

పురుషైరనుభూయన్తే సుఖభ్రాన్తివిమోహితైః

న వై సుఖకలా కాచిదత్రా ౭స్త్వత్వంతదుఃఖదే.

౧౨౩

సంసారసంకటే సంగముపేతానాం కదా చన

విషయాసక్తమనసస్పృతతం పామరా జనాః.

౧౨౪

న మతిం కుర్వతే విష్ణో సర్వలోకేశ్వరేశ్వరే

- అథా ఓమీ నా ఒత్ర బిభ్యన్తి వైష్ణవా భగవత్ప్రియాః. ౧౨౫
- విష్ణుధ్యానపరాస్సన్తో విష్ణుర్చనపరాయణాః
తే విష్ణుసదృశా జ్ఞేయా న హి తాన్ బాధతే కలిః. ౧౨౬
- మాయేయం వైష్ణవీ భూయః పాతయేత్ప్రాణీనస్తదా
దుస్తరా ఓమీ భవేత్సాధ్యా యైర్వ్యుస్తం మాధవే మనః. ౧౨౭
- అసంత్యజ్య చ గార్హస్థ్యమతప్త్యా చ తథా తపః
చినత్తి వైష్ణవీం మాయాం కేశవారాధనే రతః. ౧౨౮
- విషయానవిరోధేన సేవమానో ఓమీ మాధవమ్
అర్చయానస్త రన్యేనాం విష్ణుమాయాం దురత్యయామ్. ౧౨౯
- యత ఏవమతో లబ్ధ్యా శరీరం కర్మసాధనమ్
శుభం కర్మైవ కర్తవ్యం తత్ప్రసాదాయ మానవైః. ౧౩౦
- ప్రసాదితే ఓస్మిన్ సర్వేషాం స్వవర్ణాశ్రమకర్మభిః
సర్వే హస్తగతాః కామా ముక్తిశ్చ ఒన్తే కరస్థితా. ౧౩౧
- కార్యార్థా మూర్తయస్తస్య లోకకల్యాణకారకాః
అతస్సాకారమేష్ట్యా భక్త్యేమం సిద్ధిమాప్నుయాత్. ౧౩౨
- ఇదం చ శాస్త్రమాలంబ్య పూజయేద్విష్ణుమవ్యయమ్
యద్ధ్యానం కేవలం ప్రోక్తం శాస్త్రే క్వచిదనాశ్రయమ్. ౧౩౩
- న తత్రేన్ద్రియదౌర్బల్యాత్కర్మస్తస్యాధికారితా
యథా గిరితటాగ్రస్థవనస్పతిఫలేచ్ఛయా. ౧౩౪
- ఉపాయే వర్తతే ఒశాన్త్ర స్తథా ఒసౌ యత్నమాచరేత్
సర్వత్ర క్రమవాన్ యత్నః కార్యో నేచ్ఛైవ కేవలా. ౧౩౫
- తత్కాయవాఙ్మనోయోగైః క్రమాదిచ్ఛేత్పరాం గతిమ్

నిరాకారే తు యా భక్త్యా పూజేష్టా ధ్యానమేవ వా.

౧౩౬

రమణీయమివాభాతి తదనర్థస్య కారణమ్
స్థూలభావప్రసంగీని జన్మనా ౭స్యేన్ద్రియాణి తు.

౧౩౭

సూక్ష్మాచ్చ న ప్రపద్యస్తే చిరాచ్చ కిముతా ౭చిరాత్
న చ రూపం వినా దేవో ధ్యాతుం కేనా ౭పి శక్యతే.

౧౩౮

సర్వరూపనివృత్తా హి బుద్ధిః కుత్రా ౭స్య తిష్ఠతి
నివృత్తా గ్లాయతే బుద్ధిర్నిద్రయా హి పరీయతే.

౧౩౯

తస్మాద్విద్వానుపాసీత బుద్ధ్యా సాకారమేవ తమ్
అస్తి తస్య పరోక్షం తదితి కించిదనుస్మరేత్.

౧౪౦

సర్వథా ౭కారముద్దిష్టం న పరిత్యజ్య పండితః
పరం దేవముపాసీత ముక్తయే వా ఫలాయ వా.

౧౪౧

భక్త్యా కృతేనార్చనేన తుష్టో దేవః ప్రజాపతేః
పూజాద్యనుగ్రహాయా ౭దావావిర్భూతశ్చతుర్భుజః

౧౪౨

తస్మాత్తేనైవ రూపేణ హ్రీయా లక్ష్యా సమాయుతః
ధ్యేయస్సేవ్యో ౭ర్చనీయశ్చ సదా నారాయణో బుధైః.

౧౪౩

సాకారే ౭స్మిన్ కృతా పూజా స్తుతిర్వా ధ్యానమేవ వా
విధినా శాస్త్రదృష్టేన తస్మిన్నేవ కృతా భవేత్.

౧౪౪

తదేవా ౭రాధనం విష్ణోరవజ్ఞాతం విశేషతః
ఖ్యాపనార్థం కలౌ కశ్చిద్భవిష్యతి మహామతిః.

౧౪౫

ధర్మగ్లానిరధర్మస్య వృద్ధిర్యావద్భవిష్యతి
తావద్భర్తా మహావిష్ణుః సృజత్యాత్మానమాత్మనా.

౧౪౬

శ్రీనివాసే జనావాసే శ్రీనివాసః స్వయం హరిః

శ్రీనివాసస్సమాఖ్యాతో భూమావవతరిష్యతి.

౧౪౭

ఉత్పత్స్యమాన ఏవాఽసౌ భాజమానస్స తేజసా
జగదావరణం క్రూరం తమః పుంజం హనిష్యతి.

౧౪౮

పంచహాయన ఏవాఽథ ప్రాప్తసర్వకలాకులః
సంస్కృతోఽఖిలసంస్కారైర్బ్రహ్మవర్చససేవితః.

౧౪౯

సర్వలోకేశ్వరం దేవం శ్రీనివాసం శ్రియః పతిమ్
చతుర్భుజముదారాంగం దివ్యాభరణభూషితమ్.

౧౫౦

శ్రీవత్సాంకం మహాబాహుం శంఖచక్రగదాధరమ్
కిరీటముకుటోపేతం ధరదాఽభయచిహ్నితమ్.

౧౫౧

హైమోర్ద్వపుండ్రలావణ్యలసద్వదనపంకజమ్
వైఖానసైర్మహాభాగైరర్చమానం నిరంతరమ్.

౧౫౨

కృతాస్పదం కలియుగే తదీయం కులదైవతమ్
“అరాయ కాణ” ఇత్యాద్యైశ్శుతివాక్యైరభిష్టుతమ్.

౧౫౩

“రయః కకుద్మా”నిత్యాద్యై ర్మంత్రైర్వైఖానసైః పరైః
ఇజ్యమానం విశేషేణ వివిధైః పారమాత్మికైః.

౧౫౪

కల్యాణగుణసంపూర్ణం దివ్యమగ్గలవిగ్రహమ్
స్వయంవ్యక్తం పరంజ్యోతిః పరం బ్రహ్మ పరాత్పరమ్.

౧౫౫

విధినా శాస్త్రదృష్టేన దేవమారాధయిష్యతి
ప్రసాదసుముఖో దేవస్స్యాత్మభూతే శిశౌ స్వయమ్.

౧౫౬

అవనమ్య చ మూర్ధానం గ్రహీష్యతి గలే ప్రజమ్
దివ్యైః ప్రసన్నైర్గ్రథితాం కుసుమైస్తుళసేదలైః

౧౫౭

సంతుష్టేన కుమారేణ ప్రార్థితః కరుణానిధిః.

౧౫౮

వైఖానసైర్మహాభాగైరుపేతై స్సహ మన్దిరే
హవీంష్యశిష్యత్యధ్యక్షం కుమారం సాన్న్దయిష్యతి.

౧౫౯

అర్చావతారమాహాత్మ్యం లోకేభ్యః ఖ్యాపయిష్యతి
దేవో ఽర్చకపరాధీనః సర్వం తేభ్యః కరిష్యతి

౧౬౦

తథా సమ్మానితః ప్రేమ్ణా శ్రీనివాసేన సాదరమ్
యజ్ఞైర్బహువిధై రన్యైర్యజ్ఞేశం సంయజిష్యతి.

౧౬౧

విశాలే బహుసంస్కారసంకులే వసుధాతలే
స్థాపయిష్యతి విష్ణుర్చాం గ్రామే గ్రామే గృహే గృహే.

౧౬౨

పురాణి చ జనావాసా గృహాణి గృహిణాం తథా
మన్దిరైరిన్దిరేశస్య సున్దరైర్నతిబన్దురైః

౧౬౩

మండితాని భవిష్యన్తి జగత్తత్త్వం భజిష్యతి
ఇత ఆచార్య నిర్దేశ ఇతశ్చిష్యోపసర్పణమ్.

౧౬౪

ఇహైవ గృహిణాం భూయః ప్రసంగ ఇహ మన్త్రణమ్
ఆచార్యవరణం చేహ శిల్పినామిహ మార్గణమ్.

౧౬౫

ఇహ ప్రస్తరసంగ్రాహ ఇహ దారుగ్రహస్తథా
ఇహ దిక్పాదనం చేహ వసుధాసంపరీక్షణమ్.

౧౬౬

ఇతో మజ్జలమోషశ్చ ఇతః పుణ్యాహవాచనమ్
ఇతో ఆద్యేష్టకాన్యాస ఇతో మూర్త్యేష్టకానిధిః.

౧౬౭

ఇతశ్చూలగ్రహశ్చేత ఇతో వై రజ్జబన్ధనమ్
ఇతశ్చ మృత్సాసంస్కార ఇతో వర్ణవిలేఖనమ్

౧౬౮

ఇతో మధూచ్ఛిష్టవిధిరితో ఽలంకారకల్పనమ్

- ఇతో ధ్వజస్య నిర్మాణమితో భక్తసమాగమః ౧౬౯
- ఇతః ప్రతిష్ఠాసంకల్ప ఇతో నయనమోక్షణమ్
ఇతో ఽధివాసనం చేతో ప్రభూతబలిదాపనమ్. ౧౭౦
- ఇతో ఽగ్ని మన్థనం చేతో హోమ ఆనన్దవర్ధనః
ఇహ గీతం నృత్తమిహ వాద్యం శ్రుతిమనోహరమ్. ౧౭౧
- ఇహ ప్రతిష్ఠా దేవస్య ఇహ చ ద్విజభోజనమ్
ఇహ కాలోత్సవశ్చేహ ధనుషి ప్రాతరుత్సవః ౧౭౨
- ముద్గాన్నస్య గుడాన్నస్య ప్రసాదస్య నివేదనమ్
అద్యోత్తిష్ఠతి వైకుంఠః శయితః క్షీరసాగరే. ౧౭౩
- అద్య ప్రతస్యాఽపవర్గో సంశితస్స భువో హరేః
అద్య వైవాహికం దేవ్యా వ్రతాన్తే లోకమజ్గలమ్. ౧౭౪
- అద్య పాషీ పూర్ణిమా ఽహో చాద్య చైకాదశీ శుభా
అద్య దేవస్య కుర్వన్తి స్సవనం కలశైశ్చతైః. ౧౭౫
- అద్య దాశరథిర్జాతో ద్వాదశీ మాఘసంభవా
అద్య జాతా జగన్మాతా ఫాల్గునే రేవతీ తిథౌ. ౧౭౬
- అద్య కుర్వన్తి దేవస్య దమనోత్సవమీశ్వరాః
చైత్రమాసస్తు దేవస్య మహాప్రీతికరః కిల. ౧౭౭
- కుర్వన్తి మనుజాధీశా వసన్తే దివ్యముత్సవమ్
జలక్రీడోత్సవో హ్యద్య చైత్రయాత్రా హరేః క్వచిత్. ౧౭౮
- కేతకీమాలతీజాతీమల్లికాదోలికోత్సవః
గంధోత్సవో ఽద్య క్రియతే పౌర్ణమాసీ కదా దినమ్. ౧౭౯
- కదా చైకాదశీ పుణ్యా కదా వా ద్వాదశీతిథిః

- కదా నృసింహస్సంజాతః స్మృతమద్య త్రయోదశీ. ౧౮౦
- వైశాఖే శుక్లపక్షే తు క్రియతే వార్షికోత్సవః
కదా భవేత్స్వార్ణమాసీ క్రియతే చంద్రికోత్సవః. ౧౮౧
- కదా జ్యేష్ఠోత్సవో భూయాత్కదా వా పూర్ణిమా శుభా
ప్రపోత్సవః కదా భూయాదాషాఢీ చ భవిష్యతి. ౧౮౨
- కదా చ శ్రవణం భూయాన్షక్షత్రం యత్ర మారుతిః
రామసేవాధురం ధృత్వా జాతస్సాక్షాన్మహామతిః. ౧౮౩
- కదా చ శ్రావణీ భూయాద్యత్ర నారాయణో హరిః
స్వాత్మానం జనయామాస లోకకల్యాణహేతవే. ౧౮౪
- వైఖానసం విఖనసం విరించమితి యం విదుః
కదా భాద్రపదో మాసస్తత్ర చైకాదశీ భవేత్. ౧౮౫
- కదా వా ద్వాదశీ భూయాత్సర్వపాప ప్రణాశినీ
తిలధేనుం ప్రదాస్యన్తి యత్ర దేవస్య సన్నిధౌ ౧౮౬
- కదా ఽశ్వినో భవేన్నాసస్తత్రా ఽపి దశమీ శుభా
అశ్వయా ఽత్రా హరేర్భూయాదనుయాస్యామహే హరిమ్. ౧౮౭
- కదా భవేదమావాస్యా యస్యాం స నరకో హతః
కదా వా కార్తికో మాసో భవిష్యతి హరిప్రియః. ౧౮౮
- దీపారోపో భవేత్తత్ర కదా వా కార్తికీ శుభా
కదాయుగాదయ స్తద్వత్పుణ్య కాలా విశేషతః. ౧౮౯
- కదా భవిష్యతి హరే రథయాత్రా మహాత్మనః
కదా వా గజయాత్రా స్యాత్కదా విశాధిరోహణమ్. ౧౯౦
- కదా భ్రమతి దేవేశో గ్రామవీధీషు సున్దరమ్

కదా లభిష్యతి హరేస్తీర్థం పరమపావనమ్.

౧౯౦

కదా ప్రసాదం దేవస్య కణస్యాఽపి లభిష్యతి

కదా శంఖరథాంగాదిదివ్యలాంఛనలాంచితా.

౧౯౧

పాదుకా దేవదేవస్య సంస్కరిష్యతి మే శిరః

కదా వా తుళసీం పుణ్యామర్చితాం తస్య పాదయోః.

౧౯౩

అశ్నామి శిరసా చైవ ధారయిష్యామి వైష్ణవీమ్

కదా వా పుణ్యపుష్పాణామేకం దేవసమర్చితమ్.

౧౯౪

శిరసా ధారయిష్యామి జిహ్వామి బహుగన్ధవత్

దేవదేవస్య ద్రక్ష్యామి కదా సర్వాంగసుందరమ్.

౧౯౫

ఆపాదమౌళిపర్యన్తం లావణ్యమధురం వపుః

ఇత్యాదికాః కథాస్తత్ర భవిష్యన్తి ప్రజాసు చ.

౧౯౬

సర్వే ధర్మపరాస్సర్వే నారాయణపరాయణాః

అర్చనే వాసుదేవస్య భవిష్యన్తి రతా నరాః.

౧౯౭

ఇత్యేవ కాలం కాలేయం గురురుజ్జీవయిష్యతి

శ్రీనివాసం శ్రియోవాసమర్చిష్యతి చిరం భువి.

౧౯౮

పాషండోపప్లుతం ధర్మముద్ధరిష్యతి వైష్ణవమ్

ఇదం చ భగవచ్చాస్త్రం చిరస్థాయి కరిష్యతి.

౧౯౯

సర్వతంత్రస్వతంత్రోఽసౌ బహూన్ గ్రన్థాన్ ప్రణేష్యతి

అసంఖ్యేభ్యశ్చ శిష్యేభ్య స్తత్పార్థముపదేక్ష్యతి.

౨౦౦

ధర్మవ్యవస్థాం కృత్యైవం కలావతిభయంకరే

సమేష్యతి పరం స్థానం తద్విష్ణోః పరమం పదమ్.

౨౦౧

యుగాన్తే చ పునర్నామహరేర్మైకో గ్రహీష్యతి

- తదా హరిర్మహావీరః కల్గీ నామ భవిష్యతి. ౨౦౨
- అధర్మనిధనం కృత్వా ధర్మం సంస్థాపయిష్యతి
హరేర్దివ్యావతారాణామవతారకథామిమామ్. ౨౦౩
- యః పఠే చ్ఛ్రుణుయాద్వాపి సోఽపి యాస్యతి సర్గతిమ్
ధన్యాస్తే పురుషశ్రేష్ఠా దురన్తే భవసాగరే. ౨౦౪
- యే నామా శ్రీమి కలౌ విష్ణోస్సృరిష్యన్త్యన్యయాత్మనః
ధ్యాయన్ కృతయుగే విష్ణుం త్రేతాయాం ద్వాపరే యజన్. ౨౦౫
- యత్తత్ఫలమవాప్నోతి కలౌ స్మరణమాత్రతః
హరేర్హరతి పాపాని నామ సంకీర్తితం సకృత్. ౨౦౬
- పాపంఙబహులే లోకే కలావతిభయంకరే
తన్నామకీర్తయేద్యస్తు తం విద్యాత్కృతినాం వరమ్. ౨౦౭
- తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన భక్త్యా పరమయా యుతః
సమూర్తారాధనం కుర్యాన్నాఽన్యథా ముక్తిమాప్నుయాత్. ౨౦౮
-
- ఇథమాద్యైస్తు నవభిరధ్యాయైరీడ్యతే క్రమాత్
భూపరీక్షాదికర్మాణి విమానానాం చ కల్పనమ్. ౨౦౯
- వివిధానాం చ బేరాణాం నిర్మాణవిధివిస్తరః
దశమే నాఽంకురారోపః పశ్చాద్ద్వాభ్యాముదీరితః. ౨౧౦
- ప్రతిష్ఠావిధిరత్యన్త పలదో జగతః పతేః
పశ్చాద్దశావతారాణాం చతుర్భిః ప్రోచ్యతే విధిః. ౨౧౧
- తథా సప్తదశే చోక్త ఆదిమూర్తి విధిస్తతః
అష్టాదశేఽర్చనం సాంగముక్తం మధువిదారిణః. ౨౧౨
- ద్వాభ్యాముక్తస్తతో పూజాద్రవ్య సంగ్రహణ క్రమః

ఏకవింశే విశేషార్చావిధిస్సమ్యగుదీరితః.

౨౧

ద్వావింశే స్నపనం చోక్తం త్రయోవింశే విశేషతః

విధిరుత్సవచక్రస్య ప్రోక్తో ద్వాభ్యామథోత్సవః.

౨౧

తతశ్చ షడ్భిరధ్యాయైః ప్రాయశ్చిత్తస్య విస్తరః

ప్రోక్షస్తతశ్చ ద్వాత్రింశే సంకీర్ణాఽంశా ఉదీరితాః.

౨౧

అర్చావతారమహిమా త్రయస్త్రింశే ప్రకీర్తితః

స్వయంవ్యక్తాదిభేదశ్చ చతుస్త్రింశే ప్రకాశితః.

౨౧

పంచత్రింశే తు సంప్రోక్తం క్రియాయోగాశ్రితం ఫలమ్

షట్త్రింశే త్వపచారాశ్చ కథితా దేవకోపనాః.

౨౧

కలిధర్మాశ్చ సంప్రోక్తాస్సప్తత్రింశే విశేషతః

సప్తత్రింశద్భిరధ్యాయైరేవం గురుకృపాబలాత్.

౨౧

షడ్భిః సహస్రైః శ్లోకైస్తు క్రియాంగముపవర్ణితమ్.

ఇత్యాద్యే శ్రీవైఖానసే భగవచ్చాస్త్రే భృగుప్రోక్తాయాం చతుర్వింశతృహస్తికాయాం

సంహితాయాం ప్రకీర్ణాఽధికారే సప్తత్రింశోఽధ్యాయః.

ఇతి శ్రీమతి ప్రకీర్ణాఽధికారే క్రియాపాదః.

శ్రీ విఖానసమహాగురవే నమః

శ్రౌతస్మార్తాదికం కర్మ నిఖిలం యేన సూత్రితమ్

తస్మై సమస్తవేదార్థవిదే విఖానసే నమః.

జయత్యాత్మేశ్వరోన్నిద్రధ్యాన సౌధప్రియాఽతిథిః

శ్రీ మత్పుత్రపురీవాసః శ్రీరామస్మృతయా గృహీ.

శ్రీరామచంద్రాయ నమః.

వాణి ప్రసాద ముద్రాయస్త్రే ముద్రితః. గవర్నరుపేట, విజయవాడ-2.

